فهرست الجلد الرابع (من جواهر) زواهر لجناب صاری عبد الله افندی قدس سره العالی

مثنوی شریف شرحی

لصاری عبدالله افندی

جلد

رابع

مطبعهٔ عامره‌ده طبع اولنمشدر

سنه ١٢٨٨

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿ پيش آمدن نقيبان و دربانان خليفه ﴾
﴿ از بهر اكرام اعرابى و پذيرفتن هديهٔ او ﴾

خليفهٔ بغدادك نقيبلرى و دربانلرى مرد اعرابى نك اكرامى وانك خليفه يه كتوردوكى هديه سنى قبول ايتمك ايچون مرد اعرابى اوكنه قارشو كلمه لرى بيانده در كاشف اسرار دقيق حضرت مولانا جلال الدين قدس الله سره مناسبت ايله نيجه نكات عجيبه بيان ايتدكدنصكره كيرو مرد اعرابى حكايه سنه شروع ايدوب بيورورلركه ﴿ مثنوى ﴾ آن اعرابى از بيابان بعيد ✻ اول اعرابى بيابان بعيددن ﴿ مثنوى ﴾ بردر دارالخلافه چون رسيد ✻ چونكه باب سعادت دارالخلافه ايرشدى ﴿ مثنوى ﴾ پس نقيبان پيش اوباز آمدند ✻ پس نقيبلر انك اوكنه كلوب استقبال ايتديلر ﴿ مثنوى ﴾ پس كلاب لطف بر جيبش زدند ✻ انك جيب وكريبانه چوق كلاب لطف وعنايت سپديلر نقيب لغتده بعنى عريفدركه جمعى نقبا وعرفاء كلور يعنى دون الرئيس اولان مردمهتردر ✻ پس معناى ظاهريسى اوزره مرد اعرابى يه استقبال ايدن محسنلر وسط الحال اولوب مقرب دركاه پادشاهى اولانلرك اعلالرندن ادنى بر بلوك نقبا وعرفا ايديكه مثلا فى زماننا اولان پادشاهلرك قپوجى باشيلرى وقپوجيلر كتخداسى كبى در

بسر سخن

وسرسخنده اولان سرخ شريفده اولان دربانان قيدى دخى بو معنايى مبين در

وطريقهٔ بكتاشيه ده نقيب مسافر ومجاوره سفره كش نان ونعمت اولان خدامه تسميه ايدرلر مرد عرب مسافرت ايله مهمان اولمقه واردقده نقيبلر مرد عربى استقبال ايدوب نعم پادشاهى ايله ضيافت ايتديلر ديمكدر اما اصطلاح قومده نقبا اسم باطن ايله متحقق اولمش بر طائفه دركه مرتبهٔ ابرار ودرجهٔ اخياردن اعلا مرتبه ده اولوب بواطن نامه مشرف وخفاياى ضمايرى مستخرجدر ✻ زيرا وجوه سراپرده اولان ستاير نقبايه مكشوفه در (وهم ثلثة اقسام نفوس علوية وهى الحقايق الامرية ونفوس سفلية وهى الحقايق الخلقية ونفوس وسطية وهى الحقايق الانسانية وللحق تعالى فى كل نفس منها امانة منطوية على اسرار آلهية وكونية وهم ثلثمائة) بونك تفصيلى بوندن اقدم مثنوىٔ شريفك اولنده قريب مرد بقال ايله طوطى حكايه سنده ﴿ مثنوى ﴾ جمله عالم زين سبب كمراه شد ✻ كم كسى زابدال حق آكاه شد ✻ بيتنده تفصيل اولنمشدر ✻ الحاصل بو محلده دخى حضرت مولانا خفاياى ضمايره مشرف اولان نقبايى مراد بيورمشلردر زيرا سياقده اولان بيت شريف بو معنايى تصريح ايدوب بيوررلر ﴿ مثنوى ﴾ حاجت او فهمشان شد بى مقال ✻ اعرابينك حاجتنى وقلبنده اولان نيتى بى مقال آنلرك معلوم ومفهومى اولدى زيرا اول نقبا بر طائفهٔ روشن دلدركه ﴿ مثنوى ﴾ كار ايشان بد عطا پيش از سؤال ✻ انلرك كارى سؤالدن اول بخش وعطا ايدى پس اعرابى يه اولا انواع عطا قيلدقدنصكره مراسم طريقتى دخى رعايت ايچون ﴿ مثنوى ﴾ پس بدو كفتند يا وجه العرب ✻ پس نقبا اعرابى يه ايتديلرى عربلرك وجهى يعنى آبرويى وشريفى ﴿ مثنوى ﴾ از كجايى چونى از راه وتعب ✻ نه ديارده نسن و يولدن وزحمتدن نيجه سن اى كرچكدن عاشق وبو يوله سلوك ايتمكه طالب صادق علم شريفه خفى اولميه كه مقرب قرب باركاه ديومى مولانا جلال الدين رومى ابيات سابقه ده نقبا ايله وشمدنصكره واقع اوله جق ابيات شريفه ايله قطب عالم ومرشد اعظم طريقه سنده اولان قواعد تربيه ومراسم رابطه يى بيان بيورمشلردر حقاكه اقرب طرق هدايته مثنوى شريف كبى بر دليل فايق اولماز طيب الله انفاسه (واول قواعد مرغوبه بودركه بر طالب صادقه حق جل وعلا توفيق وعنايت ايدوب مرشد كاملك نشانى طويوب دار الخلافهٔ افضل وجانب سعادت اكمل كمله هدايت ايلسه علامات كمالدن برى دخى بودركه ملازمان عتبهٔ فلك رتبه لرندن اولان هر قنغى مجذوب سالك وعاشق صادقه ملاقى اولسه

کشف ضمائرده نقبا منقبت بواوب کندو ایله کورشدکاری کبی مشاهدهٔ
جمالرندن مقصودو نتیجه حصول پذیراولوب دخی اول پادشاه معنایه بولشمزدن
اول بونلرك توجهندن پرتو ایدن نور محبت سؤاله احتیاج قوماز نته کم مثنوی
شریفك اوائلنه قریب کیر وبو معنایی کشف ایدوب نه خوب بیور مشلردر
مثنوی ای لقای توجواب هرسؤال * مشکل ازتوحل شود بی قیل وقال *
ترجمانی هرچه مارادردلست * دستکیری هرچه پایش درکلست * پس طالبك
قلبی انلرك وجوه مبارکه لرین کوردوکندن عشق ومحبت وذوق وحالت ایله
دریای زخار معرفت اولوب مقصود بالذات ونتیجهٔ ریاضات وثمرات شجرهٔ
مجاهدات خود حالت مز بوره وکیفیت مذکوره نك ظهوری در بو حال
حاصل اولدقدنصکره ابواب ریاضات ومجاهداتدن برباب آخر دخی آچیلوب
نتیجه دنصکره کیرو مجاهده و ریاضتدن کسسته اولماز اما اول ریاضات
ومجاهدات اولدن اولان مجاهده و ریاضته هیچ وجهله بکزمز باش تابیني
ایمدی بنم جانم مرشد کاملی بولمغه بوحالت اوزکه نشان وعلامتدر همتك بویله
برسلطانی بولمغه واکا اولنجه قول اولمغه صرف ایدوب انك آستانه سندن غیری
یرده قرار ایتمه آه اول کروه برشکوه ده براوزکه ذوق ومحبت واردر که معرفت
سویلك لازم دکل همان ندر حالك خوش کلدك دیدکاری طالبه وجد وحالت
ویرر * پس مردعربه دخی حالات عشق ومحبت وفیوضات جذبه وحالت پرتو
ایتدکدنصکره اول حب ذاتی ونظر حقانیله ای مرد عرب بوشمع جمعه کلمکدن
ومشقات راه چکمکدن مرادنه ایدی دیو عین مراد ایله حال وخاطر صوریشورلر
مقصود خود حاصل اولماغله مرد عرب انواع تواضع ومسکنت واصناف
شوق ومحبت ایله مثنوی کفت وجهم کرم اوجهی دهید * ایتدی ای
محبوبان آلهی ونقیبان ربانی بن وجه وشریفم اکر بکا اول وجه وشرفی احسان
ایدرسه کوز مثنوی بی وجوهم چون پس پشتم نهید * بی وجوه
بی شرافتم چونکه بنی وراء ظهریکزه قویه سز حاصل کلام سزکله بولشمازدن
اول بوذوق وحالتدن بی بهره قلبمز برمضغهٔ مکدره ایدی بحمدالله تعالی کرچکلر
نظرنده بودولته واصل اولوب نظر کیمیا اثریکزدن بوحالت ظهور ایدوب
قلبمز نور محبت ایله طولدی * پس بنم شرف وعزتم سزك بکا واقع اولان نظر
وتوجه ومرده قلبم احیاسنه کوکل قوشدوغکزدن حاصل اولدی یوخسه
بنم اولکی حالم نه اولسه کرکدر وای بکا اکر سزبندن کوکل دندروب ونظریکزدن

دور ایدرسکز دیوب نعمت شکرنی یرینه کتوردی نسیمی نظم سقاهم ربهم
خمری دوداغك کوثرندندر * بومیدن ایچه نك نقلی حدیثك سکرندندر * دم
عیسی کبی نطقك دیرلدر جانسز اشباحی * بو معجز جان فزا لعلك مفرح
جوهرندندر * نسیمی ماسوی الله دن کسلدی دلبری قالدی * نسیمی نیلسون
نتسون عنایت دلبرندندر * آه ای عاشقان مجذوبان وعارفان واصلان مثنوی
ای که در روتان نشان مهتری * ای محبوبلر یوزکزده اولاق نشانی واردر
مثنوی فرتان خوشتر ز زر جعفری * سزك فروشو کتکز جعفری
دیدکاری زرخالص دن ایودر مثنوی ای که یك دیدارتان دیدارها * ای
نقیبلر سزك بردیدار کوزیجه لقا وصدهزار دیدارلره معادلدر مثنوی
ای نثاردینتان دیدارها * ای شریفلر بولطف وکرمکزده مال بسیار وسیم
ودینار سزك دین وعادتکزه بذل ونثار اولسون شعر عیدا کبردر جمالك
عیده جان قربان اولور * آب حیواندر دوداغك کیم ایچرسه جان اولور * کرچه
عشقك مسکنی در کوکلك ویرانه سی * کنج بی پایانه لایق فنده هرویران اولور *
یارب اول پاکیزه جوهر کیم بشردر صورتی * قنغی عالمدن کلور آدی نه دن
انسان اولور * جانمیسن یا آدم اوغلی ای کونش رخساره کم * صورتك نقشنده
انسان واله وحیران اولور * دوشدی سودایی کوکل آشفته زلفك دامنه * دوشمین
شول عنبرین زنجیره سرکردان اولور * اه ای عارفان ای عاشقان مثنوی
ای همه ینظر بنور الله شده * ای جمله کز الله نوریله نظر ایدر اولمش سز
مثنوی بهر بخشش از بر شه آمده * حضور پادشاهیدن محتاج
وبی نوالره احسان وانعامدن اوتوری کلمش سز مثنوی تازندان کیمیا
های نظر * حتی اول کیمیالر نظرینی او راسز مثنوی برسر مسهای
اشخاص بشر * مس اشخاص بشرك باشی اوزرینه یعنی سلطان حقیقت
وپادشاه طریقت جانبندن بخش وعطایه کلوب نظر اکسیر اثریکزی
مس مثابه سنده اولان اشخاص بشرك قلوبنه طرح ایدوب نحاس صفات
بشریه سن ذهب صفات ربانیه یه تبدیل ایدرسز آه ای جواد وسخیلر وکیمیای
عشقله غنیلر بن سزك مدح وثنا وشکر عطاکزی نه وجهله ادا ایده بیلورم که
مثنوی من غریبم از بیابان آمدم * برامید لطف سلطان آمدم * بن غریبم
بیابانذن کلدم سلطانك لطفی امیدینه کلدم مثنوی بوی لطف اوبیابانها
کرفت * اول پادشاه معنانك لطف واحسانك روایح طیبه ونام شریفنك

فوایح مسکیه‌سی بیابانی طوتدی ومشام مشتاقینی معطر ایتدی ﴿ مثنوی ﴾
ذره‌های ریك هم جانها کرفت * ریکك ذره لری اول شاه ولایتك نفحات
محبت حیات بخشندن جانلر طوتدی ومرده دللر حیات بولدی بن اول شاه
مکرمت پناهك دلو لوله جود وعطاسن اشیدوب جامعه درد اشتیاق دوشوب
﴿ مثنوی ﴾ تا بدینجا بهر دینار آمدم * حق بورایه دینار دن اوتوری کلدم
یعنی اولدن اولان بعض مکاشفات ومشاهداتم ترقی بولوب نیجه علم ومعرفت
زیاده اکنه کلدم ﴿ مثنوی ﴾ چون رسیدم مست دیدار آمدم * چونکه
بورایه ایرشدم وسنزی کوردم بکار عشق وتجلی وجذبه وتسلی حاصل
اولدیکم اولکی بیلدکلرم اونودوب ومکاشفاتدن کچوب مست جمال الهی کلدم
﴿ مغربی ﴾ از خانقه ومدرسه وصومعه رستیم * درکوی مغان باجمی
ومعشوق نشستیم * سجاده وتسبیح بیکسوی فکندیم * در خدمت ترسابچه
زنار ببستیم * در مصطبها خرقهٔ ناموس دریدیم * در میکدها توبهٔ سالوس
شکستیم * ازدانهٔ تسبیح شمردن برهیدیم * وزدام صلاح وورع وزهد برستیم *
درکوی مغان نیست شدیم * ازهمه هستی چون نیست شدیم * ازهمه هستی
همه هستیم * مامست وخرابیم وطلب کار شرابیم * باآنکه چو مامست
وخرابست جوشستیم * زین پس مطلب هیچ زماداش وفرهنك * ای عاقل
هشیار که ماعاشق ومستیم * المنة لله که ازان نفس برستیم * رستیم بکلی
وکنون باده پرستیم * تامغربی ازمجلس مارخت بدر برد * اوبود حجاب ره مارفت
وبرستیم * آه‌ای نقیبان مقربان درکاه پادشاه عالم پناه بن غریب ومسکینك حالی
اکا عیانلدرکه ﴿ مثنوی ﴾ بهرنان شخصی سوی نانبا دوید * برشخص ایمکدن
اوتوری ایمکجی جانبنه سکرتدی ﴿ مثنوی ﴾ دادجان چون حسن نانبا ابدید *
چونکه ایمکجی جوانك حسنی کوردی جان ویردی یعنی اکچه ویروب نان الاجق
ایکن مال وخانمان ولقمه ونان خاطرندن کیدوب جان وجنان ویروب عاشق
بی‌سر وسامان اولدی ﴿ مثنوی ﴾ بهر فرجه شدیکی تاکلستان * مثلا سیر
وتفرجدن اوتوری برکسنه کلستانه کتدی ﴿ مثنوی ﴾ فرجهٔ اوشد جمال
باغبان * انك تفرج وسیرانی باغبانك کلستان حسن وجمالی اولدی * یعنی
کلستان سیرین ایدرکن کلزار صاحبنی کوروب جمالنه عاشق اولوب وسیر
کلستاندن کچوب انك جمال باکمالی مشاهده سنده حیران وعشق وشوقیله
شوریده ونالان وبلبل هزار دستان اولدی ﴿ مثنوی ﴾ همچو اعرابی که

آب ازچه کشید * وشول اعرابی کبی که چاهدن آب چکدی وقصدی چاهدن
صو ایچمك ایدی چونکه بعدالارسال دلوی اخراج ایلدی ناکهان باشنه
کون طوغوب ودماغ جانی لذات محبتی طویوب ﴿ مثنوی ﴾ آب حیوان
ازرخ یوسف چشید * یوسف علیه السلامك اقداح جمال باکمالندن آب حیات
عشق ومحبتی طاتدی وبحر مشاهده‌یه غرق اولدی وبرجمال کوردی که
پرتو نوری نور آفتابك تاب وطاقتن الدی ﴿ شعر ﴾ ای پرتو جمال تابنده
آفتاب * ازپرتو جمال توفرخنده آفتاب * چون دیداز ان جمال کهیك لمعه
پیش نیست * ازشوق روی توزدخنده آفتاب * توآب زندکانی وجانها کدای
تست * ازآفتاب روی توشدزنده آفتاب * توپادشاه حسنی وحسن تولم یزل
باتیغ حکم توسپرافکنده آفتاب * تاآفتاب روی ترادیده سجده کرد * درپرتو جمال تو
شرمنده آفتاب (قال الله تعالی لقد کان فی یوسف واخوته آیات للسائلین) قصهٔ

مطلب
قصهٔ یوسف
علیه السلام

یوسف برحکایهٔ عجیبه وروایت غریبه‌درکه بدایتی مشیر حب والفت ووسطی
منبی اشتیاق وهجرت ونهایتی مشتمل عصمت ومحتوی مغفرت ورحمت وهر کلامی
مطابق حکمت وهر فصلی متضمن فضیلت اولماغله افاضل متقدمین واکابر
متأخرین بحسب تفاوت مشارب وبقدر تباین مراتب بوقصه‌دن حصه‌دار
وبوشجردن پربار اولوب هربری بوحکایتك شرحنده برعبارت وبوروایتك تعیین
مطالبنده براشارت ایتمکله بوفقیر عدیم الاستطاعه دخی برمقتضای (من تشبه بقوم
فهو منهم) فرقهٔ خدام فضلای انام وزمرهٔ ملازمان عتبهٔ فصحای ایامدن
اولمق امنیه‌سیله ارواح طیبه لرندن استمداد وهمت سنیه لرینه اتباع واستناد
اولنوب اقوال مورخینی ترجمه وبرموجب (نحن نقص علیك احسن القصص)
بطریق الاجمال بوحکایت نفیسه‌دن برنبذه بیاننه مباشرت ومثنوی شریفده
بوبیت لطیفك مناسبتی ایله برادرلری یوسفی غیابت جب القا وابلاج وعنایت
ربانیه ایله مالك بن زعر نام سوداکرك ارسال دلوایله اخراج ایلدیکی تبیانه مبادرت
اولندی * پس علم شریفه خفی اولمیه که یوسف صدیق بالتعیین والتحقیق کبار
انبیا ومرسلیندن اولوب باکورهٔ نسب بزرکوارلری دوحهٔ خلیلدن منشعب
وکوهر وجود نامدارلری معدن اسرائیلدن مستخرج اولوب (فلهذا حضرت
فخر عالم صلی الله علیه وسلم یوسفی کریم ایله تسمیه بیوردی (کما روی عن ابی هریرة
رضی الله عنه قال قال علیه السلام ان الکریم ابن الکریم ابن الکریم ابن الکریم
یوسف بن یعقوب بن اسحق بن ابراهیم و) معنای اسم یوسفده اختلاف اولنوب

اكثر علما يوسف لغات عبريدن اولوب فلهذا لا ينصرف در ديمشلر وشرذمهٔ
قليله اسم عربی در ديوب وحكيم ابو الحسين الاقطع دن سؤال اولند قده آسف
بمعنی حزن واسيف بمعنی عبد اولوب ايكيسی دخی يوسف صد يقده جمع اولماغله
اسم يوسف ايله مسمی اولمشدر ديو جواب ويرمش وبعضيلر اوكه دخی اسيف
ديرلر * پس يوسف عليه السلام انواع محنت وذل عبوديت چكوب بعده
وسادهٔ حكومته اتكا ايتمكله يوسف ايله تسميه اولندی ديمشلر ولكن يوسف
اسفدن مأخوذ اولديغی تقديرجه دخی عربی اولمق ايجاب ايتمز زيرا بالاتفاق
نوح اسم اعجمی اولوب مع هذا نوحه دن مأخوذدر نوحه ايسه اسم عربيدر
(والله اعلم بحقيقة الحال) وهب بن منبه دن مرويدر كه حسن اون جزء
اولوب اجزاء تسعه سی يوسف عليه السلامه عطا وجزء واحدی سائر اناسه
تقسيم اولنمشدر وحق سبحانه وتعالی كمال حسن وجمال يوسفی اشعار ايدوب
كتاب كريمنده (فلما رأينه اكبرنه وقطعن ايديهن وقلن حاش لله ما هذا بشرا
ان هذا الا ملك كريم) قول منيفی ايله زليخا هم صحبتی اولان نسوانه جمال يوسفی
ابراز ايتدكده لذات ملاحظهٔ حسن يوسفدن ذوق ايتدكاری كيفيت حيرت
صبر وتحملارين ربوده قيلوب هر بری تورنج قطع ايتدوكاری سكين شوق ايله
دست اختيارلرين شق ايتديلر ديو بيان بيوردی (عن انس رضی الله عنه
قال قال رسول الله صلی الله عليه وسلم اعطی يوسف وامه شطر الحسن وعن
ابی سعيد الخدری قال قال عليه السلام مررت ليلة اسری بی الی السماء فرأيت
يوسف فقلت يا جبريل من هذا قال هذا يوسف قالوا وكيف رأيته يا رسول الله
(قال كالقمر ليلة البدر) واسحق بن ابی فروه دن مرويدر كه آفتاب جمال يوسف
عليه السلام بر وجهله ضيا بخش ايديكه كوچهای مصردن عبور ايتدكچه
وجه كريمنك نور مشرقی سطوح وغرفدن تلألؤ ايدوب پرتو اشراقی خورشيد
انوردن زياده لمعان ايدوب عيون ناظره خيره وبی تاب اولوردی (وكعب الاحبار
رضی الله عنه دن مرويدر كه حق جل وعلی عهد ميثاقده صلب آدمدن اخراج
ايتديكی ذرات ذرياتنی آدمه عرضه قيلوب شكل وصورت وسيما وهيئت وقد
وقامتلريله تمثيل ايدوب سيما انبيا عليهم السلامی حليه وصفتلريله مشاهده
ايتديروب طبقهٔ ساديه ده نور جمال يوسفی معاينه ايتدكده تاج وقار ايله متوج
وحلهٔ شرف ايله متزرورداء كرامت ايله مترديی وقميص بها ايله متقمص اولوب
زبر رانده رخش عزت ودست عصمتنده زمام نبوت ويمين ويسارنده يمشربك

ملائك وخلفنده امم انبيا صف طوروب زبان استعدادلريله تسبيح وتقديس حضرت
احديت ايدوب وپيشكاهنده نصب شجرهٔ سعادت اولنوب هر نه جانبه جولان
ايتسه اول شجر دخی معا خرامان اولوردی * پس آدم عليه السلام اول ثمرهٔ شجرهٔ
رسالتی بو حسن وجمال واوصاف وخصال ايله تماشا قيلدقده ای قادر بيمثال
بو كريم خوب جمال كيمدر كه بحبوحهٔ كرامت وساحهٔ سعادتده مكانت ودرجات
عالياتده استكانت ميسر اولمش ديو استعلام ايلدی (ايزد متعال ايتدی يا آدم
بو سنك اولاد كرامكدن بر شريف وعزيزدر كه اكا لطفمدن احسان ايلديكم
كرامات ايچون محسود اخوان اوله جقدر ای آدم سن دخی سكا عنايت
ايلديكم نعمتدن بو ولد مكرمه نحل وعطا قيل بيوردی آدم دخی فرمانه امتثال
ايدوب ايتدی الهی حسن ذرياتمك ثلثانی بو ولد مكرمه رسم تحفه هبه واهدا
ايلدم ديوب يوسفی صدرنه ضم ايلدی وباقرهٔ عينی ديو تقبيل بين العينين ايلدی
(ويا بنی لا تأسف فانت يوسف) ديوب يوسفله ابتدا آدم تسميه ايلدی پس خدا
عز وجل دخی حسن وجمالك ثلثانی يوسفه اعطا وثلث حسنی سائر عبادی
بيننده تقسيم ايليوب آدم عليه السلامی يد قدرتيله تخمير ونفخ روح اولندقده
قبل اصابة الزلة نه وجهله تصوير ايتديسه يوسف عليه السلامی اول صورت
اوزره خلق ايدوب بعد وقوع الزلة آدمه حسن وجمالك ثلثنی ويردی وآدمه
تعليم اسما ايتديكی كبی يوسفه دخی علم تعبير رؤياي الهام ايدوب منامده واقع
اولان رؤيا ايله قبل الوقوع احوال آتيه دن خبر ويردی كما قال الله تعالی (ولما بلغ
اشده آتيناه حكما وعلما وكذلك نجزی المحسنين) وحليهٔ مباركهٔ يوسف بو وجهله
ضبط اولنمشدر (كان يوسف ابيض اللون حسن الوجه جيد الشعر ضخم العين
مستوی الخلق غليظ الساقين والساعدين والعضدين خميص البطن اقنی الانف
صغير السرة وكان بخده الايمن خال اسود وكان بين عينيه شامة بيضاء
كانها القمر ليلة البدر وكانت اهداب عينيه قوادم النسور واذا تبسم رأيت النور
من ضوا حكه واذا تكلم رأيت فی كلامه شعاع النور يتبهر بين ثناياه لا يقدر
بنو آدم ولا احد علی وصف يوسف) ونقل اولنور كه يوسف عليه السلامه بو حسن
وجمال جد امجدی اسحق بن ابراهيمدن ارثيه انتقال ايدوب اسحق عليه السلام
احسن ناس ايدی واسحق لسان عبريده بمعنی ضاحك اولوب اسحق دخی اول
حسن صورتی مادری ساره دن وارث اولوب حضرت حق وفياض مطلق
ساره يی حور العين صورتنده تسويه ايدوب لكن اشباح شهاديه ارواح ملكيه يه

نسبت دردو كثيف اولمغله صفوة حور العين قدر صفا عطا بيورلمشدى
فاما يوسفده برصفاء لون ونقاء صورت عنايت بيورلمش ايديكه هر باركه اطعمه
وفواكه تناول ايلسه ناى كلوسندن صدر شريفنه وارنجه حركت عبورى
مشاهده اولنوردى (وعن عبد الله بن مسعود عن النبى صلى الله عليه وسلم
(قال هبط على جبريل) فقال يامحمد ان الله تعالى يقول كسوت حسن وجه
يوسف من نور الكرسى وكسوت نور وجهك من نور عرشى *وقيل لبعض الحكماء
يوسف احسن ام محمد عليهما الصلوة والسلام فقال يوسف من احسن الناس
ومحمد احسن الناس يدل عليه حديث جابر بن عبد الله قال نظرت الى رسول الله
وعليه حلة حمراء فنظرت الى القمر ليلة البدر فهو احسن فى عينى من القمر
*پس حبيب خلاق مخاطب (لولاك لما خلقت الافلاك عليه صلوات الله غايت
حسن صورة حميده ونهايت لطف هيئة كزيده ايله وصف اولنمشكن يوسف
صديقى رجاحت صباحت ايله ترجيح ايدوب هو اصبح وانا املح بيوردى يعنى
يوسف حسن صورتده اصبح وبن لطف ومعنى وسيرتده املح خلق اولندم بيورمشلر
بيت كمال حسنش از انديشه بيرون * زحد عقل فكرت پيشه بيرون *
ايمدى حسن صورة يوسف مسموعك اولديسه معلومك اوله كه يعقوب ايله يوسف
عليهما السلامك بدايت بادئ محبتلرى بو ايديكه حق جل وعلا صحن دار
يعقوبده برشجرۀ عبرت ثمره انبات ايدوب هر باركه شجرۀ طوبا نظير وجود
يعقوبدن برثمرۀ ولد مكرم ثمره اولسه شجرۀ مزبوره‌دن اول ساعت سعد
اخترده برشاخ تازه بروز ايدوب ولد يعقوب بيودكجه شاخ درخت دخى طولا
وعرضا وعمقا نشو ونما بولوب ولد يعقوب حد بلوغه بالغ اولدقده يعقوب
قضيب مزبورى قطع ايدوب سا كه عصا اولسون ديو الينه تسليم ايدردى
*پس منوال مزبور اوزره يعقوبك اون اولادى اولوب هر برينك يد اقتدارينه
شجرۀ مزبوره‌دن نمودار اولان قضيبى تسليم ايدردى *پس يعقوبك زوجه‌سى
راحيلدن يوسف عليه السلام متولد اولدقده اول درختدن برشى ظاهر
اولمايوب يوسف عليه السلام حد تميزه رسيده اولدقده اخوانك اللرنده
اولان عصالرك سببن بيلوب والد ماجدنه ايتدى يانبى الله مزيد عاطفتكدن
رجا ايدرم كه دركاه وهابه دعا ايدوب بنم ايچون باغ جناندن برقضيب
عنايت بيورلمغى مسئلت قيله سن يعقوب دخى ال آچوب (اسئلك يارب ان تهب
ليوسف قضيبا من الجنة ليفتخر به على جميع اخوته) ديو ملتمس يوسفى عتبۀ

يعنى حليۀ مباركه
يوسف اونى بياض
يوزى خوب صاچى
اوزون چشملرى
فراخ وتناسب
اعضاسى تماما
يرلو يرنده وطبوق
وبلك وبازولرى طو
لوجه وشكمى بيوك
اولمايوب معتدل
ونافه‌سى طشره
چقيق چقورجه
وكوچك وبورنى
غايتله موزون وينا
غنك صاغ جانبنده
برسياه بك وايكى
كوزلرى اورتاسنده
آيوك اون دردى كبى
منور ولطيف بياض
وشهدانه بريك دخى
اولوب وكرپكلرى
سياه واوزون
ايدى وكولسه
اوك دشلرندن
نور ظاهر اولوردى
وكذلك تكلم ايلسه
دشلرى ميانندن
شعاع نور لمعان
ايدردى فتبارك الله
احسن الخالقين

اجابت مجيبه عرضه قيلدقده اول وهاب ذو العطا مسئلت يوسف ودعوت
يعقوبى اجابت بيوروب فرمان منان ايله جبريل امين طارم عليين‌دن زمينه
هبوط ايدوب يوسف ايچون زبرجد اخضردن برقضيب جنت اهدا ايلدى
يوسف دخى اشارت يعقوب عليهما السلام ايله تحفۀ مزبوره‌يى آلوب
مراسم شكرمنتى بلوازمه ادا قيلدى * نقل اولنوركه يوسف عليه السلامك
سن شريفى هفت ساله يه رسيده اولدقده رؤياده مشاهده ايلديكه النده اولان
عصا زمينه غرز اولندى وفى الحال اغصان وافنان وثمرات بى پايان ظهوره
كتوردى بعده اخوانى كلوب اللرندخى اطراف عصاى يوسفده كندو عصالرين
ديكوب بريسى ارضه تعلق ايتمدى واغصان وثمره ظاهره اولمدى وعصاى
يوسف زمان قليلده متعالى وآسمانه متساوى اولدى وبو اثناده برريح شديد
هبوب ايدوب اخوانك عصالرين اصولندن قمع ودريايه القا ايلدى عصاى
يوسف ايسه (كشجرة طيبة اصلها ثابت وفرعها فى السماء) ثابت وقائم
اولدى يوسف صديق بو واقعه‌نك دهشتندن متيقظ اولوب اظهار فزع
ايلدى يعقوب عليه السلام سببن سؤال ايتدكده رؤياسنى تقرير ايلدى اخوۀ
يوسف دخى حاضرون فى المجلس اولمغله قصۀ رؤياى ديكلدى ورشك وغبطه
ايدوب يا اخى يوسف واقعۀ عجيبه كورمش سن غالبا مرادك سن بزه سيد
وبزسكا عبيد اولمقدر فهم اولندى ديديلر *پس وهب بن منبه روايتى اوزره
بونك اوزرينه بش سنه مرور ايدوب يوسف صديق اون ايكى ياشنه ايرشدكده
برجمعه كيجه‌سى يوسف كنار يعقوبده غنوده وورد احمر جلى كلبين حجر والدده
آسوده ايكن خوابدن بيدار اولوب كلبرك طرى باد سحردن لرزان اولديغى كبى
رخ كلكون يوسف مرتعش اولوب يعقوب عليه السلام طراوت بشرۀ
يوسفى مشاهده ايدركن ناكاه مزعورا ومرعوبا متنبه وبشرۀ مباركه‌سى
مرتعد اولديغين كوروب سبب رعبى سؤال ايلدى * يوسف عليه السلام
ايتدى يانبى الله حالا بر رؤياى عجيبه كوردم كه برجبل شامخ اوزرنده مستقر
وحوالئ جبلده آب روان وسبزۀ فراوان نمايان اولوب اشجار بسيار وازهار
بى شمار وانواع شقايق وياسمين واصناف شكوفه ورياحين ايله مزين اولمش
وبن برلباس ضيا اقتباس الالتباس ايتمشم كه عالم انك تلألؤندن پر نور اولمش
وبو اثناده ابواب سماوات مفتوحه اولوب برنور عظيم لمعان ايتديكه اضواء نجوم
مستوره اولدى واراضى وجبال اول نور مرشوشدن مشرقه اولوب دريالر

جوش وخروشه کلدی وماهیان اصناف لغات وانواع عبادات ایله تسبیح
وتقدیس ایدوب ماه وآفتابله اون برستاره افلاکدن نزول ایدوب بکا سجدهٔ
تواضع ایتدیلر کما قال الله تعالی (اذ قال یوسف لابیه یاابت انی رایت احد عشر
کوکبا والشمس والقمر رأیتهم لی ساجدین) حکم بن ظهیر اسمعیل سدیدن
اول دخی عبدالرحمن سابطدن اول دخی جابر بن عبدالله دن روایت ایدرکه
طائفهٔ یهوددن بستان نام یهودی رسول علیه السلام کلوب ایتدی یامحمد
یوسفک رؤیاده کندویه سجده قیلان اسماء نجومدن خبر ویر دیدی
حضرت فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم دهان شریفلرینه مهر سکوت
اوروب برشی ایله جواب ویرمدی تاکم جبریل امین نازل اوب نجوم مزبوره
اسماسنی اعلام ایلدی ❊ پس حبیب اکرم صلی الله علیه وسلم اول یهودی‌یی
دعوت ایدوب اول نجومک اسماسندن خبر ویرسم اسلامی قبول ایدرمیسن
بیوردی یهودی دخی نعم دیدی (قال علیه السلام جربان والطارق والذیال
وقابس وذوالکتفین والفلیق والمصبح والضروح وذوالفرع وعمودان ووثاب
❊ نجوم مزبوره‌نک اسماسی بونلردرکه یوسف صدیق بونلری افق سماده کندویه
ساجدین مشاهده ایتدی یهودی حضرتدن اسماء نجومی استماع ایتدکده
والله کواکب مزبوره‌نک اسماسی بونلردر دیو تصدیق ایلدی حاصل کلام
یعقوب یوسف علیهما السلامک نور نبوت ایله تعبیر رؤیاسن بیلدی که
اول جبل شامخ یوسفک سریر سعادت آسمان فرساسی درکه برکون انک اوزرنده
مستقر اولاجقدر وعین آب زلال انک اقبالیدرکه برکون جویبار عذب حکومتی
عالمه جاری اولاجقدر وریاض بانزهت چمن عزت یوسفدرکه هر لحظه
ورد مراد اول روضهٔ نبوتدن شکفته اولاجقدر وبلا شک وشبهه چونکه
سریر دولت یوسفک وجود عزیزیله مزین اوله اون بر سبط اسرائیل که
کواکب آسمان جلالت ونجوم سپهر رسالت اولمشلردر ❊ پیش یوسفده
پیشانیٔ استکانتی زمین اطاعته نهاده ایده جکلردر وآفتاب وماه که بکی شخص
عالیمقدار ودواصل نامداردن عبارتدر اطاعت یوسفده اسباطله موافقت
ایده جکدر ❊ پس یعقوب علیه السلام لاجرم حوادث ایام ونوائب شهور ایامی
ملاحظه ایدوب اگر اسباط یعقوبک عالم غیبدن یوسفه سانحه اولان منح
الٓهیه معلوملری اولورسه القاء نفسانی واغواء شیطانی ایله انک حقنده سوء
فکر واندیشهٔ مکر ایدرلر دیو یوسف علیه السلامی اخوانه کشف واقعه‌دن

نهی ایلدی کما قال عز من قائل (یابنی لاتقصص رؤیاک علی اخوتک فیکیدوا لک
کیدا ان الشیطان للانسان عدو مبین) پس یعقوب نبی مراسم نصیح وپندی
رعایتدن صکره تفقد خاطر یوسفه مشغلت ایدوب ای فرزند ارجمند من قریب
بخشندهٔ بی منت سنک قامت موزونکه خلعت اجتبا الباس ایدوب محرمیت
اسرار دن سکا ارزانی بیوره ونعم ومنحن سکا واهل بیتکه اسباغ واحسان
ایدوب مراتب سنیهٔ آبا واجدادکه التقا میسر ایلیه کما قال الله تعالی (وکذلک
یجتبیک ربک ویعلمک من تأویل الاحادیث ویتم نعمته علیک وعلی آل یعقوب
کما اتمها علی ابویک من قبل ابراهیم واسحق ان ربک علیم حکیم) روایت
اولنورکه زوجهٔ مطهرهٔ یعقوب یوسفک قصهٔ رؤیاسن استماع ایتمکله یعقوب
علیه السلام اکا دخی کتم ایله امر ایدوب ولکن قضا وقدر عهد سابقی
زوجهٔ مطهره‌یه فراموش ایتدرمکله اعقاب یعقوب مراعیدن کلدکلرنده قصهٔ
رؤیایی انلره حکایت ایلدی ❊ پس هر برینک جلودی مقشعر اولوب ایتدیلر
یاماه یوسف شمس ایله یعقوبی وماه ایله سنی وکواکب ایله بزی مراد ایتمشدر
عجب درکه پسر راحیل بزم اوزریمزه تملک خاطرسنده اولیه دیو غبطه ایتدیلر
(فلهذا ارباب حکمت دیمشلردرکه (لا أمن قارئا علی صحیفة ولا شابا علی امرأة
ولا امرأة علی سر) واسماء اولاد یعقوب بونلردر ❊ روبیل مساخاردان ریالون
نفتالی آشر حاد شمعون یهودا بنیامن یوسف لاوذ علیهم السلام ❊ وبنیامن
یوسفک لاب وام برادریدر ❊ پس دواعیٔ غیرت اخوان مشتد اولوب رأی
صائب وفکر ثاقبده روبیل جمله‌دن ممتاز اولمغله مجموع اخوان حضور روبیله
کلوب ایتدیلر ای برادر امجد یوسف برعجب واقعه پیدا ایدوب والد نبوت
شعاری بزدن زیاده کندو جانبنه میل ومحبت ایتدرمش کما قال الله تعالی
(اذ قالوا لیوسف واخوه احب الی ابینا منا ونحن عصبة ان ابانا لفی ضلال مبین)
❊ پس روبیل مقالات اخوانی استماع ایتدکده انی لااری وجهه وجه الکاذبین
مضمونیله ویلیوب یااخوان صفا فی الحقیقه دولت واقبال یوسفک ناصیهٔ حالنده
هویدادر اگر نهال اجلالی جویبار امال ایله نشو ونما بولوب وسپهر کماله
هلال جمالی بدر تمام اولورسه عجب اولمیه دیدی ❊ اخوان یوسف روبیلدن
بو جوابی استماع ایلدکلرنده فکر خواب یوسفدن بیخواب اولوب شب وروز
غنوده اولمادیلر تاکم بونک اوزرینه دخی برسنه مرور ایتدکده یوسف علیه
السلام بر رؤیای غریبه دخی کوردی که انامل مبارکه‌سندن آب چکیده اولوب

خطب یعقوب من
خاله لیان بن باهر
وکانت له ابنتان لیا
وهی الکبری وراحیل
وهی الصغری
وتزوج کلتا البنتین
فولدت له لیا اربعة
اسباط روبیل وکان
اکبرهم ویهودا
وشمعون ولاوذ
وولدت راحیل
یوسف وبنیامین
وهو بالعربیة شداد
وانما سمی بنیامین
لان امه راحیل ماتت
فی نفاسه ویامین
بالعبرانیة المشکل
وکان لیان دفع الی
بنته حین جهزهما
الی یعقوب امتین
فقال لاحداهما زلفة
والاخری بلهة
فوهبتا الامتین
لیعقوب فولدت کل
واحدة منهما ثلثة
من الاسباط وولدت
زلفة لیعقوب دان
ونفتالی وریالون
وولدت له بلهة

وسمایه صعود ایدوب جو هوادن اخوانی اوزرینه متقاطر اولور *پس بو واقعه‌یی
دخی عرضه داشت پیشگاه نبوت پناه ایتدکده یعقوب علیه السلام بو واقعه‌یی
دخی ضمیرندن تعبیر ایدوب رؤیای مزبوره‌نك تأویلی ایام لحظه‌ك نمودار پدر که
یوسفك انامل احسانی فیض مکارم رسان وکشت زار امانی برادران وتشنه
لبانی ریان امتنان ایلیه جکدر پس بو واقعه‌نك اخفاسیله دخی یوسفه وصیت
ایدوب خیال بازی فلك * پس پرده خفادن نه صورت کوستره دیو مترقب
احکام قضا وقدر اولدی واخوه یوسف بو رؤیادن دخی خبردار اولوب پدر
مهربانه یوسفك مزید اختصاصنی کالشمس فی وسط النهار معاینه ایتمکله
ضمیرلرینه غیرت مستولی اولوب اضاعه یوسف ایچون مشورت وبو مهمی
نه طریقیله انجامه ایرکورسك دیو غوطه بحر فکرت ایتدیلر * و بو اثناده
یعقوب علیه السلام دخی بر واقعه عجیبه کوردیکه زمین کریه وزاری ایدوب
یوسفی کندو جانبنه دعوت ایلدی و یا اشرف المخلوقین بنم جانبمه کل که سنك
اهل بیتك سکا ظلم ایدرلر دیدی یوسف دخی دعوته اجابت دیوب زمینك
دروننه کیروب ناپدید اولدی * یعقوب علیه السلام مذعورا ومرعوبا بیدار
اولوب بوندنصکره یوسفی کمسنه‌یه اعتماد ایتیوب حفظ وحراستیله کمال تقید
کوستردی * الحاصل سنان قضا وقدره جد وکوشش سپر اولمادیغی امر مقرر
اولماغن برادران یوسف اتفاق ایتدیلرکه یعقوب علیه السلامدن التماس
ایلیه‌لرکه یوسفی کندولریله سیر مرعایه کتمکه اذن ورخصت ویره رو بیل ایتدی
یعقوب نبی یوسفی سزه اعتماد ایتمز ولکن بوکا علاج بودرکه یوسفك حضورنده
بعض ملاعبه وملاطفه وتیراندازی ایله مسابقه ایده لم حتی یوسف دخی
کوروب میل ایلیه وامیددرکه بزمله مرعایه کتمك ایچون کندوسی رغبت ایلیه
اخوان یوسف بو رأیی پسند ایدوب نظرکاه یوسفه واردیلر وعلی طریق المعهود
تلاعب وتسابقه مشتغل اولدیلر یوسف دخی برادرلرینك بربریله اولان ودوالفت
وملاطفه وصحبتلرین ملاحظه ایدرك عرق اخوت حرکت ومیل ومحبت ایدوب
اخوانی مجمعنه ملحق اولدی ویا اخوتاه سز مراعیده دخی بو الفت وصحبتی
اجرا ایدر میسز دیدی انلر دخی ایتدیلر نعم یا اخی یوسف بزم مرعاده اولان
ملاعبه ومسابقه مزی کوردیك بزم ایله کتمکه منت ایدیدك دیو یوسفی تشویق
ایتدیلر یوسف برادرلریله مخالطه‌یه رغبت ایدوب حقا که ای خلان واخوان
پدرمزدن استیذانله بو مستمندی دخی کندیکزه رفیق ایتسه کز لطف ایدر دیکز

سادو و مسا حار
واشر فکان بنو
یعقوب اثنی عشر
رجلا اثنان من
راحیل واربعة من
لیا وثلثة من زلفة
وثلثة من بلهة
وهم الذین سماهم
الله الاسباط وسموا
بذلك لان کل واحد
منهم ولا قبیلة
والسبط فی کلام
العرب الشجرة
الملتفة الکثیرة
الاغصان والاسباط
من بنی اسرائیل
کالشعوب من العجم
والقبائل من العرب
من عرایس الثعلبی
سعد

دیو منت ایلدی اعقاب یعقوب دخی تدبیرلرنده اصابت ایتدکلرین بربرینه
بشارت وکمال بشاشت ایله پیشگاه یعقوبه واروب مقام خدمتده صف باغلادیلر
یعقوب علیه السلام اولادنك هیئة اجتماعیه ایله ابابلرین کوروب مقصودلرین
سؤال ایلدی انلر دخی یا ابتاه اخ اعزمز یوسفی تشحید خاطر ایچون بو کون
بزمله تماشای فضایه همراه بیورمکز التماس ایدرز دیدیلر * نظم جامی *
که باشد کش بما همراه * سازی بهمراهیش ما راسر فرازی * یعقوب علیه السلام
بو مستدعادن امتناع ایدوب سینه ملتمسلرینه دست رد ومنع وضع ایلدی انلر دخی
رجالری اجابت اولنمدیغین تحقیق ایدوب کندو وادیلرینه مراجعت
ایتدیلر ولکن فصل ربیع اولمغله جهان وقت تفرج وسیران وملاحظه ازهار
وجویبار اسایش جنان اولمغله یوسف علیه السلامك ضمیر مبارکی سیر صحرایه
میلان وهوای نظاره بنات نبات طبع لطیفنده هیجان ایلدی (کما قال بعض الحکماء
(من لم یهیجه الربیع وازهاره والمزهر واوتاره فهو فاسد المزاج یحتاج الی العلاج)
*پس یوسف اخوانته پدرلرندن کندویی تکرار التماس ایتمه‌لرین تمنا ایلدی
انلر دخی یعقوبه تکرار منت ایدوب یا نبی الله نیچون یوسفی بزه اعتماد بیورمزسن
یوسف خود اخ اعزمز در اذن شریفکزله یارن صحرایه واروب برمقدار ملاطفه
ورمی سهام ومسابقه ایله ملاعبه ایدوب برادرمزك دخی خاطر شریفین کشاد
ایده‌لم وباب محافظه سنده اهتمام قبله لم دیدیلر کما قال الله تعالی (قالوا یا ابانا ما لك
لا تأمنا علی یوسف وانا له لناصحون ارسله معنا غدا یرتع ویلعب وانا له لحافظون)
یعقوب علیه السلام ایتدی یا اولاد کرام بنم قلبمك ربط رشته سی یوسفه
بر وجهله مقید وبسته درکه اکر یوسف بنم عندمدن کتسه ملاحظه ایدرم که
حریف غم واندوه جسم نحیف ودل ضعیفمه الیف اوله وخوف ایدرم که کرك
درنده یوسفی اکل ایدوب سز آندن تغافل ایده سز کما اخبر الله تعالی عن قوله
(قال انی لیحزننی ان تذهبوا به واخاف ان یأکله الذئب وانتم عنه غافلون)
ارباب تفسیر دیرلرکه یعقوب علیه السلامك بو کفتارینه سبب بو اولمشیدیکه
محنت شب دیرباز فراقدن مقدم یعقوب خوابده کوردیکه کندو برکوه
بلندده طوروب یوسف دخی میان وادیده سیران ایدرکن ناکاه اون عدد
کرك پیدا اولوب و یوسفك اطرافن آلوب اهلاك کنه قصد ایتدیلر یعقوب
علیه السلام دخی بالای کوهدن صحرایه نزول وتخلیص یوسفه مقدورن
مبذول ایتمك تدارك کنده ایکن زمین شق ویوسف ناپیدا اولدی * پس اعقاب

يعقوب پدرلرندن حمايهٔ يوسفده بو كلامى استماع ايتدكلرنده (قالوا لئن اكله الذئب ونحن عصبة انا اذا لخاسرون) فحواى كريمى اوزره ايتديلر يا نبى الله كرك درندە اكل يوسفه قنده قادر اولور كه برادرمز شمعون بر رجل دليردر كه غضبه كلسه صيحه ايتدكجه تسكين بولماز وصيحه سن اشيدن زن حامل انك نعره سى هيبتندن وضع حمل ايدر باخصوص برادرمز يهوذا بر پهلوان بى همتادر كه كرك وپلنكى ايكى پاره ايدر *پس كرك نه دركه اون نفرمز دشير نظيرك مقابلهسندهسنك حرم حريمكه جرأت ايليه *القصه يعقوب ايله بين الاعقاب قال وقيل سرحد تطويله واروب يوسفك دخى چشم مباركى اشكله پر اولوب حزن بسيار ايله برقاچ قطره كوزياشى دوكدى يعقوبك دخى قلب شريفى حزن يوسفله سوزان اولوب اى فرزند دلبند غمكين اولمه كه يارين سكا اجازت ديوب هزار كراهت ايله رخصت ويردى اخوان يوسف دخى مسرات بسيار ايله منزللرينه واروب غايت فرحلرندن اول كيجه اويومايوب ستاره عد ايتديلر حتى نير اعظم بروز ايدوب طلعت ماه قمر چاه افولده نهان ومؤذن صباح حى على الفراق نداسن زبان ران اولدى واولاد يعقوب حضور پدره شتاب قيلوب ايفاء وعده متقاضى اولديلر يعقوب عليه السلام دخى يوسفى نظرينه كتوروب برزمان بشرهٔ مباركسنه نكران اولدى بعده خاطر محزونن اول قامت موزونك زينته مصروف ايدوب صوف سفيددن برجامه كيدردى واسحاق نبى نك عمامهسنى سر مبار كنه ورداى شيثى دوشنه ونعلين آدم صفى پى قدم پاكنه كيديروب عصاى معهودى دستنه ويردى وبر روايتده عصاى نوح نجى بى ويردى وبرادرلرينه وديعه قيلوب بر وجه مشايعه برمقدار مسافه كتدى روايت اولنور كه بلدهٔ كنعان فناسنده بردرخت سايه كستر وارايدى كه سفره متوجه اولنلر احباب ايله اول شجره نك ظلنده وداع ايدرلردى *پس يعقوب دخى اول ظل شجره وارد قده توقف ايدوب يوسفى دركنار قيلوب وداع ايلدى ويهوذايه متوجه اولوب اى فرزند يوسف سكا امانت اولسون مأمولدر كه رعايتنده تكاسل ايتميهسن ديدى ويوسفى ملك حفيظدن غيره سپارش ايتمكله بوقدر ييلاق مفارقته سبب اولدى نته كم آثارده وارد اولمشدركه جانب حقدن يعقوبه تنبيه اولنديكه (يا يعقوب اتدرى لم فرقت بينك وبين يوسف قال لا يارب قال الله تعالى لانك خفت الذئب ولم تخف منى ونظرت الى غفلة اخوته ولم تنظر الى رعايتى له واخترت على محافظتى له غيرى) وبالجمله يعقوب عليه السلام يوسفه وصيت ايلديكه

اى قرهٔ عينى شايدكه ايام فراق مأمولدن دير وزمان هجران تصوردن پيش تر واقع اوله اميددركه پدرك فراموش ايتميهسن زيرا پدرك سنى فراموش ايتمز *پس يعقوب انواع وصايا ايله ديدهٔ رمدديدهسندن اشك فراوان دوكوب وداع ايلدى (وهذه رايحة الفراق وحسبى الله خليفتى عليك) ديوب بربرندن جدا اولدى ﴿ بيت ﴾ اى كاش بعمر نوح من زيستمى *تا از غم هجر دوست بكريستمى *پس اسباط يعقوب يوله روانه اولوب يوسفى مانند كلدسته برپرندن قاپشوب تمام اكرام ايله احترام ايتديلر وپيش نظر يعقوبدن غائب اولنجه بو اسلوب اوزره كتديلر بعده بساط شفقتى طى ايدوب سماط جفايى طرح ايتديلر وانواع لت ومذلت ايله يوسفى اوكلرنجه پياده يوردوب اصناف مشقت ويرديلر *پس سرعت مشى وحركت وشدت حرارتدن كلبرك رخ يوسف غرق عرق اولوب عارض كلكوننده در دانهسى كبى دررلر دوكلدى وضعف وعطش غلبه ايتمكله برادرلرينه تضرع وزارى قيلوب برايچم صو ديلدى وغايت جوعدن برنان پارهسى استدى ملتمس قبول ايتمديلر وابن عباس ايله كعب الاحباردن روايت اولنديغى اوزره يا صاحب الرؤيا الكاذبة منامده ساجده كوردوكك ثوابت وسياراتدن استعانت قيل كه سنى حمايت ايلسون ديو انواع رعونت ايله اصناف اذيت قيلديلر ﴿ بيت ﴾ بناله هر كرا آواز كردى *نواهاى مخالف ساز كردى *عاقبت يوسف برادرلرندن مأيوس اولوب يهوذانك دامن ترحمنه تشبث ايلدى وزارى ونالش ايله اى برادر امجد پدرمز خود بنى جنابكه وديعت قيلدى لطف ايدوب بكا كناهم بيلدر ديوب يلواردى اخوان يوسفه عتاب ايدوب اى پسر راحيل جرمكى بيلمزميسن سنك كناهك وجودكدر ديوب (وجودك ذنب لا يقاس به ذنب آخر) معناسنى اشعار ايتديلر يهوذا برادرلرينك قتلنه مبادرتلرين كوروب بالاخره يوسفك عجز ومسكنت ودرماندهكى وضراعتن اصغا ايتمكله عرق اخوتى جنبشه كلوب شير حميتى پنجهٔ صيانتى كشاده ايتدى واخوانى يوسفدن قصر يد ايتديكز ديواوم وزجر ايدوب اى يوسف غمكين اولمه كه مادامكه حياتمدن رمق باقى اوله هيچ فردسنك جانكه كزند ايرشديرمزلر ديوب تقويت ويردى برادران يوسف يهوذادن خوف ايله نيتلرندن رجوع ايدوب دست تعدلرين آستين ادبه كشيده قيلديلر ويالكز اضاعت يوسفه تدبيرنه در ديو يهوذادن استعانت ايتديلر يهوذا ايتدى بن يوسفك قتلنه رضا ويرمزم وسزكله بو بابده همدستان

اولمازم اكر بكا موافقت ايدر سكز رجوع ايدوب امانت پدرى كندويه
تسليم ايدەلم اخوان ايتدى يوسفى يعقوبه ايصال امر محالدر زيرا يوسف سر
ضميرمزه آكاه اولوب يعقوبى دخى انباه ايدر ديديلر يهودا دخى برمقدار تأملدن
صكره ايتدى اى اخوان وخلان مصلحت اولدر كه يوسفى برچاهه القا ايدەلم كه
خروجه اقتدارى اولمايوب يا بودر كه متقاضىٔ اجل روحنى قبض ايليه وياخود
ابناء سبيلدن برجمع كلوب چاهدن چيقاروب برجانبه كوتوره وقتلنه مبادرت
ايتمكسزن مقصود حاصل اوله كما قال الله تعالى (فلما ذهبوا به واجمعوا ان يجعلوه
فى غيابت الجب) پس برادران تدبير يهودايى استحسان ايدوب كنعانه اوچ
فرسخ مسافەدە بين المدين و المصراردن نام محلده برقول اصح بعد عمقى
يتمش ذراع برچاه مظلم وشوراب وارايدى كه اعلاسى تنك واسفلى فراخ اولمغله
قعرينه دوشن خروج محال ايدى وسام بن نوح اعمالندن اولوب حب الاحبار
ديمكله معروف ايدى پس بالاتفاق سر چاهه روان اولوب پيراهن يوسفى جسم
لطيفندن خلع ودست وپاينى بند ايتديلر يوسف هر چند كه توقع شفقت
ايتديكه ملتفت اولمايوب يوسفى درون چاهه القا ايتديلر ❊ بيت ❊ اينچنين
حادث وانكاه هنوز * چرخ كردان وفلك روشن وخورشيد انور * پس
يوسف كندو بيچاره لكن بيلوب نالان وكريان وقلب محزونى ناراند وهله پريان
اولدى * پس پيك جليل حضرت جبريل فرمان رب جليل ايله سدرة المنتهادن
پر آچوب اقل من لمحة ايريشوب وسط چاهه رسيده اولمەدين يوسفى ال اوستنه
طوتوب قعر چاهدن روى آبه سر برآورده برحجر مكرمك اوزرينه آهسته
آهسته تنزيل ايلدى * پس يوسف امين وسالم سر سنكده مستقر اولدقده
حشرات چاه برپرينه ندا ايدوب اى اجناس حشرات كبار معصوميندن
بزى برمهمان عزيز تشريف ايلدى اولميه كه لقا كوزدن مستوحش اوله
هر بريكز حجر وسورا خكزده اولوب مادامكه بو مهمان شريف چاهدەدر
باش كوسترميه سز ديو تنبيه وتأكيد ايتديلر وهر برى سوراخنه كيروب خلوت
نشين اولديلر نقل اولنور كه يوسف عليه السلام قعر چاهه نزول ايتدكده
پرتو آفتاب جمالندن درون چاه مظلم مستضى وآبى شور ايكن عين زلال
اولدى ويوسف آبدن نوش ايدوب دفع عطش ايلدى نقل اولنور كه اول كونك
مهر منيرى چاه مظلم مغربده متوارى اولدقده اخوان يوسف حوالىٔ چاه
حيرتده فضيحتلرى سوداسنه مشغول ايكن يهودا فرصت بولوب سر چاهه

كلوب وباغى يوسفه حالده سن احى انت ام ميت ديو استكشاف احوال
ايتدى يوسف ايتدى اى برادر نه اولسه كرك بر بيچارەنك حالى كه حومهٔ
حمايهٔ پدردن دور وقصد اخوانه كرفتار ورحم وشفقتلرندن مهجور اولوب
مع هذا برهنه وكرسنه وبى مونس ويار قعر چاه مظلمه القا وصد كونه جفايه
مبتلا اوله اى برادر غمكسار لطف ايدوب كلامم سمع قبول ايله اصغا ايله كه
هر برميتك بر وصيتى اولور بنم دخى سكا وصيتم بودر كه هر بار كه برشابه نظر
ايدەسن بنم حالت شبابم فراموش ايتمه وهر قنقى يتيم كه دوش اولەسن بنم يتيملكم
ذكر ايله وهر نه مقوله غريبه كه ملاقى اولەسن بنم غربتمى فكر ايله يهودا يوسفدن
بو نوع كلمات مؤثرەيى استماع ايتدكده شيشهٔ صبر وقرارى شكسته وعنان
اختيارى يد اقتدارندن كسسته اولوب درد وفراقله نوحه وزارىيه بشلادى
* پس نفير كريهٔ يهودا اسماع اخوانه رسيده اولمغله جملەسى كلوب يهودايه
عتاب ايتديلر وجمع احجار كبيره ايدوب سر چاهى پوشيده ومستحكم قيلوب
كيرو دونديلر يوسف بو حالى دخى اشتدكده نطاق طاقتى كسسته وخاطر
وسيع پرانوارى حلقهٔ ميمدن تنكتر وشكسته اولوب حبل حياتدن قطع اميد
ايلدى واواه مناجاتى دركاه رفيع الدرجاته افراشته ورسول نالهٔ دعواتى
باركاه سپهر قاضى الحاجاته عرضه داشته قيلدى * پس آه دردآلود يوسف
مرآت زراندود سماواته اعتلا ايتدكده هماى سدره آشيانه فرمان منانى وارد
اولدى كه اوج افلاكدن حضيض خاكه نهضت ويوسفله انس والفت ايليه
* پس جبريل امين بافرمان رب العالمين فراز نطاق مقرس افلاكدن سطح
مسدس خاكه هبوط ايدوب يوسفه لقاء خوش الفتن كوستردى وابلاغ
سلام سلامت بشارت ايدوب حوايج كرامت وشربت ملاطفتى پيش كش
پيشكاه ثمرهٔ شجرهٔ رسالت ايلدى وابراهيم عليه صلوات الله الرحيم عريانا
نار نمروده قذف اولندقده جبريل جنتدن برقيص حرير كتوروب الباس ايتمش
ايدى واول قيص ابراهيمدن اسحاقه بعده يعقوب عليه السلام ارثله انتقال
ايتمكله يوسف عليه السلام حد تميزه رسيده اولدقده عين ولساندن صيانت
ايچون يعقوب عليه السلام قيص مزبورى براى تعويذ برظرفه وضع ايدوب
كردن يوسفه تعليق ايدوب چاهه القا اولندقده حرز مزبور يوسفك
بوينده قالمش ايدى * پس جبريل قيص مزبورى طرفندن اخراج ويوسفه
الباس ايتدى وجنتدن برابوآ كتوروب يوسفه اطعام وخاطر انورين تسليت

بیوردی از ین جانب اعقاب یعقوب دخی چاهدن رجوع ایدوب مرعایه
واردیلر قمیلر ندن بر بره ذبح ایدوب لحمنی بریان ایتدیلر وپیراهن یوسفی اول
قوزیجاغك قاننه بولایوب وقت عشاده کنعانه واردیلر وفریاد وفغانیله
حضور یعقوبه کلوب پیراهن خون آلودی پیش نهاد ایدوب یاابتاه بزآت
قوشمغه واوق آتمغه کیدوب یوسفی متاعمز یاننده آلی قومش ایدك عودت
ایتدکمزده مکر یوسفی کرك درنده تناول ایدوب پیراهن خون آلودن بولدق وحالا
حضورکه کلوب واقع حالی اعلام ایلمك دیدکلرنده یعقوب بوخبر موحشدن
بر صیحهٔ سوزناك ایدوب زمینه دوشدی کما قال الله تعالی (قالوا یا ابانا انا
ذهبنا نستبق وترکنا یوسف عند متاعنا فاکله الذئب وما انت بمؤمن لنا ولو کنا
صادقین وجاؤا علی قمیصه بدم کذب) الآیة عن نافع ابن عمر رضی الله عنه
قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم لاتلقنوا الناس الکذب فیکذبوا
فان بنی یعقوب لم یعلموا ان الذئب یأکل الانسان فلما لقنهم انی اخاف ان یأکله
الذئب قالوا اکله الذئب) القصه یعقوب بعد زمان محودن صحوه کلوب
پیرهن یوسفه نظر ایتدکده تعجب ایدوب بیوردی که عجب کرکدر که یوسفی
برلقمه ایدوب قمیصین دریده قلمامش دیوب واولادینه متوجه اولوب یوسفی
اکل ایدن کرکك احضاریچون امر ایلدی آنلر دخی صحرایه پویان اولوب
بر کرکی شکار ایتدیلر ودهانن دم آلود ایدوب نظر یعقوبه کتوردیلر یعقوب
نبی علیه السلام کرکه خطاب ایدوب ای کرك خون آلود بنم ثمرهٔ شجرهٔ
فؤادم اکل ایدن سنمیسن دیو سؤال ایتدکده کرك بی کناه زبان فصیح ایله
السلام علیك یا نبی الله معاذالله که بو فقیردن بومقوله کارنا سزا صدور
ایتمش اوله باخصوص سنك حوالیٔ اغنامکه وضع قدم ایتمکه رعایت ادب
ایدر کن فرزند ارجمندك قصدینه نه زهره ایله مبادرت ایدرم ولاسیما لحوم
انبیا واولیا بزه مطلقا حرام وآزار خاطر اصفیا بالاتفاق مذهبمزده جرایم
عظامدندر دیدی بعده اسباط یعقوبه توجه ایدوب یااخوان یوسف یوسفی
اکل ایدن بن ایدوکم کوردیکزمی که بو بابده بنی متهم قیلدیکز دیدی انلر دخی
فصاحت کرکی استماع ایتدکده فضیحتلرین اندیشه قیلوب ایتدیلر کرچه
سنك اکل ایتدیکك عین الیقین بیلمزز ولکن آنی کرك اکل ایتدی ملاحظه سیله
واروب وسنی اول حوالیده بولوب آکل یوسف سنی قیاس ایلدك دیدیلر کرك
یعقوب علیه السلامه رومال اولوب ایتدی یا نبی الله حاشا وکلا بنم دامن

صدقم بو اسنادن پاکدر وبن غریب دیار مصردن کلوب بو حوالیده
بر برادرم وار ایدی انك رؤیتی تلاقیسی ایله رنج سفر ومشقت غربت اختیار
ایدوب جوارکده اولان چراکاهه کلدکده ناکهان فرزندلرك بنی شکار ایدوب
حضور شریفکه کتوردیلر واکل یوسفله متهم قیلدیلر * پس یعقوب اعقابنه
توجه ایدوب ایتدی ای اسباط عجبدر که بر کرك بیچاره زیارت برادر احتمالی ایله
مشقت راه بارینه تحمل ایلمش وسز جفا اختیار ایدوب کندو ایلکز ایله قرنداشکز
اضاعت ایتدیکز وحفظ وصیانتنده تهاون قیلدیکز دیدی وتکرار کرکه توجه
ایدوب ای کرك بی کناه جائز ایسه جوارمزده آرام قیلوب تاکه بن فراق
فرزندوسن هجر برادر ایله ذکر ماجرا ایدهلم دیدی کرك ضعیف خاك زمینه
یوزسوروب یا نبی الله سنك خدمتك کیمیای سعادتدر ولکن وطنمده فرزندلرم
اولوب بنسز معاشه اقتدارلری یوقدر دیو مرخص اولوب جانب صحرایه
کتدی وبر کوه بلنده چیقوب جوانب اربعه یه ندا ایتدی که ای زمرهٔ کرکان
اکر فرزند یعقوبك اهلاکنه قصد وجرائت ایتدیکز ایسه واویلاسزه که
انبیاء مرسلیندن بر نبینك اذاسنه قیام کوسترمش سز والا بوتهمتدن بری
ایسه کز آرام ایتمیوب علی التعجیل عتبهٔ نبی یه واروب دامن عصمتکز لوث
تهمتدن پاك ایدیکز دیدی * نقل اولنور که فی الحال نیجه بیك کرك درنده
حوالیٔ بیت الحزن یعقوبه جمع اولوب خروش وزاری وصباح آوری به آغاز
ایتدیلر یعقوب علیه السلام افغان کرکلنی استماع ایتدکده طشره چیقوب
نظر ایلدی طائفهٔ کرکان یعقوب نبی بی کوردکلری کبی باسرها غبار پاینه
رومال اولوب زبان حال ایله یا نبی الله علیك سلام الله حاشا که بزدن سنك
فرزندکه قصد مضرات واقع اوله علی الخصوص بزم وجه معاشمز سنك آثار
جود وسرمایهٔ حیاتمز برکات وجود بهبود کدر دیو نیاز ایتدیلر یعقوب
علیه السلام اعذار کرکانی قبول ایدوب تکرار اولادینه ایتدی ای اسباط نفس
بدفرماسزه عجب کار ناروا القا ایلمش بیوردی کما قال الله تعالی (بل سولت لکم
انفسکم امرا فصبر جمیل والله المستعان علی ما تصفون) * پس یعقوب ناچار
وبی قرار صومعه سنه کیروب یا یوسفاه یا قرهٔ عیناه یا قوهٔ قلباه فی ای جب طرحوك
فی ای بحر غرقوك بای سیف قتلوك فی ای ارض دفنوك دیو کریه وانینه
باشلدی * بیت * رفتی وزدل نقش جمال تو نرفت * وز دیدهٔ غم دیده
خیال تو نرفت * پس اثنای نالهٔ یعقوبده جبریل امین نازل اولوب ایتدی

یانبی الله مقدسان ملاء اعلایی خروش وناله یه کتوردك آه وانیندن وازکل
وسبب ابتلایی تأمل وامتحان مولایه تحمل قیل که مراداته وصول صبر
جمیل ایله حصول پذیر اولور دیدی * یعقوب علیه السلام دخی قضایه رضا
دیوب صبر وتحملی پیشه وزمان فراق وصلت انجام اولماسنی اندیشه ایدوب
عبادت فاعل مختاره اشتغال کوستردی * رباعی * صبری بکن ای دل بغم
ودردنهانی * شاید که بکام توشود کارچه دانی * دانی که بغیر از تو مرادی
دکری نیست * امید که روزی بمرادت برسانی * از ین جانب یوسف علیه السلام
دخی اوچ کون کیجه سیله قعر چاهده قالوب وهر روز جبریل امین کلوب
یوسفه ملاطفات غیبیه اهدا قیلوب یایوسف نجات استرسك حقه بووجهله
دعا ومناجات ایت دیو بودعایی تعلیم ایتدی یاصانع کل مصنوع ویاجابر کل
کسیر ویاحاضر کل بلاء ویاشاهد کل نجوی ویاقریبا غیر بعید ویامونس کل
وحید ویاغالبا غیر مغلوب ویاحیا لایموت ویامحیی الموتی لااله الاانت (اللهم انی
اسئلك بان لك الحمد لااله الاانت بدیع السموات والارض یاذا الجلال والاکرام)
ان تصلی علی محمد وعلی آل محمد وان تجعل لی من امری فرجا ومخرجا وترزقنی
من حیث لایحتسب * پس یوسف علیه السلام بومناجاته مداومت ایدوب
اول خلوتده الفت جبریلدن برمرتبه سلوت وسکونت حاصل اولدی که
* اکر آخر عمرینه دك چاهده قالسه آرزوی خروج ایتمزدی ولکن چونکه حکم
سابق قادر وقضاء صادق مقتدرك ارادت ازلیه ومشیت اولیه سی بوایدیکه
یوسفی عبادنك رسالته مبعوث وملك مصره عزیز ایلیه اکا بناء جبریل یوسفه
قال حالدن خبر ویروب یایوسف سکا بشارت که عن قریب ازار حاسد کاسد
اولوب شب دیجور محنت روز فیروز سروره مبدل اولور وبفضل الله تعالی
متکای عزته اتکا ایدوب برادران جفا کار صف خدمت وفرش مسکنت اوزرنده
ایاغن طوروب وجرائد عملارین کندولره قرائت ایدوب انلر دخی جرمنه اعتراف
وسندن مغفرت طلب ایلیه لر سن دخی حق تعالی دن مغفرت ایله بشارت ایلیه سن
کما قال الله تعالی (لاتثریب علیکم الیوم یغفر الله لکم وهو ارحم الراحمین) ویایوسف
یعقوبه قمیصك کوندروب صحت وسلامت وعزت ودولت ایله بر بریکزه ملاقی
اوله سز کما قال الله تعالی (اذهبوا بقمیصی هذا فالقوه علی وجه ابی یأت بصیرا
وأتونی باهلکم اجمعین) وقال الله تعالی واوحینا الیه لتنبئنهم بامرهم هذا
وهم لایشعرون) وبالجمله جبریل یوسفه سرکذشتی من اوله الی آخره تحقیق

ویان ایتدکدنصکره اتفاقات حسنه که دولت اندن عبارتدر بر جمع کاربان
مدیندن مصره کیدرکن اثنای قطع مفاوزده کیجه ایچنده یول آزیدوب
فیافی حیرتده کم کشته اولدیلر وبالاخره قائد قدرت عنان قافله یی طرف چاه
نجاته معطوف وزمام کش ارادت ناقه عزیمتلرین جانب ینبوع سعادته
مصروف قیلوب سر چاهه ایرشدیلر ومایه کمال احتیاجلری اولماغله مشقات
عطشدن خلاص اولوب نعمت جمیله شکر جزیل ورخت اقامتلرین اول منزل
کرامته تنزیل ایتدیلر وصباحه دکین راحت اولوب چونکه اول شب دیجورده
کاربان شام قطع منازل ایدوب قافله ظلام بلده مغربه نازل اولدی
وخورشید انور خواب نازدن اویانوب فلك رابعده سیاحت وروی زمینده
سیاحت ایچون پای نزهتی رکاب طلعته نهاده وزمام حرکتی جانب سرعته
تحریك ایلدی علی السحر رئیس التجار اولان مالك بن زعر الخزاعی بشری
وبشیر ایله مسما ایکی نفر غلام مهترلرین صو کتورمك ایچون قیویه کوندردی
* پس بشیر حبل مسرتی قلاب چاهه ربط ایدوب دلو بشارتی عمقنه ارسال
ایلدی فی الحال پیك رب الانام یوسفه تبلیغ سلام ایدوب ای یوسف
خورشید لقا مجلا قائم وبودلوك ایچنده قاعد اول که حق جل وعلا بر جمع
سودا کرانی سنك ایچون سرکردان ایتمشدر بیوردی * نظم * یوسف
کفت جبریل امین خبر * زلال رحمتی بر تشنکان ریز * نشین در دلو چون
خورشید تابان * زمغرب سوی مشرق سو شتابان * زرویت پرتوی برعالم افکن *
جهان را ازسر تو ساز روشن * پس بافرمان قدیر اول پدر منیر درجه چاه
جدیدن برج دلوه تحول وحرکت ایدوب متمسك عروه وثقای عنایت اولدی
بشیرینك سیرت دخی معاونت پیك حضرت ایله بلا ثقلت وزحمت دلوی
اخراج ایلدی ویوسفی دلو ایچنده بولوب آفتاب جمالنه دیده عبرت ایله نظر
ایتدکده غایت مسرتندن فریاد ایدوب یابشری هذا غلام دیو تبشیر ایلدی
کما قال الله تعالی (وجاءت سیارة فارسلوا واردهم فادلی دلوه قال یابشری
هذا غلام) وحضرت مولانا من کل الوجوه اولانا دخی * مثنوی *
همچوا اعرابی که آب ازچه کشید * آب حیوان ازرخ یوسف چشید * دیوب
بوقصه یه اشارت بیوردی * ناقلان آثار بووجهله روایت اخبار ایدرلر که
یهودا احیانا سر چاهه کلوب عجبا مشیئه چاهده ودیعت اولنان اول خجسته
جبینی نشین زمینه نه زمان القا ایلیه لر دیو مترقب ایکن کاربانیانك یوسفی اخراج

ایتدکارین کوروب بر وجه استعجال برادرلرینه واروب مخلص یوسفدن
خبر ویردی انلر دخی واقف احوال اولدقلرنده مدهوش وار شدرحال ایدوب
سرچاهه واردیلر ویوسفی کوروب قافله یه ایتدیلر بو عبد آبق برقاچ کوندر که
بزدن غائبدر هرچند که تجسس ایتدك بولمادق کاروانیان ایتدی معاذالله که
بو دریتیم بنده اوله بلکه بو کوهر زیبا معدن اشرافدن رونما اولمشدر
* اخوهٔ یوسف دخی نعم خاندان شرفده طوغمش وشیر دایهٔ سعد ایله پرورده
اولمشدر ولکن بنده و بنده زاده‌در دیدیلر یوسف علیه السلام دخی سکوت
ایدوب نه لا ونه نعم جانبنه تحریك زبان ایتمدی بعده برادران یوسف ایتدی
ای خواجکان بو کوهر کرانبهایی صبی ایله فروخت ایدرز مشتری ایسه کز
پای استطاعتکز پیش نهاده ایدیکز تجار دخی بونلرك جرائت ویوسفك
سکوتن کورمکله بنده اولمق ملاحظه‌سیله مالك بن زعر مشتری اولوب قیمتن
سؤال ایلدی اسباط ایتدی ای خواجه هرنه ویررسك مسامحه ایدرز
وثمن ایچون سزه مضایقه ویرمزز * پس مالك کیسه‌ده موجوده اولان
دراهم معدوده ایله یوسفی اشترا ایلدی وارباب تواریخ عدد دراهمده اوچ
عدددن یوز یکرمی عدده وارنجه اختلاف ایتمشلردر * پس اخوهٔ یوسف
دراهم معدوده‌یی الوب بینلرنده تقسیم ویوسفی مالکه تسلیم ایتدیلر کما قال الله
تعالی (وشروه بثمن بخس دراهم معدودة وکانوا فیه من الزاهدین) * پس
یوسف برادرلرینه نظر ایدوب شدت قلبلرینه حیران ونار فراقله سوزان
وبو کلام نظم انتظامك مضمونیله کریان اولدی * رباعی * رفت آن سخنان که
باز کفتیم بهم * وصلی که از و چو کل شکفتیم بهم * دردا که زیکدکر جدا
افتادیم * نابارد کر کجا که افتیم بهم * چونکه کاروان دوال ارتحالی طبل
انتقاله اوروب سلك سبیله منسلك اولدیلر یوسف مالکدن رجا ایلدیکه
بابالری دست بوس ایدوب مراسم وداعی رعایت ایلیه مالك ایتدی ای
غلام بابالرك خودسکا هیچ وجهله شفقتلری یوغیکن عجب حالتدر که سن انلره
کمال محبت ایدرسن دیوب اجازت ویردی * یوسف دخی فردا فردا برادرلرینك
الن بوس ایدوب دل شکسته وخاطر خسته الوداع دیوب کتدی * پس
یوسفی جمالدن برینه سوار ایدوب تعجیل تمام ایله جانب مصره تحریك اقدام
ایتدیلر یوسف دخی رنج غربت وذل عبودیته تن نهاده اولوب فراق پدر ایله
نالان وچشمهٔ چشمندن اشك حسرت روان اولوردی بو اثناده یوللری

مقابر آل یعقوبه مصادف اولمغله یوسف مادری راحیلك مشهدن کوردکده
بیقرار اولوب بالای شتردن کندوبی افکنده قلدی وافتان وخیزان سر تربهٔ
مادره واروب کریه وزاری‌یه بشلادی * رباعی * ای رفته و برده با خود
آب رویم * آتشکده کرده این دل غم جویم * میریزم خاك بر سر میکویم * ای باد
بکجا کز تو رساندبویم * پس یوسفه موکل اولان برغلام تیره دل یوسفی بالای
شترده کورمیوب معاودت ایدوب بر قبرك اوزرنده یوسفی کریان بولمغله فرط
جهالتدن وجه مکرمنه لطمه زن اولوب ای عبد فرار سنی بیع ایدنلر راست
کفتار ایمش دیو خاطر انورین آزار قیلدی * پس اول غنچهٔ کابن رسالت غلام
شور بختك جرائت ایتدوکی سوء ادبدن بی طاقت اولوب درکاه کهف المظلومینه
یوز سوردی وبلا توقف رقعهٔ نیازی توقیع اجابت ایله موقع اولوب ناکهان
بر ریح عاصف هویدا وجو هواده ابر سیاه فام پیدا اولوب شدهٔ هبوب ریاح وله
وتراکم سحب مظلمه مرآت جهانی بر وجهله تیره ایتدی که قافله بربرینی کورمیوب
حیاتلرندن مأیوس اولدیلر مالك بو حال هول مآلك دهشتندن رفقاسنه
متوجه اولوب عجبدر که بزدن بر فعل ناصواب صدور ایتمیه * پس تأمل وتفکر ایله
جرممز تذکر واستغفار ایده‌لم زیرا بو کدورات مظلمه بر فحوای (ان الله لا یغیر
ما بقوم حتی یغیر وا ما بانفسهم) لاجرم بزم شآمت افعال ظلمت مآلمزدندر دیدی
* پس غلام واجب الملام کلام خواجهٔ نیك فرجامی استماع ایتدکده فی الحال
جرمنده اعتراف ایدوب ای خواجهٔ دل صاف بو ظلمت محنت اتصاف بنم خسارت
دست ستمکرم شآمتیدر دیو واقع حالی بیان ایلدی * پس قافله یه سبب اصابت
محنت معلوم اولمغله بریره جمع اولوب پیشکاه صدیقه کلدیلر وتقصیرلرینه
اعتراف ایله عذر ایتدیلر حضرت نبوت خصال دخی معذرتلرین قبول ایدوب
عفو ومغفرتلری ایچون درکاه قاضی الحاجاته مناجات ایلدی ودعاسی مستجاب
اولوب فی الحال عروس آفتاب چهره سندن رفع نقاب ایدوب عالم اولکی قرارن
بولدی مالك بو کرامتی مشاهده قیلدقده غلام کستاخه تأدیب اولنمغ ایچون
یوسفه تسلیم ایلدی یوسف ایتدی بونه تکلیف درکه اسانه کوررسن بز خود
اهل اغماض واحسانز واساءته عفودن غیریله جزا قلمازز دیوب غلامك جرائد
عصیاننه رقم نسیان چکدی * پس کاروانیان یوسفه عین اکرام وچشم احترام ایله
نکران اولوب طی مراحل ایدرك عاشر محرمده محروسهٔ مصره داخل
اولدیلر واوچ کوندنصکره یوسفی بیع ایچون سوق مصره ایلدوب ونخاسلره

ندا ایدب من یشتری هذا الغلام الحبیب الغریب دیو ناسه عرضه داشت
ایتدكلرنده ثمن یوسف بین الناس ترافع وتزاید بولوب بالآخرة عهدمزده بورده
سلطان مصر اولان ریان بن ولید العملیق نك خزینه داری قطفیر كه عزیز
مصردر زوجه‌سی زلیخانك تحریض وترغیبی ایله بقول ابن عباس رضی الله
عنهما یكرمی بیك دیناره اشترا ایدوب منزلنه كوتردی وزوجه‌سی راعیل
بنت رعایل كه زلیخا دیمكله معروفه در اكا تسلیم ایدوب ای راعیل بو غلام
محترمك تعظیم واكرامنده زیاده اهتمام قیل مأمول در كه عن قریب نفعن
مشاهده ایده‌وز ویاخود اولاد مز بو قدر بو غلامی اوغل ایدینه لم دیدی
كما قال الله تعالی (وقال الذی اشتراه من مصر لامرأته اكرمی مثواه عسی ان ینفعنا
او نتخذه ولدا) پس قطفیرك باب رعایت یوسفده اولان تنبیه واشارتی زلیخایه
بشارت اولندقده مثوای یوسف ایچون دل شیداسندن اعلا بر منزل ومأوی
كورمیوب لاجرم یوسفه سریر قلبنده مقام كوستروب درون دادن خدمته
كمر بسته اولدی عجب در كه برادرلری یوسفی دركل ایلدی وبیكانه‌لر دادده مكان
كوستردی وبرادرلری ثمن قلب ایله بیع ایدوب زلیخا صمیم قلبدن مشتری
اولدی القصة یوسف مصرده دخی مبتلای انواع محن اولوب وزلیخایه رام
اولمدیغیچون یوسفی كندویه قصد ایتدی دیو متهم قیلمغله یدی ییل بند زندان
چكدی ومحبوس ایكن اصحاب مناماتك رؤیالرین تعبیر واحوال آتیه‌دن تخبیر
ایدوب انواع معجزات باهره‌سی ظاهره اولمغله حبسدن اطلاق اولنوب
وریان بن ولید نبوت یوسفه ایمان كتوروب كندویه وزیر ایلدی ویوسف
زنداندن خروج ایتدكدنصكره چوق زمان كچمدین قطفیر فوت اولدی
وحق تعالی زلیخانك طراوت وبكارتن تجدید وقواعد حسن واطافتن تشیید
ایدوب ابراهیم علیه السلام شریعتی اوزره یوسفه تزویج اولندی واطرافده
قحط عظیم اولمغله اسباط یوسف ذخیره اشترا ایچون مصره واردقلرنده
یوسف آنلره كندویی بیلدیروب ویعقوب علیه السلام گریهٔ فراق یوسفدن
دیدهٔ رمدیده‌سی نابینا اولمش ایكن حق تعالی قدرت كامله‌سندن مجددا
نور بصر احسان ایدوب بر بر یله ملاقی اولدیلر ویوسف حین القاء چاهده
قاچ یاشنده ایدوكنده اختلاف اولنوب مجاهددن روایت ایدنلر اول زمانده
یوسف اون التی یاشنده اولوب هنوز یدی یاش دیشلری تبدیل اولمامشدی
ویعقوبله ملاقات ایتدكده قرق یاشنده ایدی دیرلر وابوجعفر محمد بن جریر

عنه ایله حسن بصریدن روایت ایتدوكی اوزره یوسفی چاهه القا ایتدكلرنده
وحین اشترا اون یدی یاشنده اولوب زمان عبودیت وسجن وحكومتی
سكسان ییل اولوب بعده یكرمی سكز ییل معمر اولدی وكلبیدن روایت ایدنلر
یعقوبله یوسفك زمان مفارقتی یكرمی ایكی ییل وعبدالله شوذبدن روایت ایدن
یتمش سنه وسری بن یحیادن نقل ایدن یتمش ایكی ییل مرور ایتدی دیرلر
اما سلمان فارسی واكثر علماء مفارقت یوسف قرق ییل واقع اولدی دیو تحقیق
ایدوب بین المورخین قول اخیر اشتهار بولمشدر * وتوراتدن نقل ایدنلر
امتداد ایام حیات یوسفی یوز اون ییل دیوب * محمد بن اسحاق قولی اوزره
یوز اون سكز وعرایس ثعالبی‌ده یوز یكرمی ییل معمر اولدیغی مسطور اولوب
ائمهٔ تواریخ قول اخیره ذاهب اولمشلردر وروح مقدسهٔ یوسف عالم جسمانی‌یه
وداع ایتدكده برادران یوسفك تابوت جنازه‌سن عمرانات مصردن بر میل
مسافه‌یه نقل ایدوب آب نیله ملاصق بر محلده دفن ایتدیلر حتی موسی
علیه السلام تابوت یوسفی مدفن مزبوردن اخراج ایدوب جد امجدی ابراهیم
علیه السلام مدفننه ادخال ایلدی اما اخوان باصفایه معلوم اوله كه خواجه
امام ابوالحسن رستغفنی بیوررلر كه قصهٔ یوسفی استماع ایدنلر برادران یوسفك
ظاهر حال وافعالنه نظر ایتمكله حاشا انلره بغض وعداوت ایتسه حومهٔ ایماندن
خروج ایدر زیرا بر روایتده اخوان یوسف سلك نبوته منتظم اولمشلردر
* پس عداوت انبیا كفردر ویعقوب ویوسف علیهما السلام اخوهٔ یوسفدن
صدور ایدن افعال ایله حق تعالی انلری مؤاخذه ایتمیوب بلكه جملهٔ زلاتلرین
عفو ومغفرت وتاج نبوت وكمر كرامت عنایت ایلدی وبر فحوای (التائب
من الذنب كمن لا ذنب له) صدور ایدن عملار ین صادر اولمامش مقامنده
عد ایلدی زیرا یعقوب علیه السلامه اولادی (یا ابانا استغفر لنا ذنوبنا)
دیو عفو ومغفرت رجا ایتدكلرنده یعقوب علیه السلام بر فحوای كریم
(سوف استغفر لكم ربی) دیوب استغفاره وعده قیلدی ومصرده یوسف
علیه السلامه واردقلرنده (قالوا تالله لقد آثرك الله علینا وان كنا لخاطئین)
فحوای كریمی اوزره خطالرینه معترف اولدقلرنده بر فحوای (لا تثریب علیكم
الیوم یغفر الله لكم) یوسف علیه السلام برادلرینك مغفور اولاجقندن خبر
ویردی مواعد انبیا ایسه لاجرم وحی الهی ایله دره لكن یعقوب علیه السلام
تعیین وقت استغفارده منتظر وحی اولوب ویوسفه وحی ایله معلوم اولمغله

وعد غفران رحیمی تبشیر ایلدی * پس حقیقته نظر اولنسه اخبار مغفرتده
ایکیسندن دخی صدور ایدن الفاظ متقاربه معنای واحده دلالت ایدوب مفهوم
کلام معجز نظاملری عدم مؤاخذنی اعلامدر ویاخود یعقوبله یوسفك وعد
استغفار ومغفرت ایله مرادلری موقع دعاده اولمشدر دعا ایسه شفاعتدر
وشفاعت انبیاء ایسه اهل شفاعته مبذوله ولاجرم عند الله مقبوله اولوب
(فما تنفعهم الشفاعة) توبیخنك مظهری اولان زمرهٔ مخذولینه شفاعت ایتمز
زیرا شان انبیا مظاهر قول کریم (وماینطق عن الهوی ان هو الا
وحی یوحی) اولمغله لاجرم مواعد لطیفه لرینه وفاقیلوب شفاعتلری عند الله
مقبوله اولور فاذا کان کذلك حضرت خدای بیمثال (وکلا نقص علیك
من انباء الرسل مانثبت به فؤادك) دیوب حکایات عجیبهٔ یوسفی تفهیم معانیٔ
غریبه ایچون بیان ایتمکله علماء بالله ومحققین آگاه قصص قرآنیه یی سمع جان ایله
شنوا اولوب هر بر قصه دن استخراج علوم واستنباط حکم ایتدیلر پس
سکا دخی لایق اولان بودرکه اثر محققینه اقتفا وسنت مدققینه اتباع ایله
اخبار اخبار انبیاده تأمل وتدبر وابتلا وامتحاناته نیجه صبر وتحمل ایتدکارین
تفکر وتذکر ایلیه سن که سکا دخی برشوق وحالت گلوب جان ناتوانك توارد
بلیات وترادف امتحاناتدن فزع وجزع ایتمایوب صبر وتحملی پیشه واشد بلا
انبیا واولیایه واقع ایدوکن اندیشه قیله سن خلاصهٔ مهام یعقوب علیه السلام
شرف ذات وحسن صفات ایله ممتاز وعلو درجات واوجات مقامات ایله
سرافراز اولوب من کل الوجوه معایب بشردن معرا ورکون طبع ایله
فکر ماسوا وحقدن غیره نظردن مبرادر بلکه مطلقا انبیا واولیانك نظرلری
تفکر واعتبار ایله درواعتبار ایسه افتعال عبوردر عبور ایسه کچمك معناسنه در
فلهذا انسان طریقنده حقیقت اعتبار چشم سر واقع اولان اشیادن عین
سرایله عبور وبصر ظاهر ایله ناظر مخلوق وبصیرت سرایرایله مشاهدهٔ
خالق ایتمکدر کما قال الشیخ الحکیم ابو القاسم رحمة الله علیه العبرة تصویر
لغائب والفکرة تغییب الشاهد یعنی فکرت حاضری خاطردن دور وعبرت
خاطرده غائبك حضوریدر * پس یعقوب علیه السلام دخی اعقابنه بالتفکر
والاعتبار نظر ایتدکده یوسف علیه السلامی اختیار کردگار ایله مظهر
الطاف خاصهٔ پروردگار مشاهده ایتمکله سائر اخواننددن ممتاز بولوب
اکا جمله دن زیاده میل ومحبت ایلدی ومودت یوسف یعقوبك حقنه اولان

محبتنه دلالت ایتدی زیرا شرط محبت حبیب محبوبی دوست طوتماق درنتکم
حضرت فخر عالم صلی الله علیه وسلم حضرت عایشه رضی الله عنهایی عند الله
زوجات طاهرات سائره دن زیاده مشاهده ایتمکله جمله ازواجندن زیاده
مودت والفت ایتمشلر ایدی ولکن دلیل سبیل محبت درد ومحنت اولمغله حضرت
رسول الله علیه صلوات الله (اذا احب الله عبدا اصب الله علیه البلاء صبا
وسحه سحا) دیوب خدا عزوجل برعبد مختارنی محبته اختیار ایتسه وساطت
غمام اشتیاقله دریای ابتلایی جوش وخروشه کتوروب قطرات آب بلایی
اوزرینه یاغدربر بیوردیلر * پس حق سبحانه وتقدس تصفیهٔ افکار وتخلیهٔ
اسرار ایتمك ایچون انبیا واولیاسنی صدگونه بلا ایله مبتلا قلوب مقابله سنده
حد وقیاسدن متجاوز اول قدر آثار لطف وانوار قدس احسان ایتمشدرکه
عقول عقلا هزارده بك وبسیاردن اندك ادراکنه عاجزدر ایمدی دنیای بی
بقا سرای محنت وبلا وجای شدت وعنا اولدیسه ابتلاآت متوارده وامتحانات
مترادفه یوسفك مقدمهٔ کرامتندن اولدی جملهٔ مقدماتدن بعض درکه
یوسف چاهه القا اولندقده برادرلرینه غیظ ایتمایوب بلکه نفسنی لوم ایدوب
(من خرج الی اللعب کان سجنه الجب) دیو قضایه راضی اولدی وبعد
الخروج ذل عبودیته رضا ویروب دودمان نبوتدن اولدیغن اظهار ایتمدی
وکاروانیان اشتراء یوسفه چندان رغبت ایتمیوب ثمن قلیل ایله اشترا ایتدکلری
جانب حقدن شان یوسفده بیان منت واظهار نعمت درکه باعث نظر مردان
اولمامغیچون اول قومك اصلابندن سلب شهوات ایدوب بوجهتدن یوسفه
هیچ وجهله نظر رغبت ایله ناظر اولمدیلر کما اخبر تعالی (وکانوا فیه من الزاهدین)
مع هذا طائفهٔ نسوانك نظر شهوانیسن یوسفدن صرف ایتمدی زیرا نسوانك
رجاله رغبت وشهوتلری جبلی ایکن یوسفه رغبت ایتمامك نقصان رجولیت
اولمامغه دلالت ایدردی پس یوسفك رجولیتی شهوت روحانی اولوب اول
نقیصه دن دخی تنزیه بیوردی وسنهٔ جاریهٔ آفریدگار ایله عباد اخیار
قدر نعمتی محنتدن صکره بیلور وشکرین ایدوب نعمته مغرور اولماز وفناسن
قبل الوجود مشاهده ایدوب بقاسنه واثق اولماز واول فاعل مختار وقادر
وجبار نقمتنی نعمته ومنحتی محنته تبدیله قادر ومشیتی تصرف عباده نافذ
وحکم وقضاسی عالم وعالمیانه جاری اولمغله استدیکن درکات اسفله سوق
ودیلدیکن درجات اعلایه عروجه موفق ایدوب بسط وقبض وتمام ونقص

ید قدرت وازمهٔ امور دست مشیتنده اولدیغن کورر فلهذا اول خداوند
ذوالجلال ذکر اولنان احوالك خلالنده یوسف علیه السلامك پیش مهمان
جاننه انواع عواید احسان واصناف موائد فضل بی کران بسط ایلیوب
شداید امتحانك جملهسی فوائد امتنان اولدی ایمدی مستفعان انوار تنزیل
ومستکشفان اسرار تأویل اولان ارباب عبرتك ضمیر صفاطینتلرینه روشن اوله که
بفحوای کریم (لقدکان فی قصصهم عبرة لاولی الالباب) غواصان دریای مواج
حقیقت اولان اصحاب معرفت وارباب بصیرت بوقصهدن حصه آلوب
کتاب محبوب زمرهٔ مشتاقینی صراط قویم هدایته دلالت وفرقهٔ محبینه طریق
اقوم وصلتی اشارت ایدوب بموجب (وفی انفسکم افلاتبصرون) تماما
قصص قرآن مناسب احوال انسان اولدیغیچون قصهٔ یوسفی دخی اطوار
تنزلات وترقیات سالکانه مماثل مشاهده ایتمکله دست آویز کشف
وشهود اولان درر فواخری رشتهٔ تقریره منتظم قیلوب بطریق التطبیق
علی الانفس بو وجهله توفیق وتحقیق ایدرلر که قلب ایله حواس انسانیه
روح ایله نفسك ازدواجندن متولده برادرلر اولوب واعظم مقامات کمالیهٔ
قلب ایسه سلطان مملکت انسانیه اولدقده روح ایله نفس وحواس وقوی
باجمعها سلطانلری اولان قلب عارفه تواضع ومسکنت کوستروب امرنه رام
اولمقدر * پس یوسف قلب کندینك پدری اولان یعقوب روحه مقامات
کمالیهیه اولان استعدادندن خبر ویروب ادراك معانی ایچون کواکب مضیئه
مشابهسنده اولان حواس خمس ظاهره وباطنهدن هر بری شمس روح
وقمر نفس ایله رؤیاسنده کندویه سجدهٔ تحیت ایتدکلرین تقریر ایلدی
یعقوب روح دخی یوسف قلبك حسن وجمال وسعادت واقبالده کمالن
کورمکله حق تعالی آنی سائر مخلوقات اوزرینه ترجیح واجتبا ایدوب قلبه
مخصوص اولان احادیث علم لدنی تأویلنی تعلیم وقلب عرش حقیقیٔ رحمان
ورحیم اولمغله تجلیات ذاتیه ایله عرش قلبده مستوی اولمغله نعمتنی تتمیم
وابراهیم سر واسحاق خفایه اسباغ نعمت ایتدیکی کبی آل یعقوب روح اولان
حواس وقوایه دخی اسباغ نعمت عمیم ایتمکله قلب عارف جمعیت مز بوره ایله
فیض تجلیات صفاتیه وذاتیهنك قبولنه مستعد اولوب الطاف خفیهٔ الهیه ایله
لایسع فیه ملك مقرب اوجاننه اعتلا ایدهجکن تعبیر وتبشیر ایلدی ویوسف
قلب عرش روح وبرادری اولان بنیامین حس مشترك کرسی روح اولمغله

کندودن وجمله اخواننده زیاده یعقوب روحك یوسف قلبه اولان کمال
قرب واستئناسن ملاحظه ایتدکده یوسف قلبی سکین هوا وسم هلاهل
میل دنیا ایله قتل وارض بشریته طرح ایدهلم تاکه پدرمز روحك بزه اولان
اختلال وجهی کیدوب بعد موت القلب شهوات حیوانیه وتنعم لذات نفسانیه
تحصیلنه صالح اولمغیچون بزه میل ومحبت ایلیه دیو سائر اخوانی اولان
حواس وقوایه الحاح ایلدی ولکن بهودای قوهٔ متفکره یوسف قلبك قتلنه
رضا ویرمیوب آنی غیابهٔ جب بشریته القا ایدهلم کیم سیارهٔ جواذب
نفسانیه آنی کندویه جذب ایدوب مراتع بهیمیه وملاعب دنیویهده رعی
وبازیچه ایدهلم وآفات دنیادن حراست قیلهلم والا یوسف قلب مقتول وباخود
ذئب شیطانه لقمه اولورسه خسران بزه راجع اولور زیرا قلبه ضرر کلدکده
اجزاء انسانیهنك جملهسنه ضرر اصابت ایدر دیوب بالاتفاق یوسف قلبی
جاه بشریته القا ایتدیلر ویعقوب روحه نصف عمرلرنده کلوب یا ابانا بز ایام
شبابده لهو ومسابقهیه اشتغال ایله یوسف قلبی استکمالدن معطل ومهمل
متاع هوامز یاننده الی قومش ایدك ذئب شیطان اکل ایتدی دیوب هوای
نفسانیلری صمیم فؤادده سرایت ونور محبتی قلبدن بکلیتها اطفا وازاله ایتمشدر
زعمیله قمیص قالب قلبی دم کذب آثار ملکات ردیه ایله یعقوب روحه عرضه
قیلدیلر یعقوب روح دخی حواس وقوایه عتاب ایدوب نفس اماره سزه عجب
تسویلات ایلمش دیو فضاحتلرین بلدردی ولکن رین کثرت وژنك هوای
طبیعت ایله یوسف قلبه موت اصابت ایتمدی امیدیله صومعهٔ ریاضات وخلوتخانهٔ
مجاهداته کیروب برکون آفتاب جمال یوسف قلب کمال جلا ایله رونما اوله امنیهسیله
بلیانه صبر وفراقه تحمل ایدوب مناجاته مشغول اولدی * پس سیارهٔ هبوب
نفحات الطاف ربانیه دسترس اولوب وارد تجلیات ایله دلو جذبات رحمانیهیی
ارسال ایتمکله یوسف قلب دلو جذبهیه تعلق ایتدکده غیابت جب طبیعتدن
اوج فضای ملکوته عروج ایدوب وجد حق یا بشری دیو بشریتدن خلاص
اولدیغن تبشیر ایلدی ویوسف قلب سلطان مصر وجود اولوب رؤیاسنك
تعبیرن کوردی کذا وکذا ارباب کشف وشهود قصهٔ یوسفدن حصهدار
اولوب آخر قصهیه وارنجه روح ونفس وقلب وحواس وقوایه تطبیق
ایدوب اطوار مسالك انسانیهدن خبردار اولمشلردر * پس کاشف اسرار
مولانا خداوندکار دخی عقل مستفاددن عبارت ایلدیکی مرد عرب وخلیفهٔ بغداد

ایله مراد بیوردیغی درگاه جلال کبریایه آب سبوی محبتی اهدا ایتدکده نور
جذبات ربانیه قلبنه پرتو ایدوب ذل احتیاج طبیعتدن خلاص ودولت عشق
ومحبت ایله غنی ودلشاد اولدیغی یوسفی چاهدن اخراج ایدن مردعربه تشبیه
ایدوب بعض تمثیلاته دخی شروع بیوردیلر بویله دیوکه مثلا مردعربك
حالی اکا بکزرکه ﴿ مثنوی ﴾ رفت موسی کاتش آرد او بدست ٭ موسی
علیه السلام کتدی که اول آتشی اله کتوره ﴿ مثنوی ﴾ آتشی دیداوکه
از آتش برست ٭ برآتش کوردی موسی که آتشدن قورتلدی
کما قال الله تعالی فی سورة طه (وهل اتیك حدیث موسی اذرای نارا) یعنی حبیبم
موسانك نار کوردیکی وقتك خبری سکا کلدیمی کلدی یعنی کتاب کریمده اکثر
مواضعده احوال موسی ذکر اولندی ٭ پس حدیث موسی بودرکه (فقال
لاهله امکثوا انی آنست نارا) موسی اهلنه مکث وتوقف قیل دیدی که بن
برنار کوردم (لعلی آتیکم منها بقبس اواجد علی النار هدی) رجا ایدرم که
سزه اندن براخکر پاره کتورم ویاخود نار اوزنده بزه یول کوستررهادی
بولم تقریر مقدمهٔ کلام وتوضیح قصهٔ موسی علیه السلام بودرکه مقدما
موسی علیه السلام زمان طفولتدن آوان شبابه رسیده اولنجه فرعونك
عهدهٔ تربیه سنده اولوب وآل فرعون اسرائیلیانه تکالیف شاقه ایله مسلط
اولوب انواع تعدی ایتمکله موسی علیه السلام دخی اسباطه پیوسته اولان
جنسیت اصلیه مقتضاسنجه بوبابده کمال ترحمدن دائما محزون الخاطر اولوب
ولکن فرعونك خوفندن معاونت حد امکانده دکل ایدی بناء علی ذلك کاهیجه
افواج هموم تلاطم ایتدکجه انجلاء ضمیر فاتر ایچون تنهاجه طشره چیقوب
اطراف بازار مصری کشت وکذار ایدردی اتفاقا برعادت حسنه برکون
علی سبیل التفرج یولده کیدرکن فرعونك خبازلکی خدمتنده اولان قانون
نام قبطی سامریلردن برینه فرعونك اتمك فروننه کیدجك اودونی تحمیل
مراد ایلیوب سامری دخی ابا وامتناع ایتمکله قانون سامری ییلات ایدوب
کشمکشده ایکن موسی علیه السلام اوزرلرینه وارد قده سامری موسادن
استغاثه ایلدی موسی دخی قبطی یه نصیحت وفراغت قیل دیو منت ایلدی
قبطی موسی نك جوابنه التفات ایتمیوب سامریدن قصر ید ایتمدی ٭ پس
موسی سامری یه یاپشوب ید قبطی دن تخلیص مراد ایتدکده قبطی مکابره
ومنازعه ایتمکله موسی دن رشتهٔ طاقت مصابره کسسته اولوب قانونه برمشت

اوردیغی کبی قانون مرداولوب جانی مالکناره سفارش ایلدی کما قال الله تعالی
(فوکزه موسی فقضی علیه) اجمال کلام صورة واقعه فرعونه عرضه
اولندقده ضمیر فرعونده قصد هلاك موسایه اولان سلسلهٔ عداوتی حرکت
وموسایه قصاص ثبت ایلدیکی امر مقرر اولماغله موسی علیه السلام بی زاد
وراحله شهردن چیقوب فرید وپیاده ونه جانبه وارهجغی نامعلوم بریه
یولن طوتوب کتدی وبدنجی کون باتفاقات حسنهٔ شعیب علیه السلامك
سکناسی اولان شهر مدین قناسنه واروب وچاه مدینك اوزرینه کلوب کنار
چاهده اولان درختك سایه سنده برمقدار توقف ایلدی وکوردیکم
رعاتدن برفوج اغنام کثیره ایله کلوب وسائر مواشی ودوابن سرچاهه
کتوروب ازدحام ایله صوارمغه مشغول اولدیلر ولکن ایکی دختر برقاچ
کوسفند ایله برکنارده طورمشلر وهرکس اغنام ودوابن صولادوب کتدیلر
وانلره التفات ایتمیوب سرچاهه برحجر سنکین پوشیده ایتدیلر موسی علیه
السلام اول دخترلرك مسکنت وهیچ کس غنملرین سیراب ایتمکه تقید
ایتمدوکنه تعجب ایدوب سز کیملرسز دیو دخترلردن تفقد حال ایتدی انلر
دخی حاللرین بیلدیروب نسب شریفلرین بیان ایتمکله موسی ترحم ایدوب
سرچاهه واردی وحجر سنکینی رفع ایدوب انلرك اغنامن سیراب ایتدی
پس دختران شعیب علیه السلام سعادتخانه لرینه مراجعت ایدوب موسانك
کندولره ایتدیکی لطفی شعیب نبی یه تقریر ایتدیلر شعیب علیه السلام اوصاف
موسایی استماع ایتدکده امارات سعادت واقبالدن ایدوکن نور نبوت ایله
بیلوب وصحبت موسایه اشتیاق کوستروب حضور نبوت پناهنه دعوت
بیوردی پس موسی منزل شعیب علیهما السلامه کلوب ملاقی اولدقلرنده
شعیب علیه السلام احوال موسایی سؤال ایدوب حسب ونسب ومصرده
اولان سرکذشتی معلوملری اولدقده موسی علیه السلامی مواعید کرامیله
تسلیت وبرفحوای کریم (لاتخف نجوت من القوم الظالمین) چنك ظلمه دن
نجات ایله بشارت وتقدیم شرائط ضیافتدن صکره اجل بناتندن اولان
صفورانك مناکحه سنه موسایی ترغیب ایدوب ومدة زفاف دختر سعد اختر
ایچون موسی سکز ییل شعیب علیهما السلام خدمتنه ملازمت ایتمك اوزره
قرار ویرلدی موسی دخی وفور رغبت ایله ملتمس شعیب علیهما السلامی
قبول ایدوب سکز ییل کامل شعیب نبی نك رعی اغنامی خدمتنه قیام کوستردی

پس مدة وعد انجامه ايردكده شعيب عليه السلام دخترى صفورايى حوزهٔ تصرف موسايه تسليم ايلدى موسى شعيب عليهما السلامك ايكى يل دخى خدمات لايقه سن بلوازمه ادا قيلوب اون سنه تمام اولدقده شعيب عليه السلامدن مرخص اولوب وعصا ايله دخترنى الوب جانب مصره متوجه اولديلر وبش كون كيدوب يوم سادسده وادئ سينايه واردقده كيجه ايله هواده ابرسياه فام تراكم ايدوب رعدو برق وباران عظيم واقع اولماغله يول آزديلر وشدت شتادن اوشيوب وزوجهٔ موسايى علامت وضع حملدن اولان طاق اخذ ايتمكله بالضرورة محل مزبورده توقف ايتديلر وايقادنار ايچون قدح زناد ايتدكچه اثر شراره ظاهر اولماغله موسى عليه السلام مضطر اولوب سر حيرتى زانوى فكرته نهاده قيلدى وبرلحظه دن صكره ديدهٔ عبرتى كشاد واطراف باديه يه نظر ايتدكده جانب يسارنده طو رسيناده برضياء عظيم ملاحظه ايدوب لاجرم وجود نار ووجدان قبس وياخود برهنمايه متيقن اولماغله برنحو اى آيت سابقه اهلنى اول منزلده توقيف ايدوب وعصاسن الوب جانب ناره توجه ايتدى ﴿بيت﴾ هيچكس نيست كه دركوى تواش كارى نيست * هركس اينجا بطريق هوسى مى آيد * زآتش وادئ ايمن نه منم خرم وبس * موسى اينجا باميد قبسى مى آيد * راويان

مطلب
سن موسى در
وادئ ايمن

اخباردن بعضينك قولنده اول وقت كه موسى عليه السلام جانب ناره متوجه ولباس نبوت ايله متلبس اولمش ايدى سن شريفلرى قرق طقوز سنه وهفت ايامه ايرشمش ايدى وتوراتدن نقل ايدنلر يتمش طقوز ياشنده واوتوز يدى كونلك ايدى ديمشلر پس على اختلاف القولين موسى عليه السلامك نظر فرخنده اثرى بياض روشنائىٔ ناره محيط اولديغى مسافه منزل موسادن اون ايكى فرسخ اولوب موسى عليه السلام واسطهٔ كمال نفسانى واستعداد روحانى ايله ضياى مرئى يه قريب اولدقده كدورات دخاندن مبرا نار نور نما كوردى كه برشجر اخضرك فروع وغصونندن مبهر واوج كرهٔ اثيره برابر اولمش وسواطع ولوامعى ترافع ايتدكچه خضرت ونضارت شجر دخى زايد بولور موسى عليه السلام بوحالات غريبه دن متعجب اولوب برزمان اول درخت سبز افروخته يه نظر ايلدى ونه كيفيت ايله اقتباس قبس ايتسم ديو تفكر ايدوب عاقبت برقاچ چوب خشك وباريك جمع ايدوب ايقاد اميديله درخت آتش پاره قريب اولدقده آتش موسادن اباوجانب بالاى درخته

اعتلا ايلدى وموسى مأيوس اولوب بحصول مقصود منزلنه مراجعت قصد ايتدكده نار جانب موسايه مائل وقريب اولدى تكرار موسى طرف ناره توجه ايتدكده كما فى الاول اعالىٔ شجره يه ترفع ايدوب موسادن دور اولدى وبالدفعات منوال مشروح اوزره مقاربه ومباعده واقع اولوب خاطر انور موسايى فكر وانديشه احاطه ايلدى وبوائناده برندا استماع ايدوب ياموسى ديو دعوت اولندى قال الله تعالى (فلما اتيها نودى ياموسى) حضرت كليم عليه التحية والتسليم لبيك لبيك ايله جواب ويروب هرچندكه چپ وراسته نظر ايلدى هيچ احده نظرى مصادف اولمادى ندا ايسه مكرر اولوب نوبهٔ ثلثه دن صكره اى متكلم كيمسن كه كلامك مسموع وسن ادراك بصردن مستورسن ديدى * پس موسانك سؤالنه جواب وارد اولوب اى موسى بن اول ذات ذوصفاتم كه هرقنده ايسك سنكله يم وسكا سنك نفسكدن قريبم موساى كليم عليه صلوات الله العليم فى الحال سجده يه وضع جبين ايدوب آلهى بوكلام مسموع سنكمى يوخسه كفتار رسولندنمى در ديدى پس برفحواى كريم (انى انا ربك) موسايه جواب ويرلدى كه كلام بنم كلام ونور بنم نورم دروبن پروردكار عالميانم يقين كل اى موسى پس موسايه بوخطابدن هيبت غلبه ايدوب جلودى مقشعر واعضاسى مرتعش اولوب زبانى حركتدن قالدى بالآخره نه حال ايسه عصايه اتكا ايدوب درخته قريب اولدقده برموجب (فاخلع نعليك انك بالواد المقدس طوى) ياموسى سن وادئ مقدس ده سن كه اول مكان پاكدر پس خلع نعلين ايله ديو بيورلدى عجب حكمتدر كه اول رب رحيم كليمنه خلع نعلين ايله امر ايدوب ونعلين حبيب اكرمى تارك عرشه ترفيع بيوردى زيرا حضرت فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم قيود كونيندن مجرد اولمغله لاجرم طى منازلده غبار نعلين مباركى افلاكه تاج سر اولدى وكويا هنوز حجاب اضافات موسادن مرتفع وعقد منسوبات منفتح اولمامغله طواف وادئ مقدسده خلع نعلين ايله اسقاط اضافاته اشارت اولندى وطور سيناكه مقام شهود در موسى عليه السلام شهيد غمزهٔ حقيقى اولوب هستئ مجازيدن خلاص اولدقده استاد كارخانهٔ جود فرمان پادشاه مملكت وجود ايله موسايى مشمول انواع الطاف قلوب لباس نبوت ايله مشرف وزيور علمله مزين ايلدى * پس موسى طور سينادن عودت وهنكام سحرده حرم محترمنه رجعت ايتدكده حرم موسى خرم دل اولوب ياموسى

ناردن اقتباس قبس ایتدیکزمی دیدکده موسی دخی ای صفورا کرچه
نارکتور مدم فاما نور نبوت کتوردم بیوردی ﴿ بیت ﴾ شبان وادیٔ ایمن
کهی رسد بمراد * که چند سال بجد خدمت شعیب کند * قال الواسطی
فی قوله (اذرآنارا) موسی خطرت به خسة الخطور فی اخذ قبال النور
فلا ینبغی لاحد ان یأنس من نفسه وقد حولته من شاهد الحق وقال الشبلی
فی قوله (فاخلع نعلیك) اخلع الکل منك تصل الینا بالکلیه فتکون ولاتکن
فتحقق فی عین الجمع بکون اختیارك عنا و فعلك فعلنا وقیل فرغ قلبك
من ذکر الدارین وتجرد للحق بنعت الانفراد وقال اصحاب الشهود اما الفرق
بین قوله انی و بین انا و بین قوله ربك فانی اشارة الی اصل الذات وانا اشارة
الی کشف الذات والصفات وربك اشارة الی عیان الذات والصفات والافعال
وقال بعضهم انی اخبار وانا اظهار وربك تذکار وقیل انی افناؤه وانا ابقاؤه
وربك ایواؤه وقیل انی لقلبه وانا لروحه وربك لنفسه ای طالب درد آله عارفان
بالله واولیاء آکاه بو آیت کریمه تفسیرنده بیورلر که موسی علیه السلام ارادتده
کامل ومقام محبتده واصل اولدقده ترك وسیلهٔ صغری ایدوب دامن وسیلهٔ
کبرایه تشبث ایلدی یعنی شعیب نبی یه ارادت ولوازم خدمتی تکمیل ورعایتدن
صکره شجره ده اولان رؤیت ناره توجه ایتدی ورؤیت نار بدایت مکاشفهٔ
تجلیٔ انوار و وساطهٔ سماع خطاب پروردکار اولوب و قبل الخطاب
واقع اولان مکاشفه اعلای مقامات معرفتدن اولمغله موسی علیه السلام
بعد المکاشفه (انی انا ربك) خطابنك بحار انوارنده غوطه وسباحت ایلدی
وفیاض مطلق افعالده اولان رؤیت صفاتك مقامنی موسی علیه السلامه
تعریف اراده بیورمغله اولا کسوت نار ایله ثانیا ناری قامت موزون
درخته الباس بعده شجره دن موسایه تجلیٔ جلال ایلدیکن حبیبی محمد المصطفی
علیه من صلوات الله الاوفایه خبر ویروب (نودی من شاطیٔ الوادی الایمن
فی البقعة المبارکة من الشجرة ان یا موسی انی انا الله رب العالمین) قول کریمی ایله
اشارت وشجرهٔ مزبوره نور وجود محمدی علیه صلوات الله الصمدی
اولدیغنی بشارت بیوردی ای مستکشف انوار اسرار تجلیٔ مزبور التباس
انوارده بر درجهٔ سامیه در که اول محبوب ازلی عاشقلرینی نعت توحید ذاتی ایله
متصف اولماغیچون تجلیٔ مزبور ایله معادن الوهیته جذب ایدر وبالبداهه
سطوات عظمتنده فانی ومتلاشی اولمیهلر دیو کمال فضلندن مقامات عشقك

مطلب
الفرق بین انی وبین
انا وبین ربك

بدایت حالنده افعالده اولان رؤیتده انوار صفات ایله تربیه ایدر زیرا ابتداء تجلیات
صرفهٔ ذاتیه سن عیان ایتسه عاشق بیچاره مضمحل اولوردی فلهذا شجره یی
ناره وناری نوره مرآت ایدوب موسایه مرآت مزبوره دن تجلیٔ ایلدی * پس
موسی شجرهٔ قدمدن نیران کبریا وانوار بقایی سیر ایدوب جذبهٔ رحمانیه ایله
مقناطیس صفاتك قربنه منجذب اولوب انوار لطائف ذاتی مشاهده قیلدی
ورؤیت معاینه ده ایکن کندویی صورت امانیده ملاحظه سیله نار معاینه نعت
شوق ایله کاوب شان آمرده متحیر اولدی ونفسی این ومتی قیدندن مجرد ایکن
قنده دردیو طلب ایدوب کنف وصلت وبساط قربنده آسوده ایدوکنه بغیر شعور
رسوم علم ایله حول شجره یی دور ایدوب طلب محبوبده غائب اولمغله حضرت
احدی الذات ندا ایدوب یا موسی طلب ایلدوکك کیمدر ربك خود بنم کرچه
لباس نعوت وصفاتله متلبس اولمش سن در ولکن سر وروحکده وعقل
وقلبکده مشاهده ایتدوکك بنم انوار تجلیات جمالمدر اکر ذات بحتمه امید
وصلت ایدرسك خلع نعلین کونین ایله که سن وادیٔ مقدس ومقام
اقدسده سن دیوب (انك بالواد المقدس طوی) بیوردی یعنی یا موسی
سن غبار ظنون وحسباندن مقدس اولان وادیٔ ازلده سن قدمه ایسه
آثار اهل عدم ایله کلمك اولماز ایمدی خلع لباس حدوث وعدم ایله که حتی سکا
وادیٔ مقدس آزال وآباد منطوی وانوار اسرار ذات اقدس سر وروحکه
منکشف اوله دیو (اخرج انت منك حتی تصل بی فانالمن لم یکن لنفسه) بیوردی
وکذلك بو آیت کریمه ایله حقایق حقیقت منکشفه اولان اسرار عشاقه دخی
اشارت واردر که موسای قلب عارف جانب طور روحدن شکل نارده بر نوره
مصادف اولوب اهلی اولان نفس وصفاتنه روح خطاب ایدوب سز ظلمت
طبیعت حیوانیه ده مکث ایدیکز بن بر نار محبته موانست ایتدم که حطب
وجوددن رسم واثر قومایوب افنا ایدر امیددرکه اول نارك نوریله سزی
ظلمات بشریه دن ملکیته وکدورات طبیعتدن اشراقات شریعته اخراج ودلالت
ویاخود نیل مقصود ایچون بذل وجود ایله طریقهٔ حقیقته ارشاد وهدایت ایدهیم
دیوب موسای قلب نار محبته توجه ایتدکده شجرهٔ ذات قدسدن ندا اولوب
ای موسای قلب کاه اولور که قطع تعلق دنیای خسیسهٔ فانیه وکاه اولور که
نزع تعلق آخرهٔ نفیسهٔ باقیه ایدوب ظرفیتك بوندن مجرد اولمازسن ایمدی
سر کدن خلع نعلین مکونات ونزع لباس تعینات ایله که وادی سر پاکك
اوث حدثاندن مقدس اوله ﴿ رباعی ﴾ اندرتن من جای نماندای بت بیش *

*الا همه عشق تو گرفت از پس و پیش * کر رأی کنم که برکشیم رك خویش*
ترسم که بعشقت اندر آید سر نیش * آه عشق بر حالتدر که ذوق ایتمین بیلز
و جذبه بر کیفیت درکه منجذب اولمیان فهم ایتمز ایمدی ای طالب عشق و راغب
ذوق عاشق ایسك استماع و شوقله سماع قیل که عاشق فانی عین القضاة همدانی
بو بابده نه بیورمشدر قال قدس سره ای عزیز ندانم که عشق خالق گویم
یا عشق خلق عشقها سه گونه اند اما هر عشق درجات مختلف دارند عشق
صغیرست و عشق کبیر و عشق میانه عشق صغیر عشق ماست با خدا عشق کبیر
عشق خداست با بندگان خ. د عشق میانه در یغا نتوانم گفتن که بس مختصر فهم
آمده ایم اما ان شاء الله که شمهٔ گفته شود ای عزیز معذوری هرگز کهیعص با تو غمزهٔ
نزده است تا قدری عشقت حاصل آمدی ای عزیز آفتاب که در کمال اشراق
خود جلوه کند عاشق را از آن قوتی و حظی نباشد و چون در سحاب خود را جلوه
دهد قرار و سیری بیابد از مصطفی بشنو که میگوید (ان لله سبعین الف حجاب
من نور و ظلمة لو کشفها الاحترقت سبحات وجهه کل من ادرکه بصره) این حجابها
از نور و ظلمت خواص را باشد اما خواص خواص را حجابها صفات خدا باشد
و عوام را جز این حجابها اندر هزار حجاب باشد بعضی ظلمانی بعضی نورانی ظلمانی
چون شهوت و غضب و حقد و حسد و بخل و کبر و حب مال و جاه و ریا و حرص
و غفلات الی سائر الاخلاق الذمیمة و حجابهای نورانی چون حب نماز و روزه و صدقه
و تسبیح و اذکار الی سائر الاخلاق الحمیدة دریغا نمی دانم که چه میگویم آفتاب
(الله نور السموات والارض) بی آینهٔ محمد رسول الله دیدن دیده بسوزد بواسطهٔ
آینهٔ او مطالعهٔ جمال آفتاب توان کرد علی الدوام چون بی آینه دیدن معشوق
محالست در پرده دیدن ضرورت باشد عاشق منتهی را پرده و آینه جز کبریا و عظمت
خدا دیگر نباشد از مصطفی شنو می گوید (ما بینهم و بین ان ینظروا الی ربهم
فی الجنة الارداء الکبریاء علی وجهه) دریغا گوی مصطفی را در عشق آینه چه
بود گوش دار از حق تعالی بشنو (لقد رای من آیات ربه الکبری) ابو بکر صدیق
پرسید یا رسول الله این آیت کبری چیست فقال (رأیت ربی عز و علا لیس بینی و بینه
حجاب الاحجاب من یاقوتة بیضا فی روضة خضرا) جانم فداء آنکس باد که این سخن
را گوش دارد نشنیدهٔ که رسول جبریل را پرسید هل رأیت الرب جبریل گفت
(بینی و بینه سبعون حجابا من نور لو دنوت واحدا الاحترقت) ای عزیز ببین که با موسی
چه میگوید قربناه نجیا مجاهد در تفسیر این آیت میگوید که بالای عرش هفتاد

حجابست از نور و ظلمت و موسی سلوك میکرد در حجابها تا جمله را پس گذاشت
تا یك حجاب بماند میان موسی و میان خدا گفت (رب ارنی انظر الیك) موسی
آوازی شنید که (نودی من شاطئ الواد الایمن فی البقعة المبارکة من الشجرة
ان یا موسی انی انا الله رب العالمین) این درخت نور محمدی دان که کلام
و رؤیت بواسطهٔ او توان شنید و دید دریغا دانی که چرا این همه پردها
و حجابها بر سر راه نهاد از بهر آن تا عاشق روز بروز دیدهٔ وی پخته کردد
تا طاقت بار کشیدن لقاء الله دارد بی حجابی بفرمودند تا عشق لیلی را یکچندی
از نهاد مجنون مرکبی ساختند تا پختهٔ عشق لیلی شود آنگاه بار کشیدن عشق
خدا را قبول تواند کردن * پس کاشف اسرار کرد کار مولانا خداوندکار دخی
موسی علیه السلام بر آتش کوردی که آتش بشریتدن قورتلدی و کذلك مرد
عرب دخی دریای محبت و نار جذبانه غرق اولوب نار ذل طبیعتدن خلاص
اولدی دیواش و اسرار جمیه اشارت بیوروب کذلك عیسی روح اللهك دخی
بشریتی بر طرف اولوب فلك رابع حقیقته عروج ایتدیکن تمثیل ایراد ایدوب
بیورر که * مثنوی * جست عیسی تا رهد از دشمنان * عیسی علیه السلام
صحرادی تا دشمنلردن قورتیله * مثنوی * برد آن جستن بچارم آسمان *
صحرامق آنی آسمان چارمه ایلتدی کما قال الله تعالی (و مکروا و مکر الله
والله خیر الماکرین اذ قال الله یا عیسی انی متوفیك و رافعك الی و مطهرك
من الذین کفروا) تفصیل اجمال قصهٔ عروج عیسی علیه السلام بو درکه
برکون عیسی علیه السلام کذر کاهنده یهودیلردن بر جماعت کفر طینته مصادفه
ایتدکده قد جاء ساحر بن ساحره و فاعل بن فاعله دیوب حاشا قذف عیسی
و مریم ایتدیلر عیسی علیه السلام اول جحود مردودلرك قذف هذیانندن
محزون الخاطر و غیرت نبوت ظاهر اولوب (اللهم انت ربی و انا من روحك
خرجت و بکلمتك خلقتنی ولم آتهم من تلقاء نفسی اللهم فالعن من سبنی و سب امی)
دیو دعاء علیه ایتدکده اول قادر جبار مقلب القلوب والابصار دعاسن
مستجاب ایدوب سبابلرك صورتنی سیرتلرنده اولان قرده و خنازیره تبدیل
و مسخ ایلدی * پس طائفهٔ یهود جزع نا محدود ایدوب جائز که جمله ممسوخ
و قبل الموت مردود اولاوز خوفنه دوشوب ملکلری و رئیس الجحود اولان
یهودایه واروب قتل عیسا ده متفق الکلمة اولدیلر و جبریل علیه السلام بر موجب
معنای (و ایدناه بروح القدس) عیسی دن بر ساعت و آن مفارقت ایتمزدی

مطلب
فی عروج عیسی
علیه السلام علی
اختلاف الاقوال

* پس يهوديلر عيسايه سوء قصد ايتدكلرندن عيسى يى تخبير (ورافعك الى)
قول كريمى ايله احسان آلهى يى تبليغ وتبشير ايدوب سقفنده روزنه‌لو بر بيته
دخول ايله اشارت واندن سمايه حركت ايتدردى عرايس ثعلبى ده مسطوردر كه
عيسى عليه السلام انجام كاردن خبردار اولدقده حواريون ايله ملقب اولان

مطلب — فى أسماء الحواريون

قطرس وشمعون ونحنيس واندرابيس وفيلس وتلما ومنتا وتوماس ويعقوب
ابن خلفانا وتداوسيس وقنانينا وتوذس نام اصحاب وانصارين دعوت
وبو كيجه سزكله هم صحبت اولالم ديو منت ايلدى انلر دخى دعوت عيسايى
اكسير سعادت بيلوب درون جاندن اجابت واول شب فرقده هم صحبت
اولمق نيتى ايله دلالت جبريل ايله تحصن ايلديكى بيت سعادته واردیلر عيسى
عليه السلام حواريونك قدوميله مسرور اولوب برمقدار طعام احضار
وضيافت انصاره بذل اقتدار بيوردى وسيد القوم خادمهم معناسنى تفهيم
واضيافى تعظيم ايچون مراسم خدمتى بنفسه رعايت ايلدى حواريون عيسانك
مقام چاكريده اولديغن نفسلرينه روا كورميوب كرانبارى حيادن خاطرلرينه
تشوش كلدى عيسى عليه السلام تحرز اصحابى مشاهده ايتدكده حواريونه
لطف ايله خطاب ايدوب اصحاب صفاسزدن التماس ايدرم كه بو شب صحبتك
خدمتنى بزم نفسمزه هبه ايليه سز وهرنه وضع ايدرسم تكاره ايتميوب حسن
قبول ايله تسليم اولاسز وامتناع ايلينى بزدن بلميه سز ديدى انلر دخى امره
امتثال وتناول نعم عيسويه يه اشتغال ايتديلر وبعد الطعام عيسى عليه السلام
حواريونك اللرينه صب ما ايدوب اللرين غسل ايتدكدنصكره كندونك ثوب
پاكيله مسح ايتدى بعده رعايت مراسم نصيحته تحريك زبان معجز بيان ايدوب
اى بنم اصحاب واحبابم سزه بو خدمتى انكچون ايلدم كه بنم سنت سنيه مه
تبعيت ايدوب وشرف عبوديتى سرمايهٔ سعادت بيلوب بربريكزه تعظم
ايتميوب كمال تواضع ومسكنت وبربريكزه بذل نفس ايتمكى جانه منت بيله سز
وحالا طائفهٔ يهود بزم قتلمزه بذل مجهود ايديورلر * پس بو كيجه خواب
واستراحتى ترك ايله بربريمزه ربط قلب باصفوت ايدوب دركاه احديته توجه
ومسكنت وتأخر اجل ايچون مسئلتده سزدن استعانت ايدرم بيوردى
انلر دخى سمعا وطاعة ديوب اول كيجه‌يى صباحه دكين احيا وتصفيهٔ درون ايله
دركاه چاره سازه توجه ونيازه نيت وسر اطاعتلرين جيب مراقبه يه وديعت
ايتدكلرنده باتقدير قادر عيون حواريونى سحاب خواب ساتر اولوب

كرانبارى نومدن ترفيع رؤسه قادر اولماديلر وانبساط مجالى قلبلرين غيوم
انقباض استيلا ايتمكله بالضروره خوابه واردیلر پس عيسى عليه السلام
بعدزمان حواريونى ايقاظ ايدوب اى انصار اخيار سبحان الله الغفار عجب
حالتدر كه مقدار ليلهٔ واحده مناجاتده مصابره ايتمدوكوز ديدى انلر دخى
سبحان الله يا روح الله بلمزز كه كارنه‌يوزدن نمودار اولدى استيعاب سمردن
ازالهٔ خوابه اقتدارمز اولمايوب بى اختيار ستارهٔ بصره پردهٔ غفلت كشيده
وروى آفتاب بصيرت پردهٔ كثرت ايله پوشيده اولوب اثر نور محبت وظهور
سر وحدت برج مغرب بشريتده غيابيت ايتمكله توجه ونيازه طاقتمز قالمادى
ديو اعتذار واسرار پروردكاردن استكشاف استار ايتديلر عيسى عليه
السلام ايتدى تير قضايه سعى واجتهاد سپر اولماز قريب دركه متقاضى
قدر ترفيع راعى وتفريق رعيت ايليه پس انصار معناى كفتار عيساى مختارى
فهم ايدوب افتراق عيسادن كريهٔ بسيار ايتديلر عيسى ايتدى اى احباب
واخيار اكرچه شمدى مفارقتم ايچون كريه وحنين وآه وانين ايدرسز
اما عاقبت موجب كريه ايله كار وضرر اعدايى دفعه بذل اقتدار ايده مزسز
حواريون زمين مسكنته وضع جبين ايدوب يا روح الله مادام كه جان تنده‌در
اميد دركه دست تجاوز اعدا دامن قصد كوزدن كسسنه‌در عيسى
روح الله تبسم ايله شمعونه توجه ايدوب ايتدى اى شمعون باوجود آنكه سن
بهتر حواريونسن اما شب ثالثده بالضروره بندن بيزار وبنم ايله هم صحبت
اولدوغك انكار ايده جكسن وبريكوز دخى بنى دراهم يسيره‌يه فروخت
ايده‌جكدر ديو عيسى عليه السلام اخبار اخيرايله بودانام بربدكامه اشارت
بيوردى كه بعضيلر حواريونى اون اوچ عدايدوب بودانى دخى انلردن تعداد

مطلب — تبشير عيسى من مجئ محمد عليه السلام

قلمشلردر صكره مرتدا ولمشدر * پس حواريون زارى بى شمار وعيسى انلره
پند بسيار ايلدى حواريون ايتدى يا روح الله عجبا شمدنصكره سندن بهتر
بر رسول معتبر وجوده كلورمى نعم بندنصكره بر نبى عربى كله‌جكدر كه بندن وجمله
انبيا ورسلدن افضل واكرمدر حواريون ايتدى يا مسيح اول رسول بليغ
وفصيح نه دياردن وقنغى قبيله‌دن ظهور ايدر بيوردیلر كه اول نبى مكرم
ورسول محترم ارض تهامه وقبيلهٔ قريشدن ظاهر اولور اسمى احمد وعند الله
مقامى محموددر ديوب صفات مقدسهٔ حضرت رسالت پناهى تعداد ايلدى
وايتدى اول آفتاب آسمان رسالتك شان علماء امتى شان انبيايه مماثل اولاجقدر

پس سزدن رجا وهر بر بریکوزه وصیت ایدرم بطنا بعد بطن وقرنا بعد قرن
اولادا کزه وصیت ایده سزکه بنم سلاممی اول وجود بی ظل ونور بی ظله
ابلاغ ایده لر و بر وصیتم دخی بودرکه شمعونی سزه خلیفه ایلدم خلافتنی
قبول وا کا بیعت ایده سز و بندنصکره برجمع ملائکه ظروف انوارایله زمینه
هبوط ایدوب امرحقله اول انواری مزارع قلبکزه طرح ایدر وفی الحال
ثمره سی ظهوره کلوب هر بریکوز برقومك لغتنه عالم اولوب کندی لسانلرنجه
اول قومی دین حقه دعوتله مأمور اولورسز دیوب وداع ایلدی * پس
حواریون انواع فراق و زاری ایله آفتاب جمال عیسادن دور و بریرندن
مهجور اولوب هر بری کندی سمتنه کیتدی ازین جانب زمرهٔ یهود طلب
عیساده بذل مجهود ایدرکن قائد قضا زمام اقتصارین جانب شمعونه مصروف
ایدوب چشم جسمانیلری شبح شمعونه مصادف اولدقده ایشته عیسانك مصاحبی
دیو کرفت ایتدیلر وانواع توبیخ ایدوب بزه عیسایی کوستر دیدیلر شمعون
بن عیسانك مصاحبی دکلم دیوانکار ایتدکده چونکه انصار عیسادن دکلسن
پس عیسادن تبرا قیل والاسنی قتل ایدرز دیو انواع سیاستله وعید وتهدید
ایتدیلر شمعون دخی ناچار اولوب بیم جاندن موجب الحاحلریله عمل ایتمکله شمعونی
اطلاق ایتدیلر * پس سابق الذکر اولان بودا دین عیسادن مرتد واوج
اسلامدن اسفل ظلام کفره طرد ورد اولمغله طائفهٔ یهوده ملحق اولوب
بن سزی سرمنزل عیسایه دلالت ایدرسم بکا اجرت قدمنه عطیه
ایدرسز دیدی جهودلر دخی اول مفلس ودنی یه اوتوز درهم ویروب انلری
جانب عیسایه ایلتدی وعیسایی تجسس ایچون بیت اختفایه تقدیم قدم ایدوب
عیسایی برنده بولمادی * پس طشره چیقوب عیسی نقل مکان ایتمش دیدکده
اول مقلب الاعیان قادر وسبحان بودایی عیون جهودانه شکل عیساده کوستروب
فی الحال قیدبند ایدوب احیای موتی وابراء اکمه ایدن سحار طرار سنمیسن * پس
جانکی چنك انتقاممزدن رها قیل دیو یوزینه توکوردیلر وعیسی ایچون نصب
ایتدکاری داره کوتوروب صلب ایتدیلر کما قال تعالی (وماقتلوه وماصلبوه ولکن
شبه لهم) اما تحقیق رفع عیساده اقوال مختلفه واردر علی قول البعض عیسی
علیه السلام برغارده اختفا ایدوب زمرهٔ یهود دلالت بودا ایله هنکام شبده
غار عیسایه واروب مسیحی بولوب اخذ ایتدیلر واول کیجه صباحه دك حفظ
و حراست قیلدیلر علی الصباح ملك بنی اسرائیل اولان یهودانك امریله

مطلب
صلب الیهود شبه
عیسی علی اختلاف
الاقوال

صلب عیسی ایچون برمشنقه ومصلبه نصب ایدوب متمردین موسویان وجملهٔ
طاغیاندن پای داره جم غفیر وجمع کثیر کلوب تماشایه ناظر اولدیلر بو اثناده وجه
آفتابه کسوف واقع اولوب جهانی ظلمات احاطه ایدوب اسان حال ایله
یهودیلرك ظلمات قلبلرین سویلدی وعالمیان بر برین کورمز اولوب عارفلر
(حتی اذا اخرج یده لم یکد یریها) کفار دوزخ قرارك وصف قلوب مظلملرین
اخبار ایتدوکن بیلدی پس بافرمان حی لایزال آسماندن زمینه برفوج ملائکه
نزول وعیسایی قید یهود و بند وجوددن اطلاق ایدوب بودایی سلاسل کفره
قید و اغلال شرکه بند ایدوب روح اللهی دوشلرینه آلوب تعظیم واکرام
ایله آسمان چارمه ترفیع ایتدیلر بعد التعریج وجه عالم روشن اولوب یهودیان
نظر ایتدکده مسیحك یرینه بودایی مقید کوروب های ساحر بوصنعتله الیمزدن
جانکمی قورتاررسن دیوب تعجیل تمام ایله داره کوتوردیلر بودا ملائکه عیسایی
آسمانه ترفیع وبنی آنوك یرینه دربسمانه تقیید ایتدیلر بن بوداء رهنمای شمایم
دیو فریاد ایتدکجه اعتماد و التفات ایتمیوب صلب ایتدیلر و برروایتده چونکه
طائفهٔ یهود عیسایه هنکام شبده ظفر بولدیلر صباحه دکین غاری محاصره
ایتدیلر * پس بافرمان وهاب بالای غاری برابر سیاه استیعاب ایدوب سقف
غار منشق اولدی وملائکه عیسایی آسمانه ایلتدی چونکه فالق الاصباح لباس
شبی طی ایدوب روز روشن هویدا اولدی رئیس جهودان اولان یهودا
فلطیانوس و برقولده ایشوع نام یهودیلری عیسایی اخذه کوندردیلر و برروایت
اشهدزعم فاسدی اوزره بوکار باتوابه بن فائز اولاین دیو یهودا غاره کندوسی
کیروب عیسادن نام ونشان بولمادی وتعجب ایله اطراف غاره نظر ایدرکن
خالق الاکوان صورت یهودایی شکل عیسایه تحویل ایدوب جهودلر دخی
یهودانك مکثندن جازکه عیسی اکا ضرر ایتمه سون دیو درون غاره توجه
و یهودایی اخذ ایتدیلر وشکل عیساده کوروب داره ایلتدیلر بن یهودایم دیدکجه
مقید اولمیوب صلب ایتدیلر و بعد زمان ما بینلرنده ملکارین کورمیوب هرچندکه
جست وجو ایتدیلر بولمادیلر * پس مصلوبه امعان نظر ایتدکلرنده شبهه یه
دوشوب مصلوبك وجهی عیسی وبدنی یهودا پس مصلوب عیسی ایسه یهودا قنده
ور مصلوب یهودا ایسه عیسی نیجه اولدی دیو اختلاف ایتدیلر وبر برینه سل سیف
ایدوب محاربه ومقاتله ایتدیلر کما قال تعالی (ان الذین اختلفوا فیه لفی شك منه
مالهم به من علم الا اتباع الظن) و برروایت سدی وقتاده عیسایی اون ایکی

نفر حواریون ایله هنکام شبده اخذ ایتدکلرنده برخانه ده حبس ایدوب
کوندوزین سیاست ایدهلم دیو قول وقرار ایتدیلر عیسی ایتدی ای حواریون
بن شمدی سمایه عروج ایدرم صباح یهودیلر کلدکده بکا فنکز فدا اولور
سرجیس نیاز ایدوب یا نبی الله بن سکا قابل صورتم پس جانم فدا اولسون
دیدی پس یهودیلر علی الصباح کلوب حواریونی محبسدن چیقاردیلر وعددده
برین ناقص کوروب بریکز نیجه اولدی دیدیلر حواریون جواب ویروب
بریمز عیسی ایدی آسمانه عروج ایتدی دیدیلر یهودیان تصدیق ایتمایوب
سرجیسی صورت عیساده کوردیلر و بری ناموجود اولمغله شکه دوشوب عیسی
زعمیله سرجیسی صلب ایتدیلر پس (لفی شك منه) قول کریمی بو معنایه در دیمشلر
وقال الامام الرازی فی تفسیره قال کثیر من المتکلمین ان الیهود لما قصدوا قتله
رفعه الله الی السماء فخاف رؤساء الیهود من وقوع الفتنة بین عوامهم فاخذوا
انسانا وقتلوه وصلبوه ولبسوه علی انه هو المسیح والناس ما کانوا یعرفون المسیح
الا بالاسم لانه کان قلیل المخالطة مع الناس فبهذا الطریق اندفع ما یقال اذا جاز
ان یقال ان الله تعالی یلقی شبه انسان الی انسان آخر فبهذا یفتح باب السفسطة
حیث یجوز ان یقال اذا رأینا زیدا لعله لیس بزید ولکنه شخص آخر القی شبه
زید علیه وعند ذلك لا یبقی الطلاق والنکاح والملك موثوقا به ثم قال لا یقال
ان النصاری ینقلون عن اسلافهم انهم شاهدوه مقتولا لانا نقول
ان تواتر النصاری ینتهی الی اقوام قلیلین لا یبعد اتفاقهم علی الکذب وعیسی
رمضان المبارکده لیلة القدرده واوتوز اوج یاشنده رفع اولندی ومرویدر که
عیساده شبهه واختلاف واقع اولدیغی بو معنایه درکه ام عیسی مریم * ومجنونه
ایکن عیسانك دعاسیله افاقت بولان بر خاتون پای داره کلوب عیسی ایچون ماتم
ایدرکن عیسی علیه السلام انلره سمادن نزول ایدوب سبب کریه وزاریکوزنه در
دیدی انلر دخی سنك ماتمك ایچوندر دیدیلر عیسی ایتدی اغلیه سزکه
بکا کسنه دن ضرر اصابت ایتمیوب بلکه حق تعالی بنی سمایه رفع ایلدی
کما قال تعالی (بل رفعه الله) و بر روایتده بعد الترفیع یدی کوندن صکره جانب
حقدن عیسی علیه السلامه اشارت اولدی که یا عیسی یهودیلر اصحابك قصدنه
عجله ایدیورلر ومریم ومجدلانیه جمله دن زیاده سنك ماتمك ایچون کریاندر ایمدی
جبل مجدلانیه یه نزول ومجدلانیه جمله دن اول سکا ملاقی اولاجغن تبشیرایت
واکا امر قیل که حواریونی یانیکه جمع ایتسون وانلر خلقی طریق اسلامه

مطلب
نزول عیسی من السماء الی قومه

دعوت ایتمك ایچون اقطار ارضه ارسال قیل وقصهٔ مجدلانیه بودرکه مریم
مجدلانیه حوالیء انطاقیه ده مجدلان نام قریه ده بنی اسرائیلدن بر مرأهٔ
صالحه ایدی فاما مستمرا مستحاضه اولوب بر آن طهارت پذیر اولمزدی
واشرافدن هرکیم انکله تزوج مراد ایتدیسه امتناع ایتمکله تکبرنه حمل
ایدرلردی اول ایسه حالنی اخفا ایدردی * پس بعثت عیسایی ودعاسی ایله
شفاء مرضایی استماع ایتدوکده مجدلانیه استشفا ایچون حضور معجزه موفور
عیسایه کلدکده نور نبوت ووجه کریمندن استحیا ایدوب کیرودوندی والیه
عیسانك ظهرنی مس ایتدی عیسی ایتدی بنی بر ذوعاهه نیت حسنه ایله
مس ایتدی حق تعالی اکا دیلدوکن ویردی * پس مجدلانیه نفس عیسی ایله
اول عارضه دن خلاص وطهارت کامله بولدی * پس عیسی هفت ایامدن
صکره کوه مجدلانیه یه کیجه ایله هبوط ایدوب امر خدایی تبلیغ ایلدی وجبل
مزبور نور عیسادن مشتعل اولدی وحواریون اذن عیسی ایله اول کیجه
متفرق اولدیلر حالا نصاری اول کیجه یه تعظیم ایچون تدخن ایدرلر * پس
حواریوندن قطریس رومیه یه واندرایس ایله متنا بردیاره کیتدیلرکه اهالیسی
مردم خوارلر ایدی وتوماس وار بابیل ارض مشرقه وفیلس ولایت قیروان
وافریقیه یه وتحنیس اصحاب کهفك قریه سی اولان افسوسه که طرسوس دخی
دیرلر ویعقوبس ارض اوری شلمه که بیت المقدس در ایلیادخی دیرلر وتلما ارض
حجازه وسمن ارض بربره کیدوب هر بری قومنك لسانی اوزره اول دیارك
دعوتنه قیام کوستردی وابن اسحاق روایت ایدرکه بعد رفع عیسی یهودیلر
حواریونی اخذ ایدوب وهر برینی هنوز سلخ اولنمش پوست کاوه صاروب
وحرارت شمسه قارشو کوچهای شهری کزدیروب انواع شکنجه واذا ایتدیلر
نقل اولنورکه بروثن پرست ملك روم وار ایدی عهد مزبورده شام وقدس
شریفده انوك حکمی جاری اولوردی وبنی اسرائیل اکا مخالفته قادر
دکللردی ملك مزبوره بنی اسرائیل عیسایه ایتدوکلری اذایی تخبیر واحیاء
موتی وابراء اکمه وانواع معجزاتن تقریر ایتدکلرنده جفا ودر یغا نیچون بکا
اولجه اعلام ایتمدیکوز که بن اکا تابع اولوب بو جفایی ایتدرمزدم دیو آدم
کوندردی وحواریونی اسرا ایلیاندن تخلیص ودین عیسایی قبول ایدوب
یهودیلردن چوق کسنه قتل ایتدیلر وشبه عیساده اولان مصلوبی داردن
ایندیروب جسدنی اخفا ایتدی وخشب داری الوب عود وعنبر کبی حفظ
وانواع اکرام ایلمدی ونصرانیه نك اصلی رومدن اولدی ووهب بن منبه دن
روایت ایدنلر عیسی علیه السلام حواریون ایله تواخی ایدوب شمعون ایله

مطلب
قصهٔ مجدلانیه

مطلب
تفرق الحواریون فی البلاد

يحيايه مادرى مريمى وصيت ومريم اسم احترامى رعايت ايله امر ايلـدى انلر
دخى مريمدن مفارقت ايچيوب ملك روم اولان تارونه واروب اسلامه دعوت
ودين عيسايه دلالت ايچون ابتدا توزسى ارسال ايتديلر تارون شمعون ايله
توزسى منكوسا صلب ايتكله مريم ايله يحيا فرار ايتديلر وكيدركن كندولرينى
جست وجوايدن رومبانه مصادف اولماغله خوف ايله حقه مناجات ايتدكلرنده
زمين شق اولوب ايكيسى دخى نابديد اولدى تارون كلوب ارضى حفر ايتديلر
نام ونشان بولماغله ترابى حفره رد ايتديلر تارون بو حالى كوروب دين عيسايه
كيردى ومريم عيسادن صكره التى ييل معمر اولدى وحق تعالى عيسايه
ملائكه كبى ريش نورانى ارزانى يوروب ولذات مطعم ومشربدن منقطع
قيلوب حالا ملائكه ايله حول عرشده طواف ايدر فكان انسيا ملكيا سماويا

> مطلب نزول عيسى فى آخر الزمان

ارضيا وآخر زمانده اذن حقله زمينه هبوط ايدوب قرق ييل معمر اولور
ودجالى هلاك ايدوب مهدى ايله ملاقات ومهدى يه اقتدا ايدر وقيل الحسين بن
الفضل هل تجد نزول عيسى من السماء فى القرآن قال نعم قوله تعالى (وكهلا)
وهو لم يكتهل فى الدنيا وانما معناه وكهلا بعد نزوله من السماء عن ابى هريرة
عن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال عليه السلام (الانبياء اخوة لعلات
امهاتهم شتى ودينهم واحد وانى اولى الناس بعيسى بن مريم لانه لم يكن بينى
وبينه نبى ويوشك ان ينزل فيكم ابن مريم حكما عدلا وانه نازل على امتى
وخليفتى عليهم فاذا رأيتموه فاعرفوه فانه رجل مربوع الخلق مائل الى الحمرة
والبياض سبط الشعر كأن رأسه يقطر وان لم يصبه بلل بين ممصرتين فيكسر
الصليب ويقتل الخنزير ويضع الجزية ويفيض المال وليسلكن الروحاء حاجا

> لیثنینهما اى بحبسهما

اومعتمرا وليثنينهما جميعا ويقاتل الناس على الاسلام حتى تهلك فى زمانه الملل
كلها غير الاسلام وتكون السجدة واحدة لله رب العالمين ويهلك الله فى زمانه
مسيح الضلالة الكذاب الدجال ويقع الامن فى الارض حتى ترتع الاسود
مع الابل والنمور مع البقر والذياب مع الغنم وتلعب الصبيان بالحيات لا يضر
بعضهم بعضا ثم يلبث فى الارض اربعين سنة ويتزوج ويولد له ثم يتوفى ويصلى له
مسلمون ويدفنونه اقرؤا ان شئتم وان من اهل الكتاب الا ليؤمنن به قبل موته)
يعيدها ابو هريرة ثلث مرات رضى الله عنه وكذا روى عنه (اذا اهبط الله
المسيح يعيش فى هذه الامة ما تعيش ثم يموت بعد بنتى هذه ويدفن الى جنب
قبر عمر فطوبى لابى بكر وعمر يحشران بين نبيين) وعن ابن عباس قال قال عليه السلام

(كيف تهلك امة انا فى اولها وعيسى فى آخرها والمهدى من اهل بيتى
فى وسطها) ايمدى بر موجب اقوال مورخين عيسى عليه السلامك عروجى
وبر فحواى احاديث شريفه آخر زمانده نزولى مسموع اولديسه بو دخى
علم شريفه خفى اوليه كه كيفيت رفع عيساده دخى اختلافات كثيره اولوب

> مطلب فى كيفية رفع عيسى عليه السلام

مذاهب نصارى دخى مختلفه در وعلماء عظام ومشايخ كرامك دخى صورة
بر برينه مغاير ومعنى متحد ومتقارب تحقيقلرى اولمغله بطريق الاجمال تقرير
وايضاح اولندى فى تفسير البغوى قال الحسن وابن جريج (انى متوفيك)
يعنى قابضك من محبة الدنيا (ورافعك الى) يعنى الى قربى وهو الدرجة
العالية من غير موت يعنى هذه الدرجة العالية حصل لعيسى قبل موته الاضطرارى
وقال بعضهم المراد بالتوفى الموت وهو صريح على جواز موت بدنه العنصرى
وذهب الشيخ بدر الدين الى هذا القول وقال فى وارد انه عيسى عليه السلام
حى بروحه ميت بجسده العنصرى ولما كان روح الله والروحانية غالبة عليه
قالوا انه لم يمت حكما للغالب لا بمعنى انه لم يمت جسده العنصرى وقال الضحاك
وجماعة ان فى الآية تقديما وتأخيرا معناه انى رافعك الى قربى ومطهرك
من الكفرة ومتوفيك بعد انزالك وهذا القول مختار من حيث المعنى عند العلماء
وفى تفسير البيضاوى انى متوفيك اى مستوفى اجلك ومؤخرك الى اجلك المسمى
عاصما اياك من قتلهم او قابضك من الارض من توفيت مالى او متوفيك نائما
اذ روى انه رفع نائما او مميتك عن الشهوات العائقة عن العروج الى عالم الملكوت
وقيل اماته الله سبع ساعات ثم رفعه الى السماء واليه ذهبت النصارى وكذا
قال فى تفسير قوله تعالى (وان الذين اختلفوا فيه لفى شك منه) وقال قوم

> مطلب تفرق النصارى فى عيسى على ثلاثة مذاهب

صلب الناسوت وصعد اللاهوت حاصل كلام طائفهٔ نصارى كيفيت رفع
عيساده اختلاف ايدوب شرذمهٔ قليله عيسى عليه السلام بغير قتل ولا صلب
سمايه رفع اولندى ديوب قول اهل اسلامه موافقدر وبعضيلر حق تعالى عيسايى
يدى ساعت اماته ايتدكدنصكره ترفيع الى السماء ايلدى ديرلر وكبار نصارى
يهوديلر عيسايى قتل ايتديلر زعم ايدوب بونلر دخى اوچ فرقه اولمشلردر كه
برينه يعقوبيه وبرينه ملكائيه وبرينه نسطوريه ديرلر* پس زعم يعقوبيه
بودر كه مسيحه قتل وصلب واقع اولمشدر ولكن مقتول ومصلوب اولان شول
مسيحدر كه جوهر بندن متولد اولمش بر جوهردر يعنى مصلوب اولان اب ايله
امدن تولد ايدن جوهر جسم وروح حيوانيدر ديرلر وملكائيه نك زعمى

بودركه عيسانك اكر لاهوت واكر ناسوتنه قتل و صلب حاصل اولمشدر
ولكن حصول من بورمع المباشره اولمايوب بلكه من حيث الاحساس والشعور
حاصل اولمشدر ديرلر وزعم نسطوريه بودركه عيسى عليه السلام من جهة
الجسم والهيكل المحسوس مصلوب درفاما من جهة اللاهوت نه مقتول ونه
مصلوبدر يعنى ضرر جسمه واقع اولوب نفس ناطقه سى حيا وسالما سمايه
صعود ايتدى ديرلر پس قرآن عظيم الشان مذكورلرك اتباع ظن وشك وكمان
ايله واقع اولان اختلافاتن بعد البيان (وماقتلوه وماصلبوه ولكن شبه لهم)
قول كريميله حقيقة حالى تبيان بيوردى واكثر الحكماء يختارون ما يقرب من هذا
القول لان البدن مركب من العناصر والعناصر فى حد ذاتها متغيرة من حال
الى حال والمركب من المتغير متغير وحادث فلا يمكن البقاء على حاله اصلا فقالوا
قد ثبت ان الانسان ليس عبارة عن هذا الهيكل بل هو اما جسم لطيف
فى هذا البدن واما جوهر روحانى مجرد فى ذاته هو مدبر فى هذا البدن والقتل
انما ورد على هذا الهيكل و اما النفس التى هى فى الحقيقة عيسى فالقتل ماورد
عليها لايقال كل انسان كذلك فما الوجه فى هذا التخصيص لانا نقول ان نفسه
كانت قدسية علوية سماوية شديدة الاشراق بالانوار الالهية عظيمة القرب
من ارواح الملائكه و النفس متى كانت قدسية لم يعظم تألمها بسبب القتل
وتخريب البدن ثم انها بعد الانفصال عن ظلمة البدن تتخلص الى فسحة
السموات وانوار عالم الملكوت فتعظم بهجتها و سعادتها هناك و معلوم ان
هذه الاحوال غير حاصلة لكل الناس وانما تحصل لاشخاص قليلين من مبدأ
خلق آدم الى يوم القيمة فهذا هو الفائدة فى تخصيص عيسى عليه السلام بهذه
الحالة ولكن اتباع ظن وحسباندن مجرد اولان مختار ارباب كشف و يقين شيخ
صدر الدين قنوى قدس الله سره بو وجهله تحقيق بيورورلركه غلب روح
عيسى عليه السلام على نفسه وجسده بالرياضة والمجاهدة بتبديل الاخلاق
وتبدل ارض نفسه غير الارض وتصير روحانيا لاحقا بعالم الارواح والملائكة
وتصير جسده تابعا لروحه ساقط الاعتبار كالياس وخضر عليهما السلام
كما قال تعالى (و ما قتلوه و ماصلبوه و لكن شبه لهم) يعنى كانه ميت
بالجسد فى سقوط اعتبار احكام البدن فاثر الروح غلب على بدنه فى حال
حياته الظاهرة لان الارواح من المجردات و النورانيات فعيسى عليه السلام
مجرد غاية التجرد عن العلايق و العوايق و مستغرق فى النور الالهى

بسبب غلبة الروح على بدنه فى حال البدن ولا موت على الروح وان عيسى
لم يمت حكما للغالب لانه مركب من البدن العنصرى والروح المجرد فالروح
جزء غالب لانه مبدأ الحيوة والحس والحركة فاطلاق اسم عيسى على الجزء
الغالب من قبيل تسمية الجزء باسم الكل اعتبارا للغلب فالجزء الغالب حى ابدا
وفى تفسير القاشانى (انى متوفيك) اى قابضك من بينهم ورافعك الى الى سماء
الروح فى جوارى (ومطهرك) من رجس جوار الذين كفروا اومن القوى الخبيثة
ومكرهم وخبث صحبتهم وقال فى قوله تعالى (وماقتلوه) يعنى ماقتلوا حقيقته
(وماصلبوه) يعنى لايقدرون القتل والصلب وهو معجزة له (ولكن شبه لهم) المقتول
وهو ايضا معجزة له * سلطان ولد فرمايد * فلك الكون هالك فانى * كل من قال
دايم جانى * فلك الجسم جمرة ودخان * فلك الروح روضة وجنان * بصر الحس
ناظر الاشباح * نظر العقل شاهد الارواح * فلك الروح مجلس الاحرار * فوقه
يسبحون فى الانوار * چون صور پرده اندونى مقصود * پرده راعقل كى كند معبود *
روح را آسمان جناب حقست * مستيش دايم ازشراب حقست * پس برين
آسمان نرفت مسيح * او مليحست ورفت سوى مليح * بل بر آن آسمان رود دانا * نه
برين چرخ كنبد مينا * حق جميل وجمال منظر او * غير خوبى نكشت درخور او *
* الحصه * فلك آفتاب روحانيت فلك رابع ومنشأ تنزلات روح قطب دروزيرا
روح قطب اشرف ارواح انسيه اولديغى كبى فلك آفتاب دخى روح افلاك
واشرف ارواح سماويه واسعد كواكب فلكيه اولوب رعيتك سلطانه اولان
ارتباطى كبى كواكب علويه وسفليه دخى عموما آفتابه مرتبطلردر وافضل
مواضع وسط اولماغله دار السعادة سلاطين وسط مملكتده اولديغى كبى فلك
آفتاب دخى وسط عالم اجسامده و بين الاعلى والاسفل برزخ واقع اولمشدر
نته كم محيى الدين عربى قدس الله روحه كشف صحيح وشهود صريح ايله
افلاكى اون بش عد ايدوب آفتابى وسطده تحقيق ايتمشدر يعنى فلك آفتابك
فوقنده فلك المريخ وفلك المشترى وفلك الزحل وفلك المنازل وفلك البروج
وفلك الكرسى وفلك العرش وآفتابك تحتنده فلك الزهره و فلك العطارد
وفلك القمر وكرهٔ اثير وكرهٔ هوا وكرهٔ ماء وكرهٔ خاك فاذا كان كذلك عيسى
عليه السلام مظهر ذات وصفات اولديغى جهتدن فلك رابع حقيقت
عيسايه مقام اولدى وامت عيسى عليه السلام بومرتبه دن تجاوز ايتمايوب
مظهر توحيد صفات اولدقلرى جهتدن مظهر توحيد افعال اولان امم سابقه

مطلب
فى بيان عدد الافلاك

ایله مظهر توحید ذاتی اولان امت حضرت ختم محمدی علیه صلوات الله
الاحدی میاننده برزخ واقع اولمشلردر وامم سابقه مظهر توحید افعال اولماغله
مرتبهٔ افعالدن تجاوز ایتمامشلردر * پس صفات بین الافعال والذات برزخ واقع
اولمغله وساطت خصوصیت مزبوره ایله روحانیت عیسی دخی فلك شمسك
روحانیتنه تخصیص اولندی وآفتاب مظهر حیات ومفیض نور صوری
اولدیغی کبی روحانیت عیسی دخی مظهریت ذاتیه ایله مظهر نور علم ومفیض
حیات معنوی اولدی * پس قابلیات فطریه سعی واجتهاد وسیر وسلوکه

مطلب —— فی بقاء مقامات الولایة

منوطه اولماغله امت محمدده نبوت تشریعیه دن غیره قابلیت واردر زیرا نبوت
وجود اشرف حضرت ختم رسالت ایله مختتمدر فاما مقامات ولایتدن اولان
کمالات باقیه نك جمله سنه امهٔ مرحومهٔ محمدی فایزلردر وبو مرتبهٔ علیه اولیاء
امت محمده مخصوصه در * بیت * اکر دمی بکذاری هوای نااهلی * به بینی
آنچه نبی دید وآنچه دید ولی * کما قال سهل التستری مامن نبی الاوله نظیر
فی امته یعنی الاوله ولی فی کرامته مثلا قدم عباده اولان اولیاء کباردن بریسی
عین القضاة همدانیدر که هم اخفاء جسد وهم احیاء میت ایتمشدر تمکیم
زبدة الحقایق نام کتابنده تمهید ایمانك آخرینه قریب بیوررلر که از ناصر الدین
باز پرس وقت بودیکه درآمدی باجماعتی مجاز ودرین حالت که مرا بودی
ومرا باخود ندادندی مرا از چشم ایشان بپوشانیدندی درآمدندی
ومرا ندیدندی وقت بودیکه درین مقام یکماه بماندمی چنانکه هیچکس
مرا نیافتی باش تااین آیت تراروی نماید که درحق عیسی کفت (وماقتلوه
وماصلبوه ولکن شبه لهم) این همه بچه یافت بدان یافت کد رفعت داده
بودند اورا (بل رفعه الله الیه) این معنی بود ودانم که شنیده باشی این حکایت
من وپدرم وجماعتی از ائمهٔ شهرما حاضر بودیم درخانهٔ مقدم صوفی پس
مارقص میکردیم وابو سعید ترمدی بیتکی میکفت پدرم درنکریست پس
کفت خواجه امام احمد غزالی رادیدم که باما رقص میکرد ولباس او چنین
وچنین بود ونشار می داد شیخ ابو سعید کفت نمی یارم کفت مرکم آرزومی
کند من کفتم بیرای بوسعید در ساعت بیهوش شد وبمرد مفتیٔ وقت دانی که
خود که باشد کفت چون زنده رامرده میکنی مرده رانیز زنده کن کفتم مرده
کیست کفت فقیه محمود کفتم خداوندا فقیه محمودرا زنده کن درساعت زنده
شد کامل الدواة رانوشته بود که درشهر میکویند که عین القضاة دعویٔ خدایی

میکنند وبقتل من فتوی دادند ای دوست اکر از توفتوی خواهند تونیز
فتوی می ده وهمه را این وصیت می کنم که فتوی این آیت نویسند که (ولله
الاسماء الحسنی فادعوه بها وذروا الذین یلحدون فی اسمائه سیجزون ماکانوا
یعملون) من خود این قتل بدعا میخواهم دریغا هنوز درست کی بود (وماذلك
علی الله بعزیز) ایمدی سالك طریق جذبهٔ احدیت اولان عاشقان الهی نفس
ناسوتیه وصفات بشریه دن بطریق التجرید تفرید باطن ایلسه لاجرم ماشد
عیسی سرای حریم قدس لاهوت وخلوت خانهٔ قرب وحدت ذاتی یه
عروج ایدوب حیات ابدی ایله متصف اولماسی مقرردر نتهکم محمود شبستری
کلشن رازده بیورمشلردر ﴿ نظم ﴾ اکر یابی خلاص از نفس ناسوت * درآیی
درجناب قدس لاهوت * هرآنکس کو مجرد چون ملك شد * چو روح الله
بچارم فلك شد * ناسوت ایله مراد بشریت ولاهوت ایله مراد جمیع اشیایه

مطلب —— الفرق بین لاهوت و بین ناسوت

ساریه اولان حقیقت وحدتدر وایکیسی دخی علی وزن فعلوت مبالغه در
ولاهوت لاه یلیه لهیادن مأخوذ اولوب احتجب واستتر معناسنه در وناسوت
دخی ناس ینوس نوسادن مأخوذ اولوب تدبدب وتحرك معناسنه در پس
سبب تسمیهٔ لاهوت صورت مظاهرده محتجب ومستور وسبب تسمیهٔ ناسوت
کثیر الحرکة اولوب روحانیتی عالم علوی یه توجه ونفسانیت وبشریتی عالم
سفلی وطبیعی یه تعلق ایتدیکی اعتبار ایله در پس سالك طریقت اولان طالبان
صادقان مانع وصول عالم تجرد اولان نفس ناسوتدن خلاص اولسه مقام
لاهوته اعتلا ایتمه سی محقق اولمغله مردعرب دخی انواع فقر ومسکنت ایله سبوی
معرفت وکوزهٔ محبتی پادشاه مملکت وجود اولان درکاهی لاهوته اهدا ایتدکده
نفس ناسوتدن خلاص اولوب مقام ملکوته قدم نهاده اولمغله کاشف اسرار
کبریا حضرت مولانا قدس سره الاسنی عیسی علیه السلامك عروجنه تمثیل ایدوب
* م * جست عیسی تارهد ازدشمنان * بردآن جستن بچارم آسمان * دیوذکر
اولنان اسراره اشارت بیورمشلردر ﴿ عطار ﴾ توروح الله باش اندر طریقت
* حذرکن از پلیدی طبیعت * چوعیسی کرشوی ازجسم وجان پاك * به بینی ذات
حق اندر عیان پاك * پس حضرت مولانا بر تمثیله دخی شروع ایدوب بیوررلر که

مطلب —— قصهٔ اکل آدم وحوا من الشجره

﴿ مثنوی ﴾ دام آدم خوشهٔ کندم شده * دام آدم علیه السلام خوشهٔ کندم
اولمش ﴿ مثنوی ﴾ تاوجودش خوشهٔ مردم شده * حتی آنوك وجودی
خوشهٔ مردم اولمش قصهٔ آدم وحوا علیهما السلام واکل کندم ایله واقع

اولان، سر کدشلری برقاج برمحلده تفصیل اولنمشدر ولکن بو محله مناسب قصهٔ
کندم خواری آدم وحوا بودرکه برمفحوای (وقاسمهما انی لکما لمن الناصحین
فدلیهما بغرور) ابلیسك القاسیله قسم ایتدوکنه اعتماد ایلیوب آدم
علیه السلام (ولاتقربا هذه الشجرة) قول کریمنده اولان نهی رأفتی فراموش
ایدوب ابتدا حوا ثانیا آدم شجرهٔ منهیه دن اکل کندم ایتدکلرنده (فلما ذاقا
الشجرة بدت لهما سوآتهما) مفحوای کریمی اوزره درحال تن آدم وحواده حلهٔ
جنت وسرسعادت زنده تاج کرامت قالمیوب ایکیسی دخی سرپا برهنه درخت
انجیردن برر یپراغله ستر عورت ایدوب جنتدن خروج ایتدیلر کما قال تعالی
(وطفقا یخصفان علیهما من ورق الجنة) پس فرمان سبحانی وارد اولدی که
یاآدم ربیع اطف خروج وحریف تکلیف دخول ایتدی ویا آدم خزانهٔ عالم
سنك ذریاتکله معمور اولوب مصالح جهان سنك نسلك اولمادقجه قیام پذیر
اولسه کرکدر * پس آدم وحوا دنیایه هبوط ایدوب هر بری بر جانبه
دوشدی واوچ یوز ییل بر برندن مهجور وعاقبت زاری بسیاردن صکره
بربرینه ملاقی اولدیلر وابلیس آدمی جنتدن اخراجنه فخر ایدوب هله خصم
شکنلك ایلدم دیو مباهات کوستردکده خطاب وارد اولدی که ای ملعون
ومغبون بو خصم شکنلك اولمامشدر بلکه سنك بو کارنامه‌وارك آدم ایله حوایه
باعث دولت واقبال اولوب بهشت برندن انجق ایکی تن خروج ایتمشکن بنم
فضل وعنایتمله آدم ایله حوادن صدهزار وهزار فرزند مؤمن شایستهٔ وجوده
کلوب جنات عالیات بنی آدم ایله مالا مال وبنم مشاهدهٔ جمالم ایده جکلردر
بیورلدی * پس حضرت مولانا بو معنایی بیان ایدرکه آدمك اکرچه شجرهٔ
کندمدن تناول ایتمه سی باعث خروج جنت اولدی ولکن بتقدیر قادر حکیم
خوشهٔ نسل انسانی اولوب بو قدر انبیاء واولیاء ومؤمنین واصفیاء صلب آدم
ورحم حوادن ظهوره کلوب برخوشه‌یه منتظم اولان دانهٔ انکور وکندم کبی
ذریات آدم دخی خوشهٔ وجود آدمه منسلك اولوب جنتی تزیین ایتدیلر
﴿ عطار ﴾ اکر اسرار کندم بازدانی * تواندر جسم خود حیران بمانی *
اکر اسرار کندم دیدهٔ باز * حجاب صورتت ازدیده کن باز * آه ای نور حدیقه
عالم ونور حدقهٔ بنی آدم زبان نغمه سرایان هزار دستان جنان جنان عارفان
بو وجهله ترنم ایدرکه اول سبحان ومنان آدم ایله حوایی دار جناننده اسکان
واکل ثمرات درختان فراوان احسان ایدوب ولکن عیش خلد برینده کدر

مطلب در تحقیق شجره که آدم اورا تناول کرده بود

امتحانی اکل ثمرهٔ شجره‌ده اخفا ونهی رأفتیله مبتلا قیلوب (یا آدم اسکن انت
وزوجك الجنة فکلا من حیث شئتما ولا تقربا هذه الشجرة) بیوردی اکر آدم ایله
حوا مشاهدهٔ جمال لایزال وحسن وصال ایله باقی قالیدی قهر امتحان نمایان
اولمازدی زیرا دوام شهود حضرت ودود مزاحمهٔ حدثاندن مقدس در
* پس نهی امتحان ایله اجرا رفتنه یه اشارت واسرار ربوبیتی شجره‌ده
ودیعت وخطاب دلال آمیز ایله منع ایدوب قلبلرینی تناول فواکه شجرهٔ
ابتلایه تحریض وتهییج ایلدی برمفحوای (ان الانسان حریص علی ما منع)
لاجرم آدم ایله حوا نعمت خدعه ایله شجره فریب اولوب نهی امتحانی
فراموش ایتدیلر آه ای عاشق بیچاره نیجه فریب اولماسونلر کم اول درخت
موزونه حق سبحانه وتعالی انوار قدسیه سنی الباس وعاشق جمالی اولمغیچون
لطیف اقداری سر اسرار ایله مزج ایلدی وموسی علیه السلامه وادیٔ
مقدسده واقع اولان تجلی کبی آدم علیه السلامه دخی شجره‌دن تجلی
ایدوب شهوهٔ شوق حقیقت عشق اوزرینه غلبه ایتمکله لذات ثمرهٔ محبت
مرارت محنتدن احتراز ایتدرمیوب اکل ثمرات شجره‌یه جرأت
ایتدیلر آه کم محبتك ناری ونوری واردر پس نار محبتدن احتراز ایدن نور
محبتی واجد اولماز ونور محبتی مراد ایدن عاشقك نار جذبات انانیت وتعیناتی
احراق ایدوب مع هویة ربه وبلا هویة نفسه باقی قالوب نور محبتی بولور
وقلبی آنکله منور اولور کما قال الله تعالی (یحبهم ویحبونه) آه کم اول شجرهٔ
محبتی حضرت رحمن رحیم ید قدرتیله آدم ایچون غرس ایدوب وطینت
آدمی دخی لاجل هذه الشجرة دست جلال وجمال ایله تخمیر ایلدی مع هذا
آدمه مخصوص اولان نعمت مزبوره‌دن نهی ایله ترك ثمره وغیره عدم
التفات ایله جوهر آدمی امتحان ایلدی ﴿ عطار ﴾ زسر کندم
آکاهی نداری * که بو فر اللهی نداری * یقین دان کندم اینجا عین دیدار *
نمود عشق شد ازوی بدیدار * یقین دان کندم اینجا صورت خود * که پیدا
شد ازو هر نیك وهر بد * الحاصل آدم ایله حوا تناول ثمره‌یه حین مباشرتده
علم سر اسرار ولطائف انواره عارف اولمغله ثقل انوار اسرار ورزانت قوت
ربوبیت جباره جنت تحمل ایده مدی پس حق جل وعلا برمفحوای (فتکونا
من الظالمین) ای آدم وحوا حومهٔ ربوبیته دخول واسرار الوهیته
وصول ایله ظالمین‌دن اولور سز بیوردی زیرا حق سبحانه وتقدس انذار

مطلب سبب آدم من الشجرة بعد النهی

مزبور ایله آدم ایله حوانك اسنادلرینی کشف اسراردن صیانت ایتمیایدی جمیع
اقطار علم اقداردن مملو اولوردی بناء علی ذلك بعض محققین درخت منتهی
شجرهٔ قضا وقدر در دیو تفسیر بیورمشلردر پس بر عبد واثق درخت
قضا وقدرده مکتومه اولان علومك علمنه عارف فایق اولسه وصف ربوبیت
ونعت حریت ایله عزت ملك ودولت خلده واصل اولور فلذلك آدمی
اکل شجره‌یه دلالت ایدن ابلیس ایدی دیو حق تعالی کتاب کریمنده حکایت
ایدوب (هل ادلکم علی شجرة الخلد وملك لایبلی) بیوردی زیرا ابلیس امین
کنوز غیب درخت مزبوردن ثمره ایدیکین کوروب لاجرم شجر خلد وملك
وکندوسی اندن محروم ایدوکن اذعان ایتمکله شجرهٔ خلدك قوتیله نزع
ربوبیته قصد ایدوب آدم ایله حوایی تناول شجره‌یه دلالت وبرفحوای
(انی لکما لمن الناصحین) کأن انلره نصیحت ایلدی ولکن اخلاص ایله
اولمیوب نصیحته مزج حسد ایتمکله حین اخبارده ایکیسنه دخی خدیعه ایلدی
زیرا شجرهٔ مزبوره محل خطر ایدوکی ملاحظه قلوب بحسب العداوة
اظهار نصیحت واضمار خیانت ایله بو شجرهٔ پرثمره ده اسرار ربوبیت
مودعه در ولاسیما اسرار قدمه اطلاعله خزان خزانهٔ جبروت واقرب
مقربین ملکوتدن اولورسز دیو قسم ایلدی ابو بکر الوراق بیوردیلر که
لاتقبل النصیحة الا ممن تعتمد دینه وامانته ولایکون له خطاء فی نصیحته ایاك
امانه چاره عاشق آواره جمال معشوقه کمال شوقندن قرب حبیبه امنیهٔ
وصول ایله هر بی‌وفا جرلك اخبارنی استماع ایدر بناء علی ذلك آدم علیه السلام
دخی قسم ابلیسه اعتمادا اسرار قدمه واصل وامتداد بقایه نائل اولمق
رجاسیله شجره‌دن اکل ثمر ایدوب انواع درد محنته مبتلا اولدی کما قال الله
تعالی (فلما ذاقا الشجرة بدت لهما سوأتهما) پس آدم ایله حوانك روح
وقلبلرینه وضع زمام قهر غیرت اولندقده نفسلرینی مقام ربوبیتدن ساقطه
بولمغله عجز بسیار وضعف بی‌شمار ایله عبودیت وذلتلرین بیلوب (ربنا ظلمنا
انفسنا) دیو زمرهٔ خاسریندن اولمامغیچون طالب مغفرت اولدیلر فاما ابلیس
حسود قیاس باطل ایلدی که آدم ایله حوا اکل شجره‌یه حین مباشرتده
برسره عارف اولالر که لاجرم واقف سر مزبور اولان هرکم ایسه واله وحیران
ومدهوش وسکران اولمغله عبودیتده اولان احکام شرعیی عدم قبول ایله
حد اطاعتدن خارج اوله پس قصد فاسد ورأی کاسدی بو ایدی که آدم

ظهور عبودیتده اولان درجهٔ رسالت ومرتبهٔ ولایتدن سقوط ایله عورات
اسرار مکتومه واستار اقدار ممنوعه‌یی هتك واظهار ایلیه اما قدرت کاملهٔ
الهیه وحکمت شاملهٔ ربانیه بونك اوزرینه جاریه درکه اول فاعل مختار
بر عبد خاصنه اسرار مخفیه سندن بر سر غریبك اظهارنی اراده ایلسه ابلیسی
مغرور ایدوب سبب وسوسهٔ وسواسله اول سر مکتومی عبد مزبوره کشف
ایدر * پس ابلیس آدمه حسد وعداوت ودرجه سندن اسقاطه قصد
ونیت ایتدوکیچون حفر ایتدوکی چاه طرده کندوسی سرنکون اولوب ابدی
مردود وملعون اولدی وآدمك شرفی زیاده وازلا وابدا مقبول ومسعود
اولدی * عطار * حسد دور افکند مرد ازخداوند * زمن بشنو تواین
اسرار واین پند * حسد بر هیچکس هرکز مبر تو * که مانی همچو شیطان در
بدر تو * تو آدم نسلی وز تو عیانی * شود پیدا بتو سر معانی * تو بی آدم
ازآن دم یاد آور * زمانی ازخداوندی تومکذر * وبو محلده بر لطیفهٔ خفیه
واردر که سوأة آدم وحوا ایله اسرار قدمه اشارت بیوریلوب اسرار مزبوره
ضمیر تثنیه ایله خاصهٔ آدم ایله حوایه ظاهره اولوب کروبیان وروحانیاندن
هیچ فرده نمایان اولمادی حقا که محل کرامت وامانت ومصدر رسالت وولایت
اولدوغیچون نظر اغیاردن حفظ وحراست بیوردی وآدم وحوا حدثدن
تفرید قدم ایله تجرید توحید ایتدکاریچون جنات وما فیهادن اخراج
ومعرفتده عظم شانلری اولدیغیچون حظوظ بشریه‌دن تقدیس وافراد
ایلدی زیرا عند المشاهده حظوظ بشریه شرك اولمغله شجرهٔ عشقی ذوق
ایدوب کل ایله کلدن فرید ومعرفت سر وحدت ایله وحید اولوب اشباح
وارواح آدم ایله حوادن صدور وغرایب علم اقدار انلردن ظهور ایتدی
* عطار * چو آدم در بهشت جان نظر کرد * نمود خویشتن زیروزبر کرد *
نمی کنجید او در عین جنات * طلب میکرد آنجا دیدن ذات * نظر میکرد
وجمله خویشتن دید * اکرچه خویشتن بیخویشتن دید * زشوقش در همه
جنت نکنجید * جهان پیشش بیکذره نسنجید * تمامت انبیا در خویشتن
یافت * نمود اولیا هم تن بتن یافت * خوشا آدم که این دم در نکنجد *
جهان مویی درآن لحظه نسنجد * خوشا آدم که جز یکی نباشد * یقین
وبیکمان شکی نباشد * چو آدم باش در جنات پرذات * زخاطر واکذار این جمله
ذرات * تو هستی نقطهٔ دیدار جبار * همه در تو نموده رخ بیکبار * تو خودرا

مطلب
سبب ولا نفر با
بضمیر التثنیة

می ندانی خود که باشی * سزد کرد جهان هرکز نباشی * پس حضرت مولانا
من کل الوجوه اولانا دخی * م * دام آدم خوشهٔ کندم شده * تا وجودش
خوشهٔ مردم شده * دیو بو اسرار جمه یه اشارت ایدوب عقل مستفاددن
عبارت اولان مرد عرب دخی نائل سعادت سر وحدت اولمغیچون دلالت
نفس ملهمه ایله مرتبهٔ بشریه دن هجرت وطی مفاوز ریاضات ایله انواع
کلفت و مشقت چکوب عتبهٔ علیهٔ پادشاه ملك وملکوته واصل اولدقده
خوشهٔ مجاهده وعبادت اولان سبوی وجودی بحر فرات حقیقته غرق ورشتهٔ
شهودنه درر علوم لدنیهٔ قدسیه وجواهر معارف ربانیهٔ انسیه منتظم اولدی
* پس آشیانهٔ ناسوتدن بال همتی آچوب دانه چین معرفت اولمغیچون فضای
ملکوته اوچان همای روح انسانی لاجرم ساعد نشین جذبهٔ احدیت اولوب
مقام جبروت ومرتبهٔ لاهوتده دولت و قبال مشاهدهٔ جماله نائل اولمق مقرردر
فلذلك حضرت مولانا بیوررلر که * مثنوی * بازآید سوی دام از بهر خور *
مثلا باز برای غدا جانب دامه کلور وآفتاب سعادت واجلال طلوع ایدوب
* مثنوی * ساعدشه یابد واقبال وفر * ساعد شاه واقبال وقوت بولور
یعنی ساعد شاهده آشیان طوتوب شاه دخی کندو الیله آنی شکاره صالوب
دولت ورونق بولور * بیت * من شاهبازقدسم ازلامکان پریده * بهر شکار
صیدی درقالب آرمیده * کذلك مرد عرب دخی بازشکار بازکبی تحصیل
کفاف ایچون شهر بغداده واردقده مقبول پادشاهی اولوب دولت
نامتناهی یه نائل اولدی مثلا مرد عربك حالی اکا بکزرکه * مثنوی *
طفل شد مکتب پی کسب هنر * برامید مرغ وبالطف پدر * طفل کسب علم
وهنر ایچون مکتبه کتدی مرغ امیدی اوزره و پدرینك لطفی سببی ایله
* مثنوی * پس زمکتب آن یکی صدری شده * پس مکتبدن اول برطفل
بعد تحصیل العلم وکسب المعرفة صدره منسوب اولمش * مثنوی *
ماهکانه داده وبدری شده * طفل آوان تحصیلده استادنه آیلق ویرمش
وملکهٔ راسخه صاحبی اولدقدنصکره آسمان علومك بربدر کاملی اولمش
(محصول ابیات شریفه) ودرکه پدر مشفق فرزندی کسب علم ومعرفت ایله
فایق اولمغیچون مکتبه ویردکده معلمه وظیفه تعیین ایدوب وطفل
نارسیده نك طبیعتی لهو وبازیچه یه مائل اولمغله اطفالك حالنه مناسب اولان
مرغ وبعض ملعبه ایله فرزندنی جانب تحصیل علمه رغبت ایتسون دیو ای

فرزند دلبند اکر اوقورسك سکا برمرغ لطیف الی ویره یم باخصوص ختم
قرآن ایدرسك اطلس ودیبادن رنك آمیز البسهٔ فاخره احسان ایده یم دیوب
انواع لطف ایله کسب معارفه ترغیب والطاف ایله اولمازسه کونا کون وعید ایله
ترهیب ایتمکله طفل نارسیده دخی کاه رجاء وعد وکاه خوف وعید ایله کسب
هنر وتحصیل علمه سعی وکوشش ایدر * پس طفل متعلم تدریجیله لذات علمی
ذوق ایدوب صاحب بضاعه اولدقده پدر مشفقك مقدما اولان ترغیب
وترهیبی اقتضاء طفولته نسبت ایدوکن بیلوب بومرتبه دنصکره علمه شرف
ذاتیچون اشتغال ایدوب عالم فایق وصدر متفوق اولور کذلك وضع عبادات
دخی قلوب عبادی حضیض فانیاندن اوج باقیات صالحات وقرب جوارذاته
جذب ایچون اولوب ولکن طبع بشری طفل مشابه سنده وبالبداهه نفس
بهیمیه یه مشتهیاتندن انقطاع متعذر اولمغله عبادنه پدر ومادرندن ارحم
اولان حضرت حق وحکیم مطلق کمال فضلندن ارسال رسل وانزال کتب
ایدوب کاه جنت نعیمده عباد صالحینك نفس مطمئنه لرینه مناسب ومشتهالرینه
موافق اعداد واحضار ایلدیکی فواکه وثمرات وحور وقصور ونعم نامحدود ایله
وعد وتبشیر وکاه ربقه کش قلادهٔ اطاعت اولمیانلرك مقری نارسقر اولدیغن
اعلام ووعید شدید ایله انذار ایدر * پس عباد مسترشدین دخی امر حقه
امتثال ومانند اطفال نعم جنانه اقبال ایله عبادت خالقه اشتغال ایدوب مرتبة
بعد مرتبة طاعتده کامل و مقصود بالذاته نائل اولدقده قلبندن ازالهٔ
تعلقات کونین ایدوب قیودات حدثاندن مطلق و بحر ذات احدیته مستغرق
اولور وارباب شهودك (فلو صلیت بقلب مشغول بغیره الف سنة فما انت
علی شئ من الحسنة) بیوردقلری نه معنادر بیلور (کما قیل عبادة العوام عادة
وعبادة المبتدئین من اهل السلوك خوف ورجاء والمتوسطین لنیل المقامات
والکرامات والمنتهین لحفظ حدود الشرع واما حقیقة الریاضة والمجاهدة
والتوجه فلا انتهاء لها اذ لا انتهاء للمعارف الالهیة والسیر فی الله الابها
فلاینتهی کذا وکذا) مرید ایله مرشد میاننده دخی اثناء تربیه ده کاه تعبیر
واقعه وکاه تکمیل اصول ایله سیرصفاتده انواع مشاهداتدنصکره نارجذبات
حق لمعان ایتدکده جملهٔ قیوداتی حرق ونور تجلیٔ ذات مجموع حجباتی خرق
ومحو وجود موهوم ایدوب حقیقت انسانیه وسر وحدت سبحانیه یه نائل
اولمغله (الا ان اولیاء الله لا خوف علیهم ولا یحزنون) زمره سنه واصل اولور

پس سالك راه طريقت اولان مرد عرب دخى خليفهٔ يزدان اولان عتبهٔ مرشده واردقده ذل احتياج بشريدن خلاص اولوب مرتبهٔ غناء حقيقيه واصل اولدى اما اى عاشق صادق راه طلب برفعل بازكونه دركه وقت اولور كه بركسنه خلاف رضاء اكهى برشىٔ طلبندن ايكن هدايت ربانى قرين حالى اولمغله ناكهان بردولت ابدى وسعادت سرمديه فائز اولور كه عقللر حيران اولور مثلا ❊ مثنوى ❊ آمده عباس حرب ازبهر كين ❊ عباس رضى الله عنه زمان جاهليتده كين وانتقامدن اوتورى حرب وقتاله كلمش ❊ مثنوى ❊ بهر قمع احمد واستيز دين ❊ حضرت رسالت پناه عليه صلوات اللهك رفع وقمى وعنادندن اوتورى زمان جاهليتده اولان دين باطلك تقويت ومعا ونيچون اماقدرت حق كوركم آنك نيتى بويله ايكن شرف اسلام ايله مشرف اولوب ❊ مثنوى ❊ كشت دين را تاقيامت پشت ورو ❊ قيامته دكين دين مبينه معين وظهير اولدى ❊ مثنوى ❊ در خلافت اووفرزندان او ❊ خلافتده عباس رضى الله عنه وعباسك فرزندلرى بيت اخيرك اصلى بودركه عباس رضى الله عنه حبيب اكرم صلى الله عليه وسلمى مدح ايدوب ابيات بديعة القافيه ايله برشعر بليغ انشا ايتدكده سيد عالم صلى الله تعالى عليه وسلم استحسان ايدوب بوحديث شريفله عباسى تبشير بيورديلر ٣ قال عليه السلام (ياعم لكل شاعر جايزة وجايزتك ان الخلافة فى عقبك الى يوم القيمة) واشبو ايكى بيت شريف ابيات مذكوره دندر * بيت * وانت لما ولدت اشرقت الارض * وضاءت بنورك الافق * فنحن فى ذلك الضياء وفى النور * وسبل الرشاد نخترق * برمصداق بشارت احمد عليه صلوات الله الاحد آل عباس بنى اميه دن خلع امارت ايدوب بشيوز سنه دن زياده خلافت ايلديلر وهارون الرشيد ايله مأمون خليفه هندوسند وممالك اسلاميه يه عامهٔ خليفه اولوب دين مبينه دهر طويل معين وظهير اولديلر وحضرت مولانا دخى سبوى آبله بغداده واروب انواع عطيهٔ پادشاهى يه مصادف اولان مرد عرب مأمون خليفه زماننده اولمغله * درخلافت اووفرزندان او * ديو خلافت عباسيانى اول مناسبت ايله ذكر بيورمشلردر * پس رسول عليه السلام الى يوم القيامة بيورمش ايكن خلافت عباسيه ساعت قيامته منتهى اولمادى ديو سؤال اولنور ايسه بوكا اوچ وجهله جواب واردر * جواب اول برفحواى حديث شريف (ان استقامت امتى فلها يوم وان لم تستقم فلها نصف يوم) ايله مراد وقت

٣ مطلب
فى بيان تبشير عليه السلام آل عباسيه

آل عباسك اولى عبد الله سفاح وآخرى مستعصم در هجرهٔ نبويه نك سنه مائه ده جلوس واقع اولوب ستمائه وست وخمسين ده هلاكو بغدادى آلوب ومستعصمى قتل ايدوب منقرض اولمشلر در بعده ملك صلاح الدين ايوبى عصرنده آراى علماء مصر ايله آل عباس دن الناصر لدين الله خليفه نصب اولنوب طقوز يوز يكرمى تاريخنه كلنجه ديار مصرده اون برقرنه دكين خلافت ايتمشلر وعبد الله سفاح ايله مستعصم خلافتنه دكين

قيامت وبيك يلدن عبارت در ديمشلر * پس امت محمد عليه السلام الحمد لله الملك العلام دينده استقامتلرى محقق اولوب امتداد وقت اهل اسلام بيك سنه دن زياده اولدى * پس خلافت عباسيانده دخى شرط استقامت منوى اولوب اكر استقامت ايدرلر سه مدت خلافتلرى قيامته منتهى اولور ديمك اوله چونكه سلطنت عباسيه نصف يوم قيامتدن اعتبار اولنان بشيوز يلدن زياده زمانده منقضى اولديسه عدم استقامتلرى مقرر اولور * وجواب ثانى بودركه يوم قيامتدن مراد طامهٔ كبرى اولميوب هر سلطنتك انقضاسى قيامت صغرادن اولمغله مدت زمان سلطنتلرى لوح قضاوقدرده مثبت اولان وقت معينه دكن خلافت ايدرلر ديمك اولا حقا كه جنكيز وهلاكو وقعه سى قيامت دكليدى زيرا ديمشلردر كه خلق آدمدن اول عصره كلنجه وقعهٔ مزبوره يه مشابه وقعهٔ اخرى ديده وشنيده اولمامشدر * وجواب ثالث بودركه يوم قيامته دكدن مراد دهر طويل اوله فى الحقيقة بين المسلمين آل عباسدن زياده مدت سلطنتلرى متمادى اولمش بردولت دخى واقع اولمامشدر بودخى جائزدر كه عماديه وبونك امثالى ممالكده اولان بعض امراء اكراد كندولرك نسبن عباسه نسبت ايدرلر * پس هر برى عزل ونصبدن ممتاز اوجاق حاكملرى اولوب نفاذ حكومتلرى يوم قيامته دك متمادى اوله والله اعلم بحقيقة الحال وبرمفهوم بيت اول عباس رضى الله عنه اهل اسلام ايله محاربه قصدينه كلمش ايكن غزوهٔ بدرده كرفتار اولوب ايمانه كلمشدر وغزوهٔ بدر كبرى هجرهٔ نبويه نك سنهٔ ثانيه سنده واقع اولوب اكا بدر قتال ديرلر وسبب تسميهٔ بدر بودركه بدر برقريهٔ مشهوره دركه قرب مدينه ده بدره وبرقولده بدر بن الحراشه وياخود بدر بن مخلد بن النضر بن كنانه يه منسوبه دركه مذكورلرك مقر ومأواسى قريهٔ مزبوره ايدى وبرروايتده بدر برچاه دركه بدر بن مخلد اول چاهه دوشوب هلاك اولمشدر وياخود سرچاه برشكل بدر منير مستدير اولوب وصفوت آب چاه برمرتبه ده ايديكه آب چاهه نظر ايدنلر كويا بدر منيرى چاهده كوررلر ايدى پس مناسبات مزبوره ايله بدر ديو تسميه اولنمشدر ديرلر وباعث غزوهٔ بدر دخى بطريق الاجمال بودركه ابو سفيان رضى الله عنه قبل الاسلام قريشيلردن برجماعت ايله على سبيل التجارة ولايت شامه عزيمت ايتمكله سيد عالم صلى الله عليه وسلم مذكورلرى اله كتورمك ايچون مدينه دن عشيره نام محله دكين

اوتوزيدى نفر اولوب مجموع خلفاء عباسيان قرق سكز كسنه اولمشدر وسلطان سليم اول فتح مصرده عبد الرحيم عباسيدن تقليد سيف ايدوب اندن سلطنته اذن اولمشدر واستانبوله معا كتوروب آب وهواسندن حظ ايتمامكله تكرار مصره واروب وفات ايتمشدر وعبد الرحيم عباسى شواهد تلخيص معانى يه معاهد التنصيص اسميله موسوم اولان شرحى تأليف ايتمشدر سعد

مطلب
قصهٔ اسلام عباس رضى الله عنه ونبذهٔ درغزوه بدر كبرى وبعض فوائد

نهضت وحركت بيوروب مصادفه واقع اولماغله مدينهٔ منوره يه رجعت بيورمشلر ايدی پس قافلهٔ قريش شامه واروب استدكاری متاعی آلوب جانب مكه يه متوجه اولدقلرين جبريل امين حضرت سيد المرسلينه عرضه قلماغله طلحة بن عبدالله وسعد بن زيد بن عمرو بن نفيلی تفحص اخبار كاروانيان ايچون ارسال بيوروب انلر دخی جست وجوايده رك بدره واروب برجاريه دن انما العير غدا او بعد غد كفتارن استماع ايدوب كاروانيان ايكی كوندن بدره نزول ايده جكلرين تحقيق وعودت ايدوب جناب مقدس رسالت پناهه واقع حالی اعلام ايتديلر قافلهٔ قريشيه دخی تجسس اولندقلرينه مطلع اولمغله خوف تمام وتعجيل واهتمام ايله سعی واقدام ايدوب برقدم ايلرو مكه يه دوشملم امنيه سيله شتاب قيلديلر ومقدما شامده ايكن حضرت مقدس نبوی كنديلرك رجوعنه مترصد ايدوكنه واقف اولمغله حين عزيمتلرنده ضمضم بن عمرو غفاری نام كسنه يی بروجه استعجال مكه يه فريادجی كوندروب محمدك بزه قصدی واردر پس بلاتوقف وتأخير حركت وبزی حمايت واموالكزی صيانته بذل قدرت ايليه سز ديو اعلام حال ايلديلر پس مكيلره قضيه معلوم اولدقده صناديد قريش دن ابوجهل وآنوك امثالی نيجه جاهللر جمع كثير ايله مكه دن خروج ايدوب تخليص قافله واهل اسلام ايله مقاتله نيتی ايله جانب مدينه يه عزيمت ايتديلر ازين جانب سيد كونين رسول الثقلين دخی ماه رمضان المبارکك اون ايكنجی و بر روايتده اون اوچنجی كونی اوچ يوز اللی نفر صحابه ايله غزايتنه مدينه دن چقوب جانب بدره شد رحال ايتديلر واصحاب بدرك سكسان عددی مهاجريندن ماعداسی انصاردن اولوب مدينه دن صحابه نك اكثری حركت ايتمامشلر ايدی وعثمان بن عفان رضی الله عنه حضرت ايله مدينه دن معا چقمش ايكن زوجهٔ مطهره لری اولان رقيه بنت رسول الله زياده خسته اولماغله حضرت رسالت پناه عليه صلوات الله عثمان رضی الله عنهی مدينه يه ارجاع ايدوب وابولبابه يی ابن ام مكتوم يرينه مدينه يه ارسال واستخلاف ايدوب وعاصم بن عدی العجلانی يی دخی اهل عاليه اوزرينه خليفه كوندروب وحارث بن خاطب اسدی يی دخی روحا نام منزلدن دونده روب برمهم ايچون بنی عمرو بن عوفه ارسال بيورمشلردی وحارث بن الصمه وخوات بن جبير دوشوب كسر واقع اولماغله يولدن عودت ايتديروب طلحه ايله سعيد دخی جاسوسلغه كتمش ايدی بعنی ذكر اولنان اصحاب

مطلب
فی عدد اصحاب
البدر

رضی الله عنهم غزوهٔ بدره بيله چقمش ايكن اعذار مزبوره ايله هر بری رجوع ايدوب ولكن رسول عليه السلام انلر ايچون مال غنايمدن حصه الی قويوب ارباب سير مذكورلری اصحاب بدردن تعداد ايتمشلردر وحين بدركه غزاة بدرده مراكب جنسندن يتمش شتراولوب واوچ دخی اسب سوار وارايدی كه بريسی مقداد بن اسود و بريسی مرثد بن مرثد يری دخی زبير بن عوام ايدی وآلتی كه يم زره وسكز قبضه شمشير وارايدی وهر بردوه يه بطريق المناوبه بنمك ايچون ايكيشر واوچر كسنه شركا اولوب حضرت مقدس نبوی ايله امام علی شريك ركوب اولمشلر ايدی و برروايتده شركت ركوبده اوائل حالده ابولبابه واواسطده علی واواخر حالده زيد بن حارثه اولمش ايدی ديرلر * روايت اولنوركه نوبت پياده كی سيد عالم صلی الله عليه وسلمه كلدكده ابولبابه علی والمرتضی حضرت رسالت پناهه نياز ايدوب يارسول الله عليك سلام الله لطف ايدوب جناب اقدسلری راكب وبوچاكر دل افروخته لری مشعله داران نور ايمان اولوب پيش سعادتكده پياده روان وپيك دوان اولالم ديور جا ايتدكلرنده حضرت مقدس نبوی رضا ويرميوب (ماانتمابا قوی منی وماانا باغنی عن الاجر منكما) بيوروب بطريق المناوبه سوار اولورلردی حاصل مرام غزوهٔ بدر كتب سيرده مفصلا مسطوردر * پس تطويل كلام ايتميوب مقصوده شروع ايده لم القصه عباس بن عبد المطلب دخی رسول عليه السلام ايله محاربه نيتيله قوم قريشه رفاقت ايدوب عسكر كفارك نيجه سی سيف اسلام ايله مقتول ونيجه سی ايدیٔ همم موحدينده كرفتار ومخذول اولوب عباسی دخی اسير ايتديلر وسيد عالم صلی الله عليه وسلم شان اسراده اصحاب ايله مشاوره ايتدكده ابوبكر الصديق رضی الله عنه اخذ فديه وفاروق رضی الله عنه قتل اولنمه لرين رأی ايدوب بالآخرة اخذ فديه انسب در قياسيله عباسدن دخی فديه الحق مقرر اولدی عباس ايتدی يانبی الله بن مسلمانم وبنی كرها كتوردیلر حضرت رسالت پناه بيورديلركه اسلامكی خود حق بيلور ولكن بحسب الظاهر بزمله جنك ايلدك ومع هذا سكادرت كيسه نك فديه سی لازم كلمشدر كه بريسی كندوك و بريسی برادرزادك عقيل بن ابی طالب بريسی نوفل بن الحارث بری دخی حليف ومصاحبك اولان عتبة بن جحدمدر بيوردی * مروی دركه صناديد قريش حرب بدره عزيمت ايتدكلرنده اغنياسی قوة ماليه سی اولميان قريشيلردن اونر واون بشر نفر كسنه نك مؤنت

سفرین تدارك ومناو به ایله بر كون اطعام اتمك اوزره در عهده اتمكله
عباس بن عبد المطلب دخی زمرهٔ اغنیادن اولمغله برای خرج راه یكرمی
وقیه التون كوتروب هر بری یومیه اون واون بش رأس ناقه نحر ایدرلردی
وهنوز نوبت اطعام عباسه رسیده اولمدین كرفتار وذكر اولنان التون بیله
سنجه اولمغله غزات موحدین آلوب داخل غنیمت ایتمشلر ایدی پس عباس
حین التزام فدیه‌ده یا نبی الله بندن خسارت اولنان التون فدیه‌مه حساب
اولنسون دیدی رسول علیه السلام رد جواب ایدوب بزمله مقاتله‌یه كلان
مشركلره لاجل الاعانة افراز ایتدوكك مال داخل غنایم مسلمین اولمشدر
وسنك ملككدن چقمش درواول فدیه ایچون محسوب اولماز بیوردی عباس
رضی الله عنه ایتدی یا محمد اولا نجه مالم اول ایدیكه اخذ ایتدیلر غیری
برشیئه مالك دكلم پس ال آچوب ایللره محتاج اولمغی عموكه لایق كورر
میسن دیدی رسول علیه السلام اظهار معجزه ایدوب یاعباس بوجانبه توجه
ایچون مز لكدن چقدقده زوجك ام الفضله امانت ویروب اكر بكا سفرده
برحالت واقع اولورسه كیمنی سن وكیمنی فرزندلرك مابینكزده تقسیم ایدیكوز
دیو سفارش ایلدوكك التونلری فدیه ویروسلامت دیلرسك قطع زنار
ایدوب اسلامی قبول ایت بیوردی عباس رضی الله عنه ایتدی یا نبی الله
بن زوجه‌مه امانت ویردوكم خودتك وتنهاده اولوب حالیمزه اغیاردن
هیچ فرد واقف دكل ایدی بو قضیه نه وجهله معلومك اولمشدر دیدی
حضرت رسالت پناه علیه صلوات الله اول سمیع وبصیر ولطیف وخبیر
بلدردی بیوردیلر پس عباس رضی الله عنهه هدایت حق فیض رسان
اولوب یارسول الله علیك سلام الله قولكده حق وصادق سن اشهد
ان لا اله الا الله واشهد انك محمد رسول الله دیوب سرسعادتنه تاج دولت
ایمان كیدیرادی پس اصحاب رسول الله علیهم رضوان الله اخذفدیه ایله
مشغول ایكن پیك جلیل حضرت جبریل انزال وحی ایدوب (وماكان لنبی
ان یكون له اسری حتی یثخن فی الارض تریدون عرض الدنیا والله یرید الآخرة
والله عزیز حكیم) آیت كریمه‌سی وارداولوب اخذ فدیه دن نهی اولندیلر
ارباب اصول دیرلركه بوآیت كریمه دلالت ایدركه اجتهاد انبیا جائز اولوب
كاهی خطا دخی واقع اوله ولكن انبیا خطاده قالمایوب جانب حقدن صواب
اولان نه ایسه تنبیه وبیان بیورلور عمر بن الخطاب رضی الله عنه دن

مرویدركه بعد نزول هذه الآیة ایرته‌سی كون پیشكاه رسالت پناهه واروب
حضرت رسول علیه السلام ایله ابو بكر رضی الله عنهمی اغلار كوردم
ویارسول الله سبب كریه ندر دیو سؤال ایلدم بیوردیلركه ای فاروق سبب
بكا فدیه‌یه رضا ویردوكم درواصحابه ورود عذاب شول درختدن اقرب
اولدیغی بكا عرضه قیلندی دیو اصحابه نزد یكتر اولان بردرخته اشارت
بیوردیلر * ومرویدركه اكر عذاب نزول ایدیدی عمر بن الخطابدن غیری
هیچ فرد نجات بولمازدی بیورمشلر ارباب تفسیر (لولا كتاب من الله
سبق لمسكم فیما اخذتم عذاب عظیم) آیت كریمه‌سی بومعنایه اشارتدر دیمشلر
یعنی حق سبحانه وتعالی دن اكر لوح المحفوظده سزك عفو ومغفرت وسود
سعادتكزه حكم تقدم ایتمایدی سزه اخذفدیه حقنده برعذاب عظیم اصابت
ایدردی دیمكدر وسبق حكمده بین المفسرین اختلاف وار در بعضیلر سبق
حكمدن مراد مخطی اجتهادنده معاقب اولماز دیمكدر دیمشلر وبعضیلر
اهل بدره عنایت ازلیه سبق ایدوب جمله‌سی مغفور وعذابدن مصون در
دیمشلر وبعضیلر مادام كه برخصوصده نهی صریح ایله امراولنماینجه هیچ
برقومی عذاب مس ایتمز معناسنه اشارتدر دیمشلر وقیل المراد ان الفدیة التی
اخذوها ستحل لهم وسعد بن معاذدن مرویدركه یوم حرب احدده اهل
اسلامه اصابت ایدن كسر ومصیبت بدرده كرفتار اولان جماعتك اخذ
فدیه سنه میل ایتدكلری ایچون واقع اولمشدر دیمشلر الله اعلم بحقیقة الحال
وبالجمله بوقدر قصه واستانمردن حضرت مولانا ایراد بیوردقلری
امثلهٔ متعدده دن سالكلره مراد اولنان حصه بودركه طالبان وسالكانه
لازم اولان اولدركه حق سبحانه وتعالی دن مدد وعنایت رجا ایدوب بای
وجه كان كندونی برمرشد كاملك نظر هدایت وعتبهٔ كرامتنه دلالت ایلیه
زیرا وارث حقیقت محمدیه ومفیض نورجذبات ربانیه اولان مرشد مكمل
وانسان كاملك خاصه سندن دركه بركمسنه اكر دنیوی واكر اخروی هرنه
مراد ایله آنك عتبهٔ سعادتنه وارسه ووجه مباركن كورسه بركات نظر
كیمیا اثرندن حق جل وعلا اكا برذوق وحالت وعشق ومحبت ویرركه جمله
مراداتن فراموش ایدوب سیر تجلیات جمالیهٔ الهیه‌ده واله وحیران ومدهوش
وسكران اولور ودولت دنیویه ومرادات اخرویه‌یی كندو مأمولندن زیاده
اكا عرضه قیلنسه لذت تماشای جمال وكیفیت مشاهدهٔ حسن وصال آنی

كندودن آلوب و بحر وحدته مستغرق اولمغله كوندنه دونوب كوز اوجيله
بقماز وربع مسكون پاشاهلغن بيك ييل عمر ايله سكاويردك ديسه‌لر وكرچكدن
ويرسه‌لر حب الٰهى وجذبهٔ سبحانيدن حاصل اولان ذوق شهودك
بر لحظه‌سنه دكشمز * قاسم * اى طالب دركاه اكر واقف راهى * ازغير بپرهيز
كه آن غايت تقويست * جمعيم بديدار تو در تفرقها دور * كانجاكه تويى
جمعيت صورت ومعنيست * وبو دخى علامات مرشد اكملدندركه عداوت
وسوء نيت ايله واران كمسنه‌يه دخى مقدار ذره انسانيته لياقتى وار ايسه اول
سلطان طريقتك نظرى اكا اثر ايدوب لاجرم بر ذوق وحالته واصل اولوركه
حالت مزبوره اول ذات شريفك حقيقتنه شهادت ايدوب انكار وعداوتى
اقرار ومحبته متبدل اولور * حكايت اولنوركه برشيخ زاهد برعارف واصل
ومرشد كامله عداوت ايدوب مجلس وعظنده انواع شتوم ايله سوكوب
دنيا ومافيهاده اولان الحاد وزندقه‌يى اول ولى كامله وتربيه سنده اولان
عارف واصللره اسناد ايدرمش وشرف سعادت عزيزه واقف اولان بعض
اصدقا شيخ زاهده نصيحت ايدوب لله تعالى اول عزيزه بو مقوله اسنادى
رواكورميه سز اى شيخ معتبر وزاهد پرهيزبزم وجدانمزه عين اليقين آشكار
اولمشدركه اول ذم ايتديككز كمسنه بلكه زمانه‌ده قطب عالم ووارث حقيقت
سيد بنى آدمدر وصحبت شريفه‌لرنده واقع اولان اثر كيفيت عشق ومحبت
وتربيه سنده اولان اصدقانك وجد وحالتى آنك حقيقتنه دلالتدر ديو منع
ايتديكچه شيخ زاهد ممنوع اولميوب بن دخى اول شخصك بطلاننه بونكله
دلالت ايدرم كه بن اكا شتم ايتديكچه درونمده برشوق وحالت ظاهر اولوب
وذم ايتديكچه ذوقم زياده اولوب قادر اولسم جميع اوقاتم آنك مذمتنه
مصروف قيلوردم پس چونكه اول كمسنه بنم اسنادمدن برى وسزك ديككز كبى
مرشد كامللرك برى اولايدى اثناى شتمده بكا بوحالت نه‌دن يوز كوستردى
ديوب فى الحقيقه احباب دخى زاهدك بوحالته حيران اولوب عجبا بونه مقوله
وسواسك وسوسه‌سى درحال آنكه اول عزيز نور محض وصحبت منيفلرى
محض فيض در ديوب بوسرك حكمتى نه اولا كه ديو اول وارث كاملك حضورينه
بوخاطره ايله وارد قده عزيز مشار اليه كشف خواطر ايدوب اصدقايه
بيوردلركه حضرت حق وقادر مطلق وراثت كاملهٔ حقيقت محمديه‌يه مظهر
ايلديكى انسان كامل‌ده تجلئ جمال غالبدر آنك علامتى بودركه هيچ كيمسه

مطلب غريب وحكايت عجيب

كندودن دفع مضرت ايچون بددعا ايتمز واول مرد اكمله انكار ايدن منكرلر
آنى ذمه مشغول اولدقلرنده قلبلرى آنك جانبنه توجه ايتديكچون لاجرم
اثناى ذمده دخى اولورسه مرشد كاملك نور آفتاب جذبه‌سى ذمامرك
قلبنده برشوق وحالت اظهار ايدوب ذم ايله ذكردن كندولره كلال كلمز
بوحال مرشد كاملك خاصهٔ كمالاتندن برخاصه‌در ولكن عداوت وانكار
وذم ايله تذكار ايدن كمسنه‌يه اول شوق وحالت ماردهاننده واقع اولان
قطرهٔ نيسان كبى زهر اولوب كنديكچه ايماندن دور ورحمت حقدن مهجور
اولور ديو حل اشكال ايتمشلر * بيت * كماء المزن فى الاصداف در * وفى فم الافاعى
صار سما * الحاصل طرف مرشد كامله توجه ايدنلرك لاجرم قلبلرينه اثر جذبه
تأثير ايتمامك احتمالى يوقدر ولكن انكارى اولنلره زهرمار واقرارى اولنلره ترياق
محبت آثار اولور * م * همچونى زهرى وترياقى كه ديد * همچونى دمساز
ومشتاقى كه ديد * عجب پادشاه بى همتا وقادر يكادركه عبادندن هر برينه
بريوزدن تجلى ايدوب كيمنى كفردن ايمانه وانكاردن اقراره كتورور وكيمنى
ايماندن كفره ومحبتدن عداوته واقرار دن انكاره رد ايدوب رحمتندن دور
ايدر فاعل مختاردر ديلدوكن اشلر سعادت اول كمسنه‌يه كه مردان خدايه
صفت انكارايله متصف اولميوب حليهٔ اقرارايله موصوف اوله وعداوتى دخى
وارايسه لطف سبحانى قرين حالى اولوب عباس رضى الله عنه كبى جنك وقتاله
كلمش ايكن انكارى اقراره وعداوتى محبته وكفرى اسلامه مبدل اولوب سعادتنه
حكم ازلى سبق ايتمش اوله * نظم * دل اومنبع حكم باشد * جان پاكش
زحق نعم باشد * حال وقالش بلندچون معروف * مشكلات جهان برومكشوف *
نيك وبدپيش اوبديد بود * هرچه كويد همه زديد بود * نبود كفتنش زنقل
وقياس * بود ازاصل كار اوباساس * درظلام جهان بودچوچراغ * زندكى
بخشداو بكاه بلاغ * مظهر حق بود درين عالم * پيشوا وخليفه چون آدم *
كرتوكلى بكفت من كروى * راه حق را نمايدت كه‌روى * قصد آن كن كه نفس را
بكشى * تازتلخى رهى واز ترشى * بى رياضت قدم منه درراه * تارسى همچو
اوليا باكه * پس مرد عرب نقباى خليفه‌دن بوقدر احسان مشاهده ايدوب
بوتمثيلارى ايراد دنصكره ايتدى اى نقيبان باب سعادت پادشاه عالمپناه
* مثنوى * من درين در طالب چيز آمدم * بن بو قاپويه برشئ طلبنه
كلدم اما شكر فراوان اول قادر وسبحانه كه مالاعين رأت ولااذن سمعت سرنى

مشاهده ایدوب ﴿مثنوی﴾ صدر کشتم چون بدهلیز آمدم ۞ چونکه دهلیزه کلدم ذوصدر وعالی قدر اولدم ﴿مثنوی﴾ آب آوردم بتحفه بهر نان ۞ نان ایچون برسم تحفه آب کتوردم طالع مسعوده مرحباکه ﴿مثنوی﴾ بوی نانم بردتا صدر جنان ۞ امید نان بنی تا صدر جنانه ایلتدی یعنی دارالجنان عارفین اولان صحبت مرشد کاملك صدرینه ایلتدی (محصول بیت) بن مجاهده وریاضت وطاعت وعبادتی جنت نعیم دن باری ادنی مرتبه‌یه نائل اولمق امنیه سیله ایدرکن اول جواد وکریم ورؤف رحیمك باب رحمت وسیعنه کلدکده جنت دیدار اولان فردوس برینکه صدر جنانده واقعدر اکا داخل ایدوب مشاهدهٔ جمالن میسر ایلدی (الحمد لله الذی اذهب عنا الحزن) کما قال علیه السلام (اذا سئلتموا الله فاسئلوه الفردوس فانه اعلی الجنة وفوقه عرش الرحمن) آه ای سالکان طریق حب اله عجب حکمتدرکه ﴿مثنوی﴾ نان برون راند آدمی را از بهشت ۞ طلب کندم که اصل نان در بابامز آدم علیه السلامی جنتدن طشره سوردی فاما شمدیکه حالده ﴿مثنوی﴾ نان مرا اندر بهشتی در سرشت ۞ نان بنی بهشته منسوب اولان قومه مختلط وانلر ایله تخمیر ایلدی یعنی حلالدن اولان نان تناول اولندقده حواس وقوایه نور وقوت وطاعت وعبادته قدرت حاصل اولوب سبب دخول جنت اولدی ونطفهٔ انسانی دخی نان ولقمه‌دن حاصل واول نطفه‌دن برمرد کامل ظاهر اولوب جنته لایق اولدی هرنه اولدیسه اولدی بحمدالله تعالی حقیقة مقصود وجه کریمندن رفع حجاب ایدوب ﴿مثنوی﴾ رستم از آب وزنان همچون ملك ۞ ملك کبی آب ونان‌دن خلاص اولدم ﴿مثنوی﴾ بی غرض کردم درین درچون فلك ۞ بوقاپوده فلك کبی بی غرض دوران ایدرم یعنی نار جذبات ربانیه تعلقات کونیه وقیودات جسمانیه‌یی احراق ایدوب مانند فرشته احکام طبیعیه‌دن قورتیلوب دنیوی واخروی برغرض ومقصودم قالمیوب باب محبتده فلك کبی بی غرض رقص ودور ایلدم ۞ پس بوحالت نیجه ممکن اولور دیرایسك فی الحقیقة مرتبهٔ جسمانیتده اولانلره ممکن دکلدر زیرا ﴿مثنوی﴾ بی غرض نبود بکردش در جهان ۞ غیر جسم وغیر جان عاشقان ۞ جهانده کردش وحرکتده بی غرض اولماز عاشقلرك جسم وجانندن غیریسی یعنی عاشقلر نار محبته یانوب جسم وجانلرندن بکمشلردر ۞ پس انلرك کردش ودوران فلدقلری بی غرض اولوب عاشقلردن غیرك کردش وحرکتی لاجرم

دنیوی ویاخود اخروی برغرضدن خالی دکلدر ﴿سلطان ولد فرماید﴾ سماع ماچو روحانیست ای جان ۞ مشوا ینجا بنفس کبر رقصان ۞ سماع ماچو بیرون از من وماست ۞ منی از خویش چون مردان بیفشان ۞ سماع مابرون از جسم وروحست ۞ بزن چرخی ورای کفر وایمان ۞ سماع ما همه عشقست ومستی ۞ چومی در خم تن پیوسته جوشان ۞ سماع ما زمین شد دیدلرزید ۞ زهیئت آسمان هم کشت لرزان ۞ سماع ما نصیب جان پاکست ۞ اکرچه شد نصیب جسم مانان ۞ سماع مابود زافلاك برتر ۞ مکش این راز بی عقلی تمیزان ۞ سماع مابهایی خود ندارد ۞ ولد مستان بها مفروش ارزان

﴿در بیان آنکه عاشق دنیا برمثال عاشق﴾
﴿دیوارست که بروتاب آفتاب تافت﴾

آنك بیاننده درکه دنیایه عاشق اولان دیواره عاشق اولان کمسنه کبیدرکه اول دیوار اوزرینه پرتو نور آفتاب بلدرادی ﴿وجهد وجهاد نکرد تا فهم کند که آن تاب ورونق از دیوار نیست از قرص آسمانست در آسمان چهارم﴾ ۞ وسعی وکوشش ایلمدی حتی فهم ایلیه که اول تاب ورونق دیواردن دکلدر فلك رابع ده بلکه قرص آفتاب آسماندندر لاجرم اول سببدن کلیت ایله دیواره کوکل قودی ﴿چون پرتو با آفتاب پیوست او محروم ماند ابدا ۞ وحیل بینهم وبین ما یشتهون﴾ ۞ چونکه پرتو آفتاب اصلنه رجوع وآفتابه متصل اولدی عاشق دیوار اولان غافل وبی ادراك ابدی محروم قالدی وحایل قیلندی انلر ایله اشتها ایتدکلری شیئك ماییننه بوآیت کریمه سورهٔ سبأنك آخریدر کما قال الله تعالی (وحیل بینهم وبین ما یشتهون) یعنی کفار ومنافقینك بینلرنه واشتها ایتدکلری شیء بیننه حائل قیلندی یعنی حظوظ دنیویه ولذات جسمانیه لرندن اشتها ایلدکلری شیء منافع ایمانه حائل قیلندی ۞ پس بوآیت ایله اقتباس بو معنایه درکه آفتابدن دیواره پرتو ایدن نوری دیوارك کندودن قیاسیله دیواره عاشق اولان بی فهم وادراکك خیال فاسدی نور آفتابدن محروم ودیواره تعشق ایتدوکی کندو ایله نور آفتاب بیننه حائل اولدیغی کبی دنیایه عاشق اولان دون همتلر ومرتبهٔ جسمانیتده قالان بی فکرتلر دخی عمرلری آخره ایرشدکده اول دنیاده کوردیکی واکا کوکل ویردیکی نقوش فانیه‌نك رونقی (کل شیء هالك) مرتبه‌سنه رجوع

ايتدكده مبدع متعالك نور آفتاب محبتندن غافل اولمغله (الا وجهه) قولنده
واقع اولان ضميرك مرجعن فهم ايتميوب فانياته كوكل و يرديكى كندوايله
مقصود حقيقى بيننه حائل اولوب سعادت ابديدن محروم قالور ديمكدر زيرا
كفار ومنافقينك بينلرينه حائل وسعادت ابديدن محروم ايدوب ايمانى قبول
وانبيايه اتباع ايتديرمين لذات جسمانيه يه كوكل ويردكلرى اولمش ايدى
عن جابر بن عبدالله رضى الله عنه قال كنت مع رسول الله صلى الله عليه وسلم
(فاذا اتاه رجل ابيض الوجه حسن الشعر وعليه ثياب بيض فقال السلام
عليك يارسول الله فقال النبى وعليك السلام قال يارسول الله ما الدنيا
قال كحلم النائم قال وما الآخرة قال فريق فى الجنة و فريق فى السعير قال
فما الجنه قال بدل الدنيا لتاركها فان ثمن الجنة ترك الدنيا قال فما جهنم
قال بدل الدنيا لطالبها قال فما خير هذه الامة قال الذى يعمل بطاعة الله
قال فكيف يكون الرجل فيها قال مشمرا كطالب القافلة قال فكم القرار بها
قال كقدر المتخلف عن القافلة قال فكم مابين الدنيا والآخرة قال غمضة عين
قال فذهب الرجل فلم ير فقال عليه السلام هذا جبرائيل اتيكم ليزهدكم
فى الدنيا ويرغبكم فى الآخرة) يحيى معاذ قدس الله سره بيوردلر كه جميع
قلوبه سمادن حكمت نزول ايدر ولكن بركسنه نك قلبنده درت خصلت اولسه
اكا حكمت ميسر اولماز خصال مزبوره نك بريسى دنيايه ميل وركون و بريسى
يارنكى كونك رزقى ايچون غم چكمك و بريسى برمؤمن قرنداشنه حسد ايتمك
وبين الناس عزت وشرف سومكدر عن ابى هريرة رضى الله عنه قال قال
عليه السلام (لاتغبطن فاجرا بنعمته فانك لاتدرى ماهو لاق بعد موته
انله قاتلا لايموت) نقل اولنوركه ابو يزيد بسطامى يه سؤال ايتديلر كه اى
سلطان العارفين و برهان المحققين جناب ولايت مآبكز بو مرتبه يه نه ايله
واصل اولديكز بيوردىلركه اسباب دنيايى جمع ايدوب جمله سنى حبل قناعته
ربط ايلدم ومنجنيق صدقه وضع ايدوب بحر يأسه رمى والقا ايلدم وفى الحال
راحت اولدم وقال عليه السلام (لوكانت الدنيا عند الله جناح بعوضة
ماسقى كافرا شربة ماء) خبرده وارد اولمشدركه بركون موسى عليه السلام
ربيسى ايله مناجاته كيدركن برمجوسى موسايى استقبال ايدوب ياموسى ربك ايله
مناجات ايتديككده ديه سن كه برمجوسى ديديكه اكر رازق سن ايسك
بنم رزقى قطع ايله موسى عليه السلام بعد المناجات مقامنه رجعت مراد

مطلب
فى حال الدنيا وطالبها وراغبها

ايتدكده حق تعالى ايتدى ياموسى اول عبد مجوسينك امانتنى نيچون ادا ايتمدك
موسى ايتدى الهى آنك كلمات بى ادبانه سنى سكا عرض ايتمكه استحيا قيلدم
حق تعالى ايتدى ياموسى اول قولمه بنم جانبمدن جواب ويره سن كه اكر اول
بنم قوللوغمى ترك ايتمش ايسه بن ربوبيتمى ترك ايتمزم كبر وترسا ومشرك
ومجوسيلرك رزقن ويروب صفت رازقيت ونعت ربوبيتله جمله عالمله تجلى
ايدرم پس موسى مجوسى يه كلام الهى يى ونعمت نامتناهيسنى ابلاغ ايتدكده
ياموسى نه عجب رب كريم واكرم الاكرمين ايمش ديوب اسلامه كلدى
حضرت رسالت پناه عليه صلوات الله دن مرويدر كه فچن سزدنيايه متعلق
برشى طلب ايتدكده امر عسير اولوب حصولنده انواع صعوبت چكسه كز
وامر آخرتدن برشى طلب ايتدكده وجه يسير ايله واصل اولسه كز بيليكزكم
حق تعالى نك سزه محبتى واردر فلهذا قال عليه السلام (الدنيا سجن المؤمن
والقبر حصنه والجنة مأواه والدنيا جنة الكافر والقبر سجنه والنار مأواه)
وعن ابى هريره قال لى رسول الله صلى الله عليه وسلم (الا اريك الدنيا
جميعها قلت نعم فاخذ بيدى الى مزبلة فيها رؤس اناس وعذرات
وخرق وعظام دواب فقال يااباهريرة هذه الرؤس كانت تحرص كحرصكم
وتأمل كآمالكم ثم هى اليوم عظام بلاجلد ثم تصير ترابا وهذه العذرات الوان
اطعمتهم اكتسبوها من حيث اكتسبوها ثم قذفوا من بطونهم فاصبحت
والناس تجتنبونها وهذه الخرق البالية كانت لباسهم فاصبحت والرياح
تصفقها وتقلبها وهذه العظام عظام دوابهم التى كانوا ينتجعون اطراف
البلاد فمن كان باكيا على الدنيا فليبك عليه ❊شعر❊ بدنيا دل نه بندد هركه
مرداست ❊ كه دنيا سر بسر اندوه ودرداست ❊ بكور ستان نظر كن
تابيبنى ❊ كه دنيا همنشينان راچه كرداست ❊ وفى الخبر ان ابليس يرفع الدنيا
كل يوم ليبيع ممن يزيد فيقول من يشترى مايضره ولاينفعه ويهمه ولايسره فيقول
اصحاب الدنيا نحن نشترى فيقول الاتعلمون فانها معيوبة فيقولون لابأس بها
فيقول حتى اعلمكم عيبها هى عجوز سارقة مبغضة فيقولون لابأس بها فيقول
ثمنها ليس بدراهم ولادنانير بل ثمنها نصيبكم من الجنة وانى اشتريتها باربعة
اشياء بلعنته وغضبه وعذابه وبعت الجنة بها فيقولون نعم فيقول اريد
ان تربحونى عليها وهو بان توطنوا قلوبكم على ان لاتدعوها ابدا فيقولون نعم
فيأخذونها فيقول الشيطان لبئست التجارة مغبون بايعه ومشتريه ❊ وروى

انه مات فی بنی اسرائل رجل وخلف ابنین وقصرا فتخاصما فی قسمته وطالت
خصومتهما فکلمتهما لبنة من زاویة القصر وقالت لاتخاصموا لاجلی فلقد
کنت ملکا عمرت ثلثمائة وسبعین سنة ثم مت فبقیت فی القبر مائة وثلثین سنة
ثم رفع ترابی وجعل منی آنیة فبقیت اربعین سنة ثم انکسرت ورمیت فی الطریق
مائة وثلثین سنة ثم ضربت لبنة و وضعت فی هذه الزاویة فی هذا القصر
وانا علیها منذ ثلثمائة و ثلثین سنة افتخاصموا لاجل هذا القصر ستصیرون
مثلی فاعتبر واعنی ❊ شعر ❊ کنیة الدنیا ابو الفنا ❊ وکنیة الآدمی ابو الجفا ❊
فلا تطلب من الفناء بقا ❊ ولا تطلب من الجفاء وفا ❊ وقال عیسی علیه السلام
لا یستقیم حب الدنیا والآخرة فی قلب مؤمن کما لا تستقیم الماء والنار فی اناء
واحد وان مثل الدنیا والآخرة کمثل مرأتین ان ارضیت احدیهما اسخطت
الاخری وانهما کالمشرق والمغرب بقدر ما تمیل الی احدیهما اعرضت
عن الاخری ولذا قال علیه السلام (من احب دنیاه اضر بآخرته ومن احب
آخرته اضر بدنیاه فآثروا ما یبقی علی ما یفنی) حاصل کلام ارسال رسل وانزال
کتبدن مقصود حق جل وعلا عبادنی دنیادن تحذیر و کندو جانبنه توجیه در
اما اول حکیم وقادرك حکمت بدیعه واسرار عجیبه سندندر که دنیای مذمومه
ومهلکه حقیقت دنیایه عارف اولنلر حقنده بعینها مزرعهٔ آخرتدر زیرا
دنیا سیر الی الله ایدنلرك منازل سلوك ایتدکلری برمنزلدر ولاجرم دنیا آخرت
زادنی کندودن المق ایچون خلق اولنمشدر ولکن عقلا مطعم وملبسدن
قدر کفایته قناعت وحمقی وجهلا جمع وتکثیرنه مشغلت ایدوب ارباب اعتبار
مطلب حقیقیه واصل واصحاب اغترار مقصود اصلیدن محروم وغافل اولور
قال علیه السلام (مثل صاحب الدنیا کمثل الذی یمشی فی الماء هل یستطیع
الذی یمشی فی الماء ان لا یبتل قدماه) وقیل حقیقة الزهد فی قوله تعالی
(لکیلا تأسوا علی ما فاتکم ولا تفرحوا بما آتیکم) وقال علیه السلام (الزهادة
فی الدنیا لیس بتحریم الحلال و لا اضاعة المال ولکن الزهادة ان لا تکون
بما فی یدك اوثق مما فی ید الله) وقال الجنید الزهد خلو الید من الدنیا وخلو القلب
من طلبها ولیس هو اکل الشعیر ولبس العباء ❊ م ❊ چیست دنیا از خدا غافل بدن ❊
نی قماش نقره وفرزند وزن ❊ کما قال علیه السلام (فکل ما الهاك عن مولاك
فهو دنیاك) ایمدی زهد عوام ترك حرام وزهد خواص ترك زیاده وزهد
عارفین ماسوی اللهی قلبدن اخراج در دیمشلر پس اعلای مراتب زهد

مال ایله ماه وسیم وزر ایله مهر ومدر نظر اعتبارنده متساوی اولوب دنیا
ومافیهایه وبالجمله ماسوایه میل ایتمامکدر ❊ مرویدر که تاج الرجال رابعة
العدویة رضی الله عنهانك حضورنده ذم دنیا اولندقده بیورمشلر که
(لولا قدرها فی قلوبکم ماذممتموها) حقا که اقتضای عشق بودر که هرنه یی
بولسه یقار وعاشقی کندو رنکنه بویار پس عاشق آکاه ماسوایی کورمز
وعشق خدادن غیری نسنه بیلمز و واصل کل اولوب حقدن غافللر کبی
جزؤ وماسوایه کوکل ویرمز غافل وجاهللر دخی جزؤیانه بند اولوب
جانب کله میل ایتمزنته کم کاشف اسرار مولانا خداوندکار بو معنایی تحقیق
ایدوب بیوررلر که ❊ عاشقان کل نه این عشاق جزؤ ❊ جزؤه عاشق اولنلر
عاشقان کل دکلدر وکذلك طردا وعکسا عاشقان دخی عشاق جزؤ دکلدر
ولکن سرخ شریفده اولان بیان جانب کلی قویوب جزؤه میل ایدن دنیلری
ذم وتعییر اولماغله بو مصراع شریف مقدم خبر مؤخر مبتدا اولمق اوزره عکسا
معنی ویرلمك محله موافق وسباقه مطابقدر اکثر شراح سباقدن تغافل ایله
معنای طردیسن ویروب تسامح ایتمشلردر فافهم ایمدی ای مستمع مستعد بلاشك
ولاشبهه ❊ مثنوی ❊ ماند از کل آنکه شد مشتاق جزؤ ❊ اول کمسنه که جزؤه
مشتاق اولدی لاجرم کلدن قالور کما قال عیسی علیه السلام (لا یستقیم حب الدنیا
والآخرة فی قلب مؤمن) واجتمع العلماء ان اربعة لا یوجد فی اربعة لا یوجد النعیم
الا بترك النعیم ولا یوجد الباقی الا بترك الفانی ولا یوجد رضاء الله الا بسخط النفس
ولا یوجد الآخرة الا بترك الراحة فی الدنیا ❊ حاصل کلام نه عاشق دنیا اولان
طالب مولی اولور ونه عاشق مولی اولان راغب دنیا اولور وتعریف جزؤ ما یرکب
الشیء منه ومن غیره وکل دخی الکل ما یرکب من الاجزاء دیو تعریف
اولنمشدر اما بو محلده ایراد اولنان جزؤ وکل تعریف مزبوره داخل اولمیوب
اصطلاح محققینده فرض ایتدکلری جزؤ اعتباری وکل معنویدر که
جزؤدن مراد مظاهر اسماء متضاده اولان تعینات وکلدن مراد مرتبهٔ
الوهیتدر کما قیل الکل اسم الحق تعالی باعتبار الحضرة الواحدیة الالهیة
الجامعة الاسماء الذاتیة والفعلیة والکونیة کلها ولهذا یقال احد بالذات کل
بالاسماء پس من حیث اعتبار الجزؤ والکل (معنای بیت شریف) بودر که
تعینات کونیه ومشتهیات تکوینیه ده دل بسته اولان ناقص ونارسته لر
قیودات طبعیه ایله حجبات اسماء جزئیه یه مظهریتنده قالوب مرتبهٔ حضرت

واحدیهٔ الٰهیه ودرجهٔ جامعیت اسماء کلیهٔ ذاتیه وصفاتیه یه ترقی ایده مزلر
دیمکدر زیرا ﴿ مثنوی ﴾ چونکه جزوی عاشق جزوی شود * چونکه اسم
جزوی یه منسوب اولان جزوی یه عاشق وحادث وفانی یه واثق اوله لاجرم
محبت ایتدیکی لاشیءدن مفارقت ایدوب بر فحوای (کل شیء یرجع الی اصله)
﴿ مثنوی ﴾ زود معشوقش بکل خود رود * سر یعا معشوق کندو کلی جانبنه
کیدرو عاشق محروم و متلاشی قالور یعنی طبایع وعناصردن ترکب ایدن
صورته وانلردن حاصل اولان لذته میل ومحبت ایدن غافل عناصر متغیره وطبایع
متبدله بوزیلوب هر بری سرعة استحاله ایله حیز طبیعیلرنه رجوع ایتدکده امنیه سی
اولان باطل مانند ظل زائل غائب وعاطل اولماغله مقصودنه واصل اولمایوب
چاه مظلم جهلده قیدبند سلاسل اولور پس بومقوله دون ودنی کمال جهلندن
﴿ مثنوی ﴾ ریش کاو وبندهٔ غیر آمد او * اول غافل ریش کاو وغیرك
بنده سی کلدی یعنی مغلوب نفس بهیمیه ومقهور طبیعت حیوانیه اولوب
مرتبهٔ جسمانیه ده محکوم طوارق افلاکی ومأسور تیره خاکی اولدی پس
بووجهله کم کشته وپسمانده وپیش رانده اولماغله دم بسته قالوب ﴿ مثنوی ﴾
غرقه شد کف در ضعیفی درزد او * اول عاجز ومسکین بحر امواج حادثاته غرق
اولدی بر فحوای (الغریق یتشبث بکل حشیش) النی بر ضعیفه اوردی یعنی
جانب مبداء واوج کله اعتلا ایده میوب غریق بحر تعینات وحریق نار کثرات
اولماغله اضطراب وارتبا کندن کیرو سبب هلاکی اولان مخلوقات وحادثاته
تشبث ایلیوب انلردن مدد اومدی ﴿ عطار ﴾ چه چاره چون بشد از دست
تدبیر * بباید کرد بر هر کار تأخیر * نکردی پیش بینی اول کار * که تا آخر شدی
درغم کرفتار * در یغا فاش شد راز نهانت * بشد مخفی کنون عین العنایت * بدست
خود بچاه انداختی خود * وجود خویشتن در باختی خود * تو رسوایی واکنون
چارهٔ نیست * بجز حق مر ترا غم خوارهٔ نیست * آه کم نیجه اید سون بو دردمند
بیچاره ودل وجکری پر پاره که ﴿ مثنوی ﴾ نیست حاکم تا کند تیمار او *
تشبث ایلدیکی مخلوقات ضعیفه حاکم دکلدر که اکا تیمار ایلیه ﴿ مثنوی ﴾
کار خواجهٔ خود کند یا کار او * اول مدد اومدقلری کمسنه لر محکوم حکم
الٰهی در کندو افندیلری حکمنی می یرینه کتوره ویاخود انك کارینه می
مشغول اوله قول نیسه قادر در حکم انك حکمی وفرمان آنك فرمانی در
حضرت مولانا من کل الوجوه اولانا بو ابیات شریفه ده بعض اسراره دخی تلمیح

واشارت بیورمشلردر فافهم آه کم * ع * دل اکر بار کشد بار نکاری باری *
مصداقنجه باری مفتون جزو وعاشق مجاز اولان مبتلا جزو مشابه سنده بر کله
ومجاز صورتنده بر حقیقته یعنی مظهر اسماء کلیه ومجلای تجلیات ذاتیه ووارث
انوار اسرار محمدیه وعارف حقیقة انسانیه اولان بر ولی کامل ومرشد مکمله
محبت ایتمك کرکدر که باری عاشق صادقلری اوجات درجات جبروت ومرتبهٔ
علیهٔ قدس لاهوت اولان جانب کله جذب ایدوب کرفتار طبیعت اولمقدن
خلاص اولوب نائل سعادت ازلیه وواصل دولت ابدیه اوله سن مفهومنه
اشارت قصدیله لسان عربده جاری اولان مثلی ایراد ایدوب بیوررلر که

﴿ مثل عرب * اذا ازنیت فازن بالحرة * فاذا اسرقت فاسرق الدرة ﴾

تعریفاتده کسر زا ایله اولان زنا بو وجهله تعریف اولنمشدر (الزنا الوطیء فی قبل
خال عن ملك وشبهة) وفتح زا ایله اولان زنا ضیق بول معناسنه درکما قال ابن اثیر
فی النهایة یقال (زنا بوله یزنا زناء بوزن جبان اذا احتقن وازناه اذا حقنه والزناء
فی الاصل الضیق فاستعیر للحاقن لانه یضیق ببوله) ایمدی ضرب مثل ایله مراد زنا
کندو معناسنه استعمال اولمیوب مولانا جلال الدین قدس الله سره دخی ایراد
مثلدن معنای جامعی مراد بیورمشدر بلکه سورسك بر حر وآزادی سو که کیمسه نك
بنده واسیری اولمیه وانس والفت ایدرسك قیودات بشریه وحجبات انانیتدن
آزاد اولمش بر ولی نور نهاد ایله صحبت ایله که اسیر حکم کثرت اولمیه وتحصیلنه
همت ایدرسك شیئك غایت نفیسنه ودر کرانبهای معرفت الٰهی حصولنه
سعی وهمت قیل دیو ﴿ مثنوی ﴾ فازن بالحرة پی این شد مثل * فاسرق الدرة
بدین شد منتقل * بیت شریفی ایله معنای سابقه اشارت بیوررلر وشارح السیر
امام سهیلی شرح سیرده بیوررلر که حرده تذکیر وتأنیث برابر اولوب زوج کبی
زوجه یه دخی شامل در یعنی معنای بیت حره زنا ایله دیمك محبت ایدرسك بر حره
محبت قیل دیمکدن اوتوری مثل اولدی فاسرق الدرة دخی طمع ایدرسك شیئك
اعلاسنه طمع قیل افاده سیچون معنای وضعی سندن منتقل اولدی دیمك
اولور پس موردی حرام ومضربی حلال اولان مثل تجویز اولنمشدر
الحاصل عاشق بنده اولان مبتلانك حالنی کورکم ﴿ مثنوی ﴾ بنده سوی
خواجه شد اوماند زار * بندهٔ معشوق جانب خواجه یه کتدی مفتون
بنده زار ومحزون قالدی ﴿ مثنوی ﴾ بوی کل شد سوی کل اوماند خار *

بوى كل جانب كله كتدى اول خار ايله قالدى * مثنوى * او بمانده دور از
مطلوب خويش * اول فانى يه كوكل ويرن كسنه كندو مطلوبندن دور
ومهجور قالمش * مثنوى * سعى ضايع رنج باطل پاى ريش * سعى وجدى
ضايع ورنج ومشقتى باطل اياغى مجروح حاصل كلام كلدن مراد محبوب
حقيقى وبويدن مراد حب ذاتى وخاردن مراد ماسوادر ايمدى حق سبحانه
وتعالى برفحواى (فاحببت ان اعرف فخلقت الخلق لاعرف) وبرموجب
(وماخلقت الجن والانس الا ليعبدون) جن وانسى على الخصوص انسانى كندو
معرفت ذاتيه ومحبت ازليه‌سيچون خلق وايجاد وقلبنه تخم محبتى بذر والقا
ايدوب عبد مزبور دخى حب ذاتى‌يه مشغول اوله جق ايكن غفلت ايدوب
خاركل مثابه‌سنده اولان فانيانه كوكل ويرمكله ايام بهار عمر كذران ايتدكده
وقت كل وصلت كچوب وبوى وردوحدت كندى جانبنه كيدوب غافل مزبور
محبتى بى منفعت اولان خار ماسوايه قيد ايتمكله برنسنه‌يه نائل اولميوب سعى
واجتهادى ضايع ورنج وزحمتى باطل وپاى همتى مجروح قالوب اوج وحدته
ارتقا وحب ذاتى‌يه اعتلا ايده‌مز زيرا تضييع اوقات وازالهٔ آلات ايتمشدر پس
بو كسنه‌نك مثالى اكا بكزر كه * مثنوى * همچو صيادى كه كيرد سايهٔ *
مثلا شول برصياد كبى كه برسايه‌يى طوته * مثنوى * سايه كى كردد
وراسرمايهٔ * سايه اكا نجقان برسرمايه اولور حكايت اولنور كه * مثنوى *
سايهٔ مرغى كرفته مرد سخت * مرد ابله برمرغك سايه‌سنى محكم طوتمش
* مثنوى * مرغ حيران كشته برشاخ درخت * مرغ شاخ درخت
اوزرنده حيران اولمش بويله ديو * مثنوى * كين مدمغ بركه مى خندد عجب *
كه بو مدمغ عجبا كيمك اوزرينه خنده ايدر يعنى نيه شاد اولور * مثنوى *
اينت باطل اينت پوسيده سبب * ايشته سكا باطل اشته سكا چوريمش سبب
* سلطان ولد فرمايد * عمر او برباد رفته زين خيال * كين بود باقى وزين
بابم مثال * سايه را پندارد او مرغ پران * برپى آن سايه باشد خوش دوان *
داده عمر و صيدش اندر دست نى * مرغ رفته جز ندم در شست نى * الحاصل
بو ابيات شريفه‌ده ايراد اولنان سايه‌دن دخى مراد صور كونيه ومرغدن
مراد اسماء الهيه اولوب پس مظاهر صفات متقابله ومجالئ اسماء متضاده
وقوابل عكوس آثار افعاليه اولان صور تكوينيه ونقوش ظليه‌يه تعشق
ايدوب لاطائل تحته قبيلندن ايدوكنه غفلت ايله امنيه‌سنه وصول ايچون

خيال باطل ايدن جاهلك سرنه شهباز بلند پرواز لامكانيه اولان حقايق اسماء
صفاتيه وذاتيه شجرهٔ ملكوت ودرخت جبروتدن نداى قدس لاهوت ايله
خطاب ايدركه بو ابله ودنى واحمق وجانى نيه شاد اولور زهى سعى باطل
وكوشش بيحاصل كه محض رنج ومشقتدن غيرى نسنه‌يه نائل دكلدر * پس
بلا حال مجرد قال ايله وحدت وجود مشاهده سن ايدرين ديو زعم ايدن
عرفان جزئى اربابى طرفندن سؤال وارد اولوب اصل حقايق اشيا خود
حقيقت واحده وعالم تن حقيقت ساريه جان مثابه سنده اولدیغی بين القوم
كشف صحيح وشهود صريح ايله امر مقرردر * پس جزؤ مثابه سنده اولان
هرشيئك حقيقت جزئيه‌سى حقيقت واحدهٔ كليه‌يه پيوسته اوله جق هر نيه
محبت اولنسه معنى اول حقيقت واحده‌يه محبت اولمازمى ويا مولانا سزك
بو مقوله فرق وتميز ككزدن اثنينيت لازم كلمزمى وجود خود وجود واحد
حقيقى نكـدر غيردن وجود منفى در عين وحدت بينده خود غيريت مرئى
دكلدر * پس بو كلماتكز اهل وحدت مشاهداتنـه موافق اولمز ديو واقع
اولان اعتراضلرينـه جواب باصواب ويروب بيوررلر كه اى حب طبيعيلرى
مقتضاسنجه هرشيئك محبتى عين حب الهى در ديو اسير صورت اولان
بى فهم ويقينلر * مثنوى * وز تو كويى جزؤ پيوسته كلست * اكرسن بن
سودو كم صورت جزئيه كله متصل وپيوسته در يعنى صفات الهيه‌دن
برصفتك مظهرى وبو صورتده اولان اثر حسن ولطافت انك حسن وجمالنك
پرتو يدر ايمدى بنم سودو كم معنى حقك جمالى وسير ايتديكم انك صفتى در دير
ايسك * مثنوى * خارمى خور خار مقرون كلست * پس خار ننى اول ايله
زيرا خار كله مقرون وشجرهٔ واحده‌دن نمودار اولوب بربرينـه متصل در
يعنى اى هرجزئى كله پيوسته واشيايه اولان محبت دخى عين كله موصله در
وهم ايدن مدعى عقاب جحيم وعذاب اليم دخى آثار صفات قهريه دندر
پس قهر الهى يى دخى قبول قيل زيرا بو خار عذاب اول كلك خارى و بو نار
عقاب اول قهارك نارى در كما قيل * فان تصبر على النيران فاعصى * والا كن
عن العصيان قاصى * ايمدى عارف كامل اولدركه مراتبى اعتبار ايدوب هرشئ
برلو برنده كوره آير مايه قار شدرميه كما قال صدر الدين القنوى قدس سره
(كل تفرقة بلاجمع تعطيل وكل جمع بلاتفرقة زندقة) زيرا جمع اصل وتفرقه
فرع اولوب جمع ايله تجريد توحيد وتفرقه ايله اكتسابه اشارت اولنمشدر * پس

صحۀ جمع تفرقه وصحۀ تفرقه جمله اولور اکتساب ایسه تجرید توحیده وصول
ایچوندر * پس اول ذات مقدس باعتبار المرتبة الذاتیة جمیع موجوداتدن
منزه وباعتبار المرتبة الواحدیة کل ایله متصف اولوب مرتبۀ احدیه مبداء
ونهایۀ مراتب ومرتبۀ واحدیه مرتبۀ ثانیه ووجودک صفات کلیه ایله اتصافی
وجمیع مظاهرده ظهوریدر فاذا کان کذلک ای جمع بلافرقده اولان غافل
معلومک اولسون که ﴿ مثنوی ﴾ جززیک رونیست پیوسته بکل * جزؤک کله
بریوزدن غیری پیوسته دکلدر یعنی جزؤک کله اتصالی من کل الوجوه اولمیوب
بریوزدن اکرچه متصل ایسه نیجه وجوهله منفصل حکمنده در یعنی واتن سلم
ذرات عالمدن هر برذره وحقایق اشیادن هر برحقیقت عارفان محققانک الکل
فی الکل ای کل الموجودات فی کل شیٔ بل فی کل ذرة دیو تحقیق بیوردقلری
اوزره اکرچه من حیث المظهریة مرتبۀ واحدیته پیوسته وهویۀ الهیه
من حیث الاسماء والصفات جمله یه سریانی علی السویه در ولکن اجزاء عالمدن
هرجزؤ متعین باعتبار التکوین والتعین مرتبۀ الوهیته پیوسته دکلدر
الحاصل اولیاء بالله وعارفان آکاهک وحدت وجودده تحقیق بیوردقلری
حقدر ولکن سزک قیاس ایتدیککز کبی دکلدر زیراسز هنوز بشریۀ محضه
واحکام نفسده ایکن کندو خیال فاسد کوز ایله عارف محققلرک مشهودلری
اولان سر وحدتی هرکز فهم ایده مزسز بو مقصودک حصولی وارث حقیقت
محمدیه اولان برولی کاملک تربیه سنده پخته اولوب عشق ومحبت وجذبۀ
احدیت انواع وجد وحالتله مقتضیات طبیعیه یی محو وازاله ایدوب کیفیت
رحیق عشق سنی بی وجود ایتمک کرکدر که سر وحدت نه ایمش وجزؤک کله
اتصالی نه یوزدن ایمش مشاهده قیله سن اکرسن اول ذوق وحالتدن آکاه
اولیدک بو مقوله خیال باطله دوشمزدک سبحان من (مرج البحرین یلتقیان
بینهما برزخ لایبغیان) وبالجمله بو ملاحظه دن فارغ اول وکندیکی بومرشد
کاملک نظرینه پیوسته قیل ﴿ مثنوی ﴾ ورنه خود باطل بدی بعث رسل *
زیرا اکر جمیع اشیا من جهة الامکان والحدثان هی هی اولسه ونعت قدم
وعین واحد مرتبه سنده بولنسه انبیا ورسل علیهم السلامک بعثی وانزال
کتب عبث اولوردی وشیاطین وکفاری ذم وناردن تخویف ومحرماتدن
نهی واولیاء ومؤمنینی مدح وثنا وجنته ترغیب وتکالیف امر واولیاء عظامک
طریق حقه ارشادلری حاشا لغو محض وباطل وبیهوده اولوردی ایمدی

ای غافل ﴿ مثنوی ﴾ چون رسولان ازپی پیوستند * چونکه رسوللر
انلری حقه اولاشدرمقدن اونوریدر یعنی بعثت انبیا قلبلری ظلمت کفر
وجهلده قالان عباد اللهی نور توحید وایمان وذوق حب یزدان وکشف
وشهود وایقان ایله ارباب متفرقه واسماء جزئیه قیدندن خلاص ایدوب
رب الارباب وجامع جمیع اسما وصفات اولان ذات حقه دعوت وارشاد
وحق ایله باطلی فرق وتمییز ایچون مرسلاردر ﴿ مثنوی ﴾ پس چه
پیوندند شان چون یک تنند * پس نه یی اولاشدررلر انلر چونکه جمله سی
برتن حکمنده در زیرا برشیٔ برشیدن مفترق کرکدرکه آنی اکا اولاشدیره سن
ایکیسی براولدقدن صکره اولاشدرمغک نه معناسی اولور مع هذا انبیاء عظام
واولیاء کرام حقدن آیرو اولان کوکللری حقه اولاشدرمق ایچون کلمشلردر
پس حاشا امر دعوت باطل وتحصیل حاصل اولور آه کم بحصول حال
وکتب تصوفه اشتغال ومجرد قیل وقال ایله بودرکانه دوشوب هلاک
اولانلرک نهایتی یوقدر ﴿ نظم ﴾ راه حق اینست ازین بیرون مرو * سخرۀ
شیطان مشو هرسو مدو * باش اندر طاعت وتقوی مقیم * تارسی توزین
صراط مستقیم * هرهوس راحیله ومکر بست ژرف * زیرهریک دانه اش
دامی شکرف * برتو رهرا بسته اند ای بی کهر * تابمانی بی خبرزان حسن وفر *
لیک اکر مردان ترا بخشند چشم * فاش بینی کیست کوهر کیست پشم *
پایه پایه رو برین معراج دل * تاشوی دل وارهی از آب وکل * تانکردی مبدل
ازهستی تمام * کی شوی دانای آن سرای غلام * ایمدی بنم نوردیدم بوذوق
ولذتدن بهره دیلرسک نفس وهوادن کچ واسکی بیلدکلرکدن وجمله اجزاکله
پیوسته در دیمک سوداسندن وازکلوب * مرشده وارمرشده وارمرشده * اندن
اولور دردهء درمان ای دده * زیرا سالک مسالک تصفیۀ درون ایله قطع مهالک
ایتمدکجه حب ذاتی وسر وحدته واصل اولمق امر محالدر ومهالکدن مراد
(ان لله سبعین الف حجاب من نور وظلمة) حدیث شریفی ایله اشارت اولنان در
یعنی حجبات ظلمانیه کثافت عنصریه دن تولد ایدن صفات ذمیمه درکه
نفسک حجابلری در مثلا جزؤ ناریدن کبر وحسد وبخل وریا وعجب وحقد
وبونک امثالی صفات ذمیمه متولده اولوب صفات مزبوره نک هر بریندن دخی
نیجه صفات اخری تولد ایدوب عند ارباب الکشف والشهود جزؤ ناریدن
اون بیک عدد حجبات ظلمانیه پیدا اولور وکذلک جزؤ هوائیدن دخی حب

مطلب
حجاب نورانی
وظلمانی

دنیا ومیل شهوات ولذائذ جسمانیه وقیودات صوریه وبونك امثالی صفات
ذمیمه وهر برندن نیجـه اخلاق ردیه تولد ایدوب اول اون بیك عدد حجبات
ظلمانیه اولور کذلك جزؤ مائی دن دخی تکاسل وغفلت وکثرت نوم وبونك
امثالی ذمایم وهر برندن اون بیك عدده وارنجـه انواع حجبات ظلمانیه تبادر
ایدوب جزؤ ترابیدن دخی خشونت ورزانت وثقلت ورعونت وبونك امثالی
صفات سفلیه تولد ایدوب هر برندن اون بیك عدده وارنجـه صفات ذمیمه
وحجبات ظلمانیه تبادر ایدوب نفسی مقتضیاتی اولان حب ملابس ومأکل
ولذات شهوانیه ومشتهیات طبیعیه یه جذب ایدرلر کما قال العرفاء (النفس
دنیاویة تعبدهو اها وهی المأکولات والمشروبات والملبوسات وغیرها ❋ پس
سالك ذکر اولنان مهالکی قطع ایتدکده حجب نورانیه ظهور ایدرکه حجبات
مزبوره حجب قلبیه دروهی محبة درجات الآخرة وزینتها کما قیل (القلب اخروی
یعبد الآخرة) وحجبات مزبوره دخی طی اولندقدنصکره حجبات روحانیه
بروز ایدرکه طلب قرب در ❋ پس سالك مستعد حجبات مزبوره نك جملهسنی
قطع ایلسه مرتبهٔ سره نائل اولوب حقه کماهو حقـه علی طاقة البشریه
عبادت ایدر کما قال العارفون (السر حضرتی یعبد الحق) عبادت ایسه لغتده
مع الخضوع والتذلل اولان اطاعتدرکیمه اولورسه اولسون وتعریف
اصطلاحیسی رب العزتی تعظیم وهوای نفسك خلافی اوزرینه واقع اولان
تکالیف الهی یی مکلفك فعله کتورمهسیدر و بطریق الاغلبیه قیام
ورکوع وسجود وقعوده عبادت تسمیه اولنمشدر ❋ پس بحسب اللغة ناسك
بعضی بعضنه ودراهم ودنانیر ومأکل وعزت ومفاخره وشهرته عبادت
ایدوب فرط جهلارندن جزأ کله متصلدر زعمی ایله کندیلری حقه محبت
ایدرز قیاس ایدوب (تعس عبد الدینار وتعس عبد الدرهم وتعس عبد البطن)
حدیث شریفندن تغافل ایدرلر کما قال المحقق ان بعض الناس یطیع بعضهم
مع الخضوع والذلة وتوجهوا الیهم لغرض الدنیا قال النبی علیه السلام (من
اکرم غنیا لغنائه فقد ذهب ثلثا دینه) فهذه الاطاعة مع التذلل والتوجه
مع الخضوع عین العبادة وبعضهم یحب الدنانیر والمأکل والمفاخرة والعرفان
من یحب الشیء کمال المحبة فهو معبوده کما قال تعالی (افرأیت من اتخذ الهه هواه)
وکما قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم (کل محبوب مقصود وکل مقصود اله)
وهم یحسبون انهم یعبدون الله وهم لا یعلمون حقیقة العبادة بل العبادة هی

مطلب
فی بیان النفس والقلب

مطلب
فی حقیقة العبادة

الخضوع والتوجه الی الله بلا غرض وانجذاب القلوب الی الله بالکلیة فالعبادة
الی الله تعالی بلا غرض صعب غایة الصعب ولهذا قال تعالی (انا عرضنا الامانة
علی السموات والارض والجبال فابین ان یحملنها واشفقن منها وحملها
الانسان انه کان ظلوما جهولا) ❋ نظم ❋ پس مشو مغرور بافسوس
دهر * تانکردی در جهنم جفت قهر * شرح این سود وزیان بیحد بود *
کی چنان مشکل ز کفتن حل شود * این بکفتن کی شود معلوم تو * تانکردی
مبدل اندر عشق هو * لب ببندم چون سخن اینجا رسید * کرچه خود هست
این سخن از غیر دید * بعد از ین بی حرف وصوتی کویم این * بی زبان و بی تفکر
جویم این * زانکه آن سو می نکنجد جان وتن * محض دیدن باشد آنجا
علم وفن * آه ای عاشق بالله وعارف آکاه بو سر وحدت وحقیقت محبته غایت
ونهایت اولمدیغیچون حضرت مولانا بیوررلرکه ❋ مثنوی ❋ این سخن
پایان ندارد ای غلام ❋ بو سوز پایان طوتمز ای غلام ❋ مثنوی ❋ روز بیکه
شد حکایت کن تمام ❋ روز بی وقت اولدی مرد عربك حکایتنی تمام قیل

❋ سپردن عرب هدیه را یعنی سبو را بغلامان خلیفه ❋

مرد عرب ارمغانی یعنی سبویی خلیفه غلاملرینه تسلیم ایتمهسی بیانندهدر
قال قدس سره ❋ مثنوی ❋ آن سبوی آب را در پیش داشت ❋ مرد عرب
اول آب سبوی برسم هدیه اوکنده طوتدی ❋ مثنوی ❋ تخم خدمت را
در آن حضرت بکاشت ❋ تخم خدمت وبذر طاعتی اول حضرتده طرح
ایلدی یعنی خلوص نیت ایله اولان طاعتنی حضور عزته عرضه قیلوب
❋ مثنوی ❋ کفت این هدیه بدان سلطان برید ❋ اعرابی غلامان شاهه
ایتدی بو هدیهیی اول سلطانه ایلهدیکوز ❋ مثنوی ❋ سائل شه را زحاجت
واخرید ❋ شاهك سائلنی حاجتدن کیرو آلیکوز یعنی ذل احتیاجدن تخلیص
ایدیکوز ❋ مثنوی ❋ آب شیرین وسبوی سبز ونو ❋ بو هدیه آب شیرین
وسبوی سبز وکوزهٔ جدیدهدر وایچنده اولان هدیه کتوردوکم ماء لذیذ
❋ مثنوی ❋ ز آب بارانیکه جمع آمد بکو ❋ بر یغمور صویندندر که چقورده
جمع اولدی بو محلده آمد شد معناسنهدر بو ابیات شریفهده نکته بودرکه
انواع ریاضت ایله قطع بریهٔ صورت ایدوب مرتبهٔ ملکوته رسیده اولدقده
سبوی بودی نور تقوی ومعرفت وکوزهٔ وجودی حیات محبت ایله سبز ونو

وآب علم ایله پر اولان هدیه‌سنی بی عیب وعلت برشیء بارغبت ملاحظه سیله نقیبان درکاه احدیت اولان محرمان حرم سرای جبروت ومقیمان عتبهٔ لاهوت اولان قاطبان عرصهٔ ملکوته عرضه داشته اولنماسنه اشارتدر پس مرد عرب بو معنادن مستعار اولان سبوی بی مدح تمام ایله نقیبان خلیفه‌یه عرضه قیلدقده ❊ مثنوی ❊ خنده می آمد نقیبان را ازآن ❊ نقیبلره اعرابینك هدیه‌سندن خنده کلدی ❊ مثنوی ❊ لیك پذرفتند آن راهمچو جان ❊ لکن انی جان کبی قبول قیلدیلر ❊ مثنوی ❊ زآنکه لطف شاه خوب باخبر ❊ زیراکه علیم وخبیر وسمیع وبصیر صفاتیله موصوف اولان خوب وجمیل پادشاهك لطف واحسانی ❊ مثنوی ❊ کرده بد اندرهمه ارکان اثر ❊ ارکان سعادت واعیان سلطنتك جمله‌سنه اثر ایلمش ایدی اکا بناءً که برمفحوای (الناس علی دین ملوکهم) ❊ مثنوی ❊ خوی شاهان در رعیت جا کند ❊ پادشاهلرك خلق رعیتك قلوبنه تأثیر ایدر پس رعیت ایله شاه میاننده بونجه بعید وار ایکن خوی پادشاهی انلره نه وجهله اثر ایدر دینلور سه بین السماء والارض خود بوقدر بعد مسافه وار ایکن خاصهٔ تأثیر کورکم ❊ مثنوی ❊ چرخ اخضر خاك را اخضر کند ❊ فلك اخضر خاك زمینی سبز وترو پر نبات وثمر ایدر ایمدی اثر مؤثر وفاعلك متأثر وقابلده لاجرم تأثیری مقرر اولدیسه خصال پادشاهان دخی زیردستنده اولانلره نه وجهله اثر ایتدوکن بطریق التمثیل بیانه شروع ایدوب بیورورلر که ❊ مثنوی ❊ شه چو حوضی دان حشم چون لولها ❊ ای مستمع قابل شاهی فی المثل حوض کبی وخدم وحشمنی لوله‌لر مثللو بیل پس ❊ مثنوی ❊ آب از لوله روان در کولها ❊ کوللرده آب لوله‌دن جریان ایدر ❊ مثنوی ❊ چونکه آب جمله از حوضیست پاك ❊ چونکه جمله لوله‌لرك آبی بر حوض پاکدندر ❊ مثنوی ❊ هریکی آبی دهد خوش ذوقناك ❊ هر بر لوله خوش وذوقلو آب شیرین ویرر ❊ مثنوی ❊ وردرآن حوض آب شورست وپلید ❊ واکر اول حوضده آب شوره وناپاك وار ایسه ❊ مثنوی ❊ هریکی لوله همان آرد بدید ❊ هر بر لوله همان اول ماء تلخ وآب پلید وناپاکی ظاهر کتورر ❊ مثنوی ❊ زانکه پیوستست هرلوله بحوض ❊ زیراکه هر لوله حوضه پیوسته‌در ❊ مثنوی ❊ خوض کن در معنیٔ این حرف حوض ❊ بو حرف ولفظ وکلمه وکلام حوضنك آب معانیسنه خوضه وغوطه قیل یعنی هر کفتارك مفهوم باطنیسنی تفکر وتدبر ایدوب مجرد صورت ظاهره‌سنده قالمه

ومراد نه ایدوکن فهم درست ایله اذعان قیل پس فکر عمیق ایتمك و حوضه خوضه قلمق و درکرانبها بولمق بو وجهله اولورکه اولا پادشاهلر قلب وممالکتلری جسد واهالی واعیانی جوارح وقوی مثابه‌سنده دربس (ان فی جسد ابن آدم لمضغة اذا صلحت صلح الجسد واذا فسدت فسد الجسد الاوهی القلب) حدیث شریفی موجبنجه جسد مملکت وقوای رعیتك قلبی اولان پادشاه عدالت شعار اولسه مملکتی معمور ورعیتی مالدار واعوانی دیندار وخزینه‌سی بی شمار وعمری بسیار اولور زیرا خاصیت عدالت بودرکه حکمی نافذ اولان ممالکده کمسنه‌یه ظلمه قادر اولمیه وخلاف شرع شریف وضعه رضا کوسترلیه وظلم وجوره میل ایدنلره عقوبت اولنه * پس بو وجهله اولورسه اطراف واکنافده اولان رعیت اول پادشاهك مملکتنه تحصن ایدوب زراعت وحراثت ومملکتی عمارت ایدرلر ورعیتك کسب وکاری الندن ظلمه الدنمایجه رزقنده برکت وقلبنده قناعت بولوب دولتلو اولور وکثرت محصول قری دخی زیاده وداخل خزینه اولمغله پادشاهك مالی متکثر اولور وارکان واعیانی دخی ظلم وستمدن قطع ید ایتمکله دیندار وصداقتکار اولوب پادشاهك دخی فقرانك خیر دعاسی ایله عمر ودولتی افزون اولور سئل عن الحکماء (ما الذی یجب للملوك علی الرعیة وما الذی یجب علی الملوك للرعیة قال للرعیة علی الملوك ان ینصفوهم وینصفوا الهم ویؤمنوا سربهم ویحرسوا ثغورهم وعلی الرعیة للملوك النصیحة والشکر) وقیل (فهل للملوك عبرة فی انفسهم لیست للسوقة قال نعم التفکر فی سرعة انقضاء دولتهم وقصر اعمارهم وافراط رغبتهم فی الاوزار) وقیل (ای الناس احق ان یغبط قال الملك الصالح المظفر) وسئل (ای الملوك ترونه افضل ملکا قال یتسومون بالخیر ویتقرر فی زمان ملکهم العافیة شاملة) وقیل (ای الملوك افضل قال ارأفهم بالرعیة واعظمهم عفوا واحرصهم علی المعروف) * پس پادشاهلر صالح اولدقده حوضه پیوسته لوله‌لر مثابه‌سنده اولان ارکان وحشمدن دخی آب لطف واحسان ظاهر اولور وکذلك پادشاه ظالم دخی آب ناپاك ایله مملو اولان حوض ولوله مثابه‌سنده اولان اعوان وارکاننده‌ن آب شورهٔ جور وستم جریان ایدر پادشاه ظالم اولدقده ظلم وستمدن رعایا پریشان ومملکتی ویران اولوب خزینه‌سنه ضعف ترتب ایتدکجه حرصی زیاده وبرکت مالی معدوم اولور وحکام وارکانه مناصبی رشوت ایله ویرمکه باشلایوب انلر دخی دینلرین دنیایه دکشوب

مطلب
نصیحت سلاطین

حقوق عبادی ظلمله الوب خزینه یه و یروب چوق زمان بکمدین اول دولت
برکشته اولور قیل (ای الناس احق بالاتقاء قال الحکیم الهادی السلطان
الغشوم والعدو القوی والصدیق المخادع) وکما قیل (انما تصلح الرعیة بصلاح
ملوکهم وفسادها بفسادهم فلاقوام للرعیة الا بالرعایة ولاقوام للبدن الا
بالرأس و لاقوام للملك الا بالهیبة ولاهیبة للملوك الا بالعدل و زوال الملك بالظلم
واول حرف کتب فی الالواح من التوریة ویل للظلمة) وقیل (للملك زال ملکه
ما الذی ازال ملکك قال ثقتی بدولتی واعجابی بشدتی واستبدادی بمعرفتی
وترکی تعرف اخبار مملکتی) وقال ارسطاطالیس (واعلم انه لیس احد اصلح للناس
من اولی الامر اذا صلحوا ولا افسدلهم منهم اذا فسدوا وان الوالی من الرعیة
بمکان الروح من الجسد الذی لاحیاة له الابه و بموضع الرأس من سائر الاعضاء
فانه لابقاء لها الامعه فمثل ما بالوالی مع فضل منزلته من الحاجة الی اصلاح
الرعیة مثل ما بالرعیة من الحاجة الی الوالی وقوة بعضهم زیادة فی قوة بعض
ووهن بعضهم سریع فی وهن بعض و بعد الوالی من القدرة علی اصلاح
نفسه مع استفساد رعیته کبعد الرأس من البقاء مع هلاك سائر البدن غیرانه
اجدر باصلاح الرعیة الفاسدة وافساد الرعیة الصالحة من الرعیة باصلاح الوالی
الفاسد وافساد الوالی الصالح لفضل قوته علیها ووهن قوتها عن قوته)
* و بودخی ممکندر که شاهدن مراد مرشد مکمل واعوان وارکاندن مراد
مریدان کاملان اوله پس حوض کوثر علم لدنی اولان مرشدك قلبنه مریدان
واصلانك قلوبی مانند لولها پیوسته اولغله غدر وآبکیر مشابه سنده اولان
اسماع فهوم طالبینه مرشدك حوض قلبندن استفاضه ایتدکاری معارف
آلهیه کدورات تعطیل وشورهٔ زال زندقه دن طاهر وعاری آب فرات محبت
اولمغله دماغ جان واسماع جنانلرینه ذوق ولذت حاصل اولور فاما آب تلخ
وناپاك مشابه سنده اولان حوض قلب مقلدینه پیوسته اولان لولهای قلوب غافلین
اسماع اذهان خالیه اربابنه گاه جمع بلافرق و گاه فرق بلاجمع یوزندن کلمات ناروا
سویلیوب افساد عقیدهٔ سامعین ایدرلر * پس هر مقلدك ربقه کش اطاعتی
اولمیوب ارباب تحقیقه طالب اوله سز که جانکز لذت آله دیمك اولور * و یاخود آفاقی
انفسه تطبیق ایتمك اوزره ابوهریره رضی الله عنه دن روایت اولنان (القلب ملك
اذا صلح الملك صلحت جنوده واذا فسد الملك فسدت جنوده) حدیث شریفی
فحواسنجه هر برشخصك قلبی کندی مملکت وجودینك پادشاهی و حواس

وقواسی رعیتی اولمغله شول فرد واصل وعارف کاملك حوض کوثر قلبی که
انهار جنان عرفاندن جریان ایدن آب علم ومعرفت وماء طهور محبت ایله مملو
اوله حواس وقواسی اول حوضه متصل اوله لر کبی اولوب آبکیر حروف والفاظه
مانند آب فرات علوم لدنیه جریان ایدوب اعمال وافعالی دخی اقوالنه مطابق
اولمغله دکان فقر حقیقی وصدف در معنوی اولان مثنوی کبی استماع ایدن
طالبلرك جان وجنانلرینه لذات انس اعطا ایدوب برذوق وحالت حاصل
اولور که ایکی جهان دولتنه سبب وصلت اولور وکذلك بونك خلافنده اولان
اهل بدعتك دخی استماع کلماتی عقیدهیه فساد وقلبه ضلالت و یروب نکبات
دنیاویه و عقوبات اخرویه یه باعث اولور الحاصل هر کسك جوارح وقوی
وفعل وقولندن نه صدور ایدرسه حوض قلبنده جمع اولان احوالك صورت
واقتضاسیدر پس کاشف اسرار دیومی مولانا جلال الدین رومی بو معنایی
بیان ایدوب بیورردلر که ❊ مثنوی ❊ لطف شاهنشاه جان بی وطن ❊
جان بی وطن شاهنك لطافتی یعنی روح لامکان که جسمه حاکم وسلطاندر
انوك کمال لطافت وصفوتی برموجب (کل اناء یترشح بمافیه) ❊ مثنوی ❊
چون اثر کردست بین در کل تن ❊ تنك جمله سنده کورکم نیجه اثر ایلمشدر یعنی
نطق لسان ونور چشم وقوت سمع و مشی و بطش و لذات دماغ وفهم
واذعان الحاصل جسمك حرکت واثر حیات واطافتی روح لامکانك جسده تعلق
ایتدیکندن حاصل اولمشدر تعلق روح منقطع اولان اجساد موتی دن شاه
جان بی وطنك اجساد احیایه اولان اثر لطفی مبرهندر وکذلك ❊ مثنوی ❊
لطف عقل خوش نهاد خوش نسب ❊ خوش نهاد خوش نسب اولان
عقلك لطف واثری ❊ مثنوی ❊ چون همه تن را درآرد در ادب ❊ جمیع
جسدی نیجه ادبه کتورر زیرا (الادب صورة العقل) مصداقنجه ادب وحیا
وایمان واسلام عقلله ثابتدر وتکالیف شرعیه عقل اوزرینه جاریه در * پس
جمیع اخلاق حمیده واوصاف محموده آثار عقلدر زیرا ارباب الباب واصحاب
احسابه خفی دکلدر که اقسام سعادت انسانی برحسب مقادیر آسمانی اکتساب
نفسانی یه متعلق درودر دریای ابداع وانشا اولان عقل شریف سینهٔ صدف
بحر افاضه دن ساحل ظهوره خروج ومرحلهٔ نفس ناطقه یه نزول ایدوب
ممالك عالم اصغره حاکم مشفق وحکیم حاذق ومسالك عالم اکبره دلیل فایق
ورفیق صادق اولدیغیچون هر کیم که عنایت وهدایت عقلله مستعد

اولديسه اخلاق حميده واوصاف شريفه ايله موصوف اواوب فضل وهنر
وفكر ونظر ايله مشاهير وقت وجاهير عصردن اولدى پس سعادت من بوره
اثر لطف عقلدر وكذلك اثر عظيم صاحبنك برى دخى عشق اولمغله حضرت
مولانا بيوررلر كه ﴿مثنوى﴾ عشق شنك بى قرار و بى سكون ٭ بى قرار
و بى سكون وشنك وشوخ اولان عشق وحالت ﴿مثنوى﴾ چون همه تن را
درآرد در جنون ٭ جميع اجزاء نيجه جنونه كتورر ﴿قاسم﴾ بيا اى عشق عالم
سوز عالم ٭ قدم بر چشم من نه خير مقدم ٭ دلم از تنك هشيارى ذليلست ٭ بيك جام
شرابش كن مكرم ٭ ز تو هر كز نه نام ونه نشان بود ٭ نه اسم ورسم ونعت از پيش
واز كم ٭ آه كم جمال ليلى مجنون عشقه ايتدى اى مجنون شيفته ونار عشقم ايله
سوخته سكا آشكار ايتديكم غمزه وكرشمه بى غيرلره دخى اظهار قاسم صد

مطلب
لطيفهٔ مجنون باليلى

هزار و هزار شيفته وزار مجنون صفت عشاق بى قرار نمودار وغمزهٔ فتانمه
كرفتار وزار اولورلردى مجنون ايتدى اى ليلى فارغ اول كه اكرچه جلاد غمزهٔ
خونريزك مجنون عشقه فنا ويرر ولكن عيسى نفس وصالك قلبه حيات و ويروب
بقاى جاويد عطا قيلور ﴿عراقى﴾ اى زلف تو در دلم زده چنك ٭ جانم بلب
تو كرده آهنك ٭ مجنون شده ام ز عشق ليلى ٭ عشاق كجا وعقل وفرهنك ٭ آه كم
اكرچه فنا معشوقدندر ولكن بقا دخى معشوقدندر عشق نه حالت و بادهٔ
محبت نه كيفيت ايدوكن عشقه محرم اولان مستانه لر بيلور واجنبى ونامردلره
عشقدن ملامتدن غيرى علامت اولماز هر كس خلعت عشقه لايق اولماز
زيرا لايق عشق اولان شايستهٔ خدا اولور وناشايستهٔ عشق اولان خدايه
لايق اولماز قدر عشقى عاشق بيلور واحوال عشق عشاقه سويلنور و ياد
عشقه طاقتى اولميان عشقى افسانه صانور حقا كه بيعشق اولنلره دعواى عشق
حرام درمع هذا قيام انام عشقله در ﴿مولانا﴾ شاهد عشق بر كرفت نقاب ٭
كرد خورشيد پرتوى پرتاب ٭ كشت موجود از و همه معدوم ٭ كشت معمور
هر چه بود خراب ٭ جاى مصباح شد دل مشكات ٭ عكس خورشيد ديد ديده
در آب ٭ آه كم اى منكر عشق مكر كه سنك جانكده عشق يوقدر جوهر خود
بى عرض اولماز وحقيقتده جان دخى بى عشق اولمز كاورد (اذا احب الله
عبدا عشقه وعشق عليه فيقول عبدى انت عاشقى ومحبى وانا محب لك اردت
ان لم ترد) آه كم عين القضاة بو مثلى ايراد ايدوب نه خوب ديمشلردر عشق
خدا جوهر جان ما آمد وعشق ما جوهر وجود اوراعرض آمد وعشق اوجان

ماراجوهر اكرچنانكه جوهر بى عرض متصور باشد عاشق بى معشوق
و بى عشق ممكن باشد وهركز خود ممكن ومتصور نباشد عشق وعاشق
ومعشوق بيكديكر قايم باشد وميان ايشان غيريت نشايد جستن مكر كه اين بيت
نشنيدهٔ ﴿رباعى﴾ چون آب وكل مرا مصور كردند ٭ جانم عرض وعشق
تو جوهر كردند ٭ تقدير وقضا قلم چه مى تر كردند ٭ عشق تو وعمر ما برابر كردند ٭
ايمدى اى طالب يار عشق بيقرار لسان عاشق زاردن بويله كفتار اظهار ايدر
وبالجمله هر شيئك خاصه سى نه ايسه اقتضاسنى آشكار قيلور مثلا ﴿مثنوى﴾
لطف آب بحر كو چون كوثر ست ٭ آب دريانك لطافتى كه بحر من بور
آب كوثر كبيدر ﴿مثنوى﴾ سنك ريزش جمله در و كوهر ست ٭ آنوك سنك
ريزه سى جملهٔ در وكوهردر (معناى بيت شريف) حملا على ظاهره حوض
كوثره مماثل اولان بحر فارسك لطافت آبنك خاصه سى كوثر كبى سنك ريزه لرينى
در ومرجان ايدر ديمكدر اما معناى ذوقيسى حوض كوثرك سنك ريزه لرى لعل
و ياقوت والماس وزمرد ودر ومرجان اولديغى كبى درياى مواج عشقك لطافت
آب محبتنك سنك ريزه مشابه سنده اولان الفاظ انسيه وكلمات قدسيه سى درر
بواهر معرفت وجواهر فواخر حقيقت در ديمك اولور ﴿عطار﴾ فيض بيعد
در سلوك معنوى نبود عجب ٭ بحر را در سير كردن موجهاى بى مرست ٭ اين قصيده
هست اى عطار درياى سخن ٭ لفظ او همچون صدف معنى در و چون كوهرست ٭
الحاصل ﴿مثنوى﴾ هر هنر كاستا بدان معروف شد ٭ هر هنر كه استاد اول
هنر ايله معروف اولدى ﴿مثنوى﴾ جان شاكردان بدان موصوف شد ٭
شاكردلرينك جانى اول هنر ايله موصوف اولدى مثلا ﴿مثنوى﴾ پيش
استاد اصول هم اصول ٭ خواند آن شاكرد جست باحصول ٭ علم اصوله
منسوب استاد حضورنده باحصول اولان شاكرد جست وتلميذ تيز فهم دخى
علم اصول قراءت ايدر وكذلك ﴿مثنوى﴾ پيش استاد فقيه آن فقه
خوان ٭ فقيه اولان استادك قتنده فقه خوان اولان شاكرد ﴿مثنوى﴾
فقه خواندنى اصول اندر بيان ٭ فقه اوقور تقرير و بيان اثناسنده علم اصول
اوقومز وهمچنان ﴿مثنوى﴾ پيش استاديكه او نحوى بود ٭ بر استادك
حضورنده كه اول نحوى اوله ﴿مثنوى﴾ جان شاكردش از و نحوى شود ٭
انوك شاكردينك جانى اندن نحوى اولور كذلك ﴿مثنوى﴾ باز استادى كه
او محو رهست ٭ كيرو شول استاد كه اول طريق وحدتك محو وفناسيدر

مثنوی جان شا کردش از محو شهست ❊ انك شا کردنك جانی انك تربیه‌سندن محوشاه حقیق درخلاصهٔ مرام مثنوی زین همه انواع دانش روزمرك ❊ بود وکلی انواع علومدن موت کونی مثنوی دانش فقرست ساز راه و برك ❊ علم فقر ودانش فنا طریق آخرتك زاد وزواده سیدر کما قال علیه السلام (العلم علمان علم فی القلب فذلك العلم النافع وعلم علی اللسان فذلك حجة علی ابن آدم) رواه جابر * زیرا علم نحو وصرف اصلاح کلمه وتصحیح ترکیبه آلت وفقه واصول دخی جواز وعدم جواز عمله دلالت وکذا وکذا هر بری الفاظ وحروف ومعانی ونکاته اشارتدر پس بعد التحصیل معنابی بیلوب موجبیله عمله همت کرکدر والا مجرد جاز ویجوز وقال وقیل ایله عمری یکوب عمله رغبت وطاعت وعبادت ایتمزایسه تعلیم وتعلم ودرس وتدریسدن اکا نسنه حاصل اولمیوب علم بلا عملی کندویه وبال اولور مولانا فرماید ای نحویٔ هوایی تاچند جاه زید ❊ ای مقریٔ کسایی تاکی غم اماله * من این وآن ندارم مست خراب عشقم * مطرب بزن نوایی ساقی بده پیاله * وتکثیر کلامدن غیری شیئه مالك اولماز * بیت * حدیث وفقه وتفسیر ومعانی * بلی دانی ولی خود را ندانی * قال علی رضی الله تعالی عنه (العلم نقطة کثرها الجاهلون) کثرت ایسه منافیٔ وحدتدر زیرا علم وصفدر وصف ایسه ذات حقیقیه نظر ایله کثرت وتفرقه‌در فلهذا علم دیندن اولمیان بعض علوم فلسفه وبحث وجداله اشتغال ایدن ارباب قاله اصحاب شهوددن اولان بعض محقق دیمشدرکه اعلم انك کلما اشتغلت بالدرس زدت بعدا عن درك الحق والحق منزه عن درك العقول بالتلفظ والحروف لان التلفظ والحروف وغیرها حادثة ولا یعرف القدیم بالحادث اللهم انی اعوذبك من علم لا ینفع * فاما علم محو وفنانك تعلیمی قیل وقال ایله اولمیوب عشق ومحبت وجذبه وحالت ایله حصوله کلور پس بوقیل وقال نه در دینورسه بلاقال مشاهده اولنان احوالك بعض اوصافنی تمثیل وعشق ومحبت طلبنه ترغیبدر والا مجرد قال موصل وجد وحال اولماز پس تربیهٔ مرشددن محو وفنا وعشق حق ایله بقا بولوب طریق آخرتك زادی اولور فافهم

مطلب علم نافع وغیر نافع

حکایت ماجرای نحوی وکشتیبان

نحوی وکشتیبانك حکایت ماجراسی بیاننده درکه عمر کرانبهاسنی قواعد نحوه صرف وروزکارنی معرفت مبتدأ وخبره خرج وهمتنی ضبط تنازع فعلین

وحل مسئله‌کل ایچون بذل ایدوب فرق تمییز وحالی فضل وکمال قیاس ایتمکله مشارب ارباب وجد وحالدن برچاشنی ذوق ایتمیوب وجمال معرفتلرین دیدهٔ تمییز ایله ملاحظه قلمیان مثنوی آن یکی نحوی بکشتی درنشست ❊ اول برنحوی برکشتی‌ده اوتوردی یعنی برکون برنحوی کشتی‌یه سوار اولوب مثنوی رو بکشتیبان نهاد آن خود پرست * کشتیبانه متوجه اولدی اول خود پرست مثنوی کفت هیچ از نحو خواندی کفت لا ❊ کشتیبانه ایتدی هیچ نحودن بعض قواعد اوقودکمی یعنی لا دیدی پس نحوی فضول کندینك فضلنی اظهار ایدوب مثنوی کفت نیم عمر تو شد درفنا ❊ کشتیبانه ایتدی سنك نصف عمرك فنایه کیتدی یعنی جهل ایله عمرك هبا اولدی مثنوی دل شکسته کشت کشتیبان زتاب ❊ کشتیبان الم واضطرابندن دل شکسته وخاطر رنجیده اولدی مثنوی لیك آن دم کرد خاموش از جواب ❊ لکن اول دم جوابدن خاموش اولدی پس بافرمان قادر مثنوی باد کشتی را بکردابی فکند ❊ باد کشتی‌یی برکردابه براقدی مثنوی کفت کشتیبان بدان نحوی بلند ❊ کشتیبان رفع صوت ایله اول نحوی‌یه ایتدی ویاخود سابقده اولان خود پرست قرینه‌سیله نحوی بلند ترکیب توصیفی اولمق اوزره کشتیبان نحوی بلند پرواز ودانشمند سرافرازه دیدیکه ای متفاضل هنرساز مثنوی هیچ دانی آشنا کردن بکو ❊ هیچ سباحت بیلورمیسن سویله وآشنای دریای آشنامیسن بیان ایله مثنوی کفت نی ای خوش جواب خوب رو ❊ نحوی ایتدی بیلمزم ای خوب یوزلو خوش سوزلو مثنوی کفت کل عمرت ای نحوی فناست ❊ کشتیبان ایتدی ای نحوی سنك کل عمرك فنادر مثنوی زانکه کشتی غرق این کردابهاست ❊ اکا بناءً که کشتی بو کردابلرك غریقیدر ایمدی ای نحویٔ بیچاره مثنوی محو می باید نه نحو اینجا بدان ❊ معلوم اوله که بونده محو کرك نحو کرکمز مثنوی کر تو محوی بی خطر در آب ران ❊ اکر سن محوی ایسك خوف وخطرسزدرون آبه سور یعنی دریایه دوشوب یوزمکلك ایت یعنی قصه‌دن حصه بودرکه کشتیٔ وجودی باد صرصر اجل کرداب فنایه غرق ایتدکده علم نحو وصرف ودانش قیل وقال نفس ناطقه‌یی نجات بقایه ایلتمز وبحث وجدل روح روانی مهلکات امواج طبیعتدن خلاص ایتمز پس قبل ورود الاجل وجد وحال وجذبهٔ ذوالجلال ایله بحر عشقده سباحت ومحو رسم انیت ایتمك کرکدرکه ساحل نجاته خروج

ایدوب نشین وحدتده حی ابدی اوله سن دیمکدر ﴿عطار﴾ در بغا راه دور
وعمر کوتاه * ازین اندیشها استغفرالله * درین دریا شمار هیچکس نیست *
همه غرقه وکس فریادرس نیست * تودر کرداب دریا غرقه ماندی * دریغا
کشتی از آنجا نراندی * تودر حیرت فروماندی بکرداب * کرفتت نا کهان
اینجای غرقاب * درین کشتی بکجا بینی تو اسرار * که چیزی نیست در دریا بدیدار
* بسوی بحر اند ازو نظر کن * زسرخود نمود جان خبر کن * تودر دریای
ذات اوقدم نه * وجود خویش در عین عدم نه * در آن دریا قدم زن
تا شوی کل * رهی یکبارکی ازرنج وازذل * چوغواصی کی در بحر اعظم *
قدم میداری اندر عشق محکم * منم کشتی ودریا رانده بیخود * شده فارغ
زبود نیك وزبد * حاصل کلام ای نحوی بی محو نحو صحودن جانب
محو وفنایه کل که ﴿مثنوی﴾ آب دریا مرده را برسر نهد * آب دریا مرده یی
باشی اوزرینه قور ﴿مثنوی﴾ ور بود زنده ز دریا کی رهد * واکر زنده
اولورسه دریادن قچان قورتیلور فامابر فحوای (موتوا قبل ان تموتوا) ﴿مثنوی﴾
چون بمردی توز اوصاف بشر * چونکه سن موت اختیاریله اوصاف
بشریه دن محو وفانی اولهسن ﴿مثنوی﴾ بحر اسرارت نهد برفرق سر *
دریای اسرار وحدت سنی فرق سرنه قور ﴿مثنوی﴾ ای که خلقانرا
توخر می خوانده * ای شول کمسنه عجب وپندارکله سن خلایقه خر اوقورسن
یعنی علمکه مغرور اولوب خلق عالم خر لایفهم دیو رعنالق ایدرسن امانه فانده که
﴿مثنوی﴾ این زمان چون خر برین یخ مانده * شمدی خر کبی بویخ
اوزره قالمش سن یعنی مرکب بوز اوزرنده طپرنوب قالدوغی کبی سن دخی
بحر سر وحدت ودریای عشق ومحبته غوطه قلمق زماننده قید صورت اولمغله
یخ دن بارد اولان علوم دنیویه ده حمار کبی طپرنوب قالوب علوم دینیه
ولدنیه دن محروم اولمش سن ﴿مثنوی﴾ کرتو علامه زمانی در جهان * اکرسن
جهانده علامهٔ عصر ایسك علم لدنیدن بیخبر اولدقدنصکره نه یی مفید
﴿مثنوی﴾ نك فنای این جهان بین وزمان * ایشته بو جهان وزمانك
فناسنی کور زیرا جهان وزمان حادث وعموما حدثان فانیدر پس
جهان وزمانه منسوب اولان علوم وفنون ونام وشهرتلر دخی هالك وفانیدر
ایمدی فانیاته کوکل ویرمیوب وقیل وقاله مغرور اولمیوب باقیات صالحات
وعشق وحال وذوق وصاله همت قیل ایمدی ای طالب محبت وراغب حقیقت

سزی طریق محو وفنایه دلالت وصراط مستقیم بقایه هدایت ایتمك ایچون
﴿مثنوی﴾ مرد نحو را ازآن در دوختیم * مرد نحوی قصه سنی مرد
اعرابی حکایه سنك ایچنه اندن اوتوری دیکدك یعنی بوقصهٔ اعرابیه حکایت
نحوی یی الحاق والصاق ایلدك ﴿مثنوی﴾ تا شمارا نحو محو آموختیم * تاکه
سزه قواعد نحو محو وضوابط فقه فقری تعلیم ایده یوز زیراکه ﴿مثنوی﴾
فقه فقه ونحو نحو وصرف صرف * فقهك مفهومی ونحوك مقصودی
وصرفك تبدیل وتغییری ﴿مثنوی﴾ درکم آمد یابی ای یار شکرف * یوق
اولمقده ومحو وفانی کلمکده بولورسن ای یار عظیم القدر ودلدار ذو شرف
وفی الاصل * فقه * بمعنی فهم واصطلاحده مسائل شرعیه یه معادلتها عالم
اولمقدر * نحو * دخی بو محلده قصد معناسنه ومصدر بمعنی مفعول اولوب
مقصود معناسنه در واصطلاحده من حیث الاعراب احوال اواخر تراکیب
عربیه بلمك ایچون موضوع قواعد وضوابطه دیرلر وکذلك بحسب اللغة
* صرف * دخی بمعنی التبدیل والتغییر ومن حیث الاصطلاح اصل واحدك امثلهٔ
مختلفه یه تحویلی در اول معنالر ایچونکه معانی مزبوره اولمز الا تحویل مزبور
ایله اولور * پس بونی بلمکه علم صرف دیرلر * پس علم صرفدن مراد تصحیح
کلمه وکذلك علم نحوی تعلمدن مراد تصحیح الفاظ واصلاح الفاظدن دخی مراد
تصحیح معنادر ومعنادن دخی مراد علم حاله فقیه اولوب برمقتضای شرع عمل
ایتمکدر * پس صرف معنوی دخی جذبات ربانیه ایله قوای بشریه سی ملکیه
واخلاق سیئه سی اوصاف حمیده یه تبدیل اولنوب برفحوای (واشرقت الارض
بنور ربها) اراضیٔ مکدرهٔ نفسانیه سی انوار روحانیله منور اولوب (یوم
تبدل الارض غیر الارض) سرنی مشاهده ایتمکدر ونحو معنوی حقیقت معنی
درست اولمق ایچون سر معادی بیلوب انجام کاره عارف اولمقدر وفقه معنوی
مسالك انبیایه اقتفا ایدوب ظاهری باطننه موافق اولمقدر وامام ابو القاسم
قشیری قدس الله سره بو بابده * نحو القلوب * نام بر رسالهٔ مفیده تحریر بیورمغله
طالبینه افاده ایچون بعینها نقل اولندی قال الامام طیب انفاسه (وبعد
فان النحو عبارة عن القصد والناس مختلفون فی المقاصد ومفترقون فی المصادر
والموارد فواحد تقویم لسانه مبلغ علمه وواحد تقویم جنانه اکبر همه فالاول
صاحب عبارة والثانی صاحب اشارة فنقول وبالله التوفیق ولرسوله التصدیق
﴿باب اقسام الکلام﴾ قال اهل العبارة اقسام الکلام ثلثة اسم وفعل وحرف

مطلب
صرف ونحو در علم تصوف

مطلب
رسالهٔ نحو القلوب

وقال اصحاب الاشارة الاصول ثلثة اقوال وافعال واحوال فالاقوال هى العلوم
وهى مقدمة على العمل قال عليه السلام (امرت ان اقاتل الناس حتى يقولوا
لا اله الا الله فاذا قالوها عصموا منى دماءهم واموالهم الا بحقها) ثم يجب
المبادرة الى صالح الاعمال ثم تأتى الاحوال مواهب من الله تعالى والله الموفق

﴿ باب الاسماء واشتقاقها ﴾ الاسم مشتق من السمو عند اهل العبارة او من السمة
على الخلاف وقال اهل الاشارة اسم العبد ما وسمه الله فى سابق مشيئته من سعادة
وشقاوة فمن قربه فى سابق مشيئته فقد سمى ورفع قدره بين بريته ولما دخل العباد
مكتب التعليم طالع آدم لوح الوجود فقرأ (وعلم آدم الاسماء كلها) وطالع محمد
صلى الله عليه وسلم لوح الشهود فقيل له بلسان الحال نحن نظن بك على كل
موجود ثم خوطب بقوله (اقرأ باسم ربك الذى خلق) فلما قرأ وادب وهذب
قيل له يا محمد قد عرفنا بالاسماء والصفات فتعرف الينا بالذات (اقرأ وربك الاكرم)
(قل الله ثم ذرهم فى خوضهم يلعبون) فلما غاب عن الاسم وجد المسمى ولما اعرض
عن الفعل فى الحرف المعمى رأى المعنى الذى لا يسمى (فصل) الاسم صحيح
ومعتل فالصحيح ما سلم من حروف العلة وهى الالف والواو والياء فمن سلم اسمه
من الف الالباس وواو الوسواس وياء اليأس فقد صح اسمه وحق له الاعراب
وهو البيان ثم الكشف والعيان فعلم اليقين ثم حق اليقين (باب موانع الصرف)
الموانع عند اهل العبارة تسع وهى معروفة وعند اهل الاشارة * الجمع ان يجتنب
العالم جمع الدنيا واجتماع الناس عليه وصرف وجوههم اليه * والوصف
ان يكون قصده ان يوصف بالخير ويعرف به * والتأنيث ضعف العزم والرضا
بالزائل * والمعرفة ان يعرف نعم الله ثم يقصر فى الشكر * والعجمة ان يذكر
نعمة الله عليه بكتمان علمه * والعدل عدوله عن الطريق القويم * والتركيب
ان يشوب علمه بافعال الجهل * والالف الف انا والنون نون العظمة *
ووزن الفعل ان يزن اعماله معتقدا ان عنده حاصلا فيحصل العجب فتى اجتمعت
علتان من هذه العلل لم ينصرف الى القبول وانحرف عن باب الوصول
(باب الاعراب والبناء) لما كان الاعراب بالحركات الثلاث والجزم كان مدار الاشارة
برفع هممهم الى الله تعالى ونصب ابدانهم فى طاعة الله تعالى وخفض نفوسهم
تواضعا لله تعالى وجزم قلوبهم عما دون الله (والمعرب) هو المتغير من اصحاب
التكوين (والمبنى) من كان مستقيما فى حالة لا يتغير وهم اصحاب التمكين (فصل
الاسماء معارف ونكرات) وكذلك العباد منهم معروف له نصيب مع القوم هو به

معروف ومقام فى الصدق هو به موصوف ومنهم منكر لا نصيب له مع القوم
ولا حظ له سوى الاكل والنوم (فصل المبتداء) مرفوع لتجرده عن العوامل
اللفظية والفقير المتجرد مرفوع القدر وخبره مرفوع لانقطاعه عن العلايق
وتعلقه بالحقايق (فصل الافعال) ثلثة ماض وحال ومستقبل واحوال القوم
مختلفة فمنهم من فكرته فى السابقة ومنهم من فكرته فى الخاتمة ومنهم اشتغل
باصلاح وقته الذى هو فيه عن الفكرة فى مستقبله وماضيه (وفعل الحال) مرفوع
مالم يدخل عليه ناصب او جازم فالناصب رؤية العبد افعاله والجازم فترته
عن سلوكه فاذا سلم العبد من الملاحظة والفتور ارتفع قدره عند العزيز الغفور
(واليه يصعد الكلم الطيب والعمل الصالح يرفعه) (فصل الفاعل) مرفوع
والمفعول منصوب فلما رأى العارف ان لا فاعل الا الله عظم قدره ورفع ذكره
وخضع لجلاله وتواضع عند شهود كماله ورأى نفسه مفعولا فانتصب لعبادته
(فاذا فرغت فانصب والى ربك فارغب) (فصل الحال) وصف هيئة
الفاعل والمفعول ومن شرطه ان تكون نكرة منصوبة فالعارف متوجه الى الله
تعالى فى اصلاح حاله مجتهد فى تنكرها كى لا يعرف فاحواله مع الله مستقيمة
منقضية وهى بستر اتورية والنكرة محتجبة (يحسبهم الجاهل اغنياء من التعفف)
(فصل التمييز) تفسير ما ابهم وتبيين مالم يكن يفهم فالقوم بالعلم ميزوا الحق
من الباطل وتبين لهم بالسلوك الحالى والعاطل ولا يكون التمييز الا بعد تمام
الكلام وكذلك تفقهوا ثم اعتزلوا واحكموا العلم تميزوا فلما تمت لهم رتبة
التمييز نصبهم الله لاصلاح عباده وميزهم فاستخلصهم لوداده قال تعالى
(ليميز الله الخبيث من الطيب) (باب البدل) البدل على اربعة اقسام بدل
الكل من الكل وهو بدل العارفين تركوا الكل لمن له الكل فعوضهم الكل
(وجوه يومئذ ناضرة الى ربها ناظرة) * شعر * قلوب العارفين لها عيون *
* ترى مالا يراه الناظرونا * واجنحة تطير بغير ريش * الى ملكوت رب العالمينا *
وبدل البعض بدل العابدين بدلوا المعاصى بالطاعات واللذات بالمجاهدات
(اولئك يبدل الله سيئاتهم حسنات) وبدل الاشتمال قوم اشتملت اعمالهم
على خوف ورجاء فاعطوا ما يرجون وآمنوا مما يخافون (الا ان اولياء الله
لا خوف عليهم ولا هم يحزنون) وبدل الغلط بدل المطرودين باعوا نصيبهم
من القرب بحظوظ عاجلة (بئس للظالمين بدلا) (فصل النعت) تابع للمنعوت
والوصف تابع للموصوف كذلك اعمال العبد لا تفارقه وما حصل من خير او شر

فهو لاحقه (فصل حروف العطف) يتبع الآخر الاول واهل الاشارة
توسلوا الى الله فى العطف عليهم واللطف بهم ليلحقهم باهل قربه ويجعلهم
من حزبه (فصل التوكيد) هو التحقيق والقوم اكدوا ايمانهم بالتصديق
وعقدهم مع الله بالتحقيق وشمروا فى ملازمة الطريق (فصل حروف الجر)
تخفض الاسماء فلما علم المحققون ان الاشياء بالله ومن الله والى الله خفضوا انفسهم
تواضعا لله فعززوا بالاضافة الى جناب الله تعالى اولئك الذين اصطفاهم
لقربه وجعلهم من حزبه نسأل الله العظيم ان يجعلنا منهم وان يلحقنا بهم
انه كريم وهاب) ايمدى سالكان طالبان نحو القلوبده بوندن زياده تقرير
مراد ايدرلرسه شيخ علوان حموى نك تأليف ايتدوكى (فتح اللطيف
فى اسرار التصريف) نام رسالهٔ مرغوبه‌سنى مطالعه قيلسونودخى تفصيلان
استرسه السيد على بن ميمون قدس سره‌نك بو بابده اولان مقدمهٔ اجروميه
شرحنه مراجعت ايلسون ودخى تحقيق ديلرسه بعد تحصيل الكشف والايقان
ذوق ووجدانده مشاهده ايتسون زيراكه مرآت دل زنكار حدثاندن مصيقل
اولمدقچه سلامت پذير اولمز وآيينهٔ قلب سليم اولمسه لايق تحفهٔ پادشاهى اولمز
* پس تحصيل علوم لدنيه وجلاى قلب ايله مشاهدات ذوقيه دولتنه وصول
مثابه سنده اولان علم قالدن يكوب معلم علم جان اولان مرشد كامل
دامننه تشبثدن غيريله اولمز ﴿نظم﴾ علم فرض اولدى سكا واجب عمل *
سن فراغت حاصلك طول امل * علمكم ويرمز سكا حقدن خبر * ضايع ايتمه
عمركى قلمه نظر * ضوء يول بولمزسك اول مصباحدن * نسنه فتح اولمزسكا
مفتاحدن * علمله تقوى قچانكم يار اولور * اهل علم اول وقت برخوردار
اولور * عالمك مقصودى سنسن جانى سن * حيف اوله كر اوله سن شاكردتن *
مجمع البحرين اوزكدر آچ كوزك * جام جم سن هيچه صايمه كندوزك * عالم
كبراسن اى عالى كهر * غافل ومغرور قالمه بيخبر * شاه ايكن ديلنجى اولمق
عاردر * دبوه قول اولسه ملك دشوار در * نيدين حالكدن آكاه اولمادك *
نفسه اويدك عشقه همراه اولمادك * سنليككدن عارف اول قورتارسنى * اول
يترطرح ايله بوجان وتنى * يعنى كوكل سرنى بلمك كرك * كندو فكر كدن
كيرو دونمك كرك * كرجنانك جنتنه كيره سن * تكرينك ديدارن آنده
كوره سن * انده كورمز كورمين بونده حق * كرفقيه اولسون كركسه متقى *
بى بصر كلدى قچان اوله بصير * بى خبر ايدى نيجه اولسون خبير * چون

مسيحا سويليه سن كوش قيل * جام وحدت آل الندن نوش قيل * هر كيم
اول ميدن ايچر آكاه اولور * مست عاشق محرم دركاه اولور * بر قدح كوثر
صويى در بوكتاب * نوش قيل كم كيده كوزكدن حجاب * اول سعادت كنجنى
كر بولاسن * انبيا اسرارن آسان بيله سن * بولاين بوكنجى بيل اولماز غنى *
برغنى بونسز بكا كوسترقنى * درد حاصل قيل كراسترسك دوا *
دردله اولور قوحاجت روا * آه كم اى عارف آكاه و عالم بالله اكر علوم اولين
وآخرينى جمع ايدوب بر كلى شئ اولمق اعتباريله دركاه حقه لايق هديه در
ديرسك بر فحواى (وما اوتيتم من العلم الا قليلا) قلته منسوب ونقصان ايله
موسوم بواورسن پس علوم خلق شئ قليل اولديغنى تقرير وبيان ايدوب
كاشف الاسرار مولانا خداوندكار بيوررلركه ﴿مثنوى﴾ آن سبوى آب
دانشهاى ماست * مرد عرباك هديه كوتور ديكى سبوى آبدن مراد
بزم دانشلريمزدر وعربدن مراد بزز ﴿مثنوى﴾ وآن خليفه دجلهٔ
علم خداست * واول خليفه دن مراد دجلهٔ علم خدادر پس بزم سبوى
وجودمزده قطرات امطار فيوضاتدن اجتماع ايدن علوم درياى علم
الهى دن برقطره ودجلهٔ فيض نامتناهيدن بركوزه آب مثابه سنده در الحاصل
﴿مثنوى﴾ ماسبوها پر بدجله مى بريم * بز آب ايله پرسبولرى دجلهٔ علم خدايه
ايلتورز ﴿مثنوى﴾ كرنه خردانيم ماخود راخريم * اكر كنديمزى
خربيلمز ايسك خرواحمقز يعنى اول علم ودانش بزه حقدن عطا بيوريلوب
سبوى وجوديمزى آنك حاملى بيلمز ايسك وعلمى كنديمزه اسناد ايدوب انواع
تفاخر ايله بنم علم وفضلم وار ورديو وجود وانانيتله دركاه حقه عرضه
قيلورسق حقيقة حالدن غافل برخر لايفهم وجاهلز وبالجمله ﴿مثنوى﴾
بارى اعرابى بدان معذور بود * اعرابى بارى عدم شعور ايله آب سبوى
تحفه ايلتمه سى سببى ايله معذور ايدى ﴿مثنوى﴾ كوز دجله غافل وبس
دور بود * زيراكه باديه نشين اولان عرب دجله دن غافل وكلديكى بريه
دجله دن غايت ايله دور ايدى ﴿مثنوى﴾ كرز دجله باخبر بودى چوما *
اكر اعرابى دجله دن بزم كبى باخبر اوليدى ﴿مثنوى﴾ اونبردى آن سبورا
جابجا * اول اعرابى ياغمور صويندن مجتمع اول آب سبوى جابجا ومنزل
بمنزل كتوروب زحمت ومشقت چكمزدى ﴿مثنوى﴾ بلكه از دجله چو
واقف آمدى * بلكه دجله دن چونكه واقف اولديغى حالده كليدى

* مثنوی * آن سبورا بر سر سنكی زدی * اول سبویی بر سنكك سرینه اورودی یعنی اعرابی دن مراد بیور دقلری علم ومعرفتیله افتخار ایدن صاحب پندار دریای مواج علم الهی دن خبردار اولیدی عارفان واصلان وعاشقان بی سر وسامانلر كبی سبوی هستی سنی سنك فنایه چالوب عدم محض وفقر ذاتی ایله متصف اولوردی * قاسم * كفت حق كل من علیها فان * بفشار اضیم برغبت جان * ره بتوحید چون توانی برد * عین اوراندیده در اعیان * پرده بردار تا شود فی الحال * در چنین عید قاسمی قربان *

* قبول كردن خلیفه هدیه را وعطا فرمودن *
* با كمال بی نیازی از آن هدیه واز آن سبو *

خلیفه هدیه یی قبول ایلمه سی واول هدیه وسبودن كمال بی نیاز ایله مرد عربه عطا بیورمه سی بیانده در * مثنوی * چون خلیفه دید واحوالش شنید * چون خلیفه اعرابینك هدیه سنی كوردی واحوالنی اشتدی * مثنوی * آن سبورا پر زر كرد ومزید * اول سبویی زردن پر ایلدی واندن زیاده اكا نعمت وخلعت احسان ایلدی * مثنوی * آن عرب را كرد از فاقه خلاص * اول اعرابی یی فقر وفاقه دن خلاص ایلدی * مثنوی * داد بخششها ونعمتهای خاص * بخششلر وخاص نعمتلر ویردی * مثنوی * پس نقیبا را بفرمود آن قباد * پس اول قباد نقبایه بیوردی * مثنوی * آن جهان بخشش وآن بحر داد * اول بخشش جهانی واول عدالت دریاسی * مثنوی * كین سبو پر زر بدست اودهید * كه بو پر زر اولان سبویی اعرابینك الینه ویریكوز * مثنوی * چونكه واكردد سوی دجله ش برید * چونكه رجوع ایلیه انی جانب دجله یه ایلتكوز زیراكه اول مرد عرب * مثنوی * از ره خشك آمده ست واز سفر * راه خشك وطریق بریه دن كلمشدر وسفردن * مثنوی * از ره دجله ش بود نزدیكتر * دجله یولندن اكا مكانی نزدیكتر اولور (محصول بیت) مرد عرب بوجانبه بریه یولندن مسافهٔ بعیده قطع ایدوب كلمشدر شمدی مكاننه رجوع ایتدكده سفرینی دریادن ایلیه سز كه مسافهٔ بعیده طولاشمایوب نیجه كوننك یولی فلك جاری ایله زمان قلیلده طی ایدوب منزلی قریب اولور دیمكدر كاه اولور كه راكب سفینه اولانلر موافق ایام ایله بر آیلق یولی دریاسفرندن اوچ كونده قطع ایدوب

دریاسفری مقصده قریب اولور پس نقیبان خلیفه برموجب فرمان مرد عربی دجله یه كتوروب * مثنوی * چون بكشتی در نشست ودجله دید * چونكه كمی یه اوتوردی ودجله یی كوردی * مثنوی * سجده می كرد از حیا ومی خمید * حیا وشرمندن سجده وركوع ایلدی می خمیدا كلدی وبو محلده ركوع ایدوب ایكی بوكلدی معناسنه استعمال اولنور یعنی سالك راه سیر الی الله ده علم كسبی سنی كندویه وسیله وعتبهٔ سبحانیه یه هدیه ملاحظه سیله واردقده نقیبان الهی اولان مرشدان كاملان اول طالبك قال وحالنی بیلوب والطافلرندن هدیه سنی قبول ایدوب بارك الله كوشش بسیار ایتمشسن دیدكدن صكره دجلهٔ عشقه كوتروب كشتیٔ جذبه یه سوار ایتدكده جمله علوم دریای عشق ومحبت ودجلهٔ سر وحدتدن برقطره ایدوكن كوروب واومقوله شیٔ حقیر بوقدر زماندن بروآنك یاننده معتبر وخطیر اولدیغندن استحیا ایتمكله روی هستیٔ عتبهٔ نیستی یه وضع ایدوب بوقلقدن آیرلمادی وكندو بی بو حال ایله خوش كوردكلرنه تعجب ایدوب ایتدی * مثنوی * كای عجب لطف آن شه وهاب را * كه بو شاه وهابك عجب لطفی وار در * مثنوی * وآن عجب تر كوستد آن آب را * واول عجب تر كه اول پادشاه ذوكرم اول آبی الدی وقبول ایتدی * مثنوی * چون پذیرفت از من آن دریای جود * اول دریای جود وبحر عطا بندن نیجه قبول ایتدی * مثنوی * آنچنان نقد دغل را زود زود * انجلین نقد دغل وشیٔ حقیری تیزجه تیزجه یعنی بلا توقف وتأخیر بو مقوله شیٔ حقیری نه وجهله قبول قیلدی زهی لطف وكرم دیمك اولور ایمدی * مثنوی * كل عالم را سبودان ای پسر * فی المثل جمله عالمی سبو بیل ای پسر * مثنوی * كو بود از علم وخوبی تا بسر * كه اول سبوی عالم علم وخوبلقدن تا بسر پردر * مثنوی * قطرهٔ از دجلهٔ خوبیٔ اوست * وبو عالمده حسن ولطافت اول پادشاه ذو السلطانك خوبلغی دجله سندن برقطره در * مثنوی * كان نمی كنجد زپری زیر پوست * كه اول جمیل ولطیفك تجلیٔ حسن وجمال وفیوضات انوار جلالی وفرت وكثرتندن پوست وصورت التنه صغمز پس بر فحوای (كنت كنزا مخفیا فاحببت ان اعرف فخلقت الخلق لاعرف) اول قادر متعال ومبدع لایزال * مثنوی * كنج مخفی بد زپری چاك كرد * مرتبهٔ احدیت وسر غیب هویتده جواهر اسما وصفاتله مملو بر كنج مخفی ایدی مقتضیات

صفاتنك كنزاتندن پردهٔ غيبى چاك ايلـدى ﴿ مثنوى ﴾ خاكرا تابان تراز
افلاك كرد ❊ خاكى افلاكدن انور ايلدى يعنى خاك آدمى تجليات انوار اسما
وصفات وذاتنه مظهر ايدوب بر فحواى (خلقت الاشياء لاجلك وخلقتك
لاجلى) اجرام فلكيه‌دن عقل ودانش ايله روشن‌تر ايلدى وخاكى دخى كذلك
قالب آدم اندن ظهوره كلديكيچون تابان‌تر ايلـدى ﴿ مثنوى ﴾ كنج مخفى
بدز پرى جوش كرد ❊ والحاصل مرتبهٔ واحديتده كنز مخفى اسماء متقابله
وافعـال متضاده سنك تجليات بى تكرر وعطيـات باتكثرندن درياى ابداع
وبحر ايجاد جوش وخروشـه كلدى ﴿ مثنوى ﴾ خاكرا سلطـان اطلس
پوش كرد ❊ خاكى سلطـان اطلس پوش ايلدى يعنى اجسام ارضيه‌يى
خاكدن ايجاد وجسد آدمى اندن ابداع وخلق ايدوب بر فحواى (انا جعلناك
فى الارض خليفة) آدم خاكى‌يى سلطانلر ايدوب اطلس وديبالر كيدردى مع‌هذا
اطلس وديبا وهر لباس زيبا خاكدن ايجاد اولنوب حقا كه خاكه عطا بيوردیغى
نور وظهورى افلاكه ويرمدى آمنا وصدقنا حقا كه جسد خاكيده اولان
عز وسلطنت وملك ودولت وفروشوكت وقوت وقدرت وابهت وسطوت
وعلم ومعرفت ونبوت وولايت ورشد وفراست وعقل وكياست ونور هدايت
وسائر نعوت وصفات اول درياى الوهيت وبحار واحديتك تلاطم امواج اسما
وصفاتنك عواطف عليـه وعوارف جليه‌سى در يوخسه بو خاك تيره قندن
وبو قدر نعوت قدسيه قندن ﴿ مولانا فرمايد ﴾ شـاهد عشق بركرفت
نقاب ❊ كرد خورشيد پرتوى پرتاب ❊ مهرروشن چو بر جهـان تابيد ❊
عالم از وى كرفت چون مه‌تاب ❊ كشت معنى اسم اعظم خويش ❊ شد معانيش را
دو كون كتاب ❊ كرچه تفسـير نكتهٔ مجمل ❊ شد معين بنزد اهل حساب ❊
شد الف ملتبس بكسوتها ❊ بى الف كشت ودر نخستين باب ❊ كرد مكتوب
بر صحيفهٔ كن ❊ قلمى كن زباب بى ابواب ❊ عشق دركسوت حروف آمد ❊ الف
وبا شدش لبـاس صواب ❊ آن يكى كشت فاعل مختـار ❊ آن دكر كشت
عالم اسباب ❊ الف وبا ز مكتب عشق است ❊ برتو ميخوانمش نكو درياب ❊
بادب رو طريق مذهب عشق ❊ طرق العشق كلها آداب ❊ بر درش خاك
شو چو كل درياب ❊ ان هذا اقل مافى الباب ❊ كه بجز خاك نيست مظهر كل ❊
خاك شو خاك تا بر ويد كل ❊ آه اى مستمع قابل شيخ ياوسى رحمة الله عليـه
(كنت كنزا مخفيا فاحببت) حديث شريفنى نه خوب تحقيق بيورمشلردر ❊

مطلب
شرح حديث كنت
كنزا

❊ پس ذوق صحيح ايله فهم ايت كه نه بيوردلر قال رحمة الله عليه اعلم ايدك الله
بالفهم الصحيح انه قد كنى فى الحـديث الالهى عن كنه الغيب واطلاق الذات
الاقدس وباطن الهوية الازلية بالكنز المخفى كما قال المشايخ (الكنز) المخفى هو
الهوية الاحدية المكنونة فى الغيب وهو ابطن كل باطن قوله (كنت) يخبر
عن تعين مسـبوق بالاطلاق فان مفهوم تاء التكلم عن نفسـه بتعينه اى معكم
وظهور حاله تكلمه فى نفسه تعينا وظهورا ما وقوله (كنزا مخفيا) ينبئ عن غيبه
واطلاقه بحيث لايدخل تحت حكمه متعين يحكم عليه من حيث هذا الغيب
والاطلاق ولا تحت احاطة به علما من حيث تعينه اصلا فان مطلق الخفاء يحكم
بذلك كله وحيث كان الخفاء وقع خبرا لكنت بحيث لايدخل تحت كل متعين
عرف سبق الاطلاق والغيب على ذلك التعين ولكن سبقا رتبيا لا زمانيا فانه صح
انه عند الله لا صباح ولا مساء وقوله (فاحببت) يخبر عن ميل اصلى هو وصلة بين
الخفاء والظهور وقوله (ان اعرف) يشير الى ظهور ذلك الخفاء (فخلقت الخلق
لاعرف) يعرف ان تقديرات المقدرات علما ووجودا تعقيب ذلك اليوم ذلك
الميل ويترتب على متعلق ذلك الميل الذى هو الظهور الحاصل بذلك التعين
ليتحقق كمال ذلك الظهور مفصلا ومتميزا ويشتمل حكم ذلك اليوم ذلك الميل
واثره الى المقدر تعقبا ذاتيـا لا زمانيا بل علميا ووجوديا فان علمه تعالى ثمه عين
وجوده فافهم ❊ ايمدى بنم نور ديدم حق سبحانه وتعالى‌نك مقتضيات آثار اسمائيه
وذاتيه‌سى جميع اشيايى عدمدن وجوده كتوروب وفى الحقيقة جمله تعينات
اعتباريه ووجودلرى آثار اسمائيه وافعاليه وجمله‌يه على السويه ساريه وبطريق
العاريه عطا اولنوب حقيقتده حقدن غيرى‌ده وجود معدوم ايديكن ذوق
سليم ايله فهم وادراك ايدكسه بونى تحقيق بيل كه ﴿ مثنوى ﴾ وربديدى
شاخى از دجله خدا ❊ اكر عقل مستفـادن مستعـار اولان مرد عرب دخى
دجلهٔ تجليـات ذات احديه‌دن برشعبه وخليج كوريدى ﴿ مثنوى ﴾ آن
سبورا او فنا كردى فنا ❊ اول سبوى فكر ودانش وكوزهٔ وجود موهومى
نار عشقله فنا ايدى فنا وجودى اودن دخى بوغيدى ولكن كندويى
مستقلا صاحب وجود اعتبار ايتمشيدى ❊ پس دريا محبت وبحر وحدت امواج
تعيناتى حقيقة واحده‌سنه جذب ايتدكده امواج كثرات اعتبار تعيناتدن ساقط
اولوب وجود امواج دريانك جنبشندن نمايان وعين بحر بيكران ايديكن عيانا
بيلور ومحو وجود موهوم ايتمش اولور فاذا كان كذلك ﴿ مثنوى ﴾ آنكه

دیدندش همیشه بیخودند ❊ اول کسنه که دریای احدیت ودجلهٔ وحدتك
مد جد اولنی مشاهده ایتدیلر هرکز انلرده کلیوب همیشه بیوجودلر در
و بلاتردد ولاتوقف ❊ مثنوی ❊ بیخودانه بر سبو سنکی زدند ❊ سبوی
وجودلری اوزرینه بیخودانه سنك عدم اوروب کسر تعین ایتمکله فناده
بقا مرتبه‌سن بولدیلر نیجه کسر سبوی تعین ایتمسون که ذرهٔ وجود انوار
خورشید حقیقتدن باهر وقطرهٔ هستی اول دریای وحدتدن متبادر اولدیغن
عین الیقین مشاهده وبقای سبوی عالم امواج اسما و صفاتك قطره سندن
ظاهر ایدیکن حق الیقین معاینه قیلوب عوارض وحوادث معرض فناده
ایدیکن تحقیق ایدوب کو یا کسر سبو کف دریانك شکافی مشابه سنده
اولوب آب پنهان اول شکفدن نمایان وآب سبو جویه وجو دریایه پیوسته
ودوان اولمغله برمصداق ❊ ع ❊ فالبحر بحر علی ماکان فی قدم ❊ دریا اولکی
دریا ایدیکن بیلوب لاجرم دست همت ایله سبوی انانیت اوزرینه سنك
غیرت اوردی آه کم ❊ مثنوی ❊ ای زغیرت برسبو سنکی زده ❊ ای غیرت
محبت وعلو همتدن سبوی وجوده سنك فنا اورمش سکا بشارت اولسون که
❊ مثنوی ❊ این سبو زاشکست کاملتر شده ❊ بو سبوی وجود شکستدن کاملتر
اولمشدر ومحو وفنادنصکره بقا بولمشدر آه ای عارفان و عاشقان عجب
قدرتدر که ❊ مثنوی ❊ خم شکسته آب ازو نا ریخته ❊ خم صنمش وآب
اندن دوکلمش دوکلك دکل بلکه ❊ مثنوی ❊ صد درستی زین شکست
انکیخته ❊ بو شکسته لکدن یوزدر سنلك قوپرمش یعنی صد هزار صحته نائل
اولمش حقا که سبوی هستی غرقهٔ دریای نیستی درکسر وشکست ایله آب
روح روان معدوم وریخته اولمز بلکه دریایه ملحق اولور فلهذا عشاق الهی
سالکان طریق سبحانی‌یه ❊ بیت ❊ ایها العطشان فی وادی الهوی ❊ جوی
جویان جانب دریابیا ❊ دیوب قطراتی دریایه دعوت ایدرلر ❊ نظم ❊ تا حجاب
خود نسوزی آشکار ❊ دل که نکذشت از حیات مستعار ❊ بیخبر ماند از حیات
جاودان ❊ کی توانی دیدن اسرار نهان ❊ ایمدی بنم روحم بحر وحدته
مستغرق اولان ارباب فنا بر بقای لایفنایه واصل اولور که جسملری دخی مانند
عیسی روح محض اولوب ❊ مثنوی ❊ جزؤ جزؤ خم درر قصست وحال ❊
خم وجودلرینك جزؤ جزئی رقص وحالده در ولکن ❊ مثنوی ❊ عقل
جزؤی را نموده این محال ❊ عقل جزؤی اربابنه بوحال محالدر زیرا که دریایه

ملحق اولان قطرات نعت دریا ایله متصف اولوب دریا ایله همیشه جوش
وخروشده در فامادریایه ملحق اولمیان قطرات جزئیه تراب ایله آمیخته اولوب
جوش وخروشدن کسسته در ❊ پس دریای کلدن قطره‌لر مشابه سنده اولان
ارواح انسیه دخی واصل دریای احدیت اولدقده جمع جوارح و قواسی
تجلیات ذات احدیه ایله جنبش ده و مقتضای عشق وجذبه ایله دائما وجد
وحالده اولوب حالات عشق و جذبهٔ حقدن محروم وافسرده دل اولان
صورت جزئیه صاحبلری ارباب ذوق وشهودك بوحالندن غافلر و جذبه
اولمادقجه بوحال انلردن ممتنع ومحالدر بلکه معیت اعتباری دخی اولمیوب
❊ مثنوی ❊ نه سبو پیدادرین حالت نه آب ❊ بوحالتده نه سبو پیدادر نه آب
ایمدی ❊ مثنوی ❊ خوش ببین والله اعلم بالصواب ❊ بو کلمات انسیه وحالات
قدسیه‌یی عین الیقین وحق الیقین ایله خوش نظر قیل وایو جه بیل والله
اعلم بالصواب کما قال العارف المحقق ان العارف هو الهویة الاحدیة باعتبار
ظهوره فی جمیع المظاهر لاغیر سواه لان ماسواه معدوم فی نفسه فکیف یعرف
❊ عراقی ❊ که همه اوست هرچه هست یقین ❊ جان وجانان ودلبر ودل ودین ❊
پس ای مستمع قابل بوسر وحدت وتجلیٔ ذات احدیتی نه وجهله فهم ایدملم
وبو مرتبهٔ واحدیته نه یوزدن لیاقت تحصیل ایده لم دیرایسك کندوکه دون
همت اولیوب برمرشد واصل وعارف کاملك پوتهٔ تربیه سنده قال اول
وآتش عشقله یان یاقل که حالت مزبوره عشقله حصوله کلور پس طلب ایله
اولورمی دیرسکز اولور زیرا (من طلب شیئا وجد وجد ومن قرع الباب ولج لج)
مصداقنجه ❊ مثنوی ❊ چون در معنی زنی بازت کنند ❊ چونکه در معنایی
دق ایده سن لاجرم سکا فتح باب ایدرلر وبر فحوای (المرء یطیر بجناحی الهمة
والفکرة) سن دخی ❊ مثنوی ❊ پر فکرت زن که شهبازت کنند ❊ فکرت
قنادنی اور که سنی شهباز بلند پرواز ایده‌لر وعالم کثرتدن کچوروب مرغ
روحکی اوجات وحدته اوچورالر اما ای غافل بیچاره سکا نه چاره که قلبکی
کلایت ایله صورته قید ایتمکله ❊ مثنوی ❊ پر فکرت شد کل آلود وکران ❊
سنك جناح فکرت وبال همتك کل آلود وکران اولدی ❊ مثنوی ❊ زانکه کل
خواری ترا کل شد چونان ❊ زیرا که کل تناول ایدیجی سن سکا بالحق نان کبی
اولدی بن خود کلخوار دکلم دیرسك عجب بو درکه تناول ایتدوکك نه شیٔ
ایدو کن فهم وادراك ایده مزسن اکر فهم درست صاحبی اولیدك کلخوار

ایدوکك اذعان ایدردك زیراکه فی الاصل ﴿ مثنوی ﴾ نان کاست و کوشت
کمتر خور از ین ٭ لحم ونان کل در یعنی ترابدن خالق اولنمشدر پس تقلیل مطعم
ایدوب کوشت ونانڭدن کمتر تناول قیل ﴿ مثنوی ﴾ تانمانی همچو کل اندر زمین ٭
حتی کل کبی زمینده قالمیه سن امانه فائده مادام که بر مرشد حی ومربی کامله
تشبث ایتمیجه کندو رأیکله ریاضت ایدوب دلك و دماغك قورتدوغك
ونه ترك ریاضت ونه نفس بهیمه مقتضاسنه تبعیت ایله کثرت اکل ایتدوکك
سکا نافع اولمیوب بلکه ﴿ مثنوی ﴾ چون کرسنه میشوی سك میشوی ٭
چونکه کرسنه اولاسن کلب اولورسن ﴿ مثنوی ﴾ تند و بد پیوند و بدرك
میشوی ٭ تند و غضوب وصحبت ومقارنتی قبیح و بد اصل اولورسن زیرا
حرارت جوعدن رطوبت زائل و یبوست غالب اولمغله نار غضب دماغکه
صعود ایدوب تنك مزاج و تند خو اولوب وهر مقارن اولدیغك شخصك
خاطرین شکست ایدوب آج قورد وکلب عقور کبی یانکه کانلری طلارسن
وبالعکس ﴿ مثنوی ﴾ چون شدی تو سیر مرداری شدی ٭ چونکه سن طوق
اولدك بر جیفه ومردار اولدك ﴿ مثنوی ﴾ بیخبر بی پاچو دیواری شدی ٭
بر دیوار کبی بی خبر و بی پا اولدك یعنی کثرت مشرب ومطعم جوارح وقواکه
رطوبتی غالب وسست اندام ایتمکله مانند جماد حرکته اقتدارك اولمیوب
طاعات وعباداتدن قالورسن وملازم مستراح ومداوم خواب بی انتباه اولوب
جیفه یه دونرسن الحاصل ﴿ مثنوی ﴾ پس دمی مردار و دیکر دم سکی ٭
پس بر دم جیفه و بر دم دیکر ده کلب سن ﴿ مثنوی ﴾ چون کنی در راه
شیران خوش تکی ٭ شیران طریقت یولنده نیجه خوش یلکلك ایدرسن یعنی
ذکر اولنان صفات ذمیمه ایله اولدقچه طریق قویم دین وصراط مستقیم یقینده
شیران حقیقت اولان مردان خدایه نه وجهله اتباع ایده بیلورسن هرکز
نام ونشانلرین دخی کورهمزسن ایمدی ای طالب طریق فلاح ﴿ مثنوی ﴾
آلت اشکار خود جز سك مدان ٭ کندو آلت صید و سبب شکاری کلبدن
غیری بیله وشکار الدرمق استرسك ﴿ مثنوی ﴾ کمترك انداز سك را
استخوان ٭ کلبه کوکی کمتر آت یعنی نفس بدفرمادن تقلیل غذا ایتمکله مرتبهٔ
لوامه وملهمه یه واروب وعقلکه تابع قیلوب صید حسنات ایچون کندوکه
وسیله وآلت قیل ﴿ مثنوی ﴾ زانکه سك چون سیر شد سرکش شود ٭
زیراکه سك شکار چونکه طوق اوله سرکش اولور ﴿ مثنوی ﴾ کی سوی

صید شکار خوش دود ٭ صید لطیفك جانبنه نیجه یلر یعنی کرسنه اولمیان
کلب شکاره سکرتمز ﴿ عطار ﴾ مخور پر کم خور ای بیچاره مانده ٭ زعین خان
ومان آواره مانده ٭ بکو تا چند اندر خورد باشی ٭ کزان حق را نه اندر
خورد باشی ٭ چنین از بهر نفست سرنکونی ٭ فرومانده چنین زار وزبونی ٭
هوا ونفس وآز و طبع وشهوت ٭ ترا انداخته ازعین قربت ٭ ز بهر نان
مشو ننك دو عالم ٭ زنند اینجا نفس هر لحظه زانم ٭ دلا یکدم رها کن
آب وکل را ٭ صلای بی زود درده اهل دل را ٭ قناعت کرده اند اینجای مردان ٭
تو از عین قناعت رخ مکردان ٭ ریاضت کش که جانان رخ نماید ٭ درون
چشمهٔ کل بحر زاید ٭ ریاضت اختیار کاملانست ٭ کسی کوره روست اینش
نشانست ٭ که بی فقرت نباشد این مسلم ٭ ز فقر آید ترا سرد مادم ٭ ایمدی
بنم روحم قناعت وریاضت وفقر وصبره ملازمت ایله کدورات نفسی تصفیه
ایتمکه بذل همت قیل که صید محبت وشکار اسرار وحدت ایدوب ذل طبیعت
وشرك واثنینیتدن خلاص اولهسن زیرا بو کارك مداری فقر وقناعت وعزلت
وریاضتدر بو قصه خود معلومك اولمش ایدی که ﴿ مثنوی ﴾ آن عرب
را بی نوایی می کشید ٭ اول مرد عربی بی نوالق وفقر وریاضت جذب ایتدی
﴿ مثنوی ﴾ تا بدان درکاه وآن دولت رسید ٭ حتی اول یوجه درکاهه
ودولت وجاهه ایرشدی ﴿ مثنوی ﴾ در حکایت کفته ایم احسان شاه ٭
در حق آن بی نوا و بی پناه ٭ ذکری سبق ایدن حکایهده اول فقیر و بی زاد
و بی پناه ونامراد اولان مرد عربك حقنده شاه ذوکرمك احسان عظیمنی
دیمشز پس قصهٔ اعرابیده فقر وقناعت وعزلت وریاضت وشوق ومحبت
وحالات ووصلت وسر وحدت درج اولنمشدر زیرا بیان ارباب حقیقت مجرد
قصه کذاری اولمیوب بلکه قصهدن حصه بیان ایدرلر ایمدی سندخی کلمات
قدسیهٔ اهل کمالاتی کوش جانله استماع ایدوب هر قصهدن بر حصه آلاسن
وکفتاردرر بارلرین مجرد ظاهرینه حمل ایتمیوب هر بر لفظ ایله نه معنایه اشارت
ونه مقوله نکته یه قصد ایتمشلر درفهم درست ایله اذعان قیلهسن زیراکه
﴿ مثنوی ﴾ هرچه کوید مرد عاشق بوی عشق ٭ از دهانش می جهد در
کوی عشق ٭ مرد عاشق هر نه کم سویلرسه آنك دهانندن بوی عشق
صچرار عشق محلهسنده یعنی عاشق صادق حالت عشق ومرتبهٔ ظهور جذبه
وذوقده هر نه تکلم ایلسه زبانی لسان عشق اولوب دهانندن لاجرم بوی عشق

ظاهر اولور مثلا ﴿ مثنوی ﴾ کر بکوید فقه فقر آید همه * اکر مرد عاشق
فقه سوبلیه اندن دوکلی فقر کاور ﴿ مثنوی ﴾ بوی فقر آید اران خوش
دمدمه * اول دمدمه سی خوش وزمزمه سی خوب عاشق محبوبك کلمات
بدیعة النکاتندن روایح انسیهٔ فقر وفنا وفوایح قدسیهٔ ذوق وصفا کاور
وبوی لطیفه‌دن دماغ جان معطر اولور ﴿ قاسم انوار ﴾ بوی عشق ازنفس
باد صبا می آید * شادمانم که از و بوی ولا می آید * باد از کوی تو می آید وما خوش
وقتیم * غم واندوه کذشتست وصفا می آید * باد می آید و بر بوی تو جان می
بخشد * راحت جان من رند کدا می آید * دل هر کس طرفی دارد ومیل
وهوسی * دل ما مست لقا راه فنا می آید * قاسمی دور مشو زانکه زنزدیك
وزدور * همه جا نعرهٔ مستان خدا می آید * وبالجمله عاشقان الهی ﴿ مثنوی ﴾
کر بکوید کفر دارد بوی دین * اکر کفر سویلیه دین رایحه‌سی کاور مثلا بایزیدك
(سبحانی ما اعظم شانی) وجنیدك (لیس فی جبتی سوی الله) وحسین بن
منصورك (انا الحق) دیدکاری کبی قدس الله اسرارهم ﴿ مثنوی ﴾
آید از کفت شکش بوی یقین * عاشقك شك سوزندن یقین رایحه‌سی کاور
مثلا حلاجك بو ابیات شریفه‌ده اولان شك بایقینی کبی که بیورمشلر در
﴿ شعر ﴾ انت ام انا هذا العین فی العین * حاشای حاشای من اثبات اثنین *
هویة لك فی لائیتی ابدا * کلی علی الکل تلبیس بوجهین * فاین ذاتك عنی
حیث کنت اری * فقد تبین ذاتی من حیث لااین * واین وجهك معقودا
بناظرتی * فی ناظر القلب ام فی ناظر العین * بینی وبینك انی قد یزاحمنی * فارفع
بانك انینی من البین * بو وجهله و بو بلان معنی بیت شریفه‌ده اولان کر بکوید
کفر دیدکاری کلمهٔ کفرك لفظی اعتباری ایله اولیوب بلکه عشاق خدانك
سابق الذکر اولان شطحاتندن الفاظ کفریه ملاحظه اولنان کلام حقایق
نظاملری درکه حقیقته نظر اولنسه عین ایمان و یقیندر زیرا کرچه کم کلمات
مزبوره بحسب الظاهر تیره وکزاف اما عند ارباب الحقیقة روشن وصافدر
ولکن مشاهدهٔ حقه دیدهٔ خدابین کرکدر والا عین ظاهر بینه مشاهدات
سر یقین دن بهره یوقدر ﴿ عطار ﴾ نمی دانی تو سر دوست اینجا *
فروماندی همه در پوست اینجا * نه بیند هیچکس ماراب تحقیق * مکر آنکس
که یابد چشم توفیق * سر خود دور نه مانند حلاج * که بر فرق معنی
ات نهد تاج * انا الحق کوی کر حق الیقینی * چرا تو مانده اندر کفر ودینی *

مطلب
کلام یقین فی صورة الشك

انا الحق را در اینجا تو انا الحق * که نه بر باطلی الا که در حق * ویاخود بو بیت
شریفه‌ده اولان کفردن مراد لفظ کفر اولوب یعنی عاشقان خدا لفظ فقهی
تکلم ایتسه‌لر فقه ایله فقری والفظ کفری تلفظ ایتسه‌لر معنای ستری مراد
ایدوب هر بر لفظ ایله بین العشاق نه معنایه اشارت اولندیغی معلوم اولدقدن
صکره دین وایمان وشهود وایقان رایحه‌سی کاور دیمك اولور نته کم حضرت
مولانا غزلیاتندن برنده ﴿ شعر ﴾ مسلمانان مسلمانان نکه دار یددین خود *
که شمس الدین تبریزی مسلمان بود وکافر شد * دیوب وعاشق فانی عین القضاة
همدانی دخی غزلیاتندن برنده ﴿ شعر ﴾ کی بود جانا که آتش در دین عالم
زنیم * ملت وکفر ومسلمانی بهم درهم زنیم * دیمشدر وکذلك حلاج دخی
﴿ بیت ﴾ کفرت بدین الله والکفر واجب * لدی وعند المسلمین قبیح *
دیوب مست عشق وغرق ذوق اولان عاشقان الهینك زنار بربستم وکافر
وبت پرست شدم * واز اسلام مجازی باز رستم * دیو بو مقوله شطحات
وطامات ایتدکاری بحسب الظاهر حقیقته محمول اولسه خلاف شرع وکفردر
ولکن مجازه حمل اولنسه عین توحید وایماندر اکابناء که عاشقان بالله وعارفان
آکاه میاننده بت مقصود حقیقی ومطلوب اصلی دن عبارت اولوب ترسایی
دخی تجرد وتفرددن وعقد زنار عهد خدمت دروکفر جمیع کثراتی وحدت
حق ستر ایتدیکندن عبارت اولوب حتی حسین سادات خراسانی محمود
شبستری‌یه ایلدیکی اسؤله‌نك بری دخی بو اولوب * سؤال نظم * بت وزنار
وترسایی درین کوی * همه کفرست وکرنه چیست برکوی * دیو واقع اولان
سؤاله جواب ویروب کلشن رازك آخرینه قریب بیوردیلر که ﴿ کلشن نظم ﴾
بت اینجا مظهر حسن است ووحدت * بود زنار بستن عهد خدمت *
چه کفر ودین بود قایم بهستی * بود توحید عین بت پرستی * مسلمان
کر بدانستی که بت چیست * بدانستی که دین در بت پرستیست * زاسلام مجازی
کشت بیزار * کرا کفر حقیقی شد پدیدار * نکرد دجمع عادت با عبادت *
عبادت میکنی بکذر ز عادت * ز ترسایی غرض تجرید دیدم * خلاص از ربقهٔ
تقلید دیدم * بت وزنار وترسایی وناقوس * اشارت شد همه با ترك ناموس *
اسی ایمان بود کز کفر زاید * نه کفر است آن کز و ایمان فزاید * ریا وسمعه
وناموس بکذار * بیفکن خرقه و بر بند زنار * چو پیر ما شو اندر کفر فردی *
اکر مردی بده دل را بمردی * مجرد شو ز هر اقرار وانکار * بترسازاده ده دل را

مطلب
در بیان شطحات
وطامات صوفیه

بيكبار * آه اي عشق يار ايله همراه كوش هوشت دوش قيل كه عين القضاة زبدة الحقايقده بو بابده نه يور مشلردر شيخ بابكر روزي نمازمي كرد و بوقت نيت كفت كافر شدم و زنار برخود بستم الله اكبر چون از نماز فارغ شد باخود كفت اي محمد تو هنوز بميانهٔ عبوديت نرسيدهٔ و بپردهٔ آن نور سياه كه پرده دار (فبعزتك لاغوينهم اجمعين) ترا راه نداده باش تا دهند ت ❊ رباعي ❊
بي ديده ره قلندري نتوان رفت * ور ديده بكوي مدبري نتوان رفت * كمراندر خود قاعدهٔ ايما نست * آسان آسان بكافري نتوان رفت * از كفر چه فهم كردهٔ كفرها بسيارست زيرا كه منزلهاء سالك بسيارست كفر و ايمان هر ساعت رونده راشرط لازم باشد چند انكه سالك خبري دارد چيزي پندارد از دست راه زن (ولاضلنهم) خلاص نيابد چون خلاص يافت وبسدرة المنتهي رسيد از ابتداء وانتها ووجود وعدم وامر ونهي وآسمان وزمين وعرش وفرش و جملهٔ موجودات واپس كذاشت واز بند رسيدن ونارسيدن خود برخاست واز توقع ديدن وناديدن پاك شد از همه آفتها وبلاها رست هيچ بلاء سخت تراز وجود تو درين راه نيست وهيچ زهري قاتل تر درين راه از تمناء مريدان نيست از سر همه بربايد خاست دريغا سالكان حضرت الهيت بر فنون وتفاوت آمدند بعضي از ايشان بيناء دين شدند وآكاه خود وحقيقت كار آمدند خود را ديدند كه زنار داشت پس خواستند كه ظاهر ايشان موافق باطن باشد زنار نيز بر ظاهر بستند وكفتند كه اكر باطن كه مسكن ربوبيت است آكنده بكفر وضلالت بود واز زنار خالي نباشد اكر ظاهر كه محل نظر خلقست زنار دارد باكي نيست دريغا فهم خواهي كردن يانه چه داني كه چه كفته ميشود كروهي ديكر مست آمدند زنار نيز بربستند وسخنهاي مستانه آغاز كردند بعضي را بكشتند وبعضي را مبتلاي غيرت او كردند وبعضي برديوانه كي حمل كردند ومقصود ايشان آن بود كه تارسته شوند از آفت وزحمت غالب نام ديوانكي برخود افكندند كه صداع وزحمت خلق باري كرانست از عقل ديوانكي اختيار كردند واز زحمت خلق ودنيا نجات يافتند دريغا خلق نه دانند كه از كفر وزنار مقصود ايشان چيست *
* وان في الخمر معني ليس في العنب * كفر وزنار ايشان از راه خدا باشد ومعين بركار وطريقت ايشان باشد كفتند هلاك به بود كه زندكاني با اغيار كردن
* ع * دركوي تو كشته به كه از روي تو دور * تا زخلق نكذري بخالق نرسي *

(ومن يخرج من بيته مهاجرا الى الله ورسوله ثم يدركه الموت فقد وقع اجره على الله) اين معني باشد اي دوست اين سخنها نه ذوق هركسي باشد اين سخنها بذوق عشق توان يافتن * مكر از ان بزرك نشنيدهٔ كه كفت صد هزار و بيست وچهار هزار نقطهٔ نبوت را بخلق فرستاد تا خلق آشنا شوند وهمه بيكانكان ذرهٔ آشنايي بيافتند دريغا اكر ذرهٔ عشق از حضرت بفرستادندي همه بيكانكان آشنايي يافتندي * ايمدي اي سالك راه يقين صفات مزبوره ايله متصف اولان ارباب وجد وحالدن بونك امثالي صدور ايدن اقواله انكاردن عدول وجانله سوزلرين قبول ايليه سن زيرا كه قلوب عشاق درياي عشق لايزال اولمغله چاره سز عاشق بي اختيار اولوب فعل وقولندن هرنه صدور ايدرسه كنديلرنك مرادي اولميوب عشقك اقتضاسيله كندولكسز وجوده كلور فلهذا حبيب خدا عليه من صلوات الله الازكي عاشقان خدا ايچون كمال لطفندن عذر خواهلق ايدوب (ان الله لايؤاخذ العشاق بما يصدر عنهم) بيوردلر و بناء علي ذلك حضرت مولانا دخي بوسري بيان ايدوب بيوردلر كه ❊ مثنوي ❊ كف كژ از بحر صدقي خاسنست ❊ اكري كوپوك كه بر صدق درياسندن قالقمشدر يعني كف كژ كه مراد عقله وشرعه مغاير وظاهرندن صورت كفر متبادر اولان كلمات شطحيه در عاشقان الهينك درياي مواج صدق اولان قلوب طاهره لرندن ظاهره اولمشدر ❊ مثنوي ❊
اصل صاف آن فرع را آراستست ❊ اصل صاف اول فرعي تزيين ايتمشدر يعني اصل وصاف عشق درياسي اولان عاشقلرك درون پاكلري فرع وخلاف ظاهر اولان كفتار پريشانلرين پر زينت وحالات عشق ايله اولان كلمات قدسيه لري اسماع جان ودماغ جنانه عجب ذوق وحلاوت ويرمشدر پس سن دخي چاشنئ عشقدن ذوق ايتد كسه ❊ مثنوي ❊ آن كفش را صافي ومحقوق دان ❊ عاشقك بحر زخار قلبندن تموج ايلين اول كف كژ وظاهرا نامعقول ومخالف شرع قياس اولنان كلام سقيم وشطح وطاماتني صاف وسزاوار وكزيده ومختار بيل ❊ مثنوي ❊ همچو دشنام لب معشوق دان ❊ لب معشوقك دشنامي كبي بيل زيرا كه ❊ مثنوي ❊ كشته آن دشنام نامطلوب او ❊ خوش زبهر عارض محبوب او ❊ معشوقك نامطلوب اولان دشنامي انك عارض محبوب ورخ كلكون ومرغوبندن اوتوري خوش ولطيف اولمشدر مع هذا آزار ودشنام تلخ ايكن عاشق زاره شكردن الذ وعسلدن

احلى در تنكيم عاشق بيچارەنك بريسى ديمشدر * بيت * اكر دشنام ميكويى
مرا كو * كه از جانت دعا كويم دعا كو * آه كم نار عشقده يانوب محو اولمغله
معشوق مرتبەسندە اولان عاشقك هر كلامى خوب وهر كفتارى شيرين اولوب
﴿ مثنوى ﴾ كر بكويد كژ نمايد راستى * اكر كژ سويليه راستلق كوسترر
﴿ مثنوى ﴾ اى كژى كه راست را آراستى * اى نه زيبا شول كژ كه راستى تزيين
ايلدى يعنى عاشقان صادقانك تكلف وتصلفدن عارى وكج اولان كفتارى
راستان راه خدا اولان طالبانه حلاوت ويردى وياخود محبت غلبه ايتدكده
شرط ادب ساقط اولمغله عاشق مستانه كلمات سويلديكيچون كژدن مراد عشق
وراستدن مراد عقلدر پس بو تقديرجه معنى اى مقتضاى عشق سنك سقامت
وپريشانلغك نه خوب ونه لطيفدر كه راست اولان عقله زينت ويردى
ديمك اولور زيرا كه عقل معاد عشقك وجوديله ظاهر اولوب بى عشق
اولان عقل جزئى نور كليدن مستوردر انكيچون عارفلر * ع * عقلى وار
ديوانه ده ايله طلب * ديمشلردر كرچه عقل معاشده دخى نور واردر ولكن
نور عقلده رؤيت جماله قوة وفر بو قدر مشاهدهٔ جمال ايدن عشق نوريدر
ونور عشق چشم عقله نور اولوب عقل دخى اول نور ايله قوت بولور پس نور
عشق نور تجلىٔ جمال الهيدر ونوردن نوره بى نهايه فرق واردر تنكيم ديمشلردر
﴿ رباعى ﴾ از نور بنور منزلى بس دورست * اين نور ز ظلمت است وآن از نورست
توحيد ويكانكى برون از نورست * آنكس كه نداند اين سخن معذورست *
ايمدى نور عشقله دللرى پرنور اولان عشاقدن هرنه صدور ايدرسه مقبولدر
ديو حضرت مولانا بر تمثيل دخى ايراد ايدوب بيوررلر كه مثلا ﴿ مثنوى ﴾
از شكر كر شكل نانى مى پزى * اكر شكردن بر نان شكلنى پشورەسن ﴿ مثنوى ﴾
طعم قند آيد نه نان كرمى مزى * اكر اول شكل نانى مص ايليەسن قند لذتى
كلور طعم نان كلمز يعنى كذلك وجودى عشق ايله مملو اولان عاشق فانى دخى
لباس بشريت ايله متلبس شكردن دوزلمش نانه مماثلدر كه شكل نانده
اولمغله نان ملاحظەسيله تناول اولندقده لذتندن قند ايدوكى معلوم
اولديغى كبى عاشقان الهى دخى عشقدن تخمير اولنمش قند ذوق محبت اولمغله
هر كلمات وحركاتندن لذات عشق چشيدە اولنوب طعم بشريت واثر نفسانيت
بولنمز مثلا مثنوى شريف كبى كه هرنه مقوله امثله وحكايات ايراد اولنمش
ايسه سكردن دوزلمش شكل نان كبى لذات روحانيه ذوق اولنوب قلبه صفا

كتورر على الخصوص صورت هزل ومزاحده نيچه حكايات مضحكه وكلمات
عجيبه نقل اولنور كه نكتهٔ مقال وحقيقت حال منفهم اولسه قند ونباتدن
احلى ايدوكى ارباب ذوقك مشهودى اولور * پس بعض قاصر الفهم طرفندن
اعتراض اولنوب ولئن سلم كه بويله اولمش ولكن امثال وحكاياتك نهايتى
وكلمات معقولاتك غايتى خود يوغيكن هزل ومزاح وعقل وشرعه مغاير
ومخالف بعض اقوال غير معقوله ايراد واختيار اولنمق نه ايجاب ايدر ديو
واقع اولان سؤال مقدره بطريق الجواب حضرت مولانا بيوررلر كه اى كفتار
عشاقده متردد اولان معترضلر مثلا ﴿ مثنوى ﴾ كر بيابد مؤمنى زرين وثن *
اكر مؤمن موحدك بريسى وثن زرين بولسه ﴿ مثنوى ﴾ كى هلد انرا براى
هر شمن * هر بت پرست ايچون اول وثن زرينى قچان قور يعنى عبد مؤمنك
ذهب خالص ونقرهٔ خالصدن مصنوع بر وثن النه كيرسه هيچ وثنه رديو
التفات ايتميوب صنم پرستلره ترك ايدرمى ترك ايتمز ﴿ مثنوى ﴾ بلكه كيرد اندر
آتش افكند * بلكه مؤمن وثن زرينى اخذ ايدوب آتش ايچنه القا ايدر ونارده
اريدوب ﴿ مثنوى ﴾ صورت عاريتش رابشكند * انك صورت عاريتنى
كسر وازاله ايدر ﴿ مثنوى ﴾ تا نماند بر ذهب نقش وثن * حتى زر خالصك
اوزرنده نقش وثن وصورت صنم قالميوب محو اولور وذهب مز بورى حوايجنه
صرف ايدر بلكه مال غنيمتدر ديو انواع خيراته خرج ايدر ﴿ مثنوى ﴾
زانكه صورت مانعست وراه زن * زيرا كه صورت وثن مانع انتفاع
ورهزندر يعنى مادام كه صنملغى حالنده طوردقچه بيع وشراسى حرامدر پس
خمرى صاتمق حرام وخل اولدقدنصكره حلال اولديغى كبى ذهبدن دخى
صورت وثن ازاله اولندقدنصكره لقمه وخرقه يه ويريلوب دفع مضايقه
اولنور پس عاشقان الهى دخى صورت هزل وشكل افسانه ده بعض حكايه
وكلمات نامشروعه وغير معقوله بولسه انك تحتنده مندرج اولان حصهٔ نافعه
وفوايد جمه يه نظر ايتمكله فى الحال الفاظ وحروفنده اولان سقامتى نار عشقله
فروزان اولان كلام معجز نظاملريله محو وازاله ايدوب ذهب خالص ماننده ى
اولان معانى پرنكاتى اخذ ايدر آه كم هر بت وصورت وتعين وكثرتك ضمننده
يكسر وحدت وروح وحقيقت نهان وهر كفرك تحتنده بر ايمان پنهان اولوب
وجود هستىٔ واجب اول صورت تعينات ايله متجلى وحقيقتنده مختفى در ﴿ شعر ﴾
چون دور شد نقاب خلل از جمال دوست * كرد عيان كه عابد بت بود
حق پرست * بى بهره از جمال رخت نيست ذرهٔ * مرأت روى حسن بودست

هرچه هست * پس بر مرد سالكه توفيق عنايت ازليه رفيق اولسه برمفحواى (نارالله الموقدة التى تطلع على الافئدة) درون سالكده چهره كشا اولان آتش عشقدن برشعلهٔ محرقه هويدا اولوركه نقوش اوثاندن اولان افكار ماسوايى محو وازاله ايدوب مرد سالكى پوست بشريت وقشر آدميتدن خلاص وزر خالص كبى صاف وخاص ايدر كما قيل (العشق نار فى القلوب فاحرقت كل ماسوى المحبوب) آكم برمصداق (النفس هى الصنم الاكبر) نفس شومدن اعظم بت يوقدر فلهذا ارباب شهود وايقان ابراهيم عليه السلامك (واجنبنى وبنى ان نعبد الاصنام) ديو دعا ايلديكى بومعنايه اشارتدر ديمشلر پس سالك راه وعارف آكاه (ان الله يجرب المؤمنين كما يجرب احدكم الذهب بالنار) مفهومنه واقف اولمغله صنم نفسده اولان صور كونيه ونقوش تكوينيه يى محو وازاله يه نار عشقه القا وآتش جذبه ايله تجربه دن غيره چاره اولمديغنى بيلوب خصوصا (لاشيخ ابلغ من العشق) مفهومى بين القوم حكم مقرر اولمغله رهزن اولان صورتى نار عشقده احراق وافنا ايدوب (كل نفس ذائقة الموت) نه معنى ايمش (وكل من عليها فان) نه ديمك ايمش ذوق ايدوب (يوم تبدل الارض غير الارض) سرنى مشاهده ايدر ودخى (الناس معادن كمعادن الذهب والفضة) مصداقنجه كاملان مكملانك صحبت شريفلرينه مقارن اولان طالبلرك دخى ذهب قلوب وفضهٔ استعدادلرنده اولان نقوش ماسوى يى نور تجليات ونار جذباتده ياقوب محو ايدوب زر خالص ونقرهٔ خام كبى نور محبت ايله مصفا ومجلى ايدر امابت چوب وحطبدن اولسه بكليته لقمهٔ نار اولمقدن غيره يرامز پس نظر استعداد ذاتى يه در زيرا ﴿مثنوى﴾

ذات زرش داد ربانيت است * بتك ذهب اولان ذاتى حق سبحانه وتعالينك صفت ربوبيتك بخش وعطاسيدر ذات ذهبك ذهب اولماسنده آخرك صنعى يوقدر بو تقديرجه ﴿مثنوى﴾ نقش بت بر نقد زر عاريت است * نقش وثن نقد اولان زر خالصك اوزرينه عاريتدر عاريته ايسه اعتبار اولميوب نقوش صور ذات ذهبه ضرر ايتمز وآتشه وضع اولندقده صورت عاريه سى محو اوليوب صاف وخالص زر قالور پس استعداد ذاتى دخى عطاء ربانيدر انده هيچ فردك صنعى يوقدر فاذا كان كذلك بر كمسنه نك استعداد ذاتيسنده نور ايمان وحب يزدان وار ايكن نفس اماره يه مقارن اولمغله قلب طالبده هر نه مقوله نقوش ماسوى صورت باغلسه عارضى وعاريتى

اواوب بوتهٔ عشق ونار جذباته القا اولندقده اول عاريتى اولان افكار وخواطر محو ما محو وفانى اولوب جبلتنده اولان سعادت ازليه سى صاف وخالص وبى غل وغش قالور فامانى الاصل نورايمانه استعداد ويرلسه تربيه دن نسنه حاصل اولمز ابدى ذهب خالص كبى اولان عشاق الهيدن ظاهره مخالف برشئ ظهور ايدرسه عاريتيدر ذاتى اولان نورانيتنه عوارض مكدره كدر ويرمز بلكه عاشقك نورى غالب اولمغله اول نوره نه مقوله كدر مقارن اولسه ظلمتى كيدوب اول دخى نوره لاحق وعين نور اولوب آتشده محو اولان صوت بت كبى نقش كدورت زائل اولور ﴿كمال خجندى﴾ دور از خداست خواجه مكر بى ارادتست * خدمت نصيب بندهٔ صاحب سعادتست * ازصدق دم مزن چونكشتى شهيد عشق * دعوى ازين مقام درست از شهادتست * بشكن بت غرور كه در دين عاشقان * يك بت كه بشكنند به از صد عبادتست * زاهد نهد ميان كلاه وعمامه فرق * مسكين هنوز در تتق رسم وعادتست * پس اى قيل وقاله نظر قيلان وحقيقت معنادن غافل اولان ﴿مثنوى﴾

بهر كيكى تو كليمى راسوز * بر پره دن اوتورى بر كليمى ياقمه ﴿مثنوى﴾ وز صداى هر مكس مكذار روز * وهر مكسك صداسندن روز فيروزى ترك ايتمه يعنى خلاف ظاهر اولان بر جزؤى كفت وسخن ايچون عاشقان خدايى رنجيده خاطر ايتمك همان برپره دن اوتورى بر كليمى آتشه ياقمق ومكس صداسندن اوتورى نهار پر انوارى ترك ايتمك كبى در ابدى غفلت ايتميوب اولياء اللهه انكار اوزره اولان مكس سيرتلرك عشاق حقنده واقع اولان بعضى طعن وتشنيعلرينه التفات ايتمكله قلوب طاهره لرى آفتابدن انور اولان مردان خدانك روز فيروز فيوضاتنى ترك ايتمه واول نور محبتدن محروم قالمه وكليم وجودك نار جحيم طبيعته ياقمه حاصل كلام ﴿مثنوى﴾ بت پرستى چون بمانى در صور * چونكه صورتلرده قالهسن بت پرستسن پس حق پرست اولمق استرسن ﴿مثنوى﴾ صورتش بكذار ودر معنى نكر * بتك صورتنى ترك ايدوب معنايه نظر قيل مثلا ﴿مثنوى﴾ مرد حجى همرهٔ حاجى طلب * جه منسوب مرد ايسك بر حج ايديجى رفيق وهمراه طلب قيل ﴿مثنوى﴾ خواه هند وخواه ترك وياعرب * كركسه هند وكركسه ترك وياخود عرب اولسون نه اولورسه اولسون همان راه كعبه يى بيلوب سكا رفيق اولسون مقصود حج ايتمك ايسه ﴿مثنوى﴾ منكر اندر نقش واندر رنك او * اول

دليل جك نقش بشريت واون صورتنده نظر ايله وهندو وعرب وياخود
ترك در ديمـيوب بلكه ﴿مثنوى﴾ بنكر اندر عزم ودر آهنك او ✵ آنوك نيت
وعزيمت وقصد وتوجهنه نظر قيل اكا بناء كه ﴿مثنوى﴾ كرسياهست او هم
آهنك تواست ✵ كرچه اول هندو سياهدر ولكن سنك آهنككدر ﴿مثنوى﴾
تو سپيدش خوان كه همرنك تواست ✵ سن اكا سپيد اوقو زيرا هم طريق
اولديغى جهتدن سنك همرنككدر پس شكل وصورت والفاظ وعباداته
التفات ايتميوب سنى كعبهٔ حقيق وحب ذاتى يه ايصال ايدن هر كيم اولورسه
انك دامن ارادتنه تشبث ايدوب مادام كه جان تنده درمفارقت اختيار ايتميه سن
زيرا معلومك اولدى كه عند العارفين صورته اعتبار اولميوب بلكه حقيقت
بين اولانلرك اختلاف ايله كارى يوقدر وفى الجمله صور ومبانى يه نظر استدلال
معانى ايچوندر مثلا صور مظاهر موجودات بحسب اختلافات طبقات ظلال
اسما وصفات دخى وسائط ظهور كمالات ذات اولديغى كبى الفاظ غير مؤتلفه
دخى سبب تبيين معانى مختلفة العباراندر پس همچنان لوايح انوارك استشمام
فوايح اسرارينه تنبيه ودلالت ايچون مقالات ارباب مشاهداتك دخى صور
حكاياتى اشارت واقع اولوب آفاقى انفسه تطبيق وآيات خلاقى مشاهده
وتحقيق ايچون نثار دركفتار اسرار بيورمشلردر پس مستمع قابله واجد ركه
چشم بصيرت ايله ناظر اولوب فهم واذعانى صورت قصه يه اقتصار ايتميه
وصورت قصص مثنويدن لاجرم طالب حصهٔ معنوى اوله فلهذا مفيض
انوار حب يزدانى مرشد ربانى مولانا جلال الدين رومى بيوررلركه
﴿مثنوى﴾ اين حكايت كفته شد زير وزبر ✵ بو حكايت زير وزبر وپريشان
ومكسر ديمش اولدى ﴿مثنوى﴾ همچو فكر عاشقان بى پا وسر ✵ عاشقلرك
فكرى كبى بى پا وسر پس عاشقلرك فكرى بى پا وسرمى در دينور سه نعم
بى سر وبى پا وبى مبدأ وبى انتهادر زيرا كه ﴿مثنوى﴾ سر ندارد چون
زازل بودست پيش ✵ فكر عاشقان ازلدن اولدر ابتدا طوتمز يعنى عاشقلرك
فكرى ماضى ومستقبله مقيد اولميوب وفكر حدثاندن قورتيلوب عشق
ومحبتلرى محبوب ازلى يه پيوسته اولمغله حب عاشقانه ابتدا اولمز وكذلك
﴿مثنوى﴾ پا ندارد با ابد بودست خويش ✵ نهايت وغايت دخى طوتمز
زيرا ابده مقارن اولمشدر وحب ذاتى يه اولاشمشدر ودست حدثاندن قورتلمشدر
پس بركو كل كم ابده پيوسته اوله (خلقتم للابد) مصداقنجه ابديدر غايتى يوقدر

﴿ بلكه ﴾

﴿مثنوى﴾ بلكه چون آبست هر قطره ازآن ✵ بلكه الكلام صفة المتكلم
فحواسنجه عاشقان الهينك هر بر كلامى محبوب ازلينك مقتضاى عشق
اولمغله مثنوىٔ شريفك دخى هر كلام انتظامى درياى مواج وحدتك آبى
كبيدركه اول آب معنادن هر قطره ﴿مثنوى﴾ هم سرست و پا وهم بى
هر دوآن ✵ هم سر و پادر وهم بى سر و پادر يعنى لسان بشردن وتركب حروف
الفاظدن صدور وتقاطر ايتديكى جهتدن ابتدا وانتها ايله محدوددر ولكن
من حيث الحقيقة والمعنى بحر بى غايت محبتدن متموج اولديغى اعتبار ايله اوليت
وآخريت قيدندن مطلق دروبالجمله ﴿مثنوى﴾ حاش لله اين حكايت نيست
هين ✵ حاشالله بو مجرد حكايت دكلدر آكاه اول بلكه ﴿مثنوى﴾ نقد حال
ما وتست اين خوش ببين ✵ بزم وسنك بو نقد حالمزدر خوش نظر ايت
واممعان نظر قيل ﴿مثنوى﴾ زانكه صوفى با كر وبا فر بود ✵ زيرا كه صوفى
كروفر ايله اولور يعنى نعوت نفسانيه وصفات بشريه دن عارى وصافى اولان
مرد صوفى مرد عرب كبى ذل احتياجده اولميوب دولت عشق ايله غنى
وسلطنت سر وحدت ايله بود وعدمدن مستغنى وابو الوقت وصاحب سعادت
اولوب صوفىٔ صفا اتصافك قتنده ﴿مثنوى﴾ هرچه آن ماضيست
لا يذكر بود ✵ هر اول نسنه كه ماضيدر ذكر اولنمز يعنى قيد زمان ماضى ومستقبل
اولان هر نه ايسه انى خاطرينه كتورمز وكچنى ذكر ايتمز و بلكه ✵ م ✵ خوشتر آن
باشد كه سر دلبران ✵ كفته آيد در حديث ديكران ✵ مصداقنجه ارباب صفا
هر نه حكايه كه سويليه سنده كندى حالنى وصف ايدر فلهذا قصهٔ
اعرابيدن دخى حصه كندى حالمزى بيان اولديغيچون بيوررلركه ﴿مثنوى﴾
هم عرب ماهم سبو ماهم ملك ✵ جمله ما يؤفك عنه من افك ✵ هم عرب بزهم
سبو بزهم پادشاه بز جملهٔ بز بو معنادن مصروف اولدى شول كسنه كه
علم ازايده مصروف ومحروم اولدى وياخود مصراع اخيرده اولان يؤفك
عنه قولى ارباب شهودى مدح اولوب عشاق الهينك ظاهره مخالف اولان
كلماتنده ومن حيث الحقيقة عرب وسبو وملك وجمله بزز ديدكلرى اقواله
اعتراض ومخالفتدن واصحاب عشقه انكار وعداوتدن شول صادقلر منصرف
و برى وعاشقلرك برى اولدى كه عنايت ازليه سبق ايتمكله توفيق الهى رفيقلرى
اولوب جانب وفاقه صرف اولنمش ايدى ديمك اوله وحضرت مولانا سورهٔ
ذارياتك اوائلنده اشبو آيت كريمه يه اشارت ايتمشلردر قال تبارك وتعالى

مطلب درتفسیر والسماء ذات الحبك

(و السماء ذات الحبك انكم لفی قول مختلف یؤفك عنه من افك قتل الخراصون
الذین هم فی غمرة ساهون) معلوم اوله كه سما اسم جنس اولوب جمیع سموات
اراده بیورلمشدر و عبد الله بن عمر رضی الله تعالی عنهما لام تعریف عهد
ایچون اولوب مراد اولنان سماء سابعه در دیو تحقیق و بعضیلر جمیع نجوم
سماء دنیاده مرئیه اولدیغی جهتدن سماء دنیادر دیو تفسیر ایتمشلر لفظ حبك
دخی جمع حبیكه واغة جرهمده جمع حباك وصحاحده حبك جمع حباك وجمع
حبیكه حبایكدر دیو تعیین اولنمش وقراءت عامه حرف حا و بانك ضمیله سیله
واقع اولمشدر وحباك وحبیكه رمل وما اوزرنده هبوب ریاحدن واقع اولان
طرایق وآثار ومشاطهٔ باد نسیم شانهٔ هبوب ایله مشط ایلدیكی زلف پریشان
وشعر مجعده دیرلر * پس بو مناسبت ایله ممرات نجوم وطرقات كواكبه دخی
حبك وحباك تسمیه اولندی وفی الاصل معنای حبك شیئك احكام واتقانیدر كه
الدرع محبوكة قولیله بین الاعراب درع محكمه و متقنه مفهومی اراده
اولنمشدر وشد وتوثق معناسنه دخی مستعملدر بناء علی ذلك مفسرین دخی
ذات الحبك ایله وصف اولنان آسمانك وجه توصیفنده اختلاف ایتمشلردر
فقال ابن عباس وقتاده وعكرمه رضی الله تعالی عنهم (ذات الخلق الحسن
المستوی یقال للنساج اذا نسج الثوب واجاده ما احسن الثوب حبكه) یعنی
ذات استوی وارتفاع اولان سما حقیچون دیمك اولور وقال مجاهد رضی الله
تعالی عنه (هی المتقن البنیان) یعنی بنیانی محكم واركانی متقن سما حقیچون
دیمكدر وقال الحسن حبكها نجومها یعنی حبك ایله مراد اولان نجوم سمادر
اكا بناء كه نقاشلر نقش جامه ایتدكلری كبی كواكب مضیئه دخی وجه آسمانی
تزیین ایدوب وسبب حركات سیارتله افلاكده انواع اشكال مختلفه هویدا
اولوب ارباب صناعات اشكال مزبوره یی تنین وعقرب وسرطان ونسر
ومنطقة الجوزا و بونك امثالی اسما ایله تسمیه ایتمشلردر حاصل كلام اول قادر
وعلام وحدانیت ورسالت وتتمهٔ ایماندن اولان وقوع حشری اثبات ایچون
زینت كواكب ایله مزینه و یاخود حركات ستاركان و یاخود نزول وعروج
فرشتكان ایله نمایان اولان ذات طرایق محسوسه و یاخود نظر عقل ایله
سبب وصول معارف اولوب ذات الحبك معقوله اولان فلك رفیعه قسم
ایدوب ای مشرك وجاهللر آسمان مشید الاركان وفلك مؤسس البنیان حقیچون
تحقیقا سز قول مختلفده سز بیورد پس جهله و كفرەنك هبوب ریاح ظن

وحسبانلری زبان طغیانلرین تحریك ایتدكده صدور ایدن قول مختلفلرنده
طرایق مختلفه واقع اولمغله مقسم ایله مقسم علیه بیننده مناسبت اولدیغیچون
حق تبارك وتعالی دخی ذات مسالك محسوسه ومعقوله اولان سمایه قسم
ایدوب جواب قسم ایچون (انكم لفی قول مختلف) قول كریمنی ایراد بیوردی
*پس ارباب تفسیر بیننده دخی معنای قول مختلفده اولان محتملاتده اقوال
مختلفه واقع اولوب بعضیلری بو وجهله تفسیر ایتمشلركه قول مختلفدن مراد
حضرت قرآن ورسول كریم الشان علیه صلوات الله المنانك حقنده واقع
اولان اختلافلریدركه فرقان معجز بیانه كاه اساطیر الاولین دیدیلر وكاه محمد
كندی عندندن سویلر وكاه خفیة برغیری آدمدن تعلم ایدر وكاه جنلر تعلیم
ایدر دیوب وشان رسولده دخی كاه شاعر وكاه ساحر وكاه مسحور وكاه كاهن
وكاه مجنون دیدیلر پس قول مختلفدن مراد بودر دیمشلر وفخر الدین رازی
قول مزبورده اختلاف ایدوب تفسیر كبیرده مباحثه وبین المفسرین محاكمه
ایدوب بیوردلركه مقسم علیه محتملات مزبوره اولمقده ضعف واردر اكا بناء كه
مشركلرك بو حالنی بیان ایچون یمینه حاجت یوقدر زیرا كفار بد كردار كفتار
ناهموارلرین انكار ایتمزلركه حتی یمین ایله تأكید اولنه وعند البعض قول مختلف
بو معنایه دیركه ای مشركلر سز هیچ برامرده ثابت دكلسز پس قولنده ثابت
اولمیان اعتقادنده دخی متثبت و برقرار اولمز فلهذا اول قیوم و دیوم قسم
ایدركه الی یوم القیام پایدار و بردوام اولان آسمان خیام ارتسام حقیچون ای
مشركلر تحقیق بودركه سز اعتقاد كوزده برشیئ اوزرینه جازمین دكلسز
واظهار جزم ایتدیككز فرط فساد وشدت عناد كزدندر فخر الدین رازی
توجیه مزبوری ترجیح ایدوب بیوردلركه توجیه مزبوره كوره قسمك
فائدەسی واردر بو جهتدن كه مشركان مكه رسول علیه السلامه دیرلر
ایدیكه یا محمد سن خود صادق القول اولدیغكی بیلورسن مع هذا عناد كدن
بزمله مجادله ایدرسن بز ایسه جدلدن عاجزز پس اول عزیز وجبار وجلیل
وقهار ابتداء سورەده (والذاریات ذروا فالحاملات وقرا فالجاریات یسرا
فالمقسمات امرا انما توعدون لصادق وان الدین لواقع) قول كریمی ایله سحب
ممطرەیی كاه جمع وكاه تفریق وادخنه وابخره وروایح متعفنه یی زمان قلیلده
پراكنده وازاله وكەدن دانه ئی تفریق وتصفیه وسفاین جاریه یی ساحلدن
عمانه وعماندن ساحله وبلدان وامصاره سیر وسفر ایتدورن ذاریات ورباحه

و حاملات امطار اولان سحب سایه کستره وبار کش نعم وافره اولوب نیجه
کونلك مسافهٔ بعیده بی وجه یسیر ایله ساعات قلیله ده قطع ایدن سفن جاریاته
ومراعات مصالح عالم ایچون موکل اولان ملائکه یه قسم ایدوب حبیبم
محمد المصطفی قولنده صادقدر وعناد وجدلدن مقدسدر وحبیبمك رسالتیله
ثواب وعقاب وخیر وشردن واقع اولان وعد ووعید لاجرم مصدوقدر وبهر
حال محسنلره ثواب واساءت ایدنلره عقاب ایچون اولان یوم بعث وروز جزاء
موعود البتة واقعدر ویامشرکلر حبیبم صادق وحق رسول اولدیغنه سزك
دخی جزم ویقینکز واردر وکندیکزك عدم صدقکزه دخی جازملر سز
وکفریکوز عنادیدر دیو تأکید وتشدید بیوردی ومفسریندن بعضی
دخی قول مختلف بو وجهله تفسیر ایتمشلر که ای مشرکلر تحقیقا سز قول
متناقضده سز پس تناقض قول دخی یابودر که حشرده اوله زیرا که حشر
ونشر وبعد الموت حیات یوقدر دیر ایکن برفحوای (انا وجدنا آباءنا علی امة)
یعنی بز پدرلریمزی دین ومذهب اوزرینه بولدق دیو ادعا ایدرسز چونکه
بعد الممات حیات ومیت کندویه برشیء اصابت ایتمکدن شعوری یوغیمش پس
سز پدرلر کوزه موافقت ایتمکدن انلره نه شیء اصابت ایدر ایمدی بو کلامك
صدوری شول کمسنه‌لردن صحیح اولور که بعد الموت حیات وعقاب سیأت
وثواب حسنات واردر اعتقادنده اوله‌لر سز خود بو جمله یه منکرلرسز پس
آباء واجدادمزی بعد الموت ضلاله نسبت وانلره مخالفت ایتمزز دیدیککزك
نه معناسی واردر دیمك اولور ویاخود تناقض قول توحید باری ده اولان
تناقضلریدر که (ولئن سألتهم من خلق السموات والارض لیقولن الله)
فحوای کریمی اوزره جمیع کافرلر زمین وآسمانك خالقی الله در دیر ایکن تناقض
ایدوب حقدن غیره اطاعت واصنام واوثانه عبادت ایله شرکه رجعت
ایدرسز دیمك اوله ویاخود تناقض قول رسول علیه السلام حقنده اوله
بو معنایه که ای مشرکلر محمده مجنون دیرسز ومع هذا سن بزه کلام منتظم
وقوة جدل ایله غلبه ایدرسن دیوب متناقض سویلرسز پس مجنون اولان
منتظم ومعجز کلام بلیغه نه وجهله قادر اولور ایمدی خیردن مصروف اولان
ایماندن مصروف اولور دیو حق سبحانه وتعالی بیورر که (یؤفك عنه
من افك) قال ابن سمین یؤفك عنه صفة لقول وضمیر عنه یعود علی هذا القول
ای یؤفك بسبب القول من اراد الاسلام بان یقول هو سحر هو کهانة وقال

ابو البقا الهاء تعود علی الدین او علی ماتوعدون ای یصرف عن ذلك
من صرف عن الحق وقیل الضمیر عائد للرسول او القرآن او الایمان * پس ارباب
تفسیر بو جمله‌نك تفسیرنده دخی اختلاف ایدوب بعضیلر ایدر قول من بور
مؤمنلری مدح اولوب مفهوم کلام بو وجهله اولور که قول مختلفدن
مصروف اولور شول کمسنه که عنایت حقله قول متناقضدن صرف
اولنوب قول مستوی اولان کلمهٔ شهادت وایمان وایقانه ارشاد وهدایت
اولنمش اوله بو وجهله ویریلن معنی یؤفك عنه قولنده اولان ضمیر قول مختلفه
ارجاع اولندیغی صورتده‌در ویاخود بمعنی الذم اولوب قرآن ورسولدن ودین
وایماندن وحشره اقراردن شول کمسنه مصروف اولور که علم الهی ده
مصروف اولمش ایدی یعنی (الشقی من شقی فی بطن امه) فحواسنجه حقدن
رجوع ایدنلر ازل آزالده شقاوت ایله متوسم اولنلردر دیمك اولور وقال
البیضاوی من صرف ازلا صرف اشد منه فکأنه لاصرف بالنسبة الیه یعنی
قرآن ورسولدن منصرف اولان کمسنه جمیع خیر وسعادتدن مصروف اولور
بو تقدیرجه بوندن اشد واعظم صرف ومنع اولمز کأنه انصراف من بوره
نسبت غیریلری صرف حکمنده اولمامش اولور وقتاده وابن جبیر رضی الله
عنهما یؤفك کلمه‌سنی بناء مجهول وافك کلمه‌سنی بناء معلوم اوزرینه قرآءت
ایتمشلر پس بو وجه اوزره معنا بویله اولور که شول کمسنه که فی نفسه مأفوکدر
رسول وقرآن ودین وایماندن مصروفدر وبعضیلر دخی افك کلمه‌سنی تشدید
ایله قراءت ایتمشلر پس معنی بو وجهله اولور که ذکر اولنان معنالردن مصروف
ومردود اولان شول مندر که حد ذاتنده افاك وکذابدر وبین الکذب
والافك فرق بودر که افك کذبله خدیعه‌در وکذب مطلقا دروغ زن اولمقدر
وبعضیلر نون ایله یؤفن عنه من افن قراءت ایتمشلر پس معنا بویله اولور که
نور ایمان وقرآن وسعادت اتباع رسولدن شول کمسنه بی بهره ومحروم قالور که
علم قضا وقدرده اوزرینه قلم حرمان چکلمشدر وبو حرماندن اشد خذلان
یوقدر پس عالم الغیب والشهادة وحقیق بالعبادة زمرهٔ مشرکینك قول
مختلفده اولدقلرین وخذلان وحرمانلرین قسم ایله تأکید دنصکره دعاء
علیهم ایدوب بیورر که (قتل الخراصون) خراص وکذابلر ملعون ومغبون
ومطرود ومردود اولسون (الذین هم فی غمرة) انجلین خراص وکذابلر که
جهلده مغمور وامر آخرت وکندولره امر اولنان شیءدن غافللردر یعنی غایت

مطلب
الفرق بین الافك والکذب

قوله فی غمرة ای الجهل یعلوهم یقال غمره الماء یغمره ای علاه الغمرة ط

جهل وفرط غفلت ونهايت انهماكده درلر وبو آيت كريمه ده اولان قول
ساهون محتملدر كه مبتدا اولان هم ضميرينك خبر بعد الخبرى اوله وتقدير كلام هم
مستقرون فى غمرة ساهون ديمك اولور مثلا زيد جاهل جائر دينلسه جاهل جائر
وصفيله قصد اولنمیوب بلكه زيدك جور ايله موصوفيتى اعتباريله خبر ثانى در
و ياخود بو دخى ممكن دركه خبر مبتدا ساهون وفى غمرة قولى ساهون ايچون
ظرف اوله مثلا زيد فى بيته قاعد دينلسه خبر لفظ قاعد اولوب فى بيته ظرف
قعودى بيان اولور پس محتملدر كه فى غمرة قولى دخى ظرف سهوى بيان
ايچون اوله الله اعلم بحقيقة الحال * اى مستكشف انوار تنزيل ومستفتح اسرار
تأويل ارباب ذوق ووجدان واصحاب شهود وايقان دخى بو آيت كريمه نك
وجه ظاهر يسندن رفع نقاب ايتدكده الهامات الهيه دن فتح باب اولوب
بو وجهله اشارت اولنمش كه حضرت حق وفياض مطلق زمرهٔ مطيعينه
جنت وتائبينه مغفرت واولياسنه قربت وعارفينه وصلت وعد ايدنجكه
مهر منيرى عرفان وماه بدرى ايقان وحمل فراوانى ايمان وصفاسى بيان وسحاب
ماطرى برهان ومطرى غفران وكواكب لامعه سى عيان وذات طرايق سبحانى
اولان سماء قلوب صادقانه (والسماء ذات الحبك) ديو ايمان ايدوب اى
طالبان صادقان (انكم لفى قول مختلف) بيورر يعنى سز باب طلبده قول
مختلفده سز پس بعضيكز جنات نعيمده وصف اولنان درجاته طالب وبعضيكز
دنياده اولان علوم ومعارفه راغب وبعضيكز دخى جميع اسما وصفاتمله
تجلىٔ ذاتمه طالبلرسز پس ملازمت طلبده ثابت قدم و طريق استقامتده
راسخ دم اولان صادقلر لاجرم مقاصد ومطالبنه وصول مقرر در اما غافل
اولميه سز كه مسالكده مهالك وطرائق سلوكده قطاع طريق بسيار وحديث
نفسدن وموانع اتحاددن اولان افكار كاسده واعتقادات فاسده وعوايق
كمالات اولان مذاهب باطله بى شمار در پس شول غافلك كه نفس وهوا
و دنيانك زينت وشهوت وجاه وشهرت ونعمت ومز خرفاتى قلبنى ملوث
ايدوب يولن اوررسه مقصد ومتمناسندن مصروف اولوب حب ماسوا آنى
هلاك ايدر فلهذا عارفان وعاشقان (نعوذ بالله من الحور بعد الكور) دعاسنى
ورد زبان ايتمشلردر ايمدى غمرهٔ حسبانده منهمك اولان كذابلر عدم حصول
مرام ايله مردود اولسون بيورر * پس حضرت مولانا من كل الوجوه
اولانادخى حظوظ نفسانيه ونقوش كونيه دن تصفيهٔ قلب وتجليات صفاتيه

ط الشدة فحمل على
شدة بشهادة المقام
والخرا صون
فى الاصل الذى
لا يجزم بامر ولا يثبت
عليه بل هو شاك
متحير لا يقول ما يقوله
الان جذافا وخرصا
اى ظنا وتخمينا
من غير تعيين ولما
كانت اللام فيه
للعهد والمعهود
واصحاب العقول
المختلف وكانوا
كاذبين فيما يقولونه
كان المعنى لعن
الكذابون ثم وصفهم
بانهم فى جهالة
تغمرهم ساهون
لاهون والسهو
ذهاب القلب
عن الشئ منه

وذاتيه ايله دللرى مرآت مجلى اولان مرد صوفى ذكر ماضى ومستقبل ايله
تضييع عمر ايتمز هرنه سويلر ايسه كندى حاليدر پادشاه وعرب وسبو وآب
وجمله دن مقصود سالكك كندو احوالى وروح ونفسى وعقل وقلبى در
پس بو يولدن دونوب محروم قالنلر وعاشقان الهى يه درلو درلو اسناد وافترا ايله
رنج بسيار وقول فعللرينه انكار ايدنلر ازل آزلده نور محبتدن محروم اولان
مردودلردر بيورر الهى بو خذلاندن سن صقله وعاشق صادقلر وكه بزى
محب صادقلر كدن ايله وديدهٔ وحدت بين باغشله ﴿ رباعى ﴾ مستدعيم
از حضرت سلطان قدم * يك جرعه شراب راكه سر تا بقدم * مستم كند
آنچنان كه آسوده شوم * از قاعدهٔ وجود واز رسم عدم * الحاصل ارشاد انبيا
واوليايى قبول وازالهٔ قيودات تكوينيه ايله احدية ذاته وصول عشق مطلق
وجذبهٔ حقدن غيريله قابل حصول اولميوب اول دخى عنايت ازليه رفيق
وهدايت ابديه توفيق اولنماسنه موقوف ايدوكى امر مقرر اولديسه رفع
شبهات اولديكه آيات الوهيت ووحدانيت حضرت احديتى آفاق وانفسده
مشاهده وموجودات متكثره يى كندو نفسنده معاينه هركسه ميسر اولميوب
بلكه ارباب مشاهدات شول اصحاب سعادتدر كه حضرت احدى الذات
وسرمدى الصفات (سنريهم آياتنا فى الآفاق وفى انفسهم حتى يتبين لهم
انه الحق) قول كريمى مغزاسنجه عباد اصفيانك بصر بصيرتلرين كشاده
قيلوب بز خواص عبادمزه آيات عظمتمزى آفاقده وانفسده كوسترر زكه
حتى انلره حق ظاهر اوله ومادام كه بز اراءت ايتميه وز هيچ فرد مشاهدهٔ
مز بوره يه قادر اولمز بيورمشدر پس حضرت مولانا بو سر مشاهداتى بيان
ايدوب بيوررلر كه هم عرب وهم سبو هم پادشاه هم نقيب بز ز ديديكمزدن
بو يله قياس ايتميه سز كه مأمون خليفه يه سبو كوتروب قصه سى سبق ايدن
مرد عرب وسبو وملك عينى ايله بز اولوب ذات المقدار والكمية ومختلفة الذوات
اولان موجودات خارجيه بزمله متحد اولوب انكله وجود واحد اولاوز
بو يوزدن اتحاد دعواسى خيال باطل ووهم بى طائل در بزم جمله بزز
ديمكدن مراد مز بودكلدر بلكه هرمثلى كندى وجودمزده اولان احوالمزه
تمثيل ايدوب عرب ديديكمزده برشىٔ وزن عرب ايله برشىٔ وآب سبو ايله خليفهٔ
بغداددن برمعنايى مراد ايدوب اول جهتدن * هم عرب ماهم سبو ماهم
ملك * ديرز مثلا وجه اتحادى بلمك استرسك ﴿ مثنوى ﴾ عقل راشودان

زن این نفس وطمع ✵ بو قصه ده ذکر اولنان زوج وشوی عقلی بیل وزن عربدن
مراد نفسی ومرد عربه کسب ایچون اولان ابرام والحاحی وجودکده
اولان طمع صفتنی بیل پس بونی بیلدکسه غافل اولمه که ✵ مثنوی ✵
این دو ظلمانی ومنکر عقل شمع ✵ نفس ایله طمع مکدر وظلمانی ومنکردر
وعقل شمع نورانی در منکر فتح کاف ایله قراءت اولنور ایسه نفس ایله طمع
مادر فعل منکر وعقل فی المثل شمع کبی ظلمات نفسی وکدورات طمعی ازاله
ایدیجی نور ابهردر دیمکدر وکسر کاف ایله اولورسه نفس ایله طمع مکدر
وعقل تدبیر ایلدیکی صبر وقناعت وریاضت ومجاهده یه منکردر دیمک اولور
وکدورات نفس ایله نورانیت عقل دفعاتله تحقیق وبیان اولنوب بو محلده
تکراره حاجت قالمامشدر پس نفس ایله عقل وجود واحدده مستقر وشیء
واحددن تولد ایتمش ایکن بریسی نورانی وبریسی ظلمانی وبر برینه ضد
ایدیکی معلوم اولدیسه ✵ مثنوی ✵ بشنوا کنون اصل انکار ازچه خاست ✵
حالا سمع قبول ایله استماع قیل که بوکارک فی الاصل صدوری وانکارک سبب
وظهوری نه دن تبادر ایتدی ✵ مثنوی ✵ زانکه کل راکونه کونه جزؤ
هاست ✵ زیراکه کلک کونه کونه جزؤلری واردر یعنی اکرچه من حیث الکل
جمله سی ذات انسانیده در ولکن کلک اجزاء متنوعه ومتباینه سی واردر
پس جمله فروع اصل واحد ومجموع اجزا کل واحددن نمودار اولیجق فرعک
اصله وجزؤک کله ظلمانیت وانکار ونورانیت واقرار ایله تباین واختلافلری
نیجه توجیه اولنور دیو واقع اولان سؤاله جواب ویروب بیوررلر که نعم
بو سؤال وارددر ولکن ✵ مثنوی ✵ جزؤ کل نی جزؤها نسبت بکل ✵ بزم
دیدیکمز جزؤ کل اجزاء متفرقه نک مرکب اولان کله نسبتی کبی دکلدر
✵ مثنوی ✵ نی چو بوی کل که باشد جزو کل ✵ وکلک رایحه سی کبی
دکلدر که کلک جزؤی اوله بلکه مراد اولنان جزؤ وکل امر اعتباری در
مثلا ✵ مثنوی ✵ لطف سبزه جز ولطف کل بود ✵ لطافت سبزه
بحسب الاعتبار لطافت وردک جزؤی اولور وهمچنان ✵ مثنوی ✵ بانک
قمری جز وآن بلبل بود ✵ من حیث الفرض بانک قمری صدای بلبلک جزؤی
اولور یعنی لطافت وطراوتده ورد خندان جمله دن اجمل وابتداء بهارده
اولدیغیچون جامع جمیع لطائف وهر سبزه نک باعث لطافتی فرض اولنوب
بو اعتبار ایله سبزوات سائره اجزا وکل کل اولور وصدای بلبل اصوات

طیورک جمله سندن اجمل واحلی اولدیغی جهتدن بانک طیوری اجزا مثابه
سنده عد ایدوب نوای بلبلی کل اعتبار ایدرسن پس بونک امثالی اعتبار
اولنان جزؤ وکل حقیقی اولمایوب مجازی وتقدیری اولور پس بو اعتبار
اوزره کلدن مراد مرتبهٔ اولدر که مرتبهٔ ذاتدر وجزؤدن مراد مرتبهٔ
ثانیه در که مرتبهٔ اسما وصفاتدر وم رتبهٔ ثالثه که مرتبهٔ افعالدر جزؤ مرتبهٔ
ثانیه در پس ذات الوهیت اصل کلیات اولوب کلیات دخی مرتبهٔ ثانیه ده
وجزئیات اولان تعینات خارجه مرتبهٔ ثالثه ده بواسطة الاسماء والصفات
مظاهر حقدر وذات حق هر مرتبه ده ومظاهر متعینه ده اسما وصفات ایله
بحسب الاتصاف ظهوردن خالی دکل ایسه دخی باعتبار المرتبة الاحدیة
کلیات وجزئیاتدن منزه در کما قال المحقق (واعلم ان الموجود هو الحق لا غیر
وکذا المقصود) یعنی لا موجود ولا مقصود فی العالم غیر الحق دل علیه قول
الانبیاء والاصفیاء یا مقصود یا موجود فیعم الاشیاء کلها ولو متنافیة متضادة
لدخول کلها فی الوجود وذلك ان الموجود یطلق علی من له الوجود والمراد
من الوجود ههنا الکون فی الاعیان فالوجود بهذا المعنی وصف للذات
الحقیقی لاعینه وذلك الموجود اما ان یکون موجودا لذاته او من غیره وماله
وجود من غیره فوجوده مستعار فهو فی ذاته عدم محض فالوجود بالنسبة
الی غیره وهو الموجود بالذات وهو وجود الحق تعالی وهو الوجود المنسوب الیه
هذا الوجود الوجود الاضافی فی بیانه ان الوجود المنسوب الی حقایق الممکنات
وجودا اضافی بمعنی الموجودیة خاصة الی وجود الحق ای نسبة خاصة الی وجود
الحق لاعینه والتنافی باعتبار المراتب وهو منزه عنها وان لم یخل عنها یعنی
التنافی باعتبار المراتب وهی الاولیة والاقدمیة وباعتبار الشدة والضعف
وغیرها من الاعتبارات کلها اعتباریة صرفة لا وجود لها فی الحقیقة ولیس
فی حقیقتها تنافی اصلا وهی الوجود کما قال الشیخ صدر الدین قدس سره
للوجود اعتباران احدهما کونه وجود الحسب وهو الحق وانه من هذا الوجه
لا کثرة فیه ولا ترکیب ولا صفة ولا نعت ولا اسم ولا رسم ولا نسبة ولا حکم
بل وجود وقولنا الوجود للتفهیم لان یکون اسما حقیقیا له والا کان ممتازا
عن سائر المفهومات ولو فی الوجود العلمی ومتعینا بذلك التعین ولیس کذلك
فانه بذلك الاعتبار غنی عن کل تعین فی تلك المرتبة مأخوذ باطلاق لا بشرط شیء
ولا بشرط لا شیء الحاصل حقک ظهوره میل ذاتیسی واردر وباعتبار التعین

اولان ظهور ایسه لاجرم مظاهری مقتضی در پس اقتضاء ذاتینك ظهوره
اولان میلی محبت ایله تعبیر اولنوب (کنت کنزاً مخفیا فاحببت ان اعرف
فخلقت الخلق لاعرف) دیو بیورلدی یعنی خلقته لاتحقق واتعین واظهر آه
ای عارف آگاه وعاشق بی کاه اول بیمثال اولان پادشاه جمالیله ظاهر وجلالیله ساتر
اولدی زیرا نعت جلال صفات سلبیه وقهریه وعزتله محتجبیه در اکا بناءً که
جلال بحسب اللغة عظمت معناسنه اولوب علو وعزت ایسه لازم عظمتدر
وهمچنان احدیت دخی مرتبهٔ جمیع مراتب اولماغله عالیدر ونعت جمال دخی
دنو وتقرب وسفور وظهور معناسنه اولوب حضرت الٰهیتك لطف ورحمت
وعطف ورأفتی لازم جمالیدر پس دنو وتقرب مبدأه نسبت ایله ثانیدر زیرا
ظهور مظهرده اولماغله اکر مبدأ اکر ثانی تعینی اقتضا ایدوب واحدیت
دخی بالنسبة الی الاحدیة ثانی اولمشدر تقریر مرام وایضاح کلام مفهوم
جلال تتق عزت ورداء کبریاء وعظمت ایله احتجابدر ومفهوم جمال کل ده
اولان ظهوردر ظهور ایسه بعد الاحتجاب اولدیغی معلومدر کما قیل
بیت جمالك فی کل الحقایق سافر * ولیس له الاجلالك ساتر * پس جلال
مرتبهٔ احدیه وجمال مرتبهٔ واحدیه‌دن عبارتدر وکاه اولور که جمال مطلق
اعتباریله جمالدن جلال اراده اولنور زیرا جمال عند التجلی الذاتی قهار
کلدر کما قیل (لولا احتجابه بسبعین حجاب من نور لاحترقت سبحات وجهه
ابصار اللاحظین بجمال حضرته) ایمدی ای زبدهٔ اکوان اسما وصفات
وذات وجلال وجماله علی وجه الجمعیة انسان مظهر اکمل اولدیغیچون صورة
رحمانیه اوزرینه خلق اولنوب برفحوای (من عرف نفسه فقد عرف ربه)
معرفت نفس معرفت ربه مشروطه اولدی وبهذه الاعتبارات وجود آدمی ده
ظهور ایدن اختلافات اسماء متقابله وصفات متضاده آثاری اولوب لاجرم
مرتبهٔ کثرتده نفسله عقل بربریله اختلاف ایتدیلر ورنك وحدت ایله منصبغ
اولدقده متفق ومتحد اولدیلر حاصل مرام تطویل کلام ایتمیه‌لم زیرا حضرت
مولانا من کل الوجوه اولانا بیوررلر که مثنوی کر شوم مشغول اشکال
وجواب * اکر اشکال وجوابه مشغول اولور سم مثنوی تشنکان راکی
توانم داد آب * لب تشنکان عشق اولنلره آب ذوق ومحبتی ویرمکه نیچون قادر
اولورم زیرا عند ظهور الجذبة واشراق نور المحبة اشکال وجواب اولماز واول
حالك ظهورنده مشکل قالماز وجوابه احتیاج اولماز بلکه بو مرتبه‌ده اولنلرك

تربیه‌سی توجه ومراقبه وکشف ومعاینه ایله اولور پس سزك اشکاللرکزه
جواب ایله تقید اولنورسه ورزش جذبه وتوجه قلبی ایله تربیه اولنه جق
عاشقلره سقی ماء محبت وادارهٔ اقداح رحیق سر وحدت ایتمکه نیجه قادر
اولورم حال آنکه تربیهٔ مز بوره صمت ایله حاصل اولور ولسانله هر نه مرتبه
تمثیل وتوجیه اولنسه مادام که شورش عشق وسوزش شوق تصفیهٔ درون
ایدوب سر وحدتی کشف ویقین ایله مشاهده ایتمدکچه شك وظندن واشکال
وسؤالدن خلاص اولمیازسن ومعنای کلامی علی ماکان علیه فهم واذعان
ایده‌مزسن ایمدی ای مستمع قابل ومستعد مقبل مثنوی کر تو اشکالی
بکلی وحرج * اکرسن بالکلیه اشکال وحرجه منسوب ایسه‌ك یعنی مرتبهٔ
اشکال وحرجدن نیجه خلاص اولاین دیر ایسه‌ك مثنوی صبر کن الصبر
مفتاح الفرج * صبر ایله که الصبر مفتاح الفرج دیمشلر الحاصل کلمات ارباب
مشاهداتی سنك فهمکه تنك وحرج کلورسه وانواع اشکالات حاصل
اولورسه عدم فهمکدن انکار ایتمیوب بلکه حقیقت حال کشف اولنجه‌یه دکین
صبر وتوقف ایله که برکات صبر ایله اول مشکلات حل اولوب حرج قالمیه
زیرا صبر مفتاح فرجدر اما صبردن دخی مراد مجرد سکوت ایله توقف
دکلدر زیرا فهمنده اشکال ایتدکك کلمات عشاقده عدم سؤال ایله ظاهر
حالده اکرچه کیم صبر وتوقف ایدرسن ولکن سؤال واشکال خاطره سنده
اولدقچه معنی نیجه درلو فکر واندیشه جهتندن زحمت واشکالدن خلاص
اولیمزسز فاذاکان کذلك صبر قیل دیدیکمز بو معنایه درکه ای طالب صادق
مثنوی احتما کن احتما ز اندیشها * اندیشه‌لردن احتما قیل احتما یعنی
افکار ماسوادن پرهیز ایدوب دفع خواطره کوشش ایت زیرا که فی المثل
مثنوی فکر شیر وکور ودلها بیشها * فکر واندیشه شیر وکور کبی
وقلوب انسانیه بیشه زار مثللودر یعنی بیشه زارلرده شیر وپلنك وکور بیابانی
واصناف وحوش متمکن اولدیغی کبی بیشه زار دخی نیك وبد انواع افکار
وخیالات واردر ومادام که مردسالك اول نیك وبد اولان افکار ماسوادن تخلیهٔ
قلب وتصفیهٔ درون ایتمدکچه ارباب عشقك کلمات قدسیه وحالات انسیه‌لرین
ذوق ایده‌مز پس اثر کیفیت محبتك ظهورینه شرط دفع خواطر وازالهٔ
افکاردر سن دخی شرطی یرینه کتوروب بیشه زار قلبکده اولان ظن وخیال
وافکار واشکالی اخراج ایدوب من بعد دخول اندیشه‌دن حفظ وحمایت قیل

زیرا برمفحوای حدیث شریف (الحمیة رأس کل دواء) ﴿ مثنوی ﴾ احتماها بردواها
سرورست ❊ پرهیزلر علاج ودوالرك سروری در پس اکر مرض تن
واکر مرض قلبك شرط علاجی احتمادر وهر مرضك برنوع پرهیزی واردر
مثلا جرب مرضنك علاجنده شرط قاشنمقدن پرهیز ایتمکدر ﴿ مثنوی ﴾
زانکه خاریدن فزونی کرست ❊ زیراکه قاشنماق اوبوزك زیاده لکنه سبب در
کذلك سؤال واشکال ایچون واقع اولان فکر واندیشه دخی امراض قلبیه‌دن
جرب مقوله‌سی دراشکال وسؤال متکثر اولدقجه جرب قلب زیاده اولور ❊ ایمدی
مرض مزبوردن خلاصه چاره ایسترسك افکاردن احتما قیل زیرا امر مقرر
اولدی که ﴿ مثنوی ﴾ احتما اصل دوا آمد یقین ❊ بلاشك ولاشبهة احتما و پرهیز
دوانك اصلی ورکنی کلدی ایمدی بنم جانم سن دخی ﴿ مثنوی ﴾ احتما کن قوت
جانت ببین ❊ وهم وخیال وفکر واشکالدن پرهیز واحتما ایله تصفیهٔ درون
ایت وجانکك قوتنی کور ومعانئ کلمات عشاقی وسر وحدت خلاقی دیدهٔ جانله
مشاهده قیل وبوندن صکره ﴿ مثنوی ﴾ قابل این نکته هاشو کوش وار ❊
سر وحدت وآثار محبتدن اولان بونکته‌لری که سویلدم ومن بعد سویلسم
کرکدر مانند کوش آنی قبول ایدیجی اول ﴿ مثنوی ﴾ تاکه ازز رسازمت
من کوشوار ❊ تاکه بن ساکه حلقهٔ زرین دوزم یعنی کلمات عشاق استماعنه
لایق سمع قبول حصوله کتورکه لالئ اسرار وحدت وجواهر آثار محبتدن
سنك سمع قبولکه حلقهٔ زرین علم لدنی اهدا ایدم زیرا کفتار اصحاب حقیقت
ارباب محبتك کوشندن غیره در کوشوار اولمز ❊ پس کلمات جواهر نکاتم کوش
هوشکه منکوش اولورسه سن دخی منکوش جان اولمغه لایق کلمات قدسیه
عرفانه مالك اولوب تکمیل طریقت ایتدکدن صکره ﴿ مثنوی ﴾ حلقه
در کوش مه زرکر شوی ❊ زر کر محبوبك قولاغنده کوپه اوله‌سن وياخود
اوراق واثمارده حاصل اولان انواع الوان خاصیات تأثیر ماهدن اولوب
حتی که کراس واجاص وانار وبعض اثمارك هر بردانه‌سی زمرد ویاقوتدن
والماس لؤلؤدن دوزلمش کوشوار کران بهایه مشابه اولوب وبامر الله تعالی
تأثیر ماهدن بونك کبی زر اندودلك وجوده کلمکله ماهی زرکر وطالب
وسالکلر دخی مرشدان کاملانك نور آفتاب تربیه‌لرندن اقتباس انوار
ایتدکاری جهتدن انلری دخی ماهه تشبیه ایدوب اولا بطریق المجاز
بیوررلر که ای مستمع قابل ماه زرکرك کوشنه حلقهٔ زرین اولورسن یعنی

قطع مراتب ایدوب مدارج اعلایه ارتقا ایدرسن وبطریق الاستعاره
بیوررلر که بعد تکمیل الطریقة سن دخی سالکان راه طریقتی ارشاد ایچون
سر وحدتدن نیجه کلمات پرنکات سویلیوب انلرك کوش هوشنه هر بر کلامك
در کوشوار اولور وطالبان صادقان تربیه وارشاد کدن ماه آفتابدن اقتباس
انوار ایتدیکی کبی نور محبت اقتباس ایدرلر ونشیمن وجودده اولان اثمار
قوا وازهار جوارحلرین انواع الوان طاعاتله منصبغ ایدرلر وبلکه اوجات
درجات ولایتدن بر مرتبه‌یه اعتلا وبر مقامه ارتقا ایدرسن که ﴿ مثنوی ﴾
تابماه وتا ثریا برشوی ❊ تا ماه وثریا اوزرینه اولورسن یعنی مراتب اسما وصفاتی
ومقام ملکوت وجبروتی کچوب مرتبهٔ تجلئ ذات وسیر مقام لاهوتده سرافراز
وممتاز اولورسن دیمکدر ❊ وياخود معنای بیت اول شمعی مرحومك اختیار
ایتدیکی اوزره بووجهله اوله که سن بنم سویلدکم کلمات نکاتی آیاتی سمع قبول ایله
اصغا ایله که سنی در کوشوار وحلقهٔ زرین دوزوب ماه زرکرك کوشنده در کوشوار
اوله‌سن حتی ماه وثریا اوزرینه اوله‌سن دیو سابق الذکر اولان معناره اشارت
بیوریله فی الحقیقه معنای اخیر سیاقده اولان ❊ ع ❊ حلقه در کوش مه
زرکر شوی‌یه ❊ مناسبدر حاصل کلام ای طالب صادق قلبکدن رفع افکار
ماسوا ایلیوب وسر کلماتمه کوش هوش تحصیل ایدوب سر وحدتی بروجه
تمثیل بیلمك ایسترایسك ﴿ مثنوی ﴾ اولا بشنو که خلق مختلف ❊ اولا سمع جانله
استماع قیل که خلق مختلف ﴿ مثنوی ﴾ مختلف جان‌اند زیاتا الف ❊ یادن تا
الفه وارنجه واقع اولان اختلافات کبی مختلفة الارواح در مثلا ﴿ مثنوی ﴾
در حروف مختلف شور وشکیست ❊ حروف مختلفه‌ده بر شور وشك
واردر یعنی بربرینه مماثل اولمیوب تباین وتغایر واردر ﴿ مثنوی ﴾ کرچه
ازیك روز سرتا پا یکیست ❊ اکرچه بریوزدن باشدن ایاغه یعنی الفدن
حرف یایه وار نجه بردر زیرا جمله‌سی الفدن والف دخی نقطه‌دن ظهور
ایتدیکی اعتبار ایله جمله‌سی متحددر پس بو اعتبار اوزره ﴿ مثنوی ﴾
ازیکی روضد ویك رو متحد ❊ بریوزدن ضد وبریوزدن متحددر ﴿ مثنوی ﴾
ازیکی رو هزل وازیك روی جد ❊ بریوزدن هزل وبریوزدن جددر
یعنی کاه اولورکه حروف مفرده‌دن ترکیب ایدن کلمات هزل ومزاح
وکفتار ناهموار اولور وکاه اولورکه تسبیح وتهلیل وکلام جلیل اولوب
جمله‌سنك ترکیبی یکرمی سکز حرفدن ایکن وحروف مزبوره دخی الف

مطلب
در اتحاد نقطه
وحروف ودرس
اختلاف وتباین
واختلاف ادیان
وملل وخواص
حروف

ونقطه‌دن بروز ايتمشيكن عالم كثرت وحالت تركيبده بوقدر اختلافات
ظهور ايدوب طيبات ايله تكلم ايدنلر جنت ونوره وخبيثات ايله تكلم ايدنلر
جحيم وناره ملحق اولور كما قال عبد الكريم الجيلى فى كتابه المسمى بكهف الرقيم
فى تفسير بسم الله الرحمن الرحيم ﴿ تقول النقطة للباء ﴾ ايها الحرف انى
اصلك وتركيبك منى بل انك فى تركيبك اصلى لان كل جزؤ منك نقطة فانت
الكل وانا الجزؤ والكل اصل والجزؤ فرع بل انا اصل على الحقيقة اذ تركيبك
عنى لاتنظر الى بروزى وراك فتقول هذا البارز غيرى ماوراك الاهويتى وعينى
ولولا وجودى فيك لم يكن لى بك هذه العلاقة التى هى تصرف شهادتك عنى
وتجعلنى وراء ظهرك اجعل غيبك شهادتك وشهادتك غيبك اما تحقق
وحدتى بك اولاك ماكنت انا نقطة الباء ولولاى ماكنت انت يامنقوط كم اضرب
لك الامثال كى تفهم احديتى بك وتعلم ان انبساطك فى عالم الشهادة واستتارى
فى عالم الغيب حكمان لذاتنا الواحدة لامشارك فى لك ولامشارك لك فى ما انت
لان اسمك حدث على اسمى الاترى اول جزؤ من اجزائك يسمى نقطة وثانى جزؤ
من اجزائك يسمى نقطة وثالث جزؤ من اجزائك يسمى نقطة وكذلك جميع
اجزائك نقطة فى نقطة فانا انت مالك فيك انية بل هويتى هى انيتك التى انت بها
انت لوكنت عند قولك فى نفسك انا تتخيل ذاتى لكنت انا ايضا عند قولى
هو اتخيل وجهى فكنت ح تعلم ان انا وهو عبارتان لذات واحدة ﴿ قال الباء ﴾
سيدى تحققت انك اصلى وقد علمت ان الفرع والاصل سيان وهذه جثتى منبسطة
متركبة لاوجودلى الابها وانت جوهر لطيف توجد فى كل شئ وانا جسم كثيف
مقيد بمكان دون غيره فمن اين لى حقيقة مالك ومن اين اكون انا انت وكيف يكون
حكمك حكمى ﴿ فاجابتها النقطة ﴾ وقالت شهود جسمانيتك وتخيل روحانيتى
هيئة من هيئتى ووصف من اوصافى وذلك ان جميع متفرقات الاحرف والكلمات
بجملتها صورتى الواحدة فمن اين التعداد اذلا يتحقق ان العشرة اسم لمجموع
هاتين الخمستين فمن اين التغاير بين الخمستين فالعشرة فى الحقيقة العشرية
لافى الاسمية اذ كنت انت من كل وجوهك وصفا من اوصافى ونظرة من نظراتى
فمن اين تكون الاثنينية بينى وبينك وهذه المجادلة التى بينى وبينك انها اصلها
فيما يردمنك وفيما يرد منى هذا بمجموعة ذاتى ترتيب حكمة الهية فاذا اردت
ان تعقلنى فتخيل نفسك وجميع الاحرف كلها والكلمات صغيرها وكبيرها
ثم قل نقطة فذلك بمجموعه عين نفسى ونفسى عين ذلك المجموع بل نفسك

مجموع عين ذلك بل مجموع عينى عينك بل لا انت وهم الكل انا ولا انت ولاهم
ولا واحد ولا اثنين ولا ثلثة ماثم الا النقطة الواحدية لا تعقل لمثلك فيه ولا تفهم
فلو تحولت من ثوبك الى ثوبى اعلمت كل ما اعلم وشهدت كل ما اشهد وسمعت
كل ما اسمع وابصرت كل ما ابصر ﴿ فاجابها الباء ﴾ وقال قدلاح بارق
ماقلت فمن لى بالوقوع فى صبح هذا الفجر وقد قلت القرب والبعد والكم
والكيف من تركيب وجودك فكلما شهدت القول بالترتيب وما لابد منه سلمت
وانصرفت بوجهى الى عالم شهادتى ولزوم الادب معك وكلما جلت فى ملكوت
معناى وجدتك نفسى فاذا طلبت من نفسى مالك من الحل والعقد فى الحروف
والسريان فى كل حرف بكمالك لا اجد شيئا فينكسر زجاج همتى وارجع خيرا
﴿ فقالت النقطة ﴾ نعم ترجع لانك طلبت من نفسك ونفسك عندك غير نفسى
فلا تجد منها مالى فلو طلبت منها انا الذى هو انت من نفسى التى هى نفسك
دخلت الدار من بابه فحينئذ ماطلبت ماللنقطة الا من النقطة بل ولا طلبت
الا النقطة مالها منها فحل هذا المعنى ان كنت معنى انتهى آه اى طالب صادق
نقطه ايله باميانده اولان نازو نيازى وبين الحروف اولان سر وحدت
وحكمت بينونت مسموعك اولديسه ذوق سليم ايله مشاهده قيل كه ﴿ نظم ﴾
جمله سى بر نور اما متصف * وارى بر حرف وعبارت مختلف * كيمه مخرج
دوداقدر كيمه حلق * تا معانيدن خبر دار اوله خلق * هر صفت كم وار الفده
آشكار * باويا ده ظاهر ايتمش كردكار * اولور اسم الله الف باتا وثا * بر براوقى
تاكه نجه حرف يا * هر نه كم وار در الفده باده وار * هم جلال وهم جمال
اى نامدار * كفر واسلامه سبب بونلر دررر * كندويه سالك بولر دن يول
بولور * بونقوش وبونجه صورتلركه وار * كاف ونوندن اولمديمى آشكار *
اختلاف السنيله بى خلاف * امر اولور هر حرف مثل نون وكاف * يعنى كم كن
ديرعرب شو دير عجم * ترك اول دير اكله كم روشن ديرم * امر ونهى ومصدر
اولورلر تمام * اسم وفعل وحرف اولورلر والسلام * سائرين دخى بوكا ايله
قياس * تاكه اوله سن لطف حقله حق شناس * ديكلدكسه بو سوزى
آكله اوزك * وحدت حقه اولاشدر كندوزك * انبيا بيلكم كلام الله‌در *
پس بو سردن اوليا آكاه در * حق تعالى نور هم نور انبيا * نور قرآندر
اينان سن تكريا * كر بو انوارك بيلورسك وحدتن * بيل كه بولدك حق تعالى
رحمتن * اكلادكسه نكتهٔ الله نور * اهل وحدتدن اولوب بولدك حضور *

ايعدى مرآت انوار عرفان وصاحب الشهود والايقان اولان اخوان
وخلانك ضمير خورشيد لمعانلرينه نهان دكلدر كه مجامع معارف ومنابع
لطائف اولان مجموع اصحاب شهود جميع عالمى كتاب مسطور ورق منشور
مشاهده ايتديلر بو معنايه كه كتاب ربانى سور وآيات وفصول وغاياتى مشتمل
كلام سبحانى اولوب اول دخى ذكر سابق حروفدن وحروف دخى باوجود
انواع اختلاف الفدن والف نقطه دن حاصل اولوب نقطه دخى كندو
مفرداتنده اثبات تركيبدن مبرا وقيد تجرددن معرا اولديغى جهتدن نقطه يى
حضرت هويت والف دخى من حيث التجرد والاولية حضرت احديت
وحروف سائره يى اعيان موجوده دن خارجه اولان حقايق بسيطه والفاظ
مركبه يى دخى موجودات خارجيه دن اعتبار ايدوب وحروف عاليات وعوالم
وحضرات ومجالى ومنصاتى سور وآيات مثابه سنده وتجليات وتعيناتى
فصول وغايات منزله سنده تقدير ايدوب افراد انسان كاملى مرتبهٔ كلماتده
فرض ايتمشلردر زيرا كلام صورت يوزندن حروفدن مركب ومن حيث
المعنى مفرددر كذلك انسان دخى من حيث الباطن مجلاى حضرت احديت
وبحسب الظاهر مجموعهٔ مجموع عوالمدر وبو بابده اولان اسرار ونكاتدن
بعضى بوندن اقدم * م * آب حيوان خوان مخوان اين را سخن * روح
نو بين درتن حرف كهن * بيتنك شرحنده بيان اولنمش ايدى * وبالجمله
شيخ محى الدين عربى رضى الله عنه فصوص الحكمده انبيا عليهم السلامى
بو جهتدن كلم ايله تسميه ايدوب وشيخ صدر الدين قدس الله انفاسه دخى
اعجاز البيانده بو سرى عيان ايتمشدر واكثر شارحان فصوص ديباجهٔ
كتابلرينى كلمات مز بوره تحقيقاتيله ترشيح ايدوب وسيد على همدانى قدس سره
دخى تحقيق نقطه وحروف وكلمات والفاظده اولان اسرارى عيان ايچون
بر مستقل كتاب تأليف ايدوب فضلاى انام شروح كثيره يازمشلردر جمله دن
قدوة المحققين شيخ اكبر قدس سره الاطهر اول فتوحاتده باب ثانيده
(ان الحروف امة من الامم مخاطبون ومكلفون وفيهم رسل من جنسهم ولهم
اسماء ولا يعرف هذا الا اهل الكشف من طريقنا وعالم الحروف افصح العالم
لسانا واوضحه بيانا) ديوب انواع اسرار غريبه كشف وبيان ايتمشلردر شيخ
صدر الدين قنوى رحمة الله عليه كشف السرده ما تم صورة الا ولها روح
فتارة يخفى آثار الروح فى الصورة بالنسبة الى اكثر الناس وتارة يظهر بشرط

تأيد الروح بتلك الصورة بمدد يتصل من روح آخر ديدكدنصكره حروف
ايچون دخى روح وخواص اثبات ايدوب (وللحروف والكلمات من حيث
افرادها ومن حيث تركيبها خواص تظهر من ارواحها بواسطة صورها
تلفظا وكتابة شهدت بصحة ذلك تجربة مكررة) ديو تحقيق بيورر * پس حروفده
شكلا وطبعا ومخرجا ولفظا اختلاف واقع اولوب كمى منقوطه وكمى غير منقوطه
ومنقوطه ملكدن وغير منقوطه ملكوتدن اولوب طبيعتلرينك كمى حار وكمى
يابس وكمى بارد وكمى رطب اولوب كيفيتلرى دخى نورانيه وظلمانيه وخاصيتلرى
مختلفه در مثلا (ا ه ط م ف ش ذ) حرفلرى حارهٔ يابسهٔ منصوبه در
وحروف مز بوره نك خواصى دافع علل بارده اولوب حماء بارده دفعى ايچون
استعمال اولنور واشتهاء طعام وحسن هضم وصفاء لون وبها وحسن صوت
وقوهٔ نظريه نك حفظيچون نافعدر على الخصوص دفع فلج ولقوه ورعشه ولدغ
عقرب وامراض وعلل بارده نك جمله سنى دافعدر يا بودر كه مسك وزعفران
وماء ورد ايله يازوب عسل شربتى ايله ايچه وياخود خرما وتفاح وابوايه
يازوب تناول ايده لر وياخود قبر طاسه وياخود ذهبدن وفضه دن لوحه يه
قازوب كوتوره لر بفضل الله تعالى ذكر اولنان اشيايه نافع ودافعدر وحروف
مز بوره نك جمله سى مفتوحه در * پس حين كتابتده دخى منصوبا ومفتوحا
يازلمق كركدر ودفع مضرات اعدا ايچون دخى قرائت اولندقده مفتوحا
قرائت اولنمق لازمدر (ب و ى ن ص ت ض) حروف مز بوره نك دخى
طبايعى حارهٔ هوائيه ومرفوعه ومضمومه در ذكر اولنان حروفك دخى
خواصى خفقانى وبشره ودماغه يبوستدن واقع اولان عوارضى وسودا
ووسوسهٔ دفع ايدوب تقويت باه وجلب سرور وفرح وازالهٔ هم وترح ايدوب
امراض باردهٔ سوداويه نك جمله سنه نفع ويروب دفع ورفع ايدر
(ج ز ك س ق ث ظ) حروف مز بوره دخى مائيه وبارده ومجرورهٔ مكسوره
اولوب خواصى اطفاء حرارت حاره وتسكين عطش مفرط وازالهٔ حماء حارهٔ
محرقه وجميع علل حاره يى دافعه در (د ح ل ع ر خ غ) وحروف مز بوره
ترابيهٔ بارده وساكنه در بونك دخى خواصى دفع رطوبات وامراض رطبهٔ
حاره ده استعمال اولنور وحروف ساكنه نك طريق استعمالى مكسور ايتمكدر
كما تقرر فى صناعة العرب الساكن اذا حرك حرك بالكسر لانه اخ السكون
پس بطريق التكسر قضاء وطر وجر مطر ايچون استعمال اولنور وحروف

ومتنده اولان
حروف سامور
هندى اختياريدر كه
ابجد حروفنى بو
اسلوب اوزره
استخراج ايتمشدر

نارى	هوائى	آبى	خاكى
ا	ب	ج	د
ه	و	ز	ح
ط	ى	ك	ل
م	ن	س	ع
ف	ص	ق	ر
ش	ت	ث	خ
ذ	ض	ظ	غ
حار يابس	حار رطب	بارد رطب	بارد يابس

اما افلاطون وامام
على كرم الله وجهه
قولى اوزره اشبو
اسلوب اوزره
توزيع اولنمشدر

نارى	ترابى	هوائى	مائى
ا	ب	ج	د
ه	و	ز	ح
ط	ى	ك	ل
م	ن	س	ع
ف	ص	ق	ر
ش	ت	ث	خ
ذ	ض	ظ	غ
حار يابس	بارد يابس	حار رطب	بارد رطب

مفرده‌یی اهل حکمت افلاك تسعه‌یه تقسیم ایدوب مثلا (اثقغ) ١١١١ حروفنی فلك
اعظمه (بکر) ٢٢٢ حروفنی فلك البروجه (جلش) ٣٣٣ حروفنی فلك زحله (دمت) ٤٤٤
حروفنی فلك مشتری‌یه (هنث) ٥٥٥ حروفنی فلك مریخه (وسخ) ٦٦٦ حروفنی
فلك شمسه (زعذ) ٧٧٧ حروفنی فلك زهره‌یه (حفض) ٨٨٨ حروفنی فلك عطارده
(طصظ) ٩٩٩ حروفنی فلك قمره تخصیص و بو اسلوب اوزره توزیع و تقسیم
اولنمشدر وحروف مزبوره‌دن اون دردی صامت اعتبار اولنوب مراد
اولنان اشبو حروف غیر منقوطه‌در (ا ح د ر س ص ط ع ك ل م ه و لا)
حروف مزبوره دخی عقد ایله هر حاجت ایچون استعمال اولنور مثلا غماز
وحاسد وهماز ونمام ولمازی عقد ایچون طریق استعمالی بودر که ذهب وفضه‌دن
بر اوحه‌یه یازلوب کوتروله ویاخود مسك وزعفران وکلابله بر قدح ایچنه
یازیلوب ماء عسل ایله ایچه‌لر مذکورلرك شرندن بعون الله امین اوله ونصف
ماعدا اولان حروف دخی بونلردر که ناطقلردر (ب ت ج خ ذ ز ش ض
ظ غ ف ق ن ی) وحروف مزبوره ناطقه‌ده دخی انواع خواص ومنافع
واردر ولکن صدد ذکر خواصك بیانی اولمیوب بلکه حضرت مولانا
من کل الوجوه اولانا حروف مفرده یادن الفه وارنجه ارواح انسیه کبی
بربرینه مختلفه و بریوزدن متحده ایسه بریوزدن متضاده و بریوزدن
هزل ایسه بریوزدن جددر یور مغله اتحاد واتفاق و تباین واختلاف
و طبایع و خواصدن بعض مرتبه‌سی ذکر اولندی * پس اصل مقصود
اختلاف حروفی برمفحوای (الارواح جنود مجندة فما تعارف منها ائتلف وما تناکر
منها اختلف) اختلافات ارواحه تشبیه ایدوب وانسانك دخی شکل وصورت
وهیکل وهیئت وصوت ولغت وخلق وسیرت ودین ومذهب وجمیع احوال
وافعالنده اولان مغایرتلرین اختلافات حروفه تمثیل ایدوب جمیع عباد الله
دخی کذلك برجهتدن متحد وبریوزدن مختلفدر بیوردی نته‌کم محمد شیرین
مغربی دیمشدر ﴿ شعر ﴾ لقد کنا حروفا عالیات * نزلنا فی سطور سافلات *
ظهرنا بعدما کنا خفایا * وصرنا الآن کل الکائنات * وما الاکوان الا نحن حقا *
فانا کائنات ممکنات * اذا صرنا العوالم والمراتب * وذاتا ثم اسماء الصفات *
تحجبنا بنا عنا لدینا * وقعنا بعده فی المشکلات * نسینا عهد ایام الوصال *
ولم نذکر عهود السالفات * رسول جاء منا بعد ذلك * علینا منبئ بالمعجزات *
دعا فینا لنا منا الینا * سمعنا فاستجبنا للنجاة * رجعنا کلنا منا الینا * وسرنا

ناری
حمل اسد قوس
خاکی
ثور سنبله جدی
بادی
جوزا میزان دلو
آبی
سرطان عقرب
حوت

وارتقینا عن جهات * عبرنا عن نفوس زاکیات * وعن رتب الذوات
القابلات * پس بو معنانك توضیحی بر مقدمه‌نك بیاننه دخی محتاج اولدی
ایمدی معلوم اوله که حضرت حق وقادر مطلق جمیع موجوداتی کندویه
عبادت ایچون ایجاد ایدوب لاجرم من حیث الاصالة هر بر موجود
عبادت خالق اوزرینه مجبول ومفطور اولوب وجودده برشیء بوقدر که بحاله
ومقاله وفعاله بل بذاته وصفاته اللهه عبادت ایتمیه زیرا (فقال لها وللارض
ائتیا طوعا او کرها قالتا اتینا طائعین) قول شریفی مصداقنجه سموات وارضك
اهلی و برموجب (وما خلقت الجن والانس الا لیعبدون) خصوصا جن وانس
عبادت ایچون خلق اولنوب برمفحوای (کل میسر لما خلق له) هر شی کندو ما خلق له‌سی
ایچون میسر وموفقدر و برمغزای غرای (قل کل یعمل علی شاکلته)
بحسب اختلافات اسماء متقابله و باعتبار مقتضیات صفات متضاده هر کسك
عباداتی دخی مختلفه‌در وخدای لایزال مبدع متعال اسم هادی ایله تجلی
ایتدیکی کبی اسم مضل ایله دخی تجلی ایدوب ومنعم اسمنك ظهوری نه وجهله
ایجاب ایتمش ایسه منتقم اسمنك دخی ظهوری ایجاب ایتمکله مظاهر اسما
وصفاته دخی بحسب الاختلاف ظهور ایجاب ایدوب فلهذا جمیع ناس
احوال وافعال واعمال واقوالده بربرینه اختلاف ایتمشلردر و برموجب (کان
الناس امة واحدة) جمیع ناس اللهك عبادی ومن حیث الفطرة الاصلیة
طاعت حقده متحده اولدقلری ایچون اول اکرم الاکرمین محض فضلندن
فطرة اصلیه‌لرینه دعوت ایچون ارسال رسل وانزال کتب ایدوب من حیث
اسمه الهادی اتباع رسول ایدنلری تبشیر ومن حیث اسمه المضل مخالفت رسول
ایدنلری انذار ایتمکله کیمیسی مظهر اسم هادی اولوب مظهریت هدایت
ایله اللهه طاعت و کیمیسی مظهر اسم مضل اولوب مظهریت ضلالتله حقه
عبادت ایدوب انواع ملل واصناف نحل ظهوره کلدی وهر بر طائفه عند
الاخر خطا اولان کندی مللرینی کندولرك علمی اوزره صواب بیلدیلر اول
فاعل مختار دخی ذلك الامرده مؤثره اولان سنت جاریه‌سنك مقتضاسنجه
هر بر طائفه‌یه کندو علم وعمللرین تزیین وتحسین ایلدی بناء علی ذلك ارباب
تحقیق (ما من دابة الا هو آخذ بناصیتها) آیت کریمه‌سنده بو معنایه اشارت
واردر دیمشلر آنکم اول عزیز قهار و جلیل جبار فاعل مختاردر وعبادندن
صدور ایدن افعال مختلفه صفاتنك اقتضاسیدر و مقتضیات اسما وصفات

نه ایسه عبادتی انك حكمی اوزرینه اجرا ایدر وهر بری حقك كمالنه لایق اولان
تنوع عباداتدن نیسه مستحق ایسه آنكله متصرف اولور پس بو اعتبار
ایله جمیع اشیا حقه عبادت ایدوب اول ذات مقدسك ربوبیتنه هیچ احدك
نه اقراری نفع ویرر ونه انكاری ضرر قیلور كما قال تعالی (وان من شیء الا یسبح بحمده
ولكن لا تفقهون تسبیحهم) پس اكر طاعت واكر معصیت ایله اولان مجموع
مسمیات تسبیحات اشیادندر ولكن هر احد تسبیحات مزبوره نك جمله سنك
فهمنه عالم اولمیوب بعضنه عارفلردر كما قیل (النفی انما وقع علی الجملة فصح
ان یفقهه البعض فقوله ولكن لا تفقهون تسبیحهم یعنی من حیث الجملة فیجوز
ان یفقهه بعضهم) پس بو اعتبار ایله جمیع عبادك عباداتی ومجموع اشیانك
تسبیحاتی حقه اولدیغی مسموعك اولدیسه كوش هوشك دوش قیل كه عبد الكریم
الجیلی انسان كامل نام كتابنده سائر ادیانده اولان عباداتك نكت واسراری
تحقیقنده نه بیورمشلردر علم شریفه خفی اولمیه كه اول صانع لایزال ومبدع بیمثال
وجود آدمی بعد الایجاد جنتدن اخراج ودنیایه انزال ایتمزدن اول آدم نبی اولمیوب
ولی ایدی اكا بناء كه نبوت تشریع وتكلیف ودنیا دخی دار تكلیفدر جنت
ایسه دار الكرامه ومحل مشاهده در بناء علی ذلك آدم جنتده ولی ایدی ودنیایه
بعد الاهباط آدمك ذریاتی وجوده كلنجیه دك ینه آدم كندو نفسنه نبی اولوب
وبعد ظهور الذریات حق تعالی آدمه انزال صحف ایدوب امر معروف ونهی
عن المنكر ایله اولادنه ارسال ایلدی آدم دخی ذریاتنه تبلیغ رسالت ووحدت
حقه دعوت وطریق هدایته ارشاد ودلالت ایلدكده اولاد آدمدن سمع قبول
وتدبر وتأمل ایله صحف آدمی قرآءت ایدنلر قبول دعوت ایدوب آدمه تبعیت
ونور ایمان ایله مستسعد ومظهر هدایت اولدیلر وبر فرقه سی دخی مشتهیات
طبیعیه ولذات جسمانیه یه اشتغال ایله هوالرینه تابع اولدقلری ایچون ظلمت جهل
وغفلت انلری غرور دنیایه میل ایتدیروب حقه وآدمه وكتاب وسنته انكار
وعداوت ایدوب نور ایماندن محروم ومظهر ضلالت وكفار بی سعادت اولدیلر
وآدم علیه السلام دار فنادن سرای بقایه ارتحالدن صكره آدمه تبعیت
ومحبت ایدنلر دخی بر بریندن مفترق اولوب بعضلری آدمك حرمت خدمتنی
حفظ ایچون آدمك شكل وصورتنی بر حجره نقش ایدوب قیام ناموس محبت
اولمغ ایچون حجر منحوته مثبت اولان صورت آدمك مشاهده سنه علی الدوام
ملازمت ایتدیلر زیرا آدمه حال حیاتنده ایتدكاری خدمت ومحبت انلری

مقرب الی الله اولمغله ظن ایتدیلر كه صورت منقوشهٔ آدمه اولان محبت آدمك
حال حیاتنده اولان خدمت كبی كندولری حقه تقریب ایلیه وصورته اولان
محبت محبت خدایه موصله ووسیله اوله * پس بو زعم ایله اولاد آدمدن
وارث نبوت وولایت اولان مرشد حیدن وآدمده اولان سر ساریدن غفلتله
مرتبهٔ صورتده قالدیلر وكندو رأیلری اوزره عبادت ذاتیه ایدرز دیو طریق
ضلاله كیدوب مظهر اسم مضل اولدیلر وبو یوزدن حقه عبادت قیلدیلر
وبوندن صكره بر طائفه دخی كلوب (انا وجدنا آباءنا علی امة) دیوب خدمت
مزبوره ده غلو حاصل ایتمكله بغیر تفكر اول صورت منقوشه نك نفسنه
عبادت ایدوب (عبدهٔ اوثان) اولدیلر بعده بر طائفه دخی قیاسات عقله
تابع اولمغله عبدهٔ اوثانی تزییف ایدوب دیدیلر كه اوثان وثن پرستلرك صنعتیدر
واصلك فرعه عبادتی سزا دكلدر پس اولی بودر كه بز طبایعه عبادت ایدرز
زیرا جمله عالم حرارت ویبوست وبرودت ورطوبتدن مركبدر پس طبایع اربعه
اصل وجود اولدیسه بز اصله عبادت ایدرز دیوب طائفهٔ مزبوره (طبیعیون)
اسمی ایله موسوم اولدیلر پس طبایعیه كأن حقه من حیث صفاته عبادت ایتدیلر
زیرا اوصاف الهیه دن اولان حیوة وعلم وقدرة وارادت اصل بناء
وجود اولوب طبایع اربعه دخی عالم اكوانده صفات اربعه نك مظاهریدر
یعنی رطوبت مظهر حیوة وبرودت مظهر علم وحرارت مظهر ارادت
ویبوست مظهر قدرتدر وحقیقة هذه المظاهر ذات الموصوف بها سبحانه وتعالی
پس ذكر اولنان مظاهرده اولان لطیفهٔ مزبورهٔ الهیه ارواح بصائر طبیعیینه
لایح اولماغله اوصاف مزبوره نك وجودده اثری اولان طبایع اربعه یه كیمی
عالم سابق وكیمی جاهل لاحق اولدقلری حالده زعملرنجه صفات حقه عبادت
ایتدیلر وبعده بر طائفه دخی كواكبه عبادت ایدوب طائفهٔ مزبوره یی (فلاسفه)
دیو ذكر ایتدیلر فلاسفه دخی بحسب العقل بونك اوزرینه رأی ایتدیلر كه طبایع
اربعه دن بریسنده فی نفسه حركت اختیاریه یوقدر پس طبایعه عبادتدن
نه حاصل بوندن ایسه سبعهٔ سیارات اولان زحل ومشتری ومریخ وشمس
وزهره وعطارد وقمره عبادت اولیدر دیدیلر زیرا بونلر بنفسه مستقل وكندو
فلكلرنده متحرك ووجودده كاه نفعا وكاه ضرا مؤثردر پس اولی بودر كه تصرف
كیمك ایسه اكا عبادت ایدرز دیدیلر ومن حیث اسمائه سبحانه وتعالی حقه
عبادت ایدرز زعم ایتدیلر پس اسم اللهدن جمیع اسمائك حقایقی مستمد اولدیغی

کبی شمس دخی نوریله جمله کواکبه ممداولوب (شمس) مظهراسم اللهدر و (قمر)
دخی مظهر اسم رحمندر زیرا اسم اللهدن اولان اسم رحمن مرتبه ده جمیع
اسمادن اعلی اولدیغی کبی قمر دخی شمسك نورنی حامل واکمل کواکبدر (مشتری)
دخی مظهر اسم الربدر زیرا اسم الرب لاقتضائه المربوب کمال کبریایه شمولی
جهتندن مراتبدن اخص مرتبه ده اولدیغی کبی مشتری دخی کواکب افلاکك
اسعدیدر و(زحل) مظهر اسم واحددر زیرا اسماوصفات اسم واحدك تحتنده
اولدیغی کبی جمیع کواکب افلاك تحت حیطهٔ زحلده در (مریخ) دخی مظهر
قدرتدر زیرا مریخ قهاریته مختصدر (زهره) دخی فی نفسه سریع التقلب اولوب
مظهر ارادتدر و (عطارد) مظهر علمدر زیرا عطارد سماده کاتبدر وبقیهٔ کواکب
معلومه داخل تحت احصا اولان اسماء الحسنایه مظاهر اولوب وکواکب غیر
معلومه لایعد ولایحصی اولان اسماء الهیهٔ باقیه نك مظاهریدر پس طائفهٔ
فلاسفه نك ارواحی بالفطرة الالهیة او لان مؤثر حقیقیدن من حیث الادراك
الاستعدادی برشی ذوق ایتمکله هر برکوکبده موجود اولان لطیفهٔ الهیه ایچون
کواکب مزبوره یه عبادت ومن حیث الاسماء پرستش ایدوب مظهر اسم مضل
اولدیلر وحضرت حق من حیث ظهور الاسماء والصفات نور ذات کواکب
اولدیغی جهتندن معبود لذاته اولمق اقتضا ایلدی ولهذا السر بنی آدم
وغیر بدن وانواع حیواناتدن وجودده برشی بوقدر الاکه اول شی یا بودرکه
برمحدث ومظهره ویاخود علی الاطلاق حقه عبادت ایتمیه پس علی التقیید
عبادت ایدن مشرك وعلی الاطلاق عبادت ایدن موحددر وجمله سی
حق تعالینك عبادیدر وحق جمله نك موجدیدر ومن حیث الاطلاق حقه
عبادت ایدنلر فقط امت محمددر زیرا امت محمد اجزاء محمدثانده بغیر تقییدمن حیث
الجمع حقه عبادت ایدرلر پس برطائفه دخی فلاسفه یه اختلاف ایدوب نجومه
عبادت ایتمکدن ایسه مطلقا نور وظلمته عبادت اولیدر وطاعتی انواره تخصیص
کواکبدن احری دردیوب نجومه تخصیص ایتمکسزین حیث کان نور مطلقه
وهرقنده اولورسه اولسون ظلمت مطلقهٔ متخلیه یه عبادت ایدوب نوره یزدان
وظلمته اهرمن دیدیلر وطائفهٔ مزبوره (ثنویه) نامیله شهرت بولدیلر وسر
عبادت ثنویه بودرکه اول ذات مقدس من حیث الاسماء والصفات جمع اضداد
ایدوب بنفسه مراتب حقیه وخلقیه محیط وشامل ووصفینده حکمین ودارینده
نعمتین ایله ظاهر اولوب حقیقة الهیه یه منسوب اولان انوارده ظاهر وحقیه
وخلقیه منسوب اولان ظلمتدن عبارت اولماغله کأنه ثنویه جامع الوصفین

والضدین والاعتبارین والحکمین اولان سر الهییی مشاهده ایدوب من هذه
اللطیفة الالهیه حقه عبادت ایدرز زعمیله عبدهٔ نور وظلمت اولدیلر و بوندنصکره
برطائفه دخی ثنویه یه اختلاف ایدوب عبادت ناره ذاهب اولدیلر بونلر دخی فهم
قاصرلری اوزره دیرلرکه مبنای حیات خود حرارت غریزیهٔ طبیعیه اوزرینه در
وحرارة غریزیه نك معنی وصورة وجودیسی ناردر پس اصل وجود بالکز نار در
دیوب عبدهٔ نار اولدیلر وطائفهٔ مزبوره (مجوس) اسمیله موسوم اولدیلر
ومجوسیلرك دخی عبادت نارده اولان سر ونکته لری بودرکه احدیهٔ ذاتیه اسماء
واوصافك مراتب ومظاهرینی باجمعهم مغنیه اولدیغی کبی نار دخی اقوای
استقصات وارفع عناصر اولوب بسبب المحاذات جمیع طبایعی مغنیه در ونار
طبایع ثلثه دن بریسی تقرب ایده میوب وتقرب ایتدکلرنده قوة نار غالبه اولماغله
جمله سی بطریق الاستحالة ناره تحول ایدر وهوا وماء وتراب و برودت ورطوبت
ویبوستدن اولان اسما وصفاتك برینی قبول ایتمیوب جمله ذات نارده مندرج ومضمحل
اولور پس فلهذه اللطیفة طائفهٔ مجوس ناره عبادت ایتدیلر قال الجبلی * واعلم
ان الهیولی قبل ظهورها فی رکن من ارکان الطبایع التی هی النار والماء والهواء
و التراب لها ان تلبس صورة ای رکنا شاءت واما بعد ظهورها فی رکن
من الارکان فلایمکنها ان تخلع تلك الصورة وتلبس غیرها فکذلك الاسماء
والصفات فی عین الواحدیة کل واحدة منهن لها معنی الثانی فالمنعم هو المنتقم
فاذا ظهرت الاسماء فی المرتبة الالهیة لایفید کل اسم الا ما اقتضته حقیقته
فالمنعم ضد المنتقم فالنار فی الطبایع مظهر الواحدیة فی الاسماء فلما انتشقت
مشام ارواح المجوس بعطر هذا المسك زکمت عما سواه فعبدوا النار وماعبدوا
الا الله الواحد القهار) و برطائفه دخی مجوسیه وفلاسفه وثنویه ووثنیه یه
اختلاف ایدوب عبادتك اصلا فائده سی یوقدر زعمیله لاجرم دهر من حیث
الفطرة علی ماهو الواقع مقتضاسی اولان شیئله مجبولدر پس مقتضای دهر
بودرکه هرشی دفع ارحام ایله ظاهر وبلع ارض ایله مکتوم ومعدوم اولور
دیوب رأسا عباداتی ترك ایتدیلر والسنهٔ ناسده طائفهٔ ضالهٔ مزبوره
(دهریه) و (ملاحده) تسمیه سیله مشهور اولدیلر (فانهم عبدوا من حیث
الهویة قال علیه السلام (ان الدهر هو الله) پس ذکر اولنان طوائف
ست اهل کتابدن اولمیوب عقل ناقص و فهم قاصرلرینه اویدیلر و کذلك
اهل کتاب دخی متفرق اولوب جمله دن بری طائفهٔ (براهمه) درکه

بز ذريت ابراهيم و دين خليل اوزرينه بز زعم ايتمكله كنديلره برنوع
عبادت تخصيص ايدوب (لامن حيث نبي ولامن حيث رسول مطلقا) حقه عبادت
ايدرز ووجودده برشئ يوقدر الامخلوق خدادر و بز وجود و حدانية حقه
مقرز ديرلر مع هذا انبياء ورسلى انكار ايدرلر و بويله زعم ايدرلر كه ابراهيم
عليه السلام كندى عندندن انلره بركتاب يازوب اول كتابده حقايق ذكر
ايتمش اوله يعنى كتاب مزبور كلام اللهدر ديمزلر و حقك متكلم ايله اولان
وصفنى انكار ايدرلر و كتاب مزبور بش اجزاء اولوب درت اجزاسنى ايچلرندن
هر احد ايچون قراءتنى مباح ايدوب جزؤ خامسنى آحاددن غيريسى مطالعه
ايتمه سنه تجويز ايتميوب جزؤ خامسك كلمات غامضه واسرارينك بعد غورى
اولمغله هر كس فهم واذعان ايده مزديرلر و بينلرنده مشهوردر كه جزؤ خامسى
هر كيم تلاوت ايلسه لاجرم آنك امرى قراءت ايلينى اسلامه ميل ورغبت
ايتديروب دين محمدى يه داخل اولور ديرلر و طائفهٔ مزبوره بلاد هندده
چوقدر وناسدن بعضيسى براهمه زينده اولوب براهمه ده نز ديرلر ولكن براهمه
انلرى كنديلردن عد ايتميوب انلر ايچون وثن پرستلردر و عبدهٔ اوثان بزدن
دكلدر ديرلر پس ذكرى سبق ايدن اجناس مزبورهنك جمله سى تعبدات
مذكورهيى كندى نفسلرندن ابداع ايتمكله سبب شقاوت و باعث ضلالتلرى
اولوب رحمت حقدن مردود و مطرود اولديلر و كتابيلرك برنوعى دخى امة
موسادن اولان طائفهٔ (يهود) دركه حالا منسوخ اولان
دينلرى اوزره كونده ايكى كره صلاة و يوم كنورا كه يوم عاشورادر صومله
و يوم السبتده اعتكاف ايله عبادت ايدرلر و عند اليهود شرط اعتكاف
بودركه يوم جمعهنك وقت غروبنده مأكول ومشرب ولوازم سائرهيى تدارك
ايدوب آخر اضواء يوم سبته دكين نه خارجدن برشئ داخل بيت ونه بيتلرندن
برشئ اخراج ونه بيع وعقد ونه نكاح ايدرلر كما نقل عن التورية قوله تعالى
(فى التورية انت وعبدك وامتك لله تعالى فى يوم السبت فلهذا احرم عليهم
ان يحدثوا شيئا يوم السبت مما يتعلق بامر دنياهم وهذه حكمة جليلة فان الحق
تعالى خلق السموات والارض فى ستة ايام ابتدأ فيها بيوم الاحد ثم استوى
على العرش وهو يوم السبت قيل هو يوم الفراغ فلاجل هذا يعبد الله اليهود
بهذه العبادة فى هذا اليوم اشارة الى الاستواء الرحمانى وحصوله فى اليوم
فافهم فجمعت جميع اسرار تعبداتهم ولم يبق شئ من اسرار الله الا وقد هدانا

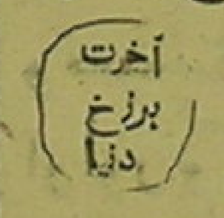
اليه محمد صلى الله تعالى عليه وسلم فدينه اكمل الاديان وامته خير الامة) وكتابيلرك
برنوعى دخى امت عيسادن اولان (نصارى) دركه مذكورلر امم
ماضيهنك جمله سندن وامة محمده قريب العهد ودون المحمديون حقه
قريبلردر لقوله تعالى (لتجدن اشد الناس عداوة للذين آمنوا اليهود والذين
اشركوا ولتجدن اقربهم مودة للذين آمنوا الذين قالوا انا نصارى ذلك بان منهم
قسيسين ورهبانا وانهم لايستكبرون) وسبب قرب بودركه نصارى طالب
حق اولوب حقه عبادتى عيسى ومريم وروح القدس ملاحظه سيله ايتديلر
بعده عدم تجزيه ده قيل وقال ايدوب محدث عيساده قدم وجود حقه قائل
اولديلر و بونكله تنزيه فى التشبيه مراد ايتديلر ولكن مذكورلر ثلثهٔ مزبورهيه
حصر ايتدكلرى ايچون درجهٔ موحديندن ساقط اولديلر ٣ وحصر وتقييد
عقايد نصاراده تحكمدر يعنى بغير الدليل اثبات حكم تجويز اولنمشدر وطائفهٔ
نصارى قرق طقوز صباح صوم ايله عبادت ايدوب يوم الاحددن ابتدا ايدرلر
و يوم الاحدده ختم ايدرلر ومابينلرنده يوم الاحدده صائم اولماغى مباح قيلوب
وقرق طقوزدن سكز كونى اخراج ايدوب قرق بر كون مدت صوم قالمشدر
وكيفيت صوملرى وقت عصردن عصر آخره برساعت قالنجه كه يكرمى اوچ
ساعت اولور قوت مقامنه قائم اولاجق نسنه تناول ايتميوب خمر وآب وفواكه
قسمنى اكل ايدرلر واعياد تسعه و يوم الاحدده اعتكاف ايدرلر بونلرك دخى
تحتنده قبل النسخ علوم جمه واسرار شتايه اشارت واردر ولكن صددمز
آنى بيان اولميوب مقصود دين اسلامك شرفنى تبيان وهر برى حروف
مختلفه كبى بر يوزدن متحد و بر يوزدن مختلف اولديغن عيان ايتمكدر الحاصل
مسلمون نصارى يهود براهمه دهريه مجوس ثنويه فلاسفه
طبيعيه عبدهٔ اوثان من حيث الكلى اصول طوائف مختلفه اون ملت
اولوب هر بريندن تركب ايدن ملل لايعد ولايحصى در و بر فحواى (كنتم خير امة
اخرجت للناس) خير امة امة محمد و حق دين اسلام اولوب حضرت سيد
المرسلين وخاتم النبيين بعث اولنوب قرآن عظيم الشان نازل اولدقدنصكره
جميع اديان سائره منسوخ و باطل وار بابى عموما مظهر اسم مضل وعذاب
ناره ملحق وواصل اولمشلردر وغيريلرك بعد النبى الاكرم سالك اولدقلرى
مسالك وذاهب اولدقلرى مذاهب طريق شقاوت وغضب و مسلك الم
وتعب اولوب جمله سى مغضوبين و ضالين و مطرودين وهالكيندر كما قال

٣ و فى القرآن (انتهوا خيرا لكم) اى انتهوا عن التثليث يعنى اقنوم الاب و اقنوم الابن و اقنوم روح القدس المراد باقنوم الاب ذات وباقنوم الابن علم وباقنوم القدس حيوة منه

تعالى (ومن يبتغ غير الاسلام دينا فلن يقبل منه وهو فى الآخرة من الخاسرين)
الآية واى خسارة اعظم من فوت السعادة المنزلة لصاحبها فى درجة القرب
الالهى (والمسلمون كلهم سعداء بمتابعة النبى صلى الله تعالى عليه وسلم لقوله
لما قال الاعرابى رأيت اذا احللت الحلال و حرمت الحرام و اديت المفروضة
ولم ازد على ذلك شيئا ولم انقص منه شيئا) او كما قال (هل ادخل الجنة فقال له
عليه السلام نعم ولم يوقفه بشرط بل اطلق بتصريح دخول الجنة بذلك
العمل فقط ومن حصل فى الجنة فقد فاز باول درجة من درجات القرب كما قال
تعالى (فمن زحزح عن النار وادخل الجنة فقد فاز) (فالمسلمون على الصراط
المستقيم وهو الطريق الموصل الى السعادة من غير مشقة (والموحدون
من المسلمين اعنى اهل حقيقة التوحيد على صراط الله وهذا الصراط اخص
وافضل من الاول فانه عبارة عن تنوعات تجليات الحق لنفسه بنفسه
والصراط المستقيم عبارة عن الطريق الى الكشف عن ذلك فالمسلمون اهل
توحيد والعارفون اهل حقيقة وتوحيد وماعدا هؤلاء فكلهم مشركون سواء
فيه جميع الشيع و الملل المذكورة فلا موحدون الا المسلمون (والعارفون)
عباد الرحمن (وعامة المسلمين عباد الرب (فمقام المحققين الحمد لله
(ومقام العارفين (الرحمن على العرش استوى له ما فى السموات
وما فى الارض ومابينهما و ماتحت الثرى (و مقام عامة المسلمين (ربنا اننا
سمعنا مناديا ينادى للايمان ان آمنوا بربكم فآمنا ربنا فاغفر لنا ذنوبنا وكفر عنا
سيئاتنا وتوفنا مع الابرار) واعنى بعامة المسلمين جميع من دون العارفين
من الشهداء والصالحين والعلماء والعاملين فانهم عوام بالنسبة الى اهل القرب
الالهى وهم المحققون بنى الله اساس هذا الوجود عليهم وادار افلاك العوالم
على انفاسهم فهم محل نظر الله من العالم بل مجالى الله من الوجود فعباد الله
مع الله على الحقيقة والابرار مع الله على المجاز والباقون مع الله على التبعية والحكم
على الحقيقة فالكل مع الله كما ينبغى فالكل عباد الله والكل عباد الرحمن والكل
عباد الرب) آه اى مستمع قابل ارواح متعدده حروف مفرده كبى بر برينه مختلفه
ونور حقدن مخلوقه اولدقلرينه نسبت ايله متحده اولدقلرى شعاع شمسدن
مضيئه اولان شعاعات مختلفه نك آفتابه اولان نسبتى كبيدر وارباب حقيقتك
عالم واحديتده نسبت ايتدكلرى زجاجات متلونه و مختلفه ده ظاهر اولان
نور آفتابك واحديتى كبيدر وتنوع مظاهردن شمس واحده ده خودبنفسها

تنوع و تعدد اولمديغى اظهر من الشمس در پس من حيث الظاهر واحد
ومن حيث المظاهر ارواح متنوعه و متعدده اولديسه برمفحواى (وان ليس
للانسان الا ماسعى) و برمصداق (اليوم تجزى كل نفس بما كسبت) احوال
ناس برزخده وحشرده دخى مختلفه اولوب حق جل وعلا عبادندن بعضيسنه
حكمت وبعضيسنه قدرتيله معامله ايدوب وحكمتى ايله معامله ايتديكى عبادنك
دنياده اولان كسب وعملنك حقيقتنى برزخده منقلب ايدوب معانئ طاعات
ايچون صور مختلفه خلق ايدر و بندهٔ كاسب حق تعالى كندو ايچون خلق
واقامت ايتديكى صورته منتقل اولور مثلا صلوة وصيام وحج و زكوة
وصدقه وغيرى طاعاتك صور تلرينى حاضر بولوب برعمل حسندن عمل
آخر مستحسنه انتقالدن زائل اولمز وانتقال ايتديكى صورت عمل يا بطريق المثل
وياخود اندن اجمل واحسن در دنياده اولديغى كبى والى يوم القيمة حقايق
امورى برزخده كندويه ظاهره اولمقدن خالى اولمز و مشاهده ايتديكى
صورت اعمالنك حسن وبهجت وضيا ونورانيتى ذلك العملده اولان اجتماع
خواطر وحسن مقصد و قدر طاعت حسبنجه اولور و كذلك قبح صورت
دخى اعمال سيئه ده اولان انهماك كنه كوره اولور مثلا زانى وسارق
وشارب الخمر او لان اعمال قبيحه سندن صور قبيحه خلق ايدوب زانى
ايچون ناردن برفرج منتن صورت قوروب ذكرينى فرج نارى يه ايلاج ايدر
ومعصيت مزبوره ده بقدر الانهماك حرارت نار ونتانت رايحه ايله معذب
اولور و كذلك شارب الخمر ايچون دخى ناردن قدح ونار دن خمر خلق
اولنوب معاقب اولور و كذلك طاعت ايله معصيت ماينده مذبذب اولانه
دخى كاه نورانى وكاه ظلمانى صور مختلفه عرض اولنوب صور مزبوره يه
انتقالدن زائل اولمز وبتواتر الانفعال حقايق امر شيئا فشيئا اصحابنه
ظاهر اولوب احد حكمين ايله اوزرينه قيامت قوپار واكر حق تعالى
عبادنه قدرتيله معامله ايدرسه عبد مزبور معانئ عملنده واقع اولميوب
ولكن صورت قدرتك معانيسن مشاهده ايدر مثلا عبد عاصينك معصيتنى
مغفرت ايدوب صورت طاعات شبهنه انتقال ايدر والى يوم القيام برزخده
برصورت حسنه دن برصورت حسنه يه وياخود احسنه انتقالدن زائل اولمز
و كذلك عبد مطيعك دخى ازل ازالده اوزرينه قلم شقاوت چكلمش ايسه
عملنى حبط ايدوب الى يوم القيمة نارده اولان دركاتنه كوره صور قبيحه ايله

عقاب ایدر زیرا اعمالی عن خلوص واعتقاد اولمیوب صورت طاعتده معصیت
ایدی (یفعل الله مایشاء و یحکم مایرید) وحق سبحانه وتعالی برزخده برقوم
دخی خلق ایدوب برزخده ساکن اولورلر وعمر سوررلر وطوائف مز بوره
نه اهل دنیادن ونه اهل قیامتدندر ولکن خلق اولندقلری اصل ومحتدك
اتحادی اولدیغیچون اهل آخرته ملحقلردر * پس شول کمسنه که بعد الموت
روحانیتی انلر ایله مجانست ایتدیسه برزخده انلر ایله موانست ایدر وآنك مثالی
شول کمسنه یه مشابه درکه مثلا برقومه واصل اولورکه بو انلری وانلر بونی بیلوب
بربرینه انیس اولورلر پس مخلوق برزخ دخی بعد الموت روحی کندولره مجانس
اولان کمسنه ایله مستأنس اولوب اکر فرح واکر ترحده معیت ایدرلر وشول
کمسنه نك که روحی انلر ایله مجانست ایتمیه بعد الموت انلر ایله استیناس ایتمیوب
هر برینی صاحب غیظ کوررومستوحش اولوب دیار غربتده دوشر وحق
تعالی عبد عاصی یه انلری سبب عذاب ایتمکله اقبح صورتده مرئی اولوب کمال
مرتبه وحشت ونفرت ایدر اما نه چاره خلاص اولمیاز * نظم * قیلمدین
توبه یه قلرسه حصار * قالدك اول کوردکارکله خوار وزار * یوق حصارك
کیم قچوبن کیره سن * باشکه عقلکی بردم دیره سن * کر ایکی عالمده ایسترسك
نجات * توبه قیل ایامه چون یوقدر ثبات * بوخبرلر کیم اشتدك آشکار *
خوش نصیحتدر اونتمه زنهار * وبو دخی معلوم اوله که قیامت وبرزخ ودنیا
وجود واحددر وبونك مثالی بحسب الفرض اشبو دائرهٔ مفروضه

کبی درکه نصفی آخرت ونصفی دنیا وبینهماده واقع خط اعتباری
برزخدر * پس سنك شول انیتك که انکله موجودسن وانیت مز بوره
سنك عینکدر دنیاده وبرزخده وآخرتده انیت مز بوره ایله قائم سن ولکن
ما بینده تفاوت بودرکه امور برزخ ضروریه در زیرا امور برزخیه دنیایه مبنیه در
کذلك امور آخرت دخی ضروریه در زیرا امور آخرت دخی برزخه مبنیه در
فامامور دنیویه اختیاریه در (ثم اعلم ان الله تعالی اذا اراد ان تقوم القیمة
امر اسرافیل علیه السلام ان ینفخ النفخة الثانیة فی الصور لان النفخة الاولی
للفناء والصور هو عالم الصور الروحیة ینفخ فیها النفخة الاولی من حیث
اسمه المفنی والممیت فتعدم الصور وتنحل عن عقد هیا کلها کما تنعدم الصور
المرئیة فی النوم بالانتباه فترجع الی محلها الذی خلقت منه ثم ینفخ النفخة الثانیة
فی الصور فترجع کما کانت من عالم الارواح فتدخل فی قوالب الاشباح کعود

اشراق الشمس فی زجاجتها وکل هذا باعتبارها فی وجودها فان العالم
الاخروی هو عالم الارواح وجمیع عالم الارواح عبارة عن مطلق الروح الموجود
فی الانسان فلا یخرج الانسان عن نفسه لان الآخرة عبارة عن عالم الارواح
وعالم الارواح بجمعه مطلق روحه فالعالم جمیعه کمراء متقابلات توجد کل واحد
منهن فی الاخری علی حکم الاحدیة لا علی حکم المماثلة والمشاهدة فجمیع العالم
جوهر فرد غیر منقسم فی نفسه علی الحقیقة وما تراه من التعدد والانقسام
فهو خیال بمثابة مالو فرضنا الانقسام فی الجوهر الفرد وهذا معنی قوله تعالی
(ونحشرهم یوم القیمة) ایمدی بنم نور دیدم ذکر اولنان اسرار ونکاتی فهم
ایتدکسه مبارك باد دیسونلرکه وجودده اولان سرا حدیث مشهودك اولوب
وارواح انسیه مانند حروف مفرده نه یوزدن متحد ونه یوزدن متفرق ایدیکن
عین یقین ایله کورر سن وجنة ونار واهوال آخرندن حق تعالی نك وعد
ووعیدینی کشفا وعیانا مشاهده ایدوب ایمانك زید بن حارثه رضی الله عنه
ایمانی کبی شهودی وعینی اولوب رسمی وغیبی مرتبه سندن کچر ان شاء الله تعالی
زیدك مرتبهٔ ایمانی عن قریب مثنوئ شریفده کلدکده مسموعك اولور پس
هر کسك ارواحی صور اعمالیه سی اوزرینه حشر اولوب روز جزاده اصحابنه اعمال
سیئه وحسنه سی عرض اولنمغله کاشف الاسرار مولانا خداوندکار بیوررلرکه
* مثنوی * پس قیامت روز عرض اکبرست * پس قیامت عرض اکبر
کونی در * مثنوی * عرض اوخواهد که بازیب وفرست * عرضی اول کمسنه
ایستر که زیب وفر ایله در یعنی عرض اعمال اولان روز جزایی ارباب علوم نافعه
واصحاب اعمال صالحه اولانلر ایستر زیرا جمال وکمال وحسن خصالی ظهوره
کلوب بردولت وسعادته نائل اولورکه زوالی یوق وبرنوره واصل اولورکه
افولی یوق کما قال الله تعالی (یوم تری المؤمنین والمؤمنات یسعی نورهم بین ایدیهم
وبایمانهم) وقال علیه السلام (لیس عبد یقول لا اله الا الله مائة مرة الا بعثه الله
یوم القیمة ووجهه یوم القیمة لیلة البدر) اخرجه الطبرانی عن ابی الدرداء
وقال الله تعالی (یوم تبیض وجوه وتسود وجوه) روی عن ابن عباس
فی هذه الآیة قال تبیض وجوه اهل السنة والجماعة وتسود وجوه اهل البدع
والضلالة (وعن ابن کعب فی هذه الایة قال صاروا فرقتین یوم القیمة فقیل
لمن اسود وجهه اکفرتم بعد ایمانکم فهو الایمان الذی کان فی صلب آدم حیث کانوا
امة واحدة (واما الذین ابیضت وجوههم) فهم الذین استقاموا علی ایمانهم

مطلب
فی الیوم العرض الاکبر بمواعظه

واخلصواله الدين فبيض الله وجوههم وادخلهم فى رضوانه وجنته) پس
جزامقابلهٔ عمل ده اولديسه ✻ مثنوى ✻ هر كه چون هندوى بد سودايست ✻
هر كيم كه مانند هندوى بد سو دايى وسيه رو در يعنى اعمال قبيحه وعقائد
فاسده ايله قلبى قرارمشدر و نفسنه ظلم ايتمشدر (مسلم و بخاريده ابن عمر
رضى الله عنه دن روايت اولنان (الظلم ظلمات يوم القيمة) حديث شريفى
مصداقنجه ✻ مثنوى ✻ روز عرضش نوبت رسوايست ✻ يوم عرض
اكاظلمت ور سوايلقدر قال الفقيه رحمه الله قال ابن عنبسة (يفر كل انسان
من صاحبه واقربائه يوم القيمة من شدة مايرى من الاهوال على نفسه حتى رأيت
فى الاخبار) عن ابى هريرة رضى الله عنه انه قال ان رسول الله صلى الله عليه وسلم
قال اذا كان يوم القيمة ترى الام ولدها فتقول له يا ولداه الم يكن بطنى لك وعاء
وثديى لك سقاء وحجرى لك حواء فيقول لها اى شئ تريدين ياأماه فتقول
ارفع عنى ذنبا واحدا فيقول ياأماه انامشغول بنفسى فلاتفرغ اليك) آه اى نفس
غافل روز جزا بريوم عظيمدركه حق جل وعلا اول يوم عرضى كتاب مبيننده
يوز عدددن زياده اسما ايله تسميه ايدوب جمله مخلوق قبرلرندن طوروب والى
ماشاء الله حفاتا وعراتا ميدان عرصاتده حيران ودم بسته قالوب وكمسه دن
كمسنه يه درمان اولميوب وملائكه صفا صفا قائمين اولدقلريچون يوم قيامت
تسميه اولندى وجميع انس وجن بريره جمع اولوب بعد الحساب والسؤال
(فريق فى الجنة وفريق فى السعير) اولدقلريچون يوم الجمع ويوم الفرق
دينلدى واول كوندن صكره بركون دخى اولمامغله يوم عقيم ويوم عظيم
ويوم عسير دينلدى (ويوم تبلى السرآئر (ويوم تقلب القلوب والابصار
ويوم تشخص فيه الابصار (ويوم لاريب فيه) ديو بيورلدى آه نفس ظالم اول
حسرت وندامت كوننى ملاحظه ايدرمى كه انواع خوف ومشقته مبتلا اولوب
احوال ظلمه ذكر كون وارباب حقوق اللرنده زارو زبون قالوب مالى يوقدركه ويره
وحصارى يوقدركه كيره من لدن آدم الى يوم الجزاء محشرده جمع اولان
انبيا واوليا واصفيا واتقيا محضرنده خور وحقير اولوب واعمال صالحه سن
ارباب حقوق الوب كندوسى مفلس وفقير قالور ونيجه شدتلر چكوب انواع
رسوايلق كورر كماروى عن ابى هريرة قال النبى عليه السلام (من كانت له
عنده مظلمة لاخيه من عرضه اوشئ فليتحلل منه اليوم قبل ان لايكون له
دينار ولادرهم وان كان له عمل صالح اخذ منه بقدر مظلمته وان لم يكن له

حسنات اخذ من سيئات صاحبه فحمل عليه) آه اى نفس بى انصاف سفيان
ثورى حقله بين العبد اولان يتمش كناهدن حق عبددن اولان بركناه بدتردر
بيورر ✻ و يزيد بن سمره دن مرويدركه دوزخده مانند شترافعيلر ونيزه مثللو
عقربلر اولوب اهل دوزخ عذاب نارك شدتندن فرياد ايدوب امنيهٔ تخفيف
ايتدكارنده زبانيلر حيات وعقارب اولديغى دركاته ايلتهلر پس مار وكژدملر
صچرايوب دوداقلرينه يابشه لر ويوزلرينك دريلرين قوپاره لر پس اهل دوزخ
فرياد ايدوب بزى بونلردن قورتارك وقايل اولدق عذاب ناره كوتورك ديدكارنده
حق تعالى حيات وعقارب لسان فصيح ايله سويلدوب اى ظالملر حق تعالى
بزى سز دنياده عباد اللهى اليكزله ودليكزله رنجيده ايتدككزدن خلق ايدوب
بوكون جزاكز ويرزديو لدغ ولسع ايده لر ولحم وشحملرين عظامنه وارنجه
ييوب انواع عذاب ايله معذب اوله لر (وعن نعمان بن بشير قال قال رسول الله
صلى الله عليه وسلم (ان ادنى الناس من اهل النار عذابا يوم القيمة رجل عليه
نعلان من نار يغلى منهما دماغه كانه مرجل وهو يرى انه اشد اهل النار عذابا)
✻ الهى برضعيف افتاده يم ✻ نفس اللنده عاجز و درمانده يم ✻ نفس ديوب
سويلرم اما بيلمزم كه نه در هردم اللندن اغلرم خبرم يوق كه نه نسنه در آلهى
توشهٔ تقوايى عقبايه زادايت آلهى بزى آخرت غصه لرندن آزاد ايت
آلهى سنك عطاك موهوبدر مكسوب دكل ورحمتك عنايته دائردر عبادته دكل
آلهى بن ديمكله بولنمزسك بكا بن ديدرمه بويولده قال و قيل حجاب
ايسه سن ديدرمه عدد شرك ايسه سن رفع ايت جبهٔ هستى عائق اولورسه
سن خلع ايت آلهى هر وجودك نورى سندن هر ممكنك ظهورى سندن
هر عاشقك محبوبى سنسن هر ساجدك مسجودى سن هر ذاكرك مذكورى
سنسن هر شاكرك مشكورى سن هر حامدك محمودى سنسن هر قاصدك
مقصودى سن هر مكانده سندن اثر وار اما بى مكانسن هر شيئده سندن
نشان وار اما بى نشانسن ✻ نظم ✻ كناه من اكرازحد برونست ✻
هزاران بار ازآن فضلت فزونست ✻ اكر باشد دو صد خرمن كناهم ✻
توانى سوختن از برق آهم ✻ اكر باشد ز عصيان صد كتابم ✻ توانى شستن
از چشم پرآبم ✻ دو چشم من دو رود ست از ندامت ✻ همين بس آب رويم
درقيامت ✻ آه كيم بى توبه وندامت اولوب ظلمات معصيت ايله مرآت قلبى
پركدورت ونفسى هندو صورت وسيه سيرت اولان بى دولت نيجه اينسون كه

مثنوى * چون ندارد روى همچون آفتاب * چونكه آفتاب كبى
يوز طوتمز يعنى وجه روحانيسى ايمان وطاعت وعشق ومحبتدن آفتاب كبى
منور اولميه * مثنوى * او نخواهد جز شبى همچون نقاب * اول نقاب
كبى يوز اورتوبجى برشبدن غيرى ايستمز زيرا شب تيره ده بياض وسواد
بربرندن فرق اولنمديغيچون هندوى بدمنظر وزنجئ زشت هيكل آفتاب
طلعتلر يانندە سواد صورت وقبح هيئتى ظاهر اولمسون ديو سواد ليلى
يوزينه نقاب ايدوب نور نهاردن فرار و نفرت ايتديكى كبى ظلمات طبيعيه
وكدورات جسمانيه ده منهمك اولان بد سيرتلر دخى شب دنيايى حيوان
سيرت اولان انسان صورتلرينه نقاب ايدوب موتدن وآخرتدن فرار ونفرت
ايدرلر وكليت ايله دنيايه محبت وآفتاب سيرت وماه طلعت اولان ارباب حقيقته
عداوت ايدوب دنيايى اخرايه ترجيح ايدرلر و بر مفحواى (ولتجدنهم احرص
الناس على حيوة) و بر مصداق (يود احدهم لو يعمر الف سنة) متاع قليل
اولان حيات دنياده طول عمره حريص اولورلر اما عجب امنيهٔ بيحاصل وخيال
باطلدركه (اينما تكونوا يدرككم الموت ولو كنتم فى بروج مشيدة) موجبنجه
لاجرم بر كون اجل كريبانلرين آلوب قورقدقلرينه اوغرارلر وبالجمله
مثنوى * برك يك كل چون ندارد خار او * اول جاهل وغافلك خار
وجودى مانند برك كل اعمال حسنه طوتمز * مثنوى * شد بهاران دشمن
اسرار او * و بهارلر آنك اسرارينه دشمن اولدى يعنى ورد شكفته نمودار
اولميان درخت پرخاره ايام بهار عدو اولديغى كبى مانند وقت بهار اولان
يوم انشقاق وانفطار دخى فساق وفجارك خار وجودينه دشمن اولدى زيرا
سيرتنده اولان انكدارى اظهار ايدر فاما * مثنوى * وآن كه سرتا پا كلست
وسوسنست * اول كسنه كه باشدن آياغه وارنجه كل وسوسندر يعنى من كل
الوجوه جوارح وقواسى اعمال حسنه وافعال مستحسنه اظهار ايتمكله باغ جنانى
طاعت وعبادت وذوق محبتله كلستان معرفت وشكوفه زار حقيقت اولمشدر
مثنوى * پس بهار اورا دو چشم روشن است * پس بهار آنك
دو چشم روشنى در يعنى ايام بهار كل ورياحين وسوسن وياسمينه باعث بهجت
اولديغى كبى يوم آخرت وربيع قيامت دخى اتقيا واصفيانك روضات قلوب
طاهرلرنده اولان ازهار محبت وانوار معرفتى اظهار ايدیجى ومشاهدهٔ جمال
لايزالى ايتمك ايچون چشم دللرينه نور وير يجيدر كما قال الله تعالى (وجوه يومئذ

ناضرة الى ربها ناظرة) * بيت * بى جمالت بوستان عيش ما رانور نيست *
بى وصالت خاطر مهجور ما مسرور نيست * الحاصل ايام ربيع و فصل
بهارى ديلين سوسن ونسرين وكل ورياحيندر وروز جزا وموت ولقايى دخى
طلب ايدنلر عاشقان وصادقان دريوخسه * مثنوى * خار بى معنى خزان
خواهد خزان * خار بى معنى خزان ايستر خزان * مثنوى * تا زند پهلوى
خود بر كلستان * حتى كندو پهلوسنى كلستانه اوره پس كدورات نفسانيه ايله
بى نور وطاعت وعبادت ومحبت ومعرفتدن مهجور اولان اهل غرور دخى
خار بى معنى كبى خزان مثابه سنده اولان جهان فانيده معمر اولمق ايستر كه
مانند كلستان اولان ارباب ايمان واصحاب ايقان ايله مجرد هم صورت
اولدقلرى جهتدن برابرلك دعواسن ايدوب كندوبى مردان خدا كبى
كوسترەلر تشابه صورت ايله اولان ادعا ايسه دنياده اولمغله بياضى سواددن
تميز ايتميان ليلهٔ مظلمه وخس وخاشاكله ورد ورياحينى تفريق ايتمين فصل
خزان كبى دار دنيا دخى قبل الموت صالح ايله طالح وموافق ايله منافق وبالجمله نك
طينت ايله بدطبيعتلرك سيرتلرى نه صورتده اولديغين اظهار ايتيوب جمله سنى
على السويه شكل انسانيده ارائت ايتمكله اهل ضلالت حيات دنيويه يه
محبت ايدرلركه * مثنوى * تا بپوشد حسن آن ونتك اين * حتى كلستانك
ملاحت ولطافتنى وخار بى لطافتك عيب ونتك ورنك وژنكنى ستر واخفا ايليه
* مثنوى * تا نبينى رنك آن ورنك اين * تا كه رنك كلشن ايله طعمهٔ كلخن
اوله جق اون خارى كورميه سن يعنى صور جسمانيه واشكال انسانيه ده
مستور اولان سيرت مستحسنه ايله سراير مستقبحه نك حقيقتلرين بيلميه سن
ومرتبهٔ انسانيه دن مردود ودرجهٔ ملكيه دن مطرود ايكن بحسب الشكل
والهيكل دنياده مرئى اولان تماثيل صوريه اعتبار ايله ابليس سيرت ونسناس
جبلت اولنلرى زمرهٔ ناس دوبصيرتدن قياس ايليه سن فاذا كان كذلك
* مثنوى * پس خزان اورا بهارست وحيات * پس فصل خزان
خس وخاره بهار وحياتدر اكا بناء كه * مثنوى * يك نمايد سنك وياقوت
زكات * وقت خزان سنك خارا كبى اولان خار ايله ياقوت پاك كبى اولان
ورد احمرى بركوستر الحاصل هنكام خزانده آثار اشجار بديدار اولميوب
هر بر درختك اوراق وازهار وانواع اثمارى ايام بهارده آشكار اولديغى كبى
صور اعماليه دخى دار دنياده عيان اولميوب بلكه بر موجب (فتأتون افواجا)

وبرمصداق (يوم تبلى السرائر) صور مكتسبه روز جزاده نمايان اولور وبودار غرورده حين موته دكين جمله سى متساوى كورينور آه كيم بوانسان صورت اولان ابليس سيرتلر نه عجب غافل و جاهللر درخبرلرى يوقدر كه صور جن وشياطين قوۀ ناريه وحركت هوائيه كبى صور مثاليه اولمغله مثلا نار وجود شمع ومشعل ايله قائم اولمدقچه طبخ طعام واذابۀ فلذات ممكن اولمديغى كبى مادام كه جن وشياطين دخى تداخل وجود جسمانى ايتمدكچه قواى شيطانيه سنده اولان صفات خبيثه سى ظاهر اولمز فلهذا جن وشياطين على الدوام اول فكرده دركه وساطۀ ابدان ايله بالقوه اولان صفات شيطانيه لرين اظهاره قادر اولماديغيچون ابدانه دخول ايدهلر اتم اجسام واكمل ابدان ايسه بدن انسانى اولديغى جهتدن جن وشياطين دخى اكاسعى ايدرلر خانۀ وجود انسانه داخل اولوب قوۀ شيطنتلرين فعله كتورهلر * پس شول مؤمنين موحدين كه انبيا واوليايه اقرار ايله قلوب طاهرهلرى كاشانۀ ايمان وايقان وروزنۀ انوار قرآن اوله خاصيت ايمانله جن وشياطين فرار ايدوب انلره دخوله اقتدارى اولمز فاما شول فجرۀ ضلالت طينت كه صفات شيطانيه دن اولان اوامر شريعت شريفه وسنن منيفه يه مخالفت ومشايخ طريقته عداوت اوزره اولسه وجود ظلمانيسى نور محبت وايماندن دور وشب ديجور كبى بى نور اولمغله جن وشياطين شخص مزبورك كندولره مناسبات كليه سن مشاهده ايتدكلرنده ظفر بولوب خانۀ وجودين كندولره مسكن دوزرلر وابو هريره رضى الله عنه دن روايت اولنان (ان الشيطان يجرى من ابن آدم مجرى الدم فى العرق) حديث شريفى مصداقنجه مجارئ دمنده جريان ايدوب اول شخص فاجرك كوشنده شنوا وچشمنده بينا ودستنده كيرا وپاينده پويا وزباننده كويا اولان جن وشياطين اولوب شخص مزبور انسان صورتلو بر ابليس بدسيرت اولور وبومقوله يه شياطين انس تسميه اولنور وانبيا واوليايه ضد اولوب اهل حقه عداوت وامت محمده انواع ظلم واصناف بدعتدن غيرى شى ظاهر اولماز واول شخص مردود صفات مزبوره ايله موصوف ايكن كندوبى انسان كامل وكرچكدن عاقل صانوب كليت ايله دنيايه كوكل باغلر وموتدن فرار ايدر وخزان دنيا كندويه بهار كورينور وكندوسى نه مقوله ابليس ايدوكن كمسنه بيلمز صانور پس تسليم ايدهلم كه ديدۀ بصيرتلرى اولميان نادیدهلر بونلرك حقيقتلرين فهم وادراك ايتمامشلر

ولكن نه بى مفيد كه جمله احوال بامر خداى لايزال * بيت * ايزدش كرد محرم اسرار * پروريدش بنعمت انوار * مصداقنجه انبيا واوليادن مستور اولميوب هر كسك سيرتى برزخده وطامۀ كبراده نه صورته لايق ايدوكن دنياده ايكن دخى معاينه بياوب كوررلر مثلا بر باغده اولان اكر ازهار واثمار واكر خاشاك وخار هر نه ايسه وقت بهارك ايابنه احتياجسز ❊ مثنوى ❊ باغبان هم داند آنرا در خزان * باغبان اول درختى كليدر بوخسه خارميدر وقت خزانده دخى بياور پس كذلك باغبان كلزار شهود اولان صاحب مقام محمود وقطب دائرۀ وجود نور ايماندن بهره دار اولميان قلوب فجارنه مقوله خاشاك عصيان بى ازهار وخار طغيان بى اثمار ومسكن شياطين مكار ايدوكن نورديدۀ اسرار ايله دنياى خزان مثالده كوروب انكشاف حقايق ضمائر ايچون وقوع يوم تبلى السرائره انتظار چكمز * بيت * نيك وبد پيش اوشود پيدا * كى شود سر نهفته از بينا * موجبنجه اول اكمل كملادن هيچ شى نهفته اولماز فاما طبرانى معجم كبيرده وحكيم ترمذى نوادر الاصولده انس رضى الله عنه دن روايت ايتدكلرى (ان لله عبادا يعرفون الناس بالتوسم) حديث شريفنك فحواسنجه ارباب فكر ونظردن بعض علماء ذوفراست واصحاب مجاهداتدن تصفيۀ درون ايدن نيجه اهل طريقت عين كرامت وديدۀ فراست ايله نيك ايله بدى صورته اعتبار ايتمكسزن بعض توسمات ايله قبل الموت بودنياده فرق وتمييز ايلدكلرى مثبت اولوب بوتقديرجه هر برى باغبان بوستان وجود وديدبان روضۀ شهود ايكن مميز عالم اولان باغباندن قطب زمان اراده اولنوب دانش وبينش غوث اعظمه حصر اولنمق نه بى مفيد در ديو بعض افكاره خطور ايدن اشبو سؤال مقدره جواب تدارك ايدوب بيوررلر كه نعم كرچه ارباب كياست وفراست دخى اصحاب دانش وبينش در ❊ مثنوى ❊ ليك ديديك به ازديد جهان * لكن فرد كامل اولان اول قطب زمانك دانش وبينشى عارفان جهان ومكاشفان زمانك كوروب بيلهسندن يكدر مثلا باغده اولان اشجارى خلق جهان اجمال اوزره بيلهسندن باغبان نفس واحده ايكن آنك بيلدوكى تفصيل اوزره اولديغيچون بهتر اولديغى كبى در زيرا آفتابدن ماه وامير دن سپاه ميانندهواقع اولان فرق بين كبى اوليا واصفيانك دخى قرب مكانتلرنده تفاوت بسيار اولوب ارباب مقاماتك قرب ووصلى اول فرد اكملك عندنده بعد وفراق در ومدارج ارتقا ومعارج اعتلا اول وارث

اكملك سرينه وصول اولوب جمله سنه وسيله وحقدن قبول فيضه واسطه
اولمغله بلكه جهان اول صاحب زماندن عبارتدرنته كيم سلطان ولد بيورمشدر
﴿ نظم ﴾ كرچه جمله لطيف وموزونند * ليك از يكدكر در افزونند *
هست اندرميانشان فرقى * در بزركى غرب ناشرقى * آن بردرد چشم رابدوا *
اين دهدبى دوا دوچشم ترا * شود آنچه بخواهد اوآنرا * جان دهد چون
مسيح بى جان را * ليك اين نادرست وكميا بست * قبله او ليا واقطابست
* اوست صراف وقت در دوران * قلبهارا شناسداز زركان * پيش اوكى
شودتقى چوشقى * زيف راكى خرد بجاى نقى * اينچنين كس زفهم مادورست *
زانكه اوسر سرهرنورست * فلهذا مولانا خداوندكار بومعنايى اشعار
وبوسرى اظهار ايچون بيوردلركه ﴿ مثنوى ﴾ خود جهان آن يك كست
اوابلهست * جهان خود اول بركسنه در اول ابلهدر ابله تعبيرنده
اشكال وارجاع ضمير ده بعض احتمال اولمغله شارح مثنوى زبدهٔ سالكان
طريقهٔ مولوى شيخ اسماعيل انقروى متعنا الله بطول حياته خوب تحقيق
ايدوب غيريلرى راه صوابه كتمامش وارجاع ضميرى يرلو يرينه ايتامش * پس
محقق مصيب تحقيقى اوزره معنا بويله اولور كه جهان خود اول بركسنه در
يعنى باغبان شهود اولان روح عالم وزبدهٔ بنى آدم اول فرداتمدر ﴿ ع ﴾
همه جفتند وهمچو حق اوطاق * واول اكمل كمل وفرد افضل نفسنده ابله در
يعنى غافل عن الشر ومطبوع على الخير وصافى القلب وسليم الصدر بركسنه در
پس توجيه مسفور اوزره اول كامله ابله تعبيرى تجويز اولنوب بلكه ابله همان
اولدر زيرا (ان اكثر اهل الجنة البله) حديث منيفى و زبير رضى الله عنهك
(ان خير اولادنا الابله العقول) قول شريفى اوزره ابله بو معنالرده استعمال
اولنور كما قال ابن الاثير فى النهاية (واكثر اهل الجنة البله والابله هو الغافل
عن الشر المطبوع على الخير و قيل هم الذين غلبت عليهم سلامة الصدور
وحسن الظن بالناس لانهم غفلوا امر دنياهم فجهلوا حذق التصرف الذى
لاعقل له وفى حديث الزبير فان خيراولادنا الابله العقول يريدانه لشدة حيائه كالابله
وهوعقول ايعدى بنم جانم * بيت * مى مانوش اكرتوبى خمار * ساده كى كن كه
تاشوى عيار * مضمونجه اول فردكاملك خم وجودى بادهٔ عشق رحمانيدن مالامال
اولمغله جمله ماسوادن پاك ومجرد وخير محض وتارك شر و بحر علم لدنى اولمشدر
خلق جهان ايسه آنك حقيقتندن غافل وعلوم رتبه سنه جاهل اولدقلريچون

اكا ابله ونادان ديمشدر * بيت * ديوانه كسى بودكه اوروى تو ديد *
وانكه زتو دورماند وديوانه نشد * پس عقل جهانيان عندالتحقيق جنون
واول فرد كاملك جنونى فنوندر سلطان ولدنه خوب ديمشدركه ﴿ نظم ﴾
ابلهيشان زغايت خردست * نه چنان ابلهى كه خوار وردست * كشته
نادان زغيريار وزيار * سخت دانا وآكه وبيدار * سراين رانكرد فهم كسى *
راز شاهان بكار سد بخسى * فاما بحسب اللغة ابله بين الناس احمق وساده
دللرده استعمالى مشهور اولمشدر پس بوتقديرجه اول فرد اكمله ابله اطلاقى
نوع ما كراهتدن خالى اولمديغين توهم ايدنلرك دفع توهملريچون اوابلهست
جمله سى استفهام انكارى اولمق اوزره بوتقديرايله معنى ويرلمشدركه متفرسان
جهانك كوره سندن اول باغبان نور وجود اولان قطب زمانك نور شهودى
بهتردر جمله جهان خود عالم كبير اولديغى جهتدن اول مرد واحددن
عبارتدر هيچ اول ابله ميدر دكلدر بلكه اعلم العلماء واعرف العرفادر پس جمله
جهان اول بدر كاملدن عبارت اولنجاق سائر عرفا وعقلانك وجودى نه در
دينورسه اول سؤال مقدره اشو مصراع ثانى ايله جواب ويروب بيوردلركه
﴿ مثنوى ﴾ هرستاره برفلك جزو مه است * مثلا هر ستاره فلك او زره
جزو ماه در يعنى برخواى حديث شريف (العلماء مصابيح الارض) و بر موجب
(مثل العلماء فى الارض كمثل النجوم فى السماء) مصابيح زمين وكواكب آسمان دين
اولان عالمان وعارفانك انوار نجوم مشاهداتى اول نيرشاملك اجزاسى
مثابه سنده در زيرا حضرت فخر عالم صلى الله عليه وسلم (اصحابى كالنجوم
بايهم اقتديتم اهتديتم) بيوروب اصحاب كزين رضوان الله عليهم اجمعين
اول آفتاب اعظم وماه اكرمك عندنده نجوم زاهره مثابه سنده اولدقلرى كبى
هر دورده صاحب زمان و قائممقام فخر جهان و خليفهٔ يزدان اولان
وارث اكملك دورنده اولان علماء بالله وعرفاء آكاه آنك اصحاب واجزاسى در
﴿ نظم ﴾ همه چون اختران وآن دوچوماه * همه چون بندكانند آن
دوچوشاه * نور اومى فروخت همچون خور * برسر طالبان سعد اختر *
وشر احدن بريسى اوابلهست جمله سنده اولان ضميرى خار بمعنايه ارجاع
ايدوب جهان خود اول بركسنه در واول خار بمعنى ابله در معناسن ويروب
عند بعض الفحول بووجهله اولان معنى وارجاع ضمير ابعد وابرد در ديو رد
اولنمش ولكن بعد وبرودت ارجاع ضمير ده اولميوب بلكه شارح مزبور

توفيق سبق وتطبيق سياقدن ذهول ايله توجيه معناده موفق اولهوب مصراع ثانى بيانده كفتارن ناهموار وافكارن افكار ايدوب سرتاپا كل وسوسن كبى اولان او برك جزئيدر نتكم هر ستارهلك اوزره جزؤ مهدر ديمش * پس فهم درست اصحابنه خفى اولميه كه بو ابيات عجيبة النكاتده بر توجيه دخى ممكندر كه ضميرك خاره رجوعى اوفق وبلكه معناى اليق بواوله ايمدى كاشف الاسرار مولانا خدوندكار * م * خار بيمنى خزان خواهد خزان * نازند پهلوى خود باكلستان * بيتندن * ع * باغبان هم داند اورا در خزان * مصراعنده كلنجه خار بيمنى كبى اولان اهل فجورى لوم وتعيير ايدوب وقت خزانده كلستانله تساوى ادعا ايلين خار بيمنى كندونك عيب ونقصانى مخفى اولماغيچون فصل خزان اكا حيات بهار آثار اولوب شب ديجور خزانده سنك سياه ايله ياقوت احمر بر كور ينور زعم ايدرلر اما عجب وهم باطلدر كه باغبان خود خار ايله كلزارى وقت خزانده دخى بيلور وكورر فصل خزان روپوش عيوب اولديغى نه بى مفيد ديدكده كويا خار دل آزار اولان اشقياى بى عار جواب تدارك ايدر كه لايبالى فرض ايدهلم كه باغبان كورمش وبيلمش اول نفس واحدهدر پس شخص منفردك شعورى خلق جهانك وقوفى بينش جمهوردن بكميدر يك دكلدر ديو باغبان آلهى كورمه سنى قايرميان احمقى تبكيت وتجهيل ايچون بيوررلر كه عجب جهالتدر جهان خود اول بر كسنهدن عبارتدر و بو معنايى اذعان ايتمين خار بيمنى ابله ودنى در بلكه هر ستارهنك ضياسى نور قره كورهقردن جزؤ مشابهسنده اولديغى كبى هر بينانك نور چشم ستاره وشلرى اول فرد اكملك آفتابدن انور اولان نور ماهتاب بصيرتندن جزؤ مشابهسندهدر ديمك اولور فافهم ومثنوئ شريفك بو بيت لطيفى جملهٔ مشكلات ومحل تأملاتدن اولديغى اوابلهست قيدندن متبادر اولور ولكن بعض نسخهده * ع * خود جهان آن يك كسست اوآ كهست * واقع اولمشدر بو تقديرجه معنى بويله اولور كه جهان خود اول بر كسنهدن عبارتدر ومظهر ينظر بنور الله اول فرد اكملك دل آكاه وديدهٔ پر انتباهيدر پس واقع اثقال اشكال ورفع احمال احتمال اولوب تفصيله حاجت قالمز الحاصل روپوش زشت وزيبا اولان صورت دنيا مانند خار سر تيز اولان پى رو هوايه بهار تازه وحيات بى اندازه كورينور فاما كلزار بهجت انكيز مشابهسنده اولان مقربان خدايه ممات خزان صورت حيات بهار طلعت اولديغيچون * مثنوى *

پس همى كويند هر نقش ونكار * مژده مژده نك همى آيد بهار * پس هر نقش ونكار ومردنيكو كار مژده مژده ايشته بهار پر اثمار كلور وروز شمار ظاهر اولور ديرلر * قاسم * اميد چنانست دلم را بخداوند * در پيش رخت چاك زنم خرقهٔ پيروز * المنة لله كه زمستان بسر آمد * هنكام بهار آمد وشد نكهت نوروز * فلهذا نور هدا رسول مجتبى عليه صلوات الله العليا دخول ربيع الاول اول ربيع ملاقات ايديكى معلوم شريفلرى اولمغله تن شكوفهسنك آوان ذهاب وميوهٔ جانك زمان ايابنده (من بشرنى بخروج صفر بشرته بدخول الجنة) وعديله تبشير بيوروب كذلك خوشه چينان خرمن حبيب منادن اولان سر عشاقه تاج حسين بن منصور الحلاج دخى (اقتلونى ياثقاتى ان فى قتلى حياتى) ديوب ميدان محبتده چوكان عشقه باشنى طوب ايدوب (ومن قتلته فانا ديته) روضاتندن ثمرهٔ شهود احدى الذات تناول ايتمشدر زيرا * مثنوى * تا بود تابان شكوفه چون زره * مادام كه شكوفه مانند زره تابان اوله * مثنوى * كى كند آن ميوها پيدا كره * اول ميوهلر قچان عقده اظهار ايدر يعنى مادام كه ازهار اشجار هويدادر دوكمه كبى اولان عقدهٔ اثمار ناپيدادر پس شكوفه افناء وجود ايتمدكجه شجرده مخفى اولان ميوهلر اثبات وجود ايتمزفاما * مثنوى * چون شكوفه ريخت ميوه سر كند * چون شكوفه دوكلدى ميوه باش ايلر يعنى عقدهٔ وسرى ظهوره كتورر كذلك * مثنوى * چونكه تن بشكست جان سر بر زند * چونكه تن صندى جان باش يوقارو اورر يعنى تن قيدندن خلاص اولوب (عند مليك مقتدر) اوجنه ارتقا ايدر ايمدى بنم جانم * مثنوى * ميوه معنى وشكوفه صورتش * ميوه معنى وشكوفه ميوهنك صورتيدر * مثنوى * آن شكوفه مژده ميوه نعمتش * اول شكوفه مژده درومعنى كه مقصود ميوه در شكوفهنك نعمتى در * مثنوى * چون شكوفه ريخت ميوه شد پديد * چون شكوفه دوكلدى ميوه ظاهر اولدى * مثنوى * چونكه آن كم شد شد اواندر مزيد * چونكه اول شكوفه فانى ومحو اولدى اول ميوه نما وزياده لكده اولدى پس سكا بعض مثال دخى ايراد اولنسون كه مثلا * مثنوى * تاكه نان نشكست قوت كى دهد * تاكه نان شكست اولمدى قچان قوت ويرر يعنى نان تناول اولنمدقجه بدن انسانىيه قچان قوت ويرر كذلك * مثنوى * ناشكسته خوشهها كى مى دهد * ناشكسته وصيقلمامش اوزم صالقملرى قچن مى ارغوان

ویرد وهمچنان ❊ مثنوی ❊ تا هلیله نشکند با ادویه ❊ مادام که هلیله ادویه ایله سحق اولمیه ❊ مثنوی ❊ کی فزاید تندرستی الویه ❊ تن درستلك قچن الویه قالدرر وعلم افراشتهٔ صحت اولور بعض نسخهده مصراع ثانی ❊ کی شود خود صحت افزا ادویه ❊ واقع اولمشدر یعنی هلیله ایله مسمی اولان دوا ادویهٔ سائره ایله حل اولمدقچه ادویه خود قچان سبب ازدیاد صحت مزاج اولور یعنی اولماز معنای اوله کوره هلیله وسائر ادویه سحق اولمدقچه قچان مصحح مزاج اولور ومعنای ثانی اوزره هلیله سائر ادویه ایله ترکیب اولنمدقچه قچان تصحیح مزاج ایدر دیمك اولور هلیله بین الاطباء معروف ادویه دن بر جنس در اول دخی بر قاچ نوعدر هلیلهٔ کابلی هلیلهٔ اصفر هلیلهٔ اسود کابلی ایله اصفرك نواتی اخراج اولنوب قشری استعمال اولنور هلیلهٔ اسود بتون سحق اولنور اطریفلك جزؤ اعظمی هلیلجاتدر معدهیه متعلق اولان ادویه نك جزؤ اعظمی در هلیلهٔ اسود قورو قرنجلجه بکزر واصفری مدور وکابلیسی اوزون وایجه زیتونه مشابه در خلاصهٔ کلام (موتوا قبل ان تموتوا) مفهوم شریفی معاینه وافناء وجود عاریه اولنمدقچه (الموت تحفة المؤمن) نه معنادر بیلنمز ومرآت قلبده انوار جمال لایح واحداق بصیرت مطالعهٔ جلال قدمه لائح اولماز ❊ قاسم ❊ گفت حق کل من علیها فان ❊ بفنا راضیم رغبت جان ❊ ره بتوحید چون تواند برد ❊ عین اوراند یده در اعیان ❊ پرده بردار ناشود فی الحال ❊ درچنین عید قاسمی قربان ❊ پس رؤیت جمال قدم بعد العدم وتحقق بقا بعد الفنا اولدیسه لاجرم مشاهدهٔ ملکوت ومطالعهٔ اسرار جبروت ایچون افناء ناسوت فی اللاهوت ایتمکه بر مرشد کامل وفرد اکملك حوزهٔ تربیه سنه داخل واسرار قلبیه سنه واصل اولمق کرکدر که بو سعادت عظمایه نائل اولمق حاصل اوله دیو حضرت مولانا بو بیانك تحقیقنه شروع بیوررلر

❊ صفت پیر ومطاوعت وی ❊

بو بیان اطلف پیرك صفتی و پیرك مطاوعتی یعنی امر پیره امتثالی بیان ایدر ❊ مثنوی ❊ ای ضیاء الحق حسام الدین بگیر ❊ یك دو کاغذ بر فزا در وصف پیر ❊ ای ضیاء الحق حسام الدین بر ایکی کاغذ طوت پیرك وصف جیلنده زیاده ایله وصیغهٔ امر اولمق اوزره فزا فزودن معناسنه اولوب ولفظ بر دخی علی معناسنه ای حقك ضیاسی حسام الدین پیرك وصفنده زیاده اولمق

اوزره ایکی کاغذ طوت که وصف پیری زیاده ایدهلم دیو مرحوم شمعی توجیه اطیف ایلمش ومقرب بارگاه قرب دیومی مولانا جلال الدین رومی حکایت مرد عرب ایله خلیفهٔ بغدادی ایرادن مرادی مرشد کامل ایله مرید قابلك احوالنی تعبیر وخلال قصهده مناسبت ایله نیجه حصه تقریر ندنصکره تمامیٔ قصهده دخی خود جهان اول بر کیسهدر وعرفای سائره همچو ستاره اول ماه انورك جزئی مشابه سندهدر بیورمشلر ایدی حسام الدین چلبی ایسه حضرت منلانك انعکاس نور تربیه سنه جمله دن اصفی مرآت مجلی ومثنوی شریفك تألیفنه سبب مستقل اولمغله تعریف پیرده تقدم ایدن وصف اجمالی بی برمقدار تفصیل وایضاح ایچون ای مفتاح کنوز اسرار مثنوی ومصباح بروز انوار معنوی بر ایکی کاغذ دخی طوت که اول پیر طریقتك وصفنی زیاده ایلیهلم دیو بیوررلر زیرا طالب صادقك دست ارادتی اول آفتاب آسمان هدایتك دامن طریقتنه تشبث ایتمدکجه معارج وصلته عروج میسر اولماز ای حسام الدین چلبی ❊ مثنوی ❊ گرچه جسم نازکت را زور نیست ❊ اگرچه سنك نازك جسمكك قوتی یوقدر ❊ مثنوی ❊ لیك بی خورشید مارا نور نیست ❊ لکن آفتابسز بزه نور یوقدر یعنی بزه مظهر کل سزك قلبکزدر وخورشید انوار معنوی ومظهر اسرار مثنوی سنسن پس سنسز بزه روشنالك یوقدر وبعض نسخهده ❊ م ❊ گرچه جسمت نازکست وبس نزار ❊ برنمی آید جهازابی توکار ❊ واقع اولمشدر پس معنی بویله اولور که گرچه سنك جسمك نازك وزیاده ضعیف ونزاردر ولکن جهانك کاری سنسز حصوله کلمز اما نسخهٔ اوله کوره بومعنی دخی ممکندر که ای حسام الدین چلبی اگرچه سنك جسم نازك وقوای لطیفك ایچون قوت یوقدر یعنی من بد وصف پیرده برقاچ ورق دخی طوت دیو جسم نازککه کلفت وزور ویرلمز ولکن اول آفتاب هدایت اولان مرشد کامل سزبزه نور یوقدر بومعنی اوزره آفتابدن مراد حضرت مولانانك جناب والانصابلری اولور زیراکه مولانای ولایت مآب حسام الدین چلبی نك آفتاب قلب رشاد یابیدر الحاصل ای ضیاء الحق حسام الدین گرچه سکازحمت ویرمزز مجاهده ومطاوعتدن جسمك نزار اولمشدر لکن سنك بدر منیر ارادتك نور رشادی بزم آفتاب تربیه مزدن اقتباس ایتمشدر پس صحت زیاده ووصف پیر ازدیادده اولدقجه نورانیت دخی زیاده اولور

بدر منیر خود مقابل آفتاب اولمدقچه قابل تاب اولمزدیمك اوله ومولانا قدس
سره * نورا وشمارا نور نیست * دیه جك محلده امحاض نصح ایچون
مارا نور نیست بیوردیلر * اما ای حسام الدین چلبی سکا بشارت اولسون که
﴿ مثنوی ﴾ کرچه مصباح و زجاجه کشته * کرچه مصباح وزجاجه
اولمش سن یعنی مصباح نوری آتشدن اقتباس ایدوب زجاجه دخی
نورانیتی نور مصباحدن قبول ایتدوکی کبی سن دخی آتش جذبهٔ احدیت
وشعلهٔ نور محبتی بزم نور آفتاب طلعت تربیه مزدن ایقاد ایدوب زجاجهٔ
جسدك انوار تجلیات پرتو الوهیتدن (الزجاجة کانها کوکب دری)
منطوقنك مصداقی ومصباح قلبك غایت صفا وکمال قرب واتحاددن
(المصباح فی زجاجة) مفهومنك ماصدقی اولمشدر ﴿ مثنوی ﴾ لیك
سرخیلی دلی سر رشته * ولکن معتاده دله منسوب اولان عسکرك
سرخیلی وجمله یه سررشته سن یعنی کرچه کیم شمدیکی حالده بحسب التبعیة
رشتهٔ دل پاکك بزه مربوطدر ولکن سلوکی اتمامه ایرشدیروب سیر فی الله ولی
مع الله مرتبه سنه واروب سرخیل سالکان طریقت وسررشتهٔ طالبان حقیقت
اولوب من بعد سنك قبولك بزم قبولمز وسنك ردك بزم ردمزدر دیو چلبی
حسام الدینك کندولردن صکره سجادهٔ ارشادی تشریف ایده جکلرینه
اشارت وبوطریقله دخی بشارت بیوردیلر که ای حسام الدین ﴿ مثنوی ﴾
چون سررشته بدست کام تست * چونکه سررشته سنك دست مراد
وقبضهٔ استعدادکده در ﴿ مثنوی ﴾ درهای عقددل زانعام تست *
عقددل رشته سنه منتظم اولان دررلطایف معنوی وغرر معارف مثنوی
سنك انعام واحسانکدندر زیرا سندن استدعا اولماسه بولالیٔ منظومه سلك
تحریره منسلك اولمزدی پس ای حسام الدین ﴿ مثنوی ﴾ برنویس احوال
پیرراه دان * پیرراه دانك احوالنی یاز وبلکه همان ﴿ مثنوی ﴾ پیر
رابکزین وعین راه دان * پیری اختیار قیل وعین راه بیل زیرا ﴿ مثنوی ﴾
پیر تابستان وخلقان تیرماه * پیرراه دان مثلا وقت بهار وخلایق فصل
خزاندر * پس خزانده اوراق واثماردن مجرد اولان اشجار بی ازهار اظهار
اثمار ایچون فصل بهارده تابش آفتابه محتاج اولدیغی کبی برفحوای (اصلها
ثابت وفرعها فی السماء) فروعی اوج ملکوته پیوسته واصولی اراضی اجسام
بشریه ده مثبته وقابل ثمرهٔ معرفت آلهیه اولان اشجار روحانیهٔ انسانیه

دخی پیرتابستان صفت تابش آفتابهٔ مثابه تربیه ایتمدکچه میوهٔ کمال ایله مالامال
اولمز وما دامکه زمستان حیوانیه وتیرماه بشریه دن خلاص اولمدقچه برك
ملکوت معرفت وشکوفهٔ جبروت حقیقت چهره کشا اولمز آه کیم فرضی
دیده منور و بصیر دخی صاحب نظر اولسه لاجرم ابصاره شرط ابصار
وجود انوار اولوب تاکه اشعهٔ آفتاب تابان ویاخود انوار ماه وستاره درخشان
وشعلهٔ سرج نیران اولمیه دیده نك بینشه مجالی اولمز وکذلك عقل دخی کرچه
کمدراك و بصر بصیرت صاحب ادراکدر ولکن مصادفهٔ اسرار وحدانیه
ومشاهدهٔ انوار فردانیه باخصوص وجه باقیدن کشف حجب ظلمانیه ونورانیه ده
لاجرم آفتاب تابان ملت اولان تعلیم انبیا وماه درخشان امت اولان ارشاد اولیاء
وکواکب ثواقب طریقت ومصابیح شب افروز شریعت اولان اصفیانك
دلالتنه محتاجلردر فلهذا مطلع انوار کاشف اسرار مولانا خداوندکار
بو معنایی اشعار ایچون مصراع ثانیده بیوردیلر که ای حسام الدین ﴿ مثنوی ﴾
خلق ماننده شبند و پیرماه * خلق عالم مانند شب سیاه ومرشد اعظم مانند ماه
نور پناهدر اما ای مستمع قابل پیر تسمیه ایتدیکم مسند افاضل مجرد سفید ریش
و پیرسال خورده اولمیوب بلکه ﴿ مثنوی ﴾ کرده ام بخت جوانرا نام پیر *
بختی جوان وقامت موزونی سروجنانه پیر تسمیه ایتمشم زیرا ﴿ مثنوی ﴾
کوزحق پیرست نه ازایام پیر * که اول جوان بخت حقدن پیردر ایامدن پیر
دکلدر یعنی پیر عقل وکمالدر نه آن که پیرماه وسال اوله بلکه پیرخرده نه
آغاز اولور نه انجام نتکیم بیوردیلر ﴿ مثنوی ﴾ اوچنان پیراست کش آغاز
نیست * اول پیرطریقت انجلین پیردرکه اکا ابتدا یوقدر ﴿ مثنوی ﴾
باچنان در یتیم انباز نیست * انجلین دریتیمه مانند ونظیر یوقدر یعنی
بدایتی عین نهایت ونهایتی عین بدایت بر درفرید ذی قیمت وعصرك
وحیدی قطب محمد سیرتدر وسعادتی سرمدی ونور آفتاب محبتی بی افول
وابدیدر پس ارباب مذاقه معلومدرکه ﴿ مثنوی ﴾ خود قوی ترمیشود
خمر کهن * کهنه باده نك کیفیتی خود نوباده دن اقویدر ﴿ مثنوی ﴾
خاصه آن خمریکه باشد من لدن * باخصوص اول خمر قدمکه جانب حقدن
اوله ﴿ شعر ﴾ بیا ای ساقیٔ جانها بیار آن باده درکاشن * بغایت خوش دلم کان
یارمی پرسد که سن کیمسن * زهی الطاف بی پایان که می یابد دلم پنهان *
سلامم کفت وجامم دادو زانوزد که هی ایچ سن * آکیم اول خمر کهن شراب
عشق ازلیدرکه برموجب (وسقیهم ربهم شرابا طهورا) ساقیسی

دست جذبهٔ جمال لم یزلی اولمغله کیفیت رحیق مست خرابی قید حدثاندن
آزاد ایدوب تتابع تجلیات وجود حقانیس عین رحیق ایلمش ﴿ شعر ﴾ دلم
ازعشق تومستست وجان مست * جهان مست و زمین مست آسمان
مست * طلب کردم بهرجایی رسیدم * زشوق تومکان ولامکان مست *
پس اول خمر کهن وصاحب صلادن نه مقوله راه دان حقیقت و لازم
الاطاعة اولدیغی معلوم اولدیسه سالك مسالك طریقت اولمغیچون
﴿ مثنوی ﴾ پیررا بکزین که بی پیراین سفر * پیر راه دان اختیار قیلکه
پیرسز بوسفر ﴿ مثنوی ﴾ هست بس پرآفت وخوف و خطر * زیاده
پرآفت و خوف وخطرله پرعاهتدر پس سالکان راه حق و طالبان مشاهدهٔ
جمال مطلق اولنلره سرحد کبریا و جلال و حریم حرم وصاله وصول
بورهبر داناو بدرقهٔ پیر بینا اولمدیجه (الرفیق ثم الطریق) مصداقنجه میسر اولماز
پس لاجرم دلالت پیره محتاجلردر بوخود روشندرکه ﴿ مثنوی ﴾ آن
رهی که بارها تورفتهٔ * شول بر طریق صوری که کراتله سن اکا کتمش سن
مع هذا ﴿ مثنوی ﴾ بی قلاوز اندران آشفتهٔ * قلاوزسز اول یولده
آشفته وسرکردان وسراسیمه و حیران سن مثلا کعبه نك طریقی مبین
ومسافه سی معین رهروانك دخی قوت قدملری آماده ودیدهٔ بینالری کشاده
ایکن نیجه کره کیدلسه بنه بی دلیل وارلماز و حرم کعبه کورلمز فاما کعبهٔ حقیقی یه
صدهزاروهزار انبیا ومرسلین و اولیا و مرشدین قدم صدق و خلوصی
نهاده ایتمشیکن هنوز نه اثر پاپیدا ونه نشان راه هویدا درپس برسالك پرسوداکه
ابتداء حالده نه بوراهه قدم قومش ونه دیده سی منازل و مراحلن کورمش
ایکن بونك کبی راه بی پایانده بی بدرقهٔ ره شناس وضع قدم تخمین وقیاس
بیچاره وپاس و سرکردان و بالاسدر فلهذا حضرت مولانا بیوردلرکه
﴿ مثنوی ﴾ پس رهی را که ندیدستی توهیج * پس بریولی که سن هیج
کورمدك ﴿ مثنوی ﴾ هین مرو تنها زرهبرسرمپیچ * زنهار یالکز کتمه
دلیل راه شناسدن اعراض ایلمه و دلالتن قبول قیل سرکشلك ایتمه زیرا
مرشدسز وصلت حق میسر اولیدی انبیا واولیا بعث اولنمازدی اکرچه کیم
نادرا بی شیخ ورهبر بعضیلره وبسی و خدا پرور دیرلر ولکن وساطت
شیخ ایله اولان وصلت کاملتر اولور مشهوردرکه والهان راهدن
برینه حق سبحانه وتعالی تجلیات صفاتیله بهر روز قرق کره تجلیٔ جلال

وکشف سبحات جمال ایتمکله اول واله وشوریده کمال سکرندن خلقه حالنی
افشا ایدوب ای غافلار اول جلیل وجبار بهرزور چهل بار بی حجب واستار
بکا حسن وجمالن اظهار ایدر دیو افغان وزاری قیلاردی پس برعارف بالله
انك حالندن آکاه اولدقده نصیحت ایدوب ای بیچاره وسرکردان بلبل
شوریده کبی فغان ایتمه اکرمرد ایسك وار برکره بایزیدك یوزین کور
وخاکپاینه یوز سوردیکچه اول مست وحیران قبول نصح آکاه ایتمیوب
بایزید نه قیدکه بن خدای بایزیدك مشاهدهٔ جمالن ایدرم دیوب عارف آکاه
دخی بیهوده سویلمه مرد ایسك برکره وجه بایزیده نظر ایله دیو تکرار
ایدوب مابینده نیجه ماجرادنصکره اول بیچاره نصح عارفی قبول قیلوب
حضور بایزیده واصل اولدقده بی قیل وقال بایزیدك نظر خورشید مثالنه طاقت
کتورمیوب تسلیم جان ایتدی نتکه سلطان ولد بو حکایه یی نظم ایله تفصیل
ایتمشدر ﴿ نظم ﴾ رو ببین بایزیدرا یکبار * تاشوی پیش واصلان مختار * دیدن
روی اوترا یکبار * بهترست ای عزیز من هشدار * ازچهل بار دیدن الله *
پند من کیرتاشوی آکاه * چون سخن راقبول کرد ازجان * بسوی بایزید
کشت روان * شیخ رایك نظر بروافتاد * برنتابید و در زمان جان داد *
ازچنان مرك شد زنوزنده * زبدهٔ کامران پاینده * کرچه خلقان خدای
رابینند * لیك کی همچو اولیا بینند * آنچه ازوی بری توهرنفسی * نبرد سالها
بجهد کسی * کست آنکه رفت بی رهبر * کارناید زجیش بی سرور * پس
بو قصه دن حصه منداولد کسه شك وشبهه ایتمیه سن که ﴿ مثنوی ﴾ کرنباشد سایهٔ
او برتوکول * اکرسن ابله وکولك اوزرینه مرشدك سایهٔ ارشادی اولمیه
﴿ مثنوی ﴾ پس ترا سرکشته دارد بانك غول * پس بانك غول بیابانی سنی
سرکشته وحیران ایدر دارد لفظنك معنای لازمیسی ویرلدی ﴿ مثنوی ﴾
غولت ازراه افکند اندر کزند * غول سنی ره راستدن جدا ایدوب ضرر
وهلاکه براغور ﴿ مثنوی ﴾ ازتوداهی تر درین ره بس بدند * سندن
دوربین وزیرك تر بو یولده چوق اولدیلر وفکرونظرلرینه اعتماد ایله خدمت
پیردن سرپیچیده اولدقلریچون مسخرهٔ غیلان وشیاطین اولوب تیه ضلالت
وهامون غوایتده هالکین اولدیلر ﴿ نظم ﴾ کرچه الاست منزل ره دان * راه دیکر
دروست بی پایان * راه ما نادرست وبی چونست * برتر ازعرش وفرش وکردونست
* نظر الشیخ یفتح العینین * منه یأتیك خالق الکونین * علم شریفه خفیا ولمیه که

غولك وجود وعدم وجودنده قيل وقال اولوب سنن ابى داودده ابوهريره
رضى الله عنهدن روى اولان (لاغول) ومسلمده جابر رضى الله عنهدن مروى اولان
(لاعدوى ولاطيرة ولاهامة ولاصفر ولاغول) حديث شريفلرى ايله بعضيلر
نفى وجود غوله استدلال ايدوب ولكن ابن اثير نهايه‌ده تحقيق بى نظير ايدوب
بيوررلر كه غول جن وشياطيندن برجنسدر جمعى غيلاندر وطوائف عرب
زمان جاهليتده بويله زعم ايدرلردى كه غول صور شتى ايله متلون
ومتشكل وعيوندن ناسه مرئى ومتمثل اولوب ابناء سبيلى طريق سداددن
اضلال وتحويل ومحل تهلكه‌يه القا ايليه پس رسول عليه السلام
لاغول قول شريفى ايله غولك عيننى نفى وعدم وجودنى اراده بيورميوب
بلكه صور مختلفه ايله تلون واغتيال ايدرديو واقع اولان زعم اعرابى ابطال
بيورر پس لاغول حديث شريفنك معناى لطيفى (انه لايستطيع ان يضل احدا)
ديمك اولور ودخى (لاغول ولكن السعالى) حديث شريفى غولك وجودنه وبو معنانك
وقوعنه دلالت ايدر زيرا سعالى طائفۀ جندن اولان سحره‌در پس معناى حديث
غول يوقدر ولكن طائفۀ جنيانده سحره واردر وانلر تلبيس وتخييله قادردر
ديمك اولور وبوندن ماعدا (اذا تغولت الغيلان فبادروا بالاذان) حديث
شريفى دخى اكا دلالت ايدركه لاغول قول شريفنده اولان حرف نفى ايله
عدم وجود غول اراده بيورلمامش اوله ومعناى حديث چونكه غيلان وشياطين
تغول ايتسه انلرك شرينى ذكر الله ايله دفع ايديكز ديمك اولور باخصوص
ابو ايوب رضى الله عنهك (كان لى تمر فى سهوة فكانت الغول تجيء وتأخذ) قولى
وجود غولى مثبتدر وفى السير واصله من الغول بالفتح وهو البعد الحاصل
حضرت مولانا غول ايله نفس وشيطانى مراد ايتمشلردر نته كيم بيوررلر
اى سالك راه ❊مثنوى❊ از نبى بشنو ضلال رهروان ❊ رهرولرك ضلالنى
فرقان عظيمدن استماع قيل ❊مثنوى❊ كوچه شان كردان ابليس
بدروان ❊ كه اول بدوران وزشت جان اولان شيطان اول رهروانه
نه ايلدى ❊مثنوى❊ صد هزاران ساله راه از جاده دور ❊ بردشان وكردشان
ادبار وعور ❊ اول خودرأيلرى جادۀ طريق وصراط توفيقدن نيچه يوز بيك
يللق اوزاق ايلدى واول مدبر بى سعادتلرى راه سداد توحيد وتربيۀ
پيرفريددن كيرو دوندرب لباس تقوى وايمان وخلعت جذبۀ رحماندن
عريان ايلدى مثلا عقر ناقه ايدن قوم ثمود وريح صرصر ايله هلاك

اولان قوم هودى نيجه برباد ايتدى ❊مثنوى❊ استخوانها شان ببين
ومو شان ❊ انلرك استخوانلرينى كور وانلرك مويينه نظر وعاقبت بين اولوب
❊مثنوى❊ عبرتى كير ومران خرسوى شان ❊ وعبرت طوت ونفس وطبيعت خرينى
انلر جانبنه سورمه پس (فسيروا فى الارض فانظروا كيف كان عاقبة المكذبين)
فحواى كريمى اوزره بدرقۀ پيرايله زمين قدس شهودى سير ايدوب سرانجام
مكذبينه نيه منجر اولديغنى ديدۀ يقين ايله تماشا قيل ❊ع❊ حاصلى اولمه
غافل اى عاقل ❊مثنوى❊ كردن خر كير وسوى راه كش ❊ نفس خرينك
كردن ارادتن طوت وراه هدايت جانبنه چك ❊مثنوى❊ سوى رهبانان
وره دانان خوش ❊ ولطيف وخوش يول بيلجى ومرشدلر جانبنه دلالت قيل
❊مثنوى❊ هين مهل خر را ودست ازوى مدار ❊ زنهار حمار نفسى كندى
مشتهاسنه صالى ويرمه ودست مجاهده‌يى اندن چكمه ❊مثنوى❊ زانكه
ميل اوست سوى سبزه زار ❊ زيراكه مركب طبيعتك ميل كليسى سبزه زار
مشتهيات نفسانيه وعلفزار مستلذات حيوانيه جانبنه‌در پس تسامح ايدوب
❊مثنوى❊ كر يكى دم تو بغفلت واهلش ❊ اكر بردم اول خرى غفلت ايله
كيرو قويه‌سن وحالنه ترك ايليه‌سن ❊مثنوى❊ اورود فرسنكها سوى
حشيش ❊ اول خر نفس برنفسده حشيش شهوات جانبنه نيجه فرسخ كيدر
ايمدى اى فرزند هوشمند ❊مثنوى❊ دشمن راهست خرمست علف ❊ خر
نفس طريق ملكوتك دشمنى وعلف ناسوتك مستيدر ❊مثنوى❊ اى
بسى خربنده را كرد اوتلف ❊ اى غافل قتى چوق خربنده‌يى اول خر نفس
ضايع وتلف ايتمشدر اى مستمع قابل اول بيناو دانا حضرت مولانانك بو نصيحت
رعناسى استماع هوشمندانه آويزۀ دردانه اولدقده لسان جانله بو ابياتك
مضمونى ورد زبان جنان ايدوب ❊شعر❊ درخاكدان دهر دل شادمان
كجاست ❊ آن دل كه فارغست زغم درجهان كجاست ❊ دردار وكير وفتنۀ دوران
بسوختيم ❊ دارى خبر بكوى كه دار الامان كجاست ❊ ديو استرشاد ايتمكله
لطف وكرملرندن ارشادا للطالبين بيوررلر كه اى طالب صادق ❊مثنوى❊
كر ندانى ره هر آنچه خر بخواست ❊ عكس آن كن خود بود آن راه راست ❊ اكر يول
بلمزسك هر اول نسنه كه خر نفس ايستدى ومركب طبيعت مشتهى اولدى انك
عكسنى ايله راه راست خود نفسه مخالفت وطريق ضلال هوايه متابعتندر
ايمدى سررشته‌يى اله كتورد كسه ❊مثنوى❊ شاور وهن وآنكه خالفوا ❊

(شاورهن وخالفوهن) حدیث شریفنك معناسی تأویلیسی اوزره عمل
ایدوب نفس مؤنث ایله مشاوره قیلیکز بعده نفس هرنه القا ایدرسه مخالفت
ایدیکز زیراکه ❊ مثنوی ❊ ان من لم یعصهن تألف ❊ تحقیقا شول کمسنه که
نفسلرینه عصیان ایتمدی نفسه توافق ایتدی یعنی متابعت وعدم مخالفت
ایله مشتهیات نفسه مألوف وطریق حقدن مصروف اولدی فاذاكان كذلك
بصیرت وانتباه اوزره اولوب ❊ مثنوی ❊ باهوا و آرزو کم باش دوست ❊
هوای نفس وآرزوی طبیعته دوست اولمه ❊ مثنوی ❊ چون یضلك عن
سبیل الله اوست ❊ چونکه سنی حق یولندن اضلال ایدن اول غول نفس
وشیطان هوادر حضرت مولانا بو بیت شریفله سورهٔ ص ده اولان اشبو
آیت کریمه‌نك معانیٔ منیفه سنه اشارت بیورر قال تبارك وتعالی (یاداود
انا جعلناك خلیفة فی الارض فاحکم بین الناس بالحق ولاتتبع الهوی فیضلك
عن سبیل الله ان الذین یضلون عن سبیل الله لهم عذاب شدید بما نسوا یوم الحساب)
یعنی حضرت واجب الوجود مفیض اللطف والجود خلف آدم ورسول
محترم اعنی داود علیه صلوات الله الودوده خطابا وعبادنه ارشادا بیوررکه
(یاداود انا جعلناك خلیفة۳ فی الارض) ای داود مودود بر عظمت وشان ووفور
فضل ومحض احسانمزدن وجه ارضده اولان ملك اوزرینه سنی استخلاف
ایلدك ویاخود سندن اول قائمین بالحق اولان انبیادن سنی خلف قیلدق
ویاداود بنم فیض وامرمی بلاواسطة تلقی وقبولده مستخلف علیهك
قصورلری اولمغله امرمی ابلاغله قصورلرینی تتمیم ونفوسی تکمیل ایچون
سنی واسطه ونائب مناب قیلدق (فاحکم۴ بین الناس بالحق) پس بین الناس
حق وعدل ایله حکم ایله بو محلده امر وجوب ایچوندر یعنی امر بالمعروف
ونهی عن المنکر ایدوب اصلاح نفوس ناسه سیاستله تدبیر قیل (ولاتتبع
الهوی فیضلك عن سبیل الله) ومحل خلافت اولان هوای نفسه تابع اولمه که
هوای نفس ویاخود اتباع هوی سنی طریق حقدن اضلال ایتمیه بو وجهله
اولان تفسیر فیضلك قولی ولاتتبع قولنه معطوف ومجزوم اولمق جواب
نهیده اضمار ان ایله منصوب اولمقدن اربحدر دینلرك اختیاری اوزره در
کما قال ابن سمین قوله (فیضلك فیه وجهان اظهرهما انه منصوب فی جواب
النهی والثانی انه عطف علی لاتتبع فهو مجزوم وانما فتحت اللام لالتقاء الساکنین
وهو نهی عن کل واحد علی حدته والاول فیه النهی عن الجمع بینهما وقد یترجح

مطلب
تفسیر یاداود انا
جعلناك خلیفة
فی الارض

۳ خلیفة یجوز ان یکون
بمعنی فاعل یخلفکم
او یخلف من کان
قبله من الجن وهذا
اصح لدخول تاء
التأنیث علیه وقیل
بمعنی مفعول ای
یخلف کل جیل من
تقدمه ولیس دخول
التاء حینئذ قیاسا
الا ان یقال ان خلیفة
جری مجری الجوامد
کالنطیحة والذبیحة

۴ فاحکم بین الناس
بحکم الله تدبر الناس
وتصلحهم وهی
النبوة وانما عبرت
بالخلافة لانه اقیم
مقام الخلفاء الذین
قبله وكان قبله النبوة
فی سبط والملك فی
سبط فاعطاهما الله
تعالی لداود علیه
السلام (شیخ زاده)

الثانی لهذا المعنی) ارباب فکرته خفی دکلدرکه خلقت انسانی مدنی بالطبع
اولمغله هر برشخصك انتظام مصالحی لاجرم مدنیهٔ تامه‌نك وجودینه
محتاجدرکه حتی بعضی حراث وبعضی طحان وبعضی خباز وطباخ وبعضی
نساج بعضی دخی خیاط اولوب الحاصل ناسدن هر بری برمهمه اشتغال ایله
اعمال جمیعه‌دن مصالح جمیعك انتظام واتمامی میسر اوله پس انسانك مدنی
بالطبع ایدیکی ثابت اولدیسه بودخی مقرردرکه برموضعده که اجتماع جمع کثیر
اوله بهر تقدیر عند الاجتماع ناسك مابینی منازعات ومخاصماتدن خالی اولمز
پس بهرحال فصل خصومات ایچون برانسان قادر وسلطان قاهرك وجودی
لازمدرکه اجرای حکومت ایله اصلاح نفوسه بذل مقدورات ایلیه امدی
اکر سلطان قاهر مجرد طلب مصالح دنیا ایچون وفق هواسی اوزره حکم
ایدرسه خلق عالمه ضرر عظیم اولوب اول سلطان هوایی رعیتی نفسیچون
فدا ومقاصد فاسده سنه وصول ایچون رعایا وفقرایی وسیلهٔ ابتغا ایتمش
اولور پس وجه مشروح اوزره واقع اولان حکم باطل تخریب عالم وهرج
ومرج بنی آدمه مفضی اولوب وبوطریقله اولان ضلال وسوء اعمال دخی
اول سلطان والینك خاتمه‌ده وآخرتده سبب هلاکی اولور فاماسلطانك حکمی
شریعت الهیه‌یه مطابق وسنت سنیهٔ نبویه‌یه موافق اولسه مصالح عالم
منتظمه واسباب سعادات متسعه وابواب خیرات علی احسن الوجوه منفتحه
اولور بناء علی ذلك حضرت حق وقادر مطلق دخی (فاحکم بین الناس
بالحق) فرمان شریفی ایله بین الناس حقله حکم ایدیجی برحاکم محققدن
لابددر پس یاداود سن حق ایله حکم ایدن حاکملردن اول وهوایه تابع اولان
ظالملردن اولمه زیرا متابعت هوا طریق ضلاله موجب وضلال عن سبیل الله
دخی سوء عذابی موجب اولوب حقیقتده متابعت هوا منتج سوء عذاب اولور
دیو بیورر اکا بناءً که هوا لذات جسمانیه‌ده انهماك واستغراقنه دعوت ایدر
واستغراق فی اللذات ایسه باقیات صالحاتدن اولان سعادت روحانیاتك
طلب واشتغالنه مانع اولور زیرا لذات جسمانیه ایله سعادت روحانیه حالتان
متضادتاندر پس ضدینك بری قوت بولدقچه بری ضعیف وبرینك وجودیله
بری مفقود اولور وکذلك ضلال عن سبیل الله دخی موجب عذاب اولدیغی
ظاهردر زیرا قچان انسان جسمانیاته عظیم الفت ایلسه احوال روحانیاتی
کلیت ایله فراموش ایدوب وبوحال ایله موته مصادف اولسه محبوب حقیقیدن

مفارقت ايدوب اهاليسى ايله هر كز الفت ايتمديكى ايچون برديار غربت قراره دوشر كه اول ديارك مطالعۀ انوار ينه عينده قوت ونور اولمز وترك محبوب ووصول مكروه ايله اول خائب وخاسر لامحالة اعظم عنا واشد بلايه مبتلا اولور حقا كه متابعت هوى موجب ضلال و ضلال موجب عذاب ونكال ايديكى ثابت اولديسه حق سبحانه وتعالى دخى لاثبات ذلك المعنى٦ (ان الذين يضلون عن سبيل الله لهم عذاب شديد) بيوروب و باعث عذاب نيران اولان ضلالك دخى سبب حصولى يوم حسابك نسيانى اولديغيچون ٧ (بما نسوا ٩يوم الحساب) قول كريمى ايله غايت كمال اوزره بيان بيوردر (حكى عن بعض خلفاء بنى مروان انه قال لعمر بن عبد العزيز هل سمعت ما بلغنا قال وماهو قال ان الخليفة لايجرى عليه القلم و لايكتب عليه المعصية فقال يا امير المؤمنين الخلفاء افضل ام الانبياء ثم تلا هذه) الآية وعلم شريفه خفى اوليه كه بو آيت كريمه ده نيجه معنايه دخى اشارت واردر اشارتدن بريسى بودر كه خلافت حقيقيه مكتسبۀ انسانيه اولميوب بلكه حضرت حق وجواد مطلقك محض فضل واحسانيدر كه عبادندن ديلديكنه برفحواى (تؤتى الملك من تشاء) اعطا ايدر كما قال عز وجل (انا جعلناك خليفة فى الارض) اى اعطيناك الخلافة و براشارت دخى بودر كه فى الحقيقه استعداد خلافت برمقتضاى (وجعلناكم خلائف الارض) انسانه مخصوصدر و بنى آدم اكرچه كيم مستعد للخلافة خلق اولنمشدر ولكن كمال قوت ايله هيچ احد درجۀ خلافته بالغ اولمازمكر كيم نادر اوله انك دخى قدرت و كمالى حقك ارادتنه موافق اولورسه اولور و بو معنايه دخى اشارت واردر كه خلقيت عالم صورته متعلقه اولديغى كبى جعليت دخى عالم معنايه تعلق ايدر فلهذا حق جل وعلا صورة آدمك خلقتدن خبر ويردكده (انى خالق بشرا من طين) بيوروب ومعناسندن خبر ويردكده (انى جاعل فى الارض خليفة) بيوردى وكما قال تعالى (الحمد لله الذى خلق السموات والارض وجعل الظلمات والنور) وقال (الحمد لله فاطر السموات والارض جاعل الملائكة رسلا) و بوسره دخى اشارت واردر كه روح انسانى فيض اول سبحانى اولوب فلهذا حق سبحانه وتقدس اول روحى ذاتنه مضاف قيلوب (ونفخت فيه من روحى) بيوردى پس روح اضافى فيض اول اولديسه حق تعالينك بذاته وصفاته خليفه سى اولدى اما بذاته خلافتى بودر كه وجود روح بلاواسطه وجود حقدن فائض اولوب بوتقديرجه وجود روح وجود خليفۀ وجود الله

٦ والعامة قرأت على فتح يضلون وقراء ابن عباس والحسن وابو حيان رضى الله عنهم بالضم اى يضلون الناس وهى مستلزمة للقراءة الاولى فانه لايضل غيره الاضال بخلاف العكس (مصون) سعد

٧ قوله بما نسوا ما مصدرية والجار متعلق بالاستقرار الذى تضمنه لهم ولهم عذاب يجوز ان يكون جملة خبرا لان ويجوز ان يكون الخبر وحده الجار وعذاب فاعل له وهو الاحسن لقربه من المصدر (مصون) سعد

٩ قوله يوم الحساب متعلق بنسيانهم او بقوله لهم عذاب (شيخ زاده) سعد

اولور اما بصفاته اولان خلافتى بودر كه كذلك روحك صفاتى بلاواسطة وجود صفات اللهدن اولمشدر پس هر وجود وصفاتكه بعد وجود الخليفة اوله بالذات والصفات خليفة الله اولانك خليفه سى اولور وهلم جرا اسفل سافلين موجودات اولان قالب انسانى يه كلنجه كه قالب فيض الهى يى قبول ايدن شيئك آخرى وخلافتدن حظ ونصيب آلانلرك اقليدر پس مقدمۀ مزبوره فهم اولنديسه وقتا كيم حق جل وعلانك ارادت ازليه سى وجه ارضده انسانى استخلاف ايتمكه تعلق اوله خليفه سى اولان روحه برمنزل خلق ايتديكه خليفه نك اول منزل نزولنه صالح اوله پس اول سراى خليفه قالب انسانيدر واول سراى عاليده سلطان روح ايچون محل استوا وموضع اتكا اولمغه احرى برعرش اعلا وتخت زيبا ايجاد قيلديكه اول قلبدر وقلب ايچون دخى برخادم اديب احضار بيورديكه خادم مزبور نفسدر پس (فطرة الله التى فطر الناس عليها) فحواى كريمى اوزره اكر انسان خلق اولنديغى فطرت حق اوزرينه باقى قالورسه اومقوله انسان كاملك روحى بلاواسطة حقدن مستفيض اولوب اولدخى خلافت حقله عرش قلبك اوزرينه فائض اولور وكذلك قلب دخى خلافت روحله خادمى اولان نفسه نفس دخى خلافت قلبله قالبه قالب دخى خلافت نفسله ارض الله اولان دنيايه افاضه ايدرلر پس روح برفتوح ذكر اولنان اسباب وادوات ايله خليفة الله فى الارض اولوب اوامر الهى وتواقيع شرايع ايله عباد حقده اجراى احكام ايدر و بين الناس حقله حكم وهوادن اعراض ومتابعت هوايى ترك ايتمك خصوصية خلافتدندر نتكيم خصوصيت اكل حلال عمل صالح اولديغى كبى كما قال تعالى (كلوا من الطيبات واعملوا صالحا) پس بطريق التطبيق بو آيت كريمه ده بو معنايه دخى اشارت واردر كه حق سبحانه وتعالى داود روحى ارض انسانيه يه خليفه قيلوب قلب وسرى ونفس وقالبى وعقل وحواسى وجوارح واعضايى وجمله اخلاقى عموما روحه رعيت قيلدى و برمقتضاى (كلكم راع وكلكم مسؤل عن رعيته) بين الرعية امر حقله حكم ايتمكه امر ايدوب و برفحواى (ولا تتبع الهوى) هوا ايله حكم ايتمكدن نهى ايلدى زيرا حق سبحانه وتعالى قدرة كامله وحكمة شامله سيله هواى باطلى صفات ضلالت وحقه مخالفت اوزره خلق ايلدى وايجاد هواده حكمت بودر كه اول فياض مطلق عبادنى حضرت ذاتنه نور ذاتى وموافقت امر يله هادى اولديغى كبى خليفه سنده دخى صفة

هدایت وحکمت موجوده اولوب رعیتی حضرتنه ضدیت طبع و مخالفت
امر هوا ایله هدایت ایلیه وسیر الی الله ایدن عاشقان الهی امر حقه موافقت
وهوای نفسه مخالفت قدمیله سیر ایلیه‌لر بناء علی ذلك مرشدان راه حقیقت
ومشایخ طریقت (اولا الهوی ماسلك احد طریقا الی الله) بیورمشلردر وسعد الدین
حموی کتاب المحبوبك آخرینه قریب بیورر لر که (من خاص نفسه عن تبعات
رقایقها المودعة فی خلایقها بتسلیم تلك الرقایق الی الله الکریم الرحمن الرحیم
صارت نفسه کاملة شاملة عاملة فی المکنوزات والمشهودات بنسبة واحدة
فی الحق والخلق والرتق والفتق والسحاب والودق والرعد والبرق واذا صارت
نفسه کاملة صارت من نفس الله تعالی التی کتب علیها الرحمة وصارت مرحوما
بها ومعلوما منها ومکتوبا ومرقوما فیها وعند ذلك استأهل صاحبها الشرف
الضم وحق له ان یتخلص من مقامات الطم والهم حتی حصل له مقام الجمع
فی السمع والسعع فی الجمع بفعل الرمی والقتل والنقض الحمد لله الذی اضاف الرمی
والقتل الی نفسه واخرج العبد من مضایق حبسه) آه کیم عبد فقیرك اقبح خطیئات
واعظم جنایاتی متابعت هوادر کما قال صلی الله علیه وسلم (ما عبد اله فی الارض
ابغض علی الله من الهوی) زیرا هوانك اضلالده اولان کمال قوتی غیر یده بولنماز
حتی انبیاء معصومینده دخی تصرف ایتمك احتمالی اولدیغیچون حق تبارك وتعالی
رسول وخلیفه‌سی اولان داود علیه السلامه (ولا تتبع الهوی فیضلك عن سبیل الله)
بیوروب آخر آیتده دخی ضلال کبیر طلب حقدن انقطاع اولدیغن تحقیق بیوردی
پس طریق طلبدن ضال اولان عذاب شدید قطیعه وجوار حقدن نکال
عظیم حرمانله امد بعید عمیقه دوشوب مؤاخذ اولمق مقرردر و بوقدر
عنا وبلایه سبب یوم حسابك نسیانیدر آه یوم حساب بر عظیم کوندر که
هر محق هدایتی مقداریله مکافات وهر مبطل بحسب ضلالته مجازات اولور
آه کیم ﴿ بیت ﴾ ایش بلندی ایشلیه سی ار کرك * بو یوله وارماغه کی
سرور کرك * الهی بوکا نه چاره دینورسه کاشف الاسرار مولانا
خداوندکار بیوررلر که ﴿ مثنوی ﴾ این هوارا نشکند اندر جهان * هیچ
چیزی همچو سایهٔ همرهان * بو هوایی جهانده شکست و مغلوب ایلمز
همراهلرك سایه‌سی کبی هیچ برشی یعنی امر هوایی ابطال ایلمز الا انوار ذات
احدیتك تجلیاتیله افناء وجود ایدوب محض نور اولان مرشدان کاملانك
اثر صحبتی وافاضهٔ نور محبتی ابطال ایدر ﴿ قاسم ﴾ جانی که دمی واقف

اسرار خدا شد * او در کنف عاطفت ظل اله هست * هرجا که رسد
مقدم مستان خرابات * در مقدم ایشان همه نورست وصفا هست * پس
حضرت مولانا قدس سره بو مناسبت ایله اشبو بیانه شروع بیوررلر که

﴿ وصیت کردن رسول علیه السلام علی را رضی الله عنه
که چون هر کسی بنوع طاعتی تقرب جوید بحق تو تقرب جوی
بصحبت عاقل و بندهٔ خاص تا از یشان همه پیش قدم باشی ﴾

حضرت رسول علیه السلامك امام علی رضی الله عنه یه وصیت ایلمه‌سی
بیاننده در که چونکه هر برکسنه بر نوع طاعت ایله حقه تقرب دیلیه‌لر
یا علی سن عاقلك صحبتی ایله و بندهٔ خاصك صحبتی ایله حقه تقرب دیله حتی
قدمك انلرك جمله سندن ایلرو اوله کما روی عن علی رضی الله عنه انه قال
قال لی رسول الله صلی الله علیه وسلم (یا علی اذا تقرب الناس الی الله فی ابواب
البر فتقرب الیه بانواع العقل لتسبقهم بالدرجات والزلفی عند الناس فی الدنیا
وعند الله فی الآخرة) وفی روایة (یا علی اذا تقرب الناس الی خالقهم بانواع
البر فتقرب الی الله بانواع العقل لتسبقهم درجة وزلفی عند الناس فی الدنیا
وعند الله فی الآخرة) حضرت مولانا قدس سره دخی حدیث اخیرك مفهومن
ترجمه ایدوب بیوررلر که ﴿ مثنوی ﴾ کفت پیغامبر علی را کای علی *
حضرت خواجهٔ کائنات علیه اکمل التحیات اعقل عالم واکمل اولیاء بنی
آدم علی بن ابی طالب کرم الله وجهه یه ابتدی ای بکا جلیس وهمدم
وانیس ومحرم اولان علی ﴿ مثنوی ﴾ شیر حقی پهلوانی پردلی * شیر حقسن
پهلوانسن پردل وشجاعت شعارسن یعنی امر هوایه تابع اولمامقده
پهلوان ومقتضیات نفسانیه یی شکست ایتمکده قغان ارسلان ونفس
وقوایی معرکهٔ مجاهداته القاده شجیع و بهادرسن ﴿ مثنوی ﴾ لیك
بر شیری مکن هم اعتمید * لکن شیر و پهلوانلغکه دخی اعتماد قیلمه
﴿ مثنوی ﴾ اندر آدر سایهٔ نخل امید * امید نخلنك سایه سنه کل یعنی ثمرهٔ
امید تناول اوله جق نخل موزون محبت اولان مرشد کاملك شجرهٔ وجود
بهبودینك سایهٔ تربیه سنه کل الحاصل ای علی فاضل ﴿ مثنوی ﴾ اندر آدر
سایهٔ آن عاقلی * اول عاقل واحد و مرشد منفردك سایه سنه کل که
﴿ مثنوی ﴾ کش نتاند برد از ره ناقلی * که اول عاقل کاملی یولدن ایلتمکه

برناقل قادر اولمیه یعنی شهود جمال و تحقیق و کمالی بر مرتبه ده اوله که
ارباب نقل وروایت قیل وقال ایله انی مرتبهٔ شهودی اولان راه حقیقتدن
نقل وحرکت ایتدرمکه قادر اولمیه ویاخود ناقلدن مراد هوای طبیعت
اوله بو تقدیرجه اول عاقل کامل نور ذات احدیته بروجهله واصل اوله که
هوای نفسانی وآرزوی شهوانی بلکه مطالب اخرویه دن دخی انك
وجودنده برشی قلمیه که حتی انی مطالب حقیقی و نور ذاته غرق اولمقدن
آیروب طریق کثرته نقل ایتمکه قادر اوله ویاخود وحدت و وحدتنده کثرت
مزاحمه ویرمکله تلون حاصل اولمیه و بالجمله برطریقله تزلزل واقع اولمیوب
(الرجال کالجبال) دیمك اکا صحیح اوله ایمدی یاعلی ✻ مثنوی ✻ ظل اواندر
زمین چون کوه قاف ✻ اول خلیفهٔ رحمان و ظل یزدانك سایهٔ وجود
بهبودی وجه ارضده کوه قافکبیدر ✻ مثنوی ✻ روح او سیمرغ بس
عالی طواف ✻ انك روح پرفتوحی زیاده عالی طواف سیمرغ قافدر صفات
مزبوره آدم الاولیا علی المرتضایه خطاب اولدیغی جهتدن حضرت
فخر کائنات وسند موجودات علیه اکمل التحیاتك اوصاف علیه سیدر
وخلفا بعد الخلف فی زماننا وارث اکمل حقیقة احدیه و مظهر سر خلافت
محمدیه اولان صاحب زمان وقطب دورانك وصف جمیلیدرکه سایهٔ
تربیه سی مانند کوه قاف اطراف عالمده اولان قلوب عشاقه شامل ور وح
اضافیسی قاف قرب قاب قوسینه واصل سیمرغ بلند پرواز وکاملدر علم شریفه
خفی اولمیه که ارباب عرفان کوه قاف ایله سیمرغده تأویلات کثیره ایتمشلردر
پس سیمرغی رب الارباب وتعین اول وقلم اعلادن تعبیر ایدرلرسه کوه قاف عالم
برزخ وخیال مطلق وعالم اجسامدن عبارت اولور واکر سیمرغ مطلق وجوددن
عبارت اولورسه کوه قاف مراتب تعیناتدن عبارت اولور واکر سیمرغ
حقیقت انسانیه دن عبارت اولورسه کوه قاف جسم انسانیه دن عبارت
اولورنته کیم کاشف اسرار مطلع انوار مولانا خداوندکار بو بیت شریفده
جسم انسان کاملی کوه قاف وروح شریفنی سیمرغدن عبارت بیورمشلر در
آه کیم سیمرغ ذات واحد مطلقك آشیانه سی قاف حقیقة انسانیه در زیرا
مظهر تام حقیقة انسانیه اولمغله ذات احدیه تمام اسما وصفاتیله اول حقیقة
جامعه ده متجلی اولوب اول خلاصهٔ موجودات و زبدهٔ کائنات دخی
ظاهر و باطنیله احدیة الجمع اولور وخلافت کامله سی حسبیله روح پرفتوحی

مطلب
درنا ویل کوه قاف وسیمرغ

سیمرغ قاف قدرة و قالب موزونی کوه قاف هدایت اولور و کوه قاف
غایت عظمتندن اطراف عالمی محیط اولدیغی کبی حقیقت انسان کامل دخی
تمامت حقایق عالمه مشتمل اولور و اول قاف حقیقة جامعهٔ انسانیه یه سیمرغ
عرفانی اعتلا والتقا ایلیان عارف واقفه برفحوای (من عرف نفسه فقد عرف
ربه) مشاهدهٔ جمال مطلق میسر اولوب وکوه قافه واصل اولان رؤیة
سیمرغه نائل اولدیغی کبی اول قاف قرب قاب قوسینه دخی واصل اولان
(من رآنی فقد رای الحق) قول منیفی نه مصادر یلوب سیمرغ مطلق وجودك
بال هدایتی ایله قید تعیناتدن خلاص اولور ایمدی سن دخی عالی همت
و مرتضی منقبت اولمق دیلرسك ✻ بیت ✻ کذاری کن زکاف کنج
کونین ✻ نشین برقاف قرب قاب قوسین ✻ مضمونجه اول دانا وبینا وسیمرغ
عنقانك سایهٔ قاف تربیه سنده آسوده اولکه برموجب (فاخلع نعلیك) کونیندن
عبارت اولان معنی وصورت وغیب وشهادت قیدندن مطلق اولوب
مراتب کونینده توقف ایتمیه سن ومحیط قوسین وجوب وامکان ومرتبهٔ
واحدیت و مقام محمدی اولان قاف قاب قوسینده متمکن ومظهر ذات
و صفات الهی اولمغله کونینی کندی حکمکده بولوب جمله سنی کندی جانبکه
متوجه مشاهده قیله سن ✻ م ✻ آدمی چون نور کیرد ازخدا ✻ هست
مسجود ملائك زاجتبا ✻ نیز مسجود کسی کوچون ملك ✻ رسته باشد
جانش ازطغیان وشك ✻ زیرا تحقق مقام واحدیت حاصل اولدقده انك
ذات وصفات جزئیه سی ذات وصفات کلیهٔ الهیه وعلم وارادتی برفحوای
(وعلمناه من لدنا علما) عین علم وارادهٔ ربانیه اولور حاصل کلام ای حسام
سعادت انجام ✻ مثنوی ✻ کر بکویم تاقیامت نعت او ✻ اکر اول انسان
عاقل و مرشد کاملك الی یوم القیام نعت و وصفنی سویلیم ✻ مثنوی ✻
هیچ آنرا مقطع وغایت مجو ✻ هیچ انك اوصاف و نعوتنه مقطع ونهایت
استمه زیرا اول اکمل کملاك قطرهٔ هستیٔ موهومی دریای بی پایان وجود
مطلقه غرق و ذرهٔ تعین حدوثی نور آفتاب قدمه مستغرق اولمشدر پس
اکا نهایت وغایت اولمز (وتخلقوا باخلاق الله) مفهومیله متصف اولان ذات
خلیفه نك اوصافی منقطع وانجام بولمز و بالجمله ای حسام الدین چلبی ✻ مثنوی ✻
در بشر روپوش کردست آفتاب ✻ آفتاب حقیقت ذات بشرده روپوش
ایلمشدر یعنی اسما وصفاتیله مرآت قلبه تجلی ایدوب صورت بشریه نورآفتاب

ذاته نقاب واقع اولمشدر ایمدی بو اتصال بی انفصال واتحاد بی افتراق
من حیث المعنی ❊ مثنوی ❊ فهم کن والله اعلم بالصواب ❊ فهم درست
ایله اذعان قیل حلول واتحادی محال بیل والله اعلم بالصواب ای حسام الدین
وصاحب النور والیقین اول وجود کامل بونك کبی بر آفتاب شامل اولدیغیچون
خواجهٔ جهان بیوردیکه ❊ مثنوی ❊ یا علی از جملهٔ طاعات راه ❊ یا علی
طریق حق طاعاتنك جمله سندن ❊ مثنوی ❊ بر کزین تو سایهٔ خاص آله ❊
خاص خدا اولان مرشد اکملك سن ظل سعادتنی اختیار قیل که انك سایه سی
سکا هدایت وخدمت وطاعتی جمله طاعاتدن اولی و پر منفعتدر (یا علی انی
احب لك ما احب لنفسی واکره لك ما اکره لنفسی) سکا وصیت اولسونکه
❊ مثنوی ❊ هر کسی در طاعتی بکریختند ❊ هر بر کس بر نوع طاعته قاچدیلر
وجوار حقدن عذاب حرمانه دوشمیه لم وهوای نفسدن خلاص اولالم دیو
مخالفتدن قاچوب بر نوع طاعت وموافقتته التجا ایدوب ❊ مثنوی ❊
خویشتن را مخلصی انکیختند ❊ کندیلره بر مخلص وملتجا تدارك ایلدیلر پس
یا علی سن دخی جمله دن اعلی مخلص و ملتجا استرسك همان طور میوب
❊ مثنوی ❊ تو برو در سایهٔ عاقل کریز ❊ تارهی زان دشمن پنهان ستیز ❊
یوری سایهٔ عاقل وظل همت مرشد کامله قاچ تا کیم اول عنود ومخالف اولان
عدوی مخفی که نفس ستیزه دراندن خلاص اوله سن یا علی یا علی ❊ مثنوی ❊
از همه طاعات اینت بهترست ❊ دوکلی طاعتلردن بوسکا انفع واولی و بهتر
واعلی در پس سایهٔ عاقلدن دور اولمه که ❊ مثنوی ❊ سبق یابی بر هر آن
سابق که هست ❊ هر اول سابق که واردر اوزرینه سبق بوله سن یعنی اسب همت
وخیل قربتی میدان تقربده مسابقه ایدن فارسان محبته مسابقه ایدوب
(والسابقون السابقون اولئك المقربون) زمره سندن اوله سن زیرا اول اکمل
کمل جمله وسائطی رفع ایدوب بی مزاحمهٔ کثرت ذات وحدته تحصیل وصلت
ایتمشدر پس سنك مرآت قلبك اول واصل عاقلك نور محبت وسر وحدتنه
پیوسته اولدقچه بلا واسطه نور ذات بحته مظهر اولوب جمیع سابقلری سبقت
ایدرسن اما بشرط آنکه ❊ مثنوی ❊ چون کرفتی پیر هین تسلیم شو ❊
چونکه پیری طوته سن یعنی دامن هدایتنه تشبث ایلیه سن علو شانندن آکاه
وتسلیم اول ❊ مثنوی ❊ همچو موسی زیر حکم خضر رو ❊ موسای کلیم
علیه صلوات الله العلیم کبی خضر علیه السلامك حکمی التنده یوری یعنی

حضرت

حضرت موسی خضر علیه السلامه ملاقی وتکمیل علم لدنی ایچون جانب
حقدن تواضع ایله مأمور اولدیغی کبی سن دخی اول خضر وقتدن تعلم علم لدنی
ایدر ایسك فرمان شریفنه امتثال قیل ولم وکیف دیمیوب ❊ مثنوی ❊ صبر
کن بر کار خضری بی نفاق ❊ خضر وقتك کارینه بی نفاق و بلا تردد
صبر ایله یعنی ظاهر حالك تسلیم واقرار ودرونك رد وانکار اوزره اولمیوب
ظاهر و باطنك موافق اولمق اوزره صبر ایله که ❊ مثنوی ❊ تا نکوید
خضر رو هذا فراق ❊ حتی خضر وقت اولان یوری کیت (هذا فراق
بینی و بینك) دیمیه وسایهٔ تربیه سندن دور ایتمیه بو بیت شریفده
اولان صبر بی نفاق قرینه سیله رضادن عبارتدر زیرا صبر حالنده
قلبده جزعك وجودی مقرردر پس ظاهرا و باطنا تسلیم مقام رضاده
اولور یعنی ولی کامل وخضر وقت اولان مرد عاقلك متصل واحدی اولمق
ایستر ایسك جمیع احوال وافعال واطوار واعمالنه قلبکده بر وجهله رد وانکار
اولمیوب جمله کار پسندیده وآنك رضاسی سنك رضاك اولوب کلیت ایله
سن ارادن چیقوب ارادت واختیارك آنك رضاسنده تسلیم اوله که اتحاد کلی
اولوب خضر معنی سنی جوارندن رد ایتمیه بو تقدیرجه مرید مرتبه سندن
درجهٔ مراده نائل اولورسن الحاصل ظاهر حاله مخالف ❊ مثنوی ❊
کرچه کشتی بشکند تو دم مزن ❊ اکرچه کشتی یی شکست ایلیه سن سویلمه
❊ مثنوی ❊ کرچه طفلی را کشد تو مو مکن ❊ اکرچه بر طفلی قتل ایلیه سن
صاچ وصقال یولمه یعنی (عسی ان تکرهوا شیئا وهو خیر لکم) مصداقنجه
اول خضر وقت ظاهره مخالف بعض شیء ایله ظاهر اولوب سنك کشتیٔ
تعین وپندارکی شکست وطفل نفس مکارکی شهوات طبیعیه سندن قطع
ایله تلف ایدرسه انجام کارنه حالده قرار ایدر دیمیوب کمال تسلیم و رضاده
اول که شر وضرر اکا مخالفت ونفع وخیر مطاوعتنده در زیرا ❊ مثنوی ❊
دست آور حق چو دست خویش خواند ❊ انك دست ارشادنی چونکه
حق جل وعلا کندی الی قودی ❊ مثنوی ❊ ید الله فوق ایدیهم براند ❊
حتی حق سبحانه وتعالی ید هدایت و دست عنایتنی بیعت ایدنلرك اللری
اوزرینه سوردی کما قال الله تعالی فی سورة الفتح (ان الذین یبایعونك انما
یبایعون الله ید الله فوق ایدیهم) بو آیت کریمه ده اولان مبایعه دن مراد
بیعت رضواندر که حدیبیه ده اشجار مغیلاندن ام غیلان دیمکله مذکور

مطلب
وقعهٔ حدیبیه

بر درخت مشهورك سايه‌سنده واقع اولمشدر وحديبيه بر قريه‌نك اسميدر كه موضع مزبور ايله مكهٔ مكرمه‌نك مابيني تخمينا مرحلهٔ واحده‌در وفى الاصل حديبيه موضع مزبورده محفور بر چاهك اسميدر كما جاء فى الحديث (ان الحديبية بئر) وعند المالك حديبيه حرمدن معدود اولوب وعلى قول ابن عصار حديبيه‌نك بعضى حرم وبعضى حلدندر وتلفظ حديبيه بالتخفيف والتشديد جائز ولكن تخفيفله اصحدر ديمشلر فاما عامهٔ محدثين تشديد ايله نقل ايتمشلر وفى الاصل بيعت دخى شول عقددن عبارتدر كه انسان عقد مزبورى اولو الامره بذل طاعت ايله على نفسه عقد ايدوب وجانب خليفه‌دن مستخلف عليه التزام اولنان عهده وفا ايتمك اوزره در عهده ايتمكدر روى عن يزيد بن عبيد قال قلت لسلمة بن اكوع (على اى شئ بايعتم رسول الله صلى الله عليه وسلم قال على الموت) وروى عن معقل بن يسار قال (لقد رأيتنى يوم الشجرة والنبى صلى الله عليه وسلم يبايع وانا رافع غصنا من اغصانها عن رأسه ونحن اربع عشر مائة قال لا نبايعه على الموت ولكنا بايعنا على ان لا نفروا) قال ابو عيسى لا منافاة بين حديثين ومعناهما صحيح بايعه جماعة على الموت فلا يزالون يقاتلون بين يديه حتى يقتلوا وينصروا وبايعه جماعة منهم على ان لا يفروا وروى سالم عن جابر رضى الله عنه قال (كنا خمس عشر مائة) وروى عن عمرو بن دينار قال سمعت جابر بن عبد الله يقول قال لنا رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم (انتم اليوم خير اهل الارض وكنا الفا واربعمائة) وروى عن عبد الله بن اوفى قال (كان اصحاب الشجرة الفا وثلثمائة) وروى عن جابر رضى الله عنه قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم (لا يدخل النار احد ممن بايع تحت الشجرة) وروى (كان اول من بايع بيعة الرضوان رجل من بنى اسد يقال له ابو سنان بن وهب ولم يتخلف عنه احد من المسلمين الا جد بن قيس اخو بنى سلمة) قال جابر انظر اليه لاصقا بابط ناقته مستترا بها من الناس ثم اتى رسول الله صلى الله عليه وسلم ان الذى ذكر من خبر عثمان رضى الله عنه باطل) وبالجمله قصهٔ حديبيه هجرهٔ نبويه‌نك التنجى سنه‌سى ذى القعده سنده واقع اولوب يعنى حضرت سيد الانام عليه الصلوة والسلام اصحاب كرام ايله طواف بيت الله الحرام نيتنه ماه مزبورك اول دوشنبه كوننده مدينهٔ منوره‌دن نهضت ومكهٔ مكرمه‌يه عزيمت بيوروب اقصاى حديبيه‌ده نزول ايتدكلرنده مشركان مكه حضرت فخر كائنات عليه اكمل التحيات زيارت كعبه‌دن صدد منعده

اولدقلرى خبر النمغله مراد جنك وخصومت اولميوب بلكه مجرد حج وعمره‌يه نيت ايدوكن طائفهٔ قريشه افاده ايچون حضرت فخر عالم صلى الله عليه وسلم اولا خراش بن اميه رضى الله عنهى ارسال ايدوب متمردان قريش انى قتله مبادرت ايدوب قبيلهٔ احابيش حمايت ايتمكله خلاص اولوب وتراب قدم رسوله يوز سوروب احوال قريشى عرضه قيلدقده عثمان بن عفان رضى الله عنهى مكهٔ مكرمه‌يه كوندروب عثمان رضى الله عنه دخى بر موجب فرموده مكه‌يه واروب بعد تبليغ السلام حضرت مقدس نبوى حرب وقتال قصدينه كلميوب بلكه حج وعمره نيتنه كلديكن اعلام وابلاغ كلام صلح ارتسام ايتدكده مشركان بدفرجام رسول عليه السلامى زيارتدن منعه اهتمام ايدوب عثمان رضى الله عنهى مقدم رسوله مراجعته رخصت ويرميوب احتباسنه قيام كوستردلر ازين جانب اصحاب صفا انتساب دخى عثمان رضى الله عنهك سبب مكثنى غالبا طواف كعبه‌يى اشتغالنه حمل ايدوب عثمان رضى الله عنه طواف كعبه‌ده يارانى تقدم ايله تفرد ايتدى ديو واقع اولان قيل وقال سمع همايون نبويه ايصال اولندقده حضرت مقدس نبوى بيوردلر كه بنم ملاحظه ومطالعه‌م بودر كه عثمان بز اولمدقچه طواف كعبه‌يه نيت دخى ايتميه بيوروب بو سوزده ايكن مشركان مكه عثمانى قتل ايتمش خبرى معسكر نبوت دستكاهده شيوع بولمغله بو خبر ملالت اثردن خاطر انور مقدس نبوى محزون اولوب قريشه لازم كلانى يرينه كتورمينجه بو منزلدن كتميم بيوردلر وموضع مزبورده اولان درخت مذكورك التنده اوطوروب وصحابهٔ كرامى دعوت ايدوب اكرجنك واقع اولورسه هيچ فرد روكردان اولميوب (كبنيان مرصوص) ثابت قدم اولمق اوزره مبايعه ايتديلر ويدركه خواجهٔ كائنات عليه افضل الصلوات بيوردىلر كه اى اصحاب سعادت نصاب عثمان رضى الله عنه مهم خدا ورسوله كيدوب اشبو بيعت رضوانده بنفسه موجود دكلدر ولكن بو بيعتك فضيلتندن بى بهره اولمغى عثمانه روا كورمزين بيوروب وكندولرينك دست راستنه اشارت ايدوب بوال عثمانك اليدر ودست چپنه اشارت ايدوب بوال بنم المدر ديوب وصاغ النك اوستنه صول النى قويوب جانب عثماندن بيعت ايتديلر ومشركان مكه بيعت مزبوره‌دن خبردار اولدقلرنده رعب كلى دوشوب عثمان رضى الله عنهه رخصت ويروب حضرت رسالت پناهه كوندرديلر تفصيلن مراد ايدن تواريخ وسيره مراجعت

ايلسون الحاصل حق سبحانه وتعالى مؤمنلردن بووجهله صدور ايدن بيعتدن راضى
اولديغنى كتاب كريمنده حبيبى محمد المصطفى عليه من صلوات الله الاوفايه اشارت
واصحابه بشارت ايدوب (لقد رضى الله عن المؤمنين اذ يبايعونك تحت الشجرة)
بيوروب اول بيعته بيعت رضوان ديديلر پس حضرت حق وفياض مطلق
رسولنى كمال جمعيتله تعظيم ومؤمنلرى قرب مكانتله تكريم ايدوب بيورر كه
(ان الذين يبايعونك) يعنى حبيبم شول مؤمنين موحدين كه مشركين ايله
مقاتله دن فرار ايتميوب صف محاربه ده ثابت قدم اولمق وطالبا لمرضاة الله طريق
حقده بذل جان ايتمك اوزره يوم حديبيه ده درخت سمره نك زير سايه سنده سنكله
عقد مبايعه قيلديلر (انما يبايعون الله) انلر بيعت ايتمديلر الا الله ايله بيعت ايتديلر
(لانك الرسول منه اليهم بالمبايعة لله والله هو الذى اشترى من المؤمنين
انفسهم واموالهم بان لهم الجنة) يعنى كأن اول مؤمنلر حق ايله بيعت ايتديلر
زيرا خواجهٔ كائنات عليه افضل الصلوات مؤمنلردن اخذ ايتديكى بيعت امر
الهى ايله اولمشدر پس برافتضاء (من يطع الرسول فقد اطاع الله) رسوله
اطاعت حقه اطاعت وحبيبى ايله مبايعه الله ايله بيعت اولور وياخود اول
مؤمنلر نفسلرينى ثمن جنته مبايعه ايتمكله بيع وشرالرى الله ايله اولور وياخود
(انما يبايعون لله) قرائتى اوزره معناى آيت اول مؤمنلرك بيعتى رضاء حق
ايچون اولور ديمكدر (يد الله فوق ايديهم) يد الله مبتدأ فوق ايديهم خبر
وجمله سى ان الذين قولنده اولان انّ ايچون خبر ثانى در وياخود يبايعون
كلمه سنده اولان ضمير فاعلدن حال وياخود جملهٔ مستأنفه در وهو ترشيح للمجاز
فى مبايعة الله حاصل معنى حق جل وعلانك يدى مغفرت ايله مؤمنلرك ايدئ
انابتلرينك فوقنده در ديمك اولور (كما يقال سماء الله وارض الله وهذه يدى يدله
سبحانه لان الله له يد على كل شئ وليس المراد عضوا او جزأ ولكن المرسل
سبحانه جعل يد المرسل بمنزلة يده فى المبايعة اعلاما بصحة القبول وشرف
الرسول قال ابن عباس يد الله بالوفاء بما وعدهم من الخير فوق ايديهم فى المبايعة
وقال السدى كانوا يأخذون بيد رسول الله صلى الله عليه وسلم فيبايعونه ويد الله
فوق ايديهم فى المبايعة يعنى بالنصر والتوفيق وقال الكلبى اليد ههنا بمعنى
النعمة اى نعمة الله عليهم فى الهداية فوق ما صنعوا من البيعة) بناء على ذلك
امام فخر الدين الرازى بيورديلر كه بو آيت كريمه ده واقع اولان يدده وجوه
محتمله وار در زيرا موضعيده يا بودر كه يد معناى واحده دلالت ايليه وياخود

وقرأ تمام بن
العباس يبايعون لله
والمفعول محذوف
اى انما يبايعونك
لاجلك سعد
قوله يد الله فوق
ايديهم يد اسم متمكن
امكن اصله يدى
بسكون الدال
فحذفت الياء وجعلت
الدال مجرى اللام
واما قول الشاعر
يديان بيضاء وان
عند محلم * فالاصل
فيه ايضا سكون
الدال الا انه لما حذف
اللام فى التثنية
بقيت اللام متحركة
وهذا ما قاله الامام
ورعما يثنى ولا يعاد
اللام كقوله تعالى
بل يداه مبسوطتان
والدليل على
ما قاله جمعهم اياها
ايديا واكثر ما يجمع
على افعل ما كان
على فعل نحو بحر
وابحر وكلب واكلب
وضرب واضرب
واما الايادى فهى
جمع الايدى نحو
اكلب واكالب
واسهم واساهم
من معرب القرآن
سعد

معنيينه دلالت ايليه پس معناى واحده دلالت ايدرسه يدده ايكى وجه اعتبار
اولنور وجه اول يد الله نعمت ويد مؤمنين احساندن مجاز اولوب معناى آيت
اللهك نعمتى مؤمنلرك اللهه طاعاتله اولان احسانلرى فوقنده در ديمك اولور
كما قال الله تعالى (بل الله يمن عليكم ان هداكم للايمان) وجه ثانى يد نصرتدن
مجاز اولوب معناى آيت حق جل وعلانك مؤمنلره اولان نصرتى مؤمنلرك
رسوله اولان نصرتندن اقوى واعلادر ديمك اولور كما يقال اليد لفلان اى
الغلبة والنصرة والقوة له فاما يد موضعيده معنيينه دلالت ايدرسه اللهه يد
اسنادى مجاز وبمعنى الحفظدر وحق مبايعينده اولان يد حقيقتدر كه جارحه
معناسنه اولوب بو تقديرجه معناى آيت كريمه اللهك يدى حفظ ايله مؤمنلرك
اللرى اوستنده در ديمك اولور (وقال الزمخشرى لما قال تعالى (انما يبايعون الله)
اكده تأكيدا على طريق التخييل فقال (يد الله فوق ايديهم) يريد ان يد
رسول الله التى تعلو ايدى المبايعين هى يد الله والله منزه عن الجوارح وعن
صفات الاجسام وانما المعنى تقرير ان عقد الميثاق مع رسول الله عليه السلام
كعقده مع الله من غير تفاوت بينهما) حقا كه تفسير زمخشرى تحقيق بليغ اولوب
مولانا خداوندكار دخى * م * دست او را حق چو دست خويش خواند *
ديو معناى كشافى اختيار بيورمشلردر وبالجمله بو آيت كريمه متشابهاتدن
اولمغله سلف طريق اسلمه كيدوب سكوت وخلفه مذهب احكمه كيدوب
وجوه محتملاتى تأويل بيورمشلردر فافهم نتيجهٔ كلام وخلاصهٔ مرام
عهده وفالازمهٔ اصفيادن اولمغله حق سبحانه وتعالى بيورر كه (فمن نكث
فانما ينكث على نفسه) پس بو آيت كريمه نك معناسى اكر يددن مراد نعمت
وغلبه وقوت اولورسه نقض عقد ونكث عهد ايده نك ضررى نفسنه عائد
اولور زيرا عمل قليل مقابله سنده اولاجق احسان جزيلى نفسندن فوت ايتمكله
خسران عظيمله خائب اولور ديمكدر واكر يددن مراد حفظ اولورسه نكث
(انما يبايعون الله) قولنه عائد اولور يعنى حبيبم سنكله بيعت ايدن كمسنه
نقض عهد ايدرسه انك ضرر نكثى سكا عائد اولمز زيرا فى الحقيقه بيعتى
سنكله اولميوب بلكه الله ايله اولمش ايدى پس ضرر نقض اللهه عائد اولمز
زيرا حق تعالى بر شئ ايله متضرر اولمقدن منزهدر پس ضرر نكث عهد
لاجرم نفس ناقضه راجع اولور وبوندن صكره حق تبارك وتعالى عهده
وفا قيلان مؤمنينى اجر جزيل ايله تبشير ايدوب بيورر كه (ومن اوفى بما

قوله ينكث قرأ زيد
على ينكث بكسر
الكاف والعائد
على نصب الله
فى عاهد عليه الله
ورفعها ابن ابى
اسحق على انه تعالى
عاهدهم سعد

عاهد عليه الله فسيؤتيه اجرا عظيما) وشول من كه عقد بيعتده ثابت قدم
اولوب اللهله معاهده ايتديكى شى اوزرينه وفا ايليه عن قريب حضرت
حق عهده وفا ايلينه اجر عظيم اعطا ايدر يعنى جنات افعال وصفاتده انواع
نعمة بى زوال وجنت ذاتده رؤيت جمال بى مثال ارزانى بيورر ﴿ شعر ﴾
اى دوست انتظار مفرماكه بعد ازين * درانه صبر ماند نه آرام ونه قرار
﴿ فائده ﴾ قال الامام الرازى وقد ذكر ان العظيم فى الاجرام لا يقال
الا اذا جمع الطول البالغ والعرض الواسع والسمك الغليظ فيقال للجبل الذى
يرتفع ولا اتساع لعرضه جبل عال او مرتفع او شاهق واذا انضم اليه الاتساع
فى الجوانب يقال له عظيم والآخرة كذلك لان كل ما فى الجنة يكون من ارفع
الاجناس ويكون فى غاية الكثرة ويكون ممتدا الى الابد لا انقطاع لها
فيحصل فيه ما يناسب ان يقال له عظيم والعظيم فى حق الله اشارة الى كماله
فى صفاته كما ان فى الجسم اشارة الى كماله فى جهاته اى طالب فائق بيعت رضوان
وعاشق صادق رؤيت جمال يزدان محرمان حرم حريم ربانى ومقربان باركاه
قرب سبحانى اولان اصحاب كشف وايقان وارباب ذوق ووجدان بو آيت
كريمه ده قرب فرائض مشاهده ايتكله جمال عرايس كلام رب الارباب بدن
كشف نقاب وكمال شوق پرتابلرندن كلمات معجز نظاملرين اطناب ايدوب
بيوررلركه اول احدى الذات وسرمدى الصفات سرور كائنات عليه اكمل
التحيات غاية فنا وحقله بقاسنى توضيح يعنى عين جمع ومقام التباس وظهور
عين وعين جمعده اولان ظهور جمع الجمع امرنى تصريح ايدوب مقام اتصاف
واتحاد ظهور ذات وصفاته مرآت ايتديكى حينده نور ذات وصفاتى نور
فعلده باهر وهو هو مرتبه سيله ظاهر اولديغن عين بصيرتلرى اولان ارباب
شهوده عيان بيورر زيرا فعل صفاتده وصفات ذاتده غائب اولسه عاريت
اولان وجود موهوم غيريت محوومتلاشى اولوب غيرى قالماز پس (ومارميت
اذ رميت ولكن الله رمى) قول شريفى دخى بو معنايى مؤيد اولور قال الواسطى
اخبر الله تعالى بقوله (ان الذين يبايعونك انما يبايعون الله) ان البشرية
فى نبيه صلى الله عليه وسلم عارية واضافة دون حقيقة قال اظهر النعوت
فى محمد صلى الله عليه وسلم فقال (ان الذين يبايعونك انما يبايعون الله)
وقال الحسين لم يظهر الحق تعالى مقام الجمع على احد بالتصريح الا على اخص
نسمه واشرفه فقال (ان الذين يبايعونك انما يبايعون الله) اسقط الوسائط

قرأ نافع وابن كثير
وابن عامر فسنؤتيه
بنون العظمة
والباقون بالياء
من تحت وقرئ
عهد عليه ثلاثيا
سعد

عند تحقيق الحقايق وابقى رسومها وقطع حقايقها فمن بايع النبى بايع الله
على الحقيقة فان تلك البيعة بيعة الله لان يده فى تلك البيعة يد الله) پس برخواى
(العلماء ورثة الانبياء) وراثت كامله حقيقة محمديه مظهر يتنده قائم اولان
اولياء اللهده عين جمعده اولان ظهور جمع الجمع تجلياتنك سطوات تندندر كه
حسين بن منصور (انا الحق) وبايزيد بسطامى (سبحانى ما اعظم شانى)
وابو سعيد بن ابى الخير (ليس فى جبتى غير الله) ديوب وابو بكر شبلى دخى بو معنايى
اشعار ايچون * بيت * تباركت خطراتى فى فعالاتى * فلا آله اذ فكرت الا له *
بيتنى انشاد ايدوب هر برى بونك امثالى نيجه شطحات سويلدى ايمدى مشكوة
نبوتدن اقتباس نور خلافت ايليان فنا فى اللهده وولايت دستكاهلره دخى
بيعت حقله بيعت وتسليم وارادت حقه اطاعت ايديكى محقق اولديسه
كاشف الاسرار مولانا خداوندكار بيوررلركه ﴿ مثنوى ﴾ دست حق
ميراندش زندش كند * حق تعالانك دستى اول طفلى يد خضر ايله
اولدررانى زنده قيلور ﴿ مثنوى ﴾ زنده چه بود جان پاينده‌ش كند *
زنده ندر آنى جان پاينده ايلر يعنى عين جمعده اولان خضر وقتك دست
ارادتى يد قدرت الهى اولمغله مرده احياسى امر سهلدر بلكه حيات ابديه
وسعادت سرمديه اعطا ايدر وخضر وقتك يد قدرت وارادتى ارادت حق
اولديغنى اشعار ايچون سورهٔ كهفده سبب قتل غلامى خضر عليه السلام
موسى عليه السلامه بيان ايتدكده (فاردنا ان يبدلهما ربهما خيرا منه)
ديو ضمير جمعله مقام التباس وعين جمعده اولان جمع الجمعه اشارت بيورمشدر
﴿ نظم ﴾ سر حقند اولياى خدا * هيچ كس ديد سر ز شخص جدا *
همه باحق چو موج در بحرند * وصف ذاتش چو لطف وچون قهرند *
آلة الحق قلبه الطاهر * هو ان كان منك فى الظاهر * مارميت اذ رميت در قران *
زين سبب كفت خالق دو جهان * پيش خلق اين سخن محال بود *
پيش عشاق وصف حال بود * خلق اكر لمعهٔ بديدندى * عشق شانرا بجان
خريدندى * وين بنا قابلان دهد صد جان * وآنچه نامكنست از ين آسان *
اين سخنهاست نادر ونا ياب * كس نديدش نهايت وپاياب * ايمدى اى مستمع
قابل وسالك مقبل موسى عليه السلام قوت نبوت وعظمت رسالت ايله
تعليم علم لدنى ايچون خضر عليه السلامه محتاج اولديسه سن دخى بو طريق
محبت وراه وحدتده بهر حال دست ارادت وارشادى يد قدرت الهى

اولان بر مرشد کاملك بدرقهٔ همتنه محتاجسن واکربی ارشاد و دلالت بعض
ارباب ریاضت دخی قطع مسالك طریقت ایدکاری مشهوردر دیر ایسك
حضرت مولانا اکا جواب ایچون بیوررلر که معلوم اوله که ❊ مثنوی ❊
هرکه تنها نادرا این ره برید ❊ هرکسنه که تنها وفرید اولدیغی حالده ندرت
اوزره بو یولی قطع ایلدی ❊ مثنوی ❊ هم بعون همت پیران رسید ❊ اول
دخی حقیقتده عون همت پیران ایله ایرشدی یعنی بعض سالکان راه خدا
واصل کامل و مرشد مکمله ظاهر حالده ارادت کتورمدین شریعت حقه
متابعت وسنت نبویه یه کمال موافقت ایله اصلاح نفسه بذل قدرت ایدوب
اما بشرط آنکه عباد اللهدن هیچ برفرده نظر حقارت ایله ناظر اولمیوب ونفسنی
جمله دن احقر وعاجز ترکوروب ومقصودی دنیا وآخرت وکشف وکرامت
اولمیوب بلکه خالصا ومخلصا محبت ذاتی یه وصلت رجاسنه انواع مجاهده
وریاضت ایلسه فیاضده بخل یوقدر اول کمسنه یه افناء ناسوتله تحقق سر بقاء
لاهوت چهره کشا اولور ولکن وصلت مز بوره من حیث لا یشعر کیرو خضر
وقت وصاحب زمان اولان قطب جهانك عون وهمتیله اولور زیرا مشارق
ومغاربده هر قنغی مرآت قلب که کمال صفوت ایله مجلا اوله بهرحال مرآت
مزبورده جلوه نما اولان اول شمس حقیقتك پرتو نور صفاسیدر زیرا انسان
کامل که قطب الاقطاب اندن عبارتدر افلاك وجود من اوله الی آخره آنك
اوزرینه دور ایدر واول فرد اکمل منذ کان الوجود الی ابد الآباد واحددر
یعنی حقیقتده قطب افلاك وجود روح اعظم ورسول اکرم صلی الله علیه
وسلمدر که اسم اصلیسی محمد وکنیتی ابو القاسم ووصفی عبد الله ولقب شریفی
شمس الدیندر واواین وآخرینده محمد اولوب من الازل الی الابد مظاهرده
ظهوری مقرر اولمغله باعتبار المظهر الواحد مظهر آخرك اسمیله تسمیه
اولنمیوب بلکه هر عصرده اولان مظهرینه مناسب اسم ایله مسمی اولور
الحاصل سنت الهیه بونك اوزرینه جاریه درکه هر عصرده واقع اولان
صورت اکملك شانی ترفیع ایچون حقیقت محمدیه من حیث البروز اول
تعین خاصده ظهور ایتمکله صور کمل ظاهرده آنك خلفاسی ومعناده
اول فرد اکمل ونوراشمل صور کملك حقیقتلری اولورسه وصور کمله فی زماننا
قطب اطلاقی عاریة ومن حیث الخلافة اولوب حقیقتده قطب الاقطاب
حقیقت محمدیه اولور پس هر عصرده وراثت کمالیه مظهریتنده قائم بر انسان

کامل وعالمك وجودنه سنت الهیه جاریه اولدیسه مستخلف مستخلفك
حکمنده عینن اقتضا ایتدیکی جهتدن اول قطب زمان وزبدهٔ جهانك کتابینی
جمیع حقایق سفلیه ولطائفی حقایق علویه یه مقابل اولوب باستحقاق الاصالة
والملك مقتضای ذاتی حکمیله اسماء ذاتیه وصفات الهیه یه مستحق اولور
ومظهر ذات وصفات وحقده مرآت دوشمکله مشاهدهٔ انوار جمال لاجرم
مرآت مزبوره دن میسر اولور پس حقه وصلت انسان کامل وساطتیله
اولدیغیچون کاشف اسرار مولانا خداوندکار دخی اکر حاضر اکر غائب
لاجرم مطلب حقیقی اول وارث اکملك بدرقهٔ همتیله اولور دیوب بیوررکه
❊ مثنوی ❊ دست پیر ازغائبان کوتاه نیست ❊ دست پیر غائبلردن کوتاه
دکلدر زیرا برخوای (ید الله) ❊ مثنوی ❊ دست اوجز قبضهٔ الله نیست ❊
اول پیرك دست ارشادی ید قدرت وقبضهٔ هدایت الهیه دن غیری دکلدر
پس اول کامل مکمل ❊ مثنوی ❊ غائبانرا چون چنین خلعت دهند ❊ چونکه
غائبلره بو بجلین خلعت ویررلر حکم مقرر اولدیکه ❊ مثنوی ❊ حاضران
از غائبان لاشك بهند ❊ حاضرلر غائبلردن شك وشبهه سز اولی وبهترلردر
آه کیم اول کامل ومکمللر ❊ مثنوی ❊ غائبانراچون نواله می دهند ❊
چونکه غائبلره نواله ویررلر ❊ مثنوی ❊ پیش مهمان تاچه نعمتها نهند ❊
مهمان اوکنه عجبا نه نعمتلر قورلر یعنی اکرچه کیم غائبلره دخی پرتو اشعهٔ
نور محبتلری شامل ونعم جلیلهٔ هدایتلری واصل وخلع فاخرهٔ عنایتلری
هرکسك قامت استعدادلرین مشتملدر ولکن صورت شخصیه سندن غافل
اولان غائبلردن مقتضای بشریت ایله نور محبت مغرب کثرتده آفل اولوب
بعض زله ایله تنزل واقع اولسه بیکده بری ترقی ایده میوب زیرکدورتده
مستتر قالور فاما اول فرد اکملك مجلس شریفنده مستمرا صورت شخصیه سن
کورن وبنفسه حومهٔ حمایه سنده اولان مجذوبان سالکان وعاشقان
صادقانه وجه مذکور اوزره انواع زلات وتنزلات واقع اولسه
هر بر تنزلده انواع ترقیات میسر اولوب ارض مخروطیٔ بشریتده منخسف
اولان قلب قمر طلعتلری اول برج آفتاب حقیقتك اشعهٔ انوار جذباتیله کما کان
منجلی وبدر کامل اولور وبو وجهله اولان تنزلات وترقیاتی قطب زمانك
تربیه وارشادنده اولنلر بیلور غیریلره عجب کلور فلهذا مرجع ارباب طریقت
مولانا خداوندکار دخی بو معنایه اشارت ایدوب بیوررلرکه ❊ مثنوی ❊

کوکسی کو پیش شان بسته کمر ☼ تاکسی کوهست بیرون سوی در ☼ قنی شول
کمسنه که اول انلرك حضورنده کمر بسته در تاشول کمسنه یه دکین که طشره
قپو جانبنده در یعنی نجا تا بکجا زیرا خدمت پیرده کمر بسته اولان ارباب دل
ورزش جذبه ده اولان قاعدهٔ توجه وکوکله وارمق یولنی کورمشلر وترقی
وتنزلی بیلمشلر در فاما من حیث لایشعر پرتو اشعهٔ نور محبته مصادف اولان
قلب غائب ملقن اولیوب کوکله وارمق یولنی کورمامشلردر پس بینلرنده
اولان فرق بین السماء والارض اولور فاما معانیٔ مذکوره دن قطع نظر خاطر
فاتره بو معنا دخی لایح اولدی که بو ابیات شریفه خواجهٔ کائنات امام علی یه
ایلدیکی وصیت بیاننده و بیعت رضوان سیاقنده ذکر اولندیسه غائباندن مراد
قرن رسول علیه السلامدنصکره اولان مؤمنلر وحاضراندن مراد اصحاب
کزین رضوان الله علیهم اجمعین و پیردن مراد رسول رب العالمین اولمق
اوزره معنی بو یله اولور که مثلا هر قنغی مؤمن که ظاهر حالده فی زماننا اولان
انسان کامله تشبث ایتمیوب مجرد کندو علمیله عمل وشرع مطهر وسنت رسوله
اتباع وامتثال ایدوب قطع مسالك ودفع مهالك ایتسه اول دخی معنی عون
عنایت شریعت ودست همت سنت نبویه ایله تکمیل نفس ایدوب فی الحقیقة
همت رسول علیه السلام اکا معین اولوب بلا واسطة سلوك محال اولور
پس رسول علیه السلامك یدی ید آلهی وقدرت نامتناهی اولمغله غائبلردن
کوتاه دکلدر چونکه حضرت فخر عالم صلی الله علیه وسلم کندیدنصکره
الی یوم القیام وجوده کلن وغائب حکمنده اولان امت اجابته بونجلین همت
وانواع نعمت عنایت قیله پس زمان دولت ومجلس سعادتلری شرفنه نائل
ومشاهدهٔ جمال باکمالی عزتنه واصل اولان اصحاب کرامه نه احسانلر ایتمك
کرکدر اکا کوره قیاس قیل پس غائباندن حاضران بلا شك وشبهة افضل
واولی در کما قال الله تعالی (والسابقون السابقون اولئك المقربون) فی الحقیقة
خدمت فخر جهان و بیعت رضوانده کمر بسته اولان اصحاب قنده واول قرندن
خارج اولان امت غائبه قنده نجا تا بکجا دیمك اولور ابن حجر المکی شرح
همزیه ده اشبو بیتك تحقیقنده تفضیل صحابه ده بو وجهله تفصیل ایدر که
* بیت * لیته خصنی برؤیة وجه * زال عن کل من راه الشقاء * ای لیتنی
ادرکت زمنه لاکون من اصحابه اذهم افضل من جمیع من جاء بعدهم
عند الاکثرین * وذهب ابن عبد البر الی انه یمکن ان یکون فیمن بعدهم من هو

افضل من بعضهم للخبر الحسن بل قیل انه یرتقی الی درجة الصحة (مثل امتی
مثل المطر لایدری آخره خیر ام اوله) وللخبر الحسن ایضا (لیدرکن المسیح اقواما
انهم لمثلکم او خیر ثلاثا) وفی حدیث ابی داود والترمذی (یأتی ایام للعامل فیهن
اجر خمسین قیل منهم او منا قال منکم و یجاب عن الاول باحتمال انه قبل ان یعلم
افضلیة اصحابه فلما علمها صرح بها) بقوله ٧ (لو انفق احدکم ملاء الارض ذهبا
لم یبلغ مد احدهم ولا نصیفه) وبقوله (خیر القرون قرنی) وعن الثانی بان او فیه
تحتمل ذلك ایضا وعن الثالث بانهم صرحوا بان مجرد زیادة الثواب لایقتضی
الافضلیة علی ان فضیلة الصحبة لایعادلها ومن ثمه لما سئل ابن المبارك عن عمر بن
عبد العزیز ومعاویة رضی الله عنهما ایهما افضل قال الغبار الذی دخل فی انف
فرس معاویة مع رسول الله صلی الله علیه وسلم خیر من مائة مثل عمر بن عبد العزیز
واشار بعضهم الی ان محل الخلاف فی صحابی لم یحصل له الا مجرد الرؤیة
واما من زاد علی ذلك بنحو روایة او غزو فلا نزاع وان الصحبة انقطعت بموته
صلی الله علیه وسلم واذا کان من رآه بعد موته وقبل دفنه غیر صحابی) الحاصل
اول کامل فرددن مراد کرك شفیع الامة وکرك وارث حقیقة محمدیه
اولان حضر وقت و پیر طریقت اولسون علی ای طریق کان اوامر شریعت
واحکام طریقته مخالفت وهو ای طبعه موافقت ایله طریق استقامتدن
چیقمیوب ❊ مثنوی ❊ چون کزیدی پیرنازك دل مباش ☼ چونکه پیری
اختیار ایلدك نازك دل اولمه یعنی چونکه مرید اولوب کندی ارادتکی ارادت
پیره تسلیم ایتدکسه کندیکی فی حکم المیت بیلوب مقام نازده اولمه بلکه دائما
نیازده اولوب ❊ مثنوی ❊ سست وریزیده چو آب وکل مباش ☼ آب وکل کبی
کوشك ودوکلیجی اولمه یعنی اصلاح نفس ایچون اوزریکه اجرا اولنان احکام
طریقت واوامر شریعت وانواع مشقاتی قبول ایدوب طاعات وعبادات
ورياضات ومجاهداتده تکاسل قیلمه واخوان طریقتدن عقلکه مخالف بعض
اقوال واحوال صدور ایدرسه خاطرکه تشوش ویرمیوب کندو حالکه
مشغول اول وکوکل یولندن دور اولمه وفهم درست ایله (فمن نکث فانما
ینکث علی نفسه) معناسندن غافل اولمیوب حین بیعتده ایتدیکك عقد عهدی
نقض ایله نفسکی تهلکه یه القا ایتمیوب بلکه (ومن اوفی بما عاهد علیه الله
فسیؤتیه اجرا عظیما) قول کریمی ایله تبشیر بیوریلان اجر عظیمه نائل
اولمغیچون عهده وفا قیل و بوتهٔ عشقده نار شوق ایله یانیب قبل زر خالص اول

یعنی بان حرف او فی
او خبر منه

٧ واول الحدیث الله
الله فی اصحابی
لو انفق منکم احد
ملأ الارض ذهبا
لم تبلغ مد احدهم
ولا نصیفه منه

❊ مثنوی ❊ ور بهر زخمی تو پر کینه شوی ✻ یوخسه هر زخمدن اوتودی سن پر کینه و مکدر اولەسن ❊ مثنوی ❊ پس کجابی صیقل آینه شوی ✻ پس بلا صیقل قنده آینه اولورسن ❊ قاسم ❊ دل آینهٔ صورت و معنیست عجب بود ✻ کان شاهد ماروی درین آینه ننمود ✻ نی نی چو صفا نبود هرکز ننماید ✻ در آینهٔ جان صفت شاهد مشهود ✻ حاجی ز ره کعبه پشیمان شد وبر کشت ✻ چون باده نه بیهوده ره بادیه پیمود ✻ ایعدی بنم روحم مرآت دل مصیقل اولمق کرکدر که جمال نمای حضرت آلهی اوله پس حضرت مولانا من کل الوجوه اولانا بو مناسبتله اشبو بیانه شروع بیورديلر

❊ کبودز دن قزوینی برشانکاه صورت ❊
❊ شیر و پشیمان شدن او بسبب زخم سوزن ❊

قزوینه منسوب شخصك یغرنی اوزره برشیر کبود اورمسی وزخم سوزن سببیله پشیمان اولمسی بیانندەدر پس ای مستمع قابل ❊ مثنوی ❊ این حکایت بشنواز صاحب بیان ✻ صاحب بیاندن بو حکایتی ایشت ❊ مثنوی ❊ در طریق و عادت قزوینیان ✻ قزوینیلرك طریق و عادتلرنده یعنی قزوینیلرك عادت مألوفەلری بوایدی که ❊ مثنوی ❊ برتن و دست و کتفها بی کزند ✻ ازسر سوزن کبودیها زدند ✻ دست وتنی و کتف وشانکاهی اوزرینه سر سوزن بی کزندن کبو دیلر اورردلر یعنی جوارح مزبوره یی اکنه ایله داوب واوزرینه مرکب سوروب کبودی نشانلر ایدرلر ایدی تکیم زمانەده اولان بعض حمقانك دخی قوانده و بازوسنده مشاهددر القصه ❊ مثنوی ❊ سوی دلاکی بشد قزوینیٔ ✻ قزوینه منسوب برکمسنه بر دلاکه کیتدی ❊ مثنوی ❊ که کبودم زن بکن شیرینیٔ ✻ که بکا کبود اور برناز کلك و شیرین کارلك ایت دلاك دخی بسر و چشم دیوب ❊ مثنوی ❊ کفت چه صورت زنم ای پهلوان ✻ ایتدی نه صورت نقش اورایم ای پهلوان قزوینی دخی دلیرانه خطاب وشیرانه جواب ویروب ❊ مثنوی ❊ کفت برزن صورت شیر ژیان ✻ دلاکه ایتدی شیر ژیان و قفان ارسلان صورتنی اور زیرا ای دلاك چالاك شهامت و جلادتده ❊ مثنوی ❊ طالعم شیرست و نقش شیر زن ✻ طالعم اسددر شیر نقشنی اور ❊ مثنوی ❊ جهد کن رنك کبودی شیر زن ✻ جهد ایله کبو دلك رنکنی وافر اور یعنی اکنه ایله دلدیکك یرلری رنك کبود ایله

شانکاه یعنی قریص در که لسان ترکیده یغرن در که ارقه نك ایکی کورك اورتاسیدر منه

طولدر دلاك دخی اول پهلوان شجاعت شعارك جکردار لغن کوروب ❊ مثنوی ❊ کفت بر چه موضعت صورت زنم ✻ ایتدی ای شیر هیبت و مریخ صولت صورت شیری قنغی موضعکه اورایم ❊ مثنوی ❊ کفت برشانه کهم زن آن رقم ✻ قزوینی ایتدی ای دلاك اول شیرك نقش و رقمن یغرینم اوزرینه اور پس دلاك نکته دان فرمان پهلوان ایله اکنه یی النه آلوب ❊ مثنوی ❊ چونکه او سوزن فروبردن کرفت ✻ چونکه اول سوزنی آشغه ایلتمك طوتدی یعنی شانکاهنه باتورمغه باشلدی ❊ مثنوی ❊ درد آن در شانکه مسکن کرفت ✻ اول سوزنك دردی شانکهنده مسکن طوتدی یعنی یغرننده وجع سوزن ظاهر اولدی ❊ مثنوی ❊ پهلوان درناله آمد کای سنی ✻ قزوینی پهلوان ناله و فغانه کلدی بویله دیو که ای سنی و عالی ❊ مثنوی ❊ مرمرا کشتی چه صورت می زنی ✻ بنی دپەلدك نه مقوله صورت اوررسن ❊ مثنوی ❊ کفت آخر شیر فرمودی مرا ✻ دلاك ایتدی آخر بکا شیر بیوردك پس نقش شیر ایده یورم ❊ مثنوی ❊ کفت از چه عضو کردی ابتدا ✻ قزوینی ایتدی نه عضودن ابتدا ایتدك ❊ مثنوی ❊ کفت از دمکاه آغاز یده‌ام ✻ دلاك شیرین کار ایتدی شیرك قویرغی یرندن ابتدا ایتدم ❊ مثنوی ❊ کفت دم بکذار ای دو دیده ام ✻ قزوینی دلاکه ایتدی ای بنم ایکی کوزم قویروغی قو یعنی شیرك قویروغی لازم دکلدر زیراکه ❊ مثنوی ❊ ازدم ودمکاه شیرم دم کرفت ✻ شیرك دم ودمکاهندن دم و نفسم طوتلدی ❊ مثنوی ❊ دمکه اودمکهم محکم کرفت ✻ شیرك دمکاهی بنم دمکاهمی محکم طوتدی یعنی ارسلانك قویروغی موضعی بنم نفسم منفذنی سد ایتدی ❊ مثنوی ❊ شیر بی دم باش کوای شیرساز ✻ ای شیر ساز شیره سویله قویرقسز اولسون ❊ مثنوی ❊ که دلم سستی کرفت از زخم کاز ✻ زیراکه زخم کازدن قلبمه سستلك کلدی و یورکم ضعیف اولدی کاز مقراضدر ولکن بو محلده سوزن مراددر پس پهلوانك فریادندن ❊ مثنوی ❊ جانب دیکر کرفت آن شخص زخم ✻ بی محابا و مواسا بی ورحم ✻ اول شخص که دلاکدر بی میل و محابا و بی مواسا و مدارا و بی رحم وشفقت زخم سوزنی جانب آخردن طوتدی یعنی اکنه ایله یغرینه ارسلانك عضو آخرنی نقش ایچون غیری یردن دورتمکه باشلدی پهلوان قزوینی کبر و تحمل ایده میوب ❊ مثنوی ❊ بانك کرد او کین چه اندامست ازو ✻ نعره و بانك اوردی که شیردن بو نه اندامدر

﴿ مثنوى ﴾ كفت اين كوشت اى مردنكو * دلاك ايتدى اى مردنيكو
بو كوش در ﴿ مثنوى ﴾ كفت تا كوشش نباشد اى حكيم * قزوينى ايتدى
اى حكيم شيرك حق قولاغى دخى اولمسون ﴿ مثنوى ﴾ كوش را بكذار
وكوته كن كلم * ايمدى قولاغى ترك ايت وكليمى كوتاه قيل يعنى كوش
ودم اولمق نه لازم قولاقسز وقويرقسز مختصر جه برشير اولسون ديمكدر
پس دلاك ﴿ مثنوى ﴾ جانب ديكر خلش آغاز كرد * سوزنى برجانبه دخى
باتورمغه باشلدى ﴿ مثنوى ﴾ باز قزوينى فغان راساز كرد * قزوينى كيرو
فرياد وفغانه باشلدى بويله ديوكه ﴿ مثنوى ﴾ كين سوم جانب چه اندامست
نيز * بو اوچنجى جانب دخى نقش شيردن نه مقوله اندام وقنغى عضودر
﴿ مثنوى ﴾ كفت اينست اشكم شير اى عزيز * دلاك ايتدى شيرك شكمى در
اى عزيز ﴿ مثنوى ﴾ كفت تا اشكم نباشد شير را * قزوينى ايتدى اى دلاك
عزيز بونى ترك ايله تا كه شيرك شكمى دخى اولمسون وبالجمله قويرقسز وقولاقسز
وشكمسز ارسلان اولسون زيراكه ﴿ مثنوى ﴾ كشت افزون دردكم زن
زخمها * درد والم زياده اولدى زخملرى آزاور ﴿ مثنوى ﴾ خيره شد دلاك
وبس حيران بماند * دلاك پهلوان قزوينينك بو تلاشى وفغانندن خيره
اولدى وزياده حيران قالدى ﴿ مثنوى ﴾ تا برين انكشت در دندان بماند *
حتى بو حيرتك اوزرينه انكشتى نيجه زمان دندانده قالدى ﴿ مثنوى ﴾
بر زمين زد سوزن از خشم اوستاد * دلاك استاد غضبندن سوزنى زمينه اوردى
﴿ مثنوى ﴾ كفت در عالم كسى را اين فتاد * وايتدى جهانده بر كمسنه يه
بو كار عجب واقع اولديمى عجبا ﴿ مثنوى ﴾ شير بى دم وسر واشكم كه ديد *
قويرقسز وباشسز وشكمسز شيرى كمسنه كورديمى باخصوص ﴿ مثنوى ﴾
اينچنين شيرى خدا خود نافريد * بونچه اين شيرى خود خدا خلق ايلمدى زيرا
قويرق وسر وشكم ودست وپادن مجرد اولان شيرك وجودى مفقود وبلكه
معدومدر نقش شير ايسه هيئت مجموعه سنه تشبيه در * پس حق تعالى بو مقوله
شيرى ايجاد ايتمامشدر ديوب نقش وتصويردن واز كلدى پس قصه دن
حصه بو دركه تمناى اكتساب اخلاق مصطفوى وهواى تخلق سيرت
مرتضوى ايله برمرد عاقل وكامل واصلك دامن تربيه سنه تشبث آرزوسنده
اولان طالبلره صفات مذبوره نك تحققى لاجرم جراحت نيش رياضت وشدائد
زخم احكام طريقته صبر وتحمل ايتمامكله ميسر اولمديغيچون مرجع ابرار

واخيار وملاذ زمرهٔ شطار حضرت مولانا خداوندكار بيوررلركه
﴿ مثنوى ﴾ اى برادر صبر كن بر درد نيش * اى برادر نيش طريقت
وزخم رياضت درده صبر وتحمل قبل كه ﴿ مثنوى ﴾ تا رهى از نيش
نفس كبر خويش * حتى كندى نفس كافرك نيشندن خلاص اوله سن زيرا
علم شريفه خفى اولميه كه ﴿ مثنوى ﴾ كان كروهى كه رهيدند از وجود *
شول بر كروه پرشكوه كه قيد وجود موهومدن خلاص اولمشلردر ﴿ مثنوى ﴾
چرخ ومهر وماهشان آرد سجود * فلك مستدير ومهر منير وماه
مستنير انلره سجود كتورر يعنى مقتضيات بشريه ومشتهيات نفسانيه دن
مجرد اولان اصفيا واوليا محكوم طوارق افلاكى ومحبوس مضائق تيره خاكى
اولمقدن خلاص اولمغله فلك بى قرار وشمس وقمر پرانوار وانجم بى شمار
رقص ودوران ايدرك زمين خدمتلرينه وضع جبين ايدوب اول كاملان
واصلانك كوكلرندن حقده وصول آرزوسن ايدرلر ايمدى اى روح
مصور بو معنايى مقرر بيل كه ﴿ مثنوى ﴾ هر كه مرد اندر تن او نفس كبر *
هر كيمك كه آنك جسمنده نفس كافرى مرد اولدى لاجرم * ع * ابر وباد ومه
وخورشيد وفلك دركارند * مضمونجه ﴿ مثنوى ﴾ مر ورا فرمان برد
خورشيد وابر * تحقيقا ابر باران كش ومهر ضيا بخش انك فرمانى ايلدر
وحكمنه رام اولور اكا بناء كه ﴿ مثنوى ﴾ چون دلش آموخت شمع افروختن *
چونكه انك قلبى شمع ياقماق اوكرندى ﴿ مثنوى ﴾ آفتاب اورا نيارد سوختن *
آفتاب آنى ياقمغه قادر اولمز يعنى آتش عشق سبحانى ايله سوزان ونار جذبهٔ
رحمانى ايله بريان اولان قلوب لطيفهٔ عاشقان تبعات كثرات وملكات رديادن
نجات بولوب آفتاب عالمتابك نار تقلبات وقهر تطوراتندن خلاص اولور
وعذاب قطيعهٔ حرماندن قورتيلور وبو معنايه برهان ايسه تر ايسك ايشته
سكا نص قاطع وحجت ساطع كه ﴿ مثنوى ﴾ كفت حق در آفتاب منتجم *
ذكر تزاور كذا عن كهفهم * نتكيم حق جل وعلا طلوع وغروبله موقت
اولان آفتاب حقنده كتاب كريمنده (تزاور عن كهفهم) ذكر ايلدى وياخود
آفتاب منتجمدن مراد نور وهدى اولان قرآن عظيم اولوب معناى بيت
نته كيم حق تعالى آفتاب منجمده اصحاب كهف حقنده بو آيت كريمه يى ذكر
ايتمشدركه (تزاور عن كهفهم) قوليدر كما قال الله تعالى فى سورة الكهف
(وترى الشمس اذا طلعت تزاور عن كهفهم ذات اليمين واذا غربت تقرضهم

ذات الشمال وهم فی فجوة منه ذلك من آیات الله من یهد الله فهو المهتد
ومن یضلل فلن تجد له ولیا مرشدا) یعنی قرب بلدهٔ طرسوسده ینجلوس نام
جبل عالیده وصید ایله و بر روایتده غار جیرم دیمکله معروف کهفده اصحاب
کهف اوچیوز طقوز ییل خواب وراحتله یاتوب بعده قدرت قادر ایله بعد
ترفیع عیسی هر بری نوم آسایشدن یقظان وخلقه نمایان اولدقلرنده حشر
اجساده منکر اولنلره حجت قاطعه وآیت ساطعه ایله تبکیت اولندیغی مقدما
مثنوی شریفك اوائلنه قریب * متابعت کردن نصارا وزیرا * بیاننده * م *
حال عارف این بود بی‌خواب هم * کفت ایزدهم رقود زین مرم * بیتنك
شرحنده بطریق الاجمال ذکر اولنمشدر زیرا حکایتلرنده اهل تواریخ
اختلافات کثیره بیان ایتمشلردر پس تحصیل اطلاع تفصیله طالب اولان
تواریخه مراجعت ایلسون فاما ثعلبی نك عرایس فی المجالس نام تواریخنده
مسطور درکه * روایت اولنورکه حضرت رسالت پناه علیه صلوات الله اصحاب
کهفی کورمك ایچون حق سبحانه وتعالی دن مسئلت ایتدکده امر الهی
بومنوال اوزره جاری اولدیکه حبیبم سکا اصحاب کهفی دار دنیاده کوسترمکی
تقدیر ایتمدم ولکن یا محمد جانب شریفکدن انلره تبلیغ سلام ورسالتکی اعلام
وسکا دخی ایمان ایله عرض اسلام ایتمك ایچون خیار اصحابکدن درت کمسنه
ارسال قیل دیو فرمان بیورلمغله حضرت مقدس نبوی پیك رب العالمین
جبریل امینی مستشار ایدوب بیوردیلرکه ای قرنداشم جبرائیل بن اصحابمدن
اولان خیاری اصحاب کهفه نه کیفیت ایله ارسال ایدهیم جبریل ایتدی
یا حبیب الله امر من بورك تمشیتی ایچون سلیمان امینه مسخر اولان ریح رخا
بامر الله تعالی سنك فرمانکه دخی اطاعت ایله مأمور اولمشدر * پس یا محمد
زمینه برکسا بسط ایدوب اول کلیمك برکوشه سنده ابو بکری و برکوشه سنده
عمری و برکوشه سنده علی یی و برکوشه سنده دخی ابوذر غفاری رضی الله
عنهمی اجلاس ایدوب بادسلیمانه امر قیل که خدمتی یرینه کتوره دیو اشارت
ایتمکله حضرت رسالت پناه علیه صلوات الله دخی بر موجب فرموده عمل
بیوردقلرنده ریح منقاد خیار اصحابدن اولان اول چاریار صاف نهادی
مناکب اطاعتنه تحمیل ایدوب حتی باب کهفه کوتوردی پس ذکر اولنان
صحابهٔ کزین باب کهفه واروب درغاردن برابکی حجر قلع ایتدکلرنده مغاره
قپوسی آچیلوب وشعاع شمس درون غاره ضیا وبردکده قطمیر کهف جست

مطلب — روایت غریبه در حق اصحاب کهف وتفسیر وتری الشمس اذا طلعت تزاور

وچالاك قالقوب بونلرك اوزرینه هر بی دریغ ایله حمله ایلدی و وجوه مبارکه
لرینه امعان نظر قیلدقده کیملر ایدیکن بیلوب انواع عذر وتقصیر ایله تحریك
سر ودنبال واصناف تبصبص وابتهال ایدوب کهفه داخل اولیکز دیو باشیله
ایما واشارت ایلدی اصحاب رسول الله دخی کهفه دخول ایدوب اصحاب
کهفه السلام علیکم ورحمة الله دیدیلر * پس اول حینده حق جل وعلا
روحلرینی جسد پاکلرینه رد ایدوب باجمعهم قالقوب علیکم السلام ورحمة الله
وبرکاته دیوب رد احسن ایله سلام الدیلر پس اصحاب صفا اکتساب ایتدی
ای مردان نیك بختان رسول خدا محمد المصطفی سزه سلام ایلدی انلر دخی
علی محمد رسول الله السلام مادامت السموات والارض وعلیکم بما بلغتم
دیوب اصحابله بر برده اوطوردیلر وسرکذشتلرینی حکایت ایدوب تکرار
اللهك وحدانیتنی تذکار وخاتم الانبیاء محمد المصطفانك رسالتنه اقرار ایدوب
دین اسلامی قبول واختیار قیلدیلر بعده اصحاب رسوله نیاز ایله بزدن رسول
خدایه سلام اولسون دیو وداع قیلوب هر بری مضاجعنه واروب خوابه
یاتدیلر * بو دخی مرویدرکه خالق موت وحیات قیام ساعتدن اول خروج
مهدی ونزول عیساده اصحاب کهفی تکرار ایقاظ واحیا ایدوب و برمدت
مهدی ومسیح ایله صحبت ایدوب بعده ساقیٔ اجلدن جام فنا نوش ایدوب
طامهٔ کبرایه دکین غار مزبورده غنوده اوله‌لر الحاصل ذکر اولنان
اصحاب مختار اداء رسالت رسولدن صکره کساء مبسوطه کلوب هر بری
مکان معیننده اوطوردقلرنده ریح فرمان بر انلری کتوروب حضور رسالت
پناهه یتوردی حضرت فخر عالم صلی الله علیه وسلم دخی یا اصحابی اصحاب
کهفی نیجه بولدیکز دیو بیوردقده یا رسول الله (دخلنا علیهم فسلمنا علیهم
فقاموا باجمعهم فردوا السلام و بلغنا رسالتك فاجابوا وانابوا وشهدوا انك
رسول الله حقا وحمدوا الله علی ما اکرمهم بخروجك وتوجیه رسلك الیهم
وهم یقرؤنك السلام) دیوب واقع حالی حضرت رسالت پناهه من اوله الی آخره
تقریر ایتدیلر رسول الله صلی الله علیه وسلم دخی حقده حمد وثنا ایدوب
(اللهم لا تفرق بینی وبین اصهاری واختانی واغفر لمن احبنی واحب اهلی وخاصتی
واحب اصحابی) دیوب دعا قیلدیلر پس حق سبحانه وتعالی حکمت کامله وقدرت
شامله سیله اصحاب کهفك مدت بعیده اجسادی بالیه والوانی متغیره اولمیوب
لطافت وطراوت اوزره باقیه اولدقلرینك حکمتندن حینه خبر ویروب

بیورر كه (وتری الشمس اذا طلعت) خطاب اولا وبالذات حضرت رسوله
وبالتبعیة امته ویاخود علی الانفراد خطابه مستعد اولان هر احده اولوب
مفهوم كلام حبیبم اكر سن وقصهٔ اصحاب كهفی استماع ایدن هر احد عهد
من بورده حاضر اولوب آفتاب عالمتابی آوان طلوعده كوریدك (تزاور عن
كهفهم ذات الیمین) اصحاب كهفك التجا ایلدكاری كهفدن جهة یمینه میل
ایدر كوردك یعنی آفتاب حین طلوعده كهفك صاغ جانبنه میل ایدوب
شعاعی اصحاب كهفك اوزرلرینه اصابت وجسدلرینی اذیت ایتمز ایدی
تزاور كلمه سی فی الاصل تتزاور اولوب تازایه قلب وادغام اولنمشدر فاما
كوفیون قلب وادغام ایتمیوب بلكه تائینك برینی حذف ایدرلر وتشدیدسز
قرائت ایدرلر حفص دخی تخفیفله قرائت ایتمشدر تظاهرون وتظاهرون كبی
وبالجمله اكر تخفیف واكر تشدید ایله تزاور میل وانحراف معناسنه اولوب مثلا
زاره مال الیه دیمك اولور وقول زور دخی صدقدن وحقدن میل وانحراف
معناسنه در وكذلك حبیبم اول زمانده آفتابی كوریدك (واذا غربت
تقرضهم ذات الشمال) قچان غروب ایتسه اصحاب كهفی ترك ایله عدول
ایدوب كهفك جهة شمالنی قطعله مرور ایدردی معنی تقرضهم تقطعهم
لامن القطیعة والصرفة حاصل معنی نیر اعظم حالت غروبده دخی بقدرة الله
تعالی اصحاب كهفك اوزرلرندن مرور ایتمیوب كهفك جانب شمالنه
كچردی (وهم فی فجوة منه) حال آنكه بونلر كهفك متسعنده ایدیلر یعنی
كهفك موضع ضیقنده اولمیوب بلكه كهفك وسطی ومكان وسیعنده
غنوده ایدیلر ✻ پس اعجب حالدندر كه كهفده وسعت واصحاب كهف دخی
وسطنده استراحت ایتدكلرندن قیاس اولنان بو ایدیكه شعاع آفتاب انلرك
اجسادینه اصابت ایدوب پوسیده اوله لر ولكن قدرت الٓهی شعاع
خور شیدی طلوع وغروبده بونلرك اوزرندن صرف ایتمكله حرارت
شمسدن حفظ وحراستی وعنایت سبحانی روح هوا ارسالیله عفونت غاردن
صیانت ایدوب بدنلری دائما تر وتازه طوررردی وبو دخی حكمت ربانیه دن
ایدیكه باب كهف جانب شمال بنات النعشك مقابله سنه مفتوح اولمغله
مهر منیرك شعاعی لاجرم حین طلوعده جنوبه وحین غروبده كهفك شمالنه
میل ایدوب اصحاب كهفك اوزرلرینه دوقنمازدی خلاصهٔ مقال نه مجرد
شعاع شمسك عدم اصابتندن ونه باب كهفك جانب شماله انفتاحندن اولدی

بلكه حق سبحانه وتقدس هم حكمت كامله وهم قدرت شامله سنی اظهار
ایدوب اصحاب كهفی بونك كبی بر كرامت عظیمه یه تخصیص ایدوب عامهٔ ناسه
حشر اجسادی كوستردی فلهذا حق جل وعلا بیورر كه حبیبم (٤ ذلك
من آیات الله) یعنی اصحاب كهفك شانی وكهفه انجاری وشمسك طلوع
وغروبده اولان قرض واز وراری وجمله واقع اولان اخباری الله سبحانه
وتعالینك آیات عظیمه سندندر واول فیاض مطلق محض قدرتیله اصحاب كهفی
موت وهلاكدن صیانت ایتدیكی كبی انلرك كفردن رجعت وتوحید وایمانه
دخی رغبتلری عنایت حقله اولدیغن تبیان وقدرت الهیدن بونك امثالی آیات
وعبر استماعیله هدایت پذیر اولنلرك هدایتی توفیق ربانی اولدیغن بیان ایتمك
ایچون بیورر كه (من یهدی الله فهو المهتدی) یعنی شول من كه اصحاب كهف كبی
حق تعالی هدایت ایلیه مهتدی اولدر (ومن یضلل) وشول من كه حق تعالی
انی دقیانوس جبار وسائر كفار وحشر اجسادی انكار ایدنلر كبی اضلال
ایلیه (فلن تجد له ولیا مرشدا) پس لاجرم اول ضلالت شعار ایچون طریق
هدایته ارشاد ایدر برولی بوله مزسن حقا كه بونك امثالی آیات الٓهیه
بی نهایه در ولكن توفیق الٓهی قرین حالری اولمیانلر منتفع بها اولمیوب
دیدهٔ بصیرت وسمع تأمل وعبرتلری یوقدر ✻ مناجات ✻ ای قدیری كه
عجز نیست ترا ✻ از توشد حل محال در دوسرا ✻ چون برحمت نظر كنی برما ✻
دردیٔ مابدل شود بصفا ✻ ای حكیمی كه حكم تست روان ✻ برهمه روحها
وبرابدان ✻ یا مغیث العبید فی الاخطار ✻ فی الممات هدی وفی الانشار
✻ رحمت خویش را مدار دریغ ✻ ماه خود را نهان مكن درمیغ ✻ قال ابن
عطاء فی قوله (وتری الشمس اذا طلعت) ذلك لمعنی النور الذی كان
علیهم بقوله (وزدناهم هدی) نور علی نور وبرهان الی برهان والشمس
نور ولكن اذا غاب نور اقوی منها انكسفت الشمس وكانت تزاغ عن كهفهم
لغلبة نورهم خوفا ان ینكسف نورها من غلبة نورهم وقال جعفر بین المرء قلبه
وشماله نفسه والرعایة تدور علیها ولولا ذلك اهلاك وقال ابن عطاء فی قوله
(من یهدی الله فهو المهتدی) ما حجب عن الله احد الا من اراد ان یصل الیه
بحركاته وسعیه وما وصل الیه احد الا من اراد ان یصل الیه بصفته تعالی
وقال الواسطی فی قوله (ومن یضلل فلن تجد له ولیا مرشدا) من جاء باوائل
الایمان بلاعلة وباواخره بلاعلة وهذا صفة الحق لا صفة الخلق فظهر ان المهتدی

جنوب
مغرب باب كهف مشرق
شمال وبنات النعش

٤ قوله ذلك مبتدأ
مشار به الی جمیع
ما تقدم من حدیثهم
ومن آیات الله الخبر
ویجوز ان یكون
ذلك خبر مبتدأ
محذوف ای الامر
ذلك ومن آیات الله
منه

هوالباين من جميع اوصافه المتصف بصفات الحق فيه) آه كيم اصحاب كهف
كفر وضلالدن فرار ووحدانيت حقه عن خلوص البال ايمان واقرار ايله
كهف خلوتده اجتماع ايدوب اماكن نفوس وهوادن خروج ومساكن
صدق ويقينه واوج ايله جوار كرم وبساط قدمه فائز اولوب بر موجب
(ينشر لكم ربكم من رحمته) حق سبحانه وتعالى انلرى جذبات عنايتيله
مجذوبين وذخائر علوم غيبيه وبساط مشاهدات احديه وانوار قرب محبت
ذاتيه سنى بسط ايدوب وبرفحواى (ويهيء لكم من امركم مرفقا) وصال
حقه محتاج اولدقلريچون طريق وصول ووصالى ميسر ايدوب مسندانسده
مستقر وبحر قدسدن شراب زلفى بى مستمرا اسقا ايلدى فلهذا عارفلر ديمشلر كه
(العزلة عن غيرالله توجب الوصلة بالله بل لاتحصل الوصلة بالله الابعد العزلة
عن غيرالله) وبعد زمان اصحاب كهفه مزيد لطفندن اشباح انسيه لرى احكام
روحانيه دن متغيره اولمامغيچون طبع مهر وماه وخمسهٔ متحيره دن اولان تواثير
عناصرى انلردن دفع وحرارت شعاع آفتابى صرف ورفع ايليوب خجلت
انسده عالم قدسه ادخال وذلك العالمى كهفده ايجاد ايلدى آه كيم حضرت حق
بر قادر مطلقدر كه عين نملده هزار وهزار جنت بيشمار ايجادنه قادردر پس
اصحاب كهفى هجر وصلتنده غنوده قيلدقده تغير حدثيتى دخى مندفع
وغيرتندن اطلاع خلقيتى اوزرلرندن مرتفع قيلدى حقا غيرتندندر كه
خورشيد انور سبب نماء عالم ايكن انلردن محجوب اولدى پس مخلوقات سائره يى
اكا كوره قياس ايله كه اول عارف بالله اولان اولياء آگاهدن نه مرتبه
محجوبلردر آه اى مستكشف اسرار تأويل ومستفتح انوار تنزيل بو آيات كريمه ده
بو معنايه دخى اشارت واردر كه شول طالب صادق كه ماسوادن اعراض
ومحبت ذاتيه دن التذاذ ايچون اخوان سوء وقوم قبيلهٔ بدخويندن منقطع
اولوب متوكلا على الله برموجب (ففروا الى الله) كهف خلوت وشيخ كاملك
ذيل ارادتنه التجا ايلسه مرشد اكملك بركات تربيه سيله اول عاشقان صادقانى
حق تعالى كهف هدايتنده اخفا ومتسع جذباتنده اجلاس ايدر ومشاهدهٔ
اسرار جلال ومطالعهٔ انوار جمالى ميسر ايدوب وانوار عين الوهيتده محترق
وفانى وسلطان اشراق سبحات كبريا ده محو ومتلاشى اولمامغيچون مشرق
قدمدن طلوع ومغرب ابدده غروب ايدن انوار مهر عزت وعظمت وخورشيد
كبريا وجلالتندن حفظ ايدر وذخائر غيوب بقايه مطلع ايتيوب كأن مشاهدات

نور جماليله تربيه ايدوب عزتى جلالنده نابود اولماسون ديو قهر كننده قدمندن
صيانت ايدوب بنعت الصحو والبقا انكله باقى قالور حقا كه ذات احديتك
بو فضل عميمى اولماسه وجود عاشق انوار وحدانيتك استعلاننده اقل من لمحة
باقى قالميوب محو ومتلاشى اولوردى پس اول احدى الذات وسرمدى الصفات
لادراك العلم بنفسه اول عاشق صادقلرى بنفسه عن نفسه رعايت ايدوب
فجوهٔ مشاهدات جلال وجمالده اولدقلرى حالده دخى قهر سلطان صرف
ذات ازليه دن محروس قيلور على الخصوص قهر صرف ذات اول بوادىٔ
اشراقده جميع اكوانى افنا ايدر بس بو آيتدن اعظم آيات اولورميكم عاشقان
سبحانى ومجذوبان ربانى وسط نيران كبرياده مقيم اولوب مع هذا يانوب محو
اولميه لر عجب اولماز زيرا حق ايله مع الحق باقى قالوب ومقام استيناسده نعت فقد
احساسله مع الحق وللحق مستأنس وكنديلردن غائب اولوب حقى حق ايله
كورديلر واول عاشقان مجذوبانه عنايت اولنان كشف آصفى وقرب احلى وسر
اخفى ومشاهدهٔ اشهى وروح ادنى ووقت اجلى اولمغيچون حق جل جلاله
كمال غيرتندن انلردن احساسى رفع وحوادث كونى ازاله ودفع ايتدى * ايمدى
بنم روحم اشبو اشارات ونكاتى هيچ فرد بيلمز الاعارف آگاه اولنلر نعت ذوقله
بيلور ووصف شوق مستقيم ايله حق حقله كورر پس نفسنى واقدار اوليانى عارف
اولان عارف بالله وعارف اولياء اللهدر وبو وجهله سالك مجذوب ومجذوب سالك
اولميان نفسنى آتش مجاهداته هلاك دخى ايلسه ذكر اولنان قرب وحدتدن
مطرود ازلى ومحروم ابديدر انكيچون اهل تحقيق ﴿ بيت ﴾ من لم يكن للوصال
اهلا * فكل احسانه ذنوب * ديمشلردر فلهذا حضرت مولانا دخى جكرلرى آتش
عشقله بريان ودللرى نار جذباتله سوزان عاشقان مجذوبانى آفتاب وانجم
ياقمز ديوب اصحاب كهفدن شعاع آفتاب صرف اولنديغنى ايراد وبو معنايه
ارشاد ايدوب بيوررلر كه اى مستمع قابل ﴿ مثنوى ﴾ خار جمله لطف چون
كل مى شود * خار كثرت وانانيت جمله نار جذباتله كل كبى لطف ورحمت
اولور ﴿ مثنوى ﴾ پيش جزوى كوسوى كل مى رود * شول جزؤك
قتنده كه اول جانب كله كيدر يعنى جزئيدن مراد تعين خاصى اعتبار ايله
مرشد كاملدر وكلدن مراد ذات حقدر وخاردن مراد صفات بشريه ايله زار
اولان طالبان الهيدر پس حاصل بيت مقتضيات بشريه وكثرات تعداديه ايله
خار مرتبه سنده اولان طالبلر كله پيوسته اولان مرشد كاملك تعين جزئيسنه

تشبث ایتسه انده دخی خارلك اثری قالمایوب ظاهرا و باطنا وردو ریاحین
وحدت اولور دیمکدر و یاخود خاردن مراد صورت بشریه وجزؤدن مراد
روح وکلدن مراد ذات احدیه اولوب معنی بویله اولور که شویله که تعین
وجودك خار مقتضیات نفسانیه سی (ونفخت فیه من روحی) ایله تشریف اولنان
روح اضافی حکمنه اتباع ایدرسه جمیع جوارح وقوی وجوددن تبادر ایدن
جمله اقتضا امر روحه پیوسته اولوب روح دخی حقه پیوسته اولماغله
احکام بشریه ده کدورت وخاررءونت قالمایوب ظاهر و باطنی نور نورمبهر
وکل روح مطهر اولور ❊ مغربی ❊ از جنبش این دریا هر موج که
برخیزد ❊ بر وادیٔ جان آید بر ساحل دل ریزد ❊ دل را همه جان سازو جان را
همه دل ❊ وانکه جان ودل وجانان را بایکدیکر آمیزد ❊ جان ودل جانان را بایکدکر آن
لحظه ❊ فرقی نتوان کردن تمییز که برخیزد ❊ چون پادشه وحدت بکرفت
ولایترا ❊ آن ملك بود کثرت بکذارد بکریزد ❊ ای مرد بیابانی بکریز از آن ساحل ❊
زان پیش که دردا من موجیش درآویزد ❊ حاصل کلام اولیاء کرامدن تحصیل
حال ایتمکه علاج نفس شومده تجبر ورعونتی ترك ایدوب براستاد کاملك دامننه
تشبث ایله پوتهٔ محبتده محو ومضمحل اولمقدر مادامکه تذلیل نفس ومحو وجود
ایتمدیکجه تعظیم خدا میسر اولماز فلهذا مولانا خداوندکار بیوررلرکه
❊ مثنوی ❊ چیست تعظیم خدا افراشتن ❊ ای مؤمن مقبل حق تعالینك
تعظیمنی یوجلتمك ندر ❊ مثنوی ❊ خویشتن را خور وخاکی داشتن ❊ کندوبی
خور وخاکی طوتمقدر یعنی هیچ برشیئه مغرور اولمایوب تراب بی اعتبار کبی
نفسنی اعجز واحقر کورمکدر وکذلك ❊ مثنوی ❊ چیست توحید خدا
آموختن ❊ توحید خدایی اوکرنمك ندر ❊ مثنوی ❊ خویشتن را پیش
واحد سوختن ❊ کندوبی واحد اوکنده یقمقدر یعنی توحید خدایی اوکرنمك
ایستینه شرط بودرکه اولا کندوبی لاشیٔ وحقیر و عاجز وفقیر بیلوب خالق
بیچونك قدرت وعظمتن مشاهده ایدرك نقطهٔ تعین شخصی وقطرهٔ هویت
ماهیت جزئیه سی که وحدت ذاته مرآة دوشوب مع هذا عین وجه حق وذات
هستیٔ مطلق ایچون کویا برقید مطلق و پردهٔ ملصق واقع اولمشدر پس
شویله که آتش جذباتله احراق اوانه انك وجه حقیقت وعین ماهیتی غبار
طبیعت و بخار امکان و بشریتدن صاف وساده وعین هویتی غین اثنینیتدن
کشاده اولوب اورتاده اولان ایکیلك وهمی کیدر وجمله سی عین بحر حقیقت

اولوب غیریت برطرف اولور ایمدی بنم نور دیدم سندخی اول احدی الذات
وسرمدی الصفاتك نور محبت ونار جذباتله سوزان اولکیم تعین وهمی ووجود
عدمیدن متلاشی واحکام امکانیه دن متحاشی اولوب بحر وحدتده فانی ووحدت
حقله باقی اولدقده جمع عین واحد ووحدت وواحد عین جمع وکثرت اولدیغن
مشاهده قیلوب توحید خدایی بیله سن فلهذا حضرت مولانا بیوررلرکه
ای سالك مستعد ❊ مثنوی ❊ کر همی خواهی که بفروزی چو روز ❊ اکر
روز فیروز کبی دائما نور افروز اولمق دیلرسك ❊ مثنوی ❊ هستیٔ همچون
شب خودرا بسوز ❊ شب دیجور کبی اولان هستیٔ وجودکی نار جذبه ده یاق
وظلمات بشریه کی محو وازاله ایت که ظلمتدن اثر قالمیوب قلب مصفا انوار
تجلیات ذاتیه وصفاتیه ایله صباحدن انور اولوب روزنك شبی وآفتابنك
غروبی اولمیه آه بنم جانم تردد ایتمیوب ❊ مثنوی ❊ هستیت در هست آن
۳ هستی نواز ❊ سنك وارلغك اول هستی نواز ووجود سازك وارلغنده ❊ مثنوی ❊
همچو مس در کیمیا اندر کداز ❊ مس کبی کیمیاده اریت یعنی مس وجودکی
پوتهٔ عشقده وضع ایدوب تجلیٔ ذاتدن پرتو ایدن اکسیر جذبه یی قلبکه
طرح ایتکه نحاس بشری زر خالص کبی عین وحدت وصافی نور محبت.
اولوب غیریت قالمیه اماسکانه چاره که ❊ مثنوی ❊ در من وما سخت کردستی
تو دست ❊ انا ونحن ومن ومایه الکی سن محکم ایتمش سن یعنی بنلك سنلك
دامننه محکم یاپشمش سن ایمدی محقق ومقرر بیل که ❊ مثنوی ❊ هست
این جمله خرابی از دوهست ❊ بو جمله خرابلق ایکی وجود اعتبارندندر یعنی
اقطار ارضده واقع اولان جمله ضدیت وبینونت سن وبن دیمکدن
حاصل اولور وجوار وحدتدن محروم قالنلر من وما قیدندن اولور ومشرك
بالله فی الحقیقة اکادینور محمود شبستری کلشن رازده نه خوب دیمشدر
❊ نظم ❊ همه حکم شریعت از من و تست ❊ که آن بربستهٔ جان وتن
تست ❊ من وتو چون نماند درمیانه ❊ چه مسجد چه کنشت چه دیرخانه
❊ دوخطوه بیش نبود راه سالك ❊ اکرچه دارد او چندین مهالك ❊ یك از هاء
هویت درکذشتن ❊ دوم صحرای هستی درنوشتن ❊ تو آن جمعی که عین
وحدت آمد ❊ تو آن واحد که عین کثرت آمد ❊ کسی این سر شناسد کو کذر کرد
❊ زجزو سوی کلی یك سفر کرد ❊ پس من وما قیدینه بند اولنلر فلاح بولمیوب
غالب حال سوء خاتمه یه مبتلا اولدقلرینی بیان ایچون اشبو حکایتی ایراد بیوررلر

۳ هستی نواز وجود اوخشایجی دیمکدر ومحلده وجود احیا ایدیجی ومعدومه وارلق عطا قلیجی دیمکدر ❊

حکایت کرک وروبه وشیر

رفتن کرک وروبه درخدمت شیر بشکار

کرک وروبه خدمت شیرده شکاره کتمه سنك بیاننده درکه کرکدن مراد نفس اماره اصحابی اولان ارباب رعونت واثنینیت وروبه دن مراد عقل مستفاد اربابی اولان اصحاب مسکنت واهل محبت وشیردن مراد مرتبهٔ واحدیتده محو وجود ایدن ارباب حقیقت واصحاب هدایتدر پس حکایت اولنور که ❊ مثنوی ❊ شیروکرک وروبهی بهرشکار ❊ شکار ایچون ارسلان وقورد و بردلکی ❊ مثنوی ❊ رفته بودند از طلب درکوهسار ❊ طلب جهتندن کوهساره کتمش ایدیلر ❊ مثنوی ❊ تاپشت همدکر برصیدها ❊ حتی بربرینك معاونتیله صیدلر اوزرینه ❊ مثنوی ❊ سخت بربندند بار وقیدها ❊ طرق وقیودی محکم بند ایدهلر یعنی شکاره کله جك یوللری سد ایدوب قیدلرینی محکم بغلیهلر تمثیل مزبورده بونا ویل دخی ممکندرکه کرك نفس وروبه عقل مستفاد شیر روحله معرفت الله شکاری ایچون بربریله همراه ومعین ودستکاه اولوب مسالك مجاهداتی محکم بند ایدهلر پس بای وجهکان ❊ مثنوی ❊ هرسه باهم اندرآن صحرای ژرف ❊ هراوچی بربریله اول صحرای ژرفده یعنی صحرای وسیع ناسوت وفضای منیع ملکوتده شبکات مجاهدات وضع ایدوب ❊ مثنوی ❊ صیدها کیرند بسیار وشکرف ❊ وافر وبسیار وسمین بی شمار صیدلر طوته لر یعنی انواع معارف الهیه شکارین ایدهلر ❊ مثنوی ❊ کرچه زیشان شیرنر رانتك بود ❊ اکرچه کیم شیرنره انلردن عار وار ایدی ❊ مثنوی ❊ لیك کرد اکرام وهمراهی نمود ❊ لکن شیرنر اکرام ایلدی ویولداشلق کوستردی یعنی اکرچه کیم شیرك شکار المقده روبه وکورکه احتیاجی اولمیوب بلکه انلرایله مرافقت کندی یه عار ایدی ولکن کندی فضل وانعام والطف واکرامندن انلره همراهلق ایلدی زیرا هرلطیفك کثیف ایله مصاحب وهرشریفك وضیع ایله مجالستی انلره احتیاجندن اولمیوب بلکه کمال کرمنی اظهار وانواع نعمتندن انلری دخی حصه دار ایتمکدر پس قصه دن حصه بودرکه تتابع انوار تجلیات ذات احدیت ایله وجود حقانیلری نور محض وحدت اولان انبیا واولیا که شیران حقیقت وحیدران طریقتلردر مانند کرك وروبه اسیربند طبیعت وکرفتار قیدذل بشریت اولنلرایله صحبت وشکار معرفة الله ایدهلم دیو رفاقت ایتدکلری انلره احتیاجلرندن اولمیوب بلکه خوان

هدایت وشراب محبتلرندن انلری دخی چاشنی دار وقیود نفسانیه دن تخلیص ایچوندر وکذلك روح انسانی دخی مرتبهٔ جبروت وقرب لاهوتده مستقر ایکن شکار معرفت ربانیه ایدهلم دیو عقل ونفسی کندویه رفیق ایدوب عالم ناسوت وقالب بشریتهکلدیکی تجرید وتفریدده انلره احتیاجندن اولمیوب بلکه کمال الطافندن انلری جوارنه کتوروب هربری نورقرب احدیتدن حصه دار اولماغیچوندر وهمچنان اول فیاض مطلق ومعبود بالحق دخی خلق ایجاد وقلب انسانی کندی یه مرآت ایتدیکی احتیاجندن اولمیوب بلکه لطف کامل واحسان شاملنی عالمیانه ایصال ایدوب هربرینی کندی نورهدایت وبدرقهٔ توفیق وعنایتیله اوجات مدارج احدیته ارتقا واعتلا ایتدرمکدر ایمدی بنم روحم قصه دن حصه یی ذوق ایتدیکسه بونی تحقیق بیل که ❊ مثنوی ❊ اینچنین شه را زلشکر زحمتست ❊ بونجلاین شاهه لشکردن زحمت واردر ❊ مثنوی ❊ لیك همره شد جماعت رحمتست ❊ لکن عسکره همراه اولدی زیرا جماعت رحمتدر یعنی انبیا واولیا علیهم من صلوات الله الاوفی قرب لی مع الله وقت اوجاتندن مرتبهٔ کثرته تنزل ایدوب هربر مسترشدك کندی درجهسندن ظهور من وجه کندیلره زحمتدر ولکن کندیلره نیجه جماعت اقتدا ومدارج اعلایه ارتقا ایتدکلری رحمت اولمغله زحمتی اختیار ایدوب نه وحدتلرینه کثرت ونه کثرتلرینه وحدت مزاحم وبرمامشدر وفی الجمله اکرچه کیم ❊ مثنوی ❊ اینچنین مه را زاخترننکهاست ❊ بونجلاین ماه انوره اختردن عار بسیار واردر ولکن ❊ مثنوی ❊ اومیان اختران بهر سخاست ❊ اول بدر منیر وخورشید لانظیرمیان ستارکانده اولدیغی محض جود وکرم ووفور لطف وشیمندن اونور بدر یعنی کندی مرتبهسنك نوری انوار مهر وماهدان انور ایکن اضواء نجوم مانندی اولان طالبان سالکان میاننده اولمق اکرچه کیم اکا عاردر ولکن جود وسخاسنك اقتضاسی مانند اختران اولان طالبانی دخی محو وجود ایتدیرمکله کندی نورینه ملحق ودریای وحدته غرق ایتمکدر مثلا برفحوای (وشاورهم فی الامر) ❊ مثنوی ❊ امر شاورهم پیمبررا رسید ❊ حضرت فخر کائنات علیه اکمل التحیاته شاورهم امری وحی آلهی ایله ایریشدی ❊ مثنوی ❊ کرچه رایی نیست رأیش راندید ❊ اکرچه اول نور محضك رأی شریفنه بررأی معادل ونظیر دکلدر پس

مقصود اصحاب صفا انتساب اول محبوب ومطلوبك صحبت شریفلریله کسب
شرف ایدوب مکالمه ومجالستلرندن مغتنم اولمقدر بونك مثالی اکابکزرکه
﴿ مثنوی ﴾ در ترازو جو رفیق زر شدست ✵ ترازوده دانهٔ شعیر التونه رفیق
اولمشدر ﴿ مثنوی ﴾ نی ازانکه جو چو زر جوهر شدست ✵ اندن اوتوری
دکلکه اربه التون کبی جوهر اولمشدر یعنی ارپه نك زر ایله وزنده رفیق
اولدیغی زر کبی جوهر ذی قیمت اولدیغندن دکلدر بلکه التونك مقداری
معلوم اولماغیچوندر پس کذلك مرشد اعظم وغوث عالم اولان مظهر
محمدی دخی کبی مستعد وکیمی نامستعد قرینلریله صحبت ومشاهده ایتدکلری
انلرك دخی مرتبه لری اول فرد کامل ایله متساوی اولدیغندن دکلدر بلکه
انلر بونك شرف مصاحبتیله مغتنم اولمقدر وهمچنان عقل ونفس روحله
قالبده همترازو اولدیغی نفس وعقل جوهر روحله برابر اولدیغیچون دکلدر
بلکه روحك علو قدری معلوم اولماغیچون نته کیم کاشف اسرار کبریا
حضرت مولانا تصریح ایدوب بیوررلرکه ﴿ مثنوی ﴾ روح قالب را
کنون همره شدست ✵ روح شمدی قالبه همراه اولمشدر ﴿ مثنوی ﴾ مدتی سك
حارس درکه شدست ✵ برمدت سك حارس درکاه اولمشدر یعنی روح عالی
قدر اصحاب کهف کبی حالا کهف قالبده غنوده وفجوهٔ قلبده آسوده اولمغله
قطمیر نفس وطبیعت برمدت حارس درکاه اولمشدر یوخسه کلب قنده ومرتبهٔ
اصحاب کهف قنده ولکن اصحاب کهفی حراست ایتدیکیچون (رابعهم
کلبهم) قول کریمی ایله انلر ایله همترازو اولوب (وکلبهم باسط ذراعیه بالوصید)
دیو قرآن عظیمده شانی وصف اولنمشدر پس تن روح کبی اولمق لازم کلمز
اما صحبت روحدن شرف وسعادت بولوب جنته معا داخل وبوندن ماعدا
دولت رؤیة جماله نائل اولور ﴿ قاسم ﴾ تن زنده بجان آمد وجان زنده
بجانان ✵ جان راهبر دل شد ودل راهبر جان ✵ کر ترس سرت هست
بروا زسر این کوی ✵ کاغشته بخونند درین کوچه دلیران ✵ الحاصل تواضع
وتنزل حلیهٔ اشراف ودیباجهٔ دفتر اعطاف اولمغله اول شیر روغضنفر
انلری کندی یه رفیق ایتمکله بذل الطاف ایدوب ﴿ مثنوی ﴾ چونکه
رفتند این جماعت سوی کوه ✵ چونکه بو جماعتکه مراد بکرك اوزرینه در
شکار ایچون جانب کوهه کیتدیلر ﴿ مثنوی ﴾ در رکاب شیر با فر وشکوه ✵
رکاب شیرده فر وشوکت وسلوت وعظمت ایله حرام ایتدیلر ﴿ مثنوی ﴾

کاو کوهی و بز وخرکوش زفت ✵ یافتند وکار ایشان پیش رفت ✵ کاو کوهی
ومعز بیابانی وخرکوش سمین بولدیلر وایشلری ایلری کیتدی یعنی تدبیر وعزیمتلری
تقدیر آلهی یه مطابقت ایدوب حیواناتدن اجناس مذکوره یی صید ایتدیلر
حقا که ﴿ مثنوی ﴾ هر که باشد در پی شیر حراب ✵ هر کیم که کثیر الحرب
ومحاربه وضرب شیرك ازدنجه اوله یعنی انك اثرینه اقتفا واتباع ایلیه لاجرم
﴿ مثنوی ﴾ کم نیاید روز وشب اورا کباب ✵ صبح ومسا اکا کباب اکسك
کلمز ﴿ بیت ﴾ آج قالمز قونق اولان بو جهان تکیه سنه ✵ عمری اولدقچه
خدا نعمتنی تك بیسنه ✵ الله اعلم کاودن مراد اقتضاء طبیعتدن اولان اکل
وشرب بدرکه صفات بهیمیه یه اشارتدر وبز کوهیدن مراد نان ونواله تحصیلنه
سبب بعض حیله وصنعت وخرکوشدن مراد امر معاش ایچون بعض فکر
ومطالعه اولمق اوزره معنای تأویلیسی بو وجهله اولور که نفس ایله عقلی
روح بافر کندی یه رفیق ایدوب مسکن تنده برقاچ ایام سبب آرام اولماغیچون
کوهسار عالم شهادته کیدوب لازمهٔ جسددن اولان اکل وشرب وتحصیلنه
باعث اولان کسب وصنعت وامر معاشی ملاحظه وفکرت شکارین ایدوب
﴿ مثنوی ﴾ چون زکه در بیشه آوردندشان ✵ چونکه کوه شهاددن
شکارلرینی بیشه زار ناسوته کتوردیلر ﴿ مثنوی ﴾ کشته ومجروح واندر خون
کشان ✵ کشته ومجروح وقان ایچنده چیکرك یعنی حواس ظاهره وباطنه لرینی
استعمال وجوارح وقوالرینی استخدام ایدوب کسب وتحصیلی کیدیلره مسخر
قیلدیلر پس شکارلری درکار اولدقده ﴿ مثنوی ﴾ کرك وروبه را طمع
بود اندر آن ✵ کرك وروبه هك اول شکارلرده طمعی اولدیکه ﴿ مثنوی ﴾
که رود قسمت بعدل خسروان ✵ بو وجهله که عدل وداد کستریٔ خسروان
ایله قسمت واقع اوله یعنی چونکه شکار المقده جمله سی رفاقت ایتدیلر
هر برینه حصه سی واصل اولوب کندی مقتضالرین اجرا ایده لر اما مقتضای
روح بودرکه تناول اولنان اشیانك حقیقتلری کندی یه واصل اولوب هر بری
مبدأ اصلیلرینه عروج ایده نفس وطبیعت وعقل جزئینك دخی جد
وجهدلری بودرکه اکل وشربدن حاصل اولان قوتی کندی مقتضالرینه
تحویل ایدوب بشریته قید ایلیه پس بونلر بو ملاحظه ده ایکن ﴿ مثنوی ﴾
عکس طمع هر دوشان بر شیر زد ✵ انلرك هر ایکیسنك عکس طمعی شیر اوزرینه
اوردی ﴿ مثنوی ﴾ شیر دانست آن طمعها را سند ✵ شیر خورشید ضمیر

اول طمعلرك سند وسببنى بيلدى اكا بناء معلومى اولديكه ﴿ مثنوى ﴾ هر كه
باشد شير اسرار وامير ❊ هر كيمكه اسراره شير وامير اوله لاجرم ﴿ مثنوى ﴾
او بداند هرچه انديشد ضمير ❊ ضمير هر نه مقوله انديشه ايدرايسه اول بيلور
نيجه بيلسونكه جمله نك حيات و وجودى روحله در اى سالك طريقت
وطالب معرفت شير حقيقت اولان مرشد راه هدايته اطاعت ايدرايسك
شير اسرار وامير ابرار و اخيار مولانا خداوندكار بو بيان لطيفده ارباب محبتك
احكام طريقتلرنده اولان بعض اصوله اشارت بيورمشلردر پس معلوم
اوله كه دامن شيخه تشبث ايليان مريد سالك احوال سنيه ومعارف الهيه دن
وجداننده هر نه مشاهده ايدرايسه فتوحات مز بوره پير طريقتك جود همت
ومزيد عاطفت و بركات نوال تربيه سندن ايكن سالك غافل انانيته كرفتار
اولمغله واقع اولان حالاتى كندى يه اسناد ايتسه سبب هلاك ايدر و بودخى

مطلب در احكام طريقت

احكام طريقتندركه ميدان محبتده خدمت ايدن اخواندن بريسنى مرشد
راه حقيقت ومجمع بحر معرفت بعض طالبلرى ارشاد ايچون استخلاف ايلسه
طريق شطارده اكا رهبر ديرلر پس رهبر اولان كمسنه طالب حق اولان عشاق
كوكل حالنه كتوروب نور محبتدن حصه مند اولدقده طالبك اقتضاء ارادتى
محبتى مقدارى بعض هديه بذلنى ايجاب ايدوب بعضيلر دخى غلبهٔ استيلاى
محبتدن جان و باشيله طريق حقه تسليم اولوب ميدان محبته بذل خانمان
ايلسه وجه مشروح اوزره واقع اولان واردات پير طريقتك حقيدر زيرا
قلب طالبه اثر ايدن فيض وجذبه ونور محبتده رهبرك علاقه سى اولميوب بلكه
حين ارشادده رهبر ارادن چيقوب ومرآت قلبى نور آفتاب پيره مقابل اولمغله
مريد مستسلى كيفيت پيره اولاشديرمق ايچون مجرد وسيله اولمشدر وطالبك
دخى بذل مقدور ينه سبب قلبنده پرتو ايدن نور محبت اولمشدر اكرچه كيم
پير طريقت طالبلرك بذل مال وخانماننه مقيد دكلدر وبروجهله انلره
احتياجى يوقدر ولكن مرتبهٔ صدق ومحبتدن تبادر ايدن معنايى قبول
مريدك انواع درجاته سبب وصولى اولديغيچوندر پس افاضهٔ نور محبت
عطيهٔ پير طريقت اولديسه درياى محبتدن منتبذ اولان عطيه دخى انك
حقيدر كيف مايشاء تصرف قيلار چون وچرا ديئلمز مكر كيم او مقوله وارداتى
اول جانبدن اقتضا ايتديكى اوزره ميدان محبته جمع اولان اخوانه
وكندى لوازمنه صرف ايدوب بو جانبه ارساله تقيد ايتمه ديو فرمان ايدرسه

اول زمانده رهبر رضا كوزدب حق اوزره اوله عدل واستقامتدن تجاوز
ايتميه وكندوبى كيسه دن عالى كورميه صاحب ايثار اولوب بذل ونثار
اختيار ايليه فاما شويله كه شرط مز بور معدوم ايكن رهبر اولان نفسنه
مغلوب اولوب وطمع خامه دوشوب بونده بنم حصه م واردر ديو وديعت
اولنان اماناتى صاحبنه تسليم ايتمسه انابت دامنه دوشوب و حق اوليان
شيئه حقمدر ديوب حق اللهه خيانت ايتمكله كوكلدن مطرود ومرتبه سندن
مردود اولور مهالكده اولان اعظم مهالكدن برى دخى بودركه
چوق كمسنه لر سرنكون اولمشدر و كذلك اكر كسب ايله واكر ارث ايله
وياخود هبه ايله عبد فقيرك عاريتى مالك اولديغى مال ومنال ونعمت
ونوال اول قادر متعال وفياض بى مثالك محض احسان وافضاليدر پس
اول جواد وكريمك لطف وانعامندن ومالى ووجردى انك احسانى
اولديغندن تغافل ايله (العبد وما يملكه كان لمولاه) معناسنى فراموش ايدوب
بو اموال وارزاقده كيمك علاقه سى واردر بلكه كنديمين و عرق جبين ايله
بنم شكارمدر ومال جاندر ديو كليت ايله محبت وطمع خام درلو درلو خيانت
ايدوب (وجاهدوا فى سبيل الله باموالكم وانفسكم) امرينه تصام
(وآتوا الزكوة) حكمندن تغافل ايله (لاسرف فى الخير) بيورلمش ايكن حق
يولنه اخراج مال ايتمكى بذر واسرافدر ديو نفسنه فتوى ويرسه حق سبحانه
وتعالى اول بدكمانى شير اجل پنجه سنده قهر وهلاك ايدوب دنيايه اولان محبتى
كژدم ومار وكنديسى عذاب اليمه كرفتار اولور نتكيم مولانا قدس سره
بو بيانك خلالنده ذكر اولنان معنايى نيجه وجوه ايله بيان ايتمشلردر عن قريب
شرح وعيان قلنور پس اى مستمع مقبل اكرسنى يوغيكن ايجاد ايدن موجد
وخالقه واكر خليفة الله اولان مرشد صادقه بدكمان اولميوب وطمع خامى
ترك ايدوب خلوص قلب تحصيل ايده سن ديو بيوررلركه ﴿ مثنوى ﴾
هين نكه دار اى دل انديشه خو ❊ اى دل انديشه خو زنهار آكاه اول
﴿ مثنوى ﴾ دل زانديشهٔ بدى در پيش او ❊ انك حضورنده قلبكى فكر
قبيح و انديشهٔ مستقبحدن حفظ ايله نكه دار معناسى ربط كلام ايچون
مصراع ثانيده اجرا اولندى الحاصل اى غافل ﴿ مثنوى ﴾ داند
وخر را همى راند خوش ❊ سنك انديشه كى اول شير طريقت بيلور وخرى ايسم
سورر يعنى سنك خاطره كى بيلوب اما خاموش وسنك نه مرتبه حمار اولديغكه

دوش اولوب حمار كبی اولان فكركی سورر وعاقبتنه نظر ایدوب ❊ مثنوی ❊

در رخت خندد برای روی پوش ❊ كتم اسرار ایچون تجاهل عارف ایلیوب

حكایت غریبه وقصهٔ عجیبه

سنك بوزكه كول آه ای روح مصور خاطر فاتره برحكایت عجیبه لایحه اولدی
سمع هوشك دوش ایله كه عبرت الهسن ومتنصح اوله سن پس بادهٔ عشقك
برطلوجامی مولانا جامی نفحات الانسده شیخ حماد دباس ذكرنده بوقصه یی
ایراد ایدوب علماء شامدن اسم عبدالله ایله مسمی بر رجل عالمدن نقل وروایت ایدر
وعبدالله حكایت ایدركه مقدما تحصیل علم ایچون بغداده عزیمت ایدوب
مدرسهٔ نظامیه ده علمه اشتغال ایلدم وطالب علمده ابن سقا دیمكله معروف
بركمسنه بنم رفیقم اولوب اول زمانده عبدالقادر كیلانی مطلع انوار سبحانی دخی
هنوز جوان ایدی وبغدادده برعزیز وار ایدی غوثیت ایله مذكور وهر چان
دیلسه صورت شخصیه سن انظار ناسدن نهان وایستدیكه كندی یی خلقه
عیان ایدر دیو مذكور ایدی بزدخی صالحلر زیارتندن محظوظ اولمغله بن
وابن سقا وعبدالقادر كیلانی بر بریمزه مرافقت واول عزیزك زیارتنه
عزیمت ایلدك پس یولده كیدر كن ابن سقا ایتدی ای یاران صفا شیخدن بر مسئله
سؤال ایتسم كركدر كه معلومی اولمیه وجوابنه قادر اولمیه بن ایتدم بن دخی
بر مسئله سؤال ایدهیم كورهیم نه وجهله جواب ویرر عبدالقادر ایتدی معاذالله
معاذالله كه بن اندن برنسنه سؤال ایلیم بلكه انك حضور موفور النورنه
واروب بركات نظرنه منتظر اولورم الحاصل چونكه عزیزك مسكننه
واردق انی یرنده بولمدق برساعتدنصكره نظر ایلدك شیخی مكاننده كوشه نشین
كوردك پس اول شیر ضمائر وامیر سرائر ابتدا چشم خشم وجلال ایله ابن سقایه
نكران اولوب ایتدی وای واویلا سكا یا ابن سقا یعنی كه بندن بر مسئله سؤال
ایلیه سن كه معلومم اولمیوب اكا جواب ویرمیم بعدی ای غافل سؤال ایده جكك
مسئله فلاندر وانك جوابی شویله ملاحظه ایده یورم كه آتش كفر وضلال
سنك درون ضالكده اشتعال ایلیه بعده بكا نظر ایدوب ایتدی یا عبدالله
نه وجهله جواب ویره دیو سن دخی بندن بر مسئله سؤال ایده یورسن پس
اول مسئله بودر وجوابی بو وجهله دركه دنیا سكا مسخر اوله وارهمان
تحصیلنه سعی ایت بكا بی ادبلك ایدرسن دیدی بعده عین لطف وكرم
ایله عبدالقادره حسن نظر ایلدی وانواع توقیر واحترامله كندی یه تقریب
ایدوب پیش سعادتنده جلسه یه مكان كوستردی ودرر كفتار معجز نظامنه

سلك تعبیرده انتظام ویروب دم عیسی نفسی بو وجهله وزان وچشمهٔ زباندن
آب حیات جان بو بوزدن جریان ایتدیكه اهلا وسهلا مرحبا وحبذا
رضی الله تعالی عنكم ادبه رعایت ایلدك ای عبدالقادر كویا سنده بر استعداد
تام مشاهده ایده یورمكه بغداد منبرینه صعود ایدوب لسان حال وزبان صدق
مقالكدن (قدمی هذه علی رقبة كل ولی لله) كلامی ظاهر اولوب عصركده
اولان جمیع اولیاء الله علی رقبتی هذه دیو بویونلرین ویره لر دیوب كیرو
كوزیمزدن نهان اولدی بزدخی انی كورمدك پس انجام كارانده قرار ایتدیكه
ابن سقا تحصیل علومه اشتغال بلیغ ایدوب اقرانه تفوق ایلدی اتفاقا بركون
خلیفهٔ بغداد علماء نصارا ایله مناظره ومباحثه ایتمك ایچون ابن سقایی بطریق
الرسالة ملك رومه كوندردی اول دخی بر موجب فرمود فش وكش ایله
واروب علماء نصارا ایله بحث ایدوب جمله سنی الزام واافحام ایتدیكده ملك
رومك نظرنده عظیم الشان كوروندی بحكمة قادر ملك رومك بر دختر خوب
رویی وار ایدی ابن سقا كوردیكی كبی مفتون اولوب ملك رومدن اول دخترك
كندی یه تزویجن استدعا قیلدی ملك رومیان ایتدی بسر چشم دل وجان
اما بشرط انكه دین اسلامی ترك وزناری میان آرزویه برك ایدوب كفری
اختیار قیله سن بعده دختر شیوه كاری حبالهٔ نكاحكه شكار ایده سن اول
اسیر شهوت دخی بلا تردد هوای نفسنه تبعیت ومشتهیات طبعه كمال رغبت
ایله نصرانی ملت وترسا سیرت اولدی وكلام غوثی یاد ایدوب بیلدیكه
نه اولدیسه غوثه ایتدیكی اندیشهٔ بددن اولدی اللهم اغثنا واحفظنا
وارحمنا عبدالله ایدر بن دخی دمشقه واردقده نور الدین شهید اكراه ایله
تولیت اوقافدن برینی اوزریمه تحمیل ایدوب از زمانك ایچنده بكا دنیا
مسخر اولوب مال بسیار ال ویردی وعبدالقادر دخی نه نطق ایتدیسه
واقع اولدی قصهٔ مشهوره دركه قطب ربانی نور سبحانی عبدالقادر
كیلانی بركون اثنای صحبتده خزانهٔ اسرارن آچوب حقهٔ دهانندن درر
معارف صاچوب مجلس شریفنده مشایخدن علی هیتی وبقا بن بطو وابو سعید
قیلوی وابو النجیب سهروردی وقضیب البان موصلی وابو السعود بن الشبلی
وبونك امثالی مشایخ كباردن اللی یه قریب اخیار حاضر اولمشلر ایدی پس
عبدالقادره فیاض مقتدر اسم ظاهر ایله تجلی ایتدكده تلاطم امواج بحار
عظموتدن ساحل لسان ملكوتنه لآلیٔ متلالیٔ (قدمی هذه علی رقبة كل

ولی لله) کلمات جواهر نکاتی منتبذ اولغله مستمعینك هر بری اسماع جانلر بنه
حلقهٔ زرین ایدوب وفی الحال شیخ علی هیتی منبره کلوب قدم مبارکهٔ شیخی
آلوب رقبهٔ اطاعته قودی وشیخك زیر دامنه ملاصق اولدی وسائر مشایخ
دخی زمین مسکنته وضع جبین ایدوب بو بونلرین اوزاتدی وشیخ بو کلامی تکلم
ایتدکده مشایخ موجوده‌نك هر بری برنوع مشاهده‌سن بیان ایدوب جمله‌دن بری
ابوسعید قیلویدن مرویدرکه چونکه عبدالقادر قدمی هذه قضیه‌سنی سویلدی
حضرت حق انك قلبنه بر تجلی ایلدیکه رسول رب العالمین برچوق
ملائکهٔ مقربین ایله کلوب واولیاء متقدمین و متأخرین ارواحی و اولیاء
معاصرین اجسادیله اجتماع ایدوب وملائکهٔ کرام کردا کرد حلقه اولوب
صف طوردیلر وشیخی اورتایه الدیلر بو حالده حضرت رسول علیه السلام
جمله سنك محضرنده شیخه برخلعت نور بهجت کیدردی وروی زمینده
عبدالقادره تواضع ایتمدك برولی قالمادی حتی ابومدین دیار مغربدن بوینن
اوزادوب علی رقبتی هذه بیوردی مرویدرکه ولایت عجمده برولی تواضع
ومسکنت ومردان خدایه موافقت ایتمدیکیچون مرتبه‌سندن مهجور وحالی
کندیدن دور اولدی * ایمدی بنم نوردیدم عین عبرت وسمع بصیرتکدن پردهٔ
غفلت وپنبهٔ جسافتی رفع ایدوب ملاحظه قیل که بدکمانله ترك ادب ایدنلرك
عاقبتی نیه منجر اولدی وحسن ظنله ادبه رعایت ایلیان اهل سعادت نه دولته
نائل اولدی ﴾ بیت ﴿ نکاه دار ادب درطریق عشق و نیاز * که کفته‌اند
طریقت تمام آدابست * پس مؤمن مقبله لایق اولان بودرکه اولیایه
خلوص بال ومسکنت وابتهال ایله تواضع کوستروب دائما یوقلقده اوله
ومشایخه عداوت ایدنلردن اولمیوب وعدولردن دوراوله بو بابده سلطان
ولدنه خوب دیمشلردر ﴾ نظم ﴿ هرچه آید زشیخ ای دانا * همچنان دان
زحق نیست جدا * چشم بکشا اکرنهٔ اعمی * اولیارا جداکن ازاعدا *
اولیا نور محض واعدا کور * اولیا آب عذب واعدا شور * سرحقست
هرولی بجهان * بی‌کمان سربود زعام نهان * کرشوی آکه ازولی خدا *
دانکه کردی حیات ارض وسما * مغزنیستی وهستی باشی * نور بر جمله
همچوخورباشی * وصف شان درزبان کجا کنجد * بحر درناودان کجا کنجد *
آخر کارشد مرا معلوم * که نکردد بکفت این مفهوم * رمز کفتیم اکر بود
خردت * سوی باقیٔ این سخن بردت * پس حضرت مولانا شیر اسرارك

قصه سندن حصه بیان ایدوب بیوررکه ﴾ مثنوی ﴿ شیر چون دانست
آن وسواسشان ❊ شیر چونکه انلرك اول وسوسه‌سنی بیلدی اماخانهٔ
زبان ونامهٔ دهانه مهر سکوت اوروب ﴾ مثنوی ﴿ وانکفت وداشت آندم
پاسشان ❊ آشکاره سویلمدی واول حینده انلری محفوظ طوتدی ورعایت
قیلدی ﴾ مثنوی ﴿ لیك باخود کفت بنمایم سزا ❊ مرشمارا ای خسیسان کدا ❊
لکن کندی یه ایتدی سزه لایقکزی کوستره‌یم ای خسیسان کدا ﴾ مثنوی ﴿
مرشمارا بس نیامد رأی من ❊ بنم رأیم سزه کافی کلمدی ﴾ مثنوی ﴿ ظنتان
اینست در اعطای من ❊ بنم اعطا وانعام وفضل واحسانمده ظنکیز بومیدر
نیچون اذعانکز یوقدر ﴾ مثنوی ﴿ ای عقول ورایتان ازرای من ❊ ای غافللر
سزك آراو عقولکز بنم رأیمدندر یعنی شیردن مراد قهرمان وحدت وسلطان
عظمتدرکه کرك سیرت ورو به طبیعت وقید اثنینیتده اولان غافللره عتاب
ایدوب ای جاهللر سزك عقل وتدبیرکز بنم تقدیر واراده‌مدن وجوده کلوب
اکر وجود واکر حرکات وسکنات واموال وارزاقکز ﴾ مثنوی ﴿
ازعطاهای جهان آرای من ❊ بنم عطایای جهان آرامدندر وسز محضا
تصویر نقاشان اولان بر آلای صورمنقوشه‌سز پس ﴾ مثنوی ﴿ نقش بانقاش چه
اسکالد کر ❊ نقش نقاشه غیری نه فکر ایدر ونقاشه نسبت نقش مصنوعنه
عیب اسناد ایدر ﴾ مثنوی ﴿ چون سکاش اوش بخشید وخبر ❊
چونکه نقش وصور وظن وخبری اکا نقاش باغشلادی پس ای نفوش
وصور ﴾ مثنوی ﴿ اینچنین ظن خسیسانه بمن ❊ مرشمارا بودنتکان زمن ❊
سزك بکا بونجاین ظن خسیسانه کز اولدی ای خلق جهانك عیبی وزمانك
ننکی اولان بدکمانلر ﴾ مثنوی ﴿ ظانین بالله ظن السوء را ❊ (ظانین بالله ظن
السوء) قول کریمنك ماصدقی اولان ارباب سوء ظن وحسبانك ﴾ مثنوی ﴿
کرنبرم سر بود عین خطا ❊ اکر قهر وغضبم ایله باشنی کسمیم عین خطا اولور
کما قال تعالی فی سورة الفتح (و یعذب المنافقین والمنافقات والمشرکین والمشرکات
الظانین بالله ظن السوء علیهم دائرة السوء وغضب الله علیهم ولعنهم
واعدلهم جهنم وساءت مصیرا) علم شریفه روشندرکه بوندن اقدم واقع اولان
﴾ م ﴿ دست اوراحق چودست خویش خواند * (تا یدالله فوق ایدیهم
براند) بیتك شرحنده مولانا خداوندکار اقتباس بالمعنی بیوردقلری (یدالله فوق
ایدیهم) آیت کریمه‌سنك تفسیرنده حدیبیه ده واقع اولان قصهٔ بیعت رضوان

نو يسندكان سير حبيب منان نقل ايتدكارى اوزره اجمالا بيان اولنمش ايدى
يعنى شكر پاسخان مجلس اخبار خواجهٔ ابرار واخيار تحقيق اوزره اول
زمانده كه حضرت فخر جهان عليه صلوات الله الرحمن اسئذان طواف
كعبه ايچون عثمان بن عفانى مكه‌ده اولان مشركانه كوندردكده حضرتك
شهره دخولندن مشركين امتناع ايدوب عثمان ذى النوربنى اوچ كون حبس
ايتدكار يچون رسول عليه السلامك اصحاب كرام ايله عقد مبايعه ايتدكارى
اسماع مشركانه رسان اولدقده حضرت رسالت مآب كنديلريله محاربه‌دن
اجتناب ايتيه‌جكن بيلوب خوفلرندن عثمانى اطلاق ايدوب وسهيل بن عمرى
اول عالملرك فخرى رسول عليه السلامه كندى جانبلرندن ايلچى كوندروب
ايتديلر يا محمد سزك بو يل مكه‌يه داخل اولديغكزه رضا ويرمزز زيرا بزاصحاب
عار وناموسدنز جائزكه طوائف عرب بزى لوم ايدوب محمد عنوة اوزريكزه
وشهر يكزه كيردى ديوب تعيير ايده‌لر پس بو يل حج وعمره‌يى تأخير ايدوب
سنهٔ قابله‌ده بز مكه‌دن چقه‌لم وسز اصحابكزايله داخل اولوب اوچ كونه‌دك حج
وعمره‌يى ادا ايدوب صكره سلامت ايله مدينه‌يه عودت ايليه‌سز ديوب
ماينده نيچه كفت وشنيددن صكره بالاخرة صلحه اذن ييوريلوب بين الناس
اون سنه‌يه دكين حرب وقتالدن كف يد اولوب و بر روايتده ايكى سنه‌يه‌دك
هركس محاربه‌دن امين اولمق اوزره على بن ابى طالب فرمان رسول عليه
السلام ايله صلح نامه يازوب صلح ايتديلر ومدينه‌دن حج وعمره نيتيله كلمشكله
يتمش دوه قربان كتورلموب اصحاب كرام احرام پوش اولمشلر ايدى پس بافرمان
رسول عليه السلام هر برى احرامدن چيقوب وحلق رؤس ونحر هدى
وبدن ايدوب جانب مدينه‌يه عودت بيورديلر ومكه ايله مدينه بيننه واردقلرنده
﴿ شعر ﴾ تافت بروپرتو انوار وحى * كشت داش مظهر اسرار وحى ❊
مضمونجه پيك جليل اعنى جبريل انزال وحى ملك جميل ايدوب (انا فتحنا لك
فتحا مبينا) قول منيفنى (هو الذى انزل السكينة) آيتنك تمامنه دك قرائت
ايليوب اصحاب كزين سعادت رهين ومؤمنين عافيت قرينك صدق وايمانى
زياده اولماغيچون قلوب صافيه‌لرينه اهداء سكونت واتحاف طمانينت بيوروب
سنهٔ قابله كه هجرتك سنهٔ سابعه‌سيدر مكه‌يه داخل اولوب قضاء عمره ايتديلر
وسنهٔ ثامنه‌ده مكه فتح اولوب ابو بكر الصديق سنهٔ تاسعه‌ده ورسول اكرم
صلى الله عليه وسلم سنهٔ عاشره‌ده حج ايدوب عمره كتورديلر حقا كه بيعت

رضوان وطلب صلح مشركان معنى وصورة مقدمهٔ فتحدن اولدى زيرا
بعد البيعة مؤمنلرك متفق الكلمه اولدقلرى كفاره ظاهر وجهاد وقتاله قصد
وعزيمتلرى باهر اولمغله كفارك قلبنه ضعف وجبانت كار ايدوب حتى بالضروره
طالب صلح اولديلر وقبل الصلح باب فتح منغلق ايكن بعد المصالحه مشركان
مؤمنان ايله بحر عذب وفرات كبى بربره قارشوب امواج بحار كلمات مؤمنين
ساحل اسماع مشركينه تلاطم ايتدكجه ايمانه مستعد اولنلرى عمان ايمانه جذب
ايدوب زمان قليلده خلق كثير اسلام پذير اولوب بازوى اسلام قوت
وقواى كفر ضعف وقلت بولدى كما قال الزهرى (لم يكن فتح اعظم من صلح
الحديبية وذلك ان المشركين اختلطوا بالمسلمين بعد الصلح فصار ذلك سببا
لاسلام خلق كثير فى زمان قليل) وروى عن البراء بن عازب رضى الله عنه انه قال
تعدون انتم الفتح فتح مكة وقد كان فتح مكة فتحا ونحن نعد الفتح بيعة الرضوان
يوم الحديبية حيث ترتب عليها من ظهور الاسلام وانتكاس احوال المشركين
ما لا يمكن وصفه فصارت كانها مبدأ فتح الاسلام وقال جابر رضى الله عنه
ما كنا نعد فتح مكة الا يوم الحديبية الحاصل حضرت رب العالمين سيد المرسلينه
نعمتنى اتمام وقلوب مؤمنينه انزال سكينه ايله اكرام وادخال جنت ايله
احترام ايچون نصر عزيز وفتح مبين ايدوب منافق ومشركلرى تعذيب
ايتدى زيرا مدينه منافقلرى ومكه مشركلرى رئيسى محمده نصرت ايتمز
ومكه‌يى عنوة وقهرا فتح ايله مظفر اولمز ديوا يماندن محروم اولوب الله
ورسولنه ظن فاسد وكمان كاسد ايتمكله اول قادر وجبار وفاعل مختار ظنون
كفارى تكذيب ايدوب كفر ونفاقلرى سببيله دنياده انواع شآمته ملصق
وآخرتده اصناف عقوبته ملحق اولاجقلرندن اول سيد والا حسب ابطحى
طينت وهاشمى نسبه خبر ويروب بيورركه (ويعذب المنافقين والمنافقات
والمشركين والمشركات) قال البيضاوى ويعذب معطوف على ليدخل
الا اذا جعلته بدلا فيكون عطفا على المبدل * زيرا اعراب بدل عامل دكلدركه
حتى عاطف اندن نائب اولوب نيابتله عمل ايليه پس بدل اوزرينه عطف
جائز اولمز اكرچه بحسب الظاهر بدل اوزرينه معطوف دخى اولسه كيرو
حقيقتده مبدل منه اوزرينه معطوف اولمش اولور حاصل معنى حبيبم سنك
ايچون اولان فتح ونصرت ورحمت ومغفرت وتتميم نعمتم مؤمنلرك ذنوبى
كفارت وداخل جنت اولوب مدينه منافقلرى ايله مكه مشركلرينه دخى

قوله عطف على
يدخل وصحة عطفه
على تقدير تعلقه
بقوله ليزدادوا
لان ازدياد المؤمنين
فى الايمان يغيظ
الكفار وهو يكون
سببا لتعذيب الكافرين
بايدى المؤمنين
فى الدنيا وقد يجاب
بان اعتقادهم ان الله
تعالى يعذب الكفار
يزيد فى ايمانهم
لا محالة وفيه
ان مدخول اللام
التعليلية يجب ان
يترتب على متعلقها
فى الخارج فلا حسم
فيما ذكره لمادة
الاشكال (قوله) الا
اذا جعلته بدلا يعنى
فح لا يجوز عطفه
عليه لان المذكور
فى المعطوف يباين
المؤمنين فلا يستقيم
عطفه على بدل
الاشتمال فيكون
عطفا على المبدل
اى على المبدل منه
فافهم ويمكن ان

تعذیب وعقوبت ایچوندر یعنی استیلای حضرت رسالت واستعلای کلمهٔ
شهادت واعانت اصحاب کزین رهین سعادت ایله مشرك ومنافقلری
قتل وسیاست ایدوب عذوبتدن اولان هرشیٔ ازاله ایله دنیاده ایصال
احزان وخسران وآخرتده سوء نکال وعقاب ایله مخلد فی النیران ایتمك
ایچوندر وسلك نظم کریمده منافقك مشرك اوزرینه تقدیمی بومحلده ونیجه
مواضعده واقع اولوب نکتهدن خالی دکلدر زیرا منافقلر مؤمن موافقلره
مشرك مجاهردن اشر واضر وعذابه جملهدن اولی تردر اکا بناء که عداوت
کفار پیدا وآشکار اولمغله انلردن احتراز دشوار دکلدر فاما منافق دروننده
اولان کفر وعداوتی اخفا واسرار وصورتلرینی لباس ایمانیله تلبیس واظهار
ایتمکله مؤمنین اصفیا انلری صداقتکار ملاحظه سیله کشف اسرار ایدوب
احتراز ممکن اولمز فلهذا حضرت رسالت پناه علیه صلوات الله (اعدی
عدوك نفسك التی بین جنبیك) حدیث شریفنده مؤمنلر ایله نفس واحده
شکلنده مربی اولان احوال منافقینه دخی تلمیح واشارت بیورمشلردر * پس
منافقك صورتی انسان وسیرتی شیطان اولدی شو معنایه که شیطان انسانه
صورت عداوت ایله ظاهر اولمیوب بلکه شکل رفیق شفیقده باهر اولوب
منافقلر کبی بن سکا یار وصدیقم دیو کورینور اما مشرك مجاهر علی خلاف
صورة الشیطان اولوب سیرتنده اولان کفر وطغیانی اظهار ایدوب صورت
عدوده کلور ومنافقلرك ظنی بودر که حیله وخدعه ایله قتل واسردن
کندولرین تخلیص ایدهلر اما کافر مجاهر تخلیص نفسه قطع ایتمیوب مؤمنلر
غلبه ایدرسه کندولری قتل واسر ایله تعذیب ایدهجکلرین فکر ایله اظهار
عداوت قیلورلر * پس منافقین ومنافقاتك مشرکین ومشرکات اوزرینه
من حیث الشرة تقدیم ذکری اولی اولمغله حق جل وعلا اولا منافقلری ذکر
وعیان وهربرینك اوصاف قبیحهسن بیان ایدوب بیوررکه (الظانین بالله
ظن السوء) کلمهٔ ظانین اهل نفاق وشرك ایچون صفتدر وظن السوء مصدر
اولمق اوزره منصوبدر ظن دخی لفظ سوءیه مضافدر ولکن موصوفك صفتنه
وصفتك موصوفه اضافتی قبیلندن دکلدر زیرا عندالبصریین موصوفك صفته
اضافتی جائز اولماز وصفت ایله موصوف شیٔ واحددن عبارت اولمغله احدهمانك
آخره اضافتی شیئك نفسنه اضافتی اولور پس صلوة الاولی ومسجد الجامع قوللری
سیف شجاع قولنده اولان اضافت کبی اولوب سیف رجل شجاع ومسجد

یجعل من باب الحذف والایصال (سعدی چلبی رحمة الله علیه علی القاضی) قال مقاتل فلما سمع عبدالله بن ابی انطلق فی نفر الی رسول الله صلی الله علیه وسلم فقالوا یارسول الله مانحن الا کهیئتهم فالنا عندالله فنزلت (ویعذب المنافقین والمنافقات) الآیة من (تفسیر منتهی العلوم)

قال ضحاك ظنت اسد وغطفان فی رسول الله حین خرج من المدینة انه سیقتل اویهزم ولایعود الی المدینة سلیما ظافرا من (تفسیر منتهی العلوم)

الوقت الجامع وصلوة الساعة الاولی تقدیرنده اولور ومجموعنده مضاف الیه
حذف اولنوب صفتی مضاف الیه مقامنه اقامت اولنمشدر پس ظن السوء
قول منیفنده اولان اضافت دخی بوقبیلدن اولمغله بیضاوی رحمة الله علیه
ظن الامر السوء قیدیله تفسیر ایتمشلردر یعنی آنجاین منافق ومشرکلر که
حق تعالایه امر فاسد ظنیله ظن ایدیجیلردر دیمك اولور وظننده دخی برقاچ
وجه محتملدر الله اعلم ظن سوءدن مراد کیر وسورهٔ فتحده ذکر اولنان
(بل ظننتم ان لن ینقلب الرسول والمؤمنون الی اهلیهم) قول شریفنك
مفهومیدر وجه ثانی مشرکلرك اشراك باللهده اولان ظن قبیحی اوله کما قال
تعالی (ان هی الا اسماء سمیتموها انتم) الی ان قال (ان یتبعون الا الظن وان الظن
لایغنی من الحق شیئا) وجه ثالث اول بدکمان اولان منافقان ومشرکان
بویله ظن فاسد ایدرلر که حاشا حق تعالی بونلرك افعال واعمال واقوالندن
اکثرینی کورمیه وبیلمیه * پس وجوه ثلثهدن وجه اول اصح واولیدر دیمشلردر
ولکن فخرالدین رازی بیوررلر که (اونقول المراد جمیع ظنونهم حتی یدخل فیه
ظنهم الذی ظنوا ان الله لایحیی الموتی وان العالم خلقه باطل کما قال تعالی
(ذلك ظن الذین کفروا) ویؤید هذا الوجه الالف واللام الذی فی السوء وادباء
محققینك اختیار ایتدکلری لفظ سوء فتح سین ایله فساددن عبارتدر مثلا صدق
صلاحدن عبارت اولدیغی کبی فیقال مررت برجل سوء ای فاسد وسکت
عن رجل صدق ای صالح بل کل ماساء فقد فسد وکل مافسد فقد ساء
ولکن لفظ سوءك اکثر استعمالی معانیده وفسادك استعمالی اجساده واجرامده
اولور کما یقال ساء مزاجه وساء ظنه وساء خلقه ویقال فسد اللحم وفسد الهواء
وقال تعالی (ظهر الفساد فی البر والبحر) وقال (ساء ما کانوا یعملون)
ماحصل معنی منافق ومشرکلر حق تعالی رسولنه ومؤمنلره عون ونصرت
ایتمز دیو سوء ظن ایدوب وحقه شریك قوشوب وحشر وبعثی انکار ایدوب
بونك امثالی انواع ظنون فاسده ایتدیلر پس حق تعالی انلرك ظن فاسدلرین
تکذیب ودعاء علیه ایدوب بیوررکه (علیهم دائرة السوء) یعنی مؤمنلره ظن
وتربص ایتدکلری یرامزلق منافق ومشرکلر اوزرینه دائرهدر (وفی الدائرة
مذهبان اظهرهما انها صفة علی فاعلة کقائمة وقال الفارسی انها تجوز
ان تکون مصدرا وبالجمله لفظ دائره فی الاصل محیط مرکز اولان خط مستدیردن
عبارت اولوب بعده بعض کمسنهیه واقع اولان حادثهٔ محیطهده استعمال

اولنمشدر وابن كثير وابو عمرو سينك ضميله (دائرة السوء) قرائت ايدوب
ظن السوء قول كريمنده قراء سبعه فتحله قراءته اتفاق ايتمشلردر * پس اكر
فتح ايله واكر ضم ايله سوء فى الاصل مصدر وكره ايله كره كبى اولوب ولكن
مفتوح اولدقده مايراد به الذمه مضاف اولور ومضموم اولسه مجراى شرده
جارى اولوب عذاب وضرر معناسنده استعمال اولنور ماحصل معنى حق
جل وعلا منافق ومشركاره اولان عذابندن خبر ويروب وعذاب مزبورى
(عليهم دائرة السوء) قول منيفى ايله تفسير ايدوب اول قهار وجبار كفار
بدكردارى فى الدنيا والآخرة كثرت جنود وقهر ايله منهزم وهلاك ايدوب
ومسلمانلره ايلدكلرى تدبير فاسد وفكر كاسدلرينك مضرات وشآمتى كندولره
مشمول اولوب خذلان ظاهر وباطن ايله مخذول اولديلر (وغضب الله عليهم)
واول عزيز وجبار وجليل وقهار انلره غضب ايلدى يعنى مقهور ومنهزم ايتمكله
انلره انتقام ايتدى * زيرا غضبك صورتى ونتيجه‌سى واردر يعنى صورت
غضب غضبانده واقع اولان تغيردر كه تأذى وتألمدر ونتيجهٔ غضب مغضوب
عليهك اهلاك وايلاميدر پس حق سبحانه وتعالى صورت غضبدن منزه ومقدس
اولمغله معناى غايتى اعتبار اولنوب نتيجهٔ مسببدن سبب كنايه‌سى اوزره غضب
ايله تعبير اولنوب حق تعالى اول كافرلر ايله غضبان معامله‌سن ايلدى وصفت
جلالندن اولان قهرينى استعلا ايتدى ديمك اولور وغضب غضبان دخى
مغضوب عليهه كاه عقاب وكاه شتم وضرب ايله اكتفا اولنوب مفضئ
ابعاد اولماز وكاه اولور كه مفضئ ابعاد اولور پس منافقين ومشركينه واقع
اولان غضب الهى بالطرد والابعاد اولديغنى تفهيم ايچون (ولعنهم)
قول كريمى ايله انلرى دنياده قتل ايله رحمتدن مطرود ابدى ايدوب اسفل
سافلينه رد ايلديكن تحقيق بيوردى وطرد وردلرى مجرد دنياده اولوب
عذاب آخرتى موجب اولماز توهمنى دفع ايچون آخرتده اولاجق عذابلرين
دخى بيان ايدوب (واعدلهم جهنم وساءت مصيرا) قوليله ختم ايتدى يعنى
منافق ومشركاره الآن نار جهنمى اعداد ايدوب عذاب حر وبرد وانواع
عقاب ايله احراق ايتمكى احضار ايلدى واول جهنم انلره مرجع قبيح ومصير
مولم اولدى وهذا كله فى حق (من مات منهم او قتل على شركه اونفاقه) اكرچه
كيم كفار ومنافقين غضب وعذاب ولعنت وعقابه مواقيتنده ملحق اولورلر
ولكن دعاء عليه صيغهٔ ماضى ايله كلديكى انلرك اوزرينه لعنت وغضبك

والوا وفى الاخيرين مع ان حقهما الفاء المفيدة لسببية ماقبلها لما بعدها للايذان باستقلال كل منهما فى الوعيد من غير استتباع بعضها لبعض (ابو السعود)

والدائر فى الاصل مصدر او اسم فاعل من دار يدور وسمى بهذا عقبة الزمان (بيضاوى) قوله عليهم دائرة السوء فاما المفتوح فقيل هو مصدر قال الفراء سوئة وسوء ومسائة وسوآية ومسائية وبالضم الاسم قال ابو البقاء هو الضرر وهو مصدر فى الحقيقة قلت يعنى انه فى الاصل كالمفتوح فى انه مصدر ثم اطلق على كل ضرر وشر وقال مكى من فتح السين فمعناه الفساد والرداءة

وقوعى ازلى اولوب وآتيده ظهور ايده جك اعمال فاسده لرينه علم ازليسى
شامل اولديغنه اشارتدر آه اى مؤمن مقبل حضرت حق بر غالب مطلقدر كه
بر فحواى كريم (ولله جنود السموات والارض) عرش اعلادن تحت الثرايه
وارنجه جنود مختلفه ايله مالامال اولوب سماواتده ملائكه وانبيا وارضده
غزات واوليا وكذلك آسمانده قلوب وزمينده نفوس جنود الهيه اولوب
حتى بر مورچهٔ ضعيفه‌يى برجثهٔ عظيمه‌يه تسليط ايلسه بقوة الله تعالى فى الحال
مدمر اولور وبعوضهٔ صغيره‌يى اكوانه كوندرسه آن واحدده جمله‌سى
خراب اولور فلهذا قال عليه السلام (لله جنود منها العسل) باخصوص
جنود همم سموات ارواح عاشقين وقصود ارض قلوب محبين وانفاس طيبهٔ
صادقين جنود رب العالمين اولمغله اعداء حقدن تنكدل اولسه‌لر جمله‌سنى
بر نفسده هلاك ايدوب اهل ضلالت احراق نار شقاوت اولورلر مثلا نوح
عليه السلام (رب لاتذر على الارض من الكافرين ديارا) ديو بددعا ايتدكده
وجه ارضده كفاردن ديار قالميوب غرق وهلاك اولديلر وهمچنان
سكران طور سينا حضرت موسى عليه السلام دخى (ربنا اطمس على اموالهم
واشدد على قلوبهم) خواستنجه دعاء عليه ايدوب وسيد البريات مفخر الموجودات
عليه اكمل التحيات دخى (شاهت الوجوه) بيوروب هر برينك زمان شريفلرنده
اولان منافق ومنكرلر ومشرك وكافرلر مقهور ومدمر اولديلر
* ايمدى اى غافل هر صديقك دخى حالنى بوكا قياس قيل كه (اقل من لمحة
نفس واحدة) نك نفس محرقندن انواع هزار منكر ومنافق ملحق بالنار اولمق
مقرردر وكيفيت هلاكده جانب حقدن اوزيكه هرنه مقوله عوارض مسلط
اولورسه جنود جباريه‌دن اولوب مثلا جوارحكدن برينه بر مرض مولم
اصابتيله جوارحكى كندوكه مسلط ايدوب جوارحكى جوارحكله هلاك ايدر
واكر نفسكى نفسكه مسلط قيلسه نفسكى نفسكله هلاك ايدر * پس ازالهٔ
صفت نفاق وعداوت وترك عجب وانانيت ايله حقه واهل حقه ميل ومحبت
ومسالك سنيه‌لرينه متابعت قيل كه حق تعالى قلب وروحكى نفسكه مسلط ايدوب
اخلاق حسنه ايله مهذب واكسير خلوص ومحبت ايله مذهب اوله والاضيغام
غيرت جبار وضرغام عظمت قهار هزبر وغاكرك ستيزى دريده قيلديغى كبى
سنى وسنك كبى ارباب تجبرى هلاك ايدوب سراپردهٔ عظمتدن نداى
جلالت ايله خطاب ايدر كه اى بدكانلر سزى قهر وغضبله هلاك ايدوب

ومن ضم فمعناه الهزيمة والبلاء والضرر وظاهر هذا انهما اسمان لما ذكر ويحتمل ان يكونا فى الاصل مصدرا ثم اطلق على ماذكر وقال غيرهما المضموم العذاب والمفتوح الذم الاترى انه اجمع على فتح ظن السوء وقوله (ماكان ابوك امرأ سوء) اذ لايليق ذكر العذاب بهذين الموضعين قال الزمخشرى فاحسن المضموم العذاب والمفتوح ذم لدائرة كقولك رجل سوء فى نقيض رجل عدل لان من دارت عليه يذمها يعنى من باب اضافة الموصوف الى صفته فوصفت فى الاصل بالمصدر مبالغة ثم اضيفت الى صفتها كقوله تعالى (ماكان ابوك امرأ سوء) قال الشيخ

وقد حکی بالضم وانشد * بیت * وکنت کذبت السوء لما رأی ذما بصاحبه یوما احال علی الذم من تفسیر ابن سمین در المصون ضم السوء لیت شعری کیف اثبت الشیخ معنی الذم بانشاد هذا الشعر (لمحرره الحقیر)

﴿ مثنوی ﴾ وارهانم چرخ را از ننکتان * چرخ زمانی سزك عاریکزدن قورتارەیم ﴿ مثنوی ﴾ تا بماند در جهان این داستان * تا که جهانده بو داستان قاله وسز دنصکره کانلر عبرت آلوب ادبه رعایت ایلیه وسزه اولان عذاب وعقوبت اخلافکزه سبب رحمت وباعث توبه وانابت اوله وکویاکه بعض جهلا برخود ظلم بی شمار ایله اموال بسیار شکار ایدوب املاك وعقارمزه نهایت یوق مع هذا نه بذل ونثار ونه خود اولیایه چندان اقرار واعتبارمز واردر وایامز دولت پایدار ایله مرور ایدوب بو آنه دك روزکاردن بر کارنا هموار دخی کورمیوب بلکه فلك مرادمز اوزره دواردر دیو خیال باطل ایلیان غافلرك توهمات فاسده سنی دفع وابطال ایچون مولانا خداوندکار حکایهٔ شیری تمثیل ایدوب بیوررلر که ﴿ مثنوی ﴾ شیر با این فکر می‌زد خنده فاش * شیر دلیر بو فکر ایله آشکاره خنده اوردی یعنی کرکك باشنی قوپارمق فکرینی اسرار وتبسم وخنده یی اظهار ایلدی اما زنهار وزنهار ﴿ مثنوی ﴾ بر تبسمهای شیر ایمن مباش * تبسمات شیره امین اولمه یعنی قصه دن حصه بودر که برقاچ کون فلك مرادجه دونوب وجاه ومال وحشمت وجلال صاحبی اولدیغکه مغرور اولمه زیرا ﴿ مثنوی ﴾ مال دنیا شد تبسمهای حق * مال ومنال وعزت واقبال حقك تبسملری اولدی یعنی بندهٔ جانی یه مال دنیا ارزانی بیورلدیغی جانب حقدن مرتبهٔ تبسمده اولوب حتی ﴿ مثنوی ﴾ کرد ما را مست ومغرور وخلق * مال ودستکاه وعظمت وجاه بزی مست ومخمور وفریفته وممکور وخراب ومغرور ایلدی وحقیقتده اول مال وجاه دام راه وسبب دوریٔ قرب درکاه اولدی * ایمدی ای غافل بو مقوله دام غرورك ازاله سی نامرادی وافتقار ورنجوری واضطراردن غیریله اولمدیغیچون مولانا خداوندکار بیورر که ﴿ مثنوی ﴾ فقر ورنجوری بهستت ای سند * ای عالی قدر سکا فقر وخسته لك بهتردر زیرا ﴿ مثنوی ﴾ کان تبسم دام خود را بر کند * اول تبسم عاقبت کندو دامنی اظهار وپنجهٔ قهرینه کرفتار ایلر حقا که بویله در شیخ عطار نه خوب دیمشدر ﴿ نظم ﴾ تو بی غافل درین دنیای مکار * که ناکاهت برون آرد ز پرکار * همه فانی شوند وتو بمانی * خدا ماند چو تو بیخود بمانی * تو در این دار دنیا باز مانده * ز بهر شهوتی پر آزمانده * اکر مردی تواندر دار دنیا * خبرداری ز اعیان عین عقبی * تو بازی میکنی ای دوست بازی * مدار اسرار

من اینجا بیازی * قناعت بهترست از هر دو عالم * قناعت کرد وتوبه یافت آدم * رها کن جمله را در حق فنا شو * دمادم سر ربانی تو بشنو * نه دارم هیچ وفارغ از حلالم * نه چون ایشان در اینجا پایمالم * پس کاشف اسرار یقین مولانا محمد جلال الدین قدس الله سره شیر دلیر کرکك طمامعی تجربه ایتدیکی بیانه شروع ایدوب بیوررلر که

﴿ قصهٔ امتحان کردن شیر کرک را وکفتن که ﴾
﴿ پیش آی ای کرک بخش کن صیدها را میان ما ﴾

قصهٔ امتحان شیر کرک را

شیرك کرکی امتحان ایتمسی وای کرك حضورمده کل صیدلری میانمزده بخش ایله دیمه سنك قصه سی در ﴿ مثنوی ﴾ کفت شیر ای کرك این را بخش کن * شیر ایتدی ای کرك بو شکارلری بخش وقسمت قیل وتقسیمده استقامت ایدوب ﴿ مثنوی ﴾ معدلت را نو کن ای کرك کهن * تجدید معدلت وتشیید نصفت قیل ای کرك کهنه وذئب سال خورده ﴿ مثنوی ﴾ نائب من باش در قسمت کری * قسا ملقده بنم خلیفه ونائبم اول ﴿ مثنوی ﴾ تا بدید آید که توچه کوهری * تا ظهوره کله که سن نه مقوله کوهرسن بو محلده شیردن مراد جناب رب العباد در که حرکات وسکنات ومجاهدات وطاعات ومعیشته مکتسبات وکلیات وجزئیات موجد مکوناتك عطیاتی اولوب کرك کهن مثابه سنده اولان نفس خود بینی امتحانا بوتد بیرات وتصرفاتی تقسیم وتوزیع قیل دینلدکده شرك واثنینیت وخود فروشی وانانیتی ظهوره کلدیکنه اشارتدر پس کرك غبین ونفس خود بین کانه قسمت کریده معدلت آیین اولمق زعمیله امتحاندن امین اولوب ﴿ مثنوی ﴾ کفت ای شه کاو وحشی بخش تست * ایتدی ای شاه کزین کاو وحشی سنك لایقکدر زیرا ﴿ مثنوی ﴾ آن بزرك وتو بزرك وزفت وچست * کاو کوهی بیوك سن دخی بزرك وکاو وحشی سمین سن دخی چست وچالاکسن پس کاو بیابانی سزك لقمه کز اولسون ﴿ مثنوی ﴾ بز مرا که بز میانه است ووسط * وبیان کچیسی بکا اولسون که بز میانه ووسط وهم بکا مناسبدر دیدی وبطریق التحکم ثعلبه ایتدی ﴿ مثنوی ﴾ روبها خرکوش بستان بی غلط * ای روبه خرکوشی آل بی غلط یعنی بو اسلوب اوزره اولان تقسیمده خطا وغلط یوقدر عدل وداد بودر سنك حصه که دوشن دوشمشدر وسندخی حصه کی آلوب تناول

قبل دیدی یعنی نفس خودر أی ایتدی ای سیدی و مولای خالق ارض وسماسنسن
یغمورلری یاغدرمق و نباتاتی بتورمك و صیف و شتایی کوتوروب
کتورمك واولدرمك ودیرکورمك و بالجمله بونك امثالی امور معظمه سنك صنع
وایجاد کدر بزم انده مدخلمز یوقدر فاما کسب معیشت وتعلم صنعت وزرع وحراثت
وطبخ وطحانت وجمع وتحصیل مال ایچون جانب شرق وغربه وجهت شمال
وجنوبه شد رحل ورحلت وسعی وحرکت بنم صنع وقدرتمدر و بومذکوراتك
حصولی واحسن وجهله وصولی ایچون درکار اولان فکر ثاقب ورأی صائب
عقلك حصهٔ خاصه سی در دیو نفس خودنمود کندو ایچون مستقلا بر وجود
وکسب وفعل بنم ایجادمله موجوددر دیو کأنه مجبره دن اولمیوب طریق اعتدالده
بولندم زعمیله ثنویه دن اولوب خالقیتده حقه مشرك اولدقده شیر نیمان
غیرت وحدت وهزبر قهرمان سلطنت احدیت ❊ نظم ❊ چه غیر وکجا غیر
وکو نقش غیر ❊ سوی الله والله ما فی الوجود ❊ مضمونجه حرم سرای
شهود احدی الجمعده نام ونشان غیریت مرتفع ووسم ورسم انیت ممتنع
اولمه سن اقتضا ایدوب امرمز بور لایزال ومستمرو (کان الله ولم یکن معه شیء
والآن علی ماعلیه کان) مفهومی جمیع زمانده حکم مستقر اولمغله ❊ مثنوی ❊
شیر کفت ای کرك چون کفتی بکو ❊ ضرغام احدیت وضیغام واحدیت
ایتدی ای نفس شوم کرك طینت نیجه دیدك سویله ای مغبون ازلی و بدکمان
معتزلی خلق وایجادده بندن غیری کیمك علاقه سی وارسن خود نا موجود
وعقل شیء نامعدود ایکن وجود کز عدمدن ظهوره کتوروب جمله کسب
وافعالکز دخی بنم ایجادم دکلیدر ولکن تعین خاصکز اعتبار یله سزده
اختیار جزئی صورتنی نقش ایتدم وغلطه دوشوب کسب وفعلی کندو فعل
واختیارکز زعمیله افعال وکسبمز بزم خلقمزدر دیو بکا شریك قوشارسز
ووجود قیدنه دوشرسز وملاحظه قیلمزسز که کسب وفعلکز بنم خلقم
اولوب واختیار جزئی اعتبار اولنان کسبه حین مباشرتده تعلق ایلیان قصد
وعزیمتکزدرکه عزیمتکز کسبه تعلق ایتدیکی حینده فعل کسبی سزده ایجاد
ایدرم حال آنکه قصد وعزیمتکز دخی بنم ایجادمدر الحاصل ای ظل زائل
❊ مثنوی ❊ چونکه من باشم تو کویی ماوتو ❊ چونکه بن اولام سن کندیکی
برشیء صانوب بزوسن دیرسن وانیت واثنینیت کوستررسن ❊ نظم ❊
بر واندیشهٔ بد میکنی تو ❊ درین دم دم مزن جزازیکی تو ❊ منی راد ور کردان

من مکوتو ❊ منی را کم شمرنی من مکوتو ❊ توخودر احبه دان بلکه کمتر ❊ که تا آنجا
نسوزی تو با آزر ❊ منی شیطان بکفت ودرمنی شد ❊ بکردن طوق لعنت صدمنی شد ❊
حاصل کلام ای بدمهام ❊ مثنوی ❊ کرك خود چه سك بود کو خویش دید ❊
پیش چون من شیر بی مثل وندید ❊ کرك خودنه کوپکدر که بنجلین برشیر بی نظیرك
اوکنده کندوسن کوره دیوب (العظمة ازاری والکبریاء ردائی فمن نازعنی
فی واحد منهما القیته فی النار ولا ابالی) مضمون شریفنجه ❊ مثنوی ❊
کفت پیش آ ای خری کو خود خرید ❊ شیر عظمت نفس کرك سیرت وخرجبلته
ایتدی ایلرو کل ای احمق وجاهل خرلکی اول کندو صاتون آلدی یعنی کر که
خر دیدیکی کرك کندو صاتون الدی زیرا حماقت ایدوب انانیت صاتدی
ویاخود بروکل ای خر لایفهم که کندویی کندو بکنوب خریدار اولدی چونکه
کرك نفسی داعی اولان شیر اجلدر برخوای (فاذا جاء اجلهم لایستأخرون
ساعة ولا یستقدمون) پلنك قضادن فراره مجالی اولمیوب ❊ مثنوی ❊
پیش آمد پنجه زد اورا درید ❊ پیش نزعه یه کلدی وعزرائیل پنجه اوروب کرك
خود بینی پرتدی ❊ مثنوی ❊ چون ندیدش مغز وتدبیر رشید ❊ چونکه
شیر کرکك رشد وعقلنی وتدبیر وصلاحنی کورمدی ❊ مثنوی ❊ درسیاست
پوستش ازسر کشید ❊ سیاستده انك پوستنی باشندن چکدی یعنی بعد الاماته
چونکه نفس انسانیده مغز ایمان ولب ایقان ونور محبت یزدان بولنمادی انواع
حسرت وندامت ایله صورت انسانیه سن مسخ ایدوب اعمال ونیاتنه لایق
اولان صور خبیثهٔ برزخیه ایله نار جحیمه الصاق ونار بعد وخذلانده احراق ایلدی
❊ نظم ❊ منی دورت کند ازهر دو عالم ❊ شوی دور ازهمه سر دمادم ❊
منی دورت کند ازعین هستی ❊ ترا اند ازد اندر بت پرستی ❊ پس اول ضیغام
احدیت کرك انانیته عظمت وکبریاسیله عتاب وعقاب ایدوب ❊ مثنوی ❊ کفت
چون دید منت ازخود نبرد ❊ ایتدی چونکه بنی کورمك سنی کندو لککدن
کیدرمدی ❊ مثنوی ❊ اینچنین جانرا باید زارمرد ❊ بونجلین جان جانی یه
خوار وزار اولمك کرکدر ای نفس خودبین ❊ مثنوی ❊ چون نبودی فانی
اندر پیش من ❊ چونکه بنم عندمده افنای وجود ایتمدك ❊ مثنوی ❊
فرض آمد مر ترا کردن زدن ❊ سنك بوینکی اورمق فرض وواجب کلدی
یعنی شول کمسنه که انبیا واولیا واتقیا واصفیا اثرینه اقتفا واقتدا و وجود
موهومنی وجود باقی یه فدا وبساط محبت وجه ازلیده نقد هستیء موهومی

خرج وافنا ایتمه لاجرم طراز خلعت حیاتی هبا اولوب آتش بعد وفراقه کیرر
ایمدی ای نفس غافل وظل زائل ﴿ مثنوی ﴾ کل شیء هالك جز وجه او ❋
ذات حقدن غیری جمیع اشیا هالك وفانیدر ﴿ مثنوی ﴾ چون نه در وجه
او هستی مجو ❋ چونکه الك وجهنده دکلسن وارلق ایستمه یعنی چونکه ناسوتکی
لاهوتده افنا ایدوب وجود حقله باقی اولمیه سن وجود موهومده بقا طلب ایتمه
زیرا اول احدی بالذات بوردکه ﴿ مثنوی ﴾ هرکه اندر وجه ما باشد فنا ❋
هرکیمکه بزم حب ذاتیمزده فنا اوله یعنی قبل الاضطرار موت اختیار یله عاریتی
اولان وجودی مفقود و بقاء ذاتمز ایله موجود اولورسه ﴿ مثنوی ﴾
کل شیء هالك نبود جزا ❋ کل شیء هالك اکا جزا اولماز یعنی زمرهٔ هالکینه
داخل اولماز ﴿ مثنوی ﴾ زآنکه در الاست اواز لا کذشت ❋ زیرا حب ذاتی
ووجه باقیده فنا اولان عاشق ماسوادن کچوب ومرتبهٔ نفی ولادن کذر ایدوب
معارج اوجات اثباته اعتلا ومدارج اعتلاء وحدت ذاته تقرب وارتقا ایتمشدر
پس محقق ومقرر اولدی که ﴿ مثنوی ﴾ هرکه در الاست او فانی نکشت ❋
هرکیمکه محض فنا ایله مرتبهٔ الاده باقیدر اول فانی اولمدی ﴿ رباعی ﴾
آن کیست که غیر تست آن کیست بکو ❋ او خود زکجاست یاخود او چیست بکو ❋
چون غیر ترا نیست حیاتی تو یقین ❋ آنکس که بجز تو بود چون زیست بکو ❋
ای سالك طریق وحدت وطالب اسرار معرفت مقرب درکاه قرب دیو می مولانا
جلال الدین رومی بو ابیات شریفه ایله سورهٔ قصصك خاتمه سنده اولان اشبو
آیت کریمه نك معانئ لطیفه سنه اشارت بیورمشلردر کما قال تعالی (لا اله الا هو
کل شیء هالك الا وجهه له الحکم والیه ترجعون) یعنی حقدن غیری معبود
والله دن ماعدا موجود یوقدر هرشیء هالکدر الا ذات حق باقیدر خلقده قضاء
نافذ حقکدر وهر برنفس کسب وعمل ایله مجازات اولنمق ایچون یوم سؤال
وروز جزاده حقه راجع اولورلر معلوم اوله که کلمهٔ (لا اله الا هو) سباق آیتده
(ولا تدع مع الله الها آخر) قول کریمنده واقع اولان اشراك مبیندن استیناف
وتعلیل واقع اولوب کذلك مابعدنده اولان جمل مذکوره دخی تعلیلدر حاصل
کلام (کل شیء هالك الا وجهه) موجبنجه ذات حق باقی ماعدا فانیدر زیرا
جمیع اشیا ماسوای حقدر ماعدا ایسه ممکندر یعنی عدم سابق ایله عدم لاحق
بیننده کائن وصائر وجمله سنك اوزرینه هلاك وفنا دائردر وبالجمله حق تعالی
جسم وجسمانی دکلدر هلاك وعدم ایسه خواص اجسامدن اولوب صفات

مطلب
تحقیق کل شیء
هالك الا وجهه
قوله الا وجهه
من جعل شیئا
یطلق علی الباری
سبحانه وتعالی قال
هذا استثناء متصل
والمراد بالوجه الذات
جری علی عادة العرب
فی التعبیر بالاشرف

مختصهٔ اجسامك ایسه موت وهلاك لازمه سندندر فلهذا سید المرسلین علیه
صلوات الله رب العالمین (اصدق بیت قالها العرب کلمة لبید ❋ الا کل شیء
ما خلا الله باطل) دیو تنبیه بیورمشلردر تقریر افصاح کلام وتعبیر ایضاح
مرام بودرکه علماء راسخین قطعا ویقینا بیلورکه لاجرم هر ممکنك وجودی
بر موجدك ایجادینه موقوفدر والا واجب الوجود ووجودی بالذات اولوردی
موجودات ممکنه ایسه الی غیر النهایه متسلسله اولمیوب بلکه منبع اوله
مترقیه در واول مز بور وجود مطلق وموجود لذاته وبذاته اولوب اکا آخردن
وجود کلمامشدر فاما جمیع موجوداتك وجودی علی ترتیبها اول موجود بالذات
وواجب الوجودك فیض جودندندر پس حقه وجود اطلاقی حقیقت وماعدایه
وجود قیدی مجاز محض وامر اعتباریدر زیرا وجود ماعدا وجود اولدن
مستعار اولمشدر مستعار ایچون ایسه قیام بذاته اولمیوب بلکه قیامی حقله در
حتی ذات ماعدا من حیث ذاته اعتبار اولنسه لابد محض عدم ومستعارك
مستعیره نسبتی مجاز محض در پس موجود حقیقی فقط وجه حق ووجود
مطلق اولور فلهذا علماء بالله وعارفان آکاه حضیض مجازدن اوج حقیقته
ترقی ایدوب فردانیت حقده مستغرق اولدیلر ومشاهدهٔ عیانیه ایله وجودده
(لا اله الا هو) جمالنی معاینه وجمیع اوقاتده (کل شیء هالك الا وجهه) جلالنی
ملاحظه ایتدیلر کما قال الواسطی اذا تحقق ذلك عنده اخذ العبد من العبد
لقیام الحق به وقال ابن عطا فی کشف الذات هلکة وحرقة ❋ آه ای عارف
آکاه صاحب عرا پس نه خوب تحقیق ایتمشدر یعنی حق سبحانه وتعالی حبیبی
محمد المصطفانك قلب شریفنه مطلع اولوب بحار عشق ومحبت وانوار شوق
ومعرفت وتوحید وانس تفریدلری انانیتده امواج اتحاد وفردانیت ایله
تموج وتلاطم ایتمکه قریب اولدیغن کوروب مقام اتحاددن متحرك اولمامق
اوزره نفسنی حبیبنه کوستردی یعنی تعین خاصنی تمییز ایلدی زیرا حالت
مز بوره مکر عین جمعدر اما شهود تعین ایله اتحاددن محجوب اولمق دخی
لایق دکلدر دیو (ولا تدع مع الله الها آخر) بیوردی زیرا اتحاد وانانیت
کشوف جلال وجمال الهیدن صادر اولوب وبروز سطوات عظمت
قدمدن اثر انانیت باقی قالماز فلهذا (لا اله الا هو) قول منیفیله ساحهٔ
کبریاسنده هر عارف سکرانك انانیتن نفی ایلدی وبذاته سبحات ذاتنده مدارج
توحید ومعارفی (کل شیء هالك الا وجهه) قولیله افنا ایدوب وخلقیت

عن الجملة ومن لم
یطلقه علیه جعل
متصلا ایضا
وجعل الوجه بان
عمل لاجله او الحیاة
الذی بین الناس
او یجعله منقطعا
ای لکن هو تعالی
لم یهلك (ابن سمین)

فان قیل هل یدخل
فی هذا الهلاك
الجنة والنار والعرش
والکرسی وغیرها ام لا
قال الضحاك کل شیء
هالك یعنی میت
الا الله تعالی والجنة
والنار والعرش
والکرسی فان الموت
لا یصح استعماله
الا فی ذی روح
بخلاف الجنة والنار
والعرش والکرسی
(من تفسیر مفرح
القلوب)

ایچون بیان حقیقت وحقیقتده اهلاك خلقیت ایله الوهیت مسر وفده عارفك انانیتی باقی قالمادی فتعالی الله عن الاضداد والانداد ﴿ مغربی ﴾ آن بت عیار من بی ماومن * عشق بازد دائما باخویشتن * کثرت کونین را درخود کشد * بحر وحدت چونکه کردد موج زن * کس نماند غیر ذات مغربی * نی زمین ماند در آن دم نی زمن * پس کاشف الاسرار مطالع الانوار مولانا خداوندکار دخی بو اسراری اظهار ایدوب بیوررلرکه ﴿ مثنوی ﴾ هرکه بردر اومن ومامی زند * هر اول کمسنه که درکاه خداده من وماوره یعنی بن وبز قیودنه بند اولور لامحالة ﴿ مثنوی ﴾ رد بابست اوو بر لامی تند * اول کمسنه حق دود باب قربتدر ولا اوزرینه طولاشور یعنی شبکات هلاکه دوشوب مقهور اولور نتکیم بیان اولنه جق قصه دن حقیقت حال معلوم اولور قال قدس سره

﴿ قصهٔ آنکس که دریاری بکوفت از درون کفت ﴾
﴿ کیست آن کفت منم کفت چون تو تو یی درنمی ﴾
﴿ کشایم هیچ کس را نمی شناسم او من باشد برو ﴾

اول کمسنه نك حکایه سی درکه بر دوستنك قپوسن قاقدی صاحب خانه ایچرودن کیمسن دیدی دق باب ایلیان بنم دیدی صاحب خانه ایتدی چونکه سن سنسن فتح باب ایتمزم یاراندن کمسنه بی اکلامم که او بنلك قیدنده اوله وبن دیه یوری دیوب رد ایتدی کماروی عن جابر رضی الله عنه قال (اتیت باب النبی صلی الله علیه وسلم فدققت الباب فقال من ذا فقلت انا فقال انا انا کأنه کرهها) وفی المصابیح یعنی لم یرض النبی علیه السلام عن جابر التکلم بهذا اللفظ لان فی هذا اللفظ تعظما وتکبرا پس حضرت مولانا من کل الوجوه اولانا دخی اشبو حدیث شریفك مفهومنه اشارت ایدوب بیوررلرکه ﴿ مثنوی ﴾ آن یکی آمد دریاری بزد * اول برکمسنه کلدی بریارنك قپوسن اوردی ﴿ مثنوی ﴾ کفت یارش کیستی ای معتمد * انك یاری ایتدی ای معتمد کیمسن ﴿ مثنوی ﴾ کفت من کفتش برو هنکام نیست * قپوچالان ایتدی بنم صاحب خانه یوری زمانی دکل دیدی زیراکه ﴿ مثنوی ﴾ برچنین خوانی مقام خام نیست * بونجلاین برخوان اکرام ونوال احترام اوزرینه خامك یری یوقدر ﴿ مثنوی ﴾ خام راجز آتش هجر وفراق * کی پزد کی وارهاند از نفاق * خامی آتش هجر وفراقدن غیری کیم پشوررو اول ناپخته یی عذاب نفاقدن نار درد واشتیاقدن

غیری کیم قورتارر یعنی عاشق پاکباز ومحب پرنیاز لاجرم قید هستی بی کسنه ومحبوب ازلی یه پیوسته ومن وما بندندن رسته کرکدرکه ابواب جذبهٔ احدیت کشاده وجمال وحدت مشاهده اولنه یوخسه مادام که سنده بنلك وار در هنوز خام وباب عاشقی ده ناتمام سن فلهذا ﴿ مثنوی ﴾ رفت آن مسکین وسالی درسفر * اول دردمند حزین ومستمند مسکین کیندی ومدت یکسال سفرده ﴿ مثنوی ﴾ درفراق دوست سوزید از شرر * آتش فراق محبوب ونار اشتیاق مطلوبده شرر افتراقدن یاندی یعنی قیود انانیت زائله انی نکبات طبیعت سافله یه رد ایتمکله ﴿ بیت ﴾ صوفی نشود صافی تا در نکشد جامی * بسیار سفر باید تا پخته شود خامی * مضمونجه تقلبات ازمان وتغیرات اکوانك صدمات حدثاننه مبتلا اولوب وانواع حسرت وندامتله سال شمسیهٔ کسافت خصال بروج انفعالك لطمه چشم خذلانی اولوب کاه عقبات نحس وکاه درجات سعده دوشوب حالدن حاله انتقال ودراو دراو انفعال ایله دور ابواب اوطار وسیر ارباب اطوار ایلیوب بالاخره بوتهٔ ریاضاتده قال ونار مجاهداتده نور هدایت اشتعال ایتدکده تکمیل اخلاق وتحصیل استحقاق ایدوب ﴿ مثنوی ﴾ پخته کشت آن سوخته پس بازکشت * اول فراق آتشنه سوخته پخته اولدی پس رجوع ایدوب ﴿ مثنوی ﴾ بازکرد خانهٔ همباز کشت * کبرو محبتده وخلتده انباز اولدیغی یارك اطراف خانه سن طولاندی یعنی اول لاشریك ولانظیرك (ان الله خلق آدم علی صورته) مصداقنجه ودخی (ماخلق الله اشبه به من آدم) موجبنجه صورت بارزهٔ صفات الهیه اولان باب حقیقت انسانیه وکردخانهٔ انوار قلبیه یی طواف ایدوب ﴿ مثنوی ﴾ حلقه زد بردر بصدترس وادب * تا نجهد بی ادب لفظی زلب * قپو اوزرنده اولان حلقه یی قپو اوزرینه یوز خوف وادب ایله اوردی تاکه ابندن بی ادبانه برلفظ صیچرامیه ومن ومادیو کستاخلق ایتمیه پس اول خام وناسوخته نار فراقده کمالیله سوخته وپخته اولمغله دق الباب طریقنی بیلدیسه ﴿ مثنوی ﴾ بانك زد یارش که بردر کیست آن * انك یاری کیدر قپوده دیو صدا اوردی ﴿ مثنوی ﴾ کفت بردرهم تویی ای دلستان * دق باب ایدن عاشق بی تاب ایتدی ای کوکل آلیجی قپوده هم سنسن سندن غیری دیار یوق ﴿ مغربی ﴾ ای تو مخفی شده زپیدایی * وی نهان کشته از هویدایی * هیچ سوی نهٔ وهرسویی * هیچ جایی نهٔ وهرجایی *

تو نشسته درون خانهٔ دل * من ز سودایت کشته سودایی * نیستم غیر آنچه فرمودی * نکنم غیر آنچه فرمایی * غیر تو نیست کس ترا جویا * بحقیقت ترا تو جویایی * پس جمال احدیت عاشق بی وجودك اوج وحدتده پروازن ودل بی کبرنده کی نیازن کورب صد هزار عز وناز ایله ﴿ مثنوی ﴾ کفت اکنون چون منی ای من درآ * ایتدی چونکه شمدی بنسن ای من ایچرو کل زیرا ﴿ مثنوی ﴾ نیست کنجایی دو من رادر سرا * حرم سرای وحدتده ایکی منه صغماق یوقدر یعنی اسم غیریت مرتفع و رسم اثنینیت ممتنعدر آه ﴿ شعر ﴾ ای جمال تو در جهان مشهور * لیکن از چشم انس وجان مستور * نور رویت بدیده ها نزدیك * لیکن از دید نش نظرها دور * هم بتو می توان ترا دیدن * بل تو بی ناظر و تو بی منظور * مدتی این کمان همی بردم * که منم ذاکر و تویی مذکور * شد یقینم کنون غیر تو نیست * ذاکر وذکر وشاکر ومشکور * فلهذا اول مجرد ویکتا حضرت مولانا شاهد وحدت بی همتادن بیوررلر که ای طالب فنا وراغب بقا بو خود بدیهیاتدندر که مثلا ﴿ مثنوی ﴾ نیست سوزن را سر رشته دوتا * سوزن ایچون سر رشته دوتاد کلدر یعنی ایپلکك اوجی چتال اولسه مادامکه بو کیلوب یکتا اولمیه ایکنه یه کچمك احتمالی یوقدر زیرا عرصهٔ حضرت احدیه دن ساحهٔ نشأهٔ عنصریه یه دائر قاصد وسائر وعامد اولان طالب مسترشد مادامکه قطع مراحل تنزلات وطی منازل ترقیات ایله مقام اول ومبداء اصلی یه عودت وتشریفات احدیة الجمع ایله نشأهٔ اولای انسانیه یه رجعت میسر اولمادقچه مدارج کمالاتده استکمال متصور دکلدر یعنی حصول فنا وتحقق بقایه شرط بودر که کثراتی اولا کندو نفس وذاتندن بعده ممکنات سائره دن نفی ایلیه حالت مزبوره یه وصول ایسه لاجرم نفی واثباتی جمع ایدن برکلمهٔ جامعه ایله حصول پذیر اولور جمعیت مزبوره ایسه (لا اله الا الله) کلمه سنده اولمغله حضرت مظهر کل خاتم الرسل محمد المصطفی علیه الصلوة والسلام غار حراده ابو بکر صدیقه اخفا وبیت مسدود البابده علی المرتضی یه جهر ایله تلقین بیوروب الی هذا الحین عنعنه ایله مشایخ نقشبندیه وخلوتیه یه متسلسل اولمشدر * وروی من ثقات النقشبندیة والنوربخشیه ان هذه الكلمة علم جبرائیل آدم علیهما السلام بطریق حبس النفس والخفاء فی الخلوة عن الكثرات الحسیه وبدر تنزیلها علی القلب لینفتح عینه واذنه عند التخلص عن المواد الفاسدة والهیئات الكاسدة ویتصل عینه بعین الحق ویصیر عینه (واذكر ربك

مطلب ذکر لا اله الا الله والله واسماء طوریه

فی نفسك تضرعا وخیفة ودون الجهر من القول بالغدو والاصال) لا یزال العبد یتقرب الی بالنوافل حتی احبه فاذا احببته كنت سمعه وبصره) الحدیث الحاصل اگرا خفا واگر جهر ایله قلب سالکه کچان صفاء تام وضیاء عام حاصل اولسه لا اله کلمه سنده ذاکر ایچون نفی کامل وفناء شامل میسر وحاصل وقوس ترقیده استکمال ایدوب مقام قاب قوسینه واصل وبعد زمان برمصداق (ثم دنی فتدلی) قوس تنزله تدنی وتدلی شرفنه نائل اولوب جمیع مراتبك آرا سنده اسرار الهیه یی مشاهده ومرتبهٔ اولایه وارنجه مراتب اعیانده نعت وحدت ذاتی معاینه قیلوب قلب مزکی سنه اشارت ایله الا الله دیوب دائرهٔ کمالی استکمال ایدر وحقدن غیری رجاسی قالمز بعده وجه مذکور ونمط مزبور اوزره ذکر اسم آخره بدأ ایدر فاما کیفیت فنا فی الله وبقا بالله تکرار ذکرده منکر را اولمیوب بلکه هر بر ذکرده بر فنا وبقا و وحدت وکلیت اخری واردر که اولك عینی دکلدر یعنی طور ثانیده اولان تجلیات ذکر لا اله الا الله طورنده اولان شرط مذکور ایله اولمز اصحاب وارباب ولایه خفی اولمیه که بو اسلوب اوزره اشتغال اولنان لا اله الا الله ذکرنده ذاکر متفکره انوار ثلثه مقارن اولوب انوار مزبوره ایله سیر ایدر یعنی اولا نور هدایت ایله اخص خواص من الله الی الله بالله دور ایدر وثانیا نور کفایتدر که نور مزبور ذاکری شهود غیردن عصمت وصیانت قیلور ونور ثالث نور عنایتدر که ذاکری خطرات فاسده وصور خیالات مفسده دن حفظ وحراست ایدر وسالك رشید حالت مزبوره ده ثابت قدم وراسخ دم اولسه کندوبه حالی ملك اولور نفس ذاکر اورتادن مطروح اولور پس اول اثناده انك ذکری نفی واثباتدن قطع نظر الله الله ویاخود هو وبلکه هو هو اولور (فسبحان من هو المستخرج والمبرز ضیق الازلیة الی فضاء وسعة الابدیة ومنه الی سعة الصحراء السرمدیة اذ لا حق سواه ولا حی ماعداه ولا قیوم الا هو وهو القهار ولا بقاء ولا قیام لغیره اذ لو کان حی لكان علی الوحدانیة ومن كان خارجا من هذه الصفة فهو لا یستحق للمعبودیة الحی القیوم الذی قامت به الاحیاء ویحیی بقیومیته الاموات من مضیق القبور وشقیق القلوب وسفیق الغرور والحی الذی البس خلعة حیاته السرمدیة عند خلع لباس البشریة فی فراغ وحدته الذاتیة سرایر الموحدین فتوحدوا به والقیوم الذی لم یزل ولا یزال كان موصوفا بالقیومیة ازلا اقام بها بنفسه متقوما به الازلیة والابدیة وبحیاته افنت نفوس المحبین بسیف لا اله وبقیومیة الا الله

اقامهم ببقائه الحقيقى فتصير حيالا يموت وباقيا لايفوت واعاد هويات المشتاقين
الى خلائهم الاصلى ودبى حقائقهم الالهية ودبر ماهيا تهم الكونية
بالتجلى الذاتى والصفاتى فلايرى جماله وجلاله الا الله بعينه السير الى الله
بحبوبته والسير من الله بقيوميته وتعين الارواح بحياته وتبين الاشباح
بقيوميته واشتعل فى مشكاة مكاشفات الناسوت مصباح الصباح) آه اى عارف
بالله وعاشق الله ذكردن بومقداره قانع اولمه ودكه حاله مغرور اولمه زيرا
حق تعالى غير متناهيدر وسالكه واقع اولان تجليات دخى لايتناهيدر
﴿ بيت ﴾ اى برادر بى نهايت دركهيست * هرکجا مى رسى بالله مه ايست *
شويله كه بر مقامده اقامت وحالاتدن بعضنه قناعت ايليه سن قرب
وحدت ذات حقدن بعيد اولورسن حتى اعيان عين يقين وكاملان ارباب
حق اليقين بيوردركه قائل لااله الاالله ده خصال اربعه موجوده كركدركه
بريسى تعظيم وبرى تصديق وبرى حلاوت برى دخى حرمتدر زيرا تصديقى
اولميان منافق وتعظيمى اولميان مبتدع ومريض القلب بلكه قسوتده اشد
من الحجارة درو حلاوتى اولميان مرائى دروحرمتى اولميان نفى واثباتى
ملاحظه ايتميوب منفى ومثبت كيم ايدوكن بيلمز پس كوششى وسعيى ضايع
اولوب نه مورث اولورونه خود وارث اعدى اى عاشق فانى وحقله باقى
﴿ مثنوى ﴾ چون تو يكتايى درين سوزن درآ * چونكه سن رشتهٔ يكتاسن
بوسوزن ايچنه كل يعنى چونكه هستىٔ موهوم مفقود ووحدت قيوم
موجود اوله دوتالك كيدوب ويكتالك حاصل اولوب سر رشتهٔ روح عين
وحدته مربوط اولور زيراكه ﴿ مثنوى ﴾ رشته راباسوزن آمد ارتباط *
رشته ايچون سوزن ايله ارتباط حصوله كلدى يعنى ثقب سوزن وسم
خياطدن تجاوز سر رشتهٔ يكتايه مناسبدر يوخسه ﴿ مثنوى ﴾ نيست
درخور باجمل سم الخياط * سم خياطه حبل سفن ورسن كشتى كيرمك
وسوراخ سوزنه شترچارسن وجمل بختى كچمك لايق ومناسب دكلدر يعنى
مولانا خداوندكار سورهٔ اعرافك اواوئلنه قريب اولان اشبو آيت كريمه يه
اشارت ايتمشلردر قال الله تعالى (ان الذين كذبوا باياتنا واستكبروا عنها لاتفتح لهم
ابواب السماء ولايدخلون الجنة حتى يلج الجمل فى سم الخياط وكذلك نجزى
المجرمين) يعنى تحقيقا شول كافرلركه اصول دينه دلالت ايليان آيات بينه
ودلالات واضحه مزى تكذيب ايدوب وآياتمزى قبولدن تعظم واستكبار

ايدوب تكذيبلرى اوزرينه مستمر اولديلر مثلا طائفهٔ دهريه كه اثبات توحيد
وصحت نبوات ومعاد وصحت معاده وحشر اجساده ادلهٔ قاطعه اولان آياتى
انكار ايدوب رسول خدا محمد المصطفى نك نبوتنه اقرار ايتميوب استكبار
ايتديلر يعنى باطل ايله طلب تروح قيلديلر لفظ استكبار حق بشرده
ذمه دلالت ايدر كما قال الله تعالى فى وصف فرعون (واستكبر هو وجنوده
فى الارض بغير الحق) پس صفات خبيثهٔ مذكوره ايله ملوث اولان كفرهٔ فجره
ودهريه وزنادقه نك انجام كارلرى بودركه (لاتفتح لهم ابواب السماء) انلر
ايچون ابواب سما آچلماز ابوعمرو لاتفتح قولنى تاايله وتخفيفله وحمزه ايله كسائى
ياءمثناة تحتانيه وتخفيفله وقراء باقيه تاء فوقانيه وتشديد ايله قراءت ايتمشلر
پس قراءت بالتشديد كثرت ابواب سما ويا ايله قراءت تأنيثى غير حقيقى اولديغنه
اشارتدر وبناء فاعل وفتح ابواب ايله قراءت فاعل فتح آيات ويا ايله تلاوت
فتاح حق تعالى اولديغنه دلالت ايدر وبو آيت كريمه نك منطوقى وعيد كفار
ومفهومى وعد مؤمنين اخيار در زيرا بوبله اولمسه كفاره وعيد عقوبت
وصيغهٔ جمله اثباته حاجت اولمزدى پس ابواب السماء قولى لمصلحة المفهومدر
زيرا مجرد منطوقده اول نكته يه دلالت وحاجت يوقدر وابن عباس رضى الله
عنهما تفسير بيوردقلرى اوزره عدم انفتاح ابوابدن مراد كفارك اعمال
وادعيه وطاعتدن امنيه ايتدكلرى شئ ايچون ابواب سماوات كفاره مفتوحه
اولماز ديمكدر زيرا كفارك اعمال صالحهسى اولميوب وآلهه ايله اصنام
وهوالربى اراده ايتمشلردر وتأويل مزبور (اليه يصعد الكلم الطيب والعمل
الصالح يرفعه) قول كريمندن ودخى (ان كتاب الابرار لفى عليين) كلام منيفندن
مأخوذدر وحضرت رسالت پناه عليه صلوات الله دن روايت اولنان
(ان روح المؤمن تعرج بها الى السماء فيستفتح لها فيقال مرحبا بالنفس الطيبة
التى كانت فى الجسد الطيب ويقال لها ذلك حتى تنتهى الى السماء السابعة ويستفتح
لروح الكافر فيقال لها ارجعى ذميمة فانه لاتفتح لك ابواب السماء) حديث مفصلك
مفهومندن سدى وبعض محققين مؤمنينه مفتوحه اولديغى كبى ابواب سما
كفاره فتح اولنمز ديوتأويل ايتمشلر وتفسير ثالث بر فحواى (وفى السماء رزقكم)
جنت سماده اولمغله بو وجهله تأويل اولنمشكه ارواح كفار ايچون سمايه
صعوده اذن ويرلمز وانلره جنته دخول ميسر اولمز وبعضيلر برموجب (ففتحنا
ابواب السماء بماء منهمر) قولندن كفاره سمادن خير وبركت نزول ايتمزمعناسن

اخذ ایتمشلر وفخر الدین رازی بیوردلر که بو آیت کریمه‌ده بو معنایه دلالت
واردر که ارواح یا سعیده‌در ویاخود شقیه‌در پس ارواح سعیده‌یه
سمادن انواع خیرات نازله اولور ویاخود ارواح سعدا اعمال صالحه ایله
سمایه صعود ایدر وبو کادخی دلالت ایدر که سموات ارواح ایچون مواضع
بهجت واماکن سعادت اولوب وسمادن خیرات وبرکات نازله اولوب
ارواح مؤمنین جناح فوز وفلاح وکمالات سعادات ونجاح ایله افلاکه عروج
ایلیه فاذا کان کذلك (لاتفتح لهم ابواب السماء) قوله حق جل جلاله
اشقیادن اولان کفاری انواع تهدید واصناف تشدید ایدوب بیورر که
(ولا یدخلون الجنة حتی یلج الجمل فی سم الخیاط) جمل زوج ناقه ودرت
یاشنده بعیره اطلاق اولنور سم دخی سینك فتح وضمیله ثقب ابره که ایکنه
دلیکیدر وخیاط مایخاط به‌در که سوزن معناسنه‌در ویقال خیاط ومخیط
کما یقال ازار ومیزر ولحاف وملحف الحاصل جسم جمل اعظم اجسام وثقب
ابره اضیق منافذ وچشم سوزنه واوج جمل محال اولدیسه حق سبحانه
وتعالی کفارك جنته دخولنی شرط مزبورك حصولنه موقوف بیوردی
وشرط محال اولمغله عند العقول محال اوزرینه متوقف اولان دخی محال
وممتنع ایدیکی ثابت اولوب ابد الآباد کفارك جنته دخولی محال اولوب
مأیوس اولملری لازم کلدی (وفی الکشاف قرأ ابن عباس الجمل بوزن القمل
وسعید بن جبیر الجمل بوزن النغر وقرئ الجمل بوزن القفل والجمل بوزن النصب
والجمل بوزن الحبل ومعناها القلس الغلیظ لانه حبال جمعت وجعلت واحدة)
یعنی جمل علی وزن جهل لیف وکتندن بوکولان رسن زرف وحبل سفینه
درکه کمیجیلر اصطلاحنجه اکا غومنه وترکچه پلامار دیرلر یعنی کمیجیلر استعمال
ایتدکلری اعظم آلاتدن غومنه دیدکلری حبل سفن ایکنه دلیکندن کچدیکی
زمانده کفار دخی جنته داخل اوله‌لر دیو بودخی تعلیق بالمحالدر وابن عباس
رضی الله تعالی عنهما تشبیه مزبوری احسندر بیورمشلر کما قال الزمخشری
وعن ابن عباس (ان الله تعالی احسن تشبیها من ان یشبه بالجمل) یعنی
ان الحبل مناسب للخیط الذی یسلك فی سم الابرة والبعیر لایناسب الا ان قراءة
العامة اوقع لان سم الابرة مثل فی ضیق المسلك یقال اضیق من خرت الابرة
ومولانا خداوندکار دخی * م * رشته را باسوزن آمد ارتباط * نیست
درخور باجمل سم الخیاط * دیو ابن عباس رضی الله عنهمانك ایتدیکی تشبیهی

مطلب
تحقیق معنی الجمل
فی قوله تعالی حتی
یلج الجمل

تحسین بیورمشلر ومناسب کورمشلردر بودخی معلوم اوله که مذاهب نسخ
ومسخ ومسالك مهالك فسخ ورسخده ضالین اولان اهل تناسخ بو آیت ایله
احتجاج ایدوب دیرلر که اجساد بشرده اولان ارواح ذنب وعصیانه توغل
ایله بعد موت الابدان بدندن بدنه وبالکه اشجار واحجاره رد اولنوب
لاینقطع ولایزال تعذیبده مؤبد قالمز حتی ارواح عصاة بدن جمادن بدن
دوده ومثال ذرات بعض خرده وصغاره انتقال ایدر که حتی سم الخیاطدن
نافذ اولدقده ذنوبدن عاری ومعاصیدن بری وجنته داخل اولور فاما
﴿بیت﴾ ومن قائل بالنسخ والمسخ واقع * بها ابرأ وکن عما راه بعزلة * مصداقنجه
ودخی ﴿بیت﴾ تناسخ زان سبب شد کفر باطل * که اوازتنك چشمی کشت
حاصل * مضمونجه قول تناسخ باطل واستدلالاری ضعیف وبی حاصلدر
پس کفره وفجره وبونك امثالی ضاله وغیره‌یه حق تعالی بیورر که (وکذلك
نجزی المجرمین) یعنی شول مثل که وصف ایلدك جرم کامل ایله موصوف اولان
کافرینه ویاخود جنس مجرمینه انکله جزا ایدرز دیمکدر (وتلك الامثال
نضربها للناس لعلهم یتفکرون) اما نجوم آسمان دین اولان اصحاب کشف
ویقین بو آیت کریمه‌نك تحقیقنده بیوردلر که شول غافل وجاهللر که انبیاء
عظامك سنت حسنه واولیاء کرامك کرامات سنیه وعلوم لدنیه‌لرینه انکار
وقبولدن استکبار ایلسه جوار وحدته عروج ایچون ابواب سماء قلوب انلره
مفتوحه ومکشوفه اولمز ومادامکه جمله نفس متکبره سم خیاطدن واوج اعجبه
جنت قربت ودار وصلته داخل اولمز وسم خیاط بوتا ویل اوزره شول مدخل
طریقتدر که نفس اماره مطمئنه اولمق ایچون طریقت مزبوره ایله تربیه
وتزکیه اولنوب مرتبهٔ اطمینانه واردقده (ارجعی الی ربك راضیة مرضیة)
خطابنه لایق اولور زیرا نفس امارهٔ متکبره تکبرده جمل کبی اولمغله جنت
حقیقته دخوله صالح اولمز الا احکام شریعت وآداب طریقت ایله تزکیه‌دن
صکره دخوله مستعد اولور حتی نفس متکبره تأدیب وتربیه ایله ازالهٔ ذمایم صفات
وماسوی الله‌دن قطع تعلقات ایله هزار وهزار سر مودن باریك وشعردن ادق
اولمق کرکدر که سم خیاط فنادن کچوب جنت بقایه واصل اوله نتکیم آفتاب
انوار یقین مولانا جلال الدین دخی بو معنایی اراده بیوروب دیرلر که

﴿مثنوی﴾ کی شود باریك هستیٔ جمل * جز بمقراض ریاضات وعمل *
وجود شتر یعنی وجمل هستی مقراض ریاضات وعملدن غیریله قچان باریك

اولور يعنى جهل انانيت وحبل غلاظ نفسانيتى مقراض نفى لا ايله بريده وموى باريكدن ادق وبلكه ذرهٔ اصغر و لاشئ احقر ايتمدكجه چشم سوزن فنايه كچمز وطالب بيچاره پوتهٔ مجاهدهٔ محبتده محو وجود ايتمدكجه مرتبهٔ بقاء وحدته ايرشمز ﴿ نظم ﴾ اى در يغا بازخواهى كشت باز * بازمانى اندرين راه دراز * چند كردد چند سوزد درفراق * چند باشد خسته دل دراشتياق * جان خيالى بود صورت هم خيال * باشد آن تكرار درعين محال * چند درصورت شوى بى كارتو * يك نفس تكرار كن اسرارتو * هركه عاشق شد زخود بكذشت پاك * زين سبب عاشق نماند خوفناك * چون يكى باشد دويى يكتا بود * آن يكى اندر دويى پيدا بود * درد دل باحق بكواندر نهان * تاترا درمان كند اندر عيان * ايمدى بونم روحم بودرده نه چاره در ايسك مولانا خداوندكار بيورر كه ﴿ مثنوى ﴾ دست حق بايد مرآنرا اى فلان ❊ اى فلان جهل هستئ باريك اولمغه حق سبحانه وتعاليلنك دست ارادت و يد قدرتى كركدر ﴿ مثنوى ﴾ كو بود بر هر محالى كن فكان ❊ زيرا كه اول قادر متعال هر محالك كن فكانيدر يعنى بر فحواى (انما امره اذا اراد شيئا ان يقول له كن فيكون) حق سبحانه وتعاليلنك مشيت ازليه سى هر نه محاله تعلق ايلسه امر كن ايله كائن اولوب قدرت حقه محال اولماز هزار وهزار جهالات بسيارى چشم خياطدن اصغر عين ذره دن انفاذ ايدوب نجاته چيقارر آمنا وصدقنا كه ﴿ مثنوى ﴾ هر محال از دست او ممكن شود ❊ هر محال انك يد قدرتندن ممكن اولور وكذلك ﴿ مثنوى ﴾ هر حرون از بيم او ساكن شود ❊ هر عنود وسركش انك بيم قهرندن ساكن اولور مثلا دستى دست الهى ونظرى نظر سبحانى ونطقى نفس ربانى اولان انبيا واوليانك همت وهدايتى نيجه ضريرلرى بينا ودوتارلرى بكتا واحجار واشجارى كويا ومرده قلبلرى احيا ايدر ديو بيورر كه ﴿ مثنوى ﴾ اكمه وابرص چه باشد مرده نيز ❊ اكمه وابرص ابراسى نه اوله حتى مرده دخى ﴿ مثنوى ﴾ زنده كردد آن فسون آن عزيز ❊ اول عزيزك فسونندن زنده اولور ونفس رحمانى ودم عيسادن حيات بولور ﴿ مثنوى ﴾ وآن عدم كز مرده مرده تر بود ❊ واول معدوم كه مرده دن مرده تردر ﴿ مثنوى ﴾ دركف ايجاد او مضطر بود ❊ اول قادر وجبارك كف ايجادنده مضطر اولور يعنى (كيف يحيى العظام وهى رميم) فحواسنجه اموات عدميه وعظام رميمه نيجه حيات بولور ديمه احياء اموات ندر بلكه

(قل يحييها الذى انشأها اول مرة) و بر موجب (وكنتم امواتا فاحياكم) وجود اشيا لاشئ وعدم ايكن فراغ عدمدن فضاى وجوده اخراج ايدوب واپابلرى اختيارى اولميوب كف ايجادنده اضطرارى اولمشلردر * ايمدى احيا واماته وافنا وابقا واعدام وايجاد اول موجد المكوناتك شاننده ن اولديغن بيلك وشؤنات الهيه بى تماشا قيلق ديلر ايسك ﴿ مثنوى ﴾ كل يوم هو فى شأن بخوان ❊ سورهٔ رحمانده (كل يوم هو فى شأن) آيتنى تلاوت ايدوب ﴿ مثنوى ﴾ مرورا بى كار و بى فعلى مدان ❊ حق تعالى يى بى فعل و بى كار بيلمه كما قال تعالى (يسأله من فى السموات والارض كل يوم هو فى شأن فباى آلاء ربكما تكذبان) قال الزمخشرى قيل نزلت فى اليهود حين قالوا (ان الله لا يقضى يوم السبت) پس يسئله قولنك دخى اعرابنده ايكى وجه بيان اولنمش وجه اول كلام مستأنف اوله وجه ثانى سباقده (ويبقى وجه ربك) جمله سنده واقع اولان وجه دن حال اوله وعامل يسئله كلمهٔ يبقى اولوب ويبقى مسؤلا من اهل السموات و الارض ديمك اوله ديمشلر لفظ كل دخى ظرفيت اوزره منصوبدر كما قال ابن سمين قوله كل يوم منصوب بالاستقرار الذى تضمنه الخبر وهو قوله فى شأن و الشأن الامر و بو آيت كريمه نك بعض معانيسى طوطى ايله بازركان قصه سنده (رجوع بحكايت خواجهٔ تاجر) بياننده * م * بهر اين فرمود رحمان اى پسر * كل يوم هو فى شأن اى پسر * بيتنك شرحنده برمقدار تفسير اولنوب بعض دقايقى دخى بو محله حواله اولنمش ايدى پس ماحصل معنى اهل سموات وارضين ذوات و صفات و سائر مهماتلرنده حقه محتاجلردر ومرادلرينى الله سبحانه وتعاليدن ديلرلر وسؤالدن مراد كرك لسان قال و كرك زبان استعداد وحال ايله تحصيل حاجاته دال اولان شئدر واول جناب مقدس هر آن وساعت وهرحين ووقتده سبق قضا و مشيتى اوزره احداث امور وتجديد احوال غير محصور ايدر بر فياض متعال وموجد بى مثالدر كما روى عن النبى عليه السلام (انه كان تلاها فقيل له وماذلك الشأن فقال من شأنه ان يغفر ذنبا ويفرج كربا ويرفع قوما ويضع آخرين) وعن ابن عيينة الدهر عند الله يومان احدهما اليوم الذى هو مدة الدنيا فشأنه فيه الامر و النهى والاماتة والاحياء والاعطاء والمنع والآخر يوم القيمة فشأنه فيه الجزاء والحساب وروى البغوى باسناد الثعلبى عن ابن عباس انه قال (خلق الله عز وجل لوحا من درة بيضاء دفتاه من ياقوته

مطلب
در بيان تفسير كل يوم هو فى شان

حمراء قلمه نور وكتابته نور ينظر الله عز وجل فيه فى كل يوم ثلثمائة وستين
نظرة يخلق ويرزق ويحيى ويميت ويعز ويذل ويفعل مايشاء فذلك قوله
عز وجل كل يوم هو فى شأن) وقال مقاتل يسأله اهل الارض الرزق والمغفرة
ويسأله الملائكة ايضا لهم الرزق والمغفرة وقال الواسطى من سأل الله اعطاه
ومن ابتدأه بالعطاء ابتدأ بمايليق من فضله وجوده وكرمه فالله حبب
اليكم الايمان وقال عليه السلام (يقول الله تعالى اعطيتكم قبل ان تسألونى
واستجيب لكم قبل ان تدعونى فباى آلاء ربكما تكذبان) پس حق تعالينك
قنغى نعمتنى انكار ورب العزتك قنغى احساننى تكذيب ايدرسز اى جن وانس
حال آنكه جميع امورده حقه محتاجسز وبالجمله قوهٔ علويه وسفليه دن
هر برى حظوظ وحقوقن حقدن درخواست ايدوب جمله يه مرادن
ويرر وهر آن وساعت نهارى ليله وليلى نهاره ايلاج وحيدن ميت
وميتدن حى اخراج ايدوب سقيمه شفا وصحيحه سقم ويرر وذليلى اعزاز
وعزيزى اذلال ايدوب قضاسى رد وعطاسى منعنه هيچ فردده قدرت
اولماز على وفق ارادته حكمت وقدرتيله ازل وابد ميانده حاجز اولان
يوم حالده ديلديكنى الواحدن محو وازاله وديلديكنى ابقا واثبات
ايدر * آه اى دل آكاه وسائل دركاه وفقير الى الله آسمانده اولان
جميع ملائكه على قدر مقاماتهم وانبيا واوليا واصدقا واصفيا
بحسب درجاتهم الله سبحانه وتعالىدن مسئلت ايدوب خائف بعد
وحجابدن نجات وراجى محل فرحه وصول سؤال ايدر ومطيعلر قهرندن عصمت
وعبادتلرنده قوت ومحبلر كفايت واول محبوب بى همتايه وصلت ومشتاقلر
الفت ورؤيت وعاشقلر موانست وقربت وعارفلر مشاهده ورعايت وموحدلر
فناايله وحدت تمنا ايدوب ارض بشريت وزمين طبيعتده اولان ارباب جهل
وغفلت دخى لذت وشهوت وحقدن سبب حجاب وبعد اولان مقتضيات
طبيعتى سؤال ايدوب اول جواد ورب العباد دخى هر برينك مرادن ويروب
ابراره جنت واشراره نقمت وعفو بت كوسترر آه كيم اول سبحان ومنان
وسلطان وديان برخواى (كل يوم هو فى شأن) مقربينه مزيد قرب ومشاهده
ومشتاقينه كشف لقاايله هر برذره ده معاينه ويروب وهر لحظه ده اصحاب
كشف ويقينه انوار عجايب ربوبيتدن كوزلر كورمامش وقولقلر ايشتمامش وعقللر
ادراك ايتمامش وقلوبه خطور ايتمامش وارواحه لاحق واشباحه ملاصق

اولمامش واسرار هنوز مشاهده قيلنمامش انواع عجايبات اظهار ايدر آمنا
شؤناتنه نهايت وتجلياتنه حدوغايت يوقدر بلكه انوار ملك وملكوتنى
دراكلرك ادراكى وعارفلرك قوهٔ فهم چالاكى مقدارى ابراز ايدوب ازل آزال
وسوابق علمنده اولان شؤنك اسرار ومقاديرنى سوط قضا وقدر ايله مجارى
ومموادنه سوق ايدر شانى ادراكدن منزه درخلقندن هيچ احد شاننى ادراك
ايتمز پس عبد عاجزه لايق اولان بودركه اول سميع وبصير ولطيف وخبيره كا
ايصال خير وسندن دفع شر ايدوب بروطاعتكدن غافل اولماديسه سن دخى
مقدورك بذل ايدوب طاعت وعبادت وذل ومسكنت وتضرع ومسئلتدن
خالى وغافل اولمه وكثرت عساكر شؤناتنى سير وتماشا قبل كه كاشف الاسرار
مولانا خداوندكار بو آيت كريمه نك تفسيرنده نه مقوله كفتاردرر بارنثار ايدرلر
قال قدس سره * مثنوى * كمترين كاريش هر روزست آن * حق جل
وعلانك كمترين كارى اودركه هر كون يعنى شؤناتنه حدوغايت يوق ولكن
جمله دن ادنى رايشى اودركه * مثنوى * كوسه لشكررا كنداين سوروان *
اول سبحان ذى شان جانب شهادته اوچ جوق عسكر روان ايدر يعنى
* مثنوى * لشكرى زاصلاب سوى امهات * برجوق لشكرى اصلاب
آبادن جانب ارحام امهاته سوق ايدر * مثنوى * بهرآن تادر رحم رويد
نبات * اندن اوتورى كه تخم پدردن مزرعهٔ رحم مادرده نبات ابنا وبنات
حاصل اوله وكذلك * مثنوى * لشكرى زارحام سوى خاكدان * برفوج
عسكر دريامثالى رحم مادردن خاكدان دنيايه ارسال ايدر * مثنوى *
تازنر وماده پركردد جهان * تاكه زوماده وذكور واناثدن جهان پرومالا
مال اوله وهمچنان * مثنوى * لشكرى ازخاكدان سوى اجل * برفوج لشكر
دريا موجى خاكدان جهان وزمين فنا پاياندن جانب اجل بى امانه مصادف ايدر
* مثنوى * تابيند هر كسى حسن عمل * تاكه برخواى (خلق الموت
والحيوة ليبلوكم ايكم احسن عملا) هر برشخص حسن عملنك جزاسن وسوء
فعلنك جزاسن كوره كما قال تعالى (كيف تكفرون بالله وكنتم امواتا فاحياكم
ثم يميتكم ثم يحييكم ثم اليه ترجعون) وقال تعالى (منها خلقناكم وفيها نعيدكم
ومنها نخرجكم تارة اخرى) وبالجمله اول قادر وسبحانك هر ساعت وآن
شؤناتنه حد وپايان اولمديسه انى بيان ايچون اسانه كتوردوكمز * مثنوى *
اين سخن پايان ندارد هين بتاز * بوكفت وسخن حد وپايان طونمز آكاه

اول یعنی (العارف یکفیه الاشارة) مصداقنجه شؤنات ربانیه‌دن بعضی‌اتیاله
قدرت بی‌غایتندن آکاه اولوب ﴿مثنوی﴾ سوی آن دو یار پاك پاکباز ❊ اول
ایکی یار پاك پاکبازك جانبنه چاب یعنی دق باب ایدن عاشق پاکباز ایله صاحب
بیت قلب اولان یار بی نیازك حکایت پردازنه باشله بتاز معناسی ربط کلام
ایچون مصراع ثانیده اجرا اولندی معلوم اوله که بعض نسخه‌ده بو محله
(پشیمان شدن آن شخص از کفتن که منم) دیو سرخ ایله فاصله و یریلوب لکن
سوق کلام خداوندکاره مساعی اولمیوب بلکه فاصله لازم کلدکده (اندرآ
کفتن یار مطلوب آر یار در کوب را) کرك ایدی فلهذا نسخ صحیحه‌ده فاصله
متروکه‌در پس سرخ مزبور بعض کاتب بی‌هوشك خطاء فاحشندن اولمغله
بو حقیر دخی ترك ایدوب بلافاصله بیت آتینك شرحنه شروع اولندی پس
حضرت خداوندکار سمند کفتارنه رفتار کوستروب بیوررلر که ﴿مثنوی﴾
کفت یارش اندرآ ای جمله من ❊ مطلوب طالبنه ومحبوب محبنه ایتدی ایچری
کل ای جمله من زیرا قید هستیٔ موهوم کسسته و بند وجود معدومدن رسته
وتجلیٔ ذات احدیته پیوسته اولوب ﴿مثنوی﴾ نی مخالف چون کل وخار چمن ❊
چمن زارملکده ورد وحدته مخالف اولان خار اثنینیت کبی دکلسن بلکه ازهار سر
احدیت وانوار بر واحدیتسن ﴿عطار﴾ درآید صد هزاران قالب ازخاك ❊
چواندر تورسد ازخود شود پاك ❊ دو بی رانیست ره در حضرت تو ❊ همه
عالم تو بی وقدرت تو ❊ زهی انعام والطف وکارسازی ❊ که یك یك ذره را
با اوست رازی ❊ نکه کن ذره ذره کشته جویان ❊ بحمدش خطبهٔ توحید
کویان ❊ یکی خوان و یکی خواه و یکی جوی ❊ یکی بین و یکی دان و یکی کوی ❊
یکست این جمله آخرچه اول ❊ ولی بیننده را چشمست احول ❊ آه ای چشم
احول اکرچه بحسب الصورت مغایرت دخی وار ایسه معناده اثنینیت بو قدر
ایمدی ای چشم خود بین عین خدا بین اول زیرا ﴿مثنوی﴾ رشته یکتاشد
غلط کم شدکنون ❊ رشتهٔ اثنینیت شمدی یکتا اولدی ای غلط بین محو وفانی
اول ﴿مثنوی﴾ کر دو تابینی حروف کاف ونون ❊ اکرچه کیم حروف
کاف ونونی دوتا کورسك یعنی ای کاف ونون امرنده ایکی حرف کورن
غلط بین حرف نونك حرکاتی کافه اتصال ایله نه وجهله ساکن وسکون
ایله کامن اولدیسه سندخی نون وجودی کاف کفایته پیوسته وحرکات ماضی
ومستقبلدن کسسته اولوب ناسوتیکی لاهوتده افناقیل وصورت امر کاف

ونون ایله مرتبهٔ اثنینیتده بولندیسه صورته اعتبار ایتمیوب صاحب امری
واحد بیل ورشتهٔ هستی بی درکوب اولان طالب مطلوب کبی یکتا ایدوب عین
وحدته داخل اول وازل وابدی آن واحدده جمع ایدوب بقاء سرمده واصل اول
﴿عطار﴾ یکی بین و یکی بین جمله پیدا ❊ حقیقت از یکی بین شور وغوغا ❊
یکی بین نادو بی ناید بدیدار ❊ یکی بی شك بود اینجا رخ یار ❊ ایمدی بنم نوردیدم
عین وحدت بینك کشاده واسرار احدیتی مشاهده قیل که ﴿مثنوی﴾
کاف ونون همچون کمند آمد جذوب ❊ کاف ونون کمند کبی زیاده جذب
ایدیجی کلدی ﴿مثنوی﴾ تا کشاندمر عدم را درخطوب ❊ تاکه عدمی
امور معظمه‌یه چکه یعنی فین عدمده مکنوز اولان عرش وکرسی ولوح وقلم
وافلاك وانجم واملاك وارواح وعقول ونفوس وجن وانس وجمیع مکوناتی
که امور معظمه‌در بومذکورات ومکموناتی عین ظهورانه اخراج ایچون
امر کن‌ده قوت جاذبهٔ عظیمه اولمغله جمله‌سنی کمند ایجادنه بند ایدوب
بازوی مشیتی ایله بساط تعیناته جذب ایتدی وهر برینك دست قابلیاتنه
سرمایهٔ ادراکات و یروب هویات موهوبه‌لرینی هویت حقه فدا قیلوب تجارت
وربح عظیم ایله امور معظمه‌دن اولان مبدأ اصلی و وطن حقیقیلرنه رجعت
ایلمك طریقنه سوق ایتدی ﴿مثنوی﴾ پس دوتا باید کمند اندر صور ❊
پس صورتلرده کمند دوتا کرك ﴿مثنوی﴾ کرچه یکتا باشد آن دو در اثر ❊
اکرچه اول دوتا اثرده یکتادر یعنی اکرچه کمند بحسب الصورة ایکی قات
وحلقه‌در ولکن اثر کمند که اخذ وجذبدر اول واحد ویکتادر یعنی اکرچه
کمند زلف سلاسل تعینات مراتب ممکنات من حیث الصورة العلمیة والعینیة
وباعتبار الصفة الوجودیة والسلبیة دوتادر ولکن وحدت ذاتیه حسبیله احد
واثر واحد اولوب بر فحوای کریم (مامن دابة الا هو آخذ بناصیتها ان ربی
علی صراط مستقیم) ﴿مثنوی﴾ کردو پا کرچار پاره را برد ❊ اکردو پا اکرچار پا
یول ایلدر ﴿مثنوی﴾ همچو مقراض دوتا یکتا برد ❊ مقراض دوتا کبی قطعی
یکتادر یعنی جمله‌سنك توجهی موجد مکوناته‌در زیرا اکر مظاهر کلیه واکر
مظاهر جزئیه‌ده عین احدیت ظاهره وذات هویت حاضره‌در وهمچنان اکر
عالم واکر جاهل نفس رحمانی وتجلیٔ سبحانی ایله ظهورلری علی السویه
اولوب بر موجب (ماتری فی خلق الرحمن من تفاوت) ذرات موجوداتدن
هیچ برذره یوقدر که حق سبحانه وتقدس اسماء جزئیه و یاخود اسماء کلیه سیله

انده متجلی اولیه جمیع اسماء وحضرات ایسه اسم الله ایله مسمایه متصله در
ولکن مظهر اسم جزؤی مظهر اسماء کلیه‌نك عینی دکلدر فاما ارباب اسمادن
هر برورب کند و صراط مستقیمی اوزره اولمغله مربوبنی دخی طریقندن بوره
جذب ایدر وجامع جمیع طرق اولان طریق اقوم الله اسمنه وانك مظهرنه مختصدر
پس هراحد طریق ومسلکنده مستقیم اولیجق فائده دعوت نه در سؤالی
وارد اولماز زیرا فائدهٔ دعوت اسم مضلدن هادی یه وجا بردن عادله درکه
طرق متفرقه دن (اهدنا الصراط المستقیم) قولنده معهود اولان صراط
مستقیم که توحید ذاتی ومظهر محمدیدر اکا دعوت اولنور نته کیم مقتدای
ارباب کشف ویقین شیخ محیی الدین عربی رضی الله عنه فص هودیه ده
بومعنای تحقیق ایدوب (مامن دابة الاهو آخذ بناصیتها) آیت کریمه سنی
ایراددن صکره (وکل ماش فعلی صراط الرب المستقیم فهو غیر المغضوب
علیهم من هذا الوجه ولاضالین) دیو بیورر ﴿ مغربی ﴾ پیش ازآن
کزجهان نبود نشان * عشق در نفس خویش بود پنهان * کان او بود
مندرج درذات * شان او بود مندمج درکان * کرد سلطان عزیمت صحرا *
شد روانه سپاه باسلطان * وحش وطیر و پری ودیو و بشر * باسلیمان شدند
جمله روان * دم بدم کاروان روان می شد * سوی شهر وجود ازامکان *
چون بمیدان کائنات رسید * کوی وحدت فکند درمیدان * نظری سوی
عالم جان کرد * عکس رخسارخویش دید درآن * کشت برعکس روی خود
واله * ماند درنقش روی خود حیران * نام او کشت عاشق ومعشوق * چونکه
شد برجمال خودنکران * خلعت کائنات درپوشید * کرد درخود نظر بچشم
جهان * جام کیتی نمای رابطلب * تابینی درو بعین عیان * که جزاونیست در
سرای وجود * بحقیقت کسی دکر موجود * پس کاشف الاسرار مولانا
خداوندکار دخی ذکر اولنان اسرار جمه یه اشارت بیوروب وصورتده دوتا
ومعنی ده یکتا بر مثال دخی ایراد ایدوب بیوررلر که ای مستمع قابل وطالب مقبل
﴿ مثنوی ﴾ آن دوهمبازان کازررا بین ❊ اول ایکی بزجربیجی اورتقلری
کورکه ﴿ مثنوی ﴾ هست درظاهر خلافی زآن واین ❊ ظاهرده اندن و بوندن
نوعا خلاف واردر مثلا ﴿ مثنوی ﴾ آن یکی کرباس رادرآب زد ❊ اول بری کرباسی
آب ایچنه اورر ﴿ مثنوی ﴾ وآن دکر همباز خشکش می کند ❊ واول همباز
آخری کرباسی خشك ایدر ﴿ مثنوی ﴾ بازاوآن خشك راترمی کند ❊

کیرو او برشریکی کرباس خشکی آب ایله تر ایدر پس متصلا بری اصلادوب
بری قورتمغله ﴿ مثنوی ﴾ کوییا استیزه ضد برمی تنند ❊ کوییا عناددن
ضد اوزرینه طوولانور یعنی بری خشك وبری تر ایتدیکندن ظاهرینه ناظر
اولان فهم قاصر ظن ایدرکه بوایکی کازر ضدنك خلافنه سعی ایدر
﴿ مثنوی ﴾ لیك این دوضد واستیزه نما ❊ ولکن بوایکی ضد
واستیزه نما ﴿ مثنوی ﴾ یکدل ویك کار باشد در رضا ❊ رضاده یك
دل ویك کاراولور کذلك اسماء جزؤیه متضاده صور متقابله ایله ظاهره
اولمغله کرباس نفوسی بطریق المناوبه تربیه ایدوب کاه آب شور مشتهیات
ایله آلغنده وتر وکاه تاب ریاضات وطاعاتله سوخته وخشك واسم جزؤی واحدك
اثرنی اسم جزؤی آخرازاله ایتمکله قبض وجودك حالدن حاله انتقال ودراو
درلو انفعالن کورن ناقص النظر ستیزه وعناد ظن ایدر ولکن حقیقته نظر
اولنسه اسماء مربوبه‌نك هربری رضاء الهیده متفق ومتحد ویك کار
اولوب بلکه ثمرهٔ خلاف غایت اعتباریله اثر واحددر زیرا مقصود بالذات
کاه تنزیل وکاه ترفیع ایله کرباس نفوس تلوثات بشریه وتدنسات طبیعیه دن
پاك ومجرد اولدقده قوت اسم کلی ایله لکدکوب حدثان اولمقدن قورتیلوب
حرم سرای وحدته محرم اولمغه لایق اولور وکذلك انبیا واولیا دخی من حیث
الهدایه متحد ایکن اختلافات مشارب واستعدادات وتفاوت قدر قابلیات
حسبیله شارع سابقك بعض احکامنی امتلرینك قابلیتنه کوره نسخ واولیا
دخی طریق سلوکده بعض اصولی ترك وبعضنی لمصلحة زیاده
ایدوب برفحوای (ولکل قوم هاد) هربری توابعنك اظهار قابلیات وترفیع
درجاتنه سعی ایدر نته کیم حضرت مولانا بوحکمتی بیان ایچون بیوررلر که
﴿ مثنوی ﴾ هرنبی وهرولی رامسلکیست ❊ هرنبی وهرولینك برمسلکی
واردر که صورة بربرینه مغایردر ﴿ مثنوی ﴾ لیك تاحق می برد جمله
یکیست ❊ لکن اول مسالکك جمله سی سالکی ناحقه ایلدر بوجهتدن جمله سی
بردر فی الحقیقه طرق مختلفه وسبل متفرقه اولدرکه سالکی مقصد حقیقی یه
ایصال ایتمیه پس اومقوله مسالك مهالکدن نهی اولنوب (ولاتتبعوا السبل
فتفرق بکم عن سبیله) بیورلمشدر فاما برفحوای (الطرق الی الله بعدد انفاس
الخلایق) صد هزار وهزار طرق بسیار مقصد اصلی یه هدایت ایتدیکی
صورتده نظر آکاهده یك راهدن غیری دکلدر واختلافات شرایع انبیا

ومغایرات مسالك اولیانك صورت تباینانی مسترشدینك قابلیاتی حسبیله در
﴿ گلشن ﴾ کسی بر سر وحدت گشت واقف * که او واقف نشد اندر
مواقف * برو تو خانهٔ دل را فرو روب * مهیا کن مقام وجای محبوب *
چو تو بیرون شدی او اندر آید * بتو بی تو جمال خود نماید * ای مستمع قابل
وطالب مقبل خورشید انوار محبت مولانا جلال الدین محمد قدس سره الامجد
اسرار وحدتدن بوقدر نکات بسیار اظهار ایتمکله گویاکه مستمعیندن بعض
فهوم قاصره اصحابی خلجان واضطراره دوشوب جمله ده ساری اولان سر
احدیتی انکار ایتمکله پرتو اشعهٔ آفتاب گفتارن لحاف فیم دهانده اسرار
ایدوب بیوررلر که ﴿ مثنوی ﴾ چونکه جمع مستمع را خواب برد * چونکه
جمیع مستمعی خواب ایلندی ﴿ مثنوی ﴾ سنگهای آسیارا آب برد * احجار
آسیابی آب ایلندی یعنی چونکه جماعت شونده بی دیدهٔ یقین وعین وحدت
بیننلر بن خواب کثرت ونوم غفلت ستر ایتدی آسیاب زبان اسرارك احجار
گفتارنی آب غیرت گردکار ربوده قیلوب طاحون دهانك چرخ لسانی دور
وحرکتدن کسسته اولدی ومیاه قوت ناطقه منبع قلبه عود ایدوب دریای
خفاده گم اولدی ﴿ نظم ﴾ ز توحیدت شود این سر بدیدار * نمی گنجد
حقیقت این بگفتار * ولی گفتار بهر سالکانست * نمود ذات عین واصلانست *
ایمدی ای مستمعین ﴿ مثنوی ﴾ رفتن این آب فوق آسیاست * بو آب عذب
نطقك مجراسی آسیاب گفتار پند شعارك فوقنده در یعنی قاف قرب معانی
وطور سینای تجلیات سبحانیدن اولوب واول مجرای اسنی وعین معنادن جدا
اول الفاظ وحروفه دوکلوب ﴿ مثنوی ﴾ رفتنش در آسیا بهر شماست *
آسیاب نطقه روان وناودان زباندن جریان ایتمسی سزك منفعتکز ایچوندر
والا ﴿ مثنوی ﴾ چون شمارا حاجت طاحون نماند * چونکه سزك ایچون
طاحون ارشاد ونصیحت وآسیاب پند وهدایته حاجت قالمدی ﴿ مثنوی ﴾
آب را در جوی اصلی باز راند * آب گفتاری ناودان زبانه اجرا ایدن
مرشد راه هدایت دثار کیر ومنبع حقیقی وجوی اصلیسی اولان دریای معانی یه
سوردی زیراکه ﴿ مثنوی ﴾ ناطقه سوی دهان تعلیم راست * ناطقه جانب
دهانده تعلیم وارشاد ایچوندر ﴿ مثنوی ﴾ ورنه خود آن نطق را جوی
جداست * یوخسه آب نطقك بر بشقه نهر حیاتی وار در یعنی آب نطقك
چشمهٔ دهان واولهٔ زباندن حیاض اسماعه جریان ایتدیکی مستمعین

مسترشدینك تعلیم وارشادی ایچوندر یوخسه اولیاء کرامك کلام معجز
نظام ابرازنه احتیاجی یوقدر بلکه انلر نوش ایتدیکی آب حیات کلام نفسی نك
بی حروف لفظ وصوت راوز که نهر صفا وعین مصفاسی وار در که
﴿ مثنوی ﴾ می رود بی بانك و بی تکرارها * اول جوی معنوی بی صوت
وتکرار و بی حروف وگفتار رفتار ایدر ﴿ مثنوی ﴾ تحتها الانهار
تاگلزارها * اول وحی الهی ونفس رحمانی والهام ربانی اولان کلمات
سبحانیه نك تحتنده انهار حقایق و بحار معانیٔ دقایق جریان ایدوب لب
جویبارنده عجیب وغریب گلزار انوار تجلیات بی تکرار وسبزه زار اسرار
مکاشفات بی شمار وار در آه ای دل آگاه محمود شبستری نه خوب دیمشدر
﴿ گلشن ﴾ یکی دریاست هستی نطق ساحل * صدف حرف وجواهر
دانش دل * بهر موجی هزاران در شهوار * برون ریزد ز نقل و نص
واخبار * هزاران موج خیزد هر دم ازوی * نگردد قطرهٔ هرگز کم ازوی *
وجود علم ازآن دریای ژرفست * غلاف در او ازصوت وحرفست * معانی
چون کند اینجا تنزل * ضرورت باشد اورا از تمثل * آه ﴿ مثنوی ﴾ ای
خدا جانرا تو بنما آن مقام * الها ملکا پرورد کارا جان ناتوانه اول مقام جنت
آشیانی سن گوستر ﴿ مثنوی ﴾ که درو بی حرف می روید کلام * که اول
مکان لامکانده کلام جان بی حروف وصوت نمایان اولور ﴿ مثنوی ﴾ تاکه
سازد جان پاك از سر قدم * تاکه جان پاك وروح چالاك سردن قدم دوزه
یعنی مشی اقدامی سر الهام ایله اولوب وسر اطاعتی تحریك گام ایدوب
﴿ مثنوی ﴾ سوی عرصهٔ دور و پهنای عدم * عرصهٔ دور وسیع فنا وعدم
ومیدان سرور منبع بقا وقدم جانبنه روانه اوله آه کیم اول عرصهٔ پهنای عدم
ودشت وصحرای قدم ﴿ مثنوی ﴾ عرصهٔ بس باگشاد و بافضا * زباده
گشاده بر عرصهٔ مشاهده وغایت وسعتله بر فضای معاینه در که ﴿ مثنوی ﴾
وین خیال وهست یابد ز و نوا * بو خیال وجود وهستیٔ مفقود قدرت ونوا
ورونق وغنایی اول عرصهٔ پهنادن بولور آه ای سالك راه مولانا خدا وندگار
قدس الله سره مقام اسنی وعرصهٔ پهنا ایله جنت ذاتی یه اشارت ایتمشلر در
زیرا اول بر مقامدر که لامکاندر و کلام بی حرف وصوت اول مقام باگشادك
شانندندر آه کیم عند المحققین جنت صورت جمعیت کمالات ذات واسما وصفات
سبعهٔ ذاتیه دن عبارت اولوب وجملهٔ اعیان ثابتهٔ کائنات فطرهٔ اولی ونشأهٔ

مطلب
در تحقیق جنات
ذاتیه واطوار
بعض تجلیات
الهیه

علياده جمعيت مزبوره اوزرينه مفطور اولمشلردر كما قال عليه السلام (كل مولود يولد على فطرة الاسلام فابواه يهودانه او ينصرانه او يمجسانه) ودوزخ دخى صورت جمعيت مذكوره نك انتفاسندن عبارتدر ﴿نظم﴾ اى كه بودى مرغ باغ هشت در * سوختى اززخم مار هفت سر * صحبت اين ماردرخونت فكند * ور بهشت عدن بيرونت فكند * پس بحسب مناسبت ذاتى و بر مقتضاى موانست فطرى جميع نفوس طالب وطن اصلى وراغب موطن ازلى اولمغله حضرت مولانا دخى ارشادا للطالبين * م * اى خداجان را تو بنما آن مقام * ديبوب وطن ازلينك طريق طلبن تعليم وافاده بيوروب واول مثنويده * م * هر كسى كو دور ماند از اصل خويش * باز جويد روزكار وصل خويش * قوليله بو مقام اسنايه اشارت بيورمشلردر * اعدى محل اشتباه دكلدر كه صورت جمعيت مزبوره وهيئت تركيب مذكوره مجموع اجزانك اجتماعندن حصول پذير اولوب وعدم وانتفاء صورت جمعيه كه دوزخ انفسيدن عبارتدر امور مذكوره دن برينك رفع وانعدامى ومقتضاى اسماء سبعهٔ ذاتيه دن برينك اختفاسيله حصوله كلور مثلا وجود مركب اجتماع تمام اجزادن ظهوره كلوب فاما اعدامنده ارتفاع جزؤ واحد مكتفيدر فلهذا دوزخى اولمق بهشتى اولمقدن دشوار اولوب برمصداق (حسنات الابرار سيئات المقربين) ارباب قرب وحدت اقل من القليلدر ورياضت ومجاهده وتزكيه وتصفيه دن غرض هرسالك وسائر دركات دوزخ جهالت ونكبات غياهب ضلالتدن نجات بولوب بحسب درجاتهم ومن حيث كمالاتهم حقيقت بهشتدن عبارت اولان قرب ازلى وفطرت اصليلرينه ارتقا واعتلادر وتفاوت درجات استعداد ذاتى يه كوره در واختلاف قابليته دخى حكمت بودركه مرتبهٔ احدية الجمعيه ده شؤنات ذاتيه اوزرينه فيضان ايدن فيض اقدس بالتجلى الذاتى متفاوتدر پس مراتب مقربين ومدارج معارج موحدين بربرندن متفاوته اولور ﴿نظم﴾ سير هر كس تا كمال او بود * قرب هر كس حسب حال او بود * لاجرم چون مختلف افتاد سير * هم روش هر كز نيفتد هيچ طير * چون بتابد آفتاب معرفت * از سپهر آن ره عالى صفت * هر كسى بينا شود از قدر خويش * باز جويد درحقيقت صدر خويش * (اسعدنى الله واياكم بنور التجليات وبالفوز بدخول درجات الجنات بحرمة سيد الكائنات عليه اكمل التحيات) آه اى طالب فوز ونجات وقابل انوار تجليات علم شريفه خفى اولميه كه جنات تجلياتك ايكى مجلى

وايكى موطن ومأواسى واردر يعنى مجلاى اول مرتبهٔ ذات بحت واحديت ومرتبهٔ لاهوتدر ومأواى ثانى مرتبهٔ واحديت ومصطبهٔ كثراتدر كه عدم اضافى يعنى عالم جبروت وعالم امر وملكوت ومرتبهٔ برزخ وملك وشهادت وعالم ناسوتدر اما تجلىٔ اول كه عالم لاهوت وغيب هويتدر تمام مراتب وعوالم واول عالمده مندرج اولان اعيان واكوان واكا متعلق اولان خصايص امكان ونصايص زمان ومكان مرتبهٔ مزبوره ده كثرات اسما وصفات وتجليات ودرجات جنات ودركات سفليات لوازمى اولان آلام وعقوبات مجلاى اولده رنك احديت ولاتعين وبى نامى وبى نشانى ايله مندمج اولوب تجلىٔ ذاتى رنك بى رنكى ايله رسيدهٔ حد شهود اولور وعند الحقيقة عين تجلىٔ ذاتى ايله متعين اولان صور شؤنات احديهٔ ذاتيه اولان حالت اولابى قادحه اولماز زيرا حالت مزبوره ده شؤنات ذاتيه وجه مشروح اوزره رنك بى رنكى وتجلىٔ ذاتى ايله منصبغ وعين ذاتده نمايان اولور فاذا كان كذلك عارف آكاه بعد ازفناء ذاتى بقاء ذاتى ايله متحقق اولدقده شهود ذاتى بى شهود وصفىٔ علمى ايله شاهد اولوب متضمن جنات سائره اولان جنت ذاتى كشف نقاب وفتح باب ايدروسر شهود علمى يه واصل وعنوان وصفى ايله تجلىٔ ذاتى يه نائل اولدقده اولا نعت علمى ايله موصوف بعده صفات حيات وقدرت وارادت وسمع وبصر وكلام ايله متجلى ومتصف اولوب جنات ذاتيه وصفاتيه يه دخوله لايق وصورت جمعيت صفات سبعهٔ ذاتيه ايله متحقق اولور ومجموع مذكور صورت جمعيت آدمده على المراتب التسع اجتماع ايتمكله (خلق الله آدم على صورته) بيوريلور وبعد زان نعت تكوين ابداعى ايله عقل اول متحقق اولوب عشرهٔ كامله اتمامه ايريشور پس جنت اولى جنت ذاتيه وجنت ثانيه بهشت اسمائى وصفاتى وجنت علمى وعقليدر پس چونكه حق جل وعلا عارف كامله تجلىٔ ذاتى واسمائى وصفاتيله تجلى ايدوب جمال وحدت مشاهده سنه واصل وجنت ذات واسما وصفاته داخل وتوحيد ذاتى وصفاتى واسمائى يه نائل ايليه مرتبهٔ احديه ده عنوان ذاتى ووجه هويت عينى ايله حد شهوده رسان ونعوت اسمائيه وصفاتيه على التفصيل نمايان اولور زيرا ذات همان اول ذاتدر كه مرتبهٔ احديه ده تجلىٔ ذاتى عنوان ذاتى ونعت احديه ايله مبهر ومرتبهٔ ثانيه ده تجلىٔ ذاتى عنوان وصفى ونعت اسمى ايله جلوه كر اولوب داخلدن وياخود خارجدن برامر آخر دكلدر كه حتى مغايرت

ووجود غیره حکم اوله (هو الاول والآخر والظاهر والباطن وهو بکل شیٔ
علیم) وقال تعالی (فاینما تولوا فثم وجه الله) وقال (الله نور السموات والارض)
واکمل اصحاب توفیق شیخ محیی الدین عربی رضی الله عنه بو معنایی تحقیق
ایچون (الحمد لله الذی خلق الاشیاء وهو عینها) بیورمشلردر فاماذکر اولنان
مقام اسنی بر طور اصلی درکه ماورای عقلده در پس مادام که سالکی جذبهٔ
رحمانیه طور عقلدن مجرد ایتمیه بو اسرار خفیه یه فهمی ایرشمز زیرا اسرار
مذکوره نك فهمی خصایص علوم لدنیه دن اولوب وحق سبحانه وتعالی
عقلی اقامت عبودیت ایچون خلق ایتمکله بو سرك ادرا کندن عاجز وغافلدر
کما قال علیه السلام (العقل لاقامة العبودیة لالادراك سر الربوبیة) وروی بعض
المحققین عن النبی علیه السلام انه قال (سألت جبرئیل عن علم الباطن قال سألت
الله عن علم الباطن قال هو سر بینی و بین احبائی واصفیائی اودعته
فی قلوبهم لا یطلع علیه ملك مقرب ولا نبی مرسل) آه ای عارف آگاه بعدزان
چونکه حق جل وعلا مجذوب سالك وعارف کاملی استصحاب شهود تجلیٔ
ذاتی وصفاتی واسمائی ایله مرتبهٔ احدیه وعالم جبروتدن منزل ملکوتی یه
تنزیل ایلیه صور تجلیات افعالی وهیئات حیات روحانی ایله وجوه تجلیاتی
مفصلا سیر ایتدیروب حد شهودده ایرکورر وجنات مزبوره یه جنات روحانیه
وذکر اولنان تجلیاته تجلیات افعالیه دینلور وتجلیات مزبوره صفت حیاتله
اولوب جنات مزبوره نك اعیانی صفات روحانیه ونعوت نفسانیه ایله نمایان
اولور * پس سالك عارف دستور مزبور اوزره بو مرتبه دن دخی مرتبهٔ برزخی یه
کتور یلوب تجلیات مزبوره ده اولان جناته مثالیه و برزخیه دینلور بو مرتبه دن
دخی مرتبهٔ شهادی ودورهٔ ملکی یه هبوط ایدوب تمام تجلیات مذکوره جنات
ذاتیه واسمائیه وصفات سبعهٔ ذاتیه صور افلاك مکوکب وغیر مکوکب ومرتبهٔ
ادناده ظاهر اولوب تجلیٔ مزبوره تجلیٔ آثاری وجنت جسمانی دینلور وجنت
دخی من حیث الکلی نوعین اولوب بری آفاقی و بری انفسیدر که بونك تحقیقی
مثنویٔ شریفك دیباجه سنده (وهو جنان الجنان ذو العیون والاغصان)
بیوردقلری محلك شرحنده تفصیل اولنمشدر الحاصل کاشف اسرار یقین
مولانا جلال الدین قدس الله سره اشبو ابیات سابقه ایله ذکر اولنان اسراری
بیان ومراتب تنزلاتی تبیان ایدوب بیوررلر که * مثنوی * تنکتر آمد
خیالات ازعدم * خیالات عدمدن تنکتر کلدی * مثنوی * زآن سبب باشد

خیال اسباب غم * اول سببدن خیال اسباب غم اولور کرچه کیم عدم دخی
لا تعینه نسبت تنکدر ولکن خیال عدمدن تنکر کدر و یاخود مفضل منه مراد
اولیوب بلکه ارادهٔ مبالغه ایله خیالات عدمدن زیاده تنك کلدی انکیچون
خیال اسباب غمدر دیمك اولور زیرا تنکلکده غم مقرردر پس باعث غم تنکلك
اولدیسه خیال تنك اولدیغیچون اسباب غمدن اولور وعدمدن مراد عدم
اضافیدر که وجود عوالمی تقدم ایتمشدر ومطلق وجود عدم مضافه
معطوفدر زیرا عدم سابق اولمسه وجود لاحق ظاهر وتعین اول واحدیت
ولا تعین دخی بر برندن متمیز و باهر اولمازدی نته کیم بونك تحقیقی مثنویٔ شریفده
(سؤال کردن رسول روم از عمر رضی الله عنه) بیاننده * م * بر عدمها کان ندارد
چشم و کوش * چون فسون خواند همی آید بجوش * بیتنك شرحنده بیان
اولنمشدر وخیالدن مراد عالم مثالدر که عدمدن وجوده کلور وعالم خیال
عدمدن صادر وعدم مثاله مصدر اولدیسه عالم عدم وسیع وعالم خیال ضیق
وسبب تنکی اولور زیرا بر امر مستوره امر غمه دیرلر وعلی هذا المعنی عالم
خیال عدم مضافدن دور ومستور اولدیسه مظروف اولدیغی اعتباریله
کندو دخی سبب تنکی وغم و باعث ضیق والم اولور فلهذا * مثنوی *
بازهستی تنکتر بود از خیال * کیرو وجود عالمی عالم خیالدن تنکتر اولدی
زیرا تنکدن صدور ایدن تنکتر اولور * مثنوی * زآن شود در وی قمر همچون
هلال * اول سببدن قمر وجودده هلال کبی اولور یعنی وجود خارجی عالم
خیالدن اصغر اولدیغی شوندن معلوم اوله که جرم قمر ارباب رصد قولنجه
ذهنده زمینندن قرق ایکی جزؤده بر جزئی و بر جزؤك سدسی مقداری وابن
عباس رضی الله عنهدن روایت اولندیغی اوزره التمش زمین قدر ایکن وجود
خارجیده هلال کبی کورینور و یاخود خیال تنك سبب غم واندن تبادر ایدن
وجود خارجی عین غم اولمغله وجود ماه دخی قید هستیٔ موهومه بند
اولدیغیچون نورنه فتور و بدرنه قصور کلوب وجود خارجیده کاه بدر وکاه
هلال کورینور بند غمدن خلاص اولماز وکذلك مطابق عدم اضافی اولان
حقایق معانی جمیع دقایقی ایله جبروت خفی وملکوت نهاده ثابته اولوب حد
وغایتی یوغیکن تصور وخیال و وجود ذهنی یه کلدکده من حیث تصور
المفهوم تنکتر اولوب وتصوردن تنزل و وجود خارجیسی اولان الفاظ
وحروفله ترکب ایتدکده دخی زیاده تنکتر اولوب فلهذا بدر منیر معانی

سررشتهٔ زبان وشكاف هلال شكل دهاندن ظهور ايتديكى جهتدن هلال كبى
كور ينور وارباب حسك مدخل اسماعنه داخل اولدقده هلالدن احقر
وذره دن اصغر اولور فلهذا مولانا خداوندكار بيوررلر كه ❊ مثنوى ❊
بازهستى جهان حس ورنك ❊ كيروحس ورنك جهانك وجودى ❊ مثنوى ❊
تنكتر آمد كه زندانيست تنك ❊ تنكتر كلدى زيرا كه بو عالم حس وشهادت
برزندان تنكدر وسبب تنكى نه دردية سؤال اولنورسه ❊ مثنوى ❊ علت تنكيست
تركيب وعدد ❊ علت تنكى تركيب وعدددر زيرا تعداد وتركيب محدوددر
وهرمحدود نامحدوده كوره تنكدر پس عدمدن خيال وخيالدن وجود
ووجوددن حس ولون متبادر اولوب تعدد وتركب وجوده كلكله ذكر اولنان
عدد وتركيب سبب تنكئ عالم حس اولشدر وكذلك حس دخى مقتضئ
تعدد وتركب اولمشدر زيرا اعدادى ❊ مثنوى ❊ جانب تركيب حسها
مى كشد ❊ جانب تركيبه حواس جذب ايدر يعنى مادام كه مرتبهٔ حس ورنكدن
خلاص اولمادقچه اوجات وحدت وبى رنكى حصوله كلمز زيرا قوت حاسه وعالم
شهادت وناسوت اعداددن مركب اولمغله اهل حواسى عدد وتركيبدن جدا
ايتمز ودركات عناصر وطبايع وغياهب اسافل واداينىدن قورتلمز وفلك محيط معنى
جانب مركزه كفتاره حركت ايتدكده حركتى انقباضى ومرتبهٔ بعد مرتبهٔ دوائرى
بربرندن اصغر اولوب ومركزه اقرب اولان دائره‌نك دخى مسافه‌سى اقصر
ومدت دورى اخصر اولور امامركزدن محيطه واقع اولان حركتى انبساطى
ودوائر ترقياتى بربرندن هزار وهزار وسيع ومنيع ومرتبهٔ عدم نامحدود
ونامتناهى اولور ايمدى بنم روحم سندخى ضيق تركبدن خلاص ايسترايسك
جانب اعلا ومبدأ اوله حركت ايدوب ❊ مثنوى ❊ زآن سوى حس عالم
توحيد دان ❊ اول حس وشهادت جانبندن عالم توحيدى بيل يعنى هستئ جهان
حس وصورت ونمايش انواع اون وكثرتى اول احدى الذاتك كثرات اسماء
متقابله وصفات متضاده‌سنك مظاهرى اولديغن ملاحظه ايدوب اثردن مؤثره
استدلال طريقى اوزره عالم توحيدى فهم قبل وتركيب وتعداد واختلافات
وكثراتدن كذر ايدوب ❊ مثنوى ❊ كريكى خواهى بدان جانب بران ❊
اكر برلك ديلرسك جانب وحدته سور وحس وشهادتده اولان الوان كثرت
وانواع صورت قيدنه بند اولوب وحدتدن قالمه زيرا حس وصورتده ضيق
مغايرت مقرردر اما مرتبهٔ احديت وعين وحدتده تعدد وكثرت ومغايرت

ومباينت يوقدر بلكه جهان برامر اعتبارى اولوب جميع اعداده سارى
اولان واحددر وكذلك كلام نفسى اولان ❊ مثنوى ❊ امر كن يك فعل
بودونون وكاف ❊ درسخن افتاد ومعنى بودصاف ❊ امر كن تركب حروف
وتعدد الفاظدن مجرد فعل واحد ايدى پس نفس ربانى وارادت سبحانى
اولان فعل امرك كاف ونون ايله تركبى تعبيرده وصوت ولفظ ايله تكونى
تكلمده‌در يوخسه من حيث المعنى تركبدن برى وتعدددن عاريدر حقا كه
جهان امر وخلق بكنفس ربانيدن ظاهر وبرتجلئ جمالئ رحمانيدن متبادر
اولوب وجود علميدن وجود عينى يه تعينات شخصيه وتكونات صورخارجيه
كلوب انواع قدرت عجيبه واصناف آثار حكمت غريبه بديدار اولدى ولكن
اول احدى الذات وسرمدى الصفاتك نه وحدتنه كثرت واقع ونه كثرت
وحدتنه مانع اولدى بومصداق ❊ بيت ❊ جهان امر وخلق اينجا يكى
شد ❊ يكى بسيار وبسيار اندكى شد ❊ امر وخلق وجسم وروح وجود واحددن
موجود اولوب حقيقت نوعيه‌لرى باعتبار الافراد والاشخص بسيار وحقيقت
وماهيتلرى اعتباريله اندكدر ومشاهده اولنان تعدد وكثرت وجود وهمى
وخيالى ونمود بى بود در پس عقل انسانى مبصرات وغير مبصراتده كتاب
تنزلات وصحايف استدراكات ومناشيرادراكاتى طى ايدوب نفسى دخى محل
تأثيرات اولان قيد تغيراتدن خلاص اولسه هر برى حجاب هجر وفراقدن
خروج واوج منيع وحدته عروج ايدوب وجه كريم ربانى مشاهده سنه لايق
ونور صفات وذاته مجلوه برمرآت مصفا اولور وعين وحدتى خدا بين اولوب
حاضرى حب ناظر وظاهرى عشق طاهر ايله تماشا قيلوب (هو الاول والآخر
والظاهر والباطن) نه معنا اولديغن حق يقين ايله كورر وهزار دستان زبانى
نغمه زن كلزار جنان اولوب مغربينك بوابياتنى اوقور ❊ شعر ❊ اى همكى
صفات من آينهٔ صفات تو ❊ نيست حيات من بجز شعبهٔ از حيات تو ❊ جام جهان
نماى من صورت تست اكرچه هست ❊ جام جهان نماى من صورت
ممكنات تو ❊ كنج تويى طلسم من ذات تويى واسم من ❊ حل شود از ظهور
من جملهٔ مشكلات تو ❊ خلاصهٔ كلام اى عارف خير انجام ❊ مثنوى ❊ اين
سخن پايان ندارد بازكرد ❊ بوكلمات عجيبة النكات نهايت وغايت طوتمز كرو
قصهٔ شير وسر انجام كرك وروباهه رجوع قيل كه ❊ مثنوى ❊ تاچه شد
احوال كرك اندر نبرد ❊ عاقبة العاقبة احوال كرك نبرد شيرده نيه منجر اولدى

ادب کردن شیر کرك را که در قسمت بی ادبی کردی

قسمتده بی ادبانه حرکت ایلدك دیو شیر غیور کرك مغروری تأدیب ایتمه سنك
بیاننده در القصه ❊ مثنوی ❊ کرك را بر کند سر آن سر فراز ❊ کرکك بی ادبك
باشنی قوپاردی اول شیر سر فراز ❊ مثنوی ❊ تا نماند دو سری و امتیاز ❊
تا که ایکی ریاست وسیادت وهیچ وجهله امتیاز و بینونت قالمیه یعنی موهوم
اولان وجود نابود مفقود اولوب حرم سرای وحدتده کثرت اولمیه وحی
لایموت اول لایزال ولایفوت ایدوکی ظاهر اولوب کندولرده مستقل وجود زعم
ایلیلرك خیالی باطل اوله وعبد عاجزك کسب وفعلی اول خالق وموجدك
صنع وایجادی اولوب وامر کن ایله وجوده کلوب واقتضاء اسم ممیت وقهار
ایله عدم اصلیلرینه کیدوب (لاخالق الاالله) مفهومی بدیدار اولوب عبد خدا
امرنده مجبردر پس کندو فعلنك خالق وموجدیدر دیو کرك خود نما کبی
قدریه وایجادده آخری حقه شریك ادعا ایلیان ثنویه و بالجمله طریق
توحیددن رو کردان اولان خود بینان قهر جباره مبتلا اولدقلرنده جزالرین
بولوب حقیقت حال (فکشفنا عنك غطاءك فبصرك الیوم حدید) موجبنجه
هر برینك معلومی اوله ایدی تحقیق بیل که شو قهر وغضب وعذاب وتعب که
سکا مسلط اولمشدر ❊ مثنوی ❊ فانتقمنا منهم است ای کرك پیر ❊ فانتقمنا
منهم آیت کریمه سنك مفهومیدر ای کرك کهنه و پیر ❊ مثنوی ❊ چون
نبودی مرده در پیش امیر ❊ چونکه امیر او کنده مرده اولمادك یعنی ای
وجود بندنده وانانیت قیدنده قالوب کرك سیرت وعناد ومخالفتده سك جبلت
اولان قوجه قوردلر وخود نما و بدلقا چونکه فاعل مختار وقادر جبارك حب
ذاتی وتجلیء احدیتی ایله افناء وجود ایتیوب بو دو عدم وشعور ولاشعوردن
محو ومتلاشی اولمیوب برموجب (موتوا قبل ان تموتوا) موت اضطراریدن اول
اختیار کز ایله مرده حکمنده وارمدیکزو (کل شیء هالك الاوجهه) سرینی
هر آنده مشاهده قیلمه دیکزو (قل کل من عندالله) معناسن ذوق ایتمیوب کاه
طبیعیه ودهریه وکاه جبریه وقدریه مسالکنه دوشوب مخالفت امرده
مصرین واظهار بدع فی الدین ایدوب کندو عقل وهوا وآرای ناسزا کزه
تبعیتله ترك سنت ودعاویء باطله وکلمات مزخرفه کزه رواج ویرمکیچون
اقامت حجت ایله بذل دقت ایتدیکز پس عناد وعصیانده افراطکز بزم نار
قهر وغضبمزی مشتد ایدوب برفحوای (فلما آسفونا انتقمنا منهم فاغرقناهم

اجمعین) قید بند وجود اولان فرعون عنوده تسلیط ایتدیکمز قهر وغضبمز کبی
سزه دخی جنود قهر وانتقاممز مسلط ایدوب اودیهٔ جهالتده ضالین و بحار
غفلتده هالکین قیلدم وقلبکزی اسرار معرفتدن مختوم ومستور وعینکزی
انوار توحیددن محروم وکور ایلدم حتی اولیا واصفیایه رش اولنان انوار
لطایف و برمزی کور میوب قعر غوایته غرق اولدیکزو برفحوای
(فجعلناهم سلفا ومثلا للآخرین) عقاب وعذابده خلقکز اولان ضال وناخلفلره
سزی سالف وسزك احوالکزدن متنبه اولمق ایچون ارباب استهدایه سزی
عظه وعبرت وسزك جزاء ضلالتکزی انلره سبب هدایت ایلدم الحاصل
هر بر قهرمان وحدت نفس خود بین کرك جبلتی بو وجهله مظهر قهر وغضب
ایدوب ❊ مثنوی ❊ بعد ز آن رو شیر با روباه کرد ❊ اندن صکره شیر روباهه
توجه ایتدی یعنی عقل مستفاد ارباب معاده خطاب وانلری دخی تجربه
ایدوب ❊ مثنوی ❊ کفت این را بخش کن از بهر خورد ❊ ایتدی رو بها
بیکدن اوتوری بو موجود اولان شکاری بخش وقسمت قیل یعنی مقدما واقع
اولان تأویل اوزره اکر امور جزؤیه وکلیه وخفیه وجلیه ومحسوسه ومعقوله
ووهبیه وکسبیه الحاصل جمیع افعال وآثارده کیمك صنعی جار یدر سن دخی
توزیع وتقسیم قیل دیدی عقل سلیم واصحاب طبع مستقیم وسالکان طریق
قویمدن مستعار اولان روباه مهتدی دخی انواع خوف ورجا وکمال ایمان
وحیا ایله ❊ مثنوی ❊ سجده کرد و کفت کین کاو سمین ❊ سجده ایلدی
وایتدی ای شیر فرد وضرغام نبرد بو کاو زفت وسمین ❊ مثنوی ❊ چاشت
خوردت باشد ای شاه کزین ❊ سکا غدای چاشت اولسون ای شاه کزین
وپادشاه معدلت آیین ❊ مثنوی ❊ وآن بز از بهر میان روز را ❊ واول بز کوهی
وسط نهارده یعنی وقت ظهرده ❊ مثنوی ❊ یخنیء باشد شه پیروز را ❊ شاه
قوی الاقتداره بر یخنی اولور ❊ مثنوی ❊ وآن دکر خرکوش بهر شام هم ❊
واول غیری شکار که خرکوش در اخشام ایچون هم ❊ مثنوی ❊ شب چرهٔ
این شاه با لطف و کرم ❊ بو مقوله لطف و کرم ایله موصوف اولان شاه کرمك
کیجه غداسی اولسون یعنی عقل سلیم ایتدی الهی سیدی ومولای جزؤیه
وکلیه جمیع امور خفیه وجلیه ازلدن ابده وارنجه وازل وابد میاننده حاجز
اولان حالده جمله سی سنك صنع وایجادك اولوب اکر نیك واکر بد سنك
نقشکدر وهر بری سنك احدیت مطلقه وقدرت شامله وحکمت کامله کی

معرفلر اولوب عاقبة العاقبه رجوعلری سنك حضرتكه درحاشا كه عبد عاجزك
خلق وایجادده صنع ومدخلی اوله وترك مذهب اهل سنت وجماعت ایدوب
(ان العباد موجدون لافعالهم ومخترعون لها) دیو مسالك مهالك اعتزاله
دوشوب توزیع ایجاد ایلیه دیدی وكلیت ایله اموری حقه تفویض ایدوب
مؤمن موحد اولدی فلهذا ضرغام احدیت دخی عقل سلیمه رحمت وعنایت
ایله نظر عاطفت ایدوب ﴿ مثنوی ﴾ كفت ای روبه تو عدل افروختی ❊
ایتدی بارك الله ای روبه پاك نهادسن مهتدی اولوب چراغ عدلی افروخته
وروشنا قیلدك ﴿ مثنوی ﴾ اینچنین قسمت زكه آموختی ❊ بونجلاین قسمتی
كیمدن اوكرندك ﴿ مثنوی ﴾ ازكجا آموختی این ای بزرك ❊ ای عظیم القدر وسلیم
الصدر بونی نه محلدن اوكرندك وبویله جه قسمته نه یوزدن متفطن اولدك
﴿ مثنوی ﴾ كفت ای شاه جهان ازحال كرك ❊ روباه عقل ایتدی ای شاه
جهان وپادشاه زمین وآسمان كركك حالندن اوكرندم یعنی عقل سلیم اصحابی
ایتدی الها ملكا قادرا پروردكارا جمله اموری سكا سفارش ایتمك وسنك
كفالت ووكالتكه اعتماد قیلوب وجود موهومی محو وفنا ایتمكی بزدن اول قهر
وهلاكه كرفتار وذل عصیان ایله خوار وزار اولان فراعنه خلقت وكرك جبلت
اولان نمرود سیرتلردن عبرت آلوب اوكرندم وعجز وقصوردم بیلوب یوقلق
اختیار ایلدم دیوب كمر عبادتی میان طاعته بند ایتدی شیر وحدت دخی روبه
صاحب معرفتك لوازم آدابی كمال رعایت ایتدیكن كوروب دریای فضل
وعطاسی تموج ایلدی وغایت جودندن ﴿ مثنوی ﴾ كفت چون در عشق
ما كشتی كرو ❊ ایتدی ای روباه مؤدب چونكه بزم عشق هستی سوز مزده
رهن اولدك وكندوكی وجود مستقل بیلمدك وقسمتده كندوكی درمیان ایتمیوب
جمله بی بكا بلدیردك ایمدی خدمتك مشكور اولمشدر پس ﴿ مثنوی ﴾ هرسه را بركیر
وبستان وبرو ❊ شكارك اوچنی بیله قالدر وآل بوری وخوف وحزندن امین
اول ﴿ مثنوی ﴾ روبها چون جملكی مارا شدی ❊ ای روبه چونكه كلیت
ایله بزم ایچون اولدك یعنی سرمایهٔ وجودی حب ذاتیز یولنده خرج ایدوب
بزم عبد خاصمز اولدك ﴿ مثنوی ﴾ چونت آزاریم چون توما شدی ❊ سنی
نیجه آزرده ایدهلم كه چونكه سن بز اولدك پس سنی آزرده قیلق كندومزی
رنجیده ایتمك كبیدر الحاصل افناء ناسوت فی اللاهوت ایدوب وسنده سنلك
قالیوب محض رحمت وعین تجلیٔ وحدت اولش سن در ایمدی (من كان لله

كان الله له) مصداقنجه ﴿ مثنوی ﴾ ما ترا وجمله اشكاران ترا ❊ بز سنك
وجمله شكارلر سنكدر یعنی سنك بنم وبنم سنكدر وسنی بنم ایچون واكوانی
سنكیچون وجوده كتوردم كوزكده بینا ودلكده كویا ودستكده كیرا وپایكده
پویا وكرشكده شنوایم سنك صفاتك بنم وبنم صفاتم سنكدر وبرفحوای
حدیث (من شغله ذكری عن مسألتی اعطیته افضل مااعطی السائلین) خاطره
خطور ایتمدك ودیدهٔ آرزو كورمدك وكوش تمنا اشتمدیكی فضل واحسانم
ارزانی قیله یم پس همان طورمیوب ﴿ مثنوی ﴾ پای بر كردون هفتم نه برآ ❊
پای صدق وصفا وقدم عشق ووفایی آسمان هفتم رضایه وضع ایدوب
اوج وحدته عروج قیل حبذا ای روباه مقرب دركاه ﴿ مثنوی ﴾ چون كرفتی
عبرت از كرك دنی ❊ چونكه كرك دنیدن عبرت طوتدك ﴿ مثنوی ﴾ پس
تو روبه نیستی شیر منی ❊ پس سن روباه دكلسن بلكه بنم شیر مرغوب
وارسلان مطلوبم سن ایمدی ای روباه شیر خصلت (العاقل من اتعظ من موت
جیرانه) مضمونی اوزره فی الحقیقه ﴿ مثنوی ﴾ عاقل آن باشد كه عبرت كیرد از ❊
مرك یاران در بلای محترز ❊ عاقل اولدر كه بلای محترزده مرك یاراندن عبرت
طوته وبی ادبلردن ادب اوكرنوب غیر یلره اولان سیاستدن نصیحت آله
وطریق مستقیمدن خروج ایتمیه پس شیر زمان وهزبر دوراندن بونك كبی
لطف واحسان كورلدكده ﴿ مثنوی ﴾ روبه آندم برزبان صد شكر راند ❊
روباه اولدم زبانی اوزره یوز شكر سوردی یعنی فحمدا ثم حمدا دیوب زبان
جان ولسان جناندن صد هزار شكر بی شمار صدور ایدوب ایمدی شكر
وسپاس بی قیاس ﴿ مثنوی ﴾ كه مرا شیر ازپس آن كرك خواند ❊ كه بنی
شیر اول كركدن صكره اوقودی ﴿ مثنوی ﴾ كرمرا اول بفرمودی كه تو ❊
اكر بكا اول فرمان ایدیدی كه سن ﴿ مثنوی ﴾ بخش كن این راكه بردی
جان ازو ❊ بو شكاری بخش وقسمت قیل اول شیردن كیم جان ایلدردی
﴿ مثنوی ﴾ پس سپاس اورا كه مارا در جهان ❊ پس شكر وسپاس وحمد بی
قیاس اول موجد مكونات ومعین وچاره سازه كه بزی جهانده ﴿ مثنوی ﴾
كرد پیدا از پس پیشینیان ❊ امم سالفه وملل سابقه دن صكره وجوده كتوردی
وخاتم النبیین علیه صلوات الله رب العالمینه امت اجابتدن ایلدی
﴿ مثنوی ﴾ تا شنیدیم آن سیاستهای حق ❊ برقرون ماضیه اندر سبق ❊ تاكه
اول جلیل وجبار وعزیز وقهارك زمان سابقده قرون ماضیه اوزره سیاستلر بنی

ایشتدك وآیات كریمه واحادیث شریفه ایله عاد وثمود وفرعون ونمرود
وسایر عنود وجحودلرك تفصیل احوال ونتیجهٔ مآلكرینه واقف اولوب
هر برینك عدم اطاعات وفرط سیئاتلری مقابله سنده نه یوزدن مجازات ونه مقوله
عقوبات ایله استیصاللرینی رأی العین بیلوب نصیحت آلاوزو چراغ اعتباری
افروخته قیلوب ﴿ مثنوی ﴾ تاكه مازحال آن كركان پیش ٭ تاكه بزدقبرلر
اول ذئاب سابقه وكلاب سالفه نك حالندن متنبه اولوب ﴿ مثنوی ﴾ همچو
روبه پاس خود داریم بیش ٭ روبه كبی كندومزی زیاده حفظ ایدوب
صاقنه یوز یعنی انبیاء پیشین بعثنده مقهور اولان جبابره وفجره وجهلا
وكفره نك احوالندن عبرت آلوب اجابت دعوت وانقیاد واطاعت ایلیان ارباب
فطنت واصحاب هدایت كبی طریق ضلالندن كندومزی صیانت وحق سبحانه
وتعالینك رحمت بی غایه سندن توفیق وهدایت ومدد واعانت عنایاتنی رجا
ایدوب كوزمزی عبرت وكوكلمزی فكرت وجوارح وقوامزی طاعت وعبادتده
مستقر ومستمر قیلاوز وبرفحوای (نحن الآخرون السابقون) آخرده كلدیكمزی
سبب سبق عنایت بیلوب ارحم الراحمین واكرم الاكرمین اولان اللهه صدهزار وهزار
شكر بی شمار ایده وز ﴿ مثنوی ﴾ امت مرحومه زین روخواندمان ٭
بو سببدن بزه امت مرحومه اوقودی یعنی (امتی امة مرحومة) حدیث شریفنی
بیوردی ﴿ مثنوی ﴾ آن رسول حق صادق در بیان ٭ اول بیانده صادق
حقك رسولی علیه السلام ایمدی بو سعادت عظمی ودولت كبرایی فكر ایدوب
وپردهٔ غفلتی دیدهٔ عبرتدن رفع ایدوب برمغزای كریمهٔ غرای (فانظر واكیف
كان عاقبة المكذبین) ﴿ مثنوی ﴾ استخوان وپشم آن كركان عیان ٭ اول
كركان واریاب طغیانك استخوان وپشمنه عیانا ﴿ مثنوی ﴾ بنكرید وپند كیرید ای
مهان ٭ نظر ایدیكز وپند ونصیحت آلیكز ای عزیزلر زیرا الاجرم ﴿ مثنوی ﴾
عاقل ازسر بنهد این هستی وباد ٭ عاقل اولان بو هستیٔ فانی وكبر وغرور
وهوای نفسی باشندن قور ﴿ مثنوی ﴾ چون شنید انجام فرعونان وعاد ٭
چونكه آل فرعون وقوم عادك عاقبتلرینی ایشتدی وقهر وهلاك اولدقلرین
بیلدی ﴿ مثنوی ﴾ ور بننهند دیكران ازحال او ٭ عبرتی كیرند از اضلال او ٭
وعیاذا بالله تعالی اكر بو مرتبه دن صكره ترك نفس وهوا ایتیوب وكبر وغروری
باشندن قومیه لر ووجود موهو من افنا ایتیوب مهتدی اولمازلرسه غیریلر
انك حالندن برعظیم عبرت طوترلر وانك ضلالتندن حقه صیغنوب مهتدی

اولورلر ﴿ مناجات ﴾ ای تن مازتوچون موی ازبیم ٭ فرق وا ازتودل ما بدونیم ٭
تیغ بیت همه را درخون غرق ٭ دارد اینك اثرتیغ بفرق ٭ روبهانیم زخواری رنجه ٭
وای اكر شیر زند سر بنجه ٭ كرچه ازحیله ومكریم دلیر ٭ حیلها راشكند حمله شیر ٭
تازتو حكم امانی نرسد ٭ تن امید بجانی نرسد ٭ بنده جامی كه در افزایش تست ٭
چشم بر بخشش وبخشایش تست ٭ بخششی ورز وبخشای برو ٭ كرنبخشایی
ای وای برو ٭ ازجحیم سخطش ایمن دار ٭ در نعیم كرمش ساكن دار ٭
چشم جانش برخت روشن كن ٭ كلخن دهر بروكلشن كن ٭ بصف اهل صفایش
برسان ٭ بقدمكاه رجایش برسان ٭ پس حضرت مولانا من كل الوجوه
اولانا بو مناسبت ایله اشبو بینه وضمننده نیجه حصه ایرادنه شروع بیوردیلر

﴿ تهدید كردن نوح علیه السلام مرقوم را كه با من مپیچید كه ﴾
﴿ من روی پوشم باخدای می پیچید درمیان این بحقیقت ای مخذولان ﴾

نوح علیه السلام قومنی تهدید ایلمسی بیانده دركه بكا صارلمكز وكبر وعناد
ایتمكز كیم بن روپوش خدایم یعنی صفات حقله متصف اولوب بشریتم
جماله نقاب اولمشدر پس بكا عناد ایدرسكز فی الحقیقه اورتاده بن بوغم خدایه
صاریلرسكز وآنكله خصومت ایدرسزای مخذول ابدی ومردود ازلیلر
افصاح كلام وایضاح مرام بودركه چونكه نوح علیه السلامه یانوح قومكه
عذابم ایرشمزدن مقدم انلری انذار قیل دیو وحی الهی وخطاب سبحانی وارد
اولدی نوح علیه السلام دخی بحكم (من یطع الرسول فقد اطاع الله)
ای قوم بكا اتباع قیلكز ورسالتمه اعتقاد ایدیكز كیم بكا اطاعت حقه
اطاعت وبكا عصیان حقه عصیان در دیوب برفحوای (یاقوم انی لكم
نذیر مبین ان اعبدوا الله واتقوه) قومنی عبادت باری وطریق پرهیزكاری یه
دلالت ایلدی وتأكید نصیح ایچون ایتدی ای قوم زنهار غافل اولمیه سززیرا
بن كندی كارمی كارسازه كذاشته وهستیٔ موهوم روپوشی اورتادن برداشته
قیلدقده لاجرم (من كان لله كان الله له) حكمنجه بنم زبان وكوش ودست وپا
وجمله قوی وجوارحم آلت حق وصفاتم صفات حق اولوب بنی آزار آزار حق
اولور حقیقت حال بو در دیوب (ابلغكم رسالات ربی) مفهومنی ابلاغ
بیوردی نته كیم كاشف اسرار كردكار مولانا خداوندكار اسان نوحدن تحقیق
ایدوب بیورر ﴿ مثنوی ﴾ كفت نوح ای سركشان من من نیم ٭ نوح قومنه
ایتدی ای سركشلر بن بن دكلم پس سن سن دكلسن یانه سن دیرسكز

﴾ مثنوی ﴿ من زجان مردم بجانان می زیم ❊ بن جاندن اولدم یعنی روح
حیوانیدن قورتلدم جانان ایله دیری اولودم ﴾ مثنوی ﴿ چون بمردم از حواس
بو البشر ❊ چونکه حواس بشریه دن فانی اولدم (کنت سمعه و بصره)
حدیث قدسی سنك سری آشکار اولوب ﴾ مثنوی ﴿ حق مرا شد سمع
وادراك و بصر ❊ حق تعالی بنم سمع وادراك و نور بصرم اولدی آه ای غافل امت
﴾ مثنوی ﴿ چونکه من من نیستم این دم ز هوست ❊ چونکه بن بن دکلم بو نفس
هو دندر یعنی نفسم نفس رحمانی و نطقم کلام سبحانیدر ایمدی محقق بیلکز کیم
﴾ مثنوی ﴿ پیش این دم هر که دم زد کافر اوست ❊ بو نفسك او کنده
هر کیم دم اوره اول کافردر یعنی منکر اولان کافردر ﴾ شعر نسیمی ﴿ ایکه اهل
نظر جان دیدیلر کرچك ایمش * آغزکی نقطهٔ پنهان دیدیلر کرچك ایمش *
آدمك صورتنه سجده قلنلر کسنی * کوردیلر صورت رحمان دیدیلر کرچك
ایمش * صورتك منکرینه علم ایله ایمان اهلی * آدنی دیوله شیطان دیدیلر
کرچك ایمش * جنت اهلی که یوزك باغنه ای جنت وحور * خلد له روضهٔ رضوان
دیدیلر کرچك ایمش * ای نسیمی نظر اهلی که وجودك اوینی * لامکان کنجنه
ویران دیدیلر کرچك ایمش * حیفا ودریغا ای غافل ونا بینالر انبیا واولیایی
کندوکز کبی قیس ایدوب مرآت ذات سبحانی وآینهٔ صفات ربانی اولدقلرین
بیلیوب (ماهذا الا بشر مثلنا) دیو حقیر کور دیکز ولکن حقیقت حال بودر که
﴾ مثنوی ﴿ هست اندر نقش این روباه شیر ❊ بو مقرب درکاه اولان روباهك
نقشنده شیر واردر انبیا واولیایه نقش روبه تعبیری ارباب کفر وانکارك نظر
حسیلرنده شیٔ حقیر کورندکاری ملابسه ایله دریعنی مردان خدا اکرچه شکل
وهیئت وجسم وصورت جهتدن ضعیف الخلقه کورینورلر امام ایای قلبلرنده
تجلی ایلیان نور سبحانی ایله زیاده قویلر اولوب نقش روباه بشریتلرنده شیر آکاه
احدیت روپوش اولوب حق جل جلاله نك ید قدرت ونور هدایتلریدر
ایمدی زنهار وزنهار بدکردار اولمیه سزکه ﴾ مثنوی ﴿ سوی این روبه
نشاید شد دلیر ❊ حقیقتده شمس منیر وشیر دلیر اولوب سزك چشم غلط بینکزده
حقیر کورینان بو روباه غضنفر انتقامك جانبنه دلیر ولاابالی کتمك لایق دکلدر
﴾ مثنوی ﴿ کر ز روی صورتش می نکروی ❊ اکر من حیث الصوره انبیا
واولیانك شیران خدا اولدیغنی تصدیق ایتمز ایسك ﴾ مثنوی ﴿ غرهٔ شیران ازو می
نشنوی ❊ غرهٔ شیر ونعرهٔ ارسلانی اندن ایشتمز میسن یعنی انبیا واولیادن هیبت

خدابی شنوا وقدرت حق بینا دکلسن ایشتدك خود واکر نه وجهله ایشتدیك
دیرسکز مثلا جمله دن بری ﴾ مثنوی ﴿ کر نبودی نوح را از حق یدی ❊
اکر نوح علیه السلام اول حی ابدی وقادر صمدی دن برقدرت ونصرت
وشیر سرمدیٔ حضرت اولمیدی ﴾ مثنوی ﴿ پس جهانی را چرا برهم
زدی ❊ پس جهانیانی بربرینه نیجه اوروردی پس نوح علیه السلام یدی
قدرت ربانی ونفسی نفس سبحانی اولدیغیچون (رب لاتذر علی الارض
من الکافرین دیارا) دیو دعاء علیه ایتدکده وجه ارضده اولان جمیع کفار
غرق وهلاك اولوب هیچ فرد ودیار قالمادی و بك غره ایله عالم وعالمیانی بربرینه
اوردی ایمدی نوح علیه السلام برشیر قردکل بلکه ﴾ مثنوی ﴿ صد هزاران
شیر بود اودرتنی ❊ اول جنابك تنده صد هزار وهزار شیر حقیقت وید قدرت
ایدی ﴾ مثنوی ﴿ اوچو آتش بود عالم خرمنی ❊ اول آتش کبی سوزنده
وعالم برخرمن کبی ایدی ﴾ مثنوی ﴿ چونکه خرمن پاس عشر او نداشت ❊
چونکه خرمن جهان انك حفظ عشرینی طوتمدی وحقنی ادا قیلمدی
﴾ مثنوی ﴿ اوچنان شعله بر آن خرمن کماشت ❊ نوح علیه السلام دخی اول
خرمنك اوزرینه آنجلاین شعله حواله ایلدیکه برفحوای (واغرقنا الذین کذبوا
بآیاتنا) جمیع کفار ومکذبین غرق اولدی ایمدی پیش شیرده دلیرلك حماقت
وبلاهت وخرمن وجودی آتش غضبه اورمق خسارت وضلالتدر زیرا
﴾ مثنوی ﴿ هرکه اندر پیش این شیر نهان ❊ هر اول کسنه که بو شیر نهانك
حضورنده ﴾ مثنوی ﴿ بی ادب چون کرك بکشاید دهان ❊ کرك کبی بی ادبانه
آغز آچه لاجرم اکا جزاسن ویروب ﴾ مثنوی ﴿ همچو کرك آن شیر بر داندش ❊
ذکری سبق ایدن کرك معهودی یرتدیغی کبی اول شیر نهانی
بی ادبانه دهان باز اولان کستاخی دخی قهر وهلاك ایدوب ﴾ مثنوی ﴿
فانتقمنا منهم برخواندش ❊ فانتقمنا منهم آیت کریمه سنی اول بی ادبلرك اوزرینه
اوقور یعنی ﴾ مثنوی ﴿ زخم یابد همچو کرك از دست شیر ❊ کرك قسمت کوشیر
ز پنجه سندن زخم خورده اولدیغی کبی بو دخی دست شیر نهانیدن زخم یاب
اولوب قهر چاره کرفتار اولور فاذا کان کذلك ﴾ مثنوی ﴿ پیش شیر ابله
بود کوشد دلیر ❊ اول کسنه که پیش شیرده دلیر اوله احمقدر پس (ان احسنتم
احسنتم لانفسکم وان اسأتم فلها) فحوای کریمی اوزره اکر احسان واکر
اساءت کشی کندویه ایدر مثلا کرك بی ادبك قسمتده شرکتی باشن قوپاردی

ودوباهك تواضع ومسكنت ايله ادبه رعايت ايتديكى جمله شكاره مالك ايلدى
فاما غافل مباش كه شير صوريده واقع اولان اسباءتك جزاسى جانه زيان
وهزبر معنوى يه مقابله ومخالفت خسران ايماندر فلهذا حضرت مولانا
تنبيه غافلان ايچون بيوردلركه ﴿ مثنوى ﴾ كاشكى آن زخم برتن آمدى ٭
تابدى كايمان ودل سالم شدى ٭ نوايدى اوزخم مجرد جسمه كايدى تااوايدى كه
ايمان و دل سالم اوايدى يعنى كاشكى اول كفره وفجره عاقبة امردن غافل
اولميوب دنياده شير وپلنكلر ايله مقابله ايدوب جسملرى پنجه لرنده پاره پاره
اوليدى تك همان شيران خدا اولان انبيا واوليايه انكار وعداوت وعناد
ومخالفتلرى سببيله دولت اسلام وسعادت ايماندن محروم ومخلد فى النار
قالميه لردى ديو انلرك حالنه تأسفدر وياخود بعض اهل بدعت وضلالت
ومنهمك فسق وغوايت ومفرط شقاوت اولوب شناعتلرنده اصرار ايله بى توبه
وندامت موت اصابت ايدنلرك غالبا سوء خاتمه لرى احتماليله حاللرينه تأسفدركه
آه نوليدى عقاب وعذاب يوم حسابده انلرك اجسام محشورهلرينه اذاقه
اولنوب تك همان قلبلرى ونورايمانلرى ظلام كفردن سالم اولوب عذابده
مخلد اولميه لردى ديو كمال شفقت ايله تمنى ايدرلر اكرچه كيم كبائر اسلاميه عند
اهل السنة والجماعة ازالهٔ ايمان ايتمز ولكن يحتمل كه افراط واصرار افساد
عقيده ايدوب كيدرك منكر آخرت اولوب زمرهٔ كفره يه لاحق اوله اما طائفهٔ
معتزله (ان الاعمال جزؤ من الايمان) قوللريله عملى بين الكفر والايمان واسطه
طوتوب و (لا يزنى الزانى حين يزنى وهو مؤمن ولا يسرق السارق حين
يسرق وهو مؤمن) حديث شريفنك ظاهرينه استناد ايله ارتكاب كبائر
نفى ايمان ايدر زعم ايدوب كوياكه (شفاعتى لاهل الكبائر من امتى) حديث شريفنى
اوقومازلر (وان من مات مصرا على كبيرة يخلد فى النار ولا يجوز العفو عنه
ولا الشفاعة فيه) ديوب باب شفاعت ودرياى رحمتى كبائر امت مرحومه دن
مسدود صانورلر اما نجم الدين كبرى قدس الله سره (لا يزنى الزانى حين يزنى)
حديث شريفنك تحقيقنده بيوردلركه (والحق الذى نعتقده ان المراد بقوله
وهو مؤمن اى بان الله يراه اى ذاكرا حاضر القلب مع الله تعالى لم يستطع ان يعصى
حياء من الله تعالى فلا بد للعاصى من سدل الحجاب عليه حتى يقع فى المعصية
اقل الحجاب ان يقع فى تأويل او تزيين من النفس كأن تقول له نفسه ربك غفور رحيم
ولا يكون غفورا رحيما الا للمذنبين) وقال عليه السلام (شفاعتى لاهل الكبائر

مطلب
در بيان ازاله
نكردن كبائر ايمانرا
ودخول مرتكب
كبيره در نار
و بعض اوصاف
نار و موعظه

من امتى وبعيد ان الله يؤاخذ مثلك مادمت تستغفر الله وتقول له نفسه ايضا
افعل ما قدر عليك فانك لا تستطيع ان ترد ماقدره الله عليك وتفتح له نفسه
باب الرجاء الواسع حتى تهون عليه الذنب وقد اجمع اهل الكشف على انه
لا يصح لعارف ان يعصى الله تعالى على الكشف والشهود ابدا فان علمه
بان الله تعالى يراه يمنعه من الوقوع ٭ ايمدى اى مستمع مستعد نجم الدين
كبرانك تحقيقنه منفطن اولدكسه زنهار وزنهار تسويلات نفسانيه والقاآت
شيطانيه دن امين اولميوب كاه (لولم تذنبوا لذهب الله بكم ويجاء بقوم يذنبون
فيستغفرون الله فيغفر الله لهم) حديث شريفنى معصيته رخصت صانمه
وكاه كبار سلفدن سعت رحمته متعلق استماع ايتديكك اخبار دن غرا الغيوب
مثلا ابن عطا طيب الله رمسه نك (معصية اورثت ذلا وانكسارا خير من طاعة
اورثت عزا واستكبارا) قولندن غلطه دوشيوب ومحيى الدين عربى قدس الله
روحه فتوحات مكيه ده اواخر باب الحجده (اعلم ان بعض الناس قد ينفعه ذنبه
فيرد ابليس خاسئا وذلك كما اذا كان عند العبد عجب باحواله وكبر على اخوانه
ونحو ذلك فيقع فى معصية فيحصل له ذل وانكسار فيزول مرضه ويكتب
من التوابين) بيوردقلرينى فهم ايتميوب سكا معاصى وقبايح ايچون مسامحه
ورخصتدر زعم ايتميه سن بلكه (ومن يعمل مثقال ذرة شرا يره) نص شريفنك
دخى معناسنى ملاحظه ايله طريق ميان خوف ورجاده ثابت قدم اولوب
وحقدن اوتانوب هر آن وحالده حاضر وناظر بيله سن كما قال الشيخ
فى الفتوحات فى الباب الحادى والسبعين وثلثمائة (ان الاسباب المانعة للعبد
من الوقوع فى المعاصى اربعة اشياء لا خامس لها وهى الحياء من الله والخوف
من عقابه والرجاء فى ثوابه وعدم التقدير فى علم الله ففى الحديث (ان صهيبا
لو لم يخف الله تعالى لم يعصه) اى لان معه من الاسباب المانعة من الوقوع
ثلثة اشياء وهى الحياء من الله والرجاء لثواب الله وعدم التقدير فى علم الله) آه
ودريغاه اى مجرم پركناه وعاصى وكمراه اولان مسكين بى انتباه نيچون آكاه
اولمازسن ودرد دروندن توبه وآه ايتمزسن هيچ اولومك اكاز سن بالله
نارجحيمك حدتنى وعذاب اليمك بطش وشدتنى بيلیدك رشتهٔ رجايى كسته
كوروب نوليدى موجود اولميوب مفقود اوليدم ديردك وشب وروز يوزك دركاه
چاره سازه سوروب سر عبادتى زمين اطاعتدن قالدرميوب كوزك ياشنى
درياى عمان ايدردك مشكوة الانوارده يزيد الرقاشى دن روايت اولنوركه

بر كون جبريل امين خاتم النبيين عليه صلوات الله رب العالمينه كلدكده
حضرت شفيع المذنبين رخسار جبريلده تغير مشاهده ايتمكله ياجبرائيل
مالى اراك متغير اللون ديوب سبب سؤال بيوردى جبريل ايتدى (يامحمد جئتك
الساعة التى امر الله تعالى فيها بمنافخ النار) يعنى اشبو ساعت ايابده حق جل
جلاله ايقاد نار جحيمه امر قيلدى تغيرمه سبب بودر يامحمد ديدى پس رسول
اكرم جبريل مكرمدن ايقاد نارى خبرالدقده اى امين الوحى جهنمى بزه
وصف قيل ايشده لم بيوردى جبريل ايتدى (يامحمد ان الله تعالى لما خلق
جهنم جعلها سبع طبقات ان اهون طبقة منها سبعون الف الف جبل
من نار وفى كل جبل سبعون الف الف واد من نار وفى كل واد سبعون الف الف
مدينة من نار وفى كل مدينة سبعون الف الف محوطة من نار وفى كل محوطة
سبعون الف الف بيت من نار وفى كل بيت سبعون الف الف صندوق من نار
وفى كل صندوق سبعون الف الف نوع من العذاب ثم اوقد عليها الف سنة
فاحمرت ثم اوقد عليها الف سنة فابيضت ثم اوقد عليها الف سنة فاسودت
فهى الآن سوداء مظلمة والذى بعثك بالحق نبيا لوان مثل ثقب ابرة فتح منها
لاحترق اهل الدنيا والذى بعثك بالحق نبيا لوان رجلا بالمغرب يعذب لاحترق
الذى بالمشرق من شدة عذابها والذى بعثك بالحق نبيا لوان ذراعا من السلسلة
التى ذكرها الله فى كتابه وضع على جبل لذاب حتى تبلغ الارض السابعة قال الله تعالى
(خذوه فغلوه ثم الجحيم صلوه ثم فى سلسلة ذرعها سبعون ذراعا فاسلكوه)
بذراع الملائكة كل ذراع سبعون باعا كل باع ابعد مما بين الكوفة ومكة وقال الله
تعالى (لها سبعة ابواب لكل باب منهم جزء مقسوم) فقال النبى عليه السلام
اهى كابوابنا هذه قال لا ولكنها مخلوقة بعضها اسفل من بعض من باب
الى باب مسيرة سبعين سنة كل باب منها اشد حرا من الذى يليه فوقه سبعين درجة
(كلما ارادوا ان يخرجوا منها اعيدوا فيها) فقال عليه السلام من سكان
هذه الابواب فقال اما الباب الاول ففيه المنافقون وآل فرعون فاسمه الهاوية
والباب الثانى ففيه المشركون واسمه الجحيم والباب الثالث ففيه الصابئون
واسمه سقر والباب الرابع ففيه ابليس والمجوس واسمه لظى والباب الخامس ففيه
اليهود واسمه الحطمة والباب السادس ففيه النصارى واسمه السعير ثم امسك
جبرائيل فقال عليه السلام الا تخبرنى من سكان السابع فقال يامحمد لاتسألنى عنه
قال بلى ياجبريل اخبرنى فقال هو جهنم فيه اهل الكبائر من امتك الذين ماتوا
ولم يتوبوا فخر النبى مغشيا عليه زائلا عقله فوضع جبريل رأسه على حجره

مطلب
فى وصف جهنم
من لسان جبريل

مطلب
بيان سكان جهنم

حتى افاق فقال ياجبرائل عظمت مصيبتى واشتد حزنى او يدخل النار من امتى
قال نعم اهل الكبائر من امتك فبكى رسول الله وبكى جبرائيل فقال ياجبريل
اتبكى وانت الروح الامين قال بلى ولكن اخاف مما ابتلى به هاروت وماروت)
آه اى دردمندى درمان ومستغرق درياى عصيان راوىٔ حديث ايدر
حضرت فخر عالم وشفيع الامم وصف جهنمى وامت ضعيفه دن توبه سزوفات
ايدن ارباب كبائرك نارە دخوللرى لسان جبريلدن خبرالدقدن صكره
اول سرو روان انواع حزنله خرامان ومنزل روضة الجنانلرينه روان اولوب
آفتاب جماللرين اوچ كونه دك اعين ناسدن محتجب قيلوب صلوتدن غيره
چيقمادى وهيچ احده كلمات جواهر نكاتن اظهار ايتميوب صلوته قائم اولدى
وچشم مبارك كندن دردلرد وكوب سجده كاهى صولادى پس اصحاب
رضى الله عنهم دخى حبيب خدانك ناله سندن جكر بريان اولوب هر برى
درد درون ايله اغلادى وكوزلرين رنك ياقوته بويادى الحاصل يوم ثالثده
يار غار شفيق ابو بكر صديق رضى الله عنه باب سعادت رسوله واروب توقف
بيوردى وانواع حزن ونياز ايله السلام عليك يااهل بيت الرحمة هل الى
رسول الله من سبيل ديوب خاكپاى رسوله يوز سورمكه اذن ايستدى
ايچرودن هيچ احد يارد ويا قبول ايله صديقه جواب ويرمامكله براه جكرسوز
ايدوب اغليو اغليو دوندى وآتش حزنه ياندى بعده عمر الفاروق رضى الله عنه
واروب اكا دخى ردو قبولدن بر جواب صادر اولمامغله اول دخى آه وانين
وكريه وحنين ايله دوندى بعده سلمان رضى الله عنه واروب اكا دخى شيخين
افضليننده واقع اولان كبى جواب ويرلميوب سلمان فارسى اغليو اغليو باب رسوله
كاه كلوب وكاه كيدوب كاه طوروب وكاه اوطوروب بالاخره فاطمه يه واروب
عليىّ ايستدى بولمدى پس فاطمة الزهرا يه ايتدى يابنت رسول الله اوچ
كوندر كه بدر دجا شمس ضحا اعين ناسدن محتجب اولوب نمازدن غيرى چيقماز
وبر كمسه يه سويلمز وحضور سعادتلرينه يوز سورمكه اذن ويرمز جمال حقه دوش
اولان ديدهٔ نركسلرى قنلو ياش درياسى اولمش وياقوت احمره دونمش
ديوب آه وواه ايله اغلادى پس فاطمة الزهرا بدر منير منزل سعادتندن
حركت ايدوب اول آفتاب حقيقتك برج وحدتنه واردى وبر مقدار
باب سدرة المنتهى سنده توقف ايدوب السلام عليك يارسول الله انا فاطمة
ديوب مشاهدهٔ جماله اذن ايستدى اول سيد الاولين والآخرين دخى
سر مباركن سجده دن رفع ايدوب فتح باب ايله دخوله رخصت بيوردى

* پس فاطمه وجه کریم رسوله نظر ایتدکده کور دیکم حضرتك رخ
کلکونی صاراروب صولش وچشم خدا بینلری قانلو یاشله طولمش ومحاسن
شریفه لرینه اشك چشمندن روان اولان در و یاقوتلر دیزلمش فاطمة الزهرا
دخی نالان اولوب ایتدی یاحبیب الله نه مقوله حالدرکه حضرتکی بوبله
مشاهده ایلدك دیوب استکشاف بیوردی رسول مجتبا بیور دیلرکه یافاطمه
جبریل امین نزول ایدوب ابواب جهنمی وبعض اوصافنی نقل ایدوب وامت
ضعیفه مك اهل کبائری باب اولندن داخل جهنم اولاجقلرین خبر ویردی
سبب حزن وبکا اولدر دیو حدیث مذکوری تقریر بیوردی فاطمه ایتدی
یانبی الله جبرائیله سؤال بیور مدیکزمی کیم امت ضعیفه نه کیفیت ایله داخل
نار اوله‌لر رسول علیه السلام بیور دیلرکه یافاطمه بلی سؤال ایلدم خبر ویردیکه
امتکدن اهل کبائری ناره ملائکه سوق ر وسائر عصاة کبی انلرك یوزلری
سیاه وکوزلری ازرق اولماز وآغزلری مهرلنمز وشیطانله معا باغلنماز واوزرلرینه
سلاسل واغلال وضع اولنماز بیوردی فاطمه ایتدی یارسول الله یانیجه
باغلنورلر رسول علیه السلام ایتدی (اما الرجال فباللحی واما النساء فبالذواب
والنواصی فکم من ذی شیبة من امتی یقاد الی النار وهو ینادی واشیبتاه
وکم من شاب من امتی فیقبض من لحیته یقاد الی النار وهو ینادی واشباباه
وکم من امرأة من امتی یقبض علی ناصیتها تقاد الی النار وهی تنادی وافضیحتاه
واهتك ستراه حتی ینتهی بهم الی مالك وهم ینادون وامحمداه فلما رأوا مالكا
وزفیر النار وشهیقها ورأوا انها ترمی بشرر كالقصر وكأنه جمالات
فاذا عاینوها نسوا اسم محمد من الهیبة فیقول المالك لهم من انتم فیقولون
نحن ممن انزل علینا القرآن ونحن ممن نصوم شهر رمضان فیقول المالك
ما نزل القرآن الا علی محمد فاذا سمعوا اسم محمد صاحوا وقالوا نحن من امة
محمد) آه ای مستمند درکاه احیاء العلومده مسطور درکه مالکك کوزلرینك
شعرتینی یعنی کرپك یرلری که کوز قپاغنك کنارلریدر ایکی قپاغی کنارینك
ماببنی یوز ییلاق مسیره درنچسان که اهل کبائر انی کوردکده مالکدن امان
ایستیوب ای مالك بزه اجازت ویر نفسلریمزه اغلاشالم دیه‌لر پس مالك انلره اذن
ویروب امت ضعیفه برمرتبه کریه وانین وناله وحنین ایده‌لرکه حتی کوزلرنده
یاش قالمیوب قان اوله مالك بونلرك بو مرتبه بکا وحنینلرینه تعجب ایدوب
ای درمند و مسکینلر نه عجب اغلادیکز حزنله جکر داغلادیکز اکر بوناله

وبکایی دنیاده ایکن خشیت حقدن ایدیدیکز اشبو یوم حساب وروز عقابده سزی
نار عذاب احراق ایتمزدی اماشمدی اغلادیغکز نه بی مفید دیوب اول جانی
ومجرملری نار جهنمه طرح ایده‌لر اول حالده امت ضعیفه (لا اله الا الله)
دیوب توحید باری ایتدکلرنده نار عذاب اول مجرملردن هارب اولوب
احراقدن ابا ایلیه مالك نارك سرعتله فرارن کوروب (یا نار خذیهم)
دیو ناره شدت ایله خطاب قیله نار ایده یامالك بن بونلری نیجه اخذ ایدهیم
ونه وجهله احراق قیله یم که جمله سی (لا اله الا الله) دیوب حقی توحید ایتدیلر
دیدکده مالك ایده نعم (فبذلك امرهم رب العرش) یعنی یانار بونلر کرچك
موحدلردر ولکن رب عرش عظیم بونلری بوحالیله ناره امر ایتدی دیه پس
فی الحال نار دوزخ اهل کبائری اخذ ایدوب بعضنی قدمینه وبعضنی رکبتین
وبعضنی شکم بعضن دخی صدرینه وبعضنی حلقومنه وارنجه یاقوب نچسان
آتش دوزخ یوزلرینه واردقده مالك ناره ندا ایدوب ای آتش بونلرك وجوهنی
احراق ایتمه که دنیاده مسجدلره واروب یوزلرین یره سوروب چوق سجده‌لر
ایتمشلردر وقلبلرین دخی یاقمه که رمضان شریفده صائم اولوب چوق تشنه‌لك
چکمشلردر دیوب الی ماشاء الله شفاعته اذن حق اولنجه نارده قالوب یاحنان
ویامنان ویارحمن دیو چاغرشه‌لر واوساخ ذنوبدن تطهیر اولنوب قلبلرنده
اولان نور ایمان جلوه کر اولدقده ناردن خلاص اولوب داخل دار الجنان
اوله‌لر وذره ایمانی اولنلر مخلد قالمیه‌لر فلهذا مولانا خداوندکار دخی ارباب
عصیانه ترحم ایدوب نولیدی زخم شیر قهر انلرك جسملرینه کلوب ایمان
ودللری سالم اولیدی بیوررلر ودخی (وان منکم الا واردها کان علی ربك حتما
مقضیا) آیت کریمه‌سی نزول ایتدکده حضرت رسول علیه السلام جهنمی
نیجه وجوهله دخی وصف ایدوب (قعرها شدید وقعرها بعید وحلیها حدید
وشرابها صدید وکلامها هل من مزید) دیو لسان جبریلدن مفصل
ومشروح خبر ویردکده قلب فاطمه تحمل ایده میوب لایعقل اولوب دوشدی
وافاقت بولدقده (لیتنی لم اولد) بیوردی وابوبکر صدیق زاری زاری اغلایوب
(لیتنی کنت شاة ذبحونی واکلونی) دیوب عمر رضی الله عنه (لیتنی کنت شجرة
یقطعون) وعثمان رضی الله عنه (لیتنی لم اخلق) وعلی کرم الله وجهه (لیت امی
لم تلدنی) دیو هر بری بر یوزدن سویلیوب ومالك بن سلمه (النار النار) دیو صیحه
کنان صحرایه دوشوب نیجه کوندنصکره اصحاب رسول الله انی ارایوب برکوه

عايده صيحه ايدركوردبلر وكوجه تسكين ويروب حضور رسوله كتورديلر
پس حق جل جلالهنك بطش شديد وقهر وجلالى ملاحظه اولنورسه
خوف وخشيت وكمال حيرت ظاهر اولمغله مولانا خداوندكار دخى بيورورلركه
﴿ مثنوى ﴾ فوتم بدست چون اينجا رسيد ❊ چونكه سوز بورايه كلدى
كوجم اوزلدى وقوتم كسلدى ﴿ مثنوى ﴾ چون توانم كرد اين سررا بديد ❊
آه بوسرى اظهاره نيجه قادر اولورم يعنى اكر دوزخ واكر بهشت تحقيقنده
اول قدر اسرار واردركه حد ونهايت يوقدر ولكن حق جل جلالهنك
تجليات جلاليهسى قوت نطق كسسته قيلدى نيجه بيان ايدهيم ولسانه جارى
اولميهجق بعض اسرار واردر انى نه وجهله اظهار ايدهيم * تكيم شيخ اكبر قدس
سره الاطهر فتوحات مكيهده بيورورلركه (ولقد سألت الله تعالى ان يطلعنى
على جهنم واهلها فاطلعنى على ذلك وعرفت مكانها واولانه صلى الله عليه وسلم
قال فى علم الله لماسئل عنها لعينت مكانها ولكن الادب يمنعنا ان نتعدى مقام الادب
معه صلى الله عليه وسلم) قال الشيخ ورأيت اهلها يتخاصمون مع ائمة الضلال الذين
اضلوهم ومع اصنامهم التى كانوا يعبدونها من دون الله ورأيت صورة خصامهم
صورة خصام ارباب المذاهب الشرعية مع اهل المذاهب الزايغة فى طلب
ادحاض حجج بعضهم بعضا فاناكلما ارى خصام ارباب المذاهب عندنا مع اهل الزيغ
اتذكر خصام اهل النار ورأيت الرحمة كلها فى التسليم والتلقى من النبوة والوقوف
عند حدود الشريعة والأدب عند قراءة حديث رسول الله صلى الله عليه وسلم
وقراءة الائمة المجتهدين والعلماء العاملين وعدم رفع الصوت عند قراءة كلامهم
ولما اطلعنى عليها رأيت من دركات النار من حيث كونها دارا ماشاء الله
ان يطلعنى ورأيت فيها موضعا يسمى المظلمة نزلت فيه ماشاء الله ان انزل فعلمت
من ذلك الوقت كل عمل يتطور نارا وكل عمل يتطور نعيما وعلمت ان عذاب اهل
جهنم ماهو من جهنم حقيقة وانما هو من اعمال الداخلين وانشدت فى ذلك
﴿ شعر ﴾ النار منك وبالاعمال توقدها * لما تصالحها فى الحال تطفيها *
فانت بالطبع هارب منها ابدا * وانت فى كل حال منك تنشيها * مفهوم ابيات
شيخ بودركه دوزخك نارى سنك اوصاف رديه واخلاق سيئه كدندر واول
نارى اعمال قبيحه وافعال شنيعه ايله ايقاد ايدرسن وقتاكيم اعمالك حسنه
وصالحه اوله فى الحال ناردوزخى اطفا ايدرسن پس سن بالطبع ناردن قچارسن
حال آنكه هرحالده سندن صدور ايدن سيأتدن نارى انشا ايدرسن نته كيم

بعض عاشقان الهى بوسره محرم اولدقلرنده ﴿ بيت ﴾ جنت وحورى
منم كوثر وطوبى منم * نارى ونورى منم هم صو سزم هم فرات * ديوب
محيى الدين عربى طيب الله انفاسه نك بيوردقلرى معنايه اشارت ايتمشلردر
پس كاشف اسرار پروردكار مولانا خداوندكار دخى دوزخ وجنت هركسك
عمليله تزيين اولنديغيچون اعمال حسنه يه ترغيب وافعال سيئه دن ترهيب
ايدوب وعذاب وعقابدن طريق نجاتى تعليمه شروع ايدوب بيورورلركه اى
مستمع متنصح اولان مستعد ومسترشدلر بوقصه دن حصه الوب ﴿ مثنوى ﴾
همچو آن روبه كم اشكم كنيد ❊ اول روباه كبى شكمى ناقص ايديكز يعنى
روباه شيراوكنده كرك كبى بوغازى دردينه دوشميوب وجوع ورياضته
راضى اولوب تقسيم شكاره جراءت وترك ادب ايتميوب جمله بى شيره تفويض
ايتديكى كبى سز دخى تن پرورلك قيدينه دوشمكله قوردكبى مستحق عذاب
اولميوب ومزخرفات دنيويه دن قلبكز تخليه ايدوب صاف اولوكز ﴿ مثنوى ﴾
پيش اوروباه بازى كم كنيد ❊ انك حضورنده روباه بازلق ايتمكز يعنى عبد
بطن وبنده فرج اولميوب وكبر وكلو قيدينه بند اولمغله كسب معاش وتنعم
وانتعاش ايچون حلال وحرام ديميوب درلو درلو مكر وحيله وزرق وخدعه
ايتمكز ﴿ بيت ﴾ عقل بكذار كان عقيلهٔ تست * دانهٔ مكر ودام حيلهٔ
تست * وكذلك كسب وعمل ده دخى درلو درلو افكار باطله ايله افساد
عقيده ايدوب مسالك مهالكه دوشميه سز بلكه طريق مستقيمه سالك اولوب
وخالصا ومخلصا حقه اطاعت ايدوب برفحواى (والله الغنى وانتم الفقراء)
﴿ مثنوى ﴾ جمله ماومن به پيش اونهيد ❊ جمله ماومنى انك اوكنه قويكز
يعنى ما ومن قيدندن چقوب افناء وجود فى اللاهوت ايديكز وبندهٔ
افكنده اولدكيزى بيلوب كنديكزى برشيئك مالكى قياسنده اولميه سز بلكه (العبد
وما يملكه كان لمولاه) وفقنجه ﴿ مثنوى ﴾ ملك ملك اوست ملك اورا دهيد ❊
ملك انك ملكيدر ملكى اكا ويريكز يعنى اكر دنيا وآخرت وما فيهما
حق تعالينك ملكيدر وسنك دخى جسم وروحك وعقل ونفسك وبود
وعدمك اول مالك الملكك ملكى وخلق وايجاديدر پس سنك كندكده مستقل
وجود زعم ايتديكك وفلان شئ بنم ملكمدر ديديكك فى الحقيقه عبث
وبيهوده دكلميدر ايمدى چونكه حقيقت بيلندى ملكى صاحبنه تسليم
ايدوب كندك ارادن چيق وبى ادبلك ايدوب قيد وجود عذابنه دوشمه

زيرا اول روباه مهتدى كبى افتقار ومسكنت وجمله امورى حقه تفويض
ايدوب ﴿ مثنوى ﴾ چون فقير آيداندر راه راست ٭ راه راست اولان طريق
توحيده چونكه فقير وفانى كله سز و قيد تعيناتدن قورتله سز ﴿ مثنوى ﴾
شير و صيد شير خود آن شماست ٭ شير وصيد شير سزك ايچوندر يعنى
(من كان لله كان الله له) خواسنجه حق سبحانه وتعاليك ذات وصفاتنه
مظهر تام اولوب بر مصداق (وخلقت الاشياء لاجلك) ملك وملكوتده اولان جميع
اشيا سزك ايچون اولور ﴿ مثنوى ﴾ زآنكه او پاكست وسبحان وصف
اوست ٭ زيراكه اول موجد متعال بر موجب (والله غنى عن العالمين)
عالملردن غنى واعواض واغراضدن پاك بر پادشاه بى مثال اولوب وسبحان
انك وصف جميليدر يعنى حسك ادراكى وخيال ووهمك تصورى وخاطره
خطور ايدن وفكره صدور ايدن هر وصفدن منزه واكثر خلقك ظن
ايلدكلرى اوصافدن مقدسدر كما قال الغزالى فى المقصد الاقصى (ولست
اقول منزه عن العيوب والنقايص فان ذلك يكاد يقرب من ترك الادب فليس
من الادب ان يقول القائل ملك البلد ليس بحائك ولا حجام فان نفى الوجود
يوهم امكان الوجود وفى ذلك ايهام نقص بل اقول هو القدوس المنزه عن كل
وصف من اوصاف الكمال الذى يظنه اكثر الخلق لان الخلق اولا نظروا
الى انفسهم وعرفوا صفاتهم وادركوا انقسامها الى ما هو كمال ولكنه فى حقهم
مثل علمهم وقدرتهم وسمعهم وبصرهم وكلامهم وارادتهم ووضعوا
هذه الالفاظ بازاء هذه المعانى وقالوا ان هذه اسماء الكمال والى ما هو نقص
فى حقهم مثل جهلهم وعجزهم وعماهم وصممهم وخرسهم فوضعوا بازاء
هذه المعانى هذه الالفاظ ثم كان غايتهم فى الثناء على الله ووصفه ان وصفوه
بما هو اوصاف كمالهم من علم وقدرة وسمع وبصر وكلام وان نفوا عنه
اوصاف نقصهم والله تعالى منزه عن اوصاف كمالهم كما انه منزه عن اوصاف
نقصهم بل كانت صفة يتصور للخلق فهو مقدس عنها وعما يشبهها ويماثلها
ولولا ورد الرخصة والاذن باطلاقها لم يجز اطلاق اكثرها ﴿ نظم ﴾
برترست اين سخن زدرك فهوم ٭ كى شود فهم جز بترك رسوم ٭ نرسد كس
بدين به بوالهوسى ٭ بكذر از اسم ورسم تا برسى ٭ بدليل عليل وفكر سقيم ٭
كى شناسد صفت و ذات قديم ٭ وصف حق حق بخود تواند كفت ٭
اين كهررا خرد نداند سفت ٭ شرح اوصاف ذات اوده از و ٭ كس نداند

صفات اوبه از و ٭ وآنچه خودرا زآن كند تقديس ٭ تو در اثبات او
مكن تلبيس ٭ حاصل كلام اول سبحان ذو الجلال والاكرام ﴿ مثنوى ﴾
بى نيازست او زنغز و مغز و پوست ٭ نغز و لطيف اولان اشيادن ولب
وقشردن بى نياز بى شريك وبى انباز بر پادشاه چاره سازدر آه اى مستمند
دركاه وعارف آكاه ﴿ مثنوى ﴾ هر شكار وهر كراماتى كه هست ٭ هر شكار
وهر كرامت كه واردر يعنى هر صنع وايجاد وانواع نعم وكرامات كه
وجوده كلمشدر ﴿ مثنوى ﴾ ازبراى بندكان آن شه است ٭ اول مالك الملك
عبادندن اوتورى خلق اولنمشدر يوخسه ﴿ مثنوى ﴾ نيست شه را طمع
بهر خلق ساخت ٭ اين همه دولت خنك آنكو شناخت ٭ شاهك طمع واحتياجى
يوقدر بلكه بود وكاو دولتى مخلوقى ايچون ابداع وايجاد اتمشدر سعادتلو
ودولتلو اول عبد عارف كه بو معنايى فهم ايلدى زيرا ﴿ مثنوى ﴾ آنكه
دولت آفريد ودو سرا ٭ ملك ودولتها چه كار آيد ورا ٭ اول پادشاه بيچون كه
دولتى ودنيا وآخرتى عدمدن وجوده كتوردى پس ملك ودولتلرانك نه كارينه
يرار يعنى انلره نه احتياجى وار در ابدى سعادت دارينك ايجادى بندكان
محتاجلر ايچوندر پس دولت اول صاحب بصيرته كه ديدۀ عبرت بينى عين
خدابين اولوب وحضرت علام الغيوب لاجرم اسرار قلوبه خبير ايديكن
بيلوب مرآت قلبنى زنك ماسوا وافكار ناسزادن پاك ايده فلهذا مولانا
خداوندكار بيورورلر كه ﴿ مثنوى ﴾ پيش سبحان بس نكاه داريد دل ٭ پيش
سبحانده قلبى محكم حفظ طوتيكز ﴿ مثنوى ﴾ تا نه كرديد از كمان بد خجل ٭
تا كه كمان بددن شرمسار وخجل اوليه سز ﴿ مثنوى ﴾ كو ببيند سر وفكر
وجست وجو ٭ زيرا كه اول سميع وبصير ولطيف وخبير بر مخواى (انه يعلم السر
واخفى) سر وفكرى وجست وجويى بيلور وكورر ﴿ مثنوى ﴾ همچواندر
شير خالص تارمو ٭ شير صافى ايچنده اولان تار موكبى يعنى بر مغزاى
(ان الله لا يخفى عليه خافية) حق جل جلاله دن هيچ شى مخفى اولميوب ديدۀ
بينايه ابن شهبا ايچنده اولان موى سياه نيجه عيانا نمايان ايسه حق سبحانه
وتعالى يه دخى جميع اسرار وافكار آشكار در بودخى تمثيل در يوخسه تشبيه
دكلدر زيرا (الا يعلم من خلق وهو اللطيف الخبير) مصداقنجه جمله اشيا
ايجاد حق اولدقدن صكره اشيا اندن غائب اولمق نه ممكندر بلكه تصور
وفرضى محالدر آه برسبوح وقدوس دركه معرفت ذاتى حيز امكانده دكلدر

برعليمدركه ذرات جهاندن هيچ شى اكا پنهان دكلدر بر حيمدركه درياى رحمتنك كنارى يوق و برغفوردركه جمله عاصيلر بحر عفو و مغفرتنه غرق اولمشدر ﴿ شعر ﴾ اى شهسوار مملكت جان چه كويمت * پيدا تو يى بعالم و پنهان چه كويمت * طبع از بيان حمد توكره وچه دانمت * عقل ازكمال حسن توحيران چه كويمت * اثبات من بكجا وچه آيدز نفى من * آشفته از تو عارف ونادان چه كويمت * حاصل كلام اول عليم وخبيرك علام الغيوب اولديغنه نه محل تعجبدر بلكه ايمان وعرفان اربابنك كمال ايقانى واردركه ﴿ مثنوى ﴾ آنكه او بى نقش ساده سينه شد * اول سعادتمندكه نقش ماسوادن مجرد صاف دل و ساده سينه اولدى پس لاجرم ﴿ مثنوى ﴾ نقشهاى غيب را آينه شد * نقوش غيبيه يه آينه اولدى يعنى مرآت قلبنده نقوش غيبيه واسرار خفيه پديدار اولوب عالم غيبدن شهادته نه كله جكدر بيلور وكذلك ﴿ مثنوى ﴾ سر ما را بى كمان موقن شود * اول قلب صاف بلا شك وشبهه بزم سردرونمزه يقينا واقف اولور ﴿ مثنوى ﴾ ز آنكه مؤمن آينه مؤمن شود * زيراكه بر مصداق (المؤمن مرآت المؤمن) مؤمن مؤمنك آينه سيدر يعنى حب ماسوادن معرا وعشق ربانيدن مجلى اولان مؤمن حقيقيلرك قلوب صافيه لرى بر برينه مرآت مجلوه دوشوب هر برينك درونده تجلى ايليان نور جذبهٔ سبحانيه بر برينك مراياى قلوبنه پرتو ايدوب سر درونلرى بر برينه نمايان اولور فى الحقيقه مؤمن مؤمنى اول نور ايله بيلور ومسلماندن كافر اول نور ايله سچيلور پس مؤمن حقيقى كه قلبى نور تجلىٔ ربانى ايله مرآت ذات وصفات سبحانى اوله ﴿ مثنوى ﴾ چون زند او نقد مارا بر محك * چونكه بزم نقد حاليمز وسرمايهٔ حبمزى تجليات الهيه ايله آفتاب جمال سبحانى پرتو ايتديكى محك قلبنه اوره ﴿ مثنوى ﴾ پس يقين را باز داند او زشك * پس يقينى شكدن اول آشكاره بيلور يعنى ارباب سلوكدن ايكى سالك بر يره جمع اولوب توجه درونه اشتغال ايلسه لر قلبى نور محبت ايله مجلى اولان اهل فنا سالك آخرى محك قلبنده تجربه ايتدكده اول كمسنه فكر ماسوا ايله ميدر يوخسه حب خدا ايله تصفيهٔ درون ايتمشميدر وارباب يقين وياخود اصحاب شك وتلوينده مى در عيانا كورر و بيلور نيجه بيلمسون كه ﴿ مثنوى ﴾ چون شود جانش محك نقدها * چونكه انك جان پاك ودل تابناكى محك نقود اوله ﴿ مثنوى ﴾ پس ببيند نقد را وقلب را *

پس لاجرم نقد وقلبى كورر وقلب ايله قلب وناسره بى بيلور بعض نسخه ده مصراع ثانى (پس ببيند قلب را وقلب را) واقع اولمشدر وياخود * م * آنكه او بى نقش ساده سينه شد * نقشهاى غيب را آينه شد * بيتندن بو محله كلنجه كان خطاب حضرت باريدن اولوب معانىٔ ابيات شريفه بويله اوله كه اول عبد مختارك كه قلبى نقش تعين وهميدن صاف وسينه سى اسم ورسمدن ساده وپاك اوله نقوش غيبيه يه مرآت اولوب شك وكماندن قورتيلوب بزم اسرار غيبيه مزى علم يقين ايله بيلور وحق يقين ايله كورر زيرا مؤمن مؤمنك مرآتيدر يعنى بنم اسماء حسنامدن بر اسمم دخى مؤمندر وعبد موحدك دخى اسمى مؤمندر پس اول عبد مؤمنك قلبى بن مؤمن ومهيمنه مرآت دوشوب بر فحواى (الانسان سرى وانا سره) اول بنم سرم وبن انك سرى اولورم بو تقديرجه چونكه اول مؤمن پاك نهاد بزم اسما وصفات ونور ذاتمزى محك قلبه اوره شكى يقيندن فرق وزيوفى صافيدن تميز قاور ديمك اولور ﴿ بيت ﴾ مؤمنه مؤمندر كوزكى آرت كوز كوكى * تا كوره سن سن سنى ذات اوله سن هم صفات * اى مؤمن موحد سندخى آينهٔ قلبك نقش ماسوادن پاك ونور حب ازلى ايله تابناك ايدوب مرآت جمال نما اولدقسه سمع جانكه منكوش قيل كه فخر الدين عراقى نه بيورر لر (يعنى محبوب آينهٔ محبست درو بچشم خود جز خود را نه بيند ومحب آينهٔ محبوبست درو اسما وصفات اووظهور احكام آن بيند وچون محب اسما وصفات اوراعين اويابد لاجرم كويد ﴿ شعر ﴾ شهدت نفسك فينا وهى واحدة * لها كثرة اوصاف واسماء * ونحن فيك شهدنا بعد كثرتنا * عينا به اتحد المرئى والرائى * وظهور دائم صفت محبوبست وخفى صفت محب چون صورت محبوب در آينهٔ عين محب ظاهر شود آينه بحسب حقايق خود ظاهر شود وظاهر را حكمى بخشد چنانكه ظهور ظاهر را اسمى واينجا منى ومايى پيدا آيد تويى واويى آشكار اكردد مادام كه محب را شهود جمال محبوب در آينه صورت روى نمايد لذت والم صورت بندد اندوه وشادى ظاهر شود خوف ورجا پيرامن اودر آيد قبض وبسط دامن كيرد اماچون لباس صورت بركشد ودر بحر محيط احديت غوطه خورد اورا نه ازعذاب خبر بودنه از نعيم نه اميد داند نه بيم نه خوف شناسد نه رجا چه تعلق خوف ورجا بماضى ومستقبل بود واودر بحرى غرقست كه آنجا نه ماضى ونه مستقبلست بل همه حالست

بيت كسى كاندر نمكسارى قدم كردد اندروى * من اين درياى پرشوراز نمك كمترنمى دانم * پس اهل احديت را نه خوف باشد نه رجا نه نعيم بود نه عذاب صاحب كشف كثرت درا حكام بيند نه در ذات ذات را چون آفتاب تصور كند احكام را چون ذرات بر هر كه بحقيقت اين در بكشايند كه درخلوتخانهٔ نابود خود نشيند وخود را ودوست را آينهٔ يكديكرمى بيند من بعد سفر نكند كه لاهجرة بعد الفتح * شعر * من ازين شهر مبارك بسفر مى نروم * من ازين خانهٔ پرنور بدرمى نروم * آه اى عاشق بيچاره چونكه (المؤمن مرآت المؤمن) نه معنادر بيلدكسه بز كيرو صدده كلم كه مولانا خداوندكارنه مقوله بيانه شروع بيوررلر

در بيان نشاندن پادشاهان صوفيان عارف راپيش
روى خويش تاچشمشان بديشان روشن شود

پادشاهلر صوفيان عارفانى كندو مقابله سنده اجلاس ايتمسى بيانده در تاكه پادشاهلرك چشمى اول عارف بالله اولان صوفيلرك جماليله روشن اوله * مثنوى * پادشاهان راچنين عادت بود * سلاطين ماضيه نك بونجلين عادتى وارايدى * مثنوى * اين شنيده باشى اريادت بود * اكر خاطركده ايسه بوعادتى ايشتمش اوله سن ايمدى ايشتمدك ايسه دخى ايشت كه * مثنوى * دست چپشان پهلوانان ايستند * پادشاهان سالفه نك صول جانبنده پهلوانلر طوررلر * مثنوى * زآنكه دل پهلوى چپ باشد بيند * زيرا كه لحم صنوبرى الشكل اولان مضغهٔ قلب پهلونك صول جانبنده وضع اولنمشدر پس پهلوانلر دخى قوت قلب سلاطين اولديغيچون جانب يسارلرنده طورمق انسبدر وكذلك * مثنوى * مشرف واهل قلم بر دست راست * دفتردار واهل قلم جانب يميننده قيام ايدرلر * مثنوى * زآنكه علم خط وثبت آن دست راست * اول اجلدن كه صنعت خط وفن كتابت وعلم ثبت دست راسته مخصوص وانك كاريدر پس يمين ويسار سلطانى ترتيب اولندقدن صكره اتمام تزيين ديوان مؤسس البنيان ايچون * مثنوى * صوفيان راپيش رو موضع دهند * پادشاهان جهان صوفيان وحدت بينانه نظرلرى مقابله سنده يوزبوز مواجهه ده طورغوررلر * مثنوى * كاينهٔ جانند وزآينه بهند * زيرا صوفيان عارفان مرآت

جاندر وفى الحقيقه آينه دن بهتر واجلى در زيرا آينهٔ آبكينه ده كورينن شكل جسمانى ومراياى سينهٔ صافيده جلوه كر اولان روى خوب روح انسانى وجمال بيمثال سبحانيدر پس صوفيلرنه يوزن مرآت جمال نماى ربانى اولور ديرسه كز برمصداق (لكل شئ صقالة وصقالة القلب ذكر الله) * مثنوى * سينه صيقلها زده در ذكر وفكر * ذكر وفكرده سينه يه صيقللر اورمشلردر * مثنوى * تاپذيرد آينهٔ دل نقش بكر * تاكه مرآت قلب نقش بكر وطورتازه قبول ايليه يعنى (لااله الاالله) ذكريله مع التفكر اشتغال ايله نفى ماسوا واثبات حب خدا ايدوب قلبه جلا ويرمك كركدركه مرآت جمال نماى سبحانى وقابل عكوس نقوش تجليات بى تكرار ربانى اوله يعنى صوفئ مصيقل طريقهٔ خلوتيه دن ايسه اسلوب صقاله بودركه كلمهٔ توحيدك معناسن ملاحظه وتحقيق وذكرلسانى وذكرقلبى بى بريرينه توفيق وتطبيق ايدرك برخلوت تاريكده عزلت نشين اولوب تكرار ذكر الله ايله معناى كلمهٔ (لااله الاالله) دل ذاكرده متأصل اولوب زمين قلبده كوك صلار وشجرهٔ لااله الاالله آسمان توحيد وفلك وحدته سركشيده اولور وسالك ذاكرحقدن غيرى بى نفى ايدوب كلمات نفسانيه يى قلبندن ازاله ايدر ودل ذاكرتفكر وملاحظه ايله درياى ذكره بروجهله مستغرق اولوركه اكرلسانى ذكردن قالسه قلبى ذكردن برنفس آيرلمز واول حالده (كلمة طيبة كشجرة طيبة اصلها ثابت وفرعها فى السماء تؤتى اكلها كل حين باذن ربها) آيت كريمه سنك عرايس جمالى چهره كشا اولور وچونكه كلمهٔ توحيد زبانه مستولى ودلده ثابت اوله واول حالده ذكردن قلبده برجوهرمعنوى حاصل اولوب اول جوهرك تبهرندن دلده نوريقين ظاهر اولور واول حالده صورت كلمه زباندن ودلدن زائل اولسه نوريقين قلبدن هركز آفل اولميوب (واعبد ربك حتى يأتيك اليقين) قول كريمنده بومعنايه دخى اشارت كورر پس قچان ذاكرك نوريقين ذكرى طورنفسيده اولان مرتبهٔ علم اليقيندن طور قلبيده اولان مرتبهٔ عين اليقينه وطورقلبيدن طورسرى اندن دخى طور روحى بعده طورخفى واندن مرتبهٔ طوراخفايه ترقى ايلسه نورحق اليقين بديدار اولور وبوحالده حقيقت ذكر رؤيت عظمت مذكور ايله متحد وذكر ذكرذات اولوب ذكرك بومرتبه سنه مشاهده ومعاينه تعبير ايدرلر * وكعب الاحبار دن روايت اولنمشدر يعنى توراتك سفرثانيسنده مسطوردركه

مطلب
در صقالهٔ خلوتيه ونقشبنديه ونوربخشيه وبيراميه

(محمد رسول الله امته الحماد ون يحمدون الله فى السراء و الضراء ويكبرونه
فى كل شرف ومنزل ولن اقبضه حتى يقام به الملة المعوجة بان يقولوا لا اله
الا الله ويفتحوا عينا عمياء و آذانا صماء و قلوبا غلفاء فلا يزال العبد فى خلوته
يرددهذه . الكلمة على لسانه مع اطاعة القلب حتى يصير الكلمة متأصلة
فى القلب مزيلة لحديث النفس وينوب معناها عن كل حديث
النفس و اذا استولت الكلمة و سهلت على اللسان يبشر بها القلب
فلو سكن اللسان لم يسكن القلب ثم يتجوهر فى القلب و بتجوهرها يستكن
نور اليقين فى القلب حتى اذا زالت صورة الكلمة عن اللسان و القلب لا يزال
نورها لتجوهرها و يتحد الذكر مع رؤية عظمة المذكور وهذا الذكر هو
المشاهدة والمعاينة والمكاشفة عن ذكر الذات هذا هو المقصد الاقصى) واكر
سالك صقاله زن نقشبنديه ونور بخشيه وياخود جامع خلوتيه ونقشبنديه
اولان طريقهٔ بيراميه دن اولورايسه قاعدهٔ صقاله بودر كه چشم پوشيده
ونفس و دم كرفته ودهان وزبان بسته بطريق الاخفا ذكره مع التفكر
اشتغال ايدر وكلمهٔ توحيدك معناى لطيفنده ايكى قوسى مشتمل برصورت دائره
ملاحظه ايدركه اول دائره نك بدايت ونهايتنده مركز قلب اوله وقوس ترقىٔ
قلبى قوس تنزل آفاقى يه منطبق ملاحظه اولنه زيرا قوس تنزل آفاقينك
بدايتى نقطهٔ وحدت واحدية الجمعدر و نهايتى نقطهٔ سويداى دلدر
پس قوس ترقىٔ دل قوس آخر آفاقى يه منطبق اولىجق نهايت ترقى كبر
ونقطهٔ وحدت ذاتيه واحدية الجمعده متحد اولور پس بوملاحظه ايله
دائرهٔ ذكرى سرعت اداره ايله اول قدر تكرار ايده كه نهايت عباد
وصورت معرفت فطرى و ادراك ازلى اولان نور يقين كامل هيئت جمعيه
و نعت الهيه و كونيه اولان دل سالكده ثابت اوله وچونكه نور يقين قلبده
اشراق ايدوب پرتواشعهٔ انوار آفتاب تجلىٔ ذاتى لمعان قيله مشاهدهٔ جلوهٔ
جمال ذات باكماله دل طالبده رجاء مفرط هويدا اولوب اول حينده شوق
كامل و ذوق محبت شامل اول نور يقينه قرين اولور و شوق و محبت كه
فى الحقيقه صورت معرفت فطريدر روز بروز ودم بدم متضاعف ومتزايد
اولوب حتى مرتبهٔ طور سريدن فتح باب تجلىٔ ذات ميسر اولوب درجهٔ
صدرى وطور قلبيده علم يقين ايله بيلوب پرستش ايتديكى معبود بالذاتك
تجلياتنى مرتبهٔ سريده عين يقين ايله مشاهده ايدوب آدم الاولياء امام

على المرتضانك (رأيته فعرفته ثم عبدته لم اعبد ربا لم أره) بيورديغى نه معنى
ايمش معاينه قيلور و بوذكر اولنان درجات معاينه ومرتبهٔ فتح الباب ورزش
جذبه وتوجه قلبيدن مستعار اولان ذكر خفى يه مخصوص صدر وقول كريم (رجال
لا تلهيهم تجارة ولا بيع عن ذكر الله) بوطائفهٔ عليه نك شانيدر * وطريقهٔ
بيراميه ده اولان كمل ابتداء تربيه ده ماسوى يى قلبكدن چيقار وديز چوكوب
الك نمازده طوردر كبى باغليوب وكوزك يوموب توجه قيل و كوكله وارديدكارى
بو معنى در اما حقيقت حالدن غافل اولان جهله وادانى ايسه بونه مقوله
طريقدر كه حاشا كوكلدن تكرى و پيغمبرى چيقار ديه لر ديوب بونك
امثالى انواع بهتان وافترا ايله لسانه كلانى سويليوب هم ضال اولور وهم
نيچه ساده دللره سوء ظن ويروب اضلال ايدر حق سبحانه و تعالى طريق
هدايتده ثابت قدم ايليوب راه ضلالدن حفظ ايده . ❊ نظم ❊ زود كو
لا اله الا الله * تا ز وحدت شوى تمام آكاه * چونكه ازلا كنى تولى تو *
شوى آكه ز سر الا تو * زآنكه لا پرده است وحق الا * پرده بردار تا شوى اعلا *
چشمهٔ نور لايزال شوى * معدن حب بى زوال شوى * دامن شيخ را مهل
ازدست * تا شوى عالى ونمانى پست * آه اى سالك راه بو اسلوب اوزره
ذكر خفى ايله مقام مذكوره عروج ايليان بندهٔ مقبل تحقق بقا بعد الفنا نه در
بيلور و كورر واولور وتمام اسما و صفات وذاته مظهريت تامه لك ايله اتحاد
واتصال وفصل ووصل وجمع وفرق وجمع الجمع وجمع مع الفرقه متيقن اولوب
مظاهر اسرار اسماء سبعهٔ ذاتيه اولان انوار سبعهٔ قلبيه يى مشاهده قيلور
وكاه اولور كه بحر زخار عشقك هبوب رياح جذبات ايله موجلرى باشدن
آشوب ساحل شوقه هودرلرين چيقاروب جهر ايله هو هو حق حق ديوب جامع
خلوتيه ونقشبنديه اولور ❊ نظم ❊ وصف مردان اكر كنم صد سال *
بود از كان شان كم از مثقال * پيش كفتار شان كهرچه بود * پيش
رخسار شان قمرچه بود * آن جهان عكس نور ايشانست * كرچه بى جسم
آن جهان جانست * برترند از سما وعرش وخلا * همه هستند پر ز نور خدا *
برترند ت وراى هفت فلك * تا شوى رشك جن وانس وملك * علم حق را
چو مظهرند ايشان * پيش شان دو كه رهبرند ايشان * پس صوفيلردن
حق اوزره اولان اكر خلوتيه واكر نقشبنديه نسق مزبور اوزره مرآت دللرينه
صيقل ويروب روح اضافى يه قلب مجلى مرآت اولدقده روح كندى جمالن

کوروب وجمال روح دخی جمال حقه مرآت اولوب سرانسانی جمال
بیچونی تماشا قیلادقده لاجرم اسان معنی ایله وکاه جهر وکاه اخفا ایله (الله
نور السموات والارض مثل نوره کمشکوة فیها مصباح المصباح فی زجاجة
الزجاجة کأنها کوکب دری) آیت کریمه سنی تلاوت ایدوب دائما مرآته
نظرایدر زیرا ❊ مثنوی ❊ هرکه اوازصلب فطرت خوب زاد ❊ هراول
وجود محبوب که صلب فطرتدن خوب روی طوغدی ❊ مثنوی ❊ آینه در
پیش او باید نهاد ❊ آینه‌یی انک مواجهه‌سنه قومق کرک اکا بناء که ❊ مثنوی ❊
عاشق آینه باشد روی خوب ❊ عاشق آینه اولور روی خوب) ❊ مثنوی ❊
صیقل جان آمد وتقوی القلوب ❊ (صیقل جان کلدی وتقوی القلوب) زیرا
برخوای (ونفخت فیه من روحی) روح پرفتوح صلب فطرت ومکمن قدرتدن
کمال حسن وجمال ایله بروز ایدوب ماورای روحده هویت محضه دن غیری
برمرتبه دخی یوقدر وجمال روح هرقنده که پرتو ایلسه اول شیئه قدر وعزت
وشرف ومنزلت ویرر (فصورکم فاحسن صورکم) قول کریمی خود
بوکا شاهددر یعنی سزی قالب ایله تصویر وصورتلریکزی روح ایله خوب
تزیین ایلدک دیو معنی ویرمشلر (لقد خلقنا الانسان فی احسن تقویم)
قول کریمنک تفسیرنده بعض محققین (حسن التقویم وصف قائم بالحق لاعبارة
عنه) دیوب جمال باکمال روحه اشارت ایتمشلر و زبدهٔ عاشقان سبحانی
عین القضاة همدانی نه خوب بیورمشدر که روزی عبدالله بن عمر از مصطفی
علیه السلام پرسید که (این الله فقال فی قلوب عباده) در دل بندکان خود
باید جست (وهو معکم این ما کنتم) این معنی باشد چون دل ترا حاصل
آمد ودل باز یافتی روح خود جمال عزت واتونماید دریغا اکر شریعت بند
دیوانکی حقیقت آمده نیستی بکفتمی که روح چیست اما غیرت الهیه نه کذارد که
کفته شود عیسی کمال ورفعت که داشت ازآن داشت که اوراخلعت روح
القدس در پوشیده بودند واورا همه روح کرده که (وایدناه بروح القدس) وآدم
صفتان که فضیلت یافتند بردیکران بروح یافتند (وایدهم بروح منه) روح را
ازعالم خدا بقالب فرستادند (ونفخت فیه من روحی) این بود باش تااین
آیت که (وکذلک اوحینا الیک روحا من امرنا) تراروی نماید آنکاه ترا یدکوید
(ویسئلونک عن الروح قل الروح من امر ربی) چه معنی دارد دریغا ازدست
غیرت الله که (ان الله غیور ومن غیرته حرم الفواحش) اوغیورست وازغیرت او

همه محرمات حرام کرد وشرح جان کردن نیز ازغیرت حرام کرد ❊ نظم ❊
ای دریغا جان قدسی در درون دوجهان ❊ کس ندیدستش عیان وکس
ندانستش نهان ❊ کرکسی کوید که دیدم درمکان لامکان ❊ بردرخت
غیرت او پخته شد آن پیش ازآن ❊ ایمدی بنم روحم مرآت اسرار دیومی
مولانا جلال الدین رومی تحقیق بیوردیغی اسلوب دیوان شاهی بی مجرد
ظاهرنه حمل ایتمیوب پادشاه اقلیم وجود اولان روح بهبودک ترتیب دیواندن
غفلت ایتمه یعنی ❊ ع ❊ روح سلطان وجودست وسریر قلب شاه ❊ مضمونجه
بیوررلر که روح پرفتوح مملکت تن واقلیم بدنده اجراء حکومت ایچون تخت دلده
جلوس ایدوب دیوان عدالت ناموسه کلدکده ترتیب دیوان فلک ایوانلرینک
قاعدهٔ مستحسنه‌لری بودر که پهلوانان قوای نفسانیه‌یی جانب شمالده اقعاد
وضبط ممالکده استخدام ایدر وامور سلطنت وعمارت مملکت ایچون وزیر عقل
ودفتردار حافظه وکاتب قوت متفکره‌یی جانب یمینده اجلاس ایدوب اولدخی
دست متخیله‌سنده خامهٔ زبان فصیح البیانی الوب ودوات یاقوت درر زنجیر
دهانی میان تصوره ترصیع بنداپدوب مداد جاریٔ قوت ناطقه ایله اوراق
الفاظه رقم زدهٔ کلمات اولوب منشور سلطانی‌یی اطراف ممالک اسماعه منتشر
قیلدی وصوفیٔ قلب مصفایی مرآت مجلی کبی وجه دلفروزنک پیشنه وضع
ایتدیکه پادشاه روح حسن جمالن کوره زیرا پادشاهلق کسب ایله اولمیوب
وهبی ومادرزاد اولدیغی کبی روحک دخی حکومت وحسنی وهبی اولوب
صلب فطرتدن حسن وجمال ایله ظهوره کلمش وسعادتی قسام ازلدن
آلمشدر پس آینه انک مواجهه‌سنده کرکدر که جمالن تماشا قیله زیرا
خوب رولر عاشق مرآت جمال نمادر مغربی نه خوب دیمشدر ❊ غزل ❊ ای
حسن تودر آینهٔ صورت ومعنی ❊ بردیدهٔ ارباب نظر کرده تجلی ❊ چشم توشده
بهر تماشای رخ خویش ❊ ازدیدهٔ مجنون نکران بررخ لیلی ❊ درمملکت حسن
چوغیر ازتوکسی نیست ❊ وقتست که کویی لمن الملک بدعوی ❊ روی
توعیانست ولیکن چه توان کرد ❊ ادراک اکرمی نکند دیدهٔ اعمی ❊ درمکتب
اومغربی ازنقش دوعالم ❊ چون لوح فروشست نوشتند الف وبی ❊ آه ای عارف
آکاه بومعنایی فهم ایتدکسه مولانا خداوندکار طالبلره بوبیت شریفله برتنبیه
دخی بیوررلر که ای طالبان ای سالکان کوکل آینه‌سنی برعارف کامل ومرشد
مکملک نظرنه نهاده ودست تربیه‌سنه تسلیم ایتمک کرکدر که صلب فطرت

ومشیئهٔ مشیتدن سعادت ازلیه وهدایت سرمدیه ایله مفطور اولوب تصنع وتقلید
ایله چهرهٔ قالبه لباس تزویر کیدرمش وزنان مکاره کبی جبه ودستار ایله شکل
وصورتن دوزمشلردن اولیه بلکه حسن وجمال ارشاد ووجه کمال به زادی
مادر زاد اوله زیرا جانه صفا وقلبه جلا ویرن بو مقوله خوب روی طریقت
ومحبوب زیبای حقیقتلردر واکر بزسن دیدیککمز محبوب مادر زادی نیجه بولهلم
بوهمان بزی محاله تعلیق انجق دیرسکز بوخاطره یی دفع ایدوب انواع درد
ومحبت ایله ✻ بیت ✻ طالب اولسم بولیسامی سن بت رعنایی بن ✻ بومثلدر
تکر بسن بولورنکارا ایستین ✻ یعنی وردزبان ایدرک همان قلبکزدن ژنک افکار
اغیاری ازاله ایدوب خلوص قلب ایله وصولنه نیت وتک وپویه ملازمت
ایلیه سزکه لاجرم وصلت محققدر زیرا اول خوب روی حقیقت اولان اکمل
مادرزاد پاک نهاد دست تربیه لرنده قابل صقاله بر قلب مقبله عاشقلردر که جمال
تربیه وصفات کمالیه لری رونما اوله دیوب بو مناسبت ایله اشبو بیانه شروع بیوردیلر

✻ آمدن مهمان پیش یوسف علیه السلام وتقاضا ✻
✻ کردن یوسف علیه السلام از وتحفه وارمغان ✻

یوسف علیه السلامک حضور شریفنه مهمان کلمسی یوسف علیه السلام
دخی مهماندن تحفه وارمغان طلبی ایچون تقاضی قیلمسی بیاننده در بعض نقل
اولنورکه ✻ مثنوی ✻ آمد از آفاق یاری مهربان ✻ آفاقدن بر یار مهربان
کلدی ✻ مثنوی ✻ یوسف صدیق راشد میهمان ✻ یوسف صدیقه مهمان
اولدی ✻ مثنوی ✻ کآشنا بودند وقت کودکی ✻ که اول مهمان مهربان
یوسف علیه السلام ایله اوان طفولیتنده آشنا ایدیلر وبربرله کمال
الفت ایدوب ✻ مثنوی ✻ بروساده آشنایی متکی ✻ آشنالق
یصدیغنه اتکا ایتمشلر ایدی الحاصل بربرله کورشوب وحال وخاطر
صورشوب اثنای مصاحبتده ✻ مثنوی ✻ یاد دادش جور اخوان وحسد ✻
یوسف علیه السلامه اخوانک جور وحسدندن تذکیر ایلدی ✻ مثنوی ✻
کفت کآن زنجیر بود وما اسد ✻ یوسف صدیق ایتدی ای مهمان مهربان
واشرف خلان اخوانک جور وجفاسی فی المثل زنجیر وبزم وجودمز زنجیره
قید اولنمش برشیر ایدی اویله اولسه ✻ ع ✻ سلسله بندست شیرانرا بکردن

زیورست ✻ مضموننجه ✻ مثنوی ✻ عار نبود شیررا از سلسله ✻ شیر دایره
زنجیردن عار اولمز علی الخصوص ✻ مثنوی ✻ نیست مارا از قضای حق
کله ✻ حق سبحانه وتعالینک قضا وقدرندن شکایتمز یوقدر بلکه شانمز
بلایه صبر وتحمل وقضایه تسلیم ورضا وبالجمله جفا وصفاهر حاله شکردر
وکردن شیر صبرده زنجیر قهر وبلا وسلاسل جور وجفا اولدیغنه نه غم که
✻ مثنوی ✻ شیررا بر کردن ار زنجیر بود ✻ مثلا کردن شیرده زنجیر اولسه لاجرم
اول شیر ✻ مثنوی ✻ بر همه زنجیر سازان میر بود ✻ دوکلی زنجیر دوز بچیلرک
اوزر بنده امیر اولور زیرا حدادان وسلسله سازان شیر ایچون زنجیر دوزمک
خدمتنده اشتغاللری کأنه شیرک خدام کردن بندی وشیرانلرک افندیلری حکمنده
اولور ✻ ایمدی ای یار مهربان جور اخواندن نه غم که حقد وحسد زنجیر سازلرینک
عاقبة العاقبه جمله سنه امیر اولورم بیوردی وکذلک محسود اخوان اولان
خلان مهربان دخی جفا کارلرک سلاسل حسد واغلال ستملرینه بند اولدقلرینه
غمکین اولمیوب بلایه صبر وتحمل وقضایه رضا ایله شکر وسپاس ایلسونلر کیم
عاقبت حسو دلر چاه حسده دوشوب جور کشیده اولان تحمل پیشه لر یوسف
علیه السلام کبی خلان ستمکارلرک جمله سنه میر عزیز اولورلر وبحسب التأویل
محصول بیت بودر که یار مهربان که عقل معاددر مملکت انسانیه نک عزیز
مصری اولان یوسف روحی مقتضیات نفسانیه حواس خمسهٔ ظاهره وباطنه
ایله بالاتفاق جور وستم زنجیرنه قیدوچاه طبیعته القا ایتدکارن تذکیر وذکر
ماجری باعث شکر نعم اولمغیچون تقریر ایتدکده یوسف روح دخی ای عقل
مهربان حواس خمسهٔ ظاهره وباطنه فی المثل بکا زنجیر وبز شیر دلیر کبیز
پس سلاسل حواسه بند اولمقدن ضیغام روحه نه عار بلکه تزیین جمالی ایچون
نقش نکاردر وچاه بدنده برقاچ نفس مهمان اولمغه چونکه حکم قضا جریان
ایتمشدر امره امتثال ایدوب درون چاه طبیعتی جاه ورفعت ومنزلکاه راحت
بلمشزدر اکرچه کیم زنجیر حواس کردن جانه حمائلدر ولکن جمله نک تعین
وجودی بزدن مستفیض اولوب هر برینک عین حیاتی روح پاکیزه ذاتدر
دیو جواب ویردی پس یار مهربان لذات مخاطبهٔ یوسفدن ذوق جان
حصوله کتورمکله کلامنی اطناب ایدوب ✻ مثنوی ✻ کفت چون بودی
ززندان وزچاه ✻ ایتدی ای آفتاب طلعت زندان مصر وچاه کنعانده
نه حالده ایدک ✻ مثنوی ✻ کفت همچون در محاق وکاست ماه ✻ یوسف

عليه السلام ايتدى اى يار همدم ماه كبى محاق وانتقاصده ايدم محاق
تعبيرى ماه ايله آفتابك كمال قرب وحين اجتماعده واقع اولان اختفاسى حالنده
استعمال اولنور و هلال شعاع آفتابدن برقاچ درجه انفصالى حالنده اولان
هيئت ظهورنه ديرلر امابو محلده مشبه به اولان محاق و هلال مجرد ماهك
نقصان وكمال يدر يوخسه هيئت مجموعه سى دكلدر زيرا يوسفده تصور اولنان
انتقاص بعد بدرى وجود بولدر يدن وقوعه كلمشدر الحاصل يوسف عليه السلام
ايتدى اى همدم مهربان بهرحال هر الملك عاقبتى باذن الله تعالى راحته مبدل
اولمسى مقرردر مثلا ❊ مثنوى ❊ در محاق ار ماه نو كردد دوتا ❊ حالت
محاقده اكرچه ماه نو دوتا اولور يعنى غرهٔ ماهك شكل هلاليسى كرچه كيم
مانند قوس ايكى قات كورينور ولكن لطف خدا ايله ❊ مثنوى ❊ نى در آخر
بدر كردد بر سما ❊ عاقبت سما اوزره بدر اولمزمى اولور فاذا كان كذلك بنم حالم
دخى بوكا مماثلدر كه اكرچه جفاى اخوان و حبس زنداندن ماه وش محاقده
اولوب الم وغم بنى هلاله دوندردى ولكن عاقبة امرده عنايت الهى فريادرس
اولمغله كمال عز وسعادتله آسمان دولته صعود ايدوب بدر كامل ومصرده
ملك عادل اولدم بيوردى وهمچنان عقل معاد دخى يوسف روحدن استكشاف
حال ايچون ايتدى اى آفتاب جهان تاب چاه طبيعت تاريك وزندان جسم
مضيقده حالك نيجه اولدى يوسف روح ايتدى احديت الجمع ووحدت ذاتيه دن
دور اولور بوجاى تنكنايه دوشدوكدن نور جمالم ضياسنه انتقاص كلوب
هلاله دوندم وتراكم غيوم اقتضاء نفس مكدره دن ماوراى حجابده قالوب نيجه
خسوفه اوغرادم ولكن نور هدايت دست رسلك ايدوب نقصانم كماله واردى
وشكل هلالم بدر كامل اولدى يعنى ماه آسمانك كاه شكل هلالى وكاه بدر وكمالندن
حصه مند اولوب كندى كنديمه ايتدم اى وطن اصليدن آواره مژده مژده كه
سكا دخى چاره واردر ديوب زندان جسمده خلوتخانهٔ رياضته كيروب
مقتضيات طبعه عدم موافقت واحكام نفسه هرحالده مخالفت ايله انواع مجاهده
ايدرك بعون الله تعالى كدر نوره وغم سروره مبدل اولوب مصر دلك عزيزى
واخوان حواسك اميرى اولوب جوارح وقواىى زير فرمانمه الدم وهر ذاتك
آخرى دولت وهر فرقتك عاقبتى وصلت ايدوكن بيلوب عباس بن احنفك انشا
ايتديكى ❊ بيت ❊ ساطلب بعد الدار عنكم لتقربوا ❊ و تسكب عيناى
الدموع لتجمدا ❊ بيتنك معناسن فهم ايلدم وصورت ذاتده چوق دولت

كوردم جمله دن برى مثلا ❊ مثنوى ❊ كرچه دردانه بهاون كوفتند ❊ انجو
دانه سنى اكرچه هاونده دوكوب خرد ايتديلر ولكن عاقبته نظر ايتسك
❊ مثنوى ❊ نور چشم ودل شد و بيند بلند ❊ نور ديده ودل اولدى و بلند
كورر يعنى درر كوفته عسل ايله تركيب وتناول اولندقده قلبه مسرت
وانشراح ونور چشمه قوت ويرمك خاصه سندن اولديغى جهتدن كأن
در كوفته بعينه نور بصر وضياى قلب اولور وكذلك ❊ مثنوى ❊ كندمى را
زير خاك انداختند ❊ نيجه نيجه حبوبات كندمى زير خاكه آتديلر وظاهر
حالنه باقلسه كويا كه تلف قيلديلر اما نتيجه سنى ملاحظه قيلسك
❊ مثنوى ❊ پس زخاكش خوشها برساختند ❊ صكره اول بذور مطروحه يى
خاكدن خوشه لر دوزديلر يعنى زير خاكدن هر بردانه دن نيجه
سنبله لر وجوده كلوب دانه لردن انبارلر طولدرديلر و بومرتبه ده دخى
قوميوب ❊ مثنوى ❊ بار ديكر كوفتندش ز آسيا ❊ تكرار كندمى دكرمنده
دوكديلر اون ايتديلر اندن صكره ❊ مثنوى ❊ قيمتش افزود ونان شد جان فزا ❊
كندمك قيمتى آرتدى وجان زياده ايديجى اولدى يعنى مركب روح انسانى
اولان روح حيوانى يه قوت ويردى پس روح حيوانى ناندن نيجه قوت
بولور ديرسكز ❊ مثنوى ❊ بازنان را زير دندان كوفتند ❊ نان اولدقدن
صكره انى زير دندانده كوفته ايتديلر ومعده ده كماليله طبخ اولوب و جوارح
وعروقه طاغيلوب حتى تدريجله مدارج اوجات كماله ترقى ايدوب ❊ مثنوى ❊
كشت عقل وجان وفهم هوشمند ❊ هوشمندك عقل وجانى وفهم واذعانى
اولدى يعنى روح انسانى عالم علويدن نزول ايدوب مرتبهٔ انسانى يه وصول
ميسر اولنجه دكين انواع عوالم مختلفه دن كذر ايدوب وطبايع اربعه دن
جمادى ونباتى وحيوانى بعده انسانه كلوب اغذيهٔ متنوعه ده وديعت قيلنان
حقايق روحيه وساطت اكل وشرب ايله عقل وجان هوشمندان وفكر وفهم
خردمندان اولدى وروحى مرتبهٔ اسفله اهباط لاجل التحقير اولميوب بلكه
اجمالدن تفصيله اخراج ومرتبهٔ انسانيه ده كمال جمعيه ايله احدية الجمعه
عروج ايتمك ايچوندر فلهذا حضرت مولانا من كل الوجوه اولا نا بومعنايه
اشارت ايدوب بيوردركه ❊ مثنوى ❊ باز آن جان چونكه محو عشق كشت ❊
كيرو اول جان چونكه محو عشق اولدى ❊ مثنوى ❊ يعجب الزراع آمد
بعد كشت ❊ بعد الزرع يعجب الزارع آيت كريمه سنك ماصدقى كلدى بو آيت

کریمه‌نك تفسیری بوندن اقدم (مژده بردن خرکوش بسوی نخجیران) بیاننده
م * که بپرورد اصل مارا ذوالعطا * تاد رخت استغلاظ آمد واستوی *
بیتنك شرحنده یازلمشدر محلندن کوریله تکراره حاجت یوقدر اما حاصل
مفهوم بیت بودرکه روح سالك کمال جمعیت ایله حضرت احدیة الجمعه
اعتلا ایچون چونکه روحه تجلیات صفاتیه و ذاتیه تتابع ایدوب جذبات
ربانیه قلب سالکده تلألؤ ایلیه * اولا جذبات رحمانیه‌نك حکمی بودرکه
سالك منجذب ترك اوصاف عادت ونفی خصال ذمیمه ایدوب انك مقابلی
اولان احکام عبادت واخلاق حمیده‌یی اکتساب واثبات ایله محو ظواهر ایدر
* ثانیا ملاحظهٔ صور آثاردن حاصله اولان آفات و خلل و اسباب و عللی
ازاله وکندونك رسوم وصفاتنی رفع ایدوب مواصلات وملاطفاتی اثبات
ایله محو فؤاد وسرائر ایدر بعده کثرات اعتباریهٔ حسیه وعقلیه‌یی وحدت
حقیقیه‌ده افنا ایله محو حقیقی و محو الجمع اولور و بو مرتبه‌ده اعیان
ثابته‌یی حضرت واحدیتده بحکم العالمیه ظاهره اولمش شؤن ذاتیه
وصور علمیه و ابدالآباد معلومات معدومة العین مشاهده قلمغله اعیانه
اضافت وجودی اسقاط ایله دریای قدم عشقده کم اولوب محو عبودیت
ومحو عین عبد دیدکلری دولته نائل وقلب بشره خطور ایتمیان سعادته
واصل اولوب آن واحدده مشاهده قیلنان سر وحدت مطلقه برکاتنده
حدو غایت وعد ونهایتدن بیرون اجر غیر ممنونك کثرت و وفرتنده زراع
حبوب صالحات اولان قوای جسمانیه و روحانیه تعجب ایدرلر ❊ عطار ❊
نمی کنجید آنجا الیس فی الدار * اکرتو واصلی این سرنکه دار * نتیجه
بیان ای مهمان سعادت نشان ❊ مثنوی ❊ این سخن پایان ندارد بازکرد ❊
بوسوز پایان طوتمز حضرت یوسف علیه السلام ایله اول یار مهربانك حکایه‌سنه
رجوع ایت ❊ مثنوی ❊ تا که با یوسف چه کرد آن نیك مرد ❊ تا که یوسف
نبوت بخت ایله اول نیك مرد نه ایلدی ونتیجهٔ قصه‌لری نه‌ده قرار ایتدی انی
بیان قیل حاصل کلام روایت اولنور که ❊ مثنوی ❊ بعد قصه کفتنش
کفت ای فلان ❊ یوسف صدیق کندی قصه‌سنی دیدیکندنصکره مهمانه
ایتدی ای فلان یعنی یوسف روح ایتدی ای عقل مهربان مدت سجن جسمانیت
منقضی اولدقده حضرت حق وفیاض مطلق تجلیات صفات وذاتیله بکا
وجود حقانی عطا قیلوب وکیفیت رحیق حب ذاتی افناء هستی وازالهٔ تعین

وهمی ایتمکله بحر هویتده منغمس ونور ذات احدیتده کلیت ایله منطمس
اولوب اعیاندن اضافات وجودی اسقاط ایتدکده عین وحدت بین اولدیغم
سکا بیان ایتدم اما ای عقل مستفاد بو دولت وعزت وشرف ومنزلت قرب
ذات احدیت مجرد قیل وقال ایله اولمز بلکه بومرامك حصولی و بو مقامك
وصولنه انواع مجاهدات و ریاضات ایله هزار و بسیار اعمال صالحات
وطاعات خالصات لازمدر پس ای مهمان مهربان ❊ مثنوی ❊ هین چه
آوردی تومارا ارمغان ❊ آکاه اول سن بکا نه ارمغان کتوردك زیرا ❊ مثنوی ❊
بردر یاران تهی دست آمدن ❊ یاران قپوسنه تهی دست کلمك اکا بکزرکه
❊ مثنوی ❊ هست بی کندم سوی طاحون شدن ❊ جانب آسیابه بغدایسز
کتمکدر اما ای سالك راه وطالب الله اکر یوسفدن مراد مرشد راه طریقت
ومهماندن مراد مرید مستسلم حقیقت اولور ایسه اولا مرشد کامل مرید مهربانه
اثنای طلبده کندینك چکدیکی مجاهدات وریاضات ثانیا واقع اولان بعض
تجلیاتی تحقیق ایله طالب حقی تشویق ایدوب بعده ای طالب صادق بو کاری باشه
ایلتمك آسان دکلدر و بو کارك خامان وبذل نفس وجان ایله خلوص قلبی بزه
ارمغان کتورمك کرکدرکه حتی مرآت دل صقله‌یه مستعد و پرتو نور
تربیه‌مزدن مستفیض اوله یوخسه شرط مزبور مفقود اولدقچه طالب مقصود
اولمق و باب مرشده‌یی خلوص واعتقاد واحکام طریقته بلا انقیاد وارمق
همان بغدایسز دکرمنه واروب اون اوکتمك آرزوسنه دوشمك کبیدر واکر
مرشدان کاملانك تحفه وارمغان طلبندن غرضلری عرض احتیاجیدر
ظن اولنورسه انلر محتاج دکللردر ولکن سالکك بذل ونثار ایتدیکی شیئك
فائده ور بحی کندی‌یه راجعدر ونفعی ترك وایثارنه کوره‌در مثلا حق سبحانه
وتعالی قوللرندن صدور ایدن طاعات وعباداتدن مستغنی واحتیاجدن
منزه بر پادشاه بیمثال ایکن سعادت اخرویه‌یه وصول اعمال صالحه‌نك حصولنه
شرط قلنوب روزشمارده عبادندن اعمال صالحه ارمغانی طلب ایدر دیو کاشف
الاسرار مولانا خداوکار بیوررلر که ❊ مثنوی ❊ حق تعالی خلق را کوید بحشر ❊
روز حشرده حق سبحانه وتعالی خلقه بیوررکه ای اهل محشر ❊ مثنوی ❊
ارمغان کو ای از برای روز نشر ❊ یوم نشردن اوتوری نیت خالصه ایله اولان
اعمال صالحه ارمغانی قنی یعنی ای غافل ونادان وحق نعمته کفران مزید
احسانمدن داردنیاده سکا عنایت ایتدیکم قوت شبابی نه کارده تلف ایتدك

وروزشماری اوله که بر کون تذکر وانجام کاری تفکر قیله سن دیو نیجه ماه وسال
سکا مهل ویردم پس عمر نازنینی نه مقوله فعل ایله افنا قیلدك وخیرات وحسناته
بذل ایلسون دیو سکا مال ویردم اول مالی نه یوزدن کسب ایتدك ونه مقوله
یره خرج ایتدك وعقل ودانش ایله سکا اکرام قیلوب وانبیا ورسل کوندروب نیك
وبدی بیلدیروب (ليجمعنكم الى يوم القيمة لا ريب فيه) قول کریمی ایله بو کون
سزی حشر وسؤال وحساب ایده جکم تنبیه وتأکید ایدوب عذره محتاج
برقالمامش ایدی پس بو مرتبه دن صکره نه خباثت وشقاوتدر که کویا کتاب
کریمی ایشتمیوب وانبیا واولیانك نصح وپندیله ایش ایتمیوب عاقبة العاقبه وقت
اجل کلوب ومدت مهل نهایت بولوب شمدیکه حالده خائب وخاسر ﴿مثنوی﴾
جئتمونا وفرادی بی نوا ＊ بزه یالکز واموال وخانمانسز بلکه ایقان وایمانسز
کلدیکز وبنم دیو محبت ایتدیککز مزخرفاتدن بی اختیار آیریلور فقیر وعریان
اولدیغکز حالده ندامت وحسرت ایله کلوب بو کون هر شیدن عاری اولدیکز
﴿مثنوی﴾ هم بدان سانکه خلقناکم کذا ＊ همان اول صورت واول هیئتده که
بز سزی بویله خلق ایتمش ایدك یعنی ابتداء حالده رحم مادردن نشیمن دنیایه
نه وجهله عریان کتورلمش ایسه کز شمدی دخی میدان عرصاته باشی قباق
ویالن ایاق وتنی چیلاق کلدیکز کما روی عن النبی صلی الله تعالی علیه وسلم فی الحدیث
المفصل انه قال (انکم تحشرون حفاة عراة غرلا ثم قراء (کما بدأنا اول خلق
نعیده وعدا علینا انا کنا فاعلین) وقالت عائشة قلت یارسول الله یحشر الرجال
والنساء جمیعا ینظر بعضهم الی بعض فقال علیه السلام یاعائشة الامر اشد
من ان ینظر بعضهم الی بعض) وفی الحدیث الآخر (یأمر الله تعالی اسرافیل
فینفخ فی الصور فیخرجون منها سراعا الی ربهم ینسلون من قبور هم حفاة
عراة ثم یقفون موقفا واحدا مقدار سبعین عاما لا ینظر الیهم ولا یقضی بینهم
فیبکون حتی ینقطع الدموع ثم یبکون دما و یعرقون حتی یبلغ ذلك منهم
ان یلجمهم ثم یدعون الی المحشر) ایواه ودریغ ای قلب غافل و نفس جاهل
فاستعد لهذا الیوم العظیم شانه المدید زمانه القاهر سلطانه القریب اوانه
(یوم لا ینفع مال ولا بنون الا من اتی الله بقلب سلیم) یوم تردفیه المعاذیر وتبلی السرائر
وتظهر الضمائر وتکشف الاستار یوم تخشع فیه الابصار فیومئذ وضع المیزان
وسعرت النیران وتغیرت الالوان وخرس اللسان ونطقت جوارح الانسان
فیا ایها المسکین اللئیم ماغرك بربك الکریم حیث اغلقت الابواب وارخیت

مطلب — فی بیان احوال الناس فی الحشر

الستور واستترت عن الخلائق وما استحییت من الخالق فقارنت الفجور فاذا فعلك
وقد شهدت علیك جوارحك فالویل کل الویل لنا یامسکین یرسل الله الینا
سید المرسلین وینزل علیه الکتاب المبین ویخبرنا بهذه الصفات من نعوت
یوم الدین ثم یعرفنا غفلتنا ویقول (اقترب للناس حسابهم وهم فی غفلة معرضون
ما یأتیهم من ذکر من ربهم محدث الا استمعوه وهم یلعبون لاهیة قلوبهم)
ثم یعرفنا قرب القیامة فیقول (اقتربت الساعة وانشق القمر ＊ انهم یرونه بعیدا
ونراه قریبا ＊ وما یدریك لعل الساعة تکون قریبا) ثم یکون احسن احوالنا
ان نتخذ دراسة القرآن عملا فلا نتدبر معانیه ولا ننظر فی کثرة اوصاف هذا الیوم
ولا نستعد للتخلص من دواهیه فنعوذ بالله من هذه الغفلة ان لم یتدارکنا الله بواسع
الرحمة ونرجو من لطف الله التوفیق والهدایة بحرمة شفیع الامة علیه
افضل التحیة ﴿خسرو﴾ شکسته پناها چو احسان پاك ＊ سرشتی بدست
خود این مشت خاك ＊ کشیدی زنو قیع جود م طراز ＊ که ره سوی
ایمان کشادیم باز ＊ مپرس آنچه بد کردم وناصواب ＊ که درخورد پرسش
ندارم جواب ＊ چو دل در سر آرد پریشانیم ＊ دری باز کن در پشیمانیم ＊
کرفت ارچه جرمم سیاه وسفید ＊ بعفو توام پیش از آنست امید ＊
چو فردا خجل کردم از کار خویش ＊ مکن بسته درمن در بار خویش
چه باشد یکی ذرهٔ خاکسار ＊ که روز شمار آید اندر شمار ＊ چو آواز صورم
در آرد زخواب ＊ زباران رحمت برویم زن آب ＊ ایمدی بنم روحم اهوال
قیامت واحوال ارباب شقاوت مسموعك اولدیسه قرآن وسنت واجماع
امته کمال تشبث واطاعتدن خالی اولمیوب باقیات صالحات اولان اعمال
حسنه یه سعی وکوشش قیل ودنیای دنی یه کوکل باغلیوب دریاره ارمغانسز
وارمه زیرا حق جل وعلا روز شمارده ارمغان ایستر وفرادی و بی نوا
کلدیکز همی دیو توبیخ ایدر دیوب حضرت مولانا من کل الوجوه اولا ناسوره
انعامده اولان اشبو آیت کریمه یه اشارت ایدر قال تبارك وتعالی (ولقد
جئتمونا فرادی کما خلقناکم اول مرة وترکتم ما خولناکم وراء ظهورکم وما نری
معکم شفعاءکم الذین زعمتم انهم فیکم شرکاء لقد تقطع بینکم وضل عنکم ما کنتم
تزعمون) یعنی حق سبحانه وتعالی بزه ابلاغ ایچون حبیبی محمد المصطفا علیه
من صلوات الله الاوفایه روز جزاده کفاره اولان عتابندن خبر ویروب
بیورر که یا محمد بز کفاره بتوسط املاك عقاب ویاخود بلا واسطة بطریق

مطلب — تفسیر ولقد جئتمونا فرادی) الخ

العتاب خطاب ایدرزکه ای کافر و مشرکلر تحقیقا سز بزم حکم و قضامز
پیشنه فرادی وتنها کلدیکز وحین و لادتده رحم مادردن سزی ابتدا
نه هیئتده اظهار ایتدم ایسه شمدی میدان عرصاته دخی دنیاده اولان
املاك وارزاق واولاد واتباعکزدن وجمیع خواسته وساخته کزدن بالضرورة
ایریلوب عریان وکریان کلدیکز ودنیاده هرنه شی که سزه عطا واحسان ایتمش
ایدم دنیادن مفارقت ایتدکده جمله سنی وراء ظهرکزه ترك ایدوب ودنیاده
قویوب ال یود یکز ای مشرك وکافرلر شول شفعا ورؤسا ولات وعزا کز کیم
بزم ذات بیچونمزه خدالقده انلری شرکا زعم ایدردیکز و هؤلاء شفعاؤنا
عندالله دیوب اصنام واوثانه طاعت ومتابعت وسجدهٔ عبادت ایدردیکز
شمدی انلری سزکله کوره میورز تحقیق سزکله آنلرك بینی منقطع اولدی
یعنی بینکزده اولان پیوسته لك کسسته اولوب اتصالکز انفصاله متبدل
اولدی وهرنه مقوله اشیایی که کندیکزه دست آویز وچاره انکیز اوله
زعم ایتدیکز ایدی سزدن غایب اولوب الیکزدن کیتدی ومفقود ومعدوم
اولوب بروجهله هالك اولدی که کویا اولدن دخی نابود ایدی ﴿ویسی﴾
آه کیم اولسه کرك پوشش تابوت فنا * خلعت پادشه وخرقهٔ پشمین کدا *
بربهایه صاتلور دست اجلدن آخر * زرنشان افسر شاهان وکلاه فقرا
* براولور کلبهٔ درویش ایله قصر شاهی * آتش انداز اولیجق صاعقهٔ
قهرخدا * سردیٔ بادهوا جانمزه کارایتدی * ساکه قالدی ایشمز ای کرم
اسی مولا * معلوم اوله که لفظ فرادی فاعل جئتمونا دن حال اولمق اوزره
منصوب اولوب جئتمونا کلمه سنده دخی ایکی وجه اعتبار اولنمشدر وجه
اول ماضی یعنی مستقبل اولوب تجیؤننا دیمك اوله پس صورت ماضیده
ابرازی اتی امرالله ونادی اصحاب الجنة قوللری کبی تحقق وقوعندن اوتوری
اولور وجه ثانی کندو معنای ماضیسی اوزره اولوب یوم جزاده بین یدی الله
واقع اولان حالی حکایت ایچون صیغهٔ ماضی ایله کلمش اولور و یوم حسابده
کفاره بو وجهله اولاجق توبیخ وکفارك بوحال وضلال ایله مجیٔ ذلك
الیومه نسبت ماضی اولور و فرادی صیغه سنده دخی هل هو جمع ام لا
دیو اختلاف اولنوب جمعیتنه ذاهب اولنلر دخی مفردنده اختلاف ایدوب
الف فرادی تأنیث ایچون وجمع فرددر دیمش بعضیلر دخی جمع فرید وفرد
وفرد در دیوب بعضیلر دخی فرادی سکران وسکاری کبی جمع فردان در

دیمش واصحاب اختلاف فراوابن قتیبه وراغبدر و بعضیلر اسم جمع در زیرا
فرد کلمه سی فرادی صیغه سی اوزرینه جمع اولماز بلکه معنی جاالقوم فردا
فردا وواحدا واحدا دیمکدر دیمشلر وقرأتنده دخی اختلاف اولنوب بعضیلر
فرادا و بعضیلر فراد بعضیلر دخی فردی قرآءت ایتمشلر و (کما خلقناکم)
قولنده دخی بین النحاة کافده درت وجه بیان اولنوب تعدد حالی من غیر
تأویل تجویز ایدنلر جئتمونا ده اولان ضمیر فاعلدن حال اولمق اوزره
منصوبدر ومنع تجویز ایدنلر فرادی کلمه سندن بدل اولور دیمشلر بعضیلر
دخی محل نصبده مصدر محذوفك نعتی اولمق اوزره مجیئا مثل مجیئکم یوم
خلقناکم دیوب مکی دخی منفردین انفرادا مثل حالکم اول مرة دیو تقدیر
ایلمش اما نحاة تقدیر اولی استحسان ایتمشلر وتحسینلرینه علت بیان ایدوب
لان دلالة الفعل علی المصدر اقوی من دلالة الوصف علیه دیمشلر وابوالبقاء
فرادی کلمه سنده اولان ضمیر مستکندن حال اولمق اوزره منصوب اولوب تقدیر
کلام مشبهین ابتداء خلقکم دیمکدر دیمش امابو تقدیری بعضیلر مقبول
کورمیوب دیمشلرکه وفیه نظر لانهم لم یشبهوا بابتداء خلقهم وصوابه ان یقدر
مضافا ای مشبهة حالکم حال ابتداء خلقکم پس وترکتم قولنده دخی ایکی
وجه بیان اولنوب عند رأی البعض فاعل جئتمونادن حال و اضمار قد ایله
منصوب المحلدر بعضیلر دخی کلام مستأنف اولوب اعرابدن محلی یوقدر
دیمشلر وسیاقده اولان الفاظ آیاتده دخی اختلافات کثیره بیان اولنمشدر
معرب قرآن اولان کتب تفاسیره مراجعت اولنسون پس بز صدده رجوع
ایدهلم یعنی ولقد جئتمونا فرادی قول کریمندن مراد تقریع وتوبیخدر
وسبب توبیخ مکه مشرکلری فقرانی استحقارا و نفسلرینه افتخارا بزم
دنیاده اموال واولادمز چوق آخرتده دخی بزه عذاب یوق دیوب دنیای
دنیه ده جد وجهدلرینی ایکی شیئك تحصیلنه صرف ایتدیلر بریسی
تحصیل مال وجاه وارزاق و املاك وبریسی کمال اعتقاد ایتدیلرکه
اموال واملاك بونلری دنیاده مخلد ایدوب وپرستش ایتدکلری لات وعزی
ومتابعت قیلدقلری رؤسا ومترفین عندالله کندولره شفعا اوله پس بوزعم
فاسد وعمل کاسد اوزرنده ایکن پنجهٔ شیر اجل بوغازلرین آلوب دنیادن
خروج وقبره واوج علی الخصوص محفل قیامته ورود ایتدکده مال وجاه
واملاك وارزاقدن کندیلریله برشیٔ باقی قالمیوب واصنام واوثان وتوقیر

واحترام قیلدقلری خود بینانی عندالله کندیلره شفاعت ایدر بولیوب بخلاف
اهل الایمان دنیاده تحصیل و اکا اعتماد و تعویل قیلدیغی هر شیٔ دن
منفرد وتنها قالورلر و بیش حکم و قضایه منفرد اولدیغی حالده کلورلر
واکا کوره جزاسن بولورلر اما اهل ایمان وایقان عمر کران بهالرینی
تحصیل معارف الهیه و اعمال صالحه وخالصه یه صرف ایتمکله قبره
واردقلرنده اول اعمال واخلاق و معارف خلاق کندیلریله باقی قالوب محفل
قیامته کندیلری ایله معا حاضر اولور ویوم معاده زاد وزواده ایله وارد
اولوب فرادی وارمز پس بوآیت کریمه معرفت احوال قیامت بابنده بعض
قانون شریفی مشتمله اولدی * اولا بریسی بودر که نفس ناطقهٔ انسانیه
بو جسد ظلمانی یه تعلق ایلدیکی دکلدر الا بو جسد بالی اکتساب معارف
الهیه و تحصیل اخلاق ربانیه وتکمیل کمالات انسانیه ایتمکه نفسه آلت
اولمق ایچوندر پس قچان نفس ناطقه جسددن مفارقت ایتدکده ذکر
اولنان ایکی مطلوبی تحصیل ایتمامش اولسه لاجرم حسراتی عظیمه
وآفاتی الیمه وقویه اولور زیرا سعادت ابدیه نك آلت اکتسابی اولان جسدی
بردخی قنده بولور آلت الده ایکن ایسه ابطال واضاعت ایدوب منتفع
بها اولمادی پس بو برحسرت وندامتدر که فوقنده برعقوبت دخی اولماز
* و برندامت دخی بودر که نفس ناطقه آلت جسدانیه ایله سعادت سرمدیه وکمالات
روحانیه یی اکتساب ایتمدیکی یتمز مع هذا آلتمز بوره ایله هر برساعتك مرورنده
ساعت اولدن اردی برعمل فاسد کسبندن خالی اولماز زیرا اول نفس شوم طول
عمرنده کمال تقویت عشق ومحبت و تأکید حرص وشهوت ایله تحصیل مال
وجاهه رغبت ایدر انسان ایسه فی الحقیقه عالم جسمانیدن عالم روحانی یه متوجه
ومرتقی ایکن نفس غافل قصه یی قلب وقضیه یی برعکس ایدوب عالم روحانی
ومقصد ربانیدن عالم جسمانی وهوای نفسانی یه منتکس الرأس متوجه اولوب
مقصد اصلی یی فراموش قیلور ولذات جسمانیه ایله مغرور ودلخوش اولور پس
حالت انتکاسده ایکن موت اصابت ایلسه امر برعکس وقضیه ادباره منقلب
اولوب اکر ایسته سن واکر ایستمه سن بی اختیار و بالاضطرار عالم جسمانیدن
عالم روحانی یه توجه ایتدکده تحصیلنه افناء عمر ایدوب دنیاده اکتساب
ایتدیکی اموال وارزاق وحب حشمت وجاه وراءظهری اولان عالم جسمانیده
قالور وحد نفسنده برشی که بنی آدمك وراء ظهرنده قاله انکله انتفاع
ممکن اولماز انکیچون چوق موتی تنشویه وضع اولندقده بوینی بورق

وباشلری معوج کورینور وبوصفت وبوحال نهایت خیبت وغایت حسرتی
ایجاب ایدر پس (وترکتم ماخولناکم وراء ظهورکم) قول منیفی بو معنایه
اشارت ایدر ودلالت ایدر که هر کیمسه که مالی بعدالاکتساب مصارف خیراته
صرف اولنمیه اول دخی بو زمره نك صفاتیله متصف اولوب روز شمار
ومیزانده قنی ارمغان دیناور اما اموال مکتسبهٔ حلالی وجوه خیراته بذل ایلسه
ومخلوق وعباده شفقة امر خدایی تعظیم ایچون تصدق قیلسه اموالنی
وراء ظهرنده ترك ایتمیوب بلکه ایلرویه کوندرر وارمغانی اقدیسنه واصل
اولوب روز محشرده قنی ارمغان عنایندن قورتیلور جمله سنی حاضر بولور
کما قال تعالی (وما تقدموا لانفسکم من خیر تجدوه عند الله) وندامت
عظیمه نك اعظمی بودر که شول مساکین که ادیان باطله ومذاهب فاسده نك
اعانت ونصرتنده نفسلرینی اتعاب ایدوب محفل قیامته عند الورود اول
مذاهب فاسده ایله منتفع اولورز زعم ایدرکن میدان عرصات ومحافل
قیامته واروب معاینه قیلدقده اعتقاد ایتدیکی ونفع اومدیغی مذاهب
باطله سندن عذاب شدید وعقاب مدید مشاهده ایدر وبوکا اولان عذاب
جمله دن زیاده اولور اولا عذاب حسرت وندامتدر پس برشیدن که عذاب
وبلا وربخ وعنادن غیری ماحصل یوغیکن بونلر اول شیٔ باطل اوزرینه
اتفاق ایدوب جید اختیارلرینه بوقدر بلاء عظیم وعناء الیمی تحمیل ایلمشلر
ایدی و بری دخی عذاب خجالتدر که حقیقت حال آخرتده منکشف اولوب
دنیاده حقدر دیو اعتقاد ایلدیکی باطل وعین ضلالت ومحض جهالت
چیقوب مع الطمع العظیم یأس شدید حصولنك بأس مدیدنه ملحق اولور
پس (ومانری معکم شفعاءکم الذین زعمتم انهم فیکم شرکاء) قول شریفی
بو معنایه دلالت ایتمشدر واحوال قیامتدن بری دخی بودر که قچان نفس
غافله فوت ایتدیکی واکتسابه قادر اولدیغی امور خیرات ظاهره اولسه
وموجب حصول مضرات اولان امر خطرناك دخی حصوله کلسه
ولکن بعض وجوهدن تدارکده رجاسی وار ایسه المی خفیف
وحزنی ساره کوره ضعیف اولور فاما تدارك مافات ممتنع وجبر نقصان
متعذر ایدیکنه جزم ویقین بولنسه اول غافلك حزنی قوی وبلا وعناسی
عظیم اولور والیه الاشارة بقوله تعالی (لقد تقطع بینکم) والمعنی ان الوصلة
الحاصلة بین النفس والجسد قدانقطعت ولاسبیل الی تحصیلها مرة اخری

آه ای مؤمن موفور العمل زنهار غافل اولمه که (ولقد جئتمونا فرادی) قولنده
سمعه وریا ایله عمل کننده اولانلره دخی اشارت واردر وبلکه اعمال صالحه ایله
محفل قیامته وارمش ایکن خصماسنه توزیع اولندقده بلاعمل فرد وتنها قالوب
مفلس ومغبون اولور کماروی عن ابی هریرة انه قال قال صلی الله علیه وسلم
(هل تدرون من المفلس قالوا المفلس فینا یارسول الله من لادرهم له ولامتاع
فقال المفلس من امتی من یأتی یوم القیامة بصلوة وصیام وزکوة ویأتی قدشتم
هذا واکل مال هذا وسفك دم هذا وضرب هذا فیعطی هذا من حسناته
وهذا من حسناته وان فنیت حسناته قبل ان یقضی ماعلیه اخذ من خطایاهم
فطرحت علیه ثم طرح فی النار) ایواه ودریغاه ای عاجز ومسکین اعلك اوحاسبت
نفسك وانت مواظب علی صیام النهار وقیام اللیل لعلمت انه لاینقضی عنك
یوم الاویجری علی لسانك من غیبة المسلمین مایستوفی جمیع حسناتك فکیف
ببقیة السیئات من اکل الحرام والشبهات والتقصیر فی الطاعات وکیف ترجو
الخلاص من المظالم فی یوم یقتص فیه للجماء من القرناء قال مجاهد رضی الله
عنه کان داود علیه السلام یقول فی مناجاته الهی اذا ذکرت خطیئتی ضاقت
علی الارض برحبها واذا ذکرت رحمتك ارتدت علی روحی سبحانك الهی اتیت
اطباء عبادك لیداووا خطیئتی فکلهم علیك یدلنی فبؤسا للقانطین من رحمتك)
الهی سیدی ومولای داود نبی علیه السلام بویله مناجات ایدر کن بوفقیر
وعاجزلره دیسون ای غفار وستارسن اول غفار سن که برفحوای (یبتغون
فضلا من الله ورضوانا) ارباب حاجات واصحاب مناجات دریای زخار
غفرانکدن هردم دست رجا ربله اعتراف ایدرلر واول بی کسلرك غفاری سن که
برمصداق (وآخرون اعترفوا بذنوبهم) آثار اوزار عصیانلرینه اعتراف ایدرلر
پادشاها شول مسکین وفقیرلرك دستکیری سن که برمقتضای (ضل من تدعون
الا ایاه) سندن غیری کس بیلمزلر وشول افتادهلره فریادرس سن که برمغزای
(امن یجیب المضطر اذا دعاه) حالت عجزده سندن غیریدن نسنه دیلهمزلر
الهی برکریم سن که بی واسطهٔ سؤال بسیار وبسیار عبادك آمالنی (وآتاکم
من کل ماسألتموه) موجبنجه انجاح ایر کوررسن وبررحیم سن که بی سابقهٔ
اعمال متکثره امطار افضالکدن ارباب حاجاته (واسبغ علیکم نعمه ظاهرة وباطنة)
باران رحمتك یاغدیررسن الها ملکا پادشاها بررحیم سن که سنك دریای
رحمتك برفحوای (سبقت رحمتی غضبی) بی سابقهٔ بندکی بندهلرك ایشنی دوزمش

واوساخ ذنوبنی یومشدر وبرکریم سن که محض کرمك قلوب عصاتی نوید
مغفرت ایله اوخشایوب (لاتقنطوا من رحمة الله) بیورمش سن پادشاها
برجبار سن که (ان ینصرکم الله فلا غالب لکم) موجبنجه هرنه یی که سن بند
ایلیهسن انی هیچ کس آچهمزوسن نصرت ایتدیککه هیچ فرد غالب اولهمز
وبرفیاض سن که برفحوای (مایفتح الله للناس من رحمة فلا ممسك لها)
هرنه یی که سن فتح ایدهسن هیچ فرد بنده قادر اولهمز وبرعفو آمرزکار
سن که (وان ربك لذو مغفرة للناس علی ظلمهم) بیوروب دامن عفوکله آثار
جرایم واوزار کبائری ستر ومغفرت ایدرسن پس ای کشایندهٔ درهای بسته
وای مرهم نهندهٔ دلهای خسته عز وجلال بی نهایه ودریای رحمت بی غایتك
حقیچون ابواب فضل واحسانکی بو بندهٔ کمترلرك اوزرینه کشاده قیل وجرم
وعصیانمز عفو ومغفرت قیل ای فرح بخش بسیار عطا وای رسانندهٔ نعمت
وبازدارندهٔ بلا بزم درخواستمزدن اول کمال فضلکدن بزقوللریکه ایمان وبردك
الحالة هذه درخواستمز ایله ایمانمزی حفظ ایدوب آفاتدن امین قیل الهی
حقیقت سنك پیشکاهك وطریقت بارکاهك وشریعت شاه راهکدر درکاه
وپیشکاه وبارکاه جمله سنسن الهی لطف وکرمکله بزی شاه راهدن دور
ایتمه ایشمز لطفکه قالمشدر یوخسه اعماله کیم اعتماد ایدر ❊ ازخمسهٔ خسرو ❊
ای صانع جسم وخالق روح * مرهم نه سینهای مجروح * لطف تو انیس
مستمندان * قهر تو هلاك زورمندان * کیرم که نیم بلطف درخور * آخرنه که
بندهام درین در * چون زآن تو یم پاك ناپاك * هم تو بکرم نکر درین خاك * جرم
منکر که چاره سازی * طاعت منکر که بی نیازی * کرعون تورحمتی نریزد *
ازطاعت چون منی چه خیزد * زین درکه امیدوارم ازتو * خواهش بجز این
ندارم ازتو * درصدر نعیم ده نشستم * منشور نجات ده بدستم * آن راه نماین
نهانی * کاندر تو رسم دکر تو دانی * آه وصد آه ای عارف بالله ودل آکاه
عظمت جلال ونوال جمال منکشف اولدقده من العرش الی الفرش جمیع
خلقك اعمالی مضمحلهدر زیرا عرایس جمالدن کشف نقاب ایدنلره انوار ازلیه
لمعان ایتدکده جمیع عملرندن تبری ایدرلر ❊ نظم ❊ چون شود درتو نیست
وصف بشر * ذات تو بکذرد زخیر وزشر * زآنکه اعداد جمله لاکردند
چون در آخر سوی خدا کردند * زیرا مقربان درکاه وعارفان بالله عملربنی
حق سبحانه وتعالینك قدر جلالنه لایق کورمزلر وحق جل وعلانك سنبات

كرامات واطائف ربى غايتندن اولان عطياتنه موازى بولمازلر پس عند رؤية القدم عدمدن خارج اولدقلرى كبى بولنوب (ولقد جئتمونا فرادى) قول كريمنك بحار معانىٔ باطنه سنه غوطه ايدرلر فلهذا كبار سلفدن بعض عاشقلر (اجل مقامات العبد افلاسه والرجوع اليه خاليا من جميع طاعته) بيورمشلر وقيل لابى حفص بماذا تقدم على الله قال وما للفقير ان يقدم بشئ على الغنى سوى فقره قال الله تعالى (ولقد جئتمونا فرادى) خالين من اعمالكم واحوالكم وطاعاتكم وجئتمونا موحدين بوحدانيتى شاهدين مشاهدتى بوصف الكشف والخطاب كما جئتمونا من العدم فى بدو الامر حين عرفتكم نفسى بقولى الست بربكم قلتم بلى آه اى طالب الله و مجاهد فى سبيل الله بو آيت كريمه خود شرك بالله ايدن خود نمايان و پرستش اوثان ايدن كمراهان حقنده در زمرهٔ موحدينه دخى حكمنك شمولى نه جهتدندر ديو قلبكه خطور ايدرسه (ان للقرآن ظهرا و بطنا ولبطنه بطنا الى سبعة ابطن) حديث شريفنك مبتغاسنجه * بيت * مجازى نيست احوال طريقت * نه هر كس يابد اسرار حقيقت * ديو زمزمه ايدرهك عاشقان سبحانى ومجذوبان ربانى اولان عارفلر بو آيات كريمه نك بطوننده اولان سرا پردهٔ معنايى آچوب و قناع اسرار ايله مستور اولان عرايس نكاتنك وجه كريمن كوردكده ﴿ نظم ﴾ بغمزه ميدهد هستى بغارت * ببوسه ميكند بازش عمارت * زچشم اوست دلها مست ومخمور * زلعل اوست جانها جمله مستور * ديوب جذبات ربانيه ايله مست و مدهوش اولديلر و مرآت معانى يه نظر ايتدكده شيخ محمود شبسترى كلشن رازده ﴿ نظم ﴾ درون هر بتى جانيست پنهان * بزير كفر ايما نيست پنهان * بباطن نفس ما چون هست كافر * مشو راضى برين اسلام ظاهر * چو كفر و دين بود قائم بهستى * شود توحيد عين بت پرستى * بو هر لحظه ايمان تازه كردان * مسلمان شو مسلمان شو مسلمان * بيور ديغى ابياتنك مفهومن ملاحظه ايدوب بو آيت كريمه ده هر برنفسه على حدة توبيخ واشارت بولديلر زيرا لاجرم مجيئ الى الله اولا تجريد ثانيا تفريد بعده توحيد ايله اولور پس تجريد دنيا ومافيهادن تجرددر وتفريد اللهه رجوع تام ايله دنيا وآخرت وانلره واقع اولان تعلقاتدن تخليهٔ درون ايله تفرددر يعنى روح انسانى بدو خلقتده تعلقات كونيندن نيجه مجرد ايسه حالت رجوعده دخى منوال مشروح اوزره مجرد اولوب تفرد ايتمكدر كما قال الله تعالى (ولقد جئتمونا فرادى كما خلقناكم اول مرة) يعنى قبل تعلقه بالقالب روحك اول

خلقتى كبى ديمكدر زيرا روحك قالبه تعلق خلقت ثانيه در كقوله تعالى (ثم انشأناه خلقا آخر) وقال تعالى (ولقد خلقناكم ثم صورناكم) پس اثناء سير الى الله ده دنيا وآخرتدن تجريد وتفريدك حصولى عبدك اكتسابيله اولديغيچون (وتركتم ما خولناكم وراء ظهوركم) بيورلمشدر يعنى من تعلقات الكونين و بعده (ومانرى معكم شفعاءكم الذين زعمتم انهم فيكم شركاء) قول منيفى ايله تنبيه بيورركه شول اعمال وافعال كه انلر سزى اللهه ايصال ايدر ظن ايدر ديكز (لقد تقطع بينكم) انتهاء سير كزده اعمال ايله سزك بينكزده اولان تعلق كسسته اولدى (وضل عنكم ما كنتم تزعمون) و شول اعمال كه سز انى موصله الى الله زعم ايدردكز سزدن غائب اولدى ﴿ كلشن ﴾ نه دين وعقل ونه تقوى نه ادراك * فتاده مست وحيران برسر خاك * بهشت وحور و خلد آنجا نسنجد * كه بيكانه درآن خلوت نكنجد * زيرا سالك مجذوب سرادقات عزته واصل اولسه سيرى نهايت بولور و نهايت سير سالك سرادقات عزتده واقع اولديغى جبريل عليه السلامك سيرى ليلهٔ معراجده عند سدرة المنتهى منتهى اولديغنه مماثلدر وفى الحقيقه سدرة المنتهى ملكدن وانساندن سير الى الله ايدنلرك منتهاى سيرلريدر پس سير الى الله بردخى توحيد ايله درديمش ايدك ايمدى توحيد دخى سالك مجذوب وعبد مطلوب (ارجعى الى ربك) جذباتيله مقام وحدته وصول ايچون تجليات ذاتيه دن بالصفة الواحديه فيض وحدانيتى قبول ايله توحددر اما شويله كه سالك راه حقيقته عنايت ازليه بجذبات الربوبيه دسترس اولمزسه سير فى الله ده قالوب سير باللهى طى ايتمز پس سدره ده منتهى وباقى اولوب (ومامنا الا له مقام معلوم) قول منيفى ورد زبانى اولور فافهم جدا * بيت * هر آن معنى كه شد از ذوق پيدا * بجا تعبير لفظى يابد اينجا * حاصل كلام اى مستمع نيك فرجام اكر عوامدن اول اكر خواصدن حق سبحانه وتعالى هر برنفسه وديعت ايتديكى اماناتى وقايهٔ طاعاتله طلب ايدوب روز جزاده لاجرم خطاب ايدركه ﴿ مثنوى ﴾ هين چه آورديد دست آويز را * آكاه اوليكز دست آويز ايچون نه كتور ديكز ﴿ مثنوى ﴾ ارمغانى روز رستا خيز را * روز قيامت ايچون بر ارمغان يعنى دست آويزكه دوست نظرنه تهى كيتمامك ايچون اليكزه آلوب نه مقوله ارمغان كتور ديكزكه يوم قيامتده بكا هديه اوله ارمغان وارميدر اى بنى آدم تهى دست كلمكه باعث نه اولدى (فامامن ثقلت موازينه فهو فى عيشة راضية

واما من خفت موازينه فامه هاوية) قول كريمنده اولان وعد ووعيدى ايشتمديكزمى (فمن يعمل مثقال ذرة خيرا يره ومن يعمل مثقال ذرة شرا يره) نه معنى در بيلمديكزمى نيچون صفر اليد كلديكز ايمدى سزك بو جرأتكزه سبب ﴿ مثنوى ﴾ يا اميد باز كشتن تان نبود * يا بودر كه سزه كرو دونمك اميدى اولمدى يعنى (كل شئ هالك الا وجهه له الحكم واليه ترجعون) قوانه تصامم ايدوب عاقبة العاقبه ميدان عرصاته كلك و بنم حكم و قضامه رجوع ايتمك احتمالن ويريوب ﴿ مثنوى ﴾ وعدهٔ امروز باطل تان نمود * بوكونك وعده سى سزه باطل كوروندى يعنى (واذا الجحيم سعرت واذا الجنة ازلفت علمت نفس ما احضرت) قول كريمى وبونك امثالى آيات بيناتده اولان وعدووعيده اقرار ايتميوب روز حشرك اتيانى سزه لغو و باطلمى كوروندى (فما يكذبك بعد بالدين اليس الله باحكم الحاكمين) ايمدى اى دنى وسفلى ﴿ مثنوى ﴾ منكرى مهمانيش را از خرى * سن خر لايفهم اولديغكدن حضرت واجب الوجود مهمانلغنه منكر ايسك ﴿ مثنوى ﴾ پس ز مطبخ خاك وخاكستر برى * پس آنك مطبخندن خاك وخاكستر ايلدرسن يعنى حق سبحانه وتعالينك رحمت و مغفرت وعفو و مكرمتندن محروم اولوب نار جحيمده خوار وسن دخى عين نار اولورسن ﴿ مثنوى ﴾ ورنه منكر چنين دست تهى * واكر سن منكر آخرت دكلسك بو نجلاين دست تهى ايله و طاعات وعملسز ﴿ مثنوى ﴾ در در آن دوست چون پا مى نهى * اول دوستك قپوسنه نيچه پا نهاده اولورسن يعنى دركاه چاره سازه بلا عمل نيچه يوز سوره بيلورسن بهر حال آخرت ايچون عمل صالح لازمدرسن ايسه طبع اسفلك حكمنه دوشوب حب جاه و حشمتله تن پرورلك قيدنه باغلنوب كيندكجه ظلمته دوشمش سن * بيت * او ممز جام صفا چرخ دنى پروردن * برايچم صوبى دريغ ايلدى اسكندردن * ايمدى بو نار حسرت وعذاب ندامتدن نجات ايسترايسك ﴿ مثنوى ﴾ اندكى صرفه بكن از خواب و خور * خواب وخوردن برازه جق تحصيل فائده قيل واول فائده يى ﴿ مثنوى ﴾ ارمغان بهر ملاقاتش ببر * حق جل جلاله ملاقاتندن اوتورى هديهٔ دست آويز ايلت يعنى تقليل طعام ايدوب اكثر اوقاتك صيامله اولسون كه بونلر نوم غفلتى رفع ايدوب بدنه تقويت وروحه قوت ويرر و بهيميتى ازاله ايدوب عبادات وطاعاتدن لذت

مطلب
في بيان الجوع والفضيلة فيه

الدير وآخرته هديه ايلدر كما قال عيسى بن مريم عليه السلام (جوعوا بطونكم واعروا اجسادكم لعل قلوبكم ترى ربكم) عايشهٔ صديقه رضى الله عنها دن مرويدر كه حضرت رسالت پناه عليه صلوات اللاله دن صكره ابتدا ظاهر اولان بدعت خلق طويجه طعام ييوب نفسلرينى طوق طوتمغه باشلاديلر حتى درونلرنده اولان شهوات بيرونلرنده ظهور ايدوب سركشلكه باشلديلر بيورمشلر * ذو النون مصرى بيورمشلركه هر باركه طعامدن طويجه تناول ايلدم لاجرم بر معصيته بولندم * وابو سليمان دارانى بيوررلركه هركيم كه طويجه طعام ييسه اول كمسنه ده خصال ذميمه دن التى خصلت پديدار اولور * بريسى عبادتنده حلاوت بولماز * ثانيا علم و حكمت حفظندن محروم اولور * ثالثا خلقه شفقتدن قالوب جمله يى كندى كبى طوق قياس ايدر * رابعا شهواتى كندويه غالب وكندوسى حكم شهواته مغلوب اولور * خامسا عبادت خدا نفسنه آغر كلور * سادسا مؤمنلر اطراف مسجد ومحرابده طواف ايدركن اول فقير اطراف مستراحى طولانور * شبلى بيورلركه هيچ بروقتده كرسنه اوطورمدم والا بهر حال قلبمده بر حكمت جديدهٔ عجيبه و بر عبرت غريبه بولدم يعنى حالات مزبوره تقليل طعامدن حصوله كلور بيورمشلر قدس الله اسرارهم وطيب الله انفاسهم سلطان ولدنه خوب بيورمشلردر ﴿ نظم ﴾ خاك و بادست قوت نفس چومار * كمترك خور مخور از و بسيار * زآنكه چون نفس سير كشت ازنان * جاه راميشود زجان جويان * نان بود خاك باد باشد جاه * جاه چاهست دو رشو از چاه * زين دو شد سركش وعدو فرعون * چون نبودش ز حق عنايت وعون * چونكه نان وخورش شود افزون * طلب جاه سر كند زدرون * غير اين لقمه خور كر انسانى * ميل كم كن بقوت حيوانى * حكمت وعلم اكر شود خورتو * نبود غير عشق درخورتو * زآن خورشها شوى زسلك ملك * چون ملك بر روى بيام فلك * از چنان قوت قوتى زايد * كه بدان روح تا بد پايد * دررة عشق بى قدم پويى * يار را در درون خود جويى * همه باشى تو و دبكر نبود * تا نميرى زخود چنين نشود * ايمدى بنم روحم سعادت سرمديهٔ اخرويه ودولت قرب وحدت ذاتيه ديلرسك صفات بهيميه دن اولان خواب وخورشدن واز كلوب ﴿ مثنوى ﴾ شو قليل النوم مما يهجعون * ظلام لياليده خواب راحت ونوم غفلتده اولنلردن سن قليل النوم اول ﴿ مثنوى ﴾ باش در

مطلب
تفسير ان المتقين في جنات وعيون) الخ

اسحار از يستغفرون ❊ وقت اسحارده مستغفرين زمرهسندن اول زيرا
حق سبحانه وتعالى ذكر اولنان اتقيايى مدح ايدوب سورهٔ ذاريانده
بو وجهله وصف ايتمشدركه قال الله تعالى (ان المتقين فى جنات وعيون
آخذين ما آتيهم ربهم انهم كانوا قبل ذلك محسنين كانوا قليلا من الليل
ما يهجعون وبالاسحار هم يستغفرون وفى اموالهم حق للسائل والمحروم)
پس علم شريفه خفى اولميه كه تفسير واعراب جهتندن بو آيت كريمه نك
تحقيقنده فضلاء سلف بويله تحرير ايتمشلركه قول آخذين فى جنات قولنده
اولان ضمير منويدن حال اولمق اوزره منصوبدر ولفظ آخذ من حيث القصد
والرغبة قبولدن عبارت اولمغله بيضاوى رحمة الله عليه دخى قبول ورضا ايله
تفسير ايدوب (قابلين لما اعطاهم راضين به ومعناه ان كل ما اعطاهم حسن
مرضى متلق بالقبول) ديو تحقيق واثر كشافه كلاملرين توفيق بيورمش
پس (ما آتيهم) قولنه يعنى مما فى الجنة ديو معنى ويريلورسه آخذين ضمير
متعلق جناتدن حال حقيقيه اولور واكر برقول بعض مفسرين ما آتاهم
من اوامره ونواهيه فى الدنيا ديو معنى ويريلورسه آخرت ايله دنيانك زمانلرى
مختلفين اولديغنه بناء حال محكيه اولور پس فياض مطلق عباد اتقياسنى
داخل جنت وعيون جاريهدن اوزرلرينه افاضهٔ انوار رحمت ايتديكنك
علتى بيان ايدوب (انهم كانوا قبل ذلك محسنين) ديو استحقاق ذاتى
واستعداد ازليلرين تحقيق بيورر يعنى حقيقت حال بودركه اول متقيلر قبل
دخول الجنة دنياده اعمال خالصه ايله مزين واخلاق حسنه ايله مستحسن
اولمشلر ايدى پس برمقتضاى (هل جزاء الاحسان الا الاحسان) مسكن
ومأوالرى بحبوحهٔ جنات وآرام وقرارگاهلرى نشيمن عيون جاريات
اولوب برفحواى (ان رحمة الله قريب من المحسنين) احسان سبحانى يه لايق
وفضل ورحمت ربانى يه مستحق اولديلر آه اى دل آگاه نه حق تعالينك احسان
وعطاسنه نهايت ونه اتقيانك اخذ وقبولنه غايت واردر يعنى احسانى بيحد
اولديغى كبى تلقى وقبول دخى بى حددر وفخر رازى بونده برنكته بيان ايدرلركه
فى جنات قولنده لاجرم سكنايه دلالت واردر پس اخذ بلدة كذا وقلعة
كذا دينلسه معناسى دخلها متملكا لها ديمك اولور وكذلك بركمسنه برباغچه
وسراى اشترا قيلسه اخذه بثمن قليل ديرلر يعنى اول روضهٔ جنان وقصر
بلند ايوانى تملك ايلدى ديمك اولور پس بو تقديرجه بو محلده دخى افادهٔ اخذ

بودركه اتقيا واصفيانك جنته دخولى عاريتى باغ وبستان واكرتى قصر وايوانه
كيرنلر وبرقاچ كون مهمان اولنلرك حالت دخولى كبى دگلدركه مسكن اتخاذ
ايتدكلرى شئ مستعار استرداد اولنوب اوندن چيق وباغمدن كيت
ديهلر بلكه جنات وقصور وعيون وحور اتقيانك فضل واحسان فياض
مطلقدن بذل نفس وجان وفى سبيل الله صرف مال وخانمانلر يله اشترا اولنمش
ملكلريدر وعلى الخصوص ما آتيهم قول شريفى دخى انلرك اخذى من حيث
التملك اولديغنى مبيندر اما بو قدر املاكى تمليك دخى فياض كريمك محض
فضل ورحميدر يوخسه حاشا بطريق الوجوب دگلدر پس وعلى هذا
التقدير ما آتاهم قولنده اولان ما جنات وعيوندن عبارت اولوب (انهم كانوا
قبل ذلك محسنين) قوليله ثمن جنته اشارت بيورلوب اتقيا واصفيا
جنات وعيونى ثمن احسانلريله الوب مالك اولديلر ديمك اولور كما قال تعالى
(للذين احسنوا الحسنى) بلام الملك وهى الجنة پس حق جل وعلا عباد
اتقياسنك ثمن جنت اولان احسانلرى نه ايديكن بالذات تفسير ايدوب بيوررركه
(كانوا قليلا من الليل ما يهجعون) هجوع دون النهار نوم ليل وهجعه اول
ليلدن اولان نومهٔ قليله در يعنى اول زمرهٔ اصفيا گيجهدن شئ قليل
او يورلردى كما فسر القاضى ما زائدة اى يهجعون فى طائفة من الليل يعنى تنوين
تقليل افاده ايتمكله بيضاوى طائفةده اولان تنوين ايله اكتفا ايدوب كشاف كبى
قيد قلتى تصريح بيورمامشدر رحمة الله عليه ايمدى معلوم اوله كه ما يهجعون
قولنده اولان ما زائده اولورسه قول يهجعون خبر كانوا وقليلا ظرفيت اوزره
منصوب اولوب مثلا قام كل الليل او بعضه او قليله كائنة من الليل قولك كبى
اولور وبعضلر ما مصدريهدر ديمشلر بو تقديرجه ان وفعل ايله مؤول اولان
مصدر اسم كاندن بدل اشتمال اولمق اوزره مرفوع وقليلا ظرفيت اوزره
منصوب اولوب معناسى كان قليلا من الليل ان يهجعوا ديمك اولور وبعضيلر
ما موصولهدر ديمشلر بو تقديرجه دخى ضمير كانوادن بدل ومن الليل موصولدن
حال وموصول اوزرينه مقدم اولوب قليلا خبر كان اولور وتقدير معنى كان
المقدار الذى يهجعون فيه قليلا حال كون ذلك المقدار من الليل ديمك اولور
بو دخى جائزدركه ما موصوله قليلا ايچون فاعل اولوب كأنه قد قل المقدار الذى
يهجعون فيه كائنا ذلك المقدار من الليل دينلمش اولور وعند البعض قليلا
قولى خبر كان اعتبار اولنوب كانوا من الناس قليلا معناسى اوزرينه وقليل ماهم

وقليل من عبادى الشكور قول كريملرى كبى قليلادبو وقف ايدوب كلامى آنكله
اتمام ايتمشلر بعده من الليل مايهجعون قولندن ابتدا ايدوب مايهجعون
من الليل ولاينامون فى الليل معناسنه اولمق اعتباريله مانافيه درديمشلر وبووجهله
اولان توجيه وقراءت مجاهدايله ضحاكدن مرويدر زيرا مجاهد كانوا لاينامون
كل الليل وضحاك ان المحسنين كانوا قليلا من الناس ديو تفسير ايدوب وهمچنان
مقاتل دخى من الليل مايهجعون ديو ابتدا ايتمشلر فاما كشافده وآكثر تفاسيرده
مانافيه اولمق منع اولنوب اكر من جهة المعنى واكر من حيث الصناعة مردوددر
ديمشلر يعنى بحسب المعنى اولان وجه رد بودركه لاجرم مدح اولنان اهل
تقوى ليالينك برمقدارنده عبادتلرينه تقويت ايچون نومهٔ خفيفه وهجعهٔ
قليله ايدوب جميع لياليده جنس بشردن كليت ايله نفى هجوع متصور دكلدر
ومن حيث الصناعه اولان وجه رد بودركه عندالبصريين حيز نفيده اولان
شئ ماوزرينه تقدم ايلمز يعنى ماء نافيه نك اقتضاسى صدر كلام اولوب
مابعدى ماقبلنده عمل ايتمز پس من الليل قولنده مايه متعلق شئ قالمامغله
بيضاوى رحمة الله عليه دخى فلايجوز ان تكون نافية لان مابعدها لايعمل
فيما قبلها ديو رد ايتمشدر وزمخشرى تقول زيدا لم اضرب ولاتقول زيدا
ماضربت ديو مثال ايراد ايلمشدر اما فخر الدين رازى وانكر الزمخشرى
كون مانافية ديوب نافيه اولديغى حالده دخى معنى صحيحدر ديو تفسير كبيرده
بحث ايدوب سعدى چلبى مرحوم دخى قاضينك لان مابعدها لايعمل
فيماقبلها قولنه جواب ويروب حاشيه سنده وقديجاب بان الظروف يتسع فيها
وقدجاء ونحن عن فضلك مااستغنينا فتأمل بيورمشلردر محلنده نظر اولنه
وبيضاوى بعد رد النفى بيوررلركه وفيه مبالغات لتقليل نومهم واستراحتهم
ذكر القليل والليل الذى هو وقت السبات والهجوع الذى هو الغرار من النوم
وزيادة مايعنى حق تعالى وقت سبات وغرار نوم ايله تعريف اولنان هجوع
توصيف ليل ايتديكى ذكر ليلده تقليل نوم ايچون مبالغه واردر وتأكيدا
مانك زياده اولمسى دخى تقليل افاده ايتمكله اول دخى تقليل نومده اولان
طرق مبالغه دندر زيرا نهار وقت استراحتدن اولميوب مع هذا وقت استراحت
اولان ليالينك بعضنده دخى استراحتلرى قليل اولسه غايت قلتدن اولور
(نكته) اما حق سبحانه وتعالى اتقيا وابراردن اولان اصحاب وانصار
والى يوم القرار صفات مز بوره دن حصه دار اولان اصفيا واخيارى سهردن

قطع نظر قلت هجوع ونوم غرار ايله مدح وتذكار ايدوب سهر مجاهده ده
اقوى ايكن وكانوا كثيرا من الليل مايسهرون ديو وصف ايتمديكنده الله اعلم
حكمت اتقيانك نوم وراحتلرى دخى عبادت اولديغنه نكته واشارتدر زيرا
سعيد بن جبير رضى الله عنهدن روايت اولنان ماكانوا اقل ليلة تمر بهم الاصلوا
فيها من اولها اومن سطها قولندن محققدركه اكثر لياليى صلوة ومناجات
ايله احيا ايدوب واشتغال عبادت اخرايه قوت ويرمك ايچون غايت قلت
ايله هجعه ايدرلردى وگاه اولوردى كه * م * درغم ماروزها بيگاه شد * روزها
باسوزها همراه شد * مضمونجه كيجه ايله كونى متحد وعباداتى وقت سحره مد
ومتصل ايدوب ✽ شعر ✽ كم ليلة فيك لاصباح لها * افنيتها قابضا على
كبدى * وقد غضت العين بالدموع وقد * وضعت خدى على بنان يدى *
ابياتنك مصداقنجه جمال حقه كمال اشتياقلرندن كوزياشى دوكوب وبر مصداق
(وجودك ذنب لايقاس عليه ذنب) وجودلرندن استغفار ايدرلردى فلهذا حق
جل وعلا صفات مز بوره لرينى دخى تعريف ايدوب ثمن جنات صفاتيه
وذاتيه نك برى دخى آه وانين وناله وحنين ايله اسحارده اولان استغفار در
ديو بيوردركه (وبالاسحار هم يستغفرون) وبالاسحار قولى يستغفرون قولنه متعلقدر
وحرف با بمعنى فى در وخبرك متعلقى مبتدايه تقدم ايتمك لجواز تقديم العاملدر
قال البيضاوى اى انهم مع قلة هجوعهم وكثرة تهجدهم اذا اسحروا اخذوا
فى الاستغفار كأنهم اسلفوا فى ليلهم الجرايم وفى بناء الفعل على الضمير اشعار
بانهم احقاء بذلك لوفور علمهم بالله وخشيتهم منه يعنى بناء فعل على الضميرده
اولان وجه اشعار بودركه تقديم ضمير وفعل يستغفرون ضميردن خبر اولمق
كالى انلره حصر وتخصيص افاده ايدوب هم الكاملون فى الاستغفار دون غيرهم
ديمك اولور وبووجهله حصر وتخصيصه سبب استحقاق اللهه اولان وفور
علم ومعرفت وكمال خوف وخشيتلريدر بيورر وقال الكلبى ومجاهد ومقاتل
وبالاسحار يصلون لطلب المغفرة من سيئاتهم وقيل يارسول الله كيف الاستغفار
قال (قولوا اللهم اغفرلنا وارحمنا وتب علينا انك انت التواب الرحيم) وبعض
محققين دخى عبادتنده اولان تقصيرات وليلده واقع اولان نوم قليلدن
استغفار ايدرلردى بيورمشلر وعن ابن عباس انه قال كان النبى صلى الله عليه
وسلم اذا قام من الليل يتهجد قال (اللهم لك الحمد انت قيم السموات والارض
ومن فيهن ولك الحمد انت ملك السموات والارض ومن فيهن ولك الحمد انت الحق

مطلب
الاستغفار فى وقت
السحر

ووعدك الحق ولقاءك حق والجنة حق والنار حق والنبيون حق ومحمد حق
والساعة حق اللهم لك اسلمت وبك آمنت وعليك توكلت واليك انبت وبك
خاصمت واليك حاكمت فاغفرلى ماقدمت وما اخرت وما اسررت وما اعلنت
انت اعلم به انت المقدم وانت المؤخر لااله الاانت ولااله غيرك) آه اى طالب
درد آله حق جل جلاله وعم نواله اتقيا واصفيانك عبادات بدنيه ومجاهدات
نفسيه لريله اولان ثمن جناتى تفسيردن صكره لسان حبيبدن ماللريله اولان غنى
دخى تقرير وطاعات بدنيه لرينه عبادات ماليه لرين دخى قرين ايدوب حتى
مجاهدات مزبوره ايله مرايای قلبلرين تجليه ومشاهدهٔ جمالی ايچون تحفه
وهديه ايتدكلرين بيان ايدوب (وفى اموالهم حق للسائل والمحروم) قول كريمى
ايله اتمام توصيف بيوردیلر كما قال محمد بن سيرين وقتاده الحق هنا هو الزكوة
المفروضة وقال ابو بكر فمن العلماء من قال هذه الآية محكمة وقال ابن عباس
والحسن البصرى وابراهيم النخعى رضى الله عنهم ورحمة الله عليهم وفى المال
حق سوى الزكوة لان السورة مكية والزكوة فرضت بالمدينة وقال البعض هى
منسوخة وجعل هذا منسوخا بالزكوة المفروضة كما قال الضحاك نسخت الزكوة
كل صدقة فى القرآن فعنى فى اموالهم حق جعلوا على انفسهم ذلك حقا لازما
يقيمونه للسائل والمحروم فاما حسين بن محمددن روايت اولنمش كه ان النبى
صلى الله عليه وسلم (بعث سرية فغنموا فجاء قوم فنزلت) وقال وهب (نزلت
الآية فى الانصار كانوا يصلون المغرب والعشاء فى مسجد النبى صلى الله عليه
وسلم ثم يمضون الى قباء) پس سبب نزولده اولان بو ايكى روايت صحيح اولديغى
تقديرجه بو بابده اشكال واقع اولور زيرا حبيب اكرم صلى الله عليه وسلم
ارسال سريه بيوردقلرى سعادت ايله مدينه يه هجرتدن صكره اولمشدر ومسجد
رسول وقبا وجمعيت انصار مدينه ده واقع اولمشدر وعلى هذا التقدير سوره
وياخود آيت مدنيه اولمق ايجاب ايدر سورهٔ ذاريات ايسه مكيه در ومكيه
اولديغنه اختلاف اولميوب اتقان القرآنده امام سيوطى مكيه اولديغن تحقيق
ايتمشدر وكذلك بدرالدين ابى عبد الله محمد زركشى تأليف ايتديكى البرهان
فى علوم القرآن نام كتابنده مكى ومدنى بياننده مكهٔ مكرمه ده على الترتيب نزول
ايدن سكسان بش عدد سور قرآنيه دن والذاريات سوره سنى ترتيبده اتمش
يدنجى يازوب فهذا ترتيب مانزل من القرآن بمكة وعليه استقرت الرواية
من الثقات ديو تفصيل ايتمشدر مكر كيم بوكا جواب نزول حكم اوزرينه سابق

وزاد النسائى ولا حول ولاقوة الا بالله العلى العظيم منه

اوله ولكن سبب نزولده واقع اولان فاء تعقيبه بوجوابى منافيدر كما قال
البغوى فى سورة الاعلى وقال الحسن قد افلح من كان عمله زاكيا وقال آخرون
هى صدقة الفطر (وذكر اسم ربه فصلى) قال خرج الى العيد فصلى وكان ابن
مسعود يقول رحم الله امرأ تصدق ثم صلى ثم يقراء هذه الآية وقال نافع كان
ابن عمر اذا صلى الغداة من يوم العيد قال اخرجت الصدقة فان قلت نعم مضى
الى المصلى وان قلت لاقال فالان اخرج فانما نزلت هذه الاية فى هذا (قد افلح
من تزكى وذكر اسم ربه فصلى) وقال بعضهم لاادرى ماوجه هذا التأويل
لان هذه السورة مكية ولم يكن بمكة عيد ولازكوة فطر قلت يجوز ان يكون
النزول سابقا على الحكم كما قال (وانت حل بهذا البلد) فالسورة مكية وظهر اثر الحل
يوم الفتح حتى قال عليه السلام (احلت لى ساعة) الله اعلم بحقيقة الحال الحاصل
اكثر مفسرين (وفى اموالهم حق) قول كريمنى زكوتك غيرى اولمق اوزره معنى
ويروب بيضاوى دخى وفى اموالهم حق نصيب يستوجبونه على انفسهم تقربا الى الله
واشفاقا على الناس (للسائل والمحروم) للمستجدى والمتعفف الذى يظن غنيا
فيحرم ديو تحقيق ايتمش يعنى عباد اتقيا حقده تقرب وعبادت وناسه كمال شفقت
ومرحمت جهتندن سائل ومحروملره مالارينى بذل وانفاق ايتمكى اوزرلرينه
حق وواجب عد ايتديلر نه آنكه فرض وواجب اوله پس بو وجهله اولان
تفسير وتأويل مانده فقرا ايچون حق ثابت اولان كسنه نه جهتدن مدحه
لايق اولور كه حق سبحانه وتعالى خود اول مالك اعطاسنى انلره زكوة
مفروضه قيلمشدر وكذلك عامهٔ ناسه اكر كافر ومسلمان اداء عشر ايله امر
بيورمشدر حق ثابتده جمله سى متساويدر ديو واقع اولان سؤالى دفع ايچوندر
يعنى حق قولنده زكوة مفروضه مراد دكلدر بلكه مراد انلرك اصحاب ايثاردن
اولدقلرين بياندر كه انفاق ايتدكلرى شيئه كندولرك كمال احتياجلرى وارايكن
شفقة على عباد الله ورغبة فيما عند الله نفسلرى اوزره فقرايى ترجيح واختيار
وتقديم وايثار ايدوب بذل ونثارى اوزرلرينه كأنه واجب ومالرنده حق ثابت
مثابه سنده طوتارلر وسائلدن دخى مراد مستجديدر يعنى طالب جدوى وسائل
عطا اولاندر ومحرومدن دخى مراد نفسنى سؤالدن كف ايتمكله حالنى كسنه بيلميوب
وكورنلر اغنيادن ظن ايتدكلرى متعففلردر وقيل ان السائل هو الناطق وهو
الآدمى والمحروم كل ذى روح غيره من الحيوانات المحرفة قال النبى عليه السلام
(لكل كبد طرى اجر) وروى عن عمر بن عبد العزيز المحروم الكلب واظهر الاقوال

انه المتعفف آه ای سالك راه بر طائفهٔ علیه نك كه مداحی الله اوله آنی كیم مدحه
قادر ردر امابین العباد دخی تفاوت بین السماء والارض در یعنی انفاق اغنیا نعمدن
وانفاق فقراء همتدندر كما قیل انفاق الاغنیاء اخراج المال من الجیب فانفاق
الفقراء اخراج الاغیار من القلب زیرا اصحاب شریعتك انفاقی من حیث المال
وارباب حقیقتك انفاقی من حیث الاحوالدر پس عاشقان ربانی وسالكان طریق
سبحانی اولان اتقیا ﴿ نظم ﴾ در شریعت مال هر كس آن اوست *
در طریقت ملك مامملوك دوست * پنج بخشد در شریعت ازدو بیست *
در حقیقت می دهد از هجده بیست * ابیاتنی اوقویوب اهل حاجتدن ادخار
اموال ایتیوب اولاجله ماملكنی لمرضات ربه بذل وانفاق ایدوب نفوسنی آداب
عبودیت ووظایف خدمته وقلوبنی دوام مشاهدهٔ ربوبیته وحقایق مراقبه یه
وروحلرینی مجاریٔ اقضیه وتجلیات ذاتیه یه بذل ایدوب ملكی مالكنه وامانتی
صاحبنه تسلیم ایدرلر پس بوزمره دن اولان اصفیا هموم صافیه لریله غبار
خلقیتدن مجرد اولوب جنات قربده نسیم وصلت ایله عیش وعیون معرفتدن
شراب طهور محبت نوش ایدرلر وذات مقدسك لطائف مقامات وغرائب
درجاتنی قلوب صافیه ونفس راضیه ایله آخذ اولدقلری حالده دنیاده كرامات
وآخرتده مدانات ارزانی بیوریلور زیرا بوسعادت عظمانك حصولی ایچون
قبل الوصول لله وفی الله وشوقا الی الله بذل وجود ایله زمرهٔ محسنین وفرقهٔ
متقیندن اولمشلر ایدی وعلی الخصوص ظلام لیلده تفقد واردات وطلب
مكاشفات ایچون خواب وراحتدن كسسته اولوب وطیب مناجات وحلاوت
مراقبات ولذات مخاطباتی ذوق ایتمك ایچون فی جوف اللیل تهجدده قالقوب
و یوزلرین درگاهه سوروب لطائف الهامات وملاطفاتی ایشتمشلر ایدی آه
فیالها من عبراتهم و یالها من زفراتهم و یالها من شهقاتهم و یالها من لذة
الانس بالشطحات وغرائب العبارات آه ای دل آگاه وعارف بالله بو احوال
غریبه عاشقان اصفیانك كمال عشق ومحبت وغلبات شوق وحرارتلرندندر كه
لذات انس معاینه وواردات انوار مشاهده دن چشمهٔ چشملری اشعهٔ
تجلیات ایله طولوب كیجه لر او یومغه قادر اولمازلر كما قال تعالی فی وصفهم
(فلا تعلم نفس ما اخفی لهم من قرة اعین) آه ای مستمع آگاه والله و بالله اكر
سن انلرك غبار زمینه بولانوب و یوزلرین طپراغه سوررکن عیون باكیه لرین
كوریدك خون جگرلرین چشم كریانلرنده سیلاندن قالمش و بریان اولمش

كورردك الله بیلور آنلرك حالنی عجبا حب ذاتیسنك آتش عشق وكرمیٔ شوقنی نه
وجهله تهیج ایتمشدر كه او یومغه اقتدارلری اولمیه وشبی روزه پیوسته ایدوب
اسحارده تقصیرلرندن ورؤیت ذات وصفاته عدم صبرلرندن وقبل المدانات
اولان زلات وخطراتدن وبعد المكاشفات واقع اوله جق معارضاتدن
استغفار ایلیه لر آه ای همدم نسیم جمال اول عاشقان پركمالك اسحارده اولان
استغفارلرنه برسبب دخی بودر كه كمال محبتلرندن ایسترلر كه لیالی وایامده علی
الدوام بی فتور وسهو وغفلتی اول محبوب بی مثالی ذكر ومحمدت ایدوب وآتش
عشقیله یانوب اوساخ شعور بشریه دن پاك ومجرد وجمیع حالده غرق بحر
احدیت اوله لر ولكن لاجرم لازمهٔ بشریه دن اولان ظلام لیالیٔ اقتضاء
طبیعت انوار صباح وحدتلرینك من وجه غین روپوشی اولمغله (لی مع الله وقت
لایسعنی فیه ملك مقرب) اوجاتنده جلوه ایدركن مرتبهٔ شعور تعینه تنزیل اولنوب
ولكن اول محسن مادرزادلرك اوزرینه عنایت ازلیه سبق ایتمكله استعداد
ذاتیلری عین وحدت بینلرندن هجعهٔ كثرت ونومهٔ اثنینیتی رفع ایدوب مشاهدهٔ
جمال احدیتده دائم اولورلر فاما بهر تقدیر احكام بشریه اقتضاء شعور تعین
خاص ایتدیكی جهتدن كأنه بی شعور تعین اولان ذكر وتوجه كلیلری فتور
ایله مشوب اولوب وذكر سبحانی دوام ازلیت ایله قائم وقدم ذاتی ایله دائم
اولنوب پس صفاء قلبلری سوابغ وتتابع كرمی تلقی وقبول ایتدیكی حالده
تعینات حدوثیه لرندن صدور ایدن ذكر وتوجهلریله قدم ذاته وصول ممتنع
ایدیكی ظاهر اولمغله غین بشریتلرندن حصوله كلان عجز وقصورلرین كوروب
اول حینده مطالع جذباتدن انوار آفتاب تجلیٔ ذات طلوعه یوز كوستردكده
نسیم اسحار اسرار وحدتی مشام روحلری استنشاق ایدوب بر فحوای (انه
لیغان علی قلبی حتی استغفر الله فی الیوم سبعین مرة) وجودلرندن ال یویوب
استغفار ایدرلر وتجلیاته غایت وترقیات قرب وحدته نهایت اولمامغله
هر بر تجلینك عطیه سنی آخذ اولدقلری حالده حالت اولیدن الطف واعلی
ملاحظه اولنمغله حالت ثانیه یه كوره غین واقع اولدیغی جهتدن حقدن
مغفرت ایستیوب الی ابد الآباد اوجات عالیاته ارتقا ایدرلر وسر وروحلرینه بخش
وعطا بیوریلان فضل وكمالات وكرامات ومقاماتدن عقل سائل ونفس محرومك
دخی حق ثابتلرن ویروب جمله سنی فیاض مطلقك تجلیاتیله اغنا ایدرلر یعنی
بینلرنده بینونت قالمیوب جمله سی برلكه یترلر وكذلك اول محسن ازلیلرك جود

واحسان وفيض فراوانلرى آفاقده اولان طالبان خدانك سائل ومحروملرنه
دخى جذبات ربانيه‌لرندن حق ثابت افراز ايدوب اطراف عالمدن عزيمت
ودار الخلافهٔ تربيه‌لرنه وصلت ايله نظر عنايت وعطيهٔ هدايت ديليوب قدر
كرامتلرين وقيمت همتلرين بيلن سائلينه ومقامات اوليا وكرامات اصفيانك
قدر وقيمتن فهم ايتمه‌دين من حيث لابشعر شفاخانهٔ صحبتلرنه دوش اولان
محروملره اول اصفياء كرامك انواع لطف وكرملرى مبذولدر زيرا انلر طبيب
ومحروملر مريض مرتبه‌سنده‌در پس طبيب مشفقك حالى خسته‌نك اوزرينه
كلوب نبض محللن كوروب علتن بيلور وخسته‌يه علتنك خطرنى تعريف ايتدكدنصكره
اغذيهٔ ضاره‌دن پرهيز ايله امر ايدوب ازالهٔ علت واثبات صحته نافع اولان
ادويه ايله معالجه قيلور پس بو صفات ربانيه واخلاق سبحانيه ايله متصف
اولان اتقياء كمل واصفياء مكمللرك حالات مزبوره‌سى محض موهبهٔ الهيه وفضل
محض ربانيه اولوب عين جوددن جريان ايدن حاللرى مقتضاسنجه بذل
مجهود ايله حصوله كتوردكلرى مقامات مكتسبه‌دن اولان درجات جنانده
تمكن ايتديلر وصفاء معاملات ايجاب ذوق معانى ووفاء منازلات اقتضاء شرب
شراب عشق سبحانى ودوام مواصلات موجب رى وسيرابى اولمغله نتايج كشوفات
وثمرات تجليات اولان جنات عالياتك عيون جاريات وارداتندن بادهٔ حب
ازلى بى اولا ذوقله چشان اولدقلرى كبى متساكر ثانيا نوش جان ايتدكلرنده
مست ولايعقل ثالثا حظ اوفر ايله ريان اولدقلرنده صيحه وشهقه اوروب
كائناتدن ال يوديلر وعطشمز دفع اولدى ديدكجه مجدد اولوب * بيت *
شربت الحب كأسا بعد كأس * فما نفد الشراب ولارويت * صفى سرمديده
مؤبد وباقى قالديلر ﴿قاسم انوار﴾ ماكه مستان خرابيم درين دير مغان *
غير ازين ديرنه ديديم دكر دارامان * عقل ازين قصهٔ مستان بشكايت آمد *
كفتم اى جان وجهان قصهٔ مستان مستان * كرنكو بنكرى ازديدهٔ عرفان بينى *
عشق ومعشوقه وعاشق همه جان اندرجان * در توفيق وهدايت همه عشق
آمد وبس * ليك كس را نكذارند ازين در آسان * مفلسان ره عشقيم كه
سرآريم * سر ببازيم بسوداى تواى جان وجهان * بادهٔ بخش بعشاق كه
سرمستانند * همه در نعره وفرياد كه اى ساقئ جان * قاسمى قصهٔ درمان
طلبى رابكذار * غير ازين دردنديديم بعالم درمان * آه اى انيس مجلس عاشقان
وجليس محفل عارفان بو دولت عظمى وسعادت كبرانك وصولنه اولمكدن اول

اولمك وبر كره دخى طوغمق كركدر زيرا (لن يلج فى ملكوت السموات من لم يولد
مرتين) بيورلمشدر پس رحم مادردن تنك اولان بو جهان وحشيده صورت
قيام ليالى وتسبيح واذكار واستغفار اسحار وروزه دارئ بى شمار وسائر عبادات
پروردكار ايله بر حركت وجنبش لازمدر كه نشأت بالله ايله بو تنكناى بشريتدن
خروج وفضاى دلكشاى ملكيته ولوج ميسر اوله ديو حضرت مولانا من كل
الوجوه اولانا بيورورلر كه اى مؤمن مقبل ومستمع قابل ﴿مثنوى﴾ اندكى
جنبش بكن همچون جنين * رحم مادرده اولان جنين كبى براز جق حركت
قيل ﴿مثنوى﴾ تابخشندت حواس نور بين * تاكه سكا نور كوريجى
حواس باغشليه‌لر يعنى رحم مادرده اولان جنينه حين جنبشده حواس هبه
اولنديغى كبى سكا دخى مشاهدهٔ انوار جماله مستعد ادراك وبصيرت عطا
اولنوب ﴿مثنوى﴾ وزجهان چون رحم بيرون روى * رحم مادر كبى تنك
اولان جهان سفليدن طشره كيده‌سن يعنى چاه طبيعت وزندان بشريتدن
خلاص اوله‌سن ﴿مثنوى﴾ اززمين در عرصهٔ واسع شوى * و بو زمين
مضيقدن قورتيلوب فضاى وسيع وعرصهٔ منيعه‌ده راحت اوله‌سن يعنى مواطئ
اقدام انبيا واوليا اولان عرصهٔ وسيع مشاهدات وميدان فسيح معاينه‌ده
جولانه قادر اوله‌سن زيرا ﴿مثنوى﴾ آنكه ارض الله واسع كفته اند * اول
زمينه كه (ارض الله واسعة) ديمشلردر ووسعت وفسحت ايله وصف ايتمشلردر
﴿مثنوى﴾ عرصهٔ دان انبيا در رفته اند * آنى بر عرصهٔ منيعه وارض
مقدسهٔ وسيعه بلكه اول فضاى جليله انبيا كتمشلردر بعض نسخه‌ده * ع *
عرصهٔ دان انبيارا بس بلند * واقع اولمشدر بو تقديرجه معنيسى اول عرصهٔ
منيعه وغايت ايله رفيعه اولان زمين وسيعى جولانكاه انبيا بيل وياخود انبيا
واوليانك عالى قدر اولان وجود شريفلرين وسعت ايله موصوف اولان ارض
واسعه بيل ديمك اولور يعنى مولانا خداوندكار سورهٔ زمرده اولان اشبو آيت
كثيرة النكاته اشارت بيورر قال الله تبارك وتعالى (قل ياعبادى الذين آمنوا
اتقوا ربكم للذين احسنوا فى هذه الدنيا حسنة وارض الله واسعة انما يوفى
الصابرون اجرهم بغير حساب) صدق الله العظيم وبلغ رسوله الكريم ونحن
على ذلك من الشاهدين اى مستمع قابل بو آيت كريمه‌نك تفسيرنده دخى علماء
پيشين من حيث الاعراب والتركيب نه بيورمشلر وسبب نزولنده نه روايت ايتمشلر
بر مقدارى بيان اولنوب تركيب واعراب والفاظ منيفه‌سى جهتندن مستفاد

مطلب
تفسير وارض الله
واسعة وتحقيق
وسعت او

اولان معنی ظاهر اولدقدنصکره اصحاب کشف وایقانك ذوق ووجدانی عیان
وحضرت مولانا طیب الله انفاسه‌نك دخی ان شاء الله تعالی نه مقوله اسراره
اشارت بیوردقلرین وسع طاقت مقداری بیان ایده‌لم نسأل الله التوفیق والعنایة
والعصمة والهدایة * ایمدی علم شریفه خفی اولمیه که حق سبحانه وتعالی بو آیت
کریمه‌نك ماقبلنده (قل هل یستوی الذین یعلمون والذین لایعلمون انما یتذکر
اولوا الالباب) قول منیفی ایله فضیلت علمی اظهار وعلما ایله بین الجهلا اولان
تفاوت عظیمه‌یی آشکار بیوروب نفی مساوات ایتدکدنصکره حبیبی محمد المصطفی
علیه من صلوات الله الاوفی یه کلام نفسیدن فتح باب ومؤمن اولان اصحابه خطاب
وباعث سعادات سرمدیه اوله‌جق فعل صوابی تعلیم وارشاد قیل دیو بیورر که
(قل یاعبادی الذین آمنوا اتقوا ربکم) حبیبم شونلر که بنم وحدانیتم وسنك
بعثت ورسالتك حق ایدیکنه صدقله ایمان واقرار ایلمدیلر واصحابکدن اولدیلر
انلره فرمانمی ابلاغ ایدوب بیورکه ربلرینك توحیدنده ثابت وامورك کلیسنی
حقه تفویض ایتمکله اتقا ایتسونلر زیرا (للذین احسنوا فی هذه الدنیا حسنة)
شونلر که بو دار دنیاده حقه طاعت وتقوی وعبادت ایله احسان وعلی الخصوص
کلمهٔ شهادتی اعلان ایتدیلر انلر ایچون دنیاده صحت وعافیت وآخرتده جنت
واردر یعنی احسان حق سبحانه وتعالینك امر ونهی ایتدکلرینه ملازمت
طاعاته مخالفتدن تجنب وانقیادر وفوائد انقیادخی دنیاده عافیت وعقباده
جنتدر دیمك اولور * پس ارباب صناعت من حیث الاعراب دیرلر که حسنة
قولی مبتدأ وماقبلنده جملهٔ ظرفیه اولان فی هذه الدنیا خبر مبتدأ اولوب
وحکمك تقدمی ایچون نکره ایله ابتدا صحیح اولور وتنکیر حسنة تعظیم افاده
ایتمکله حسنة عظیمة لایصل العقل الی کنه کمالها دیمك اولور ومفعول احسنوا
لاجل التعمیم محذوفدر زیرا حسنهٔ مذکوره عقاید وافعال ونیات واقوالدن
اولان جمیع اعمال ایله احسانه منوطه‌در ویاخود فی هذه الدنیا قولی (للذین
احسنوا) قولنه متعلق اولوب معنای کلام ربانی (الذین احسنوا فی هذه
الدنیا فلهم حسنة فی الآخرة لایصل العقل الی کنهها) دیمك اولور دیمشلر
اما بعض مفسرین حسنة قولنه متعلق طوتوب الذین احسنوا فلهم فی هذه
الدنیا حسنة دیو معنی ویرمشلردر و بوقوله ذاهب اولنلر حسنهٔ مزبوره صحت
وعافیتدر دیمشلر پس (ثلثة لیس لها نهایة الامن والصحة والکفایة) حدیث
شریفنك مصداقنجه ثلثهٔ مزبوره ایله معنی ویرلمك مناسب ولایق وفی هذه

وفیه تشریف لهم باضافتهم الی ضمیر الجلالة ومزید اعتناء بشان المأمور فان نقل عین امر الله ادخل فی ایجاب الامتثال وقوله للذین احسنوا تعلیل للامر اولوجوب الامتثال به وایراد الاحسان فی حیز الصلة دون التقوی للایذان بانه من باب الاحسان وانهما متلازمان وکذا الصبر ابو السعود منه

الدنیا قولی حسنة قولنك مکانی بیاندر دیمشلر فکأنه قیل هذه الحسنة فی ای
دارهی فاجیب بانها فی الدنیا فهی جملة مستأنفة لامحل لها من الاعراب ولایجوز
کونه صفة لحسنة لان الصفة لاتتقدم علی الموصوف اما قول اوله ذاهب اولنلر
قول اخیری رد ایدوب فلهم حسنة فی الآخرة معناسی ویرلمك برقاچ وجهله
اولی والیقدر دیمشلر * وجه اول بودر که حسنة قولنده اولان تنکیر غایة جلالت
ونهایت رفعته دلالت ایدر بو ایسه احوال دنیایه لایق دکلدر زیرا دنیا خسیسه
ومنقطعه‌در پس احوال آخرته الیقدر که شریفه وباقیه وانقراض وانقضادن
امینه‌در * وجه ثانی بودر که توحید ایزد متعال وصالحات اعمال ایله اولان
ثواب محسن لاجرم آخرتده حصول پذیر اولور دنیاده دکل کما قال تعالی (الیوم
تجزی کل نفس بما کسبت) و باخصوص امن وصحت وعافیت بدن وکفایتدن
اولان نعم قلیله بو دنیای دنیه‌ده کفاره دخی حاصله‌در بلکه کفارك دنیادن
حظی مؤمنلردن اوفر واکثردر کما قال علیه السلام (الدنیا سجن المؤمن وجنة
الکافر) وقال تعالی (لجعلنا لمن یکفر بالرحمن لبیوتهم سقفا من فضة) * وجه ثالث
بودر که (للذین احسنوا فی هذه الدنیا حسنة) قولی معنای ثانی‌یه کوره حصر
افاده ایدر شو معنایه که تحقیقا بو دنیانك حسنه‌سی حاصل اولماز الا محسنلره
حاصل اولور دیمك لازم کلور بو حصر وتخصیص ایسه وجه ثانیده اولان
بیانه کوره بطلان اقتضا ایدر پس حسنهٔ مزبوره حسنهٔ آخرته حمل اولنسه
قصد مذکور صحیح وحمل دخی اولی اولور دیمشلر اما بو ضعیف نابود وفقیر
بی وجودك دخی مرآت قلب شکسته زدودنه فیض اقدس ودوددن بو معنی
ورود ایتدیکه دنیا آخرتده وآخرت دنیاده درج اولنمق اعتباریله بر فحوای
(الدنیا مزرعة الآخرة) حسنة قولنك مجموعنه دخی حملی مناسب اوله بو معنایه که
اول رحمن ورحیمك فضل عمیمی غایت عظمت ونهایت جلالت ایله وصف
اولندیغی اکا بناءدر که اتقیاء مؤمنینه هم دنیاده وهم آخرتده اجر جزیل
واحسان بی عدیل ایدر نه آنکه احسانی آخرته حصر ایدوب مؤمنلره دنیاده
احسان ایتمیه پس (ان اشد البلاء للانبیاء ثم للاولیاء ثم الامثل فالامثل) معناسی
نیجه توفیق اولنور دینورسه بر مصداق (البلاء للولاء کالهب للذهب) اولدخی
باعتبار الغایه احساندر زیرا ملحدن کلان هرشیء ملیحدر وبلایه صبر ایله
اوجات عالیانه عروجلری مقرردر وحقیقته نظر اولنسه اکرچه ظاهر حالده
دنیا کفار وفجاره صورت حسنه‌ده ایسه دخی من حیث الغایه سیئه‌در زیرا

قوله حسنة فی الدنیا اشارة الی ان فی الدنیا کان بصفة حسنة قدمت علیها فانقلبت حالا اما عن حسنة ان جوزت الحال عن المبتدأ اوعن ضمیرها فی الخبر واما جعله من قبیل هیت لك علی ان یکون المعنی هما فی الدنیا ولامحل لمثل هذه الجملة لانها استیناف ففیه ان البیان الاستینافی قبل ذکر منشأ السؤال فی غایة البعد (سعدی چلبی علی القاضی منه

عمر ودولتلری وصحت وعافیتلری زیاده اولدقجه حقدن بعد وحجابلری ونار
جحیمده درکات وعذابلری زیاده اولوب صورت نعمتده کورینن جمیع محاسن
حقیقتده سم هلاهل وعذاب الیم آجل اولور پس حسنهٔ دنیا کفاره محالدر
و دنیاده ایمان وایقان واعمال صالحه‌دن غیری حسنه بوقدر غیریلری
مزخرفاتدر پس اکر دنیانك واکر آخرتك حسناتی مؤمنین اتقیا ومحسنین
اصفیایه منحصردر وکفارك صورت وتنلری صحتده ایسه روحلری مریض
وبلکه میتدر و بوتقدیرجه کفاره دنیاده صحت وعافیت دخی میسر اولمیوب
جان وتن عافیاتی دخی اتقیا واصفیایه مخصوص اولدی وفی الحقیقه تقوی
وطاعت محسنلرك غذای روحی وصلوة وصیام بدنلرینك امراض مختلفه‌دن
سبب سلامتی اولمشدر ایمدی بنم روحم (قل یاعبادی) تشریفی ایله اولان خطاب
مستطاب وهاب برقوم معتنی شانه‌درکه مراد نفسلرین ترك ایدوب هوای
طبعلری اوزرینه رضای حق اختیار ایتمش اوله‌لر تاکه انلرك صفات عبودیتی
درست اولوب اوزرلرینه قل یاعبادی اضافتنك رقمی کشیده اولمغه لایق اوله
پس قنغی طالب صادق که حب ذات احدیتدن اوتوری معادات نفسنی اختیار
قیلسه روز قیامتده عذاب حرمان والم هجراندن امین اولور آه کیم خبائث
نفس بسیار ومکایدی بی شماردر یعنی نفس دنی دنیا ایله آرام ایدر دائما حرام
اردنجه یلر ومتصلا معصیت اندیشه قیلر وطاعتده عسرت کوروب جمیع حالده
تکاسل وتکاهل ایدر طاعته کاسه عجب ایدر عبادته بلتنسه ریا ایدوب کندویی
خلقه کوسترر آه بو صفات ذمیمه عیاذا بالله تعالی شول خصال سیئه‌درکه
توفیق الهی رفع وازاله ایتمز ایسه زوال ایماندن زیاده خوف اولنور فلهذا
حق جل وعلا (یاعبادی الذین آمنوا اتقوا ربکم) دیوب تقوایی ایمانه
ضم ایتمك بیوردی (ربنا آتنا فی الدنیا حسنة وفی الآخرة حسنة وقنا عذاب
النار) آه ای روح روان و بو دنیاده برقاچ کون مهمان اولان خلان واخوان
بنده اولدرکه طاعتده کندویی غایتله حقیر کوروب عجب ایتمیه ودنیایه چشم
فنا ایله باقه تاکه آنکله الفت ایتمیه وخلق عالمه عاجز ومسکینلك کوزیله نظر
ایلیه که حق ریا وسمعه‌دن امین اوله ونفسنی کندویه عدو عد ایلیه تاکه
موافقتدن خلاص اوله وکندویی حقیقت اوزره بنده بیله تاکه قدم سری
بند بندکیدن مطلق اوله پس بر عبد مستمندده که صفات مزبوره موجوده
اوله آنوك ثمرات تقواسی برفحوای (للذین احسنوا فی هذه الدنیا حسنة) دنیاده

صورت وسیرتی صحت وعافیتده اولور وثناء مبرور وذکر موفوری عند الشکور
مشکور اولوب کوکلنده نور ظهور ایدر ووجه زیباسنده صالحلر سیماسی لمعان
ایدوب عقباده دخی (لکن الذین اتقوا ربهم لهم غرف من فوقها غرف
مبنیة تجری من تحتها الانهار وعد الله لایخلف الله المیعاد) قول کریمی اوزره
کوزلر کورمدك وقولاقلر ایشتمدك وقلب بشره خطور ایتمدك اجر بیحساب بولور
آه ای مؤمن مقبل ومستمع قابل اکر بز بو وجهله تقوایه نه وجهله قادر
اوله بیلورزکه اهل وعیال وامر معیشت ایچون نیجه وهم وخیال واستیلای
عساکر هموم طبیعیه‌دن مملکت تن مشوش الحال اولمشدر دیو تقصیر واهمال
کوستروب من حیث التعسر عذر ایدرسکز حق سبحانه وتعالی بیورر که تعسر
ایله اولان تقصیر ایچون عذره مجال یوقدر (وارض الله واسعة) الله سبحانه
وتعالینك ارضی واسعه‌در پس ترك اوطان ومفارقت سوء اخوان ایدوب تقوی
ایله عمل ایتمك یسیر اولان بر یره دخی هجرت ایدیکز زیرا تارك تقوایه
قطعا عذر یوقدر مکر سزدن اول اولان انبیاء واولیاء دخی بلاء عسرت
ایله مبتلا اولمدیلرمی اولدیلر ووطنلرندن هجرت ایدوب تقوی میسر اولان
اراضیٔ مقدسه‌یه کیتدیلر سزدخی اثر انبیا واولیایه اقتفا ایدوب بو بلاددن
برغیری بلاده نقل وحرکت ایدیکز کیم انده طاعات وعبادات اشتغالنه
قادر اوله‌سز و بز ضعفاییز دیمیه سز نته کیم سورهٔ نساده بو آیتك نظیری
واقع اولوب بطریق الحکایه حق تعالی بیورر (قالوا فیم کنتم قالوا کنا
مستضعفین فی الارض قالوا الم تکن ارض الله واسعة فتهاجروا فیها) پس
مولانا خداوندکار دخی * ع * عرصهٔ دان انبیادر رفته اند * دیو بو معنایه
اشارت بیورر روی عن ابن عباس رضی الله عنهما (یعنی ارتحلوا من مکة
الی المدینة واعملوا الآخرتکم) وقیل نزلت فی مهاجری الحبشة وقیل نزلت
فی جعفر بن ابی طالب واصحابه (حیث لم یترکوا دینهم لما نزل بهم من البلاء صبروا
وهاجروا) پس بو آیت کریمه حضرت رسالت پناه علیه صلوات الله ایله مکه‌دن
مدینه‌یه و یاخود اذیت مشرکیندن کمال ضجرت ایله متضجر اولوب اذن
رسول ایله ولایت حبشه‌ده ملك نجاشی‌یه هجرت ایدن اصحاب رسول الله
حقنده نازل اولمشدر ولکن فسادات ومعاصی وفرت اوزره اولان بلاددن
دخی اتقیانك هجرتنه ترغیب واردر پس وقتا کیم حق جل وعلا مؤمنین اتقیا
ومحسنین اصفیایه اهل واخوان واموال وخانمان واولاد واوطان ترکنه

امر ایدوب و برفحوای (لیزدادوا ایمانا مع ایمانهم) زیادات احسان ایچون
بلای افتراق اوطانه تحمل ایله ترغیب بیور دیسه کأن بعض عجزه یا الهی
عجبا مشقات مزبوره یه نیجه تحمل ایدهلم ونه کیفیت ایله طاقت کتوره لم که
بزده صبره طاقت یوق دیو واقع اولان سؤاله بطریق الجواب والاستیناف
بیوررکه (انما یوفی الصابرون اجرهم بغیر حساب) یعنی قوللرم مشقات
مزبوره یه صبر ایدیکز کیم مع الحصر والتحقیق لاجرم صابرلرك اجری
روز جزاده حسابسز و بیلور وزن و کیلسز ادا اولنور اجرهم قولی یوفی
قولنك مفعول ثانیسیدر بغیر حساب دخی اجردن حال اولمق اوزره موضع
نصبدهدر ای کائنا بغیر نهایة دیمکدر زیرا هرشیٔ که تحت حسابه داخل
اوله لابد متناهیدر وشول شیئه که نهایت اولمیه حیطهٔ حسابدن خارجدر
قال علی کرم الله وجهه کل مطیع یکال له کیلا و یوزن له وزنا الا الصابرون
فانهم یحثی لهم حثیا) وروی انه (لما نزل من جاء بالحسنة فله عشر امثالها)
قال علیه السلام رب زدامتی فنزل (مثل الذین ینفقون اموالهم فی سبیل الله
کمثل حبة انبتت سبع سنابل فی کل سنبلة مائة حبة) فقال رب زدامتی فنزل
(انما یوفی الصابرون اجرهم بغیر حساب) فانتهی رسول الله صلی الله علیه وسلم
وفی الحدیث انه (ینصب الموازین یوم القیمة لاهل الصلوة والصدقة والحج
فیوفون بها اجورهم ولاینصب لاهل البلاء بل یصب علیهم الاجر صبا حتی
یتمنی اهل العافیة فی الدنیا ان اجسادهم تقرض بالمقاریض مما یوهب به اهل
البلاء من الفضل) رواه الطبرانی فی معجمه وعنه ابو نعیم فی الحلیة من روایة
جابر بن زید بن عیاش رضی الله عنه کذ ذکره ابن العراقی وابو مسلم
بیورمشلر که ارض الله واسعه ایله توصیف اولنان ارض جنت اولسه
بو توجیهه منع یوقدر وذلك لانه تعالی امر المؤمنین بالتقوی وهی خشیة الله
ثم بین ان للتقی فی الآخرة الحسنة وهی الخلود فی الجنة ثم ان ارض الله ای جنته
واسعة کقوله (واورثنا الارض نتبوأ من الجنة حیث نشاء) وقوله تعالی
(وجنة عرضها السموات والارض) آه ای عارف بالله وصاحب دل آکاه
ظهر قرآن عظیمی تفسیر ایدنلرك مرتبهٔ غایاتی بودر که ایشتدك پس ارباب
ذوق ووجدانك دخی تحقیقن استماع قیل که نه بیوررلر یعنی حضرت حق
وفیاض مطلق ماسوادن اتقا ایدن وتعلقات کونیندن منقطع و یکتا اولان
عباد خواصینی بو آیت کریمهده خصال اربعه ایله وصف ایتدیکه *بری ایمان

وبری تقوی * وبری احسان * وبری دخی صبردر پس اول عباد اصفیانك ایمانلری
حدثان ایله من غیر الاستدلال حق تعالینك ذاتنه صفاتیله معرفت واللهی
الله ایله بلمکدر وتقوالری دخی کوندن ونفسلرندن تجرددر یعنی نفس و کون
ایله حقدن محتجب اولمق خوفندن ایکیسندن دخی مجردلردر واحسانلری
طریق ربوبیتدن شوائب حدوثیتی بعد الخلع اولان علم یقینلری درکه
مرتبهٔ عیندر وصبرلری مواظبت احوال وکتمان کشف کلیده اولان
استقامتلریدر قیل (حقیقة الصبر ان لایدعی الربوبیة بعد الاتصاف بها
(وارض الله واسعة) ارض قلوبدرکه وسعت قلب وسع حق ایله در
نته کیم بوندن اقدم وسعت قلب تحقیق اولنمشدر پس قچان عارف بالله
خصال اربع مذکوره ایله متصف اولسه آنك ایچون دنیاده وآخرتده
اجر واردر دنیاده اولان اجری مواجید بدیهیه وواردات غریبهٔ الهیه
وفهوم عجایب خطابات ربانیه و بعد الکشف وقوف مشاهدات تجلیات
ذاتیهدر وآخرتده اولان اجری دخی بحار آزال وآباده غوطه قیلوب فنا
فی الذات و بقا فی الصفات دولتنه نائل اولمقدر و یاخود ارض وسیعهدن
مراد نفس مطمئنهدر کما قال القاشانی (قل یا عبادی) المخصوصین من اهل
العنایة (الذین آمنوا) الایمان العلمی (اتقوا ربکم) بمحو صفاتکم (للذین احسنوا)
ای اتصفوا بالصفات الالهیة فعبدوه علی المشاهدة فی الدنیا حسنة لایکتنه
کنهها فی الآخرة وهی شهود الوجه الباقی وجماله الکریم (وارض الله) ای النفس
المطمئنة المخصوصة بالله لانقیادها له وقبولها لنوره واطمینانها الیه
ذات سعة بتعینها لاتتقید بشیٔ ولاتلبث فی ضیق من عادة ومألوف وامر غیر
الحق (انما یوفی الصابرون) الذین صبروا مع الله فی فناء صفاتهم وافعالهم
وسلوکهم فیه وسیرهم فی منازل النفس الواسعة بالیقین (اجرهم) من
جنات الصفات (بغیر حساب) ایمدی بنم روحم زمین فسیح نفس مطمئنه وارض
وسیع قلب عارف ایدیکی معلوم اولدی ایسه معنای باطنیسی بویله اولور که
ای طالب تقوی وراغب احسان و صفا اولان سالك متلونلر اکر سزك
صفا کزه کدورت ووحدتکزه کثرت کلور ایسه کوکلهکیریکز وانوار محبت الهیه
وتجلیات صفاتیه وذاتیه ایله عرشدن اعظم اولان عرصهٔ منیع قلبه واریکز کیم
حلاوت مجاهداتی ذوق ایدوب کدورتکز صفوته وکثرتکز وحدته وظلمتکز
نوره وغیبکز حضوره مبدل اولوب توجهکزده ثابت وصابر اولدیغکز ایچون

حق تعالی سزه مشاهدات انوار جمال لایزال ایله اجری حساب ویره ویاخود
دفع کثرات وکدورات ایچون برفحوای (یاعبادی الذین آمنوا ان ارضی واسعة
فایای فاعبدون) ارض الله واسعه اولان انبیاء عظام ووارث حقیقتلری اولان
اولیاء کرامك نفوس مقدسه لری جانبنه واروب صحبت شریفلریله مغتنم
اولیکز کیم انلرده اولان کیفیت محبت سزه دخی اثر ایدوب فتح وانکشاف
وقلب صاف ایله حقه عبادت حاصل اوله و بزانی قنده بولالم بزم شهر یمزده
یوق دیو عذر وتقصیراتیه سز زیرا عذر کز مقبول دکلدر انی بولمق وتحصیل
کمالات ایتمك هر بریکزك اوزرینه واجبدر پس (اطلبوا العلم ولو بالصین)
مصداقنجه اللهك ارضی واسعه در همان ترك اوطان وخانمان ایدوب
بولنجه سعی وکوشش قیل واول طالبك ایچنده جان تسلیم ایت دیو بیوریلور
مولانا خداوندکار دخی * ع * عرصهٔ دان انبیا را بس بلند * دیوب بومعنایه
اشارت بیورمشلردر آه کیم اول مسیرهٔ روح افزای انس واردات غیبیه
وحظیرهٔ قدس دلکشای تجلیات الهیه اولان مجالیٔ قلوب انبیا ومرایای
دلهای اصفیانك فضای منبع ملکوت وصحرای رفیع جبروتیلرنده اولان
❊ مثنوی ❊ دل نکردد تنك ازعرصهٔ فراخ ❊ عرصهٔ وسیعه وارض
فسیحه دن دل تنك اولمز یعنی علی الدوام مشاهدات تجلیات ذات
ومکاشفات انوار فیوضات ایله منبسط ومسرور وشهود وحضورده اولوب
انس وحدتلرینه مزاحمهٔ کثرت ومضایقهٔ غیریت تطرق ایلمز وروضات
جنانلری برکزار شهود وشکوفه زار خلود درکه ❊ مثنوی ❊ نخل تر
آنجا نکردد خشك شاخ ❊ اول جنات عالیاتده نخل ترخشك شاخ اولمز یعنی
مدانات وقربات ومشاهدات ومعاینات اشجارینك نخل موزونلری دائما
تروتازه طوروب اغصان مثمرهٔ یقینلری خشك اولمز واوراق معرفتلری صولمز
وبعض نسخده نخل تر یرینه نخل تن واقع اولمشدر بوتقدیرجه معنی بویله
اولورکه اول بستان شهودده غرس اولنان نهال بدن مثالی ونخل تن
مکتسبلری ابدالآباد تازه وتر طوروب بذر محبتدن نمودار اولان شاخ طاعتلری
خشك اولمز واثمار اجر وحسنه لری دوکلمز الحاصل داخل جنات عالیه اولان
نخل ابدان مؤمنین نائل حیات ابدیه اولوب زوال پذیر اولمز اماشویله که سبب
وصول رحمت وباعث دخول جنت اوله جق دادجنبشی ویرمیه سن وقدم
صدق وتقوایی اول عرصهٔ وسیعه یه قومیه سن ❊ مثنوی ❊ حاملی

تومر حواست را کنون ❊ بواهمال ایله شمدی سن حواسکی حامل اولوب
❊ مثنوی ❊ کندو مانده میشوی وسرنکون ❊ کندو مانده وسرنکون
اولورسن یعنی اوجات قربات ودرجات مداناته سبب وصول اولان جناح
عروجی حصوله کتورممکله پسمانده وپیش رانده واسفل سافلین طبیعت
ونار بعد بشریتده سرنکون ومغبون وروزجزاده منکوس الرأس اولورسن
ودنیاده دخی متابعت نفسانیه ضیقندن آزاده اولمیوب بارکراندن چونکه
ویورغون اولوب واعصاب وجوارحه رخا کلوب غلبهٔ نوم ایله اویومغه
باشلرسن ایمدی حالات مزبوره احمال اثقال حواسدن اولمشدر مثلا مشاهده
قیلمزمیسن ❊ مثنوی ❊ چونکه محمولی نه حامل وقت خواب ❊ چونکه
وقت خوابده حامل دکل محمول سن پس یورغونلق رفع اولوب ❊ مثنوی ❊
ماندکی رفت وشدی بی رنج وتاب ❊ ماندهلك کیتدی وبی رنج ومشقت
اولدك زیرا خواب دخی غدای تن وراحت بدندر فی الحقیقه ایکی اوچ کون
اویقوسز قالنلره حمل ثقیل حواسدن کمال ضعف وتکاسل کلور پس روح روان
حالت نومده قیود بشریه وحجب حواس حیوانیه دن فی الجمله مجرد وبکا
اولمغله برزخ مثالیده مشاهدات انواع موجودات ومعاینات اصناف مکونات
ایدوب عرصهٔ فراخ ملکوتی بی فتور وبی قصور سیر وتماشا قیلور ایمدی بنم
روحم حمل حواسدن خوابده خلاص اولدیغنك عین الیقین بیلدکسه
❊ مثنوی ❊ چاشنیٔ دان توحال خواب را ❊ پیش محمولیٔ حال اولیا ❊
اولیانك محموللغی قتنده خواب حالنی سن برچاشنی بیل وانموذج قبیل یعنی
عوام الناسك حواس بشریه دن حالت نومده خلاص اولمسی خواص
عباد اللهك حالت یقظه لرینك انموذجیدر زیرا عارفان آگاه ومجذوبان
الهینك قلوب صافیه لرینه استیلای علایق اخوان واوطان وتعلقات
اکواندن تجرد ورسوم علم وعلل واسباب واعتبار سعی وادراك رخص
وفتوردن تفرد کلوب حضرت جمعده محو رسوم ایله بلافرق وعین جمع
احدیتده غیب ومحق اولوب وسیما عین حالده احکام عملارینه وکشف نور
ذاتده اشارتلرینه وشهود جمعده شواهد جمعلرینه محو وغرق واقع اولمغله
براق مکاشفات ورفرف جذباتك محمولی اولوب قید تعیناتدن آزاده وجمیع
حالده آسوده لردر زنهار بونجه ممکندر دیمه وکرامات اولیایه منکر اولمه که
❊ مثنوی ❊ اولیا اصحاب کهفند ای عنود ❊ درقیام ودرتقلب هم رقود ❊

اولیا اصحاب کهفلردر ای عنود قیامده وتقلبده انلر راقد ونائملردر نتکیم قصهٔ
اصحاب کهف بوندن اقدم ایکی محلده تفصیل اولنوب تکراردن مستغنی اولمشدر
پس عارفان بالله اولانلرك دخی مانند اصحاب کهف کمال حسن وطراوتلرندن
ظاهرلرینه منتشراولان انوارقربت وحشت نومانی رفع وازاله وصورتلرنده
تبادر ایدن اطائف نعما جسدلرین روحلری وروحلرین جسدلریله متحد
ایتمکله کمال لطافتلرندن وعین بصیرتلرینك انفتاح واحساسات صوریه
وحرکات ارادیه لرندن بر فحوای (وتحسبهم ایقاظـا) انلری آلودهٔ بشریت
ظن ایدرسز ولکن برموجب وهم رقود انلر لجوهٔ جذباتده غنوده وحالت
رقودده آسوده اولوب سز ایسه انلرك حقیقت حاللرندن غافل ایکن بز انلری
اویانق کوریورز دیرسز هیهات هیهات که سز انلری کوره سز کما قال
تعالی (وتریهم ینظرون الیك و هم لایبصرون) ایمدی ای طالب حقانی
اول عارفان ربانی قرب القربده قرب قربدن غائب اولوب اسفار آزاله
کیتمشلردر و بلاد آباده هجرت ایتمکله آنات واوقاتده اولان هر بردملرنده
بر ترقی وتجلی وهر برنفسده برمقامدن برمقام اعلایه نقل وحرکت واقع
اولوب برفحوای (قلب المؤمن بین اصبعین من أصابع الرحمن) ❊ مثنوی ❊
می کشد شان بی تکلف درفعال ❊ خدای متعال انلری بی تکلف فعاله چکر
یعنی بی اختیار انلری افعال حمیده واعمال پسندیده یه سوق وجذب ایدر
مع هذا اول کلزار وحدتك عنادل شوریده لری اولان ارباب جذبه ومحبت
ایسه ❊ مثنوی ❊ بی خبرذات الیمین ذات الشمال ❊ جانب یمین وطرف شمالدن
بی خبرلردر یعنی بحار جذبات احدیته بروجهله غرق اولمشلرکه اکرچه توفیق
ربانی ایله انلردن شر صدور ایتمیوب جمیع اقوال و افعاللری حمیده نمایان
اولور ولکن کندیلری خیر وشر قیدندن آزاده و بی خبرلردر جق جل جلاله
ایسه اول عاشقان مجذوبانی کاه فنا و بقا وکاه کشف واحتجاب وکاه تجلی
واستتار وکاه جمع وتفرقه وکاه جهت فضیلت وکاهی جانب طبیعته تقلیب
ایدرفلهذا حضرت مولانا تفسیرایدوب بیوررلرکه ای مستمع قابل ❊ مثنوی ❊
چیست آن ذات الیمین فعل حسن ❊ اول ذات الیمین نه در فعل حسندر
❊ مثنوی ❊ چیست آن ذات الشمال اشغال تن ❊ اول ذات الشمال نه در
اشغال تندر یعنی بحکم البشریه اکل و شرب و مسکن و ملبس ایچون
بقدر الکفایه اولان مشاغل جسمانیه در حال آنکه انلرك جسملری دخی

نوراولوب جذبات رحمانیه اول عباد اصفیایی بحاراولیت ودریای آخریتده غرق
ایدوب نفس سبحانی ایله ذات یمین ازل وذات شمال ابده تقلیب ایتمکده در
و کذلك رؤیهٔ افعالدن انوار اسما و انوار اسمادن انوار صفاته و اندن
انوار ذاته تحریك ایدوب هرنفسده برعالم صفتدن برعالم صفته نقل ایدر
وجمیع حالده تجلیات ذاتیه سیله بین الصفتین انلرایله معا سیر ایدر وصحارای
آزال وآباده روحلریله دور ایدوب انجم عقللرنی افلاك حقایقنده اداره
ایدر وهمچنان بساتین علوم غیبیهٔ مجهوله سنده دخی انبیا واولیاسنك
اسراریله تفرج قیلوب بعده بحر وحدانیته القا ایدوب طوفان کبریانك
سیولی انلری قاموس بقایه ربوده قیلور وسر اسراری ایله کاه نکرهٔ قدم
وکاه معرفت بقایی مشاهده ایتدیروب دریای محیط ذاتده کم اولور وتقلبدن
قالور پس بونلرك نه وجهله مقربان درکاه وعارفان بالله اولدقلری معلومك
اولدی ایسه انلردن اقتضاء بشری یه متعلق مشاغل جسمانیه صدورینه تعجب
قیلمه زیرا ❊ مثنوی ❊ می رود این هردو کار ازانبیا ❊ بو هر ایکی کار انبیا
علیهم السلامدن صدور ایدر یعنی اکر اعمال روحانیه واکر افعال جسمانیه
وجوده کلور ولکن ❊ مثنوی ❊ بیخبرزین هردو ایشان چون صدا ❊
انبیا واولیا مانند صدا بو هر ایکیدن بی خبرلردر زیرا صدا مقابلهٔ مصونده
واقع اولان جسم صلبدن استماع اولنان انعکاس صوتدن عبارتدر پس
هم ایشلیه وهم ایشلدیکنه شعوری اولمیه بونیجه متصور در دینورایسه انلرحب
ذاتی یه بروجهله پیوسته اولمشلردرکه ❊ م ❊ ماچونایم ونوا درمازتست ❊
ماچو کوهیم و صدا درمازتست ❊ مصداقنجه ❊ مثنوی ❊ کرصدایت
بشنواند خیروشر ❊ کوه بلند اکرچه خیروشر واقع اولان صدایی سکا ایشندیرر
ولکن ❊ مثنوی ❊ ذات که باشد زهرد و بیخبر ❊ کوه پرصدا هر ایکیسندن بیخبر
وخیر وشردن بی شعور اولوب بلکه کوهدن استماع اولنان صیت وصدا
برصدا ایدیجنك نقش کلمات و پرتو عباراتیدر یوخسه کوهك کندوسندن
شعور ایله دکلدر کذلك انبیا و اولیا وعرفا واصفیانك طورسینای هستی نمای
وجود بی بودلری غلبات جذبات ربانیه و صدمات تجلیات ذاتیه دن مدکوك
ومتلاشی اولمغله اضافات عدمیه و اعتبارات وهمیه اولان نمود صور
کثرات بی بودی مرتبهٔ واحدیتده نعت وحدت ایله مشاهده ایدوب احکام
بشریه لری بکلیتها مضمحل اولمشدر پس کون جامع اولان کوه ناسوتیلرندن

هرنه قول وفعل كه مسموع ومشهود اوله بر مصداق (كنت سمعه وبصره ويده ورجله) بطريق الانعكاس اقتضاء رحمانيدر يعنى اكرچه كيم انلرده دخى لازمهٔ بشريه دن اولان خواب و خور وتقرب نسوان وبونك امثالى احوال ظهورى واقعدر ولكن قلب پرفتوح وسر روحلرى تجليات جمال نماى وحدته بر وجهله مرآت مجلى اولمشدركه صورت بشريه لرندن وجوده كلن جميع اقتضالرى حقانى اولوب نفسانى دكلدر ونفسلرينك انده مدخلى بوقدر ومستلزم خطاب اولان (انا ونحن وانت وهو) اعتبارانى دخى محو اولمشدر زيرا جناب حضرت احديت اكرحقيق واكر اعتبارى جميع كثراتدن منزه ومعرا اولوب اعتبارات واضافات بزه نسبت ايله در بس مرتبهٔ وحدتده تغاير وتمايز مطلقا مرتفع اولديسه صدور ايدن افعال واحوال ظهورات الهيه دن اولوب كوه هستينك اندن شعورى اولميوب منصوردن استماع اولنان اناالحق كلامى كبى من حيث الانعكاس صوت وصدادر محمود شبسترى نه زيباديمشدر ﴿ كلشن ﴾ هرآنكو خالى از خود چون خدا شد * اناالحق اندرو صوت وصدا شد * شود باوجه باقى غير هالك * يكى كردد سلوك وسير سالك * وجود خلق وكثرت در نمودست * نه هرچه آن نمايد عين بودست * الحاصل نه تطويل كلام ايليه لم كه ذكر اولنان حالات ذوقياتدر اكر سن دخى برمرشد مكملك فيوضات مجلسندن مستفيض اولوب وجذبات رحمانيه هستئ موهومك ر بوده قيلوب زجاجهٔ قلبك مرآت جمال نماى سبحانى اولديسه تقرير اولنان معنايى فهم وذوق ايدرسن والاوهم وخيال وشك وكماندن قنده خلاص اولورسن فلهذا اول يارمهربان دخى يوسف عليه السلام حسن جمالن تماشا ايتمك ايچون يوسفه ارمغان آيينه عرضه قيلديغن بيان ايدوب مولانا خداوندكار اشبو شرح شريفك تحقيقنه تحريك زبان ايدرلر

﴿جواب كفتن مهمان يوسف را عليه السلام كه آيينه آوردمت ارمغان﴾
﴿تا هر بارى كه دروى نكرى روى خوب خويش را ببينى ومرا ياد كنى﴾

يوسف عليه السلامه مهمانك جواب سويليديركه سكا ارمغان آيينه كتوردم تاكه هر بارى كه مرآته نظر قيله سن كندو روى خوبكى كوروب بنى ياد ايليه سن يعنى آفتاب برج كنعان وشاه خوبان انسان ومصرده سلطان فرمان ران اولان يوسف عليه السلام ايله مهمان مهربان ميانده بوقدر

كلمات جواهر نكات كذران ايتدكدن صكره ﴿ مثنوى ﴾ كفت يوسف هين بياور ارمغان * يوسف عليه السلام يار مهربانه ايتدى آكاه اول ارمغان كتور وكندوكى زمرهٔ مقبولانه يتور ﴿ مثنوى ﴾ اوزشرم اين تقاضا زد فغان * اول مهمان مهربان بو تقاضانك شرمندن فغان ايتدى يعنى يوسف خوب جمالك كندويه لايق ارمغان ايستديكندن استحيا قيلوب وانواع عجز وافتقار ايله نيازايدوب ﴿ مثنوى ﴾ كفت من چند ارمغان جستم ترا * ايتدى اى يوسف جان وجان جان بن سنك ايچون بسيار وبسيار ارمغان طلب ايلدم ولكن ﴿ مثنوى ﴾ ارمغانى در نظرنامد سزا * سنك شانكه لايق بنم نظرمده برارمغان مناسب كلمدى يعنى يوسفدن مراد اول محبوب بى مثل اولان خالق العباد دركه عاشقان باصفادن ذاتنه لايق تحفه اهداسى تكليف اولندقده عاشق بيچاره غرق عرق شرمندكى اولوب * بيت * درجهان تحفه اكربه زدل وجان بودى * ارمغان درجانان مرا آن بودى * مفهومنجه ايتدى اى سلطان دوجهان موجودات عالمه چشم بصيرتله نظر ايتديكمده هر برينه نظير بسيار وباركاه بى نظيركده نظريمه دوش اولان جمله اشيادن بهتر واعلالرينى بى شمار بولوب پس دركاه جلالت باركاهكه سزاوار برتحفه وارمغان اولمديغن محقق بيلوب بالاخره كنديمه ايتدم اى دردمند بيچاره وعاشق آواره ﴿ مثنوى ﴾ حبه را جانب كان چون برم * جانب كانه برحبه يى ارمغان دونيجه ايلدم ﴿ مثنوى ﴾ قطره را سوى عمان چون برم * وجانب عمانه برقطره يى تحفه دونيجه كتورم ومثلا ﴿ مثنوى ﴾ زيره را من سوى كرمان آورم * كر بپيش تودل وجان آورم * اكرسنك پيش سعادتكه دل وجان هديه سن كتورم همان ولايت كرمان جانبنه كمون هديه ايلتمك كبيدر مع هذا كرمانك دشت وصحراسى كمون ايله مملودر پس يكدانهٔ زيره كرمانه ارمغان اولورمى وا كاهيچ فرد رغبت كوستروب ارمغان كتورمش ديورمى پس اى موجد اكوان وخالق املاك انس وجان اقليم ابدانده جمله دن ذى قيمت دل وجاندر اول ايسه سنك صحراى جبروت وفضاى ملكوتكده بى قدر وقيمت وكمال وفرت اوزره اولوب مملكت ابدانده معتبر اولان دل وجان دخى اول جانبدن كلمشدر بوتقديرجه سنك دركاهكه بومقوله شئ حقيرنه وجهله ارمغان اولور ارمغانده ايسه غرابت كركدركه حتى محل قبول وحيز اجابتده واقع اوله الها ملكا پادشاها بوفقير نابود ولاشئ مفقودك سكا لايق نه ارمغانى اولسه كركدركه ﴿ مثنوى ﴾ نيست تخمى اندرين انبار نيست * برتخم يوقدركه

بو انبارده اولیه یعنی بر خلق حسن و فعل مستحسن یوقدر که انبار قدرت و بحر
زخار مشیتکده اولیه پس مملکت ایجادده بولنمیان و سنك شان بیچونکه لایق
اولان ارمغان ﴿ مثنوی ﴾ غیر حسن تو که آنرا یار نیست * سنك حسن
وجمالکدن غیری دکلدر که اکا یار و نظیر یوقدر الحاصل نه صفاتکه شبیه
ونه ذاتکه مثیل واردر بلکه ذات وصفات جمیع مخلوقات سنك ذات وصفاتك
نور ینك عکسیدر که مجالیٔ کثرات و مرایای مکوناتده ظاهر اولمشدر ﴿ شعر ﴾
وماهی الا انبدت بمظاهری * فظنوا سواها وهی فیها تجلت * پس ای بیمثال
لایزال وذوالجلال والجمال ﴿ مثنوی ﴾ لایق آن دیدم که من آینهٔ *
انسب واحری والیق واولی انی کوردم که بونودبی بودیو قلق آینه سنی ﴿ مثنوی ﴾
پیش تو آرم چونور سینهٔ * نور سینهٔ اهل صفا کبی سنك پیشکاه احدیت ودرکاه
وحدتکه کتوردم ﴿ مثنوی ﴾ تا ببینی روی خوب خود در آن * تا که سن
روی خوبکی اول مرآت مصفاده کوره سن ﴿ مثنوی ﴾ ای تو چون خورشید
شمع آسمان * ای محبوب بی مثال سن آفتاب چارم آسمان کبی نور آسمان حقیقت سن
ونور جمال ذاتکی ذاتکدن غیریسی بلکه قادر اولمز و کثراتدن بریسی سنك
ذات احدیتکه یول بولمز وسالك راه اله چارمیخ طبع وهوادن مجرد ودیدهٔ قلبی
نور وحدانیت ایله منور اولمادقچه جمال (الله نور السموات والارض) مشاهده سنه
قادر اولمز * بیت * هم بچشم دوست دیدم چون جمالش جلوه کرد * کآفتاب
از مشرق هر ذره تابان کشته بود * حقا که حقه وساطهٔ اشیا ایله عارف اولمق
ایستین جاهلدر بلکه عارف حقیقی اولدر که اشیایی حقله بیله اعدی هستیٔ حقه
مرآت نیستیدن اعلی ارمغان اولمدیغی مقرر اولدیسه انوار آفتاب ذات واشعهٔ
پرتو تجلیات صفاتك انعکاسنی تماشا قلمغیچون ﴿ مثنوی ﴾ آینه آوردمت
ای روشنی * آینه کتوردم سکا ای روشنی ﴿ مثنوی ﴾ تا چو بینی روی خود
یادم کنی * تا چونکه کندو یوزك کوروب بو عاشق بیوجودی یاد ایلیه سن زیرا
عند ارباب البصیره مقرر ومعلوم ومحقق ومفهوم درکه صاحب جمال اولان
محبوب بی مثالك حضرتنده مرآت جمال نمادن ذی قیمت برنسنه یوقدر مثلا
صدهزار جواهر قیمتدار اولسه خزینه وصندیقده حفظ اولنوب محبوب مادر
زاد اولانلر حسن وجمالنی جواهر ایله تزیینه رغبت ایتمزلر فاما مرآت جمال نمایی
مواجهه لرندن دور طوتیوب وروی مرآته غبار کلدیکن پسند ایتمیوب وجه
مصفاسندن ازالهٔ غباره کندی ذاتیله قیام کوستروب اطراف آینه یی اکام

پیرهنلریله سیلرلر ومستمرا تجلیه ایدرلر پس اول ایزد متعال وجمیل بی مثال که
(ان الله جمیل یحب الجمال) مفهومی انك وصف شانیدر لاجرم اول معشوق بی بدله
تحفهٔ مقبوله بهر آینه آینه در پس ای مهمان جان و یار مهربان همان طورمه که
* بیت * تو مظهر مرآت خدا آمده * آینهٔ وجه کبریا آمده * دیوب ﴿ مثنوی ﴾
آینه بیرون کشید او از بغل * اول یار مهربان برسم ارمغان آینه یی قولتوغندن
طشره چکدی زیرا ﴿ مثنوی ﴾ خوب را آینه باشد مشتغل * خوب رو اولانه
محل اشتغال آینه اولور آه ای سالك راه و دل آکاه ﴿ کلشن ﴾ چو چشم
سر ندارد طاقت وتاب * تو آن خورشید تابان دید در آب * از و چون روشنی
کمتر نماید * در ادراك تو حالی می فزاید * مضمونجه نور چشم ظاهر مقهور
نور قاهر اولوب تاب نور آفتاب عالمتابه قادر اولمادیسه بر جرم صقاله
قبولی مانند آب آفتابه مقابل طوترلر که رؤیت نور آفتابه طاقت کتوره زیرا
مانع نور آفتاب اولان ینه اشعهٔ نور آفتابدر پس مانع رؤیت اولان فرط
روشنیٔ نور آفتاب آب صافیده کمتر تاب اولمغیله ادراك میسر اولدیغی
کبی ﴿ شعر ﴾ کالشمس یمنعك اجتلاؤك وجهها * فاذا اکتست برقیق غیم
امکنا * مصداقنجه نور مطلق هستیٔ مطلقه مرآت نیستی مقابل اولمادقچه
هیچ وجهله مدرك ومشهود اولمیوب عدم آینهٔ وجود اولدیغیچون مظهر
نور ذات ستار و مرآت تجلیات صفات غفار اولان مولانا خداوندکار بیوررلر که
﴿ مثنوی ﴾ آینهٔ هستی چه باشد نیستی * آینهٔ وجود مطلق نه در بو قلقدر
فاذا کان کذلك دیدهٔ بصیرتکدن پردهٔ کثرت وغیم انانیتی ازاله ایدوب
﴿ مثنوی ﴾ نیستی بر کر تو ابله نیستی * اکر ابله دکلسك وجود مطلقه یوقلق
آینه سن ارمغان ایلت زیرا ﴿ مثنوی ﴾ هستی اندر نیستی بتوان نمود * واراق
بوقلقده کورلمك ممکن اولور آه ای سالك راه مغربی نه خوب دیمشدر ﴿ شعر ﴾
اکر زروی براندازد اونقاب صفات * دوکون سوخته کردد زتاب پرتو ذات *
به پیش تاب تجلیٔ ذات محو شود * جهانکه هست عیان کشته از فروغ صفات *
دلا نقاب برافکن زروی او ومترس * از آنکه سوخته کردی با تش سبحات *
ازین هلاك میندیش و باش مردانه * که آن هلاك بود موجب خلاص
ونجات * اکر تو محو نکردی بجا شود مثبت * تو همچو خویش طلب کر طلب
کنی اثبات * حقا و دریغ بردلده که غبار هستی اوله انك صفای نور جمالن نیجه
کوره بیلور و بردل که انك آرامی دلارام ایله اوله نازم که نه سببدن بی قرار اولور

پس همچو مدار فلك مركز توحيدده دوران ايتمك ايسترسك هستئ عاريتدن
مبرا وغناى دنيادن معرا اولوب فقر وفنا اختيار قيل كه اول وجود باقى سكا
نظر ايليه زيرا اول غنئ مطلقك نظرى كدالر يه در مثلا «مثنوى» مالداران
بر فقير آرند جود * مالدارلر فقير اولا نه اظهار جود ايدرلر آه اى پادشاه
دوجهان بو فقير و بى كسلرك سندن غيرى كيمى واردر اى غنئ مطلق «شعر»
چه باشد اكر ز آنكه تو كاه كاهى * كنى سوى افتاد كانت نكاهى * چه خوش
باشد ار ز آنكه چون من كدارا * نكاهى كند همچو تو پادشاهى * خلاصهٔ كلام
وجود خارجى يه نسبت محض عدم وعلم حقده عدميت اوزره ثابت اولوب
هركز وجود عينى ايله متحقق اوليان عدم اضافى كه ماهيات ممكنه وصور
علميه در آينهٔ هستئ مطلق اولمشلردر ونور وجود مطلق بحسب قابليات و بقدر
استعدادات اول مراياى ذاتده پديدار اولوب عكس تابش صفاتنى آينهٔ
عدم اعياندن اظهار ايدوب ماهيات ممكنه ده بروز ايدر وانلرك آثار واحكامى
وجودده ظاهر ووجود اعيان معدومدر ومانند مرآت مرئى اولميوب نظردن
مفقوددر محمود شبسترى دخى بو معنايى تأييد ايدوب نه خوب ديمشدر «نظم»
عدم آينهٔ هستيست مطلق * كز و پيداست عكس تابش حق * عدم چون
كشت هستى را مقابل * در و عكسى شد اندر حال حاصل * آه اى دل آكاه جميع
اشيانك ظهورى بر مصداق (الاشياء انما تتبين باضدادها) ضديله در فاماحقدن
غيرى بر موجود يوقدر كه حق وساطت تضاد ومماثلت ايله سبب ظهور حق اوله بلكه
اول ندوضدى اوليان واجب الوجودك نور وجودى شامل جميع ذرات
كائنات اولوب اجلى واظهر جميع مفهومات وبديهيات پرتوتاب آفتاب وجود
مطلقدر ولكن كمال ظهور وغايت وضوحندن مخفى و مستتر كورينور ايمدى
حقدن غيرى وجود اولمديسه بزم عجز وافتقارمز آينهٔ قدرت ومرآت
غناى وحدت اولوب اشيا ضديله نمودار اولمشدر و برى برينه آينه دوشمشدر
مثلا شب اولمسه روز نه در بلنمز ونور اولمسه ظلمت كورنمز و فقير اولمسه
غنى كيمدر فهم اولنمزدى فلهذا مولانا خدا وندكار دخى اضدادك برى برينه
مراياى متكثره واقع اولديغن بيان ايدوب بيورديلر كه «مثنوى» آينهٔ صافئ
نان خود كرسنه است * نانك مرآت مصفاسى خود كرسنه در و همچنان
«مثنوى» سوخته هم آينهٔ آتش زنه است * سوخته دخى آتش زنه نك
آينه سيدر يعنى چقماغك اثرى قاوك وجودنده ظهور ايتمكله قار چقماغك

مرآتى و حلاوت كرسنه يه معلوم اولمغله كرسنه دخى نانه آينه در و بالجمله
«مثنوى» نيستى ونقص هر جايى كه خاست * هر قنده كه كسر ونقصان
وفقر ونيستى نمايان اولدى لاجرم اول فقر وفنا «مثنوى» آينهٔ خوبئ جمله
پيشهاست * جمله صنايعك كوزللكى آينه سى اولدى زيرا كه صنعتى بيليانه
تعليم ايدرلر پس صنعتك خوبلغى بلمديكن ناقصك آينهٔ احتياجنده ومرآت
نقصاننده جلوه كر اولور والا بيلورم ديينه نه تعليم اولور مثلا «مثنوى»
چونكه جامه چست ودوزيده بود * چونكه جامه درست ولطيف ديكلمش
اوله «مثنوى» مظهر فرهنك درزى چون شود * درزينك صنعت
وكمالنك نجه مظهرى اولور يعنى مادامكه جامه بچلمامش وديكلمامش اولميه
درزى انى بچوب ديكمز پس صنعت خياطه مرآت اولان جامهٔ نادوزيده در
وكذلك «مثنوى» ناتراشيده همى بايد جذوع * اخشابك بوداقلرى
يونلمامش كركدر كه «مثنوى» تادروكر اصل سازد يا فروع * تا كه نجار
اصل دوزه و يا فروع ايليه يعنى تراش ايدوب كيمنى بوفقه ايده و كيمنى اساس
بيت اولمغيچون اصله ملحق ايليه ايمدى تراشيده وموزون اولان اخشابك
درودكره احتياجى يوقدر پس مرآت صنعت نجار اولان اخشاب ناتراشيده در
وكذلك «مثنوى» خواجهٔ اشكسته بند آنجا رود * شكسته بند اولان
خواجه اول محله كيدركه «مثنوى» كه در آنجا پاى اشكسته بود * كه
اول محلده پاى شكسته اوله پس بر فحواى (انا عند المنكسرة قلوبهم) اول جليل
وجبار ومظهر نور ذات وصفات اولان مرشدان اخيار وخواجكان احرار
دخى شول عبد مستمند وطالب دردمنده تجلى ايدركه انك قلبى منكسر اولوب
فقر وفنا اختيار ايتمش اوله زيرا «مثنوى» كى شود چون نيست رنجور ونزار *
آن جمال صنعت طب آشكار * چونكه بركسنه رنجور وزار وضعيف و نزار
اولميه صنعت طبك اول جمال باكمالى نجه آشكار اولور اولمز پس مادام كه
بر طالب طريقت كنديسى عجز وقصور ايله حقير وخوار وامراض ماسوا ايله
شكسته پاى ور نجور بيليه طبيب حاذق وعيسى دم مشفق اولان اولياء
اصفيانك خوب جمال تربيه لرى انده نه وجهله ظاهر اولور يعنى اولمز «شعر»
بيا بيا كه غريبيم وعاشقيم ونزار * بيا بيا كه نداريم بى تو صبر وقرار * بيا كه بى تو
ز افراط آرزومندى * مرا دليست درو صد هزار شعلهٔ نار * هميشه خاطر فاتر
بورد ذكر شماست * برين حديث كواهست عالم الاسرار * آه اى سالك راه

وطالب الله ﴿مثنوى﴾ خوارى ودونئ مسها برملا ❊ كرنباشدكى نمايد كيميا ❊
اكر مسلرك خوارلكى واعتبارده دونلكى خلقه آشكاره اولمايدى اثر كيميا نچون
ظاهر اولوردى پس نحاسك وجودخوار وحقيرى تأثير اكسيره مرآت واقع
اولدى كذلك سنك نحاس بشريت ومس نفسانيتك دخى ادناس ماسوا ايله
خوار وحقير اولماسه نظر اكسير اوليا پوتهٔ قلبكه القاء جوهر جذبات ايتمكله
نفسك مطمئنه لك مرتبه سنه قدر واردى وقلبك زرخالص كبى پوتهٔ عشقده
قال اولوب نچان مرآت مصفا اولوردى پس بوقدر كمالاتك ظهور نه آينهٔ
اولان اول كسر ونقصان اولديسه اشبو قاعدهٔ مقننه مظبوطك اولسون كه
﴿مثنوى﴾ نقصها آينهٔ وصف كمال ❊ نقصانلر لاجرم آينهٔ وصف
كمالدر ﴿مثنوى﴾ وآن حقارت آينهٔ عز وجلال ❊ واول خوارى وحقيرلكلر
مرآت عز وجلالدر ﴿مثنوى﴾ زآنكه ضدرا ضد كند پيدا يقين ❊ زيراكه
تحقيقا و يقينا ضدى ضد آشكار ايدر ﴿مثنوى﴾ زآنكه باسركه بديدست
انكبين ❊ زيراكه عسل سركه ايله مبين اولور وفى الحقيقه حلاوت خصوصيله
ووصلت فرقت ايله ووحدت كثرت ايله ظاهر اولور نور ذاته واصل اولميان
حلاوت وصلتى نه بيلور ومرارت فرقتى نيجه فهم ايدر وتجليات ذاتيه ايله محو
وجود ايتميان كثرات ماسوايى نيجه تمييز قيلور پس هرشى ضديله متميز اولور
خلاصهٔ كلام اى سالك سعادت انجام على هذا القياس ﴿مثنوى﴾ هركه
نقص خويش را ديد وشناخت ❊ هر اول دل بيدار وطالب برخوردار كه
كندونك نقصاننى بيلدى واكلادى طريق توحيددن بهره دار اولوب ولاجرم
ركاب سعادته پانهاده اولوب ﴿مثنوى﴾ اندر استكمال خودده اسبه تاخت ❊
كندى استكمالنده ده اسبهٔ همت ايله چاپدى يعنى قوم تاتار صبارفتار اسبك
برينه بنوب واون رأس اسبى يدكنه آلوب نيجه كونلك مسافهٔ بعيده اولان
محله بركونده نه وجهله چاپارسه دركاه سبحانى وباركاه عارفان ربانيده كندى
تقصيراتى ونفس ناقصه نك عجز وقصورن فهم واذعان ايدن طالبان وسالكان
دخى شويله كه جبههٔ نيازى عتبهٔ چاره سازه قويوب روى انقيادى زمين اطاعته
وضع ايليه و بنده دخى علم ومعرفت وكمال ونزاهت واردر ديو اظهار لياقت ايتميوب
دائما تواضع ومسكنت وذل عبوديتدن خالى اولميه هرآينه استكمال وجوده
مهتدى اولوبده اسبهٔ جذبات ورفرف تجلياتله منزل مقصوده چاپوب وآن
واحدده عقبات كثراتى طى ايدوب بلاد طيبات انوار ذاته واصل اولور

وكنديده وجود كورن عنودلر اول دولتى قنده كورر نتكيم مولانا خداوندكار
بيورر ﴿مثنوى﴾ زآن نمى پرد بسوى ذوالجلال ❊ كنديده نقصان بين
اولميان اول بطى وغبين جانب ذوالجلاله اول سببدن پرواز ايلمزكه
﴿مثنوى﴾ كوكمانى مى برد خودرا كمال ❊ اول كندى بى اهل كمال كمان
ايدر پس بوقلوغن بيلك انوار ذات وجود مطلقه مرآت ونقصانن كورمك
واسطهٔ نيل كمالات ورابطهٔ مصادفهٔ تجليات وكندى بى كامل زعم ايتمك سبب
دورئ موجد مكونات اولديغيچون كاشف اسرار ديومى مولانا جلال الدين
رومى بيوررلركه اى مسكين وغبين ﴿مثنوى﴾ علتى بدتر ز پندار كمال ❊
پندار كمالدن بدتر برعلت ﴿مثنوى﴾ نيست اندرجان تو اى ذودلال ❊
سنك جانكده بوقدر اى كبر وناز صاحبى اولان بى نياز پس بوعلت مهلكه نك
ازاله سنه نه چاره ديرايسك ﴿مثنوى﴾ ازدل وازديده ات بس خون رود ❊
سنك كوزكدن وقلبكدن خون بسيار كيتمك كركدركه ﴿مثنوى﴾ تازتواين
معجبى بيرون شود ❊ حتى سندن بوخود پسندى ومعجبى طشره اوله وقلبكدن
علت پندار زائل اولوب صحيح وسالم اوله آه اى روح مقدس مولانا وياسر
انبيا واوليا آه وانين وناله وحنين ايتمامك نه ممكندر ايشيمز لطف وكرمكزه
قالوب قاسمك بوشعرى ورد زبان ومونس جانمز اولمشدر ﴿شعر﴾ سينه
مجروحست وعقل آشفته خاطر بى قرار * ديده كريانست وجان مشتاق ودل
اميدوار * آه دردآلود دارم چون ننالم آه آه * جان غم فرسوده دارم چون
نكريم زار زار * كفت خاك راه من شو پاى بر چشمت نهم * خاك شد چشم
رهى برشاه راه انتظار * جان باقى عشق مى بخشد حيات از عشق جو * جان
جاويدان نكوتر يا حيات مستعار * شاهدان اندرميان زاهدان تدبير چيست *
قاسمى جو پاى كل هركز نينديشد زخار * آه اى ضعيف بيچاره وغم هجرايله
برياره زنهار وزنهار علت پندار كمالدن استعاذه وغياث المستغيثينه استغاثه دن
خالى اولميه سن كه بر موجب (خلقتنى من نار وخلقته من طين) ﴿مثنوى﴾
علت ابليس انا خير بدست ❊ علت ابليس (انا خير منه) ديمسى وخمر فسادن
ذوق چشان اولماغله آدمه سجده قليوب امره مخالفت ايتمه سى وكندى بى
اعلا بيلمه سى اولمشدر ايمدى غافل مباش كه * بيت * هركه باشد چنين
زنسل ويست * كرز روم وز شام ور زريست * مضمونجه ﴿مثنوى﴾
وين مرض در نفس هر مخلوق هست ❊ بوانا خير منه مرضى هر مخلوقك

نفسنده موجود در ای نفس مریضه حاشا بنده بو حالت بوقدر دیمه
﴿ مثنوی ﴾ کر چه خود را بس شکسته بیند او * اکرچه اول نفس تعین
بسته کندی یی شکسته کورر یعنی عبادتی عادت وریاضت ومجاهده یه الفت
ایدوب انواع علم ومعرفته مصادفه ایتمکله وحدت وکثرت ونور وظلمت ونیستی
وهستی اصطلاحاتنی بیلوب کأنه کندی یی شکسته بسته کوستررولکن کندی یی
شکسته کوسترمه سی ومجاهده وریاضتی نفسنه اسناد ایله نزاهت صانمه سی
عین خباثت وعشق ومحبت وجذبهٔ احدیت اولمدیغی علم ومعرفتی کندی یی
طریق وحدته دلالت ایدر زعم ایتمه سی وبوکمان ایله کندی یی برعیسی دم
مشفقه تسلیم ایتمیوب عتبهٔ مرشد اکمله روماليده اولمه سی محض
استکبار واستعلا اولوب همان ابلیسك انا خیر منه دیدیکی کبی علت دوری وسبب
مهجوریدر پس کندی یه قولا وفعلا کمال اسناد ایدوب وظاهر حالده بوینی
اکوب آهسته یوریوب کندی یی شکسته اراءت ایلیان نفس مکاره یی مثلا
﴿ مثنوی ﴾ آب صافی دان وسرکین زیر جو * زیر جوده سرکین اولان
آب صافی بیل یعنی فی المثل برماء راکدك اکرچه اوستی آب صافی کورینور
ولکن التنده انجاس بسیار واردر پس بوزنده اولان صاف نمالغك نه صفاسی
واردرکه دیبی نجس ایله مالا مالدار کذلك نفس مکاره نك کندی یی صاف نما
اولدیغی نه یی مفید که درونده لوث انانیت وخبث رعونت واثنینیت مستقردر
وبن شکسته یم دیمه سی عین استکباردر پس بومکر مستوری اظهار دیلرایسك
﴿ مثنوی ﴾ چون بشوراند ترا در امتحان * چونکه برکسنه سنی من حیث
الامتحان قارشدیرسه ونفس مکاره نك خلافنه ندن کورنسه ﴿ مثنوی ﴾
آب سرکین رنك کردد درزمان * آب صافی شکلنده نمایان اولان نفس خبیثه
فی الحال سرکین رنك اولوب درونده اولان اوث انانیت واستکبار وجه
مکدرنده بدیدار اولور یعنی پندارکالی ظهوره کتوروب ذلت ومسکنتی قبول
ایتمز ایمدی ﴿ مثنوی ﴾ درتك جوهست سرکین ای فتا * جو دبنده سرکین
واردر ای فتا ﴿ مثنوی ﴾ کرچه جوصافی نماید مرترا * اکرچه وجودك
ایرمغی سکا کندی یی صافی کوستررر ونفس مکاره پاك ومجردم دیو غرالنور
﴿ شعر ﴾ خواجه مستست ببین در سرود ردستارش * لطف فرمای وزمانی
زکرم بازارش * ای دل ای دل تو بهرکس که رسی در ره عشق * چون درو معرفتی
نیست عدم پندارش * کرمغی در ره حق دعوی اسلام کند * نکنی

باور ازو تانبرد زنارش * هرکه را نور یقین نیست عجب مرده دلیست * عشق
میکوید ومن میشنوم کفتارش * عاشقانرا همه درد ازتو ودرمان ازتو *
هرکه بیمار توشد هم توکنی تیمارش * آه ای طالب صداقتکار نفس خدعه کار
عجب مکار وحیله وفریبی بسیار وسحر وافسونی بی شمار وتواضع ومسکنتی
عین استکباردر هیچ بروضعنه الدانمه وآسان وجهله مسلمان اولور صانمه
هرنه قدر صاف کورنسه کدر آلوددر هنکام امتحانده لوث انانیتی ظاهر
اولور حقا تشبیه بلیغدرکه کل سیاهدن جریان ایدن روی آب هرنه مرتبه
صاف کورینسه دیبنی قارشدردقلری کبی صفاسی زائل ودیبنده اولان کل سیاه
یوزه چیقوب جمیع اجزاسنه شامل اولور پس مادام که محل جو یی کل
سیاهدن پاك ایتمیه لر صفای حقیقی هویدا اولمز بودخی مقرردرکه هیچ برجو
کندی کندی یی تطهیره قادر اولمیوب لاجرم برمطهره محتاجدر ایمدی کذلك
هیچ برکس دخی کندی نفسنی کل آلود طبیعت وخباثت نمود وانانیت
اولمقدن تخلیصه مجالی اولمز والا برمطهر قلوب ومرشد مرغوبك ید ارشادینه
موقوفدر دیو مولانا خداوندکار بیورورلرکه ﴿ مثنوی ﴾ هست پیر راه دان
پرفطن * باغهای نفس کل را جوی کن * طین لازبدن تخمیر اولنان بشریت
ونفس کل آلود طبیعت باغلرینك جوی کنی پرفطن وعقول اولان پیرراه داندر
غیری دکلدر زیرا بحر علم لدنی ووارث حقیقت نبوی اول مرشد کامل وجمله
نفوسه انك فیضی شاملدر ومرض نفسك طبیب عیسی نفسی اول پیر مکملدر
اکرچه جمیع نفوسه افاضهٔ انوار هدایت اول زبدهٔ انسان وصاحب زمان
اولان قطب دورانك نظر عنایتیدر ولکن جوی کن اعتباریله محله مناسب
اولان کل کسر کاف بجمیله قرآءت اولنمق اولی والیقدر وپیرراه دان نفوس
کل آلودك جمله سندن جوکن آب هدایت اولمسی نفس مرید کندی یه تسلیم
ومسترشد اولدیغی اعتباریله در یوخسه عموم داخل دکلدر زیرا عموم داخل
اولسه اقطار ارضده هیچ برنفس قالمازدی که انك باغ وجودندن انهار
هدایت جریان ایتمیه مع هذا هرنفس حفر ماء محبته مستعد دکلدر فاما اراضی
نفسدن هرقنغی نفسده که ماء حیات علم لدنی وآب زلال عشق ربانی
تفجر ایلیه لاجرم سبب ظهوری جوکن اولان دست همت پیر راهدان
پرفطندر مثلا رسول رب العالمین دعوت عامه ایله مأمور اولمش ایکن کیمیسی
قابل هدایت اولوب امت اجابت وکیمیسی مستعد عنایت اولمامغله امت دعوت

اولوب داخل اجابت و واصل هدايت اولمامشدر اكرچه كيم آفتاب چارم
آسمان حقيقتك نور رحمت واشعهٔ هدايتى اراضئ نفوسك عمومنه شاملدر
ولكن قبول عكوس انوار هدايته مستعد اولميان نفوس خبيثهٔ مكدره پرتو نورك
تأثير لمعاتندن محروم اولوب عمومى داخل دكلدر فافهم ايمدى اى مؤمن
موحد و طالب مستعد سندخى مسترشد ايسك باغ نفس كل آلودكى اول
راه دان پير پرفطنك يد ارشادينه تسليم ايله كه كولنك همتى ايله دلوب و بازوى
هدايتى ايله كل ماسوايى اخراج ايدوب حوض قلبك لوث انانيتدن مجرد
اولدقده آب صاف محبت ربانيه تفجر ايدوب عين قلبكدن جريان ولولهاى
حواسدن سيلان ايليه وچمن زار وجوده منتشر اولوب انواع رياحين
معرفت بتوره وروايح انسيه سنى مشام قدس وحدته يتوره واكر مرشده
نه حاجت بوقدر علم و معرفتم واردر بندخى انواع مجاهدات ايله زمين نفسمه ميتين
ذكرى ضرب ايدوب وطين كثراتى چيقاروب آب خلوصى تفجير ايدرم دير
ايسك هيهات هيهات بووهم باطلدر زيرا ❊ مثنوى ❊ جوى خود راكى
تواند پاك كرد ❊ جوى نفس كل آلود كندى حوض وجودينى پاك ايتمكه
قچان قادر اولور يعنى قادر اولمز ايمدى ❊ مثنوى ❊ نافع از علم خدا شد
علم مرد ❊ علم مرد علم خدادن نافع اولدى و مريد متعلم علم لدنى صاحبى اولان
انبيا و اوليا علمندن منتفع و مستفيد اولدى زيرا پير كامل و مرشد مكمل بلا واسطه
مظهر علم الهى اولمغله انك علمى محض علم ربانى در پس سندخى تطهير قلب و تزكيهٔ
نفسه مهتدى اولمق ديلرسك كندك ارادن چيقوب ارادتكى ارادت پيره تسليم
و علم لدنى بى اندن تعلم ايت و هر عالم مطهر قلو بدر ظن ايتمه و مجرد جوامع و محافلده
پند و واعظ استماعيله هر قصاصك كولنك كلماتى باغ نفس كل آلودكدن تفجير ماء
صاف محبت ايدر صانمه مفجر آب حيات جذبات ربانيه لاجرم علوم لدنيه يه
مظهر اولان اوليا كلمدر وانلرك نظرا كسير اثرلرنده اولان تأثير عنايت حق
ايله انلرك جوهر وجود بهبودلرنده بالخاصه در فلهذا مولانا خداوندكار
دخى افاضه و افاده و نفع و استفاده علم خدا دندر ديوب علم لدنى بى اراده
بيورمشلردر كما انشد القوم ❊ شعر ❊ لايغرنك من المرء قميص رقعه ❊ وازار
فوق عظم الساق منه رفعه ❊ وجبين لاح فيه اثر قد قلعه ❊ ولدى الدرهم
فانظر حرصه اوورعه ❊ كما روى ابو الزبير عن جابر عن رسول الله صلى الله
تعالى عليه وسلم قال (لا تجالسوا عند كل عالم الا عند عالم يدعوكم من خمس الى خمس

مطلب علماء الدنيا و علماء الآخرة

من الشك الى اليقين ومن الرياء الى الاخلاص ومن الرغبة الى الزهد ومن الكبر
الى التواضع ومن العداوة الى النصيحة) پس علم شطرينه منقسم اولوب بريسى علم
ظاهر و بريسى علم باطن اولديسه علماء بالله علماء سوء ايله علماء آخرتى فرق ايتمشلردر
نتكيم ابو طالب مكى قدس الله روحه قوت القلوبده بيورديلر كه (اعلم
ان العلماء قد فرقت بين العلم بالله و بين العلم بامر الله وفرقوا بين علماء الدنيا
وعلماء الاخرة) فقال سفيان الثورى (العلماء ثلثة عالم بالله و بامر الله فذلك
العالم الكامل و عالم بالله غير عالم بامر الله فذلك التقى الخائف و عالم بامر الله
غير عالم بالله فذلك العالم الفاجر) پس علمدن مراد عمل اولوب ظاهر باطنك
عنوانى واقع اولدى كما قيل (ان الظاهر والباطن علمان لايستغنى احد هما
عن صاحبه بمنزلة الاسلام و الايمان مرتبط كل واحد بالآخر و كالجسم
والقلب لاينفك احدهما عن صاحبه) ايمدى ذم اولنان شول علم در كه آخرته
نفعى اولميه و علماء سوء انلردر كه دنيايه كوكل ويروب علمى ايله عمل ايتميه
كما روى عن على و ابن عباس و كعب رضى الله عنهم ورضوا عنه قالوا (يكون
فى آخر الزمان علماء يزهدون الناس فى الدنيا ولايزهدون ويخوفون
ولايخافون وينهون عن غشيان الولاة ولاينتهون ويؤثرون الدنيا على الآخرة
ويأكلون الدنيا بالسنتهم اكلا يقربون الاغنياء ويباعدون الفقراء يتغايرون
على العلم كما تتغاير النساء على الرجال يغضب احدهم على جليسه اذا جالس
غيره فذلك حظهم من العلم) وقال ابن عباس (اولئك الجبارون اعداء الرحمن)
پس بو مقوله صفاتله متصف اولان علمانك كولنك عبارات و بازوى كلماتى
باغ نفس كل آلوددن اخراج طين و اظهار ماء معينه نه وجهله قادر
اولورلر كه كندولرك درونى حب دنيا ايله ملوثدر وقال المكى (وفى اخبار
داود عليه السلام ان الله تعالى اوحى اليه ياداود لا تسأل عنى عالما
قد اسكرته الدنيا فيصدك عن طريق محبتى اولئك قطاع طريق عبادى
المريدين ياداود ان ادنى ما اصنع بالعالم اذا آثر شهوته على محبتى ان احرمه
لذيذ مناجاتى ياداود اذا رأيت لى طالبا فكن له خادما ياداود من رد الى هاربا
كتبته عندى جهيدا ومن كتبته جهيدا لم اعذبه بالنار) پس بو مقوله علماء بالله
نادرت و ناصح آكاه قلت اوزره اولمغله ابو طالب مكى بيورديلر كه (روينا
عن بعض علمائنا انه قال كان فى البصرة مائة وعشرون متكلما فى الذكر
والوعظ ولم يكن من يتكلم فى علم المعرفة و اليقين و المقامات و الاحوال

الاستة منهم سهل بن عبدالله و الصبيحى و عبد الرحيم وقال مالك ابن انس
(ادركت سبعين شيخا من التابعين منهم عباد ومنهم من يستسق به ماحملت
عنهم علما قط) قيل (ولم ذلك قال لم يكونوا من اهل هذا الشان ولايدرون
مايحدثونه) وكتب سلمان رضى الله عنه من المداين الى ابى الدرداء رضى الله عنه
فقال (يااخى بلغنى انك اقعدت طبيبا يداوى المرضى فانظر فان كنت طبيبا فتكلم
فان كلامك شفاء و ان كنت متطببا فالله الله لاتقتل مسلما وقد كان علماء
الظاهر اذا اشكل عليهم العلم فى مسئلة لاختلاف الادلة سأ لوا اهل العلم
بالله لانهم اقرب التوفيق عندهم و ابعد من الهوى والعصبية (والشافعى
رحمه الله (كان يجلس بين يدى شيبان الراعى كما يقعد الصبى بين يدى معلم
المكتب و يسأله كيف يفعل فى كذا و كيف يصنع فى كذا فيقال له مثلك
ياابا عبد الله فى علمك وفقهك يسأل هذا البدوى قال الشافعى و يحكم ان هذا
اوفق لما علمناه) وقال ضمرة قلت للثورى (انستقبل القاص بوجوهنا قال الثورى
ولوا البدع ظهوركم) وقال وحدث ان الاعمش دخل البصرة وكان فيها غريبا
فنظر الى قاص فى الجامع يقص وهو يقول حدثنا الاعمش عن ابى اسحق
وحدثنا الاعمش عن ابى وائل قال فتوسط الاعمش الحلقة ورفع يده وجعل
ينتف شعر ابطه فبصر به القاص فقال ياشيخ الاتستحيى نحن فى علم و انت
تفعل هذا فقال له الاعمش الذى انافيه افضل من الذى انت فيه قال و كيف
ذلك قال لانى فى سنة وانت فى كذب انا الاعمش وماحدثتك مما تقول شيئا
فلما سمع الناس ذكر الاعمش انفضوا عن القاص واجتمعوا حوله قالوا حدثنا
ياابا محمد وقد قسم الثورى العلماء المتكلمين ثلثة اقسام فوصفهم بما كنهم
وقال المتكلمون ثلثة اصحاب الكراسى وهم القصاص واصحاب الاساطين
وهم المفتون واصحاب الزوايا وهم اهل المعرفة فمجالس اهل التوحيد والمعرفة
هى المجالس التى قال فيها رسول الله صلى الله عليه وسلم (اذا مررتم برياض
الجنة فارتعوا فيها قيل ومارياض الجنة قال مجالس الذكر) ويقال ان الابدال
انما انقطعوا فى اطراف البلاد واستتروا عن اعين الجمهور لانهم لايطيقون
النظر الى علماء هذا الوقت ولايصبرون على استماع كلامهم لانهم عندهم
جهال بالله تعالى) * پس اى مستمع قابل وطالب مقبل قوت القلوبده (ابوطالب
مكى يوردبغى علماء بالله وعارفان آگاه ايله هواى نفسه اتباع ايليانبى
اندباهلر مسموعك اولديسه لسان عقل و تحقيقدن قطع نظر لسان محبت

وعشق ايله تكلم ايليان پيرراه طريقتى بولوب وتسليم كلى ايله مريد اولوب
كمال ادب وحرمت ايله خدمتلرينه قيام گوستركه ادناس بشريه وتلوثات
نفسانيه دن پاك اولوب صبون قلبكدن ماء طهور حب غفور جريان ايليه
محيى الدين عربى قدس الله سره فتوحاتك بوزسكسان برنجى بابنده بوشعرى نه
خوب انشاد بيورمشدر * شعر * ماحرمة الشيخ الاحرمة الله * فقم بها ادبا
بالله بالله * هم الادلاء والقربى تؤيدهم * على الدلالة تأييدا على الله * الوارثون
هم للرسل اجمعهم * فما حديثهم الاعن الله * كالانبياء تراهم فى محاريبهم * لايسألون
من الله سوى الله * فان بدا منهم حال تولهم * عن الشريعة فاتركهم مع الله *
لاتتبعهم و لا تسلك لهم اثرا * فانهم ذاهلون العقل فى الله * لاتقتدى بالذى
زالت شريعته * عنه ولوجاء بالانباء من الله * الحاصل تصفيهٔ قلب و تزكيهٔ
نفس ايچون برمرشد اكمل لازمدر يوخسه هيچ فرد كندو الكيله حقه يول
بولمامشدر زيرا * مثنوى * كى تراشد تيغ دستهٔ خويش را * تيغ وخنجر كندو
قبضه سن نچان يونار وتيشه وسكين كندو صابن قنده كسر يعنى تراشه قادر
اولماز بچاق كندو صاپن كسمز ديدكلرى خود مشهور مثلدر ايمدى اى سينه
مجروح وشكسته ودل آواره وخسته خود رايلكى قويوب وشبى روزه قاتوب
* مثنوى * رو بجراحى سپاراين ريش را * پورى بوريش پندارى بر جراح
نيك كرداره سپارش قيل كه علاج ايليه بنده خود اثر جراحت يوق دير ايسك
بوزعم و گماندن واز گل زيرا تير ظلمت ماسوا وتيغ كدورت حب دنيا سينهٔ
مجروحه بلكه هر بر قوا وجوارحه اورديغى جراحات فرقت بى حد و بى شمار
وهزار وهزاردن بسياردر ولكن * مثنوى * برسر هر ريش جمع آمد مگس *
هر بر پاره نك باشنه چند هزار مگس بسيار جمع اولمشدر * مثنوى *
تانه بيند قبح ريش خويش كس * حتى كمسنه كندو ريشنك قبح وقبحنى
كورميه يامولانا عجب خيالدر پس مگسى دخى كورميورز بوخود نيچون
محالدر ديثلورسه مولانا خداوندكار بيوررلركه مگس ديديكيم سنزه مثالدر
ايمدى مگسى ذباب محسوس خيال ايتميوب بلكه سنزه ديديكم * مثنوى *
آن مگس انديشها دان مال تو * ريش تو آن ظلمت احوال تو * اول
مگس سنك تحصيل دنيا ايچون اولان تدبيرات فاسده وتفكرات كاسده
واموال وخانمان وجاه وحشمت وجلال وباغ وبوستانه اولان محبات وتعلقاتك
وجراحات دخى ظلمت احوال وكدورت طول آمال كدر واوجاع وآلامى

مال وجاه ایچون چکدیکك غموم وهموم دراءدی ای مجروح وشکسته
﴿ مثنوی ﴾ ورنهد مرهم بر آن ریش تو پیر ❊ اکر پیر طریقت ومرشد راه
حقیقت مرهم محبت وهدایتی اول ریش ضلالت اوزرینه قورسه جذبات
ربانیه‌سنی سندن آلوب وفکر ماسوا وحب دنیایی قلبکدن چیقاروب ﴿ مثنوی ﴾
آن زمان ساکن شود درد ونفیر ❊ اول زمان درد ونفیر ساکن اولور یعنی
مرآت قلبك کدورات کثرات وظلمات تعیناتدن قورتیلوب ونور جذبات
سبحانیه ایله مصفا اولوب دنیا وآخرتك غمندن خلاص اولور ﴿ مثنوی ﴾
تا که پندارد که صحت یافته است ❊ حتی ظن ایدر که کمال صحت بولمشدر
وقیاس ایدر که (الا ان اولیاء الله لا خوف علیهم ولا هم یحزنون) زمره‌سنه
ملحق اولمشدر ولکن هنوز غافل که جراحتی کمال صحته وارمیوب بلکه
﴿ مثنوی ﴾ پرتو مرهم بر آنجا تافته است ❊ پرتو نور مرهم جذبات پیر طریقت
جراحات دل اوزرینه لمعان ایتمشدر یعنی مرید مستسلم قلبنی دست ارشاد پیره
تسلیم وورزش جذبه طالب صادقه تلقین وتعلیم اولندقده پیر طریقتك
نظر کیمیا اثرندن کندوده اولان کیفیت محبت واشعهٔ انوار جذبهٔ احدیت
دل طالبه پرتو ایتدکده ریش ظلمات احوالنه مرهم اولوب حب ذاتی ایله
قلبی پرنور اولمغله زجاجهٔ سینه‌سی صفوت حاصل ایتدکده چشم سرندن
آبکینهٔ وجودی غائب اولوب نور وحدتدن غیریسی محو اولمغله سالك مبتدی
حالت حلاوتی کندونك ملکی صانوب جراحات بشریه واوجاع نفسانیه‌سی
کما هو حقه صحت بولمش وبلا واسطه اوجات وحدته وصلت میسر اولمش
وانهار محبت کندو وجودندن قینامش صانور خبری یوقدر که اول فیضات
وتجلیات مرآت مرشددن متجلی اولان انوار ذاتك پرتویدر ﴿ مغربی ﴾
ضیاء روشنیٔ کاندرون خانهٔ ماست * زعکس چهرهٔ آن دلبر یکانهٔ ماست *
تو از نشانهٔ ما غافلی وبی خبری * وکرنه هرچه تومی بینی آن نشانهٔ ماست *
پس سالکه بو محلده کمال فراست وفطانت کرکدر که کندی بی ارادن چیقاروب
صحت وعافیت ونور هدایتی پیر طریقتك محض عنایت وپرتو عاطفتی بیلوب
شرك واثنینیده اولمیه والا عیاذا بالله تعالی کندویه تعین ویروب انانیته
دوشرسه مخذول ومردود اولور پس حقدن مدد وعنایت وتوفیق وهدایت
ایستیوب دائما یوقلقده وعتبهٔ پیره قوللقده اولمقدن بردم خالی اولمیه وقادر
ایسه جمیع انفاسن فکر پیر ایله آلوب ویره پس حضرت مولانا من کل الوجوه
اولانا مرشد کامل ایله مرید قابل میاننده اولان حالات مزبوره‌یه اشارت

مطلب مهم سالك

وطریق مستقیمه دلالت ایدوب بیوررلر که ای سالك راه غافل اولمه ﴿ مثنوی ﴾
هین ز مرهم سر مکش ای پشت ریش ❊ ای پشت طاعتی مجروح زنهار
مرهم یردن باش چکمه وصحت مزاج بولدم دیو کندوکه وجود ویرمه
﴿ مثنوی ﴾ وآن ز پرتو دان مدان از اصل خویش ❊ واول صحتی یعنی
صفای عشق ومحبت وتجلیات انوار احدیتی پرتو فیوضات قطب عالمدن بیل
کندو اصلکدن بیلمه وبوکا لیاقت بنم ذاتمده در دیو ابلیس صفت اولمه آه ای
مرشد بشیر هدایت ومبشر طلوع آفتاب محبت ﴿ نظم ﴾ تویی که مرهم
ریشی وغایت مقصود * جناب حضرت محبوب عاقبت محمود * مرا که طاقت
هجران نمانده است ای دوست * بیا که عمر عزیزست ومی شود نابود * یقین که
هیچ ندانست قدر عمر عزیز * کسی که دره عشقت نکرد ترك وجود * مرا که
خیل خیال تو یار غار آمد * بروز هیچ نیاسود وشب دمی نغنود * بیار ساقی
جان بادهٔ مصفا را * بده بعاشق مسکین برغم شیخ جنود * پس کاشف الاسرار
مطلع الانوار مولانا خداوندکار قید انانیت وپندار موجب کفر وانکار ایدوکن
کالشمس فی وسط النهار آشکار ایتمك ایچون اشبو بیانه تحریك کفتار ایدرلر

﴿ مرتد شدن کاتب وحی بسبب آنکه پرتو وحی بروزد آن آیت را پیش ﴾
﴿ از پیغامبر علیه السلام بخواند کفت پس من هم محل وحیم ﴾

کاتب وحیك مرتد اولمسنك بیاننده در اول سببله که پرتو وحی محمدی انك
اوزرینه اوردی اول آیتی حضرت رسالت پناه علیه السلامدن اول اوقودی
وایتدی پس بن دخی محل وحیم یعنی روایت اولنور که ﴿ مثنوی ﴾ پیش
از عثمان یکی نساخ بود ❊ عثمان رضی الله عنهدن اول بر کاتب وار ایدی
﴿ مثنوی ﴾ کو بنسخ وحی جدی می نمود ❊ که شخص مزبور کتابت وحی
ونسخ آیاته جد عظیم کوستردی نسخ کتابت معناسنده دخی استعمال اولنور
ولکن مولانا خداوندکار نسخ وحی ونساخ قولیله کاتب وحیك آیات کریمه‌دن
بعض محلی نسخ اراده ایتدیکنه اشارت بیوررلر ان شاء الله مسموعك اولور
الحاصل ﴿ مثنوی ﴾ چون نبی از وحی فرمودی سبق ❊ چونکه حضرت
فخر عالم صلی الله علیه وسلم وحی منزلدن سبق بیوردی ﴿ مثنوی ﴾ او همان را
وانوشتی بر ورق ❊ کاتب مزبور درحال فرمودهٔ رسول اولان کلام ربانیی
اوراقه یازاردی پس کاتب مزبور کتب وحی مناسبتی ایله نظر اکسیر اثر

رسولده طورمغله * مثنوی * پرتو آن وحی بروی تافتی * اول وحی الهی
وکلام سبحانینك پرتو نوری دل کاتبده لمعان ایدری * مثنوی * اودرون
خویش حکمت یافتی * اول کاتب دخی پرتو نور آفتاب وحی وهابدن کندو
درونده علم وحکمت بولوردی * مثنوی * عین آن حکمت بفرمودی
رسول * رسول علیه السلام اول حکمت تافته نك عینن یازمق فرمان ایدردی
* مثنوی * زین قدر کراه کشت آن بو الفضول * بو قدرجه پرتودن
کراه اولدی اول بو الفضول یعنی شك وضلالت وکفر وغوایته دوشوب
کندو کندویه ایتدی * مثنوی * کانچه میکوید رسول مستنیر * که اول
آیاتی که رسول مستنیر قرائت ایده یور اکر وحی الهی والهام ربانی ایسه
* مثنوی * مر مرا هست در حقیقت آن ضمیر * فی الحقیقه اول ضمیر بنم
قلبمده دخی واردر یعنی محمده نزول ایدن وحی بنم قلبمه دخی نزول ایتمشدر
وياخود محمد بونی حاشا کندو عندندن سویلمشدر دیو شکه دوشدی کما قال
تعالی فی کتابه الکریم حکایة عنه وعن بعض المکذبین (ومن اظلم ممن افتری
علی الله کذبا اوقال اوحی الی ولم یوح الیه شیء ومن قال سانزل مثل ما انزل الله)
پس چونکه اول غافل بو مقوله خیال باطله دوشدی * مثنوی * پرتو
اندیشه اش زد بر رسول * اول نساخ پراوساخك پرتو اندیشه سی رسول
علیه السلامك مرآت ضمیر مهر تنویرلرینه عکس ایتدی * مثنوی * قهر
حق آورد برجانش نزول * حق تعالینك قهری اول بدکمانك جانته نزول
کتوردی یعنی جانته قهر الهی نازل اولدی وياخود فاعل آورد اول بدکمانك
فکر فاسدی اولوب معناسی انك بدکمانی جانته قهر الهی وغضب ربانی نازل
ایتدی دیوب سببه اسناد قبیلندن اولور وياخود فاعل اتیان رسول علیه السلام
اولوب برموجب (ومن اهاننی فقد اهان الله) رسول علیه السلام اول فساد
اندیشه نك جانته قهر ربانی انزال ایتدی دیمك اولور زیرا سبب کفر وطغیان
حضرت رسالت پناهه ایمان وایقانی اولمامق وبدکمانلغله عصیان ایتمکدر
بو دخی اسناد مجازی اولور پس قهر الهی انك جانته ایرشدر دیکی نزول
نقمت ونکبت بودرکه * مثنوی * هم زنساخی برآمد هم زدین * هم کتابت
وحی شرفندن محروم ومردود اولدی وهم صراط مستقیم اولان دین اسلام
قویدن خروج ایدوب * مثنوی * شد عدو مصطفی ودین بکین * کمال
کبر وکین ایله حبیب خدا حضرت محمد المصطفانك ودین مبین باصفانك

عدوسی اولدی ایمدی ای مستمع متنصح بو قصه دن امیددر که حصه وعبرت
الهسن که اول بی سعادت نور ایمان ایله منور اولمش ایکن کمان فاسدی انی اسفل
ظلمات ارتداده القا ایدوب قلبی مکدر ومحبت سابقه سی عداوته ملحق اولوب
اکر بعثت رسول امین واکر دین مبینه انکار وعداوت ایتدی پس بر سالك دخی
پرتو نور ارشاد پیردن مستفیض اولدیغی تقدیرجه اول جاهل شویلکه زعم
وپندارندن محجوب واقع اولان تجلیات وواردات مستقلا کندویه اسناد ایدوب
پرتودن بیلسه عاقبة العاقبه یولنه جان وباشم فدا ایدرم دیدیکی پیرینه عداوت
واستکبار وطریقت وارباب طریقته بغض وانکار ایدوب دنیاده نه قدر فساد
والحاد وار ایسه شیخنه وفقراسنه اسناد ایلیوب عدوی بالذات اولور اللهم اغثنا
یا غیاث المستغیثین پس همان تیلرسك ایدوب بو قلق سایه سندن دور اولمه
الحاصل * مثنوی * مصطفی فرمود کای کبر عنود * مصطفی علیه السلام
بیوردی که ای کافر عنود * مثنوی * چون سیه کشتی اکر نور از تو بود *
اکر نور سندن ایسه نیچون سیاه اولدك یعنی پرتو نور وحی سندن ایسه پس اول
نور شمدی نیجه اولدی وبو ظلمت جهالت نه جهتدن کلدی ایمدی ای جاهل
* مثنوی * کر تو ینبوع الهی بوده * اکر سن ینبوع الهی وچشمه سار
نور فیض نامتناهی اولیدك * مثنوی * اینچنین آب سیه نکشوده *
بونجلین آب سیاه کفر وضلالتی اظهار ایتمزدك پس اول جاهل ونادان وکرفتار
بند خسران نه بلایه اوغرادیغن بیلدی ولکن غیرت جاهلیه دیدکاری چاه مظلم
حرمانده بند زندان خذلان اولوب * مثنوی * تاکه ناموسش به پیش این
وآن * نشکند بر بست این اورا دهان * تاکه انك وبونك اوکنده شیشه
ناموسنی شکست ایتمیه دیو بو عار وناموس انك دهاننی توبه ومعذرتدن
باغلادی مع هذا * مثنوی * اندرون می سوختش هم زین سبب * هم
بو سببدن یعنی قلبندن نور ایمان آفل اولوب وچاه طبیعتندن آب تلخ کفر
وطغیان تفجر ایدوب نهار اقراری شب دیجور انکار اولدیغی جهتدن
درونی نار هجرانه یاندی فاما ناموس جاهلیت تحریك زبان وکشف دهانه
مانع اولوب * مثنوی * توبه کردن می نیارست این عجب * توبه ایتمکه
قادر اولمدی بو عجبدر اکرچه کندو تنهاسنده هزار وهزار * مثنوی *
آه می کرد ونبودش آه سود * آه بسیار ایلدی ولکن آه نهانی کندویه
فائده ویرمیوب * مثنوی * چون در آمد تیغ سررا در ربود * چونکه

تبغ كاسی باشنی ربوده قیلدی علم شریفه خفی اولمیه كه مثنوی منیفك بو محلی
مشكلاتندندر زیرا نساخدن مراد عبدالله بن سعد بن ابی سرح اولوب سوق
كلام اقتضا ایدر كه مذكورك كفر او زرینه مقتول اوله پس تفصیل قصه
بو دركه وقتا كیم سورهٔ مؤمنینده اولان (ولقد خلقنا الانسان من سلالة
من طين ثم جعلناه نطفة فى قرار مكين ثم خلقنا النطفة علقة فخلقنا العلقة
مضغة فخلقنا المضغة عظاما فكسونا العظام لحما ثم انشأناه خلقا آخر)
آیت كریمه سی نزول ایدوب حضرت مقدس نبوی بو محله كلنجه قرائت
بیوردقلرنده عبدالله بن ابی سرح خلقت انسانڭ ترتیب بنیاد وتركیب
ایجادنده متحیر اولوب مطلع آفتاب رسالتدن بروزایدن پرتو وحی الهی
عبداللهك مرآت قلبنده لمعان ایتمكله (فتبارك الله احسن الخالقين)
كلام معجز نظام بلاغت انتظامی رسول علیه السلامك لب جویبار انوارندن
جریان ایتمزدن اول انك لساندن صدور ایتدی پس حضرت رسالت پناه
علیه صلوات الله دخی لولهٔ زبان عبداللهدن روان اولان آب زلال كلماتڭ
مجراسی كندولرك نهر فرات قلب مصفا مرآتی ایدیكن اعلام ایچون
یاعبدالله ختام ایت وحی ارتسام بودر یازوب آیتی اتمام قیل بیوردقده
عبدالله شكه دوشوب مرتد اولدی ومدینه دن مكه یه كیدوب كفار قریشه
ملحق اولدی حتی سورهٔ انعامده آیات ست مدنیه دن اولان (اوقال اوحی الی
ولم يوح اليه شئ ومن قال سأنزل مثل ما انزل الله) قولی ابن ابی سرحك
شاننده نزول ایدوب وتكذیب رسول الله وافترا على الله ایتدیكن بیاندر دیمشلر
بعضیلر دخی قول اول مسیلمة الكذابك حالنی وقول ثانی عبداللهك شاننی تقریردر
دیمشلر كما فى الكشاف (اوقال اوحی الی ولم يوح اليه شئ) هو مسيلمة الكذاب
اوكذاب صنعاء الاسود العنسى (ومن قال سأنزل مثل ما انزل الله) وهو عبدالله
ابن ابى سرح القرشى وفاضل علامه مرحوم كمال پاشازاده سورهٔ انعامده
جمهور مفسرینه موافقت ایدوب سورهٔ مؤمنینده اولان آیت كریمه نك
تحقیقنده ابن ابی سرحك سبب ارتدادی (فتبارك الله) قولیدر دیو واقع
اولان روایت صحیحه دكلدر زیرا سورهٔ مؤمنین مكیه ومذكورك ارتدادی
مدینه ده واقع اولمشدر دیو رد ایتمشلر فاما بو كا بو وجهله جواب ممكندر كه
عبداللهك شك وانكارینه مبدأ اشبو آیت مكیه نك حین نزولی اولوب
بعد الهجره عبدالله على اختلاف الرواة فواصل بعض آیاتی تقدیم وتأخیر

مطلب
قصهٔ ارتداد كاتب
وحی كه نامش
عبدالله بن ابی
سرح بود

ایدوب مثلا غفور رحیم نازل اولدقده رحیم غفور وسمیع علیم یرینه
علیم سمیع یازوب بالاخره آتش زنهٔ پندارندن تبادر ایدن شرارهٔ انكاری
خرمن وجودین كلیت ایله یاقوب كمال ارتدادی مدینه ده ظاهر اولدی زیرا
جمهور مفسرین وائمه محدثین سبب ارتداد سورهٔ مؤمنینده واقع اولان آیت
مزبوره اولمق اوزره تحقیق ایتمشلر وسوق كلام مولانا دخی بونی اقتضا ایدر
اما جمهور مفسرین ومحدثین سبب ارتدادی بعد البیان فشك عبدالله ولحق
بمكة كافرا دیدكدنصكره ثم اسلم يوم الفتح وقيل قبل فتح مكة وحسن اسلامه
دیوب توبه سی مقبوله وعاقبتی اسلام ایله مختومه اولدیغنه اتفاق ایتمشلر ولكن
ابن طيفور السجاوندی رحمة الله علیه عين المعانی ده سورهٔ انعامده اولان
آیتك تفسیرنده على اختلاف الجمهور دیمشلركه (فارتد ولحق بمكة فقتل يوم الفتح)
فلهذا مرحوم ابوالسعود افندینك تفسیرنده دخی (فشك عبدالله ولحق بمكة
كافرا وقيل مات على كفره) دیو مسطوردر بوتقدیرجه بیت مثنویده اشكال
قالمیوب مولانا خداوندكار دخی قول سجاوندی یه موافقت ایتمش اولور
ولكن جمهور محدثین وعامهٔ مورخین حسن اسلامنی روایت ایدوب خصوصا
استیعابده بووجهله مسطوردركه * عبدالله بن ابى سرح بن الحرب بن حبيب
بن حذيمة بن نضر بن ملك بن عامر بن لوى القرشى العامرى يكنى ابا يحيى
كذا قال ابن الكلبى فى نسبه وكذا قال ابو عبيدة اسلم قبل الفتح وهاجر وكان
يكتب الوحى لرسول الله صلى الله عليه وسلم ثم ارتد مشركا وصار الى قريش
بمكة فقال لهم انى كنت اصرف محمدا حيث اريد كان يملى على عزيز حكيم فاقول
او عليم حكيم فيقول نعم كل صواب فلما كان يوم الفتح امر رسول الله صلى الله
عليه وسلم بقتله وقتل عبد الله بن خطل ومقيس بن صبابة ولو وجدوا تحت
استار الكعبة ففر عبدالله بن سعد بن ابى سرح الى عثمان وكان اخاه من الرضاعة
ارضعت امه عثمان فغيبه عثمان حتى اتى به الى رسول الله عليه السلام بعد
ما اطمأن اهل مكة فاستأمنه له فصمت رسول الله صلى الله عليه وسلم طويلا ثم قال
نعم فلما انصرف عثمان قال عليه السلام لمن حوله ما صمت الا ليقوم اليه بعضكم
فيضرب عنقه فقال رجل من الانصار فهلا اومأت يا رسول الله فقال ان النبى
لا ينبغى ان يكون له خائنة اعين واسلم عبد الله بن ابى سرح ايام الفتح فحسن
اسلامه ولم يظهر منه شئ ينكر عليه بعد ذلك وهو احد النجباء العقلاء الكرماء
من قريش ثم ولاه عثمان بعد ذلك مصر فى سنة خمس وعشرين وفتح على يديه

افريقيه سنة سبع وعشرين وكان فارس بنى عامر بن لوى المعدود فيهم
وكان صاحب ميمنة عمرو بن العاص فى افتتاحه مصر وفى حروبه هناك كلها
پس صاحب استيعاب بوندنصكره بعض تفصيل دخى يازوب قصهٔ عبداللهى
بو وجهله اتمام ايدر كه فلما قتل عثمان اقام بعسقلان وقيل بل اقام بارملة
حتى مات فارا من الفتنة ودعا ربه فقال اللهم اجعل خاتمة عملى صلوة الصبح
فتوضأ ثم صلى فقرأ فى الركعة الاولى بام القرآن والعاديات وفى الثانية بام القرآن
وسورة ثم سلم عن يمينه وذهب يسلم عن يساره فقبض الله روحه ذكر ذلك كله
زيد بن ابى حبيب وغيره ولم يبايع لعلى ولا لمعاوية وكانت وفاته قبل اجتماع الناس
على معاوية وقيل انه توفى بافريقيه والصحيح انه توفى بعسقلان سنة ست اوسبع
وثلثين انتهى وتذكرهٔ قرطبيده امام قرطبى ماجاء فى فتح قسطنطينيه ديديكى
بابده بو وجهله روايت ايدر كه سنه سبع وعشرين ففيها كان فتح افريقيه
على يدى عبد الله بن ابى سرح وذلك ان عثمان بن عفان رضى الله عنه لما ولى
عمرو بن العاص على عمله مصر كان لايعزل احدا الا عن شكاية وكان عبدالله
بن ابى سرح من جند مصر فامره عثمان على الجند ورماه برجال وسرحه
الى افريقيه وسرح معه عبد الله بن نافع بن عبد القيس وعبد الله بن نافع
بن الحصين الفهريين فلما فتح الله افريقية خرج عبدالله الى الاندلس واتاها
من قبل البحر وامام سبكى سيف المسلول على من سب الرسول نام كتابنده
ابن ابى سرحك قصه سنى ايكى محلده تفصيل وحسن اسلامنى تحقيق ايتمشدر
وبوتقديرجه مثنوئ شريفك * ع * چون در آمد تيغ سررا در ربود *
مصراعنك مفهومنده اشكال واقع اولمغله موافقة للجمهور وجه آخر اوزره
توجيه وبطريق التكلف تأويل اقتضا ايتمشدر پس توجيه اول بودركه
كاتب وحى فرق كسندن زياده اولوب تبديل وتغيير وتقديم وتأخير ايكى
كسنه‌دن صادر اولمشدركه بريسى ابن ابى سرح وبريسى ابن ابى خطلدركه
كفر اوزرينه مرد اولوب حتى جسدنا پاكنى زمين قبول ايتمدى كما ذكره السبكى
روى البخارى عن انس قال (كان رجل نصرانى فاسلم وكان يكتب للنبى
صلى الله عليه وسلم فعاد نصرانيا فكان يقول مايدرى محمد ماكتبت له
فاماته فدفنوه فاصبح وقد لفظته الارض فقالوا هذا فعل محمد واصحابه
نبشوا عن صاحبه فالقوه فحفروا له واعمقوا فاصبحوا وقد لفظته الارض فعلموا
انه ليس من الناس فالقوه) فانظر الى عناية الله تعالى باظهار كذب من افترى

على نبيه وعدم قبول الارض له حتى يظهر للناس امره والا فكثير من المرتدين
ماتوا ولم تلفظهم الارض ولكن الله اراد ان يفضح هذا الملعون ويبين كذبه
للناس ولولم يسلم ابن ابى السرح لكان كذلك وروى عن على كان ابن ابى خطل
(يكتب قدام النبى صلى الله عليه وكان اذا نزل غفور رحيم كتب رحيم غفور
واذا نزل سميع عليم كتب عليم سميع فقال عليه السلام ماذا امليت عليك
فقال سميع عليم وعليم سميع واحد وقال ان كان محمد نبيا علم ماكتبت فانى
ماكنت اكتب الا ما اريد ثم كفر ولحق بمكة فاراد النبى صلى الله عليه وسلم
بعد ذلك ان يستكتب معاوية فكره ان يأتى منه ماأتى من ابن ابى خطل فاستشار
جبريل فقال استكتبه فانه امين) ايمدى كاشف الاسرار مولانا خداوندكار
مطلق ذكر ايدوب اسم كاتبى تعيين ايتمديسه ابن ابى خطلى اراده بيورمشدر
ديمك قابل ايدى ولكن عثماندن اول كاتب ايدى و پرتو وحى اوزرينه لمعان
ايلمدى ديمكله ابن ابى سرح ايديكى معين اولور پس بووجهله تأويل اولنوركه
كأن نفس پندار وعين ارتداد وانكار جسد محسوسه تشبيه اولنوب وقيام
جسد ثبات رأس ايله اولديغى كبى بطريق المبالغه محسوس مرتبه سنده
اولان جسد ارتدادك دخى سبب قيامى ناموس جهالت ايله اولمغله مولانا
خداوندكار مشبهى ترك ومشبه بهى ذكر ايدوب استعارهٔ تصريحيه اولمق
اوزره سرى ناموسدن مستعار طوتوب وتيغ سبب فتح اولمغله ذكر سبب
ارادهٔ مسبب قبيلندن اولوب وقطعك تيغدن مراد اولنان فتحه اسنادى
مجاز عقلى وتيغ مجاز مرسل اولوب كمال بلاغتى مشتمل اولان مصراع
شريفله بومعنايى اراده بيوررلركه اول كاتبك استار ناموسى رؤساء قريش
اوكنده هتك اولنمغيچون اعلان توبه يه قادر اولمدى اماچونكه تيغ بران فتح
ونصرت وشمشير قهرمان عون وعنايت كه فتح مكه در ميسر اولدقده عار
وناموس چكديكى رؤساء مكه دست بر كردن بسته پيشگاه رسوله كلوب واشرف
رؤساء اولان ابو سفيان خواه وناخواه ايمانه كلوب دين اسلام انواع شرف
وعزت ومشركان مكه اصناف ذلت ونقمت بولدقده اول تيغ فتح وهدايت
ابن ابى سرحك دخى سرناموس ضلالت وكلهٔ غيرت جهالتن بدن انكارندن
جدا قيلوب اسلامه كلدى وظلام ليالئ غفلتى صباح هدايته ولوج ايدوب
نور آفتاب طلعت ايمانى مشرق عنايتدن بديدار اولدى ونعم حقه شكر بى شمار
ايدوب * بيت * جور كردون كرچه بسيار ست وغدرش بى شمار *

رحمت رحمن چوبی حدست و پایان غم مخور * بینك مفهومی وردزبان وانیس
کفتاری اولدی و یاخود سباق وسیاق بر برینه چسبان اولمغیچون بو توجیه
دخی محله جمله دن انسبدرکه چونکه تبدیل وتغییر وشك وارتدادك صدوری
ایکی کاتبدن واقع اولمشدر مولانا خدا وند کار دخی بدو حکایه ایله ابن ابی
سرحی اراده ایدوب بعده من حیث المزج * ع * چون در آمد تیغ سررا
در ربود * دیو ابن ابی خطلك کفر اوزره مرد اولدیغنی بیانه انتقال ایتمشلردر
حقا که بوقدر جور وجفا وعقاب وجزایه سبب حمیت جاهلیه اولدیغیچون
بیوردلرکه ﴿ مثنوی ﴾ کرد حق ناموس را صد من حدید * حق سبحانه
وتعالی آنك و بونك ایچون چکیلن عار وناموسی انسان نسیان مأنوسه
یوز باطمان قید حدید و بند شدید ایلدی ﴿ مثنوی ﴾ ای بسا بسته ببند
نابدید * ای چوق بکسنه لر بند نابدیده مقید و بسته لردر یعنی سلاسل
مزبوره واغلال مذکوره محسوس دکل معقولدر اکرچه نظردن مستوردر
ولکن صد هزار وهزار مرد دل آزار اول بند نابدید قید نده قالوب عذاب
ناره کرفتار در پس بند مزبوره مقوله بند در دینورسه ﴿ مثنوی ﴾
کبر وکفر انشان ببست آن راه را * انلارك اغلال کبر وکفران وانکال
طغیان وعصیانی اول ایمان وایقان وهدایت رحمن یوللرینی سد ایتمشدر
﴿ مثنوی ﴾ که نیارد کرد ظاهر آه را * که در ونده اولان آه وانینی اظهاره
اقتداری اولمیه یعنی اسحار صباح اقرارك نسیم ریاح آه واستغفاری
وزان اولمامغله ظلام لیالیٔ استکبارك جو هوای پراکدارنده غیوم پندار
وانکارتراکم ایدوب آفتاب رحمت غفارك وجه ستارندن نور اسرارنی
اظهاره قدرت اولمادی وکران بند خود پسندی وجهالت دهان توبه
وندامته مهر سکوت اوروب واغلال طبیعت بدنیه وانکال محبت اجرام
سفلیه ایادی اعتمادی اعناق عناده بند ایتمکله زمین عبادته وضع جبههٔ
اطاعت ایتدرمیوب وحجبات جسمانیه ولذات نفسانیه مانند جبال راسیه
پیش وپس قابلرنده سد عظیم اولوب هدایات انبیا واولیایه امتثال ونور
جمال خجسته خصالرینه توجه واقبالدن منع ایتدی تفهیم ایزد ذو الجلال
کتاب متعالنده انلرك احوال ضلالت اشتمالرین تمثیل ایدوب ﴿ مثنوی ﴾
کفت اغلالا فهم به مقمحون * سورهٔ یس ده (انا جعلنا فی اعناقهم اغلالا
فهی الی الاذقان فهم مقمحون) بیوردی ایمدی زنهار شکه دوشوب

قنی بز کفارك اعناقنده بند واولان غل عریضی کورمیورز دیمه زیرا اول اغلال
وانکال معنویدر پس چشم سرآنی نه وجهله کورر که ﴿ مثنوی ﴾
نیست آن اغلال برما از برون * اغلال مزبوره بزم اوزریمزه خارجدن
وضع اولنمش دکلدر وکذلك حق جل جلاله آیت سابقه یه بو جمله یی عطف
ایدوب بیوردی که ﴿ مثنوی ﴾ خلفهم سدا فاغشینا هم * (وجعلنا
من بین ایدیهم سدا ومن خلفهم سدا فاغشیناهم فهم لا یبصرون) پس سد
مزبور وغطأ مذکور دخی معنویدر فلهذا ﴿ مثنوی ﴾ می نبیند بندرا
پیش وپس او * اول منکر وکافرلر وغافل وجاهللر پیش وپسنده اولان سد
فخیم وبند عظیمی کورمز فی تفسیر ابو اللیث ان الآیة نزلت فی ابی جهل
وصاحبیه المخزومیین حیث حلف ابو جهل انه یرضح رأس محمد فرآه ساجدا
فاخذ صخرة ورفعها لیرسلها علی رأسه فالتزقت بیده ویده بعنقه فرجع الی
اصحابه فخلصوا الحجر من یده ورجل آخر من بنی المغیرة اتاه لیقتله فطمس الله
علی بصره فلم یر النبی علیه السلام فسمع قوله فرجع الی اصحابه ولم یرهم حتی نادوه
فذلك قوله (انا جعلنا فی اعناقهم الی قوله ومن خلفهم سدا) وقال القرطبی
ان المخزومی الثانی هو الولید بن المغیرة وکان هناك مخزومی ثالث قال والله
لاشدخن انا رأسه ثم اخذ الحجر فرجع القهقری ینکص علی عقبیه حتی خر
علی قفاه مغشیا علیه فقیل له ماشانك قال عظیم رأیت الرجل فلما دنوت منه
فاذا فحل خطر بذنبه ما رأیت فحلا اعظم منه حال بینی وبینه فواللات والعزی
او دنوت منه لاکلنی فانزل الله هذه الآیة وابن عباس رضی الله عنهمادن
روایت اولنان سبب نزول بودرکه حبیب خدا علیه من التحیة الازکی نمازده
طوروب جهریله قرائت قرآن ایتدیکن مشرکان مکه استماع ایتدکلرنده
قلوب خبیثه لرینه خوش کلمیوب اتفاق ایتدیلرکه هیئت اجتماعیه لریله واروب
سر مبارك رسولی سنك کران ایله اوروب هلاك ایده لر پس بو نیت فاسده ایله واروب
اللرنده اولان احجاری اورمق قصدیله قالدردقلرنده اللری بو یونلرنده بسته
وذقنلرنده مانده وکوزلری نابینا اولمغله روی عجز ایله پیش رسوله کلوب
ایتدیلر یا محمد پرستش ایتدیکك خدا حقیچون اولسون حرمت قرابت وحق
رحمی شفیع کتوردك بزه دعا قیل تا که کما فی الاول صحت بولوب من بعد سکا
سوء قصد ایتمه یلم رسول رب العالمین دخی اول حینده نزول ایدن اشبو
آیتی قرائت بیوروب انلر راه هدادن بازکشته وچشم دللری حق وصواب

مطلب
تفسیر (انا جعلنا فی اعناقهم اغلالا)

(الرضح) بالضاد المعجمة وبالحاء المهملة والمعجمة لغتان بمعنی وهو کسر الشیٔ بالحجر یقال رضحت رأس الحیة بالحجارة منه

(قهقری) رجوع الی خلف فاذا قلت رجعت القهقری فانك قلت رجعت الرجوع الذی یعرف بهذا الاسم لان القهقری ضرب من الرجوع (لغة)

(فحل) شتر نر (خطر) دم جنبانیدن شتر وبرداشتن ای خطر البعیر (لغة)

كورمكدن اعمى ونادیده ودست همتلری عروهٔ اسلامدن دورمانده اولدیغن
اعلام بیوردی (ومن يرد الله فتنته فلن تملك له من الله شيئا) الآیه ایعدی
غل كرك حدید وكرك غیردن شول قید بنددر كه تعذیب وتشدید ایچون
مجرملرك الی انكله بویلرینه شد ایدرلر اقماح دخی مع غض البصر جانب فوقه
رفع رأس ایتمكدر كه قمح بعیردندر اسان عربده شتر سیراب اولدقدنصكره
ویاخود برودت ماء ویاخود كراهت آبدن باشن یوقاری قالدرسه قمح البعیر رأسه
قوحا وقماحا فهو قامح دیرلر وقماح قافك ضم وكسریله تلفظ اولنوب
تعدیه سنده اقمحته انا اقماحا دیرلر جمعی قماح كلور كما انشد * بیت * ونحن
على جوانبها قعود * نغض الطرف كالابل القماح * وقال الزجاج للكانونين
شهرا قماح لان الابل اذا وردت الماء رفعت رؤسها لشدة البرد وانشد
ابو زيد الهزلی * بیت * فتی ما ابن الاغر اذا استوتا * وجف الزاد فی شهر
قماح * كذا رواه بضم القاف وابن السكيت بكسرها وهما لغتان فی المصدر
وقال الحسن القامح الطامح ببصره الى موضع قدمه وزاد مجاهد مع ذلك
وضع اليد على الفم فهم مقمحون قولنده اولان فادخی احسن ترتیب ایچوندر
زیرا اغلال اذقانه متصل اولدیغندن رؤسك فوقه ارتفاعی بطریق اللزوم
اولور پس اغلالك اذقانه وجه وصولی بابودر كه غل مزبور غلیظ وعریض
اولدیغی جهتدن صدر ایله ذقن میاننی استیلا ایتمكله لاجرم ذقنه متصل اولوب
ورأس مغلولی یوقارو قالدیرر ویاخود طوق غل یدینی عنقه بر حیثیت ایله
جمع ایدر كه تحت الذقن ملتقای طرفینده بر حلقه اولور كه طوق ایله
قید بیننه واصل اولان رأس عمود حلقهٔ مزبوره یه داخل وحلقه دن ذقنه
خارج اولوب مغلول باشنی آشاغه اكمكه قادر اولمیوب مستمرا جانب فوقه مقمح
ومرفوع اولور فالهذا فهی ضمیرنك ارجاعنده بين النحاة اختلاف واقع اولوب
عند البعض ضمیر هی اغلال اوزرینه راجعدر زیرا متحدث عنها اغلالدر
وفهم مقمحون قولی فهی الى الاذقان قولنك نتیجه سیدر دیمشلر و بعضلر
دخی ضمیر هی ایدی اوزرینه راجعدر اگرچه كیم ایدی مذكوره دكل ایسه
دخی غل بين الايدی والعنق قید جامع اولدیغی جهتدن احدهمانك ذكری
ارجاع ضمیره كافیدر دیوب طبری دخی بو قوله ذاهب اولمش ولكن زمخشری
كشافده ضمیر اغلاله عائددر ارجاع على الايدی تكلفدر دیو بو وجهله
تحقیق ایدر كه (الا ترى كيف جعل الاقماح نتيجة قوله فهی الى الاذقان

ولو كان الضمير للايدی لم يكن معنى التسبب فی الاقماح ظاهرا على ان هذا
الاضمار فيه ضرب من التعسف وترك الظاهر الذی يدعوه المعنى الى نفسه
الى الباطن الذی يجفو عنه ترك الحق الابلج الى الباطن اللجلج فان قلت فقد قرأ
ابن عباس فی ايديهم وابن مسعود فی ايمانهم فهل يجوز على هذا القراءتين
ان يجعل الضمير للايدی او للايمان قلت يأبى ذلك وان ذهب الاضمار المتعسف
ظهور كون الضمير للاغلال وسداد المعنى عليه كما ذكرت) انتهى فاما قرائت
مزبوره دن ماعدا اسد الله الغالب علی بن ابی طالبدن بو آیت كریمه سؤال
اولندقده بیان بیوردیغی كیفیت اقماحدن طبرینك فهی ضمیری ایدی یه
راجعدر دیدیكی عند بعض الفحول ترجیح اولنمشدر كما روى سأل الناس
امير المؤمنين عليا رضی الله عنه عن هذه الآية فجعل يديه تحت لحيته ورفع
رأسه پس ارجاع ضمیرده واقع اولان اختلاف وسبب نزول معلوم اولدیسه
مفهوم آیت كریمه بودر كه (انا جعلنا فی اعناقهم اغلالا فهی الى الاذقان)
یعنی حبیبم بز عظمتمز ایله اول كافرلرك كردنلرینه زنجیرلر وضع ایدوب تا كه
اللرینی ذقنلری آلتنه متصل واعناقنه بند ایلدك (فهم مقمحون) حتى انلرك
باشلری بالایه قالقوب نه اشاغه اكمكه ونه اوكنه باقمغه قادر اولمازلر زیرا
هر كیمك اللری زنجیر ایله كردن وذقنته بسته اولسه سری برداشته قالور
وكمال تحیردن چشملری آسمانه دیكلوب خیره اولور پس مفهوم آیت معلومك
اولدیسه بودخی علم شریفه خفی اولمیه كه ابو حیان وارباب تفسیرك بعضیسی
سبب نزول ویوم جزاده كفارك بوحال ایله محشور اولدقلری اعتباریله اغلالی
حقیقت طوتمشلر وابو عبیده وبعضیلری اغلال مزبوره دنیاده اعناق كفارده
محسوسه اولمدیغیچون استعارهٔ تمثیلیه در دیمشلر یعنی كفارك كفر اوزرینه
اولان تصمیم وكفردن عدم ارعوا وكلام حقه عدم التفات وطریق مستقیمه
عدم انعطاف اعناقلری مغلولین مقمحینه تشبیه اولنمشدر كما قال ابو السعود
(تقرير لتصميمهم على الكفر وعدم ارعوائهم عنه بتمثيل حالهم بحال الذين غلت
اعناقهم فالاغلال منتهية الى اذقانهم فلا تدعهم يلتفتون الى الحق ولا يعطفون
اعناقهم نحوه ويطأطؤن رؤسهم له رافعون رؤسهم غاضون ابصارهم بحيث
لا يكادون يرون الحق او ينظرون الى جهته) وفی كشف الاسرار ولما كان هؤلاء
لا يستطيعون لما فی رقابهم من الاغلال التی هی الى الاذقان ان يسجدوا شبههم
بالانعام وشبه القرآن الذی يعرض عليهم بالماء من لازم قوله (فهم مقمحون)

(حفو) پنهان كردن
بازداشتن (ابلج)
كشاده ابرو وروشن
وهویدا وفی حديث
ام معبد فی صفة النبی
عليه السلام
ابلج الوجه ای
مشرقه وصبح
ابلج ای مشرق
مضیء ويقال الحق
ابلج والباطل اللجلج
ای يردد (صحاح)
واللجلجة تردد
فی الكلام وفی مقدمة
الادب لجلج المضغة
فی فيه ای بكردانيد
كوشت پاره را
دردهانش ﺳﻌﺪ

قوله تقرير لتصميمهم
آه وانت خبير
بان الظاهر صرح
تسدير قوله سواء
عليهم بالفاء السببية
لا بالواو وجوابه انه
من تفويض الترتيب
الى ذهن السامع

ولم يقل فامحون ليعرفنا انهم جعلوا كذلك عقابا بهذه الحالة وقال ابن عطيه
(ان هذه الاستعارات اوضح الاقوال لانه تعالى لما ذكر انهم لايؤمنون لماسبق
لهم فى الازل عقب ذلك بان جعل لهم من المنع واحاطة الشقاوة ماحالهم معه
حال المغلولين) وقيل انه اشارة الى امساكهم وانهم لاينفقون فى سبيل الله
كماقال تعالى (ولاتجعل يدك مغلولة الى عنقك) وعلى هذا يمكن ان يكون معنى قوله
(فهم لايؤمنون) لايزكون كأنه عبر بالايمان عن الزكوة كما عبر عن الصلوة
فى قوله (وماكان الله ليضيع ايمانكم) پس حق جل وعلا كفارك سبيل رشاده
متوجه و منعطف اولمدقلريچون برمثل دخى ضرب ايدوب بيوردكه
(وجعلنا من بين ايديهم سدا ومن خلفهم سدا فاغشيناهم فهم لايبصرون)
يعنى بز كفارك پيشلرندن برسد عظيم و پسلرندن برسد عظيم قيلوب تاكه
كوزلرينى اغطيه ايله اورتدك حتى انلر رسول خدانك حقيقتنى و طريق
حقى كورميوب تعامى ايتديلر ضمير منيره ستير اولميه كه (فاغشيناهم)
قولنده اولان فاما قبلنده اولان حكم مسبب اوزرينه داخله در زيرا
شول كسى كه جميع جوانبندن سد احاطه ايليه شخص مزبور هيچ برشى
كورمز بو دخى ظاهردركه (من بين ايديهم ومن خلفهم) قول كريمندن
مرادفقط جهتى قدام وخلف اولميوب بلكه جميع جهات اراده بيورلمشدر
ولكن جهة قدام اشرف جهات و خلف آنك ضدى اولمغله تخصيص بالذكر
بيورلمشدر نتكيم قول بيضاوى بوكا دلالت ايدر قال رحمة الله عليه (وبمن
احاط بهم سدان فغطى ابصارهم بحيث لايبصرون قدامهم و ورائهم
فى انهم محبوسون فى مطمورة الجهالة ممنوعون عن النظر فى الآيات والدلائل)
زيرا چاه مظلم جهالات جهلايى انجق پيش و پسندن احاطه ايتميوب بلكه
جميع جوانبن احاطه ايدر پس مناسب اولان بودركه جانب مشبه بهده اولان
مانع دخى جميع جوانبده متحقق اوله ويظهر بذلك ترتب قوله فاغشيناهم
على جعل السد والمعنى جعلناهم محاطا بالسدد من جميع جوانبهم فاغشيناهم
اى فجعلناهم على بصرهم غشاوة فلايبصرون شيأ اصلا والغشاء كالغطاء
وزنا ومعنى وقوله (فاغشيناهم) فاغشينا ابصارهم اى غطيناها وجعلنا
عليها غشاوة فحذف المضاف وقال اهل التحقيق المانع اما ان يكون فى النفس
وهو الغل فلايتبين لهم آيات الانفس واما ان يكون خارجا عنها وهو السد
فلا تفتح لهم دلائل الآفاق ويمكن ان يقال السد من قدام اشارة الى عدم

وهو كثير والله اعلم
قال ابو حيان الظاهر
ان هذا القول
حقيقة لا استعارة
لما اخبر الله تعالى
انهم لايؤمنون
اخبر عن شىء من
احوالهم فى الآخرة
اذا دخلوا النار قلت
على هذا الوجه
الآتيان كالبيان
لقوله لقد حق القول
على اكثرهم
فيندفع مايترا اى
ظاهرا من كونهما
كالاجنبى فى البين
فتأمل (سعدى
چلبى على القاضى)
منه

العلوم النظرية ومن خلف اشارة الى عدم فطنتهم الغريزية اوالاول اشارة
الى الغفلة عن احوال المعاد والثانى اشارة الى الغفلة عن المبدأ وفيه
ان السالك اذا انسد عليه الطريق من قدامه ومن خلفه والموضع الذى هو فيه
لايكون موضع اقامة فانه يهلك لامحالة وقال ابن عطا (جعلنا من بين
ايديهم سدا) وهو طول الامل وطمع البقاء (ومن خلفهم سدا) وهو الغفلة
عما سبق من الجنايات وقلة الندم والاستغفار عليه اعماه تردده فى الغفلات
عن الاعتذار لماسبق منه من الجنايات) آه اى سالك راه و عارف بالله
(لقد حق القول على اكثرهم فهم لايؤمنون) قول كريمى موجبنجه اصحاب عجب
واستكبار وارباب زعم و پندارك اوزرينه جريان ايدن قول ازلى ازل آزالده
حق دركه اكثر خلق معرفت فطريدن جاهللردر زيرا معرفت ربانيه غريب
ازلى در پس ازلى يى ازليدن غيريسى بيلمز (الحمد لله الذى حكم على الاكثر
بالشقاوة وماحكم على الاقل الذين عرفوه به لابغيره) اول زمرۀ اقل
اصفيا اوراق بساتين قدس سبحانى ونسايم رياحين انس ربانيلردر فاما
اكثر اولان اشقيانك پس و پيشلرين قهر ازل و شقاوة ابد سد ايدوب
بنفسه انلرى كندو نفسندن منع ورد ايتمكله لاجرم غشاوات غيرتده
محتجب اولوب ابد الآباد جمال وحدتى كورمزلر ودنياده بحار ضلالته غرق
اولوب امواج جهالت وجودلرينى احاطه ايدر وآخرتده نار وانكال ايله سحق
ايدوب و حاللرى سلاسل واغلال ايله ضيق ومحق اولوب وسعت قرب
رحمتدن محروم اولورلر مع هذا وجود موهوملرى انواع اغلال وانكاله
مقيد ايكن آگاهلرى اولميوب بزده بند كردن يوق بونه مقوله خيالدر ديو
تكذيب انبيا واوليا ايدرلر زيرا * مثنوى * رنك صحرا دارد آن بندى كه
خاست * اول بند عظيم وسد فخيم كه قهر ازلى دن ظاهر اولمشدر انظار
پندارده صحرا رنكنى طوتار يعنى برفحواى (زين للناس حب الشهوات)
وبرمصداق (حفت النار بالشهوات) چاه اسفل طبيعت وسد ظلمات شهواتده
منهمك اولان جهله برقاچ كون حيات عاريتلرنده نفسى مرادلرين الوب
وبطريق الاستدراج امر دنياده ايستدكلرين بولمغله حالت مزبوره يى مانند
صحرا وسعت عظيمه ومسرات بى غايه زعم ايدرلر فاما * مثنوى * اونمى
داند كه آن سد قضاست * اول غافل بيلمزكه بوجاه وحشمت ومكنت وثروت
وعجب وانانيت وآخرتده مفيد اولميان علم بى منفعت ومردان خدايه انكار

وعداوت اوزره اولدیغی کندویی طریق حقدن منع ایچون سد قضاء ربانی
و بلای عظیم آسمانیدر زیرا میل کلی وحب اصلیسی مزخرفات فانیاته وکمال
اعتقادی کندو عقل و پندار و عقلیاتده واقع اولان بعض ظنیاته منحصر اولمشدر
حال آنکه بو دخی برسد عظیم اولوب مادام که بند مزبورده مقید اولدقجه
مردان خدایه سرفرو وطریق الهی یه توجیه روا یدهمز * بیت * جز هستی
عشاق که آن سد عظیمست * در راه محبت خطری نیست بکویند * فلهذا
کاشف اسرار نور کبرباشه جلال الدین رومی مولانای ماپوردرلر که ❊ مثنوی ❊
شاهد تو سد روی شاهدست ❊ سنك دنیایه متعلق اولان مطلوبك وحقدن
غیری اخروی دخی اولورسه کوکل ویردیکك محبوبك اول محبوب ازلی ومطلوب
اخروی لم یزلنك جمال وحدت ووجه کریم احدیتی کورمکه سد وباب وصلتدن
باعث منع ورد در وکذلك ❊ مثنوی ❊ مرشد تو سد کفت مرشدست ❊
سنك مرشدك کفتار مرشدك سدی دریعنی مادام که سکا عقل و پندار
ونفس مکارك یول کوستروب شیخ بویله اولمق کرك وطریقت بویله
کرك وحقه وصلت بویوزدن کرك دیو درلو درلو تخمینات وتخیلات
وظنیات و وهمیات ایله کأن سنی طریق سداده دلالت ایدر زعم ایلیه سن
ظن مز بورسنی اغنا ایتمز ایمدی محقق بیل که اول دلالت وهدایت دکل
بلکه غوایت وضلالت ومانع تربیهٔ مرشد راه حقیقتدر زیرا سن مرشده
وصولدن اول کندی زعمکله شو هیئت وشو صفتده برمرشد کرك
وبوطریقله سلوك ایتدرمك کرك دیو تصورکده برمرشد احداث ایدوب
وحقه وصول فلان وفلان ایله اولور دیو مجدثاتی قدیمه مقارن اولور
زعمیله تخیلکده آلههٔ مجعوله قیلوب قلبك اول وهم باطلك بندنه قید اولمش
ایدی مرشده وارد قده تصوریکه مخالف بولوب اول ایسه سنك استار
تصورك هتك اراده ایتدکجه سن اول خیال باطلکدن خروج قتکده امر
محالدن اولمغله کفتار مرشدی قبوله مجالك اولمیوب پندار نفسك سکا
سد عظیم اولور وکذلك مرشدا که قبل الوصول مقید اولدیغك مقلدهنك
کفتارنا هموارلری سنی انواع تخیلاته دوشروب بیرراه دانه حین وصولده
مادام که اول ظن وخیالی قلبکدن ازاله ایتمدکجه مرشد حقیقینك فیوضات
جذباتندن بی بهره اولوب نور هدایتلرینه سد سدید وقید شدید اولور
❊ قاسم ❊ بادهٔ کهنه کیروشیشهٔ نو * داق وتسبیح کن بباده کرو * کرندانی

مطلب مهم ولطیف

توقدر شاهد ومی * سرخود کیر ازین دیار و برو * کرخیال حبیب رهبر
نیست * بخیالات خویش غره مشو * عاشقانیم کشتهٔ معشوق * همه عالم
پیش ما بدو جو * هر که تو کشتهٔ همان دروی * نوبت حاصلست ووقت
درو * آه ای برادر آکاه خلق جهان ایکی قسمدر برقسمی من حیث الصورة
آدمی ومن حیث السیرة بهایمدر که (اولئك کالانعام بل هم اضل) انلرك شانی
بیان و (ختم الله علی قلوبهم وعلی سمعهم وعلی ابصارهم غشاوة) انلرك
حالنی عیان ایتمشدر وقسم ثانی انلردر که من حیث المعنی والصورة حقیقتده
آدمی اوله پس (ولقد کرمنا بنی آدم) اول زمرهٔ جلیله نك وصف شانیدر که
بوجهل سیرت و بولهب جبلت اولنلرك وصف مزبوردن نصیبلری یوقدر
زیرا اکرچه صورة بنی آدمدر ولکن حقیقتده فرزند آدم دکلدر کما قال تعالی
(انه لیس من اهلك) ایمدی علم شریفه خفی اولمیه که قسم ثانی دخی اوچ
نوعی مشتملدر برکروهی شول اکمل کملدر که لجهٔ حقیقته غوطه قیلوب انلرك
حقیقتلرینی بیانه امکان یوقدر زیرا افهام خلق انلرك شانی آنجلین اولدیغنه احتمال
و یرمزلر پس انلردن اخبار اغطیهٔ تشبیهدن غیریله لسانه کلمز حق جل وعلا
اول رجال کملی قرآن عظیمده (رجال صدقوا ما عاهدوا الله علیه) دیو ذکر
بیورمشدر پس عهد مزبوری بیانه کیمده قدرت واردر فرضی سویلنسه کیم
فهم ایدهبیلور (الست بربکم قالوا بلی) عهد مزبوردن کنایه در ولکن خلق
جهانك بو عهددن استماع حدیثدن غیری نصیبلری یوقدر الحاصل بوزمرهٔ
علیه واصل بحرا حدیتدر وفرقهٔ ثانیه مرید مستسلملردر که انلرك روحی فرقهٔ
واصلانك عکس روحندن مستفیض اولوب کارلری جان وباش اوینامقدر
وانلرك قوت وغداسی فی الحقیقه جانبازی اولوب تسبیح وتهلیللری ترك
وجود ایله بو بیتی ورد زبان ایتمکدر * بیت * جز با تو خطاست عشق جان
بازیدن * جان یافتنست با تو جان بازیدن * پس بوطائفهٔ علیه دخی غایت
ندرت وکمال قلت اوزره اولمغله (ولو انا کتبنا علیهم ان اقتلوا انفسکم او اخرجوا
من دیارکم ما فعلوه الا قلیل منهم) قول کریمی انلرك شانی تقریر وقلتلرینی تحقیقدر
کاه اولور که فرقهٔ واصلان بوفرقهٔ ثانیهدن اولمق آرزو ایدرلر زیرا که بونلر
فرقهٔ اولینك مرایای صافیهلریدر که جمال باکمالرینی مرآت مریدده مشاهده
ایدوب آیینه اولمدقچه تماشای حسن وجماللرینه قادر اولمازلر پس پیرآیینهٔ
مریددر که آفتاب جمال احدیهٔ الجمعی کورور ومرید مرآت پیردر که کندو

جمالن کورر فلهذا یار غار شفیق ابو بکر صدیق لاجرم لا اله الا الله دیسه
محمد رسول الله کلمه سنی معا دیرایدی زیرا (من یطع الرسول فقد اطاع الله)
قول کریمنك عرایس معانیسندن کشف نقاب ایتمش ایدی و بالجمله مرید
اولدرکه من کل الوجوه ظاهرا و باطنا پیره تسلیم اوله وهرنه فرمان ایدرسه
امتثال ایدوب بونك و بو بد در دیمه زیرا بو وجهله تسلیم اولمسه مرید پیر
اولیوب مرید مرادی اولور پس اکا مرید تسمیه سی لغو اولور فلهذا عاشق
جانباز سبحانی عین القضاة همدانی برمرید نه یازدیغی مکتوبده بیورر که
مریدی آن بود که خود را در پیر بازد اول دین در بازد پس خود را بازد
دین در باختن دانی چون بود آن بود که اکر پیر خلاف دین اورا کاری
فرماید آنرا باشد زیراکه در موافقت پیر خلاف راه دین خود رود پس
او هنوز مرید دین خود بود مرید پیر این متعلق بود که دین خودمی آموزد
ازغیری پس اکر راه پیر رود مرید بود واکر راه مراد خود رود
او خود پرست بود مریدی پیر پرستی بود چه میشنوی دریغا که نه قوت
تست ندانم که قوت توکی خواهد بود عاشق نامهٔ معشوق خواند حاضری را
که هنوز آتش عشق اورا نسوخته است از آنجمله الایمان ذوق
﴿ مغربی ﴾ دلی که بارخ وزلف توهمنشین باشد * مجرد از غم وشادی و کفر
ودین باشد * بود زکفر وز اسلام بیخبر از دل * که زلف روی توش روز
وشب قرین باشد * خلاصهٔ کلام فرقهٔ ثانیه صفات مزبوره ایله متصف
اولان مریدلردر ونوع ثالث محبلردر که انلرك شانی ابتغاء لمرضات الله راه
طریقته بذل مال ایتمکدر پس (یجاهدون باموالهم) محبلرك وصفی (وانفسهم)
مریدلرك نعتیدر ومال وجان بذل ایدن جمله سیله متصف اولوب (اولئك
یؤتون اجرهم مرتین) قول کریمی ودخی (ان الله اشتری من المؤمنین انفسهم
واموالهم بان لهم الجنة) آیت کریمه سی انلرك شانی مدحدر پس هر بر فرقه نك
میانده هزار وهزار تفاوت بسیار واردر زیراکه بذل مال دخی متساوی اولمیوب
اعلای درجات جمله مالنی بذل ایتمکدر نته کیم ابو بکر صدیق جمیع مالملکنی رسول
علیه السلام محبتنه بذل ونثار ایتدکده رسول علیه السلام (ماذا ترکت لعیالك)
دیو سؤال بیوردقده ابو بکر صدیق (الله ورسوله) دیو جواب ویردی وکمترین
درجات بودرکه بذلده اختصار ایدوب زکوة ایله اکتفا قیله بو مرتبه دن دخی
دون اولسه داخل حساب اولمز وکذلك بذل نفس وجانده دخی تفاوت

عظیمه اولوب اعلای درجات اولدرکه من کل الوجوه کندو ایچون اولمیوب
معشوقك فداسی اوله پس بهترین درجات مرید اولدرکه جان مرید جان
مرشده بروجهله مسخر اوله که جمیع جوارح وقواسنده حرکت ایدن فرمان
پیر اولوب چشم وکوشندن بینا وشنوا جذبات پیر اوله وکمترین درجات اودرکه
آنك فرماننه مع التکلف والکراهة امتثال ایلیه بودخی مفقود اولسه
حسابه داخل دکلدر ومادام که راه ارادتده اوله هنوز مرید دکلدر اما ارادت
پیر بکلیته آنی تصرف ایتسه مراد اولوب درجهٔ ارادته نائل اولور وصفات
مزبوره قبل الموت ممکن اولماز مادام که کندو نفس واختیاری ایله اولدقچه
مدخول در ایمدی ای برادر باجان رابر خلق جهانك اسرار مزبوره دن نه خبری
واردر انلر صحرای غرورده کم کشته اولمشلردر انکیچون مولانا خداوندکار
* ع * مرشد تو بید کفت مرشدست * بیورمشلر در آه ای دل آکاه وجه
مشروح اوزره مرید اولمق عجب مشکل ورووی زمینده بو سردن خبردار
اولان بغایت قلیلدر هزار و بسیار سالکان طریقت که ره رونده ودل وجان
ایله طلب کننده درلر ولکن بیکده بیرن مضیق ارادته جذب اعتزل طرق
الهیه بسیاردر و بو راه غریب دوکلی راهلردن عزیزدر * ابو عبد الله الطوسی
حکایت ایدرکه برکون ابو القاسم کرکانی حضورنده ایدم ابو علی فارمدی یه
بیوردیلر که ای بو علی بکا یقین کل وخاطره ویاخود واقعه کی ذکر ایله بعده
ارادتدن دم اور جملهٔ جهانیاندن برمرید مراد ایدرم که پوستنی پرکاه ایدوب
قرص آفتابه آویزه قیلم تاکه جهانیان اندن عبرت آلهلر مع هذا ابو القاسم
کرکانی قدس سره نك اصحاب کرامتدن بسیار و بی شمار مریدان اخیاری
وار ایکن کیرو مرید طلب ایتدیلر ایمدی زنهار مریدلك آساندر قیاس ایتمه
(ولا اقول لکم عندی وافوض امری الی الله) اللهم ارزقنی ایمانا صادقا
آه ای دل آکاه جناب لایزالیدن بو عالم فانی به حکم قرآنی قلوب عبادنی وحدت
ذاتیه سنه جذب ایچون ایچون صید ربانی اولمشدر ولکن هر برحرفنده هزار
وهزار غمزهٔ جان ربا تعبیه اولنوب (وذکر فان الذکری تنفع المؤمنین)
بیورلمشدر یعنی بزم دام جذبامزی صید محتمز اولان مؤمنلر بیلور یوخسه
بیکانه زك بزه میل وطمعی اولماز بیورر کما قال تعالی (سواء علیهم ءانذرتهم
ام لم تنذرهم لا یؤمنون) وقبول دین وایمان ایدملم دیسه لر اعناق پندارلرنده
قهر ازلیدن وضع اولنان غل شدید وازل وابدلرینه نصب اولنان سد سدید

مطلب
حکایت عبرتنما

انلره بول ویرمز فلهذا حضرت مولانا من کل الوجوه اولانا بیوررلر که
﴿ مثنوی ﴾ ای بسا کفار را سودای دین ✻ ای مستمع متنصح کفار بسیار
ایچون سودای دین واردر یعنی قتی چوق کفار واردر که دین اسلامك حق
ایدیکن بیلوب مسلمان اولق سوداسن ایدرلر ولکن مجرد آرزو وامنیه نه یی
مفید که ﴿ مثنوی ﴾ بند شان ناموس وکبر وآن واین ✻ انلرك بندی ناموس
وعار وعجب واستکبار وآنك وبونك افکار اوکار یدر کبر بلا عاطفه آن واینه
مضاف اولمق اوزره دخی بعض نسخده مسطوردر بوتقدیرجه اول کفارك
زعم وپندار وکبر واستکبار وپیش آن واینده اولان حمیت وعارلری قیدبند
وپیش وپسلرینه سد اولوب حوزهٔ اسلامه دخولدن مانعدر دیمك اولور
ابواه ودر یغ ﴿ مثنوی ﴾ بند پنهان لیکن ازآهن بتر ✻ بند مز بور مستوردر
ولکن آهندن بتردر زیرا ﴿ مثنوی ﴾ بندآهن راکند پاره تبر ✻ قید حدیدی
تبر پاره لر پس بندخارجی یی تبر پاره لرایسه مقرردر که ﴿ مثنوی ﴾ بندآهن را
توان کردن جدا ✻ بند آهنی دست وکردندن رفع وازاله ممکندر ولکن
دشوار بودر که ﴿ مثنوی ﴾ بند غیبی را نداند کس دوا ✻ غیب ومخفی
اولان بنده کیمسه دوا بیلمز وجید انقیادندن رفع وازاله یه قدرتی یتمز مثلا
﴿ مثنوی ﴾ مردرا زنبورا کرنیشی زند ✻ زنبورا کر مرده برنیش اوره اهمال
ومساهله ایتمیوب ﴿ مثنوی ﴾ طبع اوآن لحظه بر دفعی تند ✻ مردمز بورك
طبعی فی الحال نیش زنبورك دفعنه اهتمام ایدر ﴿ مثنوی ﴾ زخم نیش اما
چواز هستیٔ تست ✻ فاما زخم نیش خارجدن اولمیوب چونکه سنك هستیٔ
موهومکدندر آنی اخراجه قدرتك اولمیوب بلکه آنا فآنا ﴿ مثنوی ﴾ غم قوی
باشد نکردد درد ست ✻ غم والم قوی اولوب درد ووجعی سست اولمازای مستمع
بینا ابن اسحق عاصم بن عمرو بن قتاده دن روایت ایدر که بزم قبیله مزدن بعض
رجال حکایت ایتدیلر که بزم حرز اسلامه سبب دخولمز بودر که بز قبل الهدایه
اصحاب شرك وارباب اوثاندن ایکن طائفهٔ یهودیان بزمله مباحثه ومقابله
ایتدکلرنده حین استفتاح وطلب نصرت فتاحده (اللهم انصرنا بالنبی المبعوث
الی آخر الزمان الذی نعته وصفته فی التوریة) دیو حضرت فخر کائناتك
عن قریب بعثتندن خبر ویروب ای مشرکلر اول رسول یکتا بزم صدق
مقالمزی مصدق اولور وبز آنك مظاهرتیله سزی هلاك ایدوب جزا کز
ویرزدیرلر ایدی پس بعنایت باری حضرت خواجهٔ کائنات مبعوث اولوب

عامهٔ ناسی اسلامه دعوت بیوردقده بز اجابت دعوت قیلوب شرف اسلام
ایله نائل سعادت اولدق ویهودیلر کبر وحسدلرندن ایمانه کلمیوب اظهار
افتخار واستکبار ایتدیلر نته کیم کتاب مبینده (ولما جاءهم کتاب من عندالله
مصدق لما معهم وکانوا من قبل یستفتحون علی الذین کفروا) قول کریمی
بومعنادن اخبار اولوب (فلما جاءهم ما عرفوا کفروا به فلعنة الله علی الکافرین)
قول منیفیله اول مردودلره لعنت اولندی زیرا حب جاهلیه آنلرك سدراهی
اولوب وحب ریاست وحشمت اغلال رقبهٔ اطاعت وپندار کمال وکیاست
غشاوهٔ دیدهٔ بصیرتلری اولمغله دید حقدن دیده لری دوخته وابد الآبادنار
خذلان ایله سوخته اولدیلر ایمدی کرامات اولیایی متذکر واسلاف مشایخه
مقر ایکن عیاذا بالله تعالی حب ریاست وپندار وانانیتی سدراه حقیقت اولمغله
مجرد عجب واستکبار ایله زمانده موجود اولان مردان خدادن برینه سوء
ظن ایله انکار ومذمتلریله افتخار ایدن ارباب پندارك دخی سوء خاتمه سندن
خوف بسیار اولنور حق سبحانه وتعالی امت محمدی صفت استکبار وپندار
واولیا واصفیایه عداوت وانکاردن حفظ ایدوب اهل اقراردن ایلیه آمین
بحرمة سید المرسلین فلهذا مولانا خداوندکار بیوررلر که ای مستمع قابل
﴿ مثنوی ﴾ شرح این ازسینه بیرون می جهد ✻ بونك شرحی سینه دن
طشره صیچرادی یعنی قلبده مکنوز اولان معنایی لسانه کتوروب واقع حالی
آشکار ایدردم ﴿ مثنوی ﴾ لیك می ترسم که نومیدی دهد ✻ لکن قورقارم
که مستمعینه یأس حاصل اولور یعنی انبیا واولیایه اقرار ومحبت انلر ایله هم
جنس اولمقدن وانکار وعداوت عدم جنسیتندندر سلطان ولد نه خوب دیمشدر
﴿ نظم ﴾ دوستی خود دلیل جنس کند ✻ جنیٔ میل بانس کند ✻ برفلك
هرملك ملك جوید ✻ درپی دیو حورکی پوید ✻ ایمدی برفحوای (لقد حق القول
علی اکثرهم فهم لا یؤمنون) اکثر خلق جهانك انبیا واولیایه عداوت
وانکارلرینه سبب قهرازلی انلرك ایادیٔ استعداد وجیاد انقیادلرینه بند شدید
ودیدهٔ بصیرتلرینه سد سدید وضع ایتدیکی در پس نیش هستی ممکن الاخراج
وبند غیبی قابل العلاج اولمادیغن شرح وبیان ایدردم ولکن اکثر خلقه
یأس ونا امیدی حصولندن خوف ایدوب اختصار اختیار اولندی وبالجمله
اصحاب کشف وایقانك تحقیقی اوزره هدایت واضلالدن مراد حق جل وعلا
قلوب عبادنده وجود کفر وایمانی ایجاد ایتمك وخذلاندن مراد معاصی یه

عبدك داعيه‌سيله وجود عبدده معصيته خلق قدرت وظلمت وحجاب ظلمات
طبيعيه وكدورات جسمانيه ده انهماك مقدر ايتمكله سمع قبوللرينه صمم مستولى
اولوب داعى الى الحق اولان كلمات ربانيه ونصايح انبيا واوليايى اصغا ايتمامك
وغشاوه واغطيه وجه مرآت قلبى غيوم شهوات احاطه ايتمكله صفاى وجه
حق كورمامك وختم واغلال دهان توبه ومعذرته مهر سكوت اورلمقدن
كنايه در اكرچه بو مذكوراتك مجموعى اراده حقله وجود عبادده ايجاد اولنور
ولكن بر فحواى (ولا يرضى لعباده الكفر) شر ومعاصى يه رضاسى اولميوب
(ان الله لا يأمر بالفحشاء) موجبنجه معاصيدن نهى ايتمشدر واكرچه كيم شر
وفساد قضا وقدر خالق العباددر ولكن اسم مريدك اقتضاسى بزم ضلالت
وغوايتمز اراده ايلمش الدن نه كلور ديو جبريلردن اولمغله رحمت حقدن
مأيوس اولمامق كركدر زيرا سبب هلاك اولان يأس در كما قال الشيخ الاكبر
قدس سره الاطهر (اذا رأيت لوايح تبرق لك من حجاب الخذلان من كثرة
استعمالك للمباح وخفت ان ينتقل ذلك الى المكروه فتضرع الى الله ان يخلق فيك
الكراهية لتلك المكاره والاهلكت وجلاء ذلك الطخاء بكثرة ذكر الله والتضرع
اليه (يمحو الله ما يشاء ويثبت) حقا كه مذكور اولان كاتب وحيك بر يسى
توبه واستغفار ايتمكله هدايت ربانيه قرين حالى اولوب اسلام وايمانه مهتدى
اولمادىى وعهد رسولده مستعد ايمان اولنلره پرستش اوثان سبق ايتمديى
كما قال الشيخ رضى الله عنه وكان عمر بن الخطاب من اهل الاقفال فتولى الله تعالى
فتح قفله فشيد الله به الاسلام رضى الله عنه ورضى عنه * بيت * براى
عاشقان از هجر وصلش * هزاران درد ودرمان آفريدند * پس سندخى تدبر وتأمل
ايدوب ﴿ مثنوى ﴾ نى مشو نوميد خود را شاد كن * زنهار مأيوس اولمه
كندكى شاد قيل ودامن رجايه تشبث ايدوب ﴿ مثنوى ﴾ پيش آن فريادرس
فرياد كن * اول فريادرس اولان رحمن ورحيم وغفور وكريمك دركاهنده
فرياد وانين وآه حنين قيل زيرا اول قادر متعال بر پادشاه بى مثالدر كه آن
واحدده انكارى اقراره وكفرى ايمانه تبديل ايدر پس توبه واستغفار ايله قان
اغلايوب بو وجهله مناجات قيل كه ﴿ مثنوى ﴾ كاى محب عفو از ما عفو كن *
اى محب عفو واحسان ومريد رحمت وغفران (انك عفو تحب العفو) سنك
وصف شانكدر بزدن صدور ايدن تقصير وانكار وعجب واستكبارى عفو
ومغفرت قيل ﴿ مثنوى ﴾ اى طبيب رنج ناسور كهن * اى بو رنج ناسور

كهن هستى و پندارك طبيبى اولان غفار الذنوب وستار العيوب بزى غفلت
پندار وغل استكباردن خلاص ايدوب انكاريمز اقراره دوندر ﴿ نظم ﴾
توبه كاريم از آنچه ما كرديم * از سر صدق روى آورديم * آنچه از ما سزيد
اكر كرديم * آن مكن تو بما كه ما كرديم * قال الشيخ الفردانى والعارف الربانى
محمد بن عبد الجبار الغزنى فى كتابه المواقف فى موقف الموعظة اوقفنى الله
فى الموعظة وقال لى اعلن توبتك اكل شيء يستغفر لك كل شيء وتب الى بمجامع
علمك واجتمع على باقاصى همك فقم يا تائب الى دعائك افتح لك بابا الى كشف
غطائك ﴿ مغربى ﴾ اكر زجانب ما ذات ونياز نباشد * جمال روى تراهيچ
عز وناز نباشد * بپيش ناز تو كرما نيا وريم نيازى * ميان عاشق ومعشوق
امتياز نباشد * ايمدى تواضع ومسكنت وتوبه وندامت جمله امراض معاصى يه
علاج عاجل وعجب واستكبار سم هلاهل و بلا توبه امنيهٔ مغفرت وهم
باطل اولديسه استكبار و پنداردن حذر بى شمار كه ﴿ مثنوى ﴾ عكس
حكمت آن شقى را ياوه كرد * عكس حكمت اول شقى بى كمراه ايلدى يعنى
كاتب وحى اولان شقىء معهودى پندار ووهمى اضلال ايدوب سبب ارتدادى
اولدى و بر فحواى (الشقى قد يسعد) ابن ابى سرحه توفيق الهى فريادرس
اولمغله تجديد ايمان ايدوب و بر مصداق (السعيد قد يشقى) ابن ابى خطل
ارتدادى حالنده مرد ورحمت حقدن مردود اولدى زهى قدرت كامله كه
پرتو وحى عمر بن الخطاب رضى الله عنهك قلب شريفنده دخى لمعان ايدوب
(فتبارك الله احسن الخالقين) ديدى لكن نورى پرتودن بيلوب كندودن
زعم ايتمامكله حبيب خدا محمد المصطفى عليه من صلوات الله الاوفى (ان الله
ينطق على لسان عمر) بيوروب اول ذات حميده خصالك يوما فيوما نور يقينى
متزايد اولدى پس سبب خذلان لاجرم كندو بى كورمك اولديسه آگاه
اول اى نفس صاحب پندار ﴿ مثنوى ﴾ خود مبين تا بر نيارد از تو كرد *
خود بين اولمه تا كه خود نمالق سندن كرد كثرت وغبار اثنينيت اظهار ايتميه
قال على كرم الله وجهه (اياك والاعجاب بنفسك فان ذلك من اوثق فرص
الشيطان فى نفسه ليمحو ما يكون فى احسان المحسن) وقيل لبزرجمهر (هل تعرف
نعمة لا يحسد عليها قال نعم التواضع) قيل (فهل بلاء لا يرحم صاحبه قال نعم
العجب) پس نصايح مذكوره سمع قبول ايله اصغا اولنديسه ﴿ مثنوى ﴾
اى برادر بر تو حكمت جاريه است * اى خلان طريقت وسالكان راه حقيقت

حكمت ربانيه‌سنك اوزريكه جاريه‌در ولكن آنك مجراسى مستقلاسنك چشمهٔ
وجودك اولميوب بلكه ﴿مثنوى﴾ آن زابد الست برتو عاريه‌است ٭ اول
تابش محبت وعكس نور حكمت افناء ناسوتله قرب لاهوته متواصل وظلمات
بشريه‌لرى نور ملكيته متحول وكثرت تعينلرى عين وحدته متبدل اولان
ابدال خدانك پرتوى اولوب سنك اوزريكه عاريتدر ﴿مثنوى﴾ كرچه
درخود خانه نورى يافته‌است ٭ اكرچه سالك منجذب كندو خانهٔ قلبنده
نور محبتك امانى بولمشدر ولكن غلطه دوشمسون كه ﴿مثنوى﴾ آن زهمسايه
منور تافته است ٭ اول نور لامع همسايهٔ منوردن فروزان اولمشدر يعنى دل
سالك آفتاب وجه پيره مرآت اولمغله صحبتندن متأثر ونور محبت قلب طالبده
اول منور زمين بشريت وضيا كستر آسمان ملكيت اولان پير طريقتدن متبادر
اولمشدر نته كيم عاشقان مجذوباندن اولان قاسم انوار ديمشدر ﴿شعر﴾
فروغ نور رخت آفتاب تابانست ٭ ولى چه سود كه از چشم خلق پنهانست ٭
چراغ روى تو درحجر هاى ديدهٔ من ٭ حديث روشنئ شمع درشبستانست ٭
ايمدى اى برادر روشن‌دل اكر اول نور جذبات رحمانيه واشعهٔ محبات
ربانيه سنك خانهٔ قلبكده دخى رونما اولديسه ﴿مثنوى﴾ شكر كن غره
مشو بينى مكن ٭ شكر ايله مغرور اولمه ترك تكبر قيل ﴿مثنوى﴾ كوش دارو هيچ
خود بينى مكن ٭ همان نصيحتمز اصغا قيل هيچ وجهله خود بينلك ايتمه
زيرامزلقهٔ اقدام ومهلكهٔ انام لاجرم خود بينلكدر وارتداد وانكاره علت
عجب واستكبار ايديكى اعلام اولنمشدر آه اى سالك راه وطالب آكاه
﴿مثنوى﴾ صدد ريغ ودرد كين عاريتى ٭ صدهزار دريغ بسيار وحيف بى
شماركه بوعاريتى اولان حالت و پندار بى منفعت ﴿مثنوى﴾ امتان را دور كرد
ازامتى ٭ بسيار و بسيار امتلرى امت اجابتدن اولمق دولتدن دور ونور
هدايتدن مهجور ايلدى يعنى صد هزار سالكان طريقت واردركه اكمل كمله
انابت ونور محبتنه تبعيت قيلوب فلك وحدته عروجه قريب اولمش ايكن عكوس
انواره مغرور اولوب و پرتودن ايديكن بليوب انانيته دوشمكله حومهٔ حمايهٔ
پيردن دور وظلمات پندارده مردود ومهجور قالور ايواه ودريغ ﴿نظم﴾
اى بسا ره بين كه راه خودنه يافت ٭ كرچه بسيارى درين ره مى شتافت ٭
اى بسا جانها كه ايشار رهست ٭ تونه پندارى كه راه كوتهست ٭ اى بسا
مؤمن كه تن داده بباد ٭ يادبريادى نيامدهم زياد ٭ اى بسا مؤمن كه باتوحيد

رفت ٭ عاقبت درمنزل تفربد رفت ٭ اى دل آخرچند درراهى كور ٭
مانده اندر پردهٔ بى رهنمون ٭ اول از پندار خود آزادشو ٭ آنكهى اندر يقين
داشاد شو ٭ بودخود نابودكن در بيخودى ٭ تانكردد ذات تواندر خودى ٭
چون شوى فانى همه باقى شوى ٭ باد اين سررا كه مشتاقى شوى ٭ هرزمانى
درخدا آكه شوى ٭ هرزمانى نور الاالله شوى ٭ ايمدى اى سالك راه وبا
وهمراه ﴿مثنوى﴾ من غلام آنكه اودر هر رباط ٭ بن اول عارف آكاه
وفانى فى اللهك بندهٔ دركاه ونيازمند پيشكاهيم كه اول مقبول دركاه هر رباط
وخانقاهده ﴿مثنوى﴾ خويش را واصل نداند برسماط ٭ كندوينى سماطده
واصل بيلميه يعنى سالك مشاهدهٔ معاينه‌سى اولان مقاماتدن برنده كندوينى
واصل قرب وحدت ذات بيلوب ورفيقنه نهايت بولوب دائما (ربزدنى
علما) ديه وسماط تجليات اوليدر اعلى بربساط تجلى يه‌دخى مصادف اولدقده
مادوننده‌ن استغفار ايدوب ابدالآباد طالب زيادات اوله زيرا مقدورات ربانيه‌يه
غايت وتجليات الهيه‌يه نهايت يوقدر پس شئ قليله قناعت ومقامات اداناده
استكانت سالكك دون همت اولديغندندر مع هذا بعض لوامع ولوايحه
غرالنوب كندوينى واصل قرب احديت ومرشدسالكان طريقت زعميله طالبلره
بيعت ويرمه‌سى كمال دناءت وكرفتار اغلال انانيت اولديغيچوندر آه اى دل آكا
زنهار كندوكى برمقامده اكلندرمه بلكه ٭ ع ٭ هرچند مرا پيش كشد بيش
زباد ٭ ديوب صاحب همت اول وپير طريقته كمال تواضع ومسكنت ايله مقام
چاكريده خدمت ايدوب قهر وجفايه بروجهله الفت ايله كه اكر بار آسمان
وزمينى رقبهٔ اطاعتكه تحميل ايتسه‌لر ٭ بيت ٭ شايد كه مرا زخم پراكنده زند ٭
آندمكه چومن بكريم اوخنده زند ٭ بيتنى ورد زبان قيل آه اى سالك طريقت
وطالب مرشد راه حقيقت خاطر فاتره برحكايت غريبه خطور ايتدى كه سمع

مطلب
حكايت غريبه

قبول ايله ديكليوب آندن نصيحت آله‌سن وعاشق صادق ايسك موجبيله عمله
همت قيله‌سن ٭ نقل اولنور كه اولاد اكابردن برجوان نيكبختك پدرى وفات
ايدوب اموال كثيره‌يه وارث اولدى پس شاب سعادت انجام عاقبت حالى
تفكر وتدبر ايدوب كندو كندويه ايتدى بنم حالمه انسب اولان بودركه
بومال موروثى انفاق فى سبيل الله ايدوب ايكى جهان دولتنه نائل ولطف
خدايه واصل اولام اما اليق واحرى بودركه برمرشد كامله واروب مالم ونفسم
ايله تسليم اولوب كندو ارادتمى آنك ارادتنه تفويض ايدم پس نيت خالصه

ایله شیخ ابو سعید ابو الخیر قدس الله روحه‌نك حضور سعادتنه واروب
قدم پاکنه یوز سوروب ایتدی ای مرشد طریق هدایت بو بنده‌ٔ بی لیاقت
سکا ارادت کتوردم پس (العبد وما ملکه کان لمولاه) وفقنجه مال ونفسم ایله
طریق حقه بو یون و یردم دیوب اموال وخانمانن خاکپای پیره نثار ایتدی
شاه طریقت دخی اول جوان نیکبختك خلوص ومحبت وصدق وطویت ایله
ارادتن وعلو همتن مشاهده بیورمغله مال موهوبی الوب قبول ایلدی واول
کون اخشامه دکین جمله سن کیف مایشاء فقرایه بذل وایثار ایدوب فردایه
برحبه الیقومادی بعده اول مرید سعیدك تربیه‌سنه اشتغال ایدوب اولا صوم
وصلوة وانواع مجاهدات ایله تزکیهٔ نفسه امر ایدوب سنهٔ کامله فقرانك آبدست
ابریقلری خدمتنه امر ایتدی و برسنه دنصکره فقرانك نان وسفره خدمتن و بعض
خدمتلر تعیین ایدوب خدمت مز بوره ده پروانه وار سوزش بسیار چکمك ایله
برسنه مرورندن صکره طریقهٔ اسلاف اوزره دور ابواب ایله سؤاله امر ایتدی
اول جوان ارجمند دخی جان ودلدن امر پیره امتثال ایدوب بر ییل دخی دور
ابواب ایلدی وشیء لله دیوب دیلندی خلق عالم دخی اول شاب کامیابك علو
قدرنی بلکله کمال اعتماد وحسن اعتقادلرندن صدقات ونذور ایله زنبیلن طولدیروب
اولدخی هرنه تحصیل ایدرسه حضور شیخه کتوروب برشیء کتم ایتمزدی
بو مرتبه دنصکره اول شیخ عادل ومرشد مکمل اصحابنه بیوردیکه سزدن
بریسی اول جوان ایله هیچ وجهله الفت ایتموب و کندوسی هرقنغسی ایله
مصاحبت مراد ایدرسه طرد ومنع ایده‌لر پس اصحاب شیخ بر موجب فرموده
عمل نماینده اولوب اهالیٔ شهر دخی مذکورك وجه مشروح اوزره بی رغبت
وبی اعتبار اولدیغن کوروب حقنده انواع ظنون فاسده ایتدیلر وکلمات
نامر بوطه سویلیوب دور ابوابه واردقجه برشیء ویرمیوب دوشنام ایدر
اولدیلر وبو رنج وغم ودرد والمدن ماعدا بعد زمان شیخ دخی روکردان
اولوب انواع جفایه بشلادی و ذاده افراط ایدوب جکر بن خون ایده‌جك
آزار ایله بین الملأ زجر ایدر اولدی ولکن اول جوان نیش یاری نوش بیلوب
زهری سکر دیو نوش ایتدی و بو حال ایله نیجه ماه وسال خدمت شیخده قالوب
اولوب اتفاقا اول جوان مرغوب الخصال اوچ کون متوالیا صائم اولوب
برلقمه تناولنه قدرتی یتمدی وهر بارکه شیء لله دیدی هیچ کس برنان پاره
ویرمیوب باب شفقتی سد ایتدی پس اول مسکین وعاجز آج ومحتاج خانقاهه

کاوب شیخدن حالنه مرحمت امنیه سن ایتدی اتفاقا اول کیجه شیخ دخی
فقراسنه ضیافت تدارك ایدوب اطعمهٔ وافره احضار اولنمشیدی اول جوان
نیکبخت دخی اوچ کون صوم ایله وکمال جوع ایله میان اصحابه داخل اولدقده
بر موجب فرمودهٔ شیخ هیچ فرد مذکوره التفات ایتمیوب برلقمه ویرمدیلر
وطعامی ییوب شکر منعم ایتدیلر اول جوان * ع * خوشدر جفایا خود وفا
ایکیسیده جانه صفا * دیوب خلوص تمام ایله آیاغن طوروب خدمته قیام
کوستردی پس شیخ باصفا فتایه چشم خشمله باقوب وانواع عتاب ایله
خطاب ایدوب ایتدی که یا فلان نیجه بر بزی تصدیع ایدرسن وقلبه تشوش
ویررسن نه عجب ثقیل اولورسن سن خود کیتمسن ونه یردن کاورسن یقیل کیت
یوخسه بردخی سنی بونده کوررسم سکا برایش ایده رمکه غیر یلره موجب
عبرت اولور دیوب صوفیلره اشارت ایتدی مذکوری انواع حقارت ایله سوروب
طشره چیقاردیلر و باب رباطی سد ایتدیلر پس جوان خالص الجنان چشم
کریان وجکر بریان آج وزبون وذلیل ومحزون کیدوب نه الده مال وجاه
ونه خلقدن امید ورجاسی قالدی وشیخدن دخی بوقدر جور وجفا کوروب
ولکن جاننی نور صفایه غرق وقلبنی نار محبت حرق ایتدی بعده قلب جریح
وعین قریح ایله برخرابه مسجدك کوشه سنده اشك خون فشانله یوزین یرلره
سوروب (اللهم تعلم حالی ومذلتی وفقری وفاقتی وحاجتی وضراعتی وتعلم
ان عبادك طردونی ولیس لی احد سواك اتضرع الیك واعرض حاجتی لدیك
انا عبدك فی سوء الحال وانت غفور رحیم (تعز من تشاء وتذل من تشاء بیدك
الخیر انك علی کل شیء قدیر) دیوب بو ابیاتی اوقودی ❊ نظم ❊ ای جلالت
کرده دلها پر زخون * عاقبت خودرا بکرده رهنمون * زر ندارم مال دنیا نیستم *
درطلب کاریٔ عقبا نیستم * درطلبکاریٔ جانان آمدم * از خریداریٔ ایشان
آمدم * هیچکس این محنت وخواری ندید * آنچه امروز آن بجان ما رسید *
خلق مارا سرزنش کرده درین * لیك توقف ست مارا اندرین * آنچه
تودانی که دریابم زکل * جان فدا باشد درین اسرار کل * سر نهم کرمی کنی
ازمن قبول * تا چه فرمایی درین بحر وصول * القصه درد وحسرت وعشق
ومحبت ایله اول قدر اغلادی که چشمهٔ چشمندن آقان خوناب دموعی وجه
پرنورنده جد اول جاریات وفضای سینه‌سنده نهر دجله وفرات اولدی
وهبوب ریاح اشتیاق وصات تهییج نار محبت ایتمکله اول وادیده دخی قرار

ایتمیوب دریای زخار ملکوته دوان اندن دخی کذر ایدوب بحار انوار جبروته روان اولدقده ناکهان ابواب فضل عظموت کشاده ومحیط مواج لاهوتك تلاطم جذباتی اول قطرهٔ ناچیزی جانب احدیتنه کشیده وبود ونابودن ربوده قیلوب تجلیٔ ذاتده غرق ووحدت مطلقه‌ده محو ومحق اولدی وزبان صفا ایله بو ابیاتی اوقودی ﴿نظم﴾ چون تو بی جمله پس این اسرار چیست * دم بدم این نطقهٔ پرکار چیست * چون تو بی جمله تو بخودی مرا * جمله تو بودی و بودی تومرا * ذات توآمد مرا حیران بکرد * عاقبت هم واصلم ازجان ببرد * ازین جانب شیخ ربانی دخی جوانك بومرتبه‌یه وصوان مراد ایتمشیدی چونکه حصوله کلدی جمله اصحابیله خانقاهدن قالقوب جوانك تهنیهٔ وصلنه کلدی وسر سعادتنی زانوی کرامته قویوب ایتدی (بارك الله لك فی وصلك) ای نوردیدهٔ جان مرحبابك سلوکده جذبه‌یه ایرشدك وبی واسطه مطلوبه اولاشدك حقا که ریاضات ومجاهداتی چکوب خلقدن فرید اولمش ایدیك ولکن سنکله حق میانده حجاب باقی انجق بن قالمش ایدم پس اول حجاب دخی رفع اولوب بحمد لله که مقصود بالذات حصوله کلدی بیوردی والن آلوب صدر خلافته بچوردی * ایمدی ای مرد سالك سن دخی طالب صادق ایسك کندوکی میزان تسلیمه وزن ایدوب مقدارکی بیل آه کیم عجب حالتدر عاشقك ناز معشوقه طمعی هذ ز حالات عشقده بدایتدر نهایت عشق عاشق معشوقی اونودوب همان جمله بودی عشق ومحب واکانجه‌سی درد حسرت ایلمه‌در ﴿رباعی﴾ چون از تو بجز عشق بجدیم بجهان * هجران ووصل تومرا شد یکسان * بی عشق تو بودنم ندارد سامان * خواهی تو وصال جوی خواهی هجران * آه ای دل شیدا حالات مزبوره خود عشقده بدایت منتهی‌در نهایتنی کیم بیلور وکفت وشنده کیم قادر اولور بن قادرم دیر ایسك معذورسن زیرا (المشتاق مرفوع عنه القلم) مصداقی سنك عذرتك دیلنمشدر پس مادام که سن سنکله سن کندیکی رباط عشقده واصل وسماط وحدت حقه نائل بیله ای عاشق مشتاق حریق نار اشتیاق اولان روجهله پروردهٔ وصل وفراق اولمق کرکدر که نه وصالدن شاددل ونه فراقدن رنجیده خاطر اوله آه کیم کل عاشقدن عشاقك بومرتبه‌سنه دخی نهایت مبتدیاندر دیدیلر بیلمزز که منتهی‌لر کیملردر ای غافل وبیچاره سن ایسه هنوز صلب پدرن طوغمدین واحوال بدایت ملادنی کورمدین ودستا حذاقدن ابمان فنا

ایجه‌دین کندیکی بالغ وعاقل ور باطه واصل وسماطه نائل زعم ایدوب دعوای کمال ایدرسن وتعین وجود ایله بن اصلح موجودم دیو غرالنوب شآمت انانیت ایله قرب وحدتدن دور وماسوای حقله مسرور اولورسن عجبا ابلیسی بیلورمیسن ابلیس خود اولدرکه دعوی تعین وجوده اولوب قلبکی حقدن دور ایده وانبیا واولیا انلردرکه افناء وجوده دلالت ووحدت حقه دعوت ایدوب قلبکی نور محبتله پرنور ایلیه ﴿نظم﴾ ای کرفتار خیال خویشتن * اوفتاده درو بال خویشتن * تو بصورت غرهٔ دعوی شدی * در وجود خویش بی معنی شدی * تو کجا وواصلیٔ حق کجا * تو کجا واین سخن بانو کجا * درجنون عشق حق دیوانه شو * از نهاد عقل خود بیکانه شو * هرکه این شربت خورد بی ما ومن * محو کرداند وجود خویشتن * دریکی آمد محمد رابیین * دائما در قرب حق خلوت نشین * چون وصال آید تمامت جسم وجان * محو کردد هم زمین آسمان * خلاصهٔ کلام مادام که بدایت عشق رونما اولمیه نهایت عشاق بیلمز * ایمدی بنم روحم اوجات درجات وحدته ایریشنجه ﴿مثنوی﴾ پس رباطی را بباید ترك کرد * فتی چوق رباطی ترك ایتمك کرکدر که ﴿مثنوی﴾ تابسکن در رسد یکر وزمرد * حتی مرد سالك برکون مسکنه ایریشه حقا که ره روان کاربان سرالرندن کوچسه سرمنزل مقصوده قچان ایریشور پس مادام که سالك راه حقیقت رباطات اسمائیه ومشاهدات تجلیات صفاتیه‌ده مکث ایدوب سوار رفرف جذبات ومتوجه راه تجلیٔ ذات اولمدقچه مقر وحدته ایرشمز کما قیل (مادام العبد فی الطریق فهو صاحب تلوین لانه یرتقی من حال الی حال وینتقل من وصف الی وصف فاذا وصل تمکن) وقال بعض المحققین العبد مادام فی الترقی فهو صاحب تلوین یصح فی نعته الزیادة فی الاحوال والنقصان منها فاذا وصل الی الحق سبحانه مکنه الحق بان لا یرده الی معلومات النفس فهو ممکن فی حاله علی حسب محله واستحقاقه ثم ما یتحف الحق تعالی الیه فی کل نفس فلا حد لمقدور انه فهو فی الزیادة متلون وفی اصل حاله متمکن فابدا یرتقی الی حالة اعلی مما کان فیها فاما المصطلم عن شاهده المأخوذ عن احساسه بالکلیة فللبشریة لا محالة حد ونهایة فاذا بطل عن جملته ونفسه وحسه وکذلك من المکونات باسرها ثم دام به هذه الغیبة فهو محو فلا تمکین اذا ولا تلوین ولا مقام ولا حال ولا تکلیف کما قال عز وجل (وتحسبهم ایقاظا وهم رقود

ونقلبهم ذات اليمين وذات الشمال) ﴿ نظم ﴾ اى وصالت لايزال ولم يزل * جسم كن يكباركى باجان بدل * بى دل توخوار وسر كردان مكن * همچو من سر كشتهٔ هجران مكن * بى دلانرا شربتى ده وصل را * بكدمى بنماى عين اصل را * بى دلانرا يكنفس فريادرس * زآنكه هستى جسم وجان اندرهوس * بى دلانرا در يقين خويش كن * وزمى عشقت دمى بى خويش كن * وصل خود بنماى اى جان وجهان * تاكنم قربان تراجان وروان * ذات جانى جملهٔ زرات را * يكدمى بنماى مرجان ذات را * ايمدى اى پروردهٔ البان پيرطريقت زنهار وزنهار كند ونفسكه اسناد مكنت ايته وظهورايدن ذوق وشوق وتابش عشق كند وكدن بيله اكرچه حقدن هزار وهزار عطاهاى بى شمار ايريشورسه دخى كين قضادن امين اولمه ودل شوريده خرمحبتدن مسرور اواورسه حماقت ايله مغرور اولميوب پيرطريقتك دامنن الدن قومه وپيشواسز يوله كيرمه هرنه احسان كه اواورسه اول مرشد اكملك اثر صحبت وخوان تبعيتى بيل مثلا ﴿ مثنوى ﴾ كرچه آهن سرخ شداوسرخ نيست * اكرچه آهن سرخدر ولكن رنك سرخئ آهن ذاتى دكلدر بلكه انك رنك سرخى ﴿ مثنوى ﴾ پرتو عاريت آتش زنيست * برآتش زنك پرتوعاريتيدر پس سنده ظهورايدن حرت آتش عشق دخى * ع * سرخئ اجزاى آهن ازدم آهنكرست * مضمونجه ذاتى اولميوب بلكه نفخ فيوضات ربانيه ايدن مرشد اكملك پرتو نورجذباتى در مثلا ﴿ مثنوى ﴾ كرشود پرنور روزن ياسر * اكر روزن وياخود سراى پرنور اواورسه ﴿ مثنوى ﴾ تومدان روشن مكر خورشيدرا * سن روشنئ روزن وسرايى ذاتندن زعم ايتميوب مكر منورخانه وروزن خورشيدى بيل فاما آفتاب جهانتابك پرتو تابندن غافل اولان ﴿ مثنوى ﴾ هردر وديوار كويد روشنم * پرتوغيرى ندارم اين منم * هردر وديوار بن روشنم وآخرك پرتون طوتمازم بلكه بونور بنم ذاتمدن نمايان اولمشدر وبن عين نورم ديوادعا ايدر ﴿ مثنوى ﴾ پس بكويد آفتاب اى نارشيد * پس آفتاب منير درو ديواره ديركه اى بى فهم ونارشيد مغرور اولمه ﴿ مثنوى ﴾ چونكه من غائب شوم آيد پديد * چونكه بن غائب اولم حقيقت حال آشكار ونورسنك ذاتكدنمى يوخسه پرتو آفتابدنميدر بديدار اواوب زعم وپندارك سنى نورمدن مهجور قيلور وهمچنان ايام بهارده چهره كشا اولان ﴿ مثنوى ﴾ سبزها كويندما سبز از خوديم * سبزه‌لر ديرلركه بزم خضرت

وطراوتمز كندولكمزدندر فلهذا ﴿ مثنوى ﴾ شاد وخندانيم وبس زيبا خديم * شاد وخندانز وزيبا خد وخوب رخسارز فاما ﴿ مثنوى ﴾ فصل تابستان بكويد كاى امم * فصل تابستان ايدراى جماعت خضروات وكروه نباتات ﴿ مثنوى ﴾ خويش رابينيد چون من بكذرم * چونكه بن كچم كنديكزى كوربكز يعنى ازمان تابستان كيدوب اوان زمستان كلدكده كل رخساركز پژمرده وتابش عذاركز افسرده اولديغن تماشا قيلكز پس روزن جنان وروشن خانهٔ جانلرى پرتو نورآفتاب مردان خدادن پرنور اولان سالكانك درو ديوار ابدانى غلط بين اولوب ونعم تربيهٔ پيره كفران ايتمكله اول نور تابانك خورشيد آسمان جانى بنم زعم ايلسه وتابستان فيوضاتك اوانده بوستان حواسندن انواع رياحين معرفت بديدار وشكوفه زاراسرار طريقت آشكار اولدقده سبزئ حدايق انوار لاجرم بنم استعداد ذاتمدندر پندارنده اولسه ناكهان تراكم ابرانانيت روپوش وجه آفتاب وحدت اولوب اول نور معرفت مغرب بشريتده آفل وقلبكده كدورت حاصل اولدقده نورى پرتودن ايديكن بيلور وتابستان انبساطك فصل ربيعى كيدوب اوان زمستان انقباض داخل اولدقده روضات معرفتك ورد خندان عباراتى پژمرده وتابش رخسار كلماتى افسرده اولوب اول طراوت ولطافتلر افاضهٔ پير هدايت ايديكن فهم ايدر معاند ومردودلر خودبينلك دعواسنده قالوب زمرهٔ اباليسه يه ملحق اواورلر پس مفيض نور محبت ديومى مولانا جلال الدين الرومى امثلهٔ آفاقيه دن برفحواى (وفى انفسكم افلاتبصرون) مثال انفسى ايرادنه انتقال ايدوب بيوررلركه ﴿ مثنوى ﴾ تن همى نازد بخوبى وجمال * على الدوام تن حسن وجمل ايله افتخار وانواع ناز ودلال اظهار ايدر ولكن اول بند زندان خواب غفلت واسير خذلان طبع وشهوتك ديدهٔ بصيرتى يوقدركه ﴿ مثنوى ﴾ روح پنهان كرد فر وپروبال * روح آفتاب جمال پنهان پروبال لطافت ايلمش وجسم خاكينك بووجهله اعجابن وطراوتنده افتخارن كوردكده امام على كرم الله وجههنك (ضع فخرك واحطط كبرك واذكر قبرك) كلام معجزنظامى سنك كفتارنده انتظام بولوب ﴿ مثنوى ﴾ كويدش اى مزبله توكيستى * جسمه ايدراى مزبلهٔ قاذورات وملبسهٔ قاذورات سن كيمسن ونه جهتدن عرض جمال وفخر ودلال وعيون ملايه اظهار كمال ايدرسز (كفى بالمرء ذما انفسه ان يظهر بها على رؤس الملأ) تو بخى

ایله نه عجب کندیکه کوشمال و یرمیه سن سن خود ❊ مثنوی ❊ یك دوروز
از پرتو من زیستی ❊ بر ایکی کون بنم پرتو حیاتمدن زنده سن پس حالك معلوم
ورونق جمالك فنایه ملزوم ایکن ❊ مثنوی ❊ غنج ونازت می نکنجد
درجهان ❊ شیوه ونازك چه نه صغیر ایمدی ای غافل ❊ مثنوی ❊ باش تاکه
من شوم از تو جهان ❊ صبر ایله تا که بن سندن جهانی ورمان وارحمی
فرمانمه روان اولام پس اول زمانده ورد خندان جمالك پژمرده وکرمی
غنج ودلالك افسرده اولوب در حال ❊ مثنوی ❊ کرم دارانت تراگوری
کنند ❊ سنك نار شوقکه یناتلر وعاشق شوریده حالك اولنلر سنك ایچون
حفر قبر ایدرلر وروحیچون فاتحه دیوب کیدرلر بعد زان ❊ مثنوی ❊ طعمهٔ
ماران ومورانت کنند ❊ سنی طعمهٔ مار ومور ایدرلر حتی بر جیفهٔ مردار
اولورسن که ❊ مثنوی ❊ بینی از کند تو کیرد آن کسی ❊ که به پیش تو همی مردی
بسی ❊ اول برکسنه که سنك حسن صورت وسرو قامتك تعشقندن هر آنده
بسیار وهزار جان نثارین اختیار ایدردی سنك رایحهٔ بدکدن بورنن طوتار
ونه عجب جیفهٔ خبیثه اولمش دیو استعجال ایله کچر ❊ بیت ❊ دل که بی عشق
شد از سینه برون اندازش ❊ مرده هرچند عزیزست نکه نتوان داشت ❊
ایمدی ای جسم دنی حالك نه ایدیکن فهم ایتدکسه بو جمال سریع الزواله غره
اولمیوب دیدهٔ عبرت وچشم بصیرتکدن رفع غشاوه قیل وحقیقت حاله نظر
قیل که ❊ مثنوی ❊ پرتو روحست نطق وچشم وگوش ❊ نطق زبان
وچشمده اولان نور عیان وکوشده اولان سمع واذعان پرتو روح رواندر مثلا
❊ مثنوی ❊ پرتو آتش بود در آب جوش ❊ آبده اولان جوشش پرتو آتشدر
پس تابش آتش اولمدقجه آبده جوشش اولمدیغی کبی تنده پرتو نور روان
اولمدقجه جوارح وقوی جنبشه ونطق ودیده وکوش خروشه قادر اولمیوب
جسد لاشه اولور ❊ بیت ❊ سینهٔ خالی زمهر گل رخان ❊ کهنه انبانی بود
پر استخوان ❊ ایمدی لطافت تن وطراوت بدن روح پرفطنندن ایدیکی مبرهن
اولدیسه قصه دن حصه بودر که ❊ مثنوی ❊ آنچنان که پرتو جان بر تنست ❊
نور جان تنه پرتو ایتدیکی کبی ❊ مثنوی ❊ پرتو ابدال بر جان منست ❊
پرتو نور جذبات ابدال بنم جانم اوزرینه لمعان ایتمشدر یعنی حیات تن جاندن
اولدیغی کبی حیات جان دخی جاناندن اولمشدر بو تقدیرجه تنه موت اصابت
ایتدیکی کبی جانه دخی موت مصادف اولورمی دیر سکز نعم ❊ مثنوی ❊

جان جان چون واکشد پارا زجان ❊ جان جان چونکه قدم پرتو نورن
جاندن کیرو چکه ❊ مثنوی ❊ جان چنان ماند که بی جان تن بدان ❊ معلوم
اولسونکه جان عاشقان تن بی جان کبی بی فرمان قالور یعنی جاندن مراد
روح اضافیدر که نور عشق یزدانی ونار جذبهٔ رحمانیدر آنك ایسه سبب
ظهوری مفیض انوار اسرار ربانی اولان قطب دورانك پرتو انظاریدر که
عشاق الهینك حیات جنان وراحت جانلریدر پس سالکان طریقتده پندار
هستی وترك نیستی واقع اولسه اول نور حضوری غیوم کثرت وسحب
بشریتده مستور قالوب قلوب طالبان تن بی جانه دونیجه مرده
وافسرده اولمسون که سالکان حیات جنانی پرتو نور محبت جانان ایله در
❊ نظم ❊ سالکان دانند رسم وراه او ❊ عاشقان شد لایق درگاه او ❊
نیست مقصود دلم جز روی تو ❊ قبلهٔ جان حزینم کوی تو ❊ شمع رویت
آفتاب عشق شد ❊ نور خورشیدش فزون از عرش شد ❊ عاشقان پروانه کشته
شمع تو ❊ پرتاب اندرمیان جمع تو ❊ شمع رویت مقصد جانها شده ❊ جمله
چون پروانه دل شیدا شده ❊ چون همه سوزندگی در وصال ❊ شد همه
نقصان ایشان بر کمال ❊ ایمدی وجه مشروح اوزره پرتو نور پیردن روشن
ضمیر اولان عارفان نوش جان ایتدکلری بادهٔ محبتك نشأه سی اول وارث
خاتم الرسل ومظهر کل اولان خم وجود مکملدن ایدیکن بیلدکلریچون صد
هزار تضرع بسیار ومسکنت وافتقار ایله یوزلرین خاکدره غبار ایدوب درگاه
چاره سازه آه بی شمار ایدرلر که مگر پندار ضمیرلرینه یول بولمیوب کوکل آینه سی
اول مهر آسمان حقیقتك پرتوندن زائل اولمیه حتی وقت اجل منقضی وزجاجهٔ
تن منکسر اولدقده مرآت دلدن لمعان ایدن نور محبت احدیت مبدأ اصلیسی
اولان قرص آفتاب سر پیر طریقته واصل ومجمع اسرار انبیا واولیا ومحمل
انوار تجلیات خدا اولان دار الخلد قلب اکمله داخل وهر نه برجدن طلوع
ایدرسه معا ظاهر وابد الآباد حیات سرمده نائل اوله پس اول نور هدایتك
سبب افولی پندار واستکبار اولدیغنه بناء مولانا خداوندکار عاشقان مجذوبانه
دائما ناله وحنین وزمین مسکنته وضع جبین لازم ایدیکن اشعار ایچون
بیوررلر که ❊ مثنوی ❊ سر از آن رومی نهم من بر زمین ❊ بن سر مسکنت وجبین
عبادتی انکیچون زمین اطاعته وضع ایدرم که ❊ مثنوی ❊ تا گواه من بود
در یوم دین ❊ حتی پرتو ابدال بنم جانمده اشتعال ایتدیکنه زمین یوم دینده

شاهدم اوله یعنی ترك هستی و پندار واختیار نیستی وافتقار ایله یوزم یره سوردوکم
وخاکسار یار اولدیغم وحدانیت حقه اقرار واقتضاء حب پروردکار اولمغله
اکر زمین شهادت واکر ارض بشریت شاهدان عادلان اولوب بوفقیر
نابودی روزشماره زمرهٔ ابراردن شمار ایده‌لر اما ای مستمع قابل زمین خود
جامددر پس نه وجهله شهادت ایدر دیو شکه دوشمه زیرا ❊ مثنوی ❊
یوم دین که زلزلت زلزالها ❊ یوم دین که (اذا زلزلت الارض زلزالها) قول
کریمی انی بیان اتمشدر پس برمقتضای کلام سبحانی لاجرم ❊ مثنوی ❊ این
زمین باشد کواه حالها ❊ بوزمین جامد یوم جزاده حی ناطق و شاهد احوال
خلایق اولور اعدی غبار انکاری وجه اقراردن رفع ایلیه سن که ❊ مثنوی ❊
کو تحدث جهرة اخبارها ❊ اول زمین اخبارنی جهرا وصراحة اخبار ایدوب
اقدار کردکار ایله ❊ مثنوی ❊ در سخن آید زمین وخارها ❊ زمینِ راست
کفتار وزمینده بدیدار اولان ازهار وانوار وهر برخار واشجار واحجار کفتاره
کلوب زبان فصاحت شعار ایله احوال خلق جهانك ناقل اخباری اولور
وکندیده مکنز اولان سیم وزری اخراج واظهار ایدوب اما کمسنه التفات
ایتمیوب حجر ومدرکبی بی اعتبار اولمغله هر بری نطقه کلوب (یاغافل اما کنت
تخرب دینك ودنیاك لاجلی) دیو خلقك کندی به اولان حرص بسیارن تذکار
ایدر ❊ نظم ❊ خاك باشد مخبر اخبار تو ❊ کشته پید اندرو اسرار تو ❊ جمله
در پیش تو آرد درنظر ❊ باتو کویدیك بیك کز خیر وشر ❊ ای دریغا درد دردهر دم
تازه کشت ❊ خوف وخشیت دردلم از حد کذشت ❊ چند کویم باتو زین راز نهان ❊
راز اعیان تو در پرده نهان ❊ ای دل از خون جکریك جام ساز ❊ راه بی آغاز را
انجام ساز ❊ ای دل آخرتن بدوره پیش کیر ❊ آنکهی ازره مراد خویش کیر ❊
آه ای نفس مشوش الاحوال یوم سؤال برروز سخت اهوالدرکه ترکیب
جهان معدوم ونایاب ونظام عالم خراب اولدقدنصکره موجد مکونات
تکرار احیا وایجاد ایدوب مؤمنلر نائل غفران وکافرلر داخل نیران اولوب
هرکس خیر وشر جزاء اعمالن کورر دیو مخبر صادق خبر ویردکده یوم دینه شك
ایدنلر متی الساعه دیو اتیان قیامتك وقتن صوردیلر پس حق جل جلاله کان
وقت ساعتدن سؤال ایدن منکرینه جواب ایچون حبیبی سید المرسلینه سورهٔ
زلزالی وحی ایدوب ای یوم حسابه ارتیاب اوزره اولان نادانلر اکرچه بحسب الوقت
قیامتی تعیین ایتمیوب (ان الساعة آتیة اکاد اخفیها) بیورمشردر ولکن قیامتك

بعض اشراط وعلاماتنی اعلام ایدەلم که اول کونك عظمتن تفکر وحالکزی
تدبر قیله سز دیو بیوردکه (بسم الله الرحمن الرحیم اذا زلزلت الارض زلزالها
واخرجت الارض اثقالها) نظم شریفده خفی اولمیه که اذا عند البعض
ظرف زمان ومحل نصبده اولوب عاملی زلزلت کلمه‌سیدر الارض دخی
قائم مقام فاعلی اولوب زلزلت الارض وقت زلزالها دیمك اولور فاما عند
الجمهور اذا شرطیه وجوابی اولان تحدث کلمه‌سنك عملی ایله منصوب
المحلدر بعضیلر دخی اذاده عامل مقدر اولان اذکر فعلیدر دیشلر بوتقدیرجه
اذا ظرفیه وشرطیه لکدن خارج اولور وزلزالها قولی دخی مصدر وقائم
مقام فاعلنه مضاف واضافتی عهدیه‌در یعنی زلزالها الذی یستحقه
ویقتضیه جرمها وعظمها اوقدره الله للارض دیمك اولور مثلا اکرم
التقی اکرامه واهن الفاسق اهانته قولنده واقع اولان اضافت کبیدر ویاخود
زلزالك اضافتی عموم ایچون واستغراقیهٔ عرفیه اولوب حاصل معنی اذا زلزلت
جمیع مایمکن فی حقها من الزلزال دیمك اولور وعامهٔ قرا زلزالی کسر ایله
قراءت ایدوب جحدری وعیسی فتح ایله اوقومشلر پس اکر فتح واکر کسر ایله
عند البعض زلزال مصدردر اما بعضیلر کسر ایله مصدر وفتحله اسم
حرکتدر دیمشلر وقال ابو حیان جعله غیر الزمخشری مصدرا وقال الزمخشری
(ولیس فی الابنیة فعلال بالفتح الا فی المضاعف ای لیس علی الکثرة الافیه
فلا ینتقض بجزعال وقسطال وجزطال اذلا رابع لها والقهقار لغة ضعیفة)
واخرجت الارض قولنده ارضك مقام اضمارده اظهاری عموم ایچوندر
واثقال کسر ایله اولان جمع ثقلدر که متاع بیته دیرلر ومثلا بعض بسایط
وفروشك دروننده مجتمع اولان وسخ وغبارك اخراجنه سبب تحریك ایله
اولان زلزله سی اولدیغی کبی زمین دخی مافی بطنها اولان اثقال که
کنوز مدفونه وابدان موتادر اخراجنه سبب زلزالیدر واخرجت نظم شریفنده
فاء سببیه ایله اولمیوب واو ایله اتیانی ذهن سامعه تفویض ایچوندر پس مفهوم
آیت کریمه بودر که فجان زمین عند النفخة الاولی والثانیة قدرت شاملهٔ
سبحانیه وحکمت کاملهٔ ربانیه مزدن کندی یه مقدر اولان وعظم جرمی
اقتضاسنجه ویاخود استعداد ذاتیسنده مکمن وممکن اولان حرکت شدیده
وزلزلهٔ کاملیه سی قوه دن فعله کلوب مضطرب ومتزلزل اوله پس سبب زلزال
ایله زمین پر اثقال نفخهٔ اولاده برفحوای (ان زلزلة الساعة شیء عظیم)

مطلب
تفسیر سورهٔ زلزال

اذا شرط وجوابها
تحدث وهو الناصب
لها عند الجمهور
وجوز ابو البقاء
ان یکون العامل فیها
مصدر وغیرهم یجعل
العامل فیها مابعدها
یلیها وان کان معمولا
لها بالاضافة تقدیرا
واختاره مکی وجعل
ذلك نظیر من وما
یعنی انهما یعملان
فیما بعدهما الجزم
ومابعدهما یعمل فیهما
نصب ولو مثل بای
لکان اوضح وقیل
العامل فیها مقدر ای
یحشرون وقیل اذکر
وحینئذ تخرج اذا عن
الظرفیة والشرطیة
ن (تفسیر الدر
المصون) لابن

بزلزلهٔ عظیمه ایله حرکت ایلیه که بموجب (فیذرها قاعا صفصفا) اوزرنده
اولان ابنیه واشجار وجبال وتلال هباء منبث اوله‌لر (وفى الخبران بين النفختين
اربعين عاما) وقيل (ان هذه الزلزلة تكون قبل الساعة فى النصف من شهر
رمضان ومن بعدها طلوع الشمس من مغربها والله اعلم) و بعث ایچون دخی
نفخهٔ ثانیه ده در ونند ه اولان مدفونات و مکنوزاتی و ابدان موتایی
رحم مادردن مخرج اولان ولدکبی زمین حامل دخی عموما درونندن اخراج
واظهار ایلیوب چونکه بو احوال مهیبه وجوده کله (وقال الانسان مالها)
وانسان ضعیف زمینك بووجهله اولان حالات عجیبه وحرکات غریبه ایله
انواع مخرجاتن کوردکارندن مدهوش وحیران وبیهوش وسکران و برك
خزان کبی لرزان اولوب بطریق التعجب آیا بو زمین متینه‌نه حالت واقع
اولدیکه بی قرار اولوب مشیمهٔ اثقالندن جمیع مودوعاتی نشیمن صحرای
وجوده چیقاردی دیوب دم بسته قاله‌لر و انواع ندامت ایله (من بعثنا
من مرقدنا) دیو کافرلر فریاد ایدوب مؤمنلر (هذا ماوعد الرحمن وصدق
المرسلون) قولیله دلشاد اوله‌لر ویاخود کفار بدکردار بوخطابی صدهزار اوم
و عتاب ایله نفس شوملرینه ایدوب دیه‌لرکه ایواه ودریغاه ای نفس کمراه
زمینه نه واقع اولدی که بووجهله تزلزل وتبلبل واعمال وافعالمزی تعداد
و تبکل ایدر شبهه قالمدی که بوکاباعث وبادی سنك عصیان وفسادك
اولمشدر یوخسه زمین بوحالاتی نیچه اظهار ایدردی دیوب (یالیتنا نرد
ولانكذب بايات ربنا ونكون من المؤمنين) قول کریمی خواسنجه‌دآه وانین
ایده‌لر و مؤمن متقیلری ملائکهٔ رحمت تبشیر ایدوب (لاخوف عليكم
ولاانتم تحزنون) دیه‌لر انلر دخی (الحمد لله الذى اذهب عنا الحزن) دیو
شکر ایده‌لر ومنتظر رحمت اوله‌لر آه کیم اول روزجکرسوزده کلام ناس تطویل
قیلنوب واول جلیل وجبار وقادر وقهار تهویل اراده ایتمکله بیورر که
(يومئذ تحدث اخبارها بان ربك اوحى لها) اول کونده زمین حی ناطق اولوب
خلقه خبرلرین سویلر واوزرنده اولنلردن طاعت ایدن کیم ومعصیت ایدن
کیمدر دیوب شفای صدر حاصل ایدر وسبب تحدیث بودرکه جمیع ناسك
ربسی وعبادك خالقی زمینه الهام ایدوب زبان فصیح ایله تکلمه اقدار ایدر
فلهذا زمین دخی برموجب فرموده برشی اخفا ایتمیوب جمله سنی اظهار
و هرکسك اعمالنی تذکار ایدر وکیفیت نطق زمینده اختلاف اولنوب

وقيل فيه تقديم وتأخير منه

واللام فى اوحى لها بمعنى الى والعدول الى اللام للفواصل وذلك للتشفى منه

ابومسلم بوقوله ذاهب اولمش که روزجزاده هرکس جزاء اعمالنی کوروب
وسرایر وضمایر آشکار اولدیغیچون کأن زمین لسان حال ایله هرفردك احوالنی
سویلمش اولور مثلا دار مسکونه یه الدار تحدثنا دیمك کبیدر کذلك بسبب
الزلزله ارضك درونندن صادر اولان مخرجات بونی افاده ایدرکه زمین
لسان حال ایله دنیا منقضی وآخرت ظاهر اولدی دیه واهل اعتزال دیرلرکه
حق تعالی جماده کلام خلق ایتمك جایزدر پس بعید دکلدرکه ارض جماد
اولدیغی حالده حق تعالی انده اصوات مقطعهٔ مخصوصه ایجاد ایدوب
فى الحقیقه متکلم وشاهد حق اوله اما عند جمهور اهل السنة بنیه قبول
حیاته شرط اولمدیغیچون بووجهله تحقیق ایدرلرکه اول فاعل مختار وقادر
جبارك قدرت نامه سی ارضی حیوان ناطق و عاقل قیلوب اوزرنده ساکن
اولان هرفردك عملرینی بیلدرمکله زمین لسان فصیح ایله هربرینك
حالندن خبر ویروب عصاتدن شکایت ومطیعلردن شکر ایدوب دیرکه
(ان فلانا صلى وزكى وصام وحج فى وان فلانا كفروزنا وسرق وخان حتى
يود الكافران يساق الى النار) کما قال عليه السلام (ان الارض لتخبر يوم القيمة
بكل عمل عمل على ظهرها) وقال صلى الله عليه وسلم (حافظوا على الوضوء
وخير اعمالكم الصلوة وتحفظوا من الارض فانها امكم ليس فيها احد يعمل
فيها خيرا ولاشرا الا وهى تخبره) وكان على رضى الله عنه اذا فرغ بيت
المال صلى فيه ركعتين ويقول تشهدين انى ملأتك بحق وفرغتك بحق فلهذا مولانا
خداوندکار دخی مذهب جمهوری تقریر ایدوب * م * کو تحدث جهرة
اخبارها * درسخن آید زمین وخارها * بیوروب واهل سنت وجماعتك خلافنده
اولانلره شمدن صکره واقع اولاجق ابیات شریفه ایله انواع تقریعات
واصناف توبیخات بیورمشدر ایمدی کیفیت نطق زمین معلوم ومفهومك
اولدیسه علماء کرامك بو آیت کریمه نك اعرابنده دخی بویله تحقیق ایتمشلرکه
اکر اذا زلزلت ده اولان لفظ اذ امابعدی ویاخود فعل مقدر ایله منصوب اعتبار
اولنوب يومئذ قولنده عامل على اصل كلمهٔ تحدث اولور فاما اذاده عامل
تحدث اولورسه يومئذ اذادن بدل ومبدل منه ده اولان عامل که جزاء شرطدر
یعنی تحدث کلمه‌سیدر بدلده دخی من حيث التكرار عمل ایدر و تحدث
کلمه‌سنك مفعول اولی حذف اولنوب تقدیر کلام تحدث الخلق اخبارها دیمك
اولور زیرا مقصود ذکر خلق اولمیوب بلکه یوم زلزالی تعظیما ارضك اخبارنی

تحديث مراد دربان ربك قولنده اولان باء سببيه دخى تحدث قولنه متعلق
اولوب مفهوم آيت كريمه تحدث بسبب ايحاء ربك ديمك اولور وقال
الزمخشرى (ويجوزان يكون المعنى تحدث بتحديث ان ربك اوحى لها على ان
تحديثها بان ربك اوحى لها تحديث باخبارها) ولكن بيضاوى رحمة الله عليه
توجيه مزبورك ذكرنى تفسيرنده ايراد ايتماشدر وشيخ النحاة ابو حيان
(وهو كلام فيه عفش ينزه القرآن عنه) ديو قول كشافى رد ايتمشدر وسعدى
چلبى حاشيه سنده بيضاوينك قول زمخشرى يى تركنه علت بيان ايدوب
بيورركه وترك المصنف ذكر تجويز الزمخشرى لاحتياجه الى ارتكاب تكلفين
فى جمع الاخبار اذلاتعدد فى الخبر وفى جعل الباء تجريدية ثم قال الزمخشرى
(ويجوز ان يكون بان ربك بدلا من اخبارها كأنه قيل يومئذ تحدث باخبارها
بان ربك اوحى لها لانك تقول حدثته كذاوبكذا) وكذا قال البيضاوى ولكن
ابو حيان زمخشرينك بو توجيهنى دخى رد ايدوب بان ربك قولى اخبارهادن
بدل اولمسن تجويز ايتميوب چونكه فعل گاه بنفسه وگاه حرف جر واسطه سيله
تعديه ايتسه پس متبوع حرف جرسز تعديه ايتدكده تابعنك اعرابنده
دخى لاجرم موافقت لازم اولوب حرف جرايله اتيانى جائز اولماز ديمش
فاما سعدى چلبى حاشيهٔ قاضى ده ابو حيانه جواب ويروب بو وجهله
تحقيق ايدركه (قوله اذيقال حدثته كذا وبكذا يعنى جاز بابدال
بان ربك اذ لامانع عنه فان الفعل يتعدى بنفسه وبواسطة الباء فجاز احلال
احدهما محل الاخر وبهذا التقرير يدفع ماقاله ابو حيان انه اذا كان الفعل
يتعدى تارة بحرف جروتارة بنفسه وحرف الجر ليس بزائد فلايجوز فى تابعه
الا الموافقة فى الاعراب فلايجوز استغفرت الذنب العظيم بنصب الذنب
وجر العظيم لجواز انك تقول من الذنب حيث ظهرانه لامساس لماقاله بمرام
المقام سلمه الله) فى الحقيقه ابو حيانك اعتراضى بى اساس وايراد ايتديكى مثالك
محله مساسى يوقدر زيرا استغفرت الذنب العظيم قولنده كسر عظيم ايله تكلمك
عدم جوازى فعل استغفارك ذنبده بنفسه تعديه ايدوب وعظيمده من تقديرى
ايله مكسور قلنميدر فاما ابدالده برنده تصريح وبرنده عدم تصريح واحدهمانى
محل آخره احلال ايله جائز واعرابده موافقت متحققدر وتفاوت انجق صراحت
وغير صراحتده در پس تحدث اخبارها دخى بو قبيلدن اولوب فعل تحدث
اخبارده باسز وبان ربك قولنده باايله تعديه ايتمشدر فافهم پس آيات

عفش العفش الكلام الباطل الذى يكلم با العوام سعد

والموافقة فى الاعراب متحققة فى هذا الابدال والتفاوت بالصراحة وغير الصراحة سعد

مزبوره‌نك قواعد تركيبنده اولان بحث وجدال وكيفيت نطق زمينده اولان
اختلافات اقوال مسموع ومفهومك اولديسه بحث وجدالدن من بعد كسسته
اولوب گوش هوشك كلمات اصحاب بقينه پيوسته قيل كه آفاقى انفسه تطبيق
ايدوب نه لر تحقيق ايتمشلردر يعنى اضطراب روح حيوانى وقواى جسمانى ايله
عند نزع الروح الانسانى چونكه ارض بدن وزمين تن برزلزلهٔ كليه ايله متزلزل
اوله كه تلك الحاله واقعهٔ اولان زلزلهٔ شديده روح حيوانينك خرابى
وبيت ضعيف البنيادينك هدم وانتقاضنى مستوجبه در وهمچنان سبب زلزالى
ايله مقدور قوادن وارواحدن اولان هيئات اعمال وقلبده اولان اعتقادات
راسخه‌نك اثقالنى ارض بدن اخراج ايليه برفحواى (وقال الانسان مالها)
نفس ناطقه تعجب تام ايله ديركه آيا زمين جسمه نه واقع اولديكه بويله حركت
ايدر باعث تزلزل انحراف مزاجدنميدر وياخود غلبهٔ اخلاطدنميدر عجبا طبيبك
بودرده دواسى نه در پس ارض ابدان وجوارح قالب انسانى دخى وحى
رب الانام ايله اخبارنى جملهٔ اخبار ايدوب لسان اضطراب ايله تكرار ايدر كماروى
عن انس بن مالك عن النبى عليه السلام (ان العبد ليعالج كرب الموت وسكرات
الموت وان مفاصله ليسلم بعضها على بعض تقول عليك السلام تفارقنى وافارقك
الى يوم القيمة) ﴿ گلشن ﴾ تن تو چون زمين سر آسمانست * حواست
انجم وخورشيد جانست * چو كوهست استخوانهايى كه سختست * نباتت
موى واطرافت درختست * تنت از وقت مردن ازندامت * بلرزد چون
زمين وقت قيامت * چو روح از تن بكليت جداشد * زمينت قاع صف صف
لا ترى شد * برين منوال باشد حال عالم * كه تو درخويش مى بينى در آن دم *
بقا حق راست باقى جمله فانيست * بيانش جمله درسبع المثانيست * آه اى دل
بى انتباه قيامانك كثرتى معلوم وهر برقيامتدن خلاص برنوع طاعت
وبر بروندن متميزه رياضت ايله ميسر ايديكى مفهوم اولمق ايچون حق تعالى
هر برقيامتى بر اسم خاصله موسوم ايدوب گاه قيامت وطامه وگاه صاخه
وحاقه وگاه غاشيه وواقعه وقارعه وساعه وگاه رجفه وزلزله ايله ذكر ايدوب
(يافزعا من الزلزلة واحوالها اذا زلزلت الارض زلزالها فما ينفعك الفزع
من اهوالها) ديو تنبيه بيورر پس سكا دخى واجبدركه اصناف قيامانه تحصيل
عرفان ايتديكدنصكره هر برقيامتدن سبب خلاص اولان طاعاتى خلوص

مطلب
تأويل سورهٔ اذا زلزلت

جنان ایله عمله کتورروب اهوال قیاماتدن خلاصه قابل اوله سن فاذا کان
کذلك اول عزیز ومالك بو محلده ذکر ایتدیکی قیامت قالبیه اولوب اکا نافع
اولان طاعات دخی هر برمؤمنه فرض عین اولان کلمهٔ شهادت واذکار اسانیه
وقیام وقعود ورکوع وسجود وصوم وحج وزکوة وحدود وکفارات
وبالجمله شهادت آفاقیه یه متعلقه اولان انواع مجاهدات بدنیه وعبادات
قالبیه در فلهذا مولانا خداوندکار دخی * م * من ازآن رومیکنم سر بر زمین *
تا کواه من بود در یوم دین * دیو طاعات بدنیه اداسنی التزام ایدرلر پس ای نفس
ملهمه شویله که سن دخی حق طاعات قالبیه یی ادا ایدوب شعار اسلامیه ده
جوارح وقوایی بطریق الالتزام استعمال وقیام ورکوع وسجوده اشتغال
واوامر حقه امتثال قیلسك بفضل الله الملك المتعال داهیهٔ قیامت قالبیه دن
خلاص اولوب مسرور البال اولورسن آه ای سالك مجاهد سلطان ذکر
اسانیدنك قالبه نزولی حیننده ارض قالب زلزال شدید ایله حرکت ایدوب
چونکه اخراج اثقال خاصیات ایلیه پس یقظان اولان اهل عرفانه کرکدر که
اثقال مخرجهٔ خاصیات جسمانیه یه ملتفت اولمیه ودون همت اولوب اکر خواص
مزبوره یه التفات ایله مالهادیرسه خواص مزبوره دن اکتساب خیر وشره
قننغی خاصه قابل ایدیکن اثقال خاصیات تحدیث اخبار ایدر واخباری
نفسندن اولمیوب بلکه الهام ربانی ایله خبر ویرر زیرا مجاهدان اکا التفات
ایدوب حالندن استفسار ایتمکله حق تعالی اکا وحی ایدوب برفحوای
(انطقنا الله الذی انطق کل شیء) خواص قالبیه اخبارنی تحدیث ایچون انطاق
ایدر پس برفحوای (یومئذ یصدر الناس اشتاتا لیروا اعمالهم) خیر وشردن
صدور ایدن عملاری قننغی خاصیتدن صادر اولدیغن کورمك ایچون مشاهدات
خواصده ناس متشتت ومتفرق اولور پس برموجب (فمن یعمل مثقال ذرة
خیرا یره ومن یعمل مثقال ذرة شرا یره) شول من که خیر وشردن مثقال ذره
عمل ایلیه اعمال مزبوره قننغی خاصیتدن صادر اولدیسه مصدرنی کورر فلهذا
بو مقام حسابده بین الناس مناقشهٔ عظیمه واقع اولوب بو قیامتدن اشد
بر یوم حسرت وندامت دخی اولماز پس ای سالك طریقت کرکدر که (من مات
فقد قامت قیامته) اشارتنی فهم ایدوب موت اضطراریدن اول موت اختیاری یه
مصادف اوله سن وبرمصداق (حاسبوا انفسکم قبل ان تحاسبوا) قبل الحساب
نفسکی محاسبه یه چکوب امیددرکه عنایت حق ایله اهوال قیامت قالبیه دن

نجات وحسرت وندامتدن نجاح بولوب ارباب فوز وفلاحدن اوله سن
پس سلوکده ترقی ایدوب مرتبهٔ شهوده عروج ایدرایسك جمال قدمی
مشاهده قیلورسن وچونکه جمال قدم عیانا منکشف اوله ارض قلوب
عارفین سطوات عزته وصول ایله متزلزل اولوب انوار عظمت کبریانك
ظهوریله بنعوت المواجید حرکته کلور وقلبده متضمن اولان اسراری معاینه
ایتمکله اثقال اسرار معارف وعلوم مجهولهٔ ربانیه یی بساط حضراته اخراج
ایدر وصاحب اسرار اولان عارف اشکال حقیقیه دن متعجب اولوب مالها
کلامن سویلر وارواحی اکا شاهد اولور وسرا رمکنونه سنی قلب عارفه
بیلدیرر پس اول حینده انسان عارفك روحنه حقك الهامیله ملهم اولدیغی
اوزره انسان نفسنه عارف اولور وانسان حقیقی حالت مزبوره ده مقام مکاشفه دن
مقام مشاهده ومقام مشاهده دن مرتبهٔ وصلته صادر اولورو خیراتدن
اولان جزاء اعمالنی کورر ولکن مشاهدهٔ حقله اغیاردن مشغول اولمغله جزاء
اعمالیله مقید اولماز وحق تعالینك فضل ورحمتی سبق ایتمکله حالت بشریه ده
اولان بعض افعال ردیه سیله مؤاخذه ومجازات اولنمدیغن بیلوب شکر ایتمك
ایچون حرکات مذمومه دن نه مقوله حرکات واقع اولمش ایسه آنی دخی
کوروب مثقال ذره ظاهر اولمادق برشی قالماز * نظم * این چنین وصل
وفراق وباخطر * کی بداند سر این هر بی خبر * ازکجا اندر کجایی ازکجا *
ازکجا افتادهٔ اندرچه جا * عشق باید تا ترا آکه کند * عشق باید تا ترا در
ره کند * کر زعشق آید عیان راز تو * آورد عین یقین ساز تو * در مقام عشق
راز دیکرست * راه تو در عشق سازی دیکرست * هم امیدی هست نومیدی
مباش * جز بنور عکس خورشیدی مباش * سیر خود در نیستی کن پایدار *
این زمان کرمرد عشق پای دار * ایمدی ای اخوان حقانی وسالکان طریق
سبحانی چونکه یوم سؤال واحوال زلزالی ایشیدوب آفاقی وانفسی اکر
لسان حال واکر زبان قال ایله زمین اخراج اثقال وهرکسه شاهد حال
اولدیغن اصغا قیلدکسه زنهار مشوش البال اولمیوب عقیده کده اختلال
دخی وار ایسه صدق وخلوصه ابدال اولنمق ایچون اول محول الاحوالك درکاه
متعالنه تضرع وابتهال وکمال اتکال ایله (حول حالنا الی احسن الحال) دیوب
نطق زمین محالدر دیو فلسفی مذهب ودهری مشرب اولمقدن صد هزار خوف
بسیار قیل زیرا * مثنوی * فلسفی منکر شود درفکر وظن * فلسفی
ودهری ظن فاسد وفکر کاسدلرنده نطق جوامده منکر اولور واجار

واشجارك تكلمنی تجويز ايتمز اومقوله خذله دن زمينك نطقه عدم امكانی بابنده بعض جربزه ايشيدرسك اعتبار ايتميوب ﴿ مثنوی ﴾ كو برو سررا بر آن ديوار زن ❊ يوری باشكی ديواره اور ديوب واول طائفهٔ ضاله يه جواب ويركه ای جاهل ونادانلر سزك بور ازنها نيدن نه خبركز واردر كيم ﴿ مثنوی ﴾ نطق آب ونطق خاك ونطق كل ❊ هست محسوس حواس اهل دل ❊ آب وخاك وكل وخاشاكك نطق محسوس حواس اهل دلدر كما روی عن ابی ذر قال (كان النبی صلی الله تعالی عليه وسلم جالسا وحده فجئت حتی جلست اليه فجاء ابو بكر فسلم ثم جلس ثم جاء عمر ثم عثمان وبين يدی رسول الله صلی الله تعالی عليه وسلم سبع حصيات فاخذهن فوضعهن فی كفه فسبحن حتی سمعت لهن حنينا كحنين النحل ثم وضعهن فخرسن ثم تناولهن فوضعهن فی يد ابی بكر فسبحن حتی سمعت لهن حنينا كحنين النحل ثم وضعهن فخرسن ثم تناولهن فوضعهن فی يد عمر فسبحن حتی سمعت لهن حنينا كحنين النحل ثم وضعهن فخرسن ثم تناولهن فوضعهن فی يد عثمان فسبحن حتی سمعت لهن حنينا كحنين النحل ثم وضعهن فخرسن فقال رسول الله صلی الله عليه وسلم هذه خلافة النبوة) واخرج ابو نعيم عن عبد الله بن الغسيل قال (كنت مع رسول الله صلی الله عليه وسلم فمر بالعباس فقال يا عم اتبعنی بنيك فانطلق بهم فادخلهم النبی صلی الله عليه وسلم بيتا وغطاهم بشملة وقال اللهم ان هؤلاء اهل بيتی وعترتی فاسترهم من النار كما سترتهم بهذه الشملة قال فما بقی فی البيت مدر ولا باب الا امن) وفی رواية ابی اسيد الساعدی (فامنت اسكفة الباب وحوايط البيت آمين آمين آمين) الحاصل انبيا واوليايه جمادات ونباتات ونيجه طيور وحيوانات زبان فصيح ايله نطق وتكلم ايتدكلری نيجه اخبار وآثار ايله ثابتدر زيرا مرتبهٔ عينه واصل اولان ارباب دلك حواس حقيقت بينلری تسبيح جماداتی ايشتمك حق سبحانه وتعالیدن كنديلره كرامت وآخرك عدم استماعی مغلوب غواشیٔ بشريت اولدقلری بدر نتكيم مولانا خداوندكار جلد اولده بوندن اقدم دخی كف رسولده كوينده اولان سنك ريزه وتكلم حنانه قصه سن بيان بيورديغی محلده بوكا متعلق تفصيلار اولمشدر جلد ثالثده حكايهٔ ماركيرده دخی بو وجهله تحقيق بيورمشدركه ❊ م ❊ پارهٔ خاك ترا چون مرد ساخت ❊ خاكهارا جملگی شايد شناخت ❊ مرده زين سواند وزآن سوزنده اند ❊ خامش اينجا وآن طرف كوينده اند ❊ كوهها هم لحن داودی كند ❊ جوهر آهن

مطلب
تكلم الحجر واسكفة الباب والحائط الی النبی صلی الله عليه وسلم

بكف موم بود ❊ سنك بر احمد سلامی می كند ❊ كوه يحيی را پيامی می كند ❊ چون شما سوی جمادی ميرويد ❊ محرم جان جمادان چون شويد ❊ از جمادی عالم جانها رويد ❊ غلغل اجزای عالم بشنويد ❊ چون ندارد جان تو قنديلها ❊ بهر بينش كردهٔ تأويلها ❊ ايمدی ای مؤمن موحد لازم اولان سنك اقرار كدر يوخسه ﴿ مثنوی ﴾ فلسفی كو منكر حنانه است ❊ اول فلسفی كه منكر حنانه در يعنی امام بخاری ابن عمردن اخراج ايتديكی ان النبی صلی الله تعالی عليه وسلم (كان يخطب الی جذع فلما اتخذ المنبر تحول اليه فحن الجذع فاتاه النبی صلی الله تعالی عليه وسلم فمسحه فسكن) روايتی وطرق متعدده دن روايت اولنان احاديث حنانه ايله جذع مذكورك حنينی بين الصحابه رضی الله تعالی عنهم صراحة مسموع اولمغله اكا حنانه ديو تسميه اولنوب بونك تفصيلی مقدما ذكر اولنمشيدی پس حنين حنانه مشهور ومتواتر ايكن فلسفیٔ جاهل انی انكار ايدر زيرا اول غافل ﴿ مثنوی ﴾ از حواس اوليا بيگانه است ❊ حواس اوليادن بيگانه وجاهلدر فلهذا مشاهدات اوليايه اعتقاد ايتميوب ﴿ مثنوی ﴾ كويد او كه پرتو سودای خلق ❊ اول فلسفی باطل ديركه سودای خلقك پرتوی ﴿ مثنوی ﴾ بس خيالات آورد در رای خلق ❊ خلقك فكر ورأينه بونك كبی چوق وهم وخيالات كتورر يعنی نطق جمادات محالاتدندر ولكن جماددن استماع نطق ايتدك وهمنده اولان كمسنه لرك سوداسی غلبه ايدوب دماغنه يبوست مستولی اولمغله درلو درلو خياله دوشوب قوهٔ واهمه سی كندی يه جمادك نطقی واردر وتكلم ايدر تخيل ايتديرر ديوب اصحاب معاينه وارباب مشاهده نك نطق جماداتی استماع ايلدكلرين انكار ايدرلر وبو مقوله نيجه ترهات سويليوب (وان من شئ الا يسبح بحمده) قول كريمنه عدم اعتقاد ايله نور ايماندن دور وهدايت الهيدن مهجور قالورلر فاما بر فحوای (فكشفنا عنك غطاءك فبصرك اليوم حديد) اول طائفهٔ باغيه نك غشاوهٔ تعامیٔ تنلری بعد الموت منكشف اولدقده نطق جماداتی ايشيدوب اعتراف ايدرلر وقبل الموت اول ديده وكوشك حصولنه استعدادلری اولمديغن بيلوب (ولو تری اذ المجرمون ناكسوا رؤسهم) نه معنی در فهم ايدوب صدهزار خجلت ايله داخل نار عقوبت اولورلر وسالكان طريقت قيامتدن اول نيجه قيامت كوروب وطبقهٔ غيبيهٔ ثانيه دن اولان غيب نفسه واصل اولدقده پردهٔ نفس مرتفع اولمغله روشن دل اولوب نطق جماداتی صراحة ايشيدوب اول فلسفی مشرب اولان منكرينه (ولكن لا تفقهون تسبيحهم) كلام معجز

نظامیله جواب ویررلر ﴿ سلسلهٔ جامی ﴾ حق تعالی حقایق واسرار * چون
کند بهر قابلان اظهار * کآنچه باشد شنیدنی شنود * رغم محجوب را بدان کرود *
وآنچه باشد بدیدنی بیند * دامن از منکردنی چیند * هیچ چیزی زنامی
وجامد * نیست الامسبح وحامد * وین بسمع خرد شود مدرك * واند رین
نیست هیچ کس راشك * حمد وتسبیح شان همی شنوند * کرچه اهل نظر نمی کروند *
همه هستند زنده وکویا * خالق خویش را بجان جویا * مرتضی کفت
بارسول خدا * رفتم ازمکه جانب صحرا * هیچ سنك ودرخت نامد پیش *
که نکفتش سلام بی کم وبیش * حیف باشد ازین متاع شکرف * که بوسواس
دیو کردد صرف * ایمدی ارباب کشف وایقانك عموما جماد وحیوانه نطق
دیکر اثبات ایتدکلری وهم وکمان اولیوب ﴿ مثنوی ﴾ بلکه عکس آن فساد
وفکر او * بلکه فلسفینك اول فساد عقیده وفکر کاسدینك عکسیدرکه
﴿ مثنوی ﴾ این خیال منکری را زدبراو * بومنکرلك خیالنی انك اوزرینه
اوردی یعنی آیات واخبار ومشاهدهٔ اخیار ایله مبرهن اولان جمادانك نطق
وکفتارینه انکار ایدوب کندیلرك حس حیوانیلرندن نهان اولدیغیچون
وهم فاسده دوشوب اولیاء آکاهی دخی کندیلری کبی تخیلات فاسده اصحابندن
ظن ایتدیلر وچشم حسلرندن مستور اولان هرشیئی انکار ایتدکلریچون
﴿ مثنوی ﴾ فلسفی مر دیو را منکر شود * فلسفی وجود جنه منکر اولور وخبری
یوقدرکه ﴿ مثنوی ﴾ در همان دم سخرهٔ دیوی بود * همان اول دمده
سخرهٔ شیطان اولور زیرا بر فحوای (قل اوحی الی انه استمع نفر من الجن) جنك
وجودی مقرر اولوب خواصدن دکل بلکه عوامدن دخی جنی کورمش
ومصاحبت ایتمش چوقدر حتی سلوکده طبقات غیبیهٔ سبعك مرتبهٔ
اولیه سندن اولان غیب جن درکه چونکه طبقهٔ مزبوره صاف اوله طائفهٔ
جن کند ولرین اهل ریاضته صور مختلفهٔ عجیبهٔ مرغوبه وهیئات بدیعهٔ
مرهوبه ایله اظهار ایدوب مثلا صور حسنه ایله کورینوب واللرنده چراغلر
طوتوب درلو درلو صنعتلر کوستررلر ومن حیث اللطافه کاه اولورکه اجسام
انسانه تعلق ایدوب مصروعلرك لسانندن انواع کلمات عجیبه سویلرلر ونیچه
سالکلری فریفته ایدوب یولدن الیقورلر پس سالکه کرکدرکه مرتبهٔ غیب جن
ظهور ایتدکده هیچ وجهله انلره ملتفت اولمیه شویله که سالك ایله انلره مائل اولوب
اطوار اجنه یی اختیار ایدرسه اندن بعض تصرفات صدور ایدر وتخیلات
صور جنیه آنی کندولره ترغیب ایدوب ای سالك طریقت سلوکدن مراد

بومرتبه یه وصولدر وبوندن اعلی برمرتبه دخی بوقدر ومرتبهٔ کمال بودر
دیو مکر وحیله ایدرلر ای مستمع قابل بواجمالك تفصیلی بودرکه مراتب نفس
کمباطننده بالقوه موجود اولوب فعله کلمك لازم کلسه یدی مرتبه درکه اکا مرتبهٔ
سبعهٔ قلبیه دیرلر ومادام که سلوکنی جذبه تقدم ایتمین سالك غیر مجذوب مراتب
مزبوره دن عبور ایتمیه سالك مجذوب اولمز ومیان اهل فقرده اکا مراتب سیران
مسلم کورلمز پس ﴿ مرتبهٔ اول ﴾ که قالبی درانك سبب ظهور ونتایج صفاتی
آنکله درکه هر برقول وفعل وهر خاطره که برر اثرنامی واردر چونکه انکله عمل ایلیه
اول اعمال وافعالك وخواطرك تحتنده ودیعت قیلنان آثار ظهوره کلور پس
برکمسنه تقلیل طعام وترك خواب ایله خلقدن عزلت ومالایعنیدن جمع خواطر ایلسه
لاجرم انکشاف صوری ظاهر اولوب هر کسك احوالنه واقف اولور مثلا
هر کسه کفتار وکردارندن کشف ایله خبر ویروب شخص مزبورك سیر وروشی
ودانش وبینشی کرهٔ خاك وآب وبادو نارده واقع اولوب شعور بواطن بابنده
فلك قمره ایریشور وجنلر ایله الفت قیلور ولکن افلاکه عروجه قادر اولمیوب
بومقوله نك کشفی جوکیان وکشیشان ایله برابر اولور وبوحالده کندویه اجل
ایریشسه حشرده جنلر ایله متساوی اولور وشخص مزبوردن کشفه متعلق
عجایبات کورلمکله عوام ناس مفتونی اولوب رغبت کوسترمك ایله نفسنه خوش
کلوب قطع مراتب همت ایتمز وحقدن محجوب قالور فلهذا اکابر طریقت
سالکی بومرتبه ده مکثدن منع ایدوب بلکه بوحالك ظهورنی مقبول کورمزلر
ومقام طبیعتده کرفتار نفس وهوا اولوب عالم ملکوت ومشاهدات ارواح
طیبه دن محجوب اولدیغیچون اهل حق زمره سندن عد ایتمزلر وبومرتبه یه
وصول تربیهٔ پیره وایمان واسلامه محتاج اولمیوب انجق عزلت وریاضت ایله
حصوله کلور فلهذا رهبانان دخی بومرتبه یه واصل اولورلر ﴿ ومرتبهٔ ثانیه ﴾
مرتبهٔ نفسیه درکه علی نهج الشریعة المصطفویه تزکیهٔ نفس ایدوب انواع
مجاهدات وریاضات ایله تصفیهٔ قلب حاصل اولدقده بقدر القابلیه فیوضات
ملکوتیه ایله مستفیض اولوب انوار روحانیه یی کورر وارباب تمکیندن اولوب
انواع کراماتی باهره اولور وعرشدن فرشه کلنجه واقع اولان عجایب ملکوتیه
منکشفه اولوب فاما بعض احیانده تلوندن دخی قورتلمز وبومرتبه دخی مرشدسز
میسردر زیرا بومرتبه ده مربو شریعت مطهره وکلمات اکابردر وبوطائفهٔ
مرغوبه اهل نجاتدن اولوب خذلان نفس وطبیعتدن خلاص وزمرهٔ
اخیاردن اولمشلردر ﴿ ومرتبهٔ ثالثه ﴾ مرتبهٔ قلبیه در وبومرتبه یه وصول

مطلب
دراطوار سبعهٔ قلبیه
ودر وجود جن

پیر طریقت تربیه‌سی اولمدقچه میسر دکلدر فلهذا * بیت * پیر باید راه‌را تنها مرو * وز سر عمیا در ین دریا مرو * بیور مشلردر زیرا سالکك نفوسی تربیهٔ پیر ایله مطمئنه اولوب قوای طبیعیه‌سی قوای قلبیه‌سنه موافق اولور واکا اهل دل اطلاقی صحیح اولوب عرش ایله مناسبت حاصل اولور وطیرانی عالی اولوب قلبنه الهامات غیبیه ورود ایدر وتجلیات آثاریه مرتبه‌سنده تمکین بولوب فیوضات علویدن متلذذ اولور ومغیباتدن منکشف اولان کشوفی غالبا راست اولوب زمرهٔ ابراردن اولور ❊ ومرتبهٔ رابعه ❊ مرتبهٔ سریه‌درکه سالك مرید مرشد فرید تعیین ایتدیکی مجاهدات وریاضات ایله ذکر قلبی وجهری‌یه مداومت ایتدکده قوای قلبی تحصیل لطافت ایدوب سری اولور وملکوت اعلا ایله برحیثیتله مناسبت تامه حاصل اولور که ملکوتیلر ایله متحد اولوب و کندوبی مظهر اسما وصفات افعالیه مشاهده قیلوب گاه اولور که کندیبی حالت غیبتده لطیف ونورانی کورر ومستجاب الدعوه اولوب دائما خلقدن عزلت اختیار ایدر وانواع کرامات حقه ظهور وصدوره کلوب زمرهٔ اوتاددن اولور فاما گاه اولور که بو مرتبه‌ده برجذبه واقع اولوب دعوای ربوبیت قیلور پس بو مرتبه دخی سالکه سد راه وحدت اولمغله مرتبهٔ مزبوره‌دن دخی عبور ایتمدیکجه مرتبهٔ اخرایه نائل اولمز ❊ ومرتبهٔ خامسه ❊ مرتبهٔ روحیه‌درکه توجه تام و پیره تسلیم تمام ایله جذبهٔ رحمانیه قلبدن نفی ماسوی الله ایدوب روحی مجلا اولور وآرزوی بهشت وخوف دوزخدن دخی کیچوب محبت اللهدن غیری شی قالمز پس روح بووجهله تجلیه اولندقدن صکره نهایت ملکوت اولان بدایت جبروتده جولان ایدر وگاه مست ومدهوش اولوب جمال وحدت رونما اولور وگاه اولور که اوان سکرده ملاء اعلی وروحانیت انبیا واولیا ایله صحبت ایدر ومرتبهٔ مزبوره مرتبهٔ سریه‌دن اعلی واتم اعتبار اولنور و بو مرتبه‌ده سالکك روحنه جلوه‌کر اولان تجلیات صفات جمالیه‌در پس بو سالك سعادتمندك خاطرندن هرنه کذر ایلسه صورت باغلیوب کرامات اولور و بوندن بسیار و بسیار خوارق عادات ظهوره کلور وهر کیمه ملاقی اولسه انك کمالاتندن متأثر اولور خسته‌یه وارسه صحت بولور و بو مرتبه‌یه مراتب خضریه واصحابنه افراد تسمیه اولنور و بونلرك ساکن اولدیغی بلاد خلادن آزاد اولور وهر کیم بو طائفه‌یه محبت ایتسه مقبول خواص اولوب بو طائفه‌یه حقایق اشیا وعلم وحکمت وعلوم لدنیه منکشف اولور ❊ ومرتبهٔ سادسه ❊ مرتبهٔ خفیه‌درکه نهایت مراتب سائران و بدایت واصلاندر اکرچه کیم مراتب سابقه‌ده دخی وصول نوع ما حاصلدر فاما

جمله‌سی تجلیات صفاتیه و بدایت وصول ذاتدر ومرتبهٔ خفی تجلی ذاتده رؤیت اولمز بلکه (همه باشد وهیچ نباشد) دیرلر نتکیم مرتبهٔ تجلی ذاتیده دیمشدر * بیت * کرتو اورا همه بینی همه دانی بیقین * یافتی کنج حقیقت که درو نیست مزید * پس بومرتبه‌یه مرتبهٔ جبروت وتعین اول وعقل کل ونفس کل دیمشلردر زیرا مرتبهٔ واحدیتدر اثنینیت بولنمز یعنی کورمك اولمیوب دوکلی عین اولور ودانش اولمیوب عین علم اولور و کوردیکی کبی بیلور وهرنه کیم کوروب بیلورسه علی وجه الکلی اولور و بو مرتبه‌ده سیر وطیر اولمیوب بلکه دوکلی سیر اولور و بلکه هر دور و کور وزمانده اولان جمله اشیاء علی التفصیل معلومی اولوب مظهر علم الله اولور ومجملا و مفصلا مظهر صفات سبعهٔ ذاتیه اولور وبو مرتبه‌یه فنا فی الله برای بقا بالله دینلور ومرتبهٔ اقطاب تعبیر اولنور ❊ ومرتبهٔ سابعه ❊ غیب الغیوب درکه فنا فی الله و بقا باللهدن عبارتدر و بو مرتبه‌ده قطعا شعور اولمیوب محو مطلق وفنای محض اولمغله شعور ولاشعور منفیدر پس چونکه ذکر اولنان فنا فی اللهدن بقا بالله حاصل اوله ازلا وابدا وسرمدا ظهور دیمومیت یك حضرت اولمق اقتضا ایدوب وحدت مطلقه‌دن غیری اولمز و بومشاهده‌نك صاحبی جمیع کمالات ایله موصوف اولوب صفت جامعهٔ الهیه ایله متصف اولور ومقام محمد علیه صلواة الله الاحد صفات جامعهٔ مذکوره‌دن عبارت اولوب و بو کمالاته بالتبعیه وارث اولان قطب الاقطاب وامام زمان وخلیفة الله ووارث اکمل حقیقت محمدی ایله موسوم اولوب اکا اطاعت واجباتدن اولور ومظهر مزبوردن اثنینیت مرتفع اولمغله (جسم فرشی وروح عرشی) ایله وصف اولنور ❊ قاسم انوار ❊ سید سادات عالم غیر انسان نیست کس * زاهد افسرده دل از دور می راند فرس * سر وحدت را توان کفتن بنزدیکان راه * درمیان مجلس ما کر نباشد خرمکس * هر کسی را ازجهان دردل هوایی ثابتست * این دل مسکین هوای عاشقی دارد هوس * ایمدی ای مستمع قابل اطوار سبعه‌ده اولان مشاهدات معلومك اولدیسه شرذمهٔ فلاسفه‌یی کورکیم ریاضت کش اولان رهبان قدر دخی وجود جنه اقراری اولمیوب اسفل سافلین طبیعتده خوار وزار اولورلر کما قال امام الحرمین فی کتابه الشامل (اعلموا رحمکم الله ان کثیرا من الفلاسفة و جماهیر القدریة وکافة الزنادقة انکروا الشیطان والجن اصلا ورأسا ولا یبعد العجب لو انکر ذلك من لا یتدبر ولا یتشبث بالشریعة وانما العجب من انکار القدریة مع نصوص القرآن وتواتر الاخبار واستفاضة الآثار) وقال ابو القاسم الانصاری فی شرح

الارشاد (وقد انكرهم معظم المعتزلة ودل انكارهم اياهم على قلة مبالاتهم وركاكة دياناتهم فليس فى اثباتهم مستحيل عقلى وقد دلت نصوص القرآن والسنة على اثباتهم) كما اخرج البيهقى وصححه وابو نعيم عن عمار بن ياسر قال (ارسلنى النبى صلى الله عليه وسلم الى بئر فلقيت الشيطان فى صورة الانس فقاتلنى فصرعته ثم جعلت ادقه بفهر معى فقال النبى صلى الله عليه وسلم لقى عمار الشيطان عند البئر فقاتله فما عدا ان رجعت فاخبرته قال ذاك الشيطان) وقيل ولم ينكر الجن الا شرذمة قليلة من جهال الفلاسفة والاطباء ونحوهم واما اكابر القوم فالمأمول عنهم اما الاقرار بهم واما ان يحكى عنهم فى ذلك قول ومن المعروف عن ابقراط (انه قال فى بعض المياه انه ينفع من الصرع لست اعنى الصرع الذى يعالجه الاطباء) خلاصهٔ كلام دين وديانتى وعقل وفراستى اولان نه نطق جماداتى انكار ايدرونه وجود جنه منكر اولور پس جهلاء فلاسفه وشرذمهٔ قدريه بو مذكوراته اقرار ايتمزايسه اكا جواب بودر كه اى فلسفئ بى بصيرت ❊ مثنوى ❊ كرنه بينى ديورا خودرا ببين ❊ اكرسن شيطانى كورمز ايسك كنديكى كورز يراسن كنديسن كورمش وخيال فاسدكه تابع اولمغله اثر انبيا واوليادن روكردان اولمش بر ديو مريد ووجه اطاعتى رنك سياه انكار وغوايت ايله ملوث اولمش مجنون پليدسن زنهار ادعاى عقل وكياستدن واز كل كه ❊ مثنوى ❊ بى جنون نبود كبودى بر جبين ❊ جبين اوزره رنك كبود جنونسز اولمز پس بر كسه‌نه‌نك النده رنك كبود اولسه جنوننه دلالت ايتديكى كبى سنك جبين اعتقادكده اولان سواد ضلالت دخى جنونكه دلالت ايدر مجنون اولمه‌سك آيات واخباره اقرار ايدوب برخواى (يوم تسود وجوه) آخرتده يوزك قره اولمزدى ❊ سلسله جامى ❊ تن بلوث نجاست آلوده ❊ به‌زوسواسهاى بيهوده ❊ ديو طبعست هركه وسوسه جست ❊ فرخ آنكس كه دل زوسوسه شست ❊ ايمدى اى مستمع قابل غافل مباش كه ❊ مثنوى ❊ هركه‌را دردل شك وپيچانيست ❊ هر كيمك كه قلبنده شك واعوجاج واردر يعنى نطق جمادات ونباتاته اعتقادى يوقدر ارباب دين وملتدن دخى اولورسه ❊ مثنوى ❊ درجهان اوفلسفى پنهانيست ❊ اول كمسنه جهانده فلسفئ پنهانيدر يعنى ظاهر حالى صورت اسلاميه‌ده ايسه دخى نصوص آيات واحاديث وآثاره اعتقاد ايتمديكندن صكره معنى اثر اهل سنت وجماعته اقتفا ايتميوب قلبى فلسفئ باضلالتدر زيرا ❊ مثنوى ❊ مى نمايد اعتقادى كاه كاه ❊ كاه كاه نوع ما آيات واحاديثك مفهوم منيفنه اعتقاد كوستررد ولكن عقيده سى مختل اولمغله فى الحال

(فهر) مقدار يك مشت سنك يعنى حجر ملاء الكف (لغة)

اعتقادندن دونوب ❊ مثنوى ❊ آن رك فلسف كند رويش سياه ❊ اول رك فلسف آنك يوزنى سياه ايدر يعنى علامهٔ عصردخى اولسه نطق جماد ووجود جندن بحث ايتدكده من حيث لا يشعر عقيدهٔ فاسده سنى عرق فلسفى لسانه كتوروب مذهب معتزله وقدريه جانبنه ميل ايتمكله يوزى قره اولور ودرلو درلو تحكمات بيهوده قيلور ❊ تحفهٔ جامى ❊ هرچه بدل هست زپاك وپليد ❊ درسخن آيد اثر آن بديد ❊ جيفه چو بندد دهن جوى تنك ❊ آب روان كيرد ازو بوورنك ❊ كما قال ابو بكر الباقلانى رحمه الله وكثير من القدرية يثبتون وجود الجن قديما وينفون وجودهم الان ومنهم من يقر بوجودهم ويزعم انهم لا يرونه لرقة اجسامهم ونفوذ الشعاع فيها ومنهم من قال انهم لا يرون لانهم لا الوان لهم وقال ابو العباس بن تيمه (لم يخالف احد من المسلمين فى وجود الجن وجمهور طوائف الكفار على اثبات الجن اما اهل الكتاب من اليهود والنصارى فهم مقرون بهم كاقرار المسلمين وان وجد فيهم من شك فى ذلك فكما يوجد فى بعض طوائف المسلمين كالجهمية والمعتزلة ممن شك فى ذلك وان كان جمهور الطائفة وائمتها مقرين بذلك وهذا لان وجود الجن تواترت به اخبار الانبياء عليهم السلام تواترا معلوما بالاضطرار) اما جن على الوجه الكلى اوچ طائفه دركه ❊ برنجه عفاريت ديرلر ميان اسلامه دخوله قادر اولمزلر بلكه ميان خلائقدن بعيد بيشه زار وغار وجزيره‌لرده تمكن ايدرلر وانلارك صورت ممثله‌لرى كمال مرتبه مهيب وعجيب اولوب انسانك كورمكه تحملى اولمز ❊ وايكنجى نوعنه اراذل ديرلر انلر دخى اوچ صنفدر پس بعضيلرى اكرچه جزاير وجبالده مكان طوتمشلردر ولكن احيانا اهل اسلامه دخى تعلق ايدرلر وبو طائفه‌نك كفره سى دخى واردر وبونلرك برصنفى خرابه جاملر وموحش وقراكو امكنه‌ده اولورلر وصنف ثالث اراذل اولرده مزبله دوكلن وملوث اولان يرلرده وحيوانات بيننده ساكنلردر وبين الناس بو طائفه ديو ايله شهرت بولمشدر واجناس حيواناتدن هرنوع حيوانك وجودنه تعلق ايدرلر بعضيلرى انسانه دخى دخول ايدر اما صورت حسنهٔ كامله‌يه تمثل ايتميوب غايت ايله شكل قبيح اوزره اولان اراذل واجلاف صورتنده كورينورلر مثلا برزنجئ ازرق چشم وبركريه المنظر كرد وچنكانه شكلنه تمثل ايدرلر ❊ وطوائف جنك نوع ثالثى ابارىق ايله معروفدر بونلر دخى اوچ نوعدر اما بونلرك جمله سى مؤمنلر واهل طاعتدرلر واهل سلوكدن چوق طوائف واردر يعنى انسانده اولان ارباب سلوك كبى بونلرك دخى خلوتيه ونقشبنديه ومولويه وبيراميه نامنده درويشلرى ومرشد كامله ارادت كتوروب

مطلب فى اقسام الجن على ثلثة

چونکی تکمیل طریقت ایتمشدر وبالجمله صلحایی سورلر ولکن اهل کماله قریب
اولمغه قوت نورندن طاقت کتوره میوب تقرب دخی ایدرسه برآن کور یشوب
اوزاقدن دوستلق ایدرلر وبالجمله وجود جن دخی قوای عناصر اربعه دندر
ولکن نار غالب اولمغله حرکتلری حرکت هوا کبیدر واکرچه بونلرك هر صنفنده
بدن انسانی یه تعلقنه قدرت واردر اما پاکلك ایله اولوب اوامر الهیه اوزره
اولان انسانك قول وفعلی یعنی ذکر وطاعتی انلرك دخوانه مانعدر وانسانه
ضرر قصدنده اولان اجنه نك سبب هلاکی روحانیت کملدر زیرا روح کمل
قدسی واجنه طبیعیدر پس قوای طبیعی روح قدسی یه مقاوم اولمیوب پرتو
خورشیدده شبنم کبی محو وجو دایدر وبالجمله بوقدر نقل وروایت ایرادندن
مراد بعض کمسنه لرك قلبنده شك وارتیاب دخی وار ایسه رفع وازاله ایدوب
برموجب نصوص واخبار وجود جنه اقرار عقاید اهل سنت وجماعتدن
بر رکن بیلوب اصلاح عقیده ایتمکدر زیرا طبیعت سارقه اولمغله مولانا
خداوندکار دخی بوقدر تفصیلدنصکره بیوررلرکه ❦ مثنوی ❦ الحذرای
مؤمنان کان درشماست ❋ احترازایدیکزای مؤمنلرکه اول فکرفلسفی ومذهب فرق
ضاله یه موافق خصلت سزك جبلتکزده واردر زیرا ❦ مثنوی ❦ درشمابس
عالم بی منتهاست ❋ سزده بی نهایه عوالم کثیره واردر یعنی عالم فکروخیال
بی منتهادر اول ایسه سزده موجوددر فلاسفه ودهریه وسایر فرق ضاله وقدریه
ایسه وهم وخیاله تابع اولوب آیات واحادیثه اقتدا ایتمدکلریچون کم کشته
اولمشلردر ❋ بیت ❋ شو از صدق درون حق را تو راغب ❋ حنیفی شو زهر قید
مذاهب ❋ پس باعث ضلال وهم وخیال اولدیسه مقرر اولدیکه ❦ مثنوی ❦
جمله هفتاد ودوملت درتوست ❋ یمش ایکی ملت جمله سنده در زیرا مادام که
طریق انبیا واولیایه اقتدا اولنمیوب راه وهم وخیاله کیدیله لاجرم طبیعت فرق
ضاله دن برینه میل ایدوب ملل مختلفه دن هر قنغسیله متصف اولورسك
(یوم تبلی السرائر) ده حسرت وندامت چکوب ❦ مثنوی ❦ وه که روزی
آن بر آرد از تو دست ❋ ابواه ودریغ که اول عقیده ٔ فاسده برکون سندن ال یوقارو
کتورر یعنی مرتبه ٔ نجاتدن آلی قویوب صفات ردیه سی صورت باغلار وآنکله
داخل نار اولور آه ای دل آگاه ❦ مثنوی ❦ هر که اورا برك آن ایمان بود ❋ هر کیمه
کیم اول ایمان برکی اوله یعنی یوم تبلی السرائرده ضمایرك ظهورنه ایمان وایقانی
اوله ❦ مثنوی ❦ همچو برك از بیم آن لرزان بود ❋ روزشمارك خوفندن برك

خزان کبی لرزان اولور وبوزین زمینه سوروب روزوشب اغلار ودرد حزنله
جکرین طغلار ❦ مناجات ❦ ای محیط کرمت عرش صدف ❋
عرشیان در طلبت باد بکف ❋ ما که لب تشنه ٔ احسان توییم ❋ کشتی ٔ افتاده
بطوفان توییم ❋ نظر لطف برین کشتی دار ❋ بسلامت برسانش
بکنار ❋ خیمه ٔ ما بسوی ساحل زن ❋ صدف هستی ٔ ما را بشکن ❋
پرده ٔ ظلمت ما را بکشای ❋ صفوت کوهر ما را بنمای ❋ بنکر اندوه وی
وشادش کن ❋ بنده ٔ پیر شد آزادش کن ❋ بینشش ده که ترا بشناسد ❋
نعمت را زبلا بشناسد ❋ نقد دل از غش وغل پاکش کن ❋ دل ز آلایش کل
پاکش کن ❋ آه ای نفس جاهل وعاقبت کاردن غافل ❦ مثنوی ❦ بر ابلیس دیو
زآن خنده ٔ ❋ ابلیس ودیوا وزرینه اول سبیدن کولمش سنکه ❦ مثنوی ❦
که تو خود را نیك مردم دیده ٔ ❋ سن کندیکی ایو آدم کورمشسن یعنی
شیطان مقرب بارکاه قدس ایکن امر خدایه اطاعت وآدمه ملکلر ایله سجده ٔ
تحیت ایتمدیکیچون باب رحمتدن مردود وسجین غوایتده مطرود اولدی
دیو آنك حالنه کولدیکك کندیکی امره امتثال ایدر بر مرد نیك خصال
قیاسنده اولدیغك ایچوندر حال آنکه حق سبحانه وتعالی احوال ابلیسی
سکا اعلام ایتدیکی ابلیسه خنده ایتمك ایچون اولمیوب بلکه ابلیسك بوقدر
قربی وار ایکن عجب واستکبار ایله قضا وقدر کندوبی ملعون ابدی ایلمش
دیو عبرت اولوب الهی سکا استغاثه ایدرز کیم بزی دخی طریق ضلالته کرفتار
اولمقدن صون وحمایت ایدوب وهم وپند ارمز سبیله بعد وخذلانه
دوشورمه وصراط مستقیمدن شاشرمه دیو تضرع وابتهال ایله اغلایوب
دائما حقدن توفیق وهدایت ایستیوب کندیکی مسکین وعاجز کورمك
ایچوندر مع هذا اول نفس شومده صفات شیطانیه موجود اولمغله
کندیکی اصلح واولی وجمله دن اعلا بیلدیکك خود عین شیطنتدر ایمدی
شمدیکه حالده صورتك لباس انسانیت ایله متلبس اولدیغنه غرالنمه کیم
❦ مثنوی ❦ چون کند جان باز کونه پوستین ❋ چونکه جان کورکی
ترس ایده یعنی وقت اجل منقضی اولدقده چونکه روح روان لباس صورت
انسانیه یی نزع ایدوب درونده اولان صورت برزخیه یی بر دوش قیله
وضمائرده مرکوز اولان افکار ردیه وعقاید سیئه بدیدار وجمیع سرائر
آشکار اوله صد هزار دریغ بی شمار که ❦ مثنوی ❦ چند واویلا بر آید

زاهل دين * اهل ديندن چوق واويلا وواحسرتا ظاهر اولور وكنديلرين نيك
كردار زعم ايتديكلرى بدكار ومردار بولوب نارندامته كرفتار اولورلر كما
قال عليه السلام (يبعث كل عبد على مامات عليه) واخرج الطبرانى فى الاوسط
عن جابر قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم (كل نفس تحشر على هواها
فمن هوى الكفرة فهو مع الكفرة ولا ينفعه عمله شيئا) واخرج ابن عساكر
عن معاذ بن جبل ان النبى صلى الله عليه وسلم تلا هذه الآية (يوم ينفخ
فى الصور فتأتون افواجا) فقلت يارسول الله ماقوله (فتأتون افواجا)
قال تحشر امتى على عشرة افواج * صنف على صورة القردة وهم القدرية
وصنف على صورة الخنازير وهم المرجئة وصنف على صورة الكلاب
وهم الحرورية وصنف على صورة الحمر وهم الرافضة وصنف على صورة
الذر وهم المتكبرون وصنف على صورة البهائم وهم اكلة الربا وصنف
على صورة السباع وهم الزنادقة وصنف يحشرون على وجوههم وهم
المصورون والهمازون واللمازون والسعاة وصنف ركبان وهم المقربون
وصنف مشاة وهم اهل اليمين) پس بو حديث شريفك اسنادنده اولان رجال
بين الرواة مشهورلردن اولميوب مجاهيل واقع اولمغله ابن عساكر اخراج
ايتدكدن صكره هذا حديث منكر ديمشلر ولكن فرق ضاله صور مختلفه
مز بوره ايله محشور اولمغه مستحق اولمغله بو حديث منكر ايسه دخى روايته
لا بقدر اما غريب دركه هر بر فرقه كندويى كامل واهل نجاتدن عد ايدوب
بزم مذهبمز جمله دن اولى وصوابه اقرب واحرى در ديرلر ولكن انلرك
خودپسندلكى اكابر زركه * مثنوى * بر دكان هر زرنما خندان شدست *
دكان دنياده هر زرنما عرض كالا ايدوب خندان اولمشدر يعنى مس زر
اندودنى ذهب خالص كبى كوستروب بنم دخى زر بسيارم وار دردیو
خواجه وش اوتورمشدر * مثنوى * زانكه سنك امتحان پنهان شدست *
زيرا كه سنك امتحان پنهان اولمشدر ايمدى ميزان اعمال وافعال ومحك
امتحان فكر وخيال زير دامن دنياده مستور الحال اولمغله هر مغشوش ومختل
وعقيده ويقينى پرخلل اولان اصحاب ملل سوق وجودده مبنى اولان دكان
ابدانده اوطوروب كلام ناهموارلرينه بعض آيات واخبارى توفيق وتأويل ايله
مس زر اندود كبى ظاهرى نوعا عقله موافق ولكن رضاى حقه ناموافق ايكن
اهل سنت وجماعت وارباب طريقتك طريقهٔ خالصه ومسالك صافيه لريله

برابر طوتوب بونلرك سؤالن رد ايتدك وجوابات مسكته ويردك ديو غرالنوب
مسرت وتفاخر ايدرلر وهمچنان سيرتى صورتنه مطابق اولميوب مجرد
ريا وسمعه ايله انواع طاعات ايدنلر كنديلرينى ارباب خلوص وصفا ايله
متساوى كوستروب خندان اولورلر ولكن يوم جزاده سنك امتحان
ميدانه كلوب وميزان عدل فضاى عرصاتده نصب اولندقده زراندودلكى
كورينوب قرمزى بقر كبى بى رغبت اولور وقلابلكى آشكار اولوب جزاسن
كورر آه اى دردمند بيچاره قولك فعلكه وفعلك حالكه موافق دكل ايسه
حيفا ودريغا كه قلابلغك پديدار اولور * تحفه * ترك نفاق وكم تلبيس
كير * علم زسر چشمهٔ تقديس كير * هرچه نه قال الله وقال الرسول * هست
براهل فضيلت فضول * بايدت اول ادب آموختن * پس دكران را
ادب آموختن * ايمدى قبل الموت توبه واستغفار وتضرع بسيار ايله
سوء حالك حسن حاله متبدل اولوب آخرتده رسواى اولمامق ايچون
حقه يلواروب بو وجهله مناجات قيل كه * مثنوى * پرده اى ستار
ازما برمكير * اى ستار العيوب وغفار الذنوب بزدن پردهٔ جنايتى كشف ايتمه
يعنى جرم وخطامز ايله اخذ ايتميوب كمال فضل واحسانكدن * مثنوى * باش
اندر امتحان مارا مجير * يوم امتحانده بزه مجير ودستكير اول وحفظ وامانكده
صيانت ايدوب معين وناصر اول * مناجات * اى زكرم چاره كر كارها *
مرهم راحت نه آزارها * عقده كشاينده هر مشكلى * قبله نماينده هر مقبلى *
روشنى ديده بينندكان * پردكى پرده نشينندكان * پست وبلند از كرمت
بهره مند * باتو يكى نسبت پست وبلند * رو بتو آريم كه قادر تويى * نظم كن
سلك نوادر تويى * جز تو كسى نيست بملك قدم * كز لمن الملك فرازد علم *
روى عبادت بتو آريم وبس * چشم عنايت زتو داريم وبس * دركف ما مشعل
توفيق ده * ره بنهان خانهٔ تحقيق ده * چون فتم از پاى مرا دستكير * انت
نصيرى واليك المصير * آه اى غافل وبيچاره * مثنوى * قلب پهلو مى زند
بازر بشب * اكرچه كيم قلب آلتون شب تاريكده زرخالصه پهلو اورر يعنى
زر خالص ايله تساوى ادعا سن ايدر ولكن قلب خالصدن متميز اولماغيچون
* مثنوى * انتظار روز مى دارد ذهب * زر خالص روزه منتظر اولور
وقلب وزر اندوده * مثنوى * بازبان حال زر كويد كه باش * زبان حال ايله
آلتون ديركه صبر ايله * مثنوى * اى مزور تابر آيد روز فاش * تاكه روز

منور آشكار اولوب نوری ظهوره كله ای مزور اول زمانده تزویرك بدیدرا
اولوب قزیللغك چیقار یعنی شب دیجور دنیاده دخی قلب آلتون مشابه‌سنده
اولان مرائی ومزور وكمان فاسد ایله قلبلری مكدر اولان قلابلر چهره‌ٔ قاللرینی
كلمات اهل حال ایله زراند ودایدوب انلر ایله همسرلك ایدرلر ولكن عقیده‌سی
پاك اولان صاف دللر روز قیامته منتظر اولوب زبان صدق وخلوص ایله اول
مزخرفلره صبر ایدیكز كه روز شمار آشكار اولدقده سمعه وریا وعقیدهٔ
تاریككز بدیدار اولوب پاك ایله ناپاك متمیز وبرمفحوای (یومئذ یتفرقون)
نیك وبد بربرندن متفرق اولور دیرلر * تحفة الابرار * كرك دلی صورت
یوسف كه چه * صورت اكرنیست نأسف كه چه * حیف بود صورت آدم ترا *
معنیٔ شیطان شده همدم ترا * قدر شناس كهر خویش باش * صیرفیٔ سیم
وزر خویش باش * كرزر خالص شدهٔ خوش ترا * ورنه چه چاره است
زآتش ترا * آتشی ازسوز طلب برفروز * هرغش وغلی كه بیابی بسوز *
جوهر دلرا زعرض پاك كن * چشم خردرا زغرض پاك كن * ساده دلی باش
وپسندیده ذات * پاك زرنك صور كائنات * تاچوازین مرحله بیرون شوی *
همنفس شاهد موزون شوی * آه ای دل آكاه زنهار وزنهار بنده صفای
دل وار دریو مسرور وعبادات وطاعاتكه مغرور اولمه وكمین قضاده
مخفی اولان سنك امتحاندن غافل اولمه كه طاعاتنه اعتماد ایدوب كندین
كورنلرك چوغی سرنكون اولمشدر بوخود سكا عبرت یتزمی كه * مثنوی *
صدهزاران سال ابلیس لعین * بودزا بدال وامیر المؤمنین * ابلیس لعین
مارج ناردن خلق اولنمش جن ایكن صدهزار سال عبادت ایتمكله مرتبهٔ
ملكیته مبدل اولوب خانقاه سماوانده پیش قدم ملائكه وروی زمینده طاغی
اولان اجنه‌نك هلاكنه ارسال اولنان ملائكه ومؤمنین جنه سردار
وامین اولمشیدی فاما مكمن قضاده مستور اولان سنك امتحان ظاهر اولوب
آدمه سجده امری اولندقده امتثال امر ایتمیوب * مثنوی * پنجه زد با آدم
از نازی كه داشت * شول ناز واستكباردن كه درونده طوتاردی اول سببدن
آدم علیه السلامه پنجه اوردی وبن اندن اعلایم دیدیكیچون * مثنوی *
كشت رسوا همچو سركین وقت چاشت * وقت چاشتده تاب خورشیددن
بوی سركین زیاده اولدیغی كبی ابلیس دخی آفتاب امتحانك تابنده رسوای
اولدی وآوازهٔ طردی عالمه طولدی ایمدی سن دخی زنهار زهد وعبادت

وعقل وكیاسكنه مغرور اولمیوب كندیكی كورمه ودائما یوقلقده اولوب انبیا
واولیا اثرنه اقتفا ایچون حقدن توفیق وعنایت دیله وصاحب زمان اولان
قطب دورانه سرفرو قیلوب نوری پرتوندن بیل اكل كه عدم اتباعله مقابله
ایتمیوب بن اعلم واقفم وسن نه‌ایسك بندخی اویم دیمكله شیطان مزلن بولمه
وكندین كورن فلاسفه ومعتزله‌یه اویمه طریق سداددن برقدم آیرلمه
* نظم * خویش را دریم صفا بسپار * تاكه این یم كند برای توكار * چه
برآید زدست وپای توخود * یا زفهم وزعقل ورای توخود * مكسی نكذرد
دریاها * نپردسوی قاف جز عنقا * مكر اینجا پر عنقایی * چفسد اوتارساندش
جایی * همچو عنقاست عاشق وتو مكس * هیچ بااومكن زجهد نفس *
كارتو اوكند یقین میدان * كذر اند ترا زكون ومكان * پس كاشف اسرار
كردكار مولانا خداوندكار صاحب زمانه مقابله موجب خذلان ونار اولدیغن
اشعار ایچون مناسبت ایله اشبو حكایته تحریك سمند كفتار ایدوب بیوررلر

* دعا كردن بلعم باعور كه موسی علیه السلام *
* وقومش را ازین شهر كه حصار داده اندبی *
* مراد بازكردان ومستجاب شدن دعای او *

بلعم باعورك دعاقیلمه‌سی بیانندەدر كه موسی علیه السلام وقومنی بوشهردن كه
محصور ایتمشلردر بی مراد دوندر وانك دعاسی مقبول اولدیغیدر (ایها المتعبد
خف من الفتن ولا تأمن فكم قد اخذ من فی مأمن انه لم ینج فی غطامط
بحر الفتن الاعظم حافظ الاسم الاعظم بل عام بلعام فلما اراد المقدر تلبیة جاره
علی جوره تقدم الی هتك ستره وارسل علیه صرصر العجب فزقت جلباب
التعبد فصیره عصفها عصفا فانكشف عوار عورته فغوی فانسلخ من الایات
كما انسلخ الحیة من جلدها فاذابه كلب عقور فخرج فاتبعه الشیطان فما كان الابلغ
المكان ان كان من الغاوین كما قال الله تعالی فی سورة الاعراف (واتل علیهم
نبأ الذی آتیناه آیاتنا فانسلخ منها فاتبعه الشیطان فكان من الغاوین) تالله ماعدا
العدو الا ان تولی عنه الولی فلا تظنن ان الشیطان غلب وانما العاصم اعرض
وان شككت فاستمع هاتف القدر مخبرا عن عزة القادر (ولوشئنا لرفعناه بها
ولكنه اخلد الی الارض واتبع هواه) الایه پس علم شریفه خفی اولمیه كه
اكثر مفسرین وجمهور مورخین اشبو آیت كریمه بلعام بن باعورك احوالنی

بياندر ديمشلر يعنى ابن مسعود روايتى اوزره بلعم علماء بنى اسرائيل وكنعانيلردن
اولوب اسمى بلعم بن ارب در وابن عباس روايتى اوزره بلعم بن عورادر
ومقاتل روايتى اوزره بلعام بن باعورا بن باعر بن ايدا بن مارب بن اوطدر
وجبارين دندر وبعضيلر مرتبهٔ نبوته نائل اولمشدى ديمشلر اما قول مزبور
معتبر دكلدر زيرا انبيا معصوملردر وبلعامك ساكن اولديغى بلده ارض شامده
بلقا نام برشهر ايدى كه اول ديارك ملكى بالق اسميله موسوم اولمغله بلدهٔ
مزبوره دخى ملك مزبورك اسميله شهرت بولوب بلقا ديو تسميه اولنمش پس
ابن عباس وابن اسحق وسدى رضى الله عنهم روايتى اوزره قصهٔ بلعامك
تفصيلى بودر كه فرعونك اهلاكندنصكره موساى كليم عليه صلوات الله
الرحيمه قوم جبارين ايله محاربه ايتمك ايچون فرمان آلهى صادر اولمغله
حضرت موسى عليه السلام بر موجب فرموده اول قومه غزا ايتمك نيتى ايله
عزيمت وارض بنى كنعانه نهضت ايدوب بلدهٔ بلقا قربنده جبل حسبان
ديمكله معروف بركوه بلندك دامننه نزول ايتديلر ازين جانب قوم جبارين
دخى باد بروت پندار ايله چار بالش اغتراره طيانوب وكج كلاه استكبارى
سر عجب وافتخاره وضع ايدوب صدر اعتلا وافتخارده دست برزانو
طورورلر ايكن حضرت موسى عليه السلامك شوكت نبوت ايله اوزرلرينه
كلديكن وحرب وقتاله قصد ايتديكندن خبردار اولنجق نوش ايتدكلرى
شراب كبر وغرورك خمارى باشلرينه اوروب وبونك دفعنه نه چاره ديو علاج
ارايوب بالآخره ايتديلر بزم ايچمزده خود بلعم كبى بر مرد عظيم القدر واردر كه
صحف ابراهيمى اوقويوب ونيچه كتب الهيه كوروب اسم اعظمه عارفدر
واول اسمك قوتيله سر برآورده اولسه عرشى وسر فرو ايلسه تحت الثرى
ومافيهايى معاينة كورر وهرنه ديلسه لاجرم حصوله كلور پس مناسب
اولان بودر كه بو درده علاجى اندن طلب ايده لم ديوب طائفهٔ جبارين
بلعمك حضورينه واروب لابه كنان ايتديلر اى بزم صحت رنجورمز اولان بلعم
باعور حالا موسى عليه السلام جنود موفوره ايله بزم اوزريمزه كلوب قتلمزه بذل
مقدور ايلمش سندن مستدعامز بودر كه ادعيهٔ مستجابه كى بزدن دريغ ايتميوب
موسى نامراد كيتمك وبزه الى ايرشمامك ايچون دعا ايليه سن بلعام ايتدى
اى قوم جبارين بو نه تكليف مالا يطاقدر كه بكا بالاتفاق الحاح ايدرسز
موسى عليه السلام خود اولوا العزم پيغامبر اولوب امر حقله كلمشدر وملائكه

نصرتنه تعيين اولنمشدر وعسكرى وحدانيت حقه اقرار ايتمشدر اكر بن
اكا دعاء عليه ايدرسم نه دنيام قالور ونه آخرتم ديو امتناع كوستردى ولكن
قوم جبارين الحاحى بسيار وبعض هديه نثار ايتمكله ابعدى استخاره ايدوب
بعده نه واقع اولورسه سزى خبردار واكا كوره كار ايده لم ديوب خوابه
واردى ومشاهده كوردى كه اى بلعم لا يفهم سن نيجه دعاء بد ايدرسن
بر رسول مكرمك حقنده كه امر خدا ايله كلوب نيجه بيك ملائكه انك
مددكارى سنه كلمش اوله لر پس بلعم خوابدن بيدار اولدقده جبارينى وقعهٔ
واقعه دن خبردار ايدوب بنم انلر ايچون بد دعايه اقتدارم بوقدر ديو جوابى
قطع ايتدى پس قوم جبارين بلعامك امتناعن بيلوب حيله بابنى آچديلر وآراء قوم
جمع اولوب بو رأيى صواب كورديلر كه بلعامك زوجه سى فقيره ومال وزينته
حريصه در وبلعمى رأيندن دوندير رسه اول دوندير ر ديوب عظماء جبارين
التون وكمش تپسيلره سيم وزر طولدوروب وبسيار وبسيار حلى وحلل آلوب
اول مرأهٔ فتانه نك پيش كش پيشكاهى ايتديلر اول مكاره دخى سيم وزره
مفتون اولوب حرص بسيار ايله قبول ايتدى وانواع شيوه ونازايله زوجى
بلعامك سر خلوتنه كلوب ايتدى اى بنم جاندن سوكلو اولان شوهر دلخواهم
اهالئ بلده جان ودلدن سنك محب وثناخوانك دكليدر مروت دكلدر كه انلرى
نامراد كوندره سن لطف ايدوب باب استخاره يى بركره دخى دق ايله
يحتملدر كه بد دعايه مأذون اوله سن ديوب ابرام ايلدى بلعم دخى نفسنه
اويوب تكرار استخاره قيلدقده برشئ ايله اشارت اولنميوب عورتنه خوابده
برنسنه كورمدم ديدى زن مكاره ايتدى بو خود ظاهر اولديكه دعاده سنى
مخير قيلمشلر ومعنى رخصت ويرمشلر زيرا مرخص اولمسك بو دفعه دخى
نهى اولنوردك ديو عقلين آلوب اضلال ايلدى اول بى خرد دخى مكر زنه
فريفته اولوب نفسى كندويه بو وجهله فتوى ويردى كه فى الحقيقه بو قوم
ساده دل بو قدر زماندن برو بكا انقياد ايدوب على الخصوص طريقهٔ
تواضعى برينه كتورديلر پس شمديكى حالده بونلرى بو مقوله بلادن آزاد
ايتمامك رسم مروت دكلدر ديوب اول زمانده اولان طريقهٔ صلحا اوزره
بر ديشى مركبه سوار وقومى ركابدارى اولوب جبل حسبان سمتنه روانه
اولديلر مرويدر كه كوه حسبانه وارنجه بلعامك بنديكى مركب برقاچ دفعه
اياغى سوروچوب بلعام ايله يوزى اوزرينه دوشدى بلعام مركبن اوروب

ایلرو سورمك ایستدكده حضرت ایزد متعال حماری انطاق ایدوب بلعمه
ایتدی ای خر لایفهم بنی نیچون ضرب ایدرسن كه حقدن استحیا ایتیوب
رسول خدایه دعاء علیه ایتمكه كیدرسن وارباب هوایه اویوب دین وایماندن
چیقارسن بنی خود ملائكه مشی وحركتدن منع ایدرلر ویوزم اوزرینه
دوشوررلر سن نه عجب كورمیه سن وبو سودادن وازكلیه سن پس بلعام
مركبدن بو كفتاری ایشتدكده ملائكه یی كوروب یوزینك اوزرینه دوشدی
وسجدیه واروب بسیار وبسیار اغلادی پس سجده دن سر برآورده اولدقده
ملائكه چشمندن نهان اولدیلر اول حالده ابلیس كندویه تمثل ایدوب ایتدی
ای ولی خدا ومستجاب الدعاء وهم وخیالكه الدانمه سن حق تعالینك
مقبولی سن وقوم موسایه بدعایه مأذونسن اكر كور دیكك خیال ووهم
اولمسه شمدی كوزكدن نهان اولمازدی فرض ایده لم كه كور دیكك
ملائكه ایمش پس حق تعالیدن سنك انلره بددعا ایتدیككه رخصت اولمسه
ملائكه پنهان اولمازدی دیوب نیجه تلبیس وتزویر ایلدی بلعم دخی شیطانه
اویوب تكرار خر سوار اولدقده مركب بادصبا كبی رفتار ایدوب من بعد
لغزیده پا اولمدی حتی كوه حسبانه واروب معسكر موسایی كوردی وال آچوب
جانب موسایه بددعا وكندو قومنه خیر دعایه مباشرت ایتدكده حق تعالی
اسانی صرف ایدوب موسی علیه السلامه وقومنه دعا وكندو قومنه
دعاء علیه ایلدی قوم جبارین ایتدی ای بلعام نیلدك بدعایی خود بزه دیلدك
بلعم ایتدی ای قوم بكا اوله جق اولدی ودنیا وآخرتم كیتدی دیوب لسانی
زبان سك كبی آغزندن چیقوب صدرینه صارقدی وایمانی برصورت حمامهٔ
سفید شكلنه تمثل ایدوب دهانندن چیقوب اوچدی بعده قوم جبارینه ایتدی
شمدنصكره سزه بر حیله تعلیم ایده یم شاید كه انكله قوم موسی هلاك اوله لر
انلر دخی حیله یی استفسار ایتدكده اول ملعون ایتدی حیله بودر كه شهریكزده
اولان خوب صورت عورتلرك ارقاسنه غله یوكلدوب موسادن امان طلبنه
وارسونلر وبیع وشرا طریقیله قوم موسانك چادرلری میاننده خرامان
اولسونلر شویله كه قوم موسادن بریسی كندولره میل ایدرسه امتناع ایتیوب
زنایه رغبت كوسترسونلر اكر ایچلرندن بری زنایه جرأت ایدرسه كتب
الهیده كورمشمدر كه زناسببی ایله بونلره بلا نازل اوله پس قوم جبارین
دخی بلعامك قولنه كوره عمل ایدوب نسوان جمیله یی حلی وحلل ایله تزیین

ایتدیلر وارقه لرینه بغدای تحمیل ایدوب معسكر موسایه كوندردیلر منقولدر كه
اعاظم جبارینك برینك اسباب حسنله آراسته كشتی بنت صور نام برجمیله
عورتی وار ایدی اتفاقا لشكر موسانك شجیع وبهادرلرندن زمری بن شلوم
نام كسنه نك چادری اوكنه واردقده اول مغلوب شهوت كشتی یه محبت وزنایه
رغبت كوسترمكله اول فاحشه نك الن آلوب پیشگاه موسایه كلدی وایتدی
یا نبی الله جانمی سندن دریغ ایتمم ونقش فرمانكی صفحهٔ ر وانمه یازارم وتیغ
وتبر اعدایه سینه می سپر قیلورم ولكن بو صورت زیبانك عدم وصلتنه صبر
وطاقتم یوقدر بنی بونكاردن عنادن منع ایتمه دیوب استیلای شهوتی بونك
امثالی ترهات سویلتدی وموسی علیه السلام اول اسیر شهوتی هر چند كه
تحذیر وتوبیخ ایلدی ممنوع اولمیوب عورتی چادرینه ایلتدی پس موسی
علیه السلام اول بی ادبك بو جرأتنی مشاهده بیوردقده سر لشكر موسادن
فیحاص بن عیزار بن هارون نام بر شجیع وقوی هیكل مرد دلیر وار ایدی اول
كستاخی فاحشه دن منع ایچون اصحابنه موسی علیه السلام امر ایتدی كه
فیحاصی احضار ایده لر حكمت ربانیه مذكور حاضر بولنمامغله اول فاسق
فاحشه یه تقرب ایتدكده قوم موسایه بر طاعون عظیم مستولی اولوب
فیحاص كلنجه بر ساعتده شأمت زنادن یتمش بیك آدم مطعون وقهر الهی ایله
هلاك اولدیلر پس بر ساعتدن فیحاص كلوب وجه مشروح اوزره اولان
غضب اللهی كوروب وباعث قهر الهی نه ایدیكن موسی علیه السلامدن
استماع ایتمكله حربه سن الوب زمری ایله كشتی هنوز سینه برسینه
یاتوركن حربه ایله زمرینك ارقه سندن اوروب ایكیسنك دخی جكرین
دلوب شیشه كباب كبی صنجدی وایكیسنك دخی لاشه سن میان لشكره
چیقاروب فرمان خدا ورسوله مخالفت ایده نك جزاسی بودر دیوب صوت
بلند ایله ندا ایلدی وبو حالدنصكره قوم موسی موسی علیه السلامه مخالفت
ایدوب بر فحوای (اذهب انت وربك فقاتلا انا ههنا قاعدون) محاربهٔ
جبارینه دن امتناع ایتمكله مشهوردر كه قرق ییل كامل صحرای تیه ده قالدیلر
پس حضرت موسی بو سرك حكمتنی رب العزتدن سؤال ایتدكده بلعامك
دعاسیله اولدیغی وحی اولنماغله موسی علیه السلام دخی الهی چونكه انك دعاسی
بنم اوزریمه كچدی بنم دعامی دخی قبول بیوروب انی اسم اعظمدن وایماندن
محروم قیل دیدی فلهذا حق جل وعلا بلعامدن ایمان واسلامی نزع ایدوب

كافر ابدى ومعذب سرمدى اولدى كماروي فى الخبر (اذا تلاعن اثنان رجعت
اللعنة الى المستحق لها وان لم يكن احدهما مستحقا رجعت الى اليهود) فاما موسى
عليه السلامك نزع ايمان ايچون دعاء عليه بيورمه سنده علماء دين نيچه سوز
سويلشلردر الحاصل هرنه اولديسه اولدى بلعامك ايمان واسلامدن مهجور
اولمسى موسى عليه السلامه مقابله ايتديكيچون اولدى زيرا انبيا واوليا كوكلندن
دوشن نور هدايتدن دور اولديغى نيچه دفعه تحقيق اولنمشدر پس نور محض
هدايت ومفيض اسرار محبت مولانا جلال الدين محمد بن بهاء ولد قدس سره
بو ايكى بيت ايله قصهٔ بلعامه اشارت ايدوب بيورركه ❊ مثنوى ❊ بلعم
باعور را خلق جهان ❊ بلعم باعورايه خلق جهان ❊ مثنوى ❊ سغبه
شد مانند عيسىٔ زمان ❊ عيساى زمان كبى مغلوب اولدى يعنى حسن حالنه
اعتماد ودعاسندن استمداد ايدوب ❊ مثنوى ❊ سجده ناوردند كس را دون
او ❊ مرتبه ده اندن دون اولان كسنه يه سرفرو ايتديلر وغيره سجدهٔ تعظيم
قيلمديلر يعنى تعظيم وتكريمى بلعامه تخصيص ايتديلر زيرا ❊ مثنوى ❊ صحت
رنجور بود افسون او ❊ بلعامك دعا وافسونى صحت رنجور ايدى پس بلعم باعور
تعظيم ناسه مغرور اولوب ❊ مثنوى ❊ پنجه زد با موسى از كبر وكمال ❊ كبر
وكمالندن موسى عليه السلامه پنجه اوردى وصاحب زمانه مقابله ايتديكيچون
❊ مثنوى ❊ آنچنان شد كه شنيدستى تو حال ❊ انجلين اولدى كه سن حال
وقصه يى ايشتدك آه اى مستمع آگاه اوجات قربدن مردود ودركات بعده مطرود
اولان متكبر وعنود انجق ابليس وبلعمدر صانمه بلكه عجب واستكبار وانانيت
وپندار ايله ❊ مثنوى ❊ صد هزار ابليس وبلعم در جهان ❊ همچنين بودست
پيدا ونهان ❊ جهانده صد هزار وهزار ابليس وبلعم پيدا ونهان وبونجلين
مردود وقرب باركاه الوهيتدن ملعون ومطرود اولمشدر ولكن ❊ مثنوى ❊
اين دورا مشهور كردانيد اله ❊ حق سبحانه وتعالى بو ايكيسنى مشهور ايلدى
❊ مثنوى ❊ تاكه باشد اين دو بر باقى كواه ❊ تا كه ابليس ايله بلعم مشهور
اولميان مردود انسانلره كواه اوله وهركس بونلره اولان نقمتدن عبرت آله
وعجز ومسكنتدن غيرى كارى اولميه پس برفحواى (ولكم فى القصاص حيوة)
عصاتدن برقاچنه صلب وسياست جبلتلرنده فساد اولنلره نصيحت اولماغيچون
❊ مثنوى ❊ اين دو دزد آويخت بردار بلند ❊ حق سبحانه وتعالى بو ايكى
دزدوشقى يى دار بلند شهرته صلب ايتدى ❊ مثنوى ❊ ورنه اندر قهر بس

دزدان بدند ❊ يوخسه قهر جبار وعذاب قهارده حددن زياده دزدان
بسيار كرفتار وزار اولديلر واقتضاء حكمت ربانيه ❊ مثنوى ❊ اين دورا پرچم
بسوى شهر برد ❊ بو ايكيسنك پرچم سياست وعذاب وعقوبتنى بلدهٔ شهرت
جانبنه ايلتدى والا ❊ مثنوى ❊ كشتكان قهررا نتوان شمرد ❊ قهر الهى
كشته لرينى صايمق وحسابنى بيلمك ممكن دكلدر ❊ نظم ❊ اى بسا سالك كه
هالك شد ازين * كرچه درره بود ومرد راه بين * اى بسا كردن كه بى كردن
بماند * عاقبت خود را برسوايى نشاند * اى بسا عزت كه در ذل اوفتاد *
از نهفت عزت كل اوفتاد * من عجايب در عجب ديدم كنون * مر مرا بنماى اى توره
نمون * من نكفتم هركز اينجا كه سخن * مانده ام حيران درين جاى سخن *
هركه شاه اورا نظر كرد از ازل * كى تواند يافت او هركز خلل * كرتو اندرراه
اومانده شوى * كى بسوى حضرتش خوانده شوى * مى نبابى راه واندر
پردهٔ * همچو بلعم راه خود كم كردهٔ * اى دل آخر صبر كن تا دررسى * ذات
شونا كه نمانده در پسى * آه اى شنوندهٔ آگاه وسالك راه بو قصه دن هر بر سالك
صادق بلكه هر بر كامل حاذقه تنبيه واشارت واردر يعنى سالك طريقت
اقصاى مقاماته دخى نائل اولسه مكر حقدن امين اولميوب اكمل زمانه مقابله
ايتميه ودائما تواضع ومسكنت اوزره اولوب نفسنه ابواب مجاهدات ورياضاتى
سد ايتميه ومأكل ومشرب ومسكن وملبس ومنكح ومركب وبالجمله تنعم
وتجمل قپولرين آچمايوب هر حالده پير طريقته متابعت ونفس وهواسنه
مخالفت ايله حقدن توفيق وهدايت ايستيوب حب جاه ورياست وبين الناس
شهرتدن احتراز ايليه وبرفحواى (اعددت لعبادى الصالحين مالاعين رأت
ولا اذن سمعت ولاخطر على قلب بشر) حق سبحانه وتعالى مكامن غيبيه
سنده سعدايه احضار ايتديكى الطاف خفيه كبى اشقيايه دخى مكمن قضاده
مخفى اصناف بليهٔ خفيه تكمين ايتديكن مقرر بيله يعنى حضرت حق وقادر
مطلق حكم وآيات ومعجزات وكرامتنى انبيا واوليا سنه تخصيص ايدوب
وبرفحواى (ليبلوكم ايكم احسن عملا) بطريق الامتحان عبادنى نفسه مبتلا
ايلدى اكا بناء كه مزخرفات دنياويه ومشتهيات جسمانيه يه ميل ايله كرامات
وقرباتدن منسلخ اولمق نفس امارهٔ بالسوءك خاصه سندن اولمغله طلب جاه
وثروت وحب رياست وشهرت ايله هواسنه متابعت ايتدكده سالكك همتى محبت
الهيه دن كسسته اولور وعصمت ونزاهت توفيق الهى ايديكى معلوم سالكان

طريقت اولماغيچون مثلا بعض سالك بى عصمت سير اسما وصفاتده جذبات
ربوبيتله درجهٔ عليا ومرتبهٔ قصوايه دخى ارتقا ايلسه توفيق الهى اولمازسه
ماسواى حقه التفات ايتسدكده غيرت حق حالات مز بوره يى اندن ستر
ايتمكله ابليس نفسنه يول بولوب اضلال ايدر ودركات اسفله رد اولنوب
بطريق الاستدراج بردرجه يه دوشركه پير طريقت هزار وبسيار تنبيهلر
دخى ايلسه زعم وپنداردن چكميوب قبول نصح ايتمز بلكه پند پيرى
غرضه حمل ايدوب انكار وعداوته تشبث ايله ارض بشريتده مخلد ودركات
طبيعتده مؤبد اولور وانواع دعاوىٔ باطله يه متسلك اولوب كمال جهلندن
اتباع طبع وهوا كندويه ضرر ويرمز قياس ايدوب استدراجه مفتون اولور
مع هذا اول جاهل بو معنادن غافل كه حق سبحانه وتعالى انبياسنى دخى اتباع
هوانك اضلالندن تحذير ايدوب (ولا تتبع الهوى فيضلك عن سبيل الله)
بيوروب وهركس حالنى تفكر ايله عبرت المق ايچون زمرهٔ ممكورين وفرقهٔ
مغرورينك مشهورلرندن ابليس وبلعامك قصه سنى كتاب كريمنده تقرير
بيور مشدر كما قال روز بهان البقلى فى تفسير قوله تعالى (واتل عليهم نبأ الذى
آتيناه آياتنا) يعنى خوف الله اهل ولايته من ضربة مقرعة قهر الازل
بنعت الغيرة على اعناق من رأى قيمة نفسه فى جلال عظمة القدم من حيث
صنيعه ببلعام ليمتنع المسرورون بما وجدوا من سنى الكرامات ورفيع الآيات
من النظر الى مقاماتهم ومعاملاتهم فانه تعالى شغل عنه من نظر الى غيره
بغيره ونفسه وان مكره قديم (ولا يأمن مكر الله الا القوم الخاسرون)
ذكر انه تعالى آتاه آياته ولو اعطاه قرب مشاهداته ماسلخ منه لان من رآه
احبه ومن احبه اشتاق اليه ومن اشتاق اليه عشقه ومن عشقه استأنس به
واستوحش مما سواه فمن ذلك تبين انه كان مستدرجا بوجدان آياته وتصديق
ذلك ما اخبر سبحانه من ارتداده عن دينه واشتغاله بهواه وعدواة كليه
بقوله (فاتبعه الشيطان فكان من الغاوين) ولو ذاق طعم حبه لم يلتفت
الى غيره مكر به فى الازل فكان مكره مستداما الى الابد فالكرامات الظاهرة له
عارضة والامتحان بين الازل والابد وعند الاصل قديم لايغير بالعارض
الطارى فلذلك علق سبحانه وتعالى ضلالته بالقسمة السابقة والمشية
الازلية التى لاتتأثر بتأثير الاكتساب بقوله (ولو شئنا لرفعناه بها) اى ولو شئنا
فى الازل اصطفائيته لولا يدنا لم يؤثر فيها مخالفة الظاهر لان قسمة الازل

تقسم قوارات الطبيعة وتصل بالكفاية الابدية والرعاية السرمدية
وليس تقاعده عن طاعة مولاه علة المشية بل المشية علة عصيانه وقال
الاستاد لوساعدته المشية بالسعادة الازلية لم يلحقه الشقاوة الابدية كما قال الله
تعالى (من يهد الله فهو المهتدى ومن يضلل فاولئك هم الخاسرون)
﴿ نظم ﴾ نه چندان سال طاعت كرد ابليس * نمى گنجيد در وى مكر
وتلبيس * ولى اورا زخود بينى كه بودش * در آن طاعت زحق سودى
نبودش * تو پندارى كه نزديكى تو دورى * كه از نفس وطبيعت در غرورى *
چو مردان باش اندر عين طاعت * كه تا بيرون شوى كل از شقاوت * ايمدى
اى سالك طريقت قصه دن حصه مند اولدكسه هيچ برحالكه مغرور
ونفس وهوا ايله ممكور اولميوب مردان خدا وكمل اصفيايه مقابله دن احتراز
قيل اكر بن دخى مرد خدايم ديرايسك فرض ايده لم كه ﴿ مثنوى ﴾
نازنينى تو ولى برحد خويش * سن نازنين سن ولكن كندو مرتبه وحدكده
نازنين سن ايمدى ﴿ مثنوى ﴾ الله الله پا منه ازحد خويش * لله تعالى
حد كدن تجاوز ايتميوب (رحم الله امرأ عرف قدره ولم يتعد طوره) حديث
شريفيله عامل اول شويله كه حد وطوركى بيلميوب ﴿ مثنوى ﴾ كرزنى
برنازنين تر از خودت * كند كدن نازنين تره اكر پنجه اوره سن واكمل كمله
مقابله قيله سن شك وكمان ايتمه كه ابليس وبلعم كبى نور ايماندن دور
وقرب رحماندن مهجور اولوب قهر الهى سنى ﴿ مثنوى ﴾ درتك هفتم
زمين اندازدت * يدنجى قات زمينك قعرنه منع وردو مجاس شياطين اولان
زندان سجينه طرح وطرد ايدر پس فهم واذعانك بوقمى دركه ﴿ مثنوى ﴾
قصهٔ عاد وثمود از بهر چيست * قوم عاد وثمودك قصه سى نه دن اوتوريدر
انكيچون ندركه اول طاغيلرك سبب هلاكن ايشيدوب ﴿ مثنوى ﴾ تابدانى
كانبيارا نازكيست * تا بيله سن كه انبيا ووارث حقيقتلرى اولان اوليا ايچون
نازكلك واردر واوليا كمله عداوت ومقابله ايدنلر دخى زمرهٔ هالكينه
ملحقدر فاذا كان كذلك عالم شهادتده واقع اولان ﴿ مثنوى ﴾ اين نشان
خسف وقذف وصاعقه * بو علامات خسف وقذف وصاعقه ﴿ مثنوى ﴾
شد بيان عز نفس ناطقه * نفس ناطقه نك عند الله اولان عزت وقربتنك
بيانى اولدى يعنى خسف قارون وقذف قوم لوط ورجف وصاعقهٔ عاد وثمود
انبياء عظام عليهم السلامك نفس مطمئنه وناطقه لرينك تبيين عز وشرفى

اولدی وهمچنان الی الان واقع اولان خسف وصاعقه وهر قومه اصابت
ایلین بلا ومحن لاجرم بر ولی اکملك قلبنه جفا واذادن حصوله کلدی لکن
عوامده فهم واذعان بو قدر که هر بلانك سببن ادراك ایده لر بلکه سببن
دیسه لر اعتقاد ایتمزلر و بیلدیکندن دونمزلر محمد خوارزمشاهك دولتی
مجد الدین بغدادینك قتلی و بهاء ولدك رنجیده خاطر اولدیغندن برکشته
اولدیغی و جنکیز آتش پرست ایکن بو قدر ممالکه مستولی اولوب قهر
الهی ایله حددن متجاوز آدم طعمهٔ شمشیری اولدیغی بونك امثالی احوالی خود
کتب تواریخ وقصص تفصیل ایتمشدر نه عجب متنبه اولمیه سن آه ای مستمع
آکاه سنت الهیه ومشیت ربانیه بونك اوزرینه جاریه درکه خلق جهان کلیتله
مزخرفات دنیاویه یه محبت وجمله مقدورلرینی مشتهیات جسمانیه یه
بذل ایتدکلرنده سجین طبیعتده منهمك اولمغله حد شرعدن تجاوز ایدوب
ونصح صلحایی ایشتمز اولوب انبیا واولیا محبتی قلبلرندن چقار و ما بینلرنده
ضدیت واقع اولمغله عارفان آکاه واولیاء اللهه بغض وعداوت ظاهر اولوب
شهر ودیارلرنده وجود اولیایی استثقال ایتمکه ودرلو درلو جفا واذایه
باشلایوب حتی ملوك وسلاطیندن بعضیسی اولیاء کملدن برینك قتلنه
جرآت ویاخود نفی بلد و بوکا بکزر انواع اذیت ایدوب قلب شریفنه
کدرویرد واکثر صلحا حضور قلبدن قالوب آزرده خاطر اولورحتی عوام الناس
واعوان سلاطین اولنلر استدار جمله برحاله واریرکه کوکلری صفات
سبعیه مسخ اولوب مزارع دنیا تیمار اولنمادق خس وخاشاك ایله طولمش
باغچه و بیچه بیل بودانمادق چورك باغ کونکنه دونوب جمله سی یریندن
چیقما دیغچه ممکن الاصلاح اولمدیغی کبی بونلر دخی بغیر اهلاك عالم انتظام
بولمامغله خالق ومعبود اصلاح باغ وجود وتسریح قلوب اصحاب شهود
ایچون اول منکر وعنودلری خسف وصاعقه ویاخود برعدوی قوی
استیلاسیله عقوبت وهلاك ایدر وملکی آخره ویروب خلق جدید کتورر
وتدریجله عالم نظام وانتظام بولور و بو ما بینده عالم نظام بولنجه اصناف
هرج ومرج اولوب بد یانجه نیك وخشك یانجه تر دخی یانوب قیامتدن
برنشان اولور پس بو قدر نفوس بر آدم ایچون نه عجب هلاك اولور دیمه
زیرا انلرك اکرچه صورتی انسان ایسه سیرتلری حیوان و بلکه جبلتلری
حیات وعقارب اولمشدر حیوانات ایسه منافع انسانیه ایچون هلاك اولسه

لابأس درفلهذا مولانا خداوندکار بیورلرکه ﴿ مثنوی ﴾ جمله حیوانرا پی
انسان بکش ٭ جمله حیواناتی انسان ایچون اولدر وهمچنان ﴿ مثنوی ﴾
جمله انسانرا بکش از بهر هش ٭ جمله انسانی هشدن اوتوری اولدر
زیرا انسان ایچون هر بر حیوانده برنفع وفائده اولمغله انسان ایچون قتلی
مباحدر وحد شرعدن تجاوز ایدن ظلمه وانبیا واولیایی انکار ایدن جهله
وکفره نك عقل معاد صاحبی اولان وایمان واسلامله قلوب طاهره لری
منور اولان مؤمنین اتقیادن اوتوری دفع مضرتلری ایچون قتل وهلاکی
روادر پس ای خالق ارض وسما سنت جاریهٔ الهیه اوزره اومقوله
ظلمه یی هلاك ایله اما ای مستمع مستمند ﴿ مثنوی ﴾ هش چه باشد عقل کل
هوشمند ٭ هش نه مقوله هشدر سؤالی واقع اولورسه هوشمند اولان
انبیا واولیانك عقل کلیسیدرکه عقل معاد در پس عقول سائره هش دکلیدر
دیرسه کز نعم ﴿ مثنوی ﴾ هوش جزوی هش بوداما نژند ٭ عقل جزوی
دخی من وجه عقلدر اما ضعیف در یعنی مدارج قرب لاهوته پروازه قادر
دکلدر ﴿ عطار ﴾ زعقل سفل افعال جها نست ٭ که نورش در زمین
ودر زمانست ٭ زعقل سفل دیدن باشدای جان ٭ ولیکن درنکنجد جان جانان ٭
زعقل کل شود اسرار پیدا ٭ نمود جسم وجان کردد هویدا ٭ زعقل کل
اکرده پردهٔ تو ٭ چرا اندر درون پردهٔ تو ٭ محمد عقل کل دیدست تحقیق ٭
زحق دریافتست این سر توفیق ٭ ازو دریاب سر جمله اشیا ٭ ازو کردان
توجان ودل مصفا ٭ وبالجمله عقل کله مستعد اولان عقل جزوی یه
عقل دیمك صحیحدر یوخسه غیره عقل اطلاقی بیله صحیح دکلدر زیرا اومقوله
کسنه محض حیواندر ولکن حیواناتك انسانه مشتبه اولان قسمندندر مثلا
﴿ مثنوی ﴾ جمله حیوانات وحشی زآدمی ٭ باشد ازحیوان انسی درکی ٭
آدمیدن وحشی اولان حیواناتك جمله سی انسانه مأنوس اولان حیواندن
مرتبه ده دوندر فاما صورة مأنوس اولدقلری نه بی مفیدکه ﴿ مثنوی ﴾
خون آنها خلق را باشد سبیل ٭ اول حیوانات مأنوسه نك خونی خلقه
سبیل اولدی ﴿ مثنوی ﴾ زآنکه وحشی اند از عقل جلیل ٭ زیراکه عقل
جلیلدن وحشیلردر یعنی شرف عقلدن محرومردر فاذا کان کذلك
﴿ مثنوی ﴾ عزت وحشی بدین افتاد پست ٭ عقلدن وحشی اولان
حیواناتك قدری بوسببدن دون اولدی ﴿ مثنوی ﴾ که مرانسانرا مخالف

آمدست * كه انسانه مخالف كلشدر ونوع ماننسى دخى واريسه عقلدن وحشى اولمشدر حضرت مولانانك بيوردقلرى اشبو ابيات شريفه‌ده ارباب كشف وشهوده انواع اسرار غامضه منكشفدر واسرار مزبوره كشف صحيحه موقوفدر انكيچون قال ايله كشفى مفيد دكلدر آه اى دل آكاه سوريده كزن حيوانات ودشت وكوهده اولان وحوش وهواده اوچان طيور وخارجده اولان بى هوش ومنكران قتلندن واز كلوب نفسكى كوريعنى قلبكده صورت كفارى انكار ولذات فانيانه ميل ايدن صفات حيوانيه واقتضاء غضبدن تولد ايدن صور سبعيه وعالم ملكوتدن محروم اولان ناسوتيكى عقل كلى ومحبت ذاتى يه وصول ايچون كشته وازاله ايدوب انسان حقيق اول وعقل كلى كندوكه رهنما قبل يعنى ﴿ نظم ﴾ طلسم بود خود بشكن درانيجا * مكن چون ديكران توشور وغوغا * طلسم صورت خود زود بشكن * مكو هركز دكرتو ماويامن * زيراما دام كه بشريتكى ملكيته وحيوانيتكى انسانيته وعقل معاشكى معاده تبديل ايتميوب عقل كلى صاحبلريله هم جنس اولميه سن ﴿ مثنوى ﴾ پس چه عزت باشدت اى نادره * پس اى مردنادره وشخص اعجوبه سكانه عزت اولوركه ﴿ مثنوى ﴾ چون شدى تو حمر مستنفرة * چون حمر مستنفرة قبيلندن اولدك يعنى خرلايفهم اولوب مركبلر شيردن فرار ايتديكى كبى سن دخى شيران خدا اولان عقل كل اصحابندن فرار ايلدك يعنى حضرت ايزد پروردكار كفره وفجره‌يى بلاهت وجهالت وتنفر طبعلرندن اوتورى شير دليردن فرار ايدن مركبلره تشبيه ايدوب بطريق الاستعاره سورهٔ مدثرده بيوركه (فما لهم عن التذكرة معرضين كأنهم حمر مستنفرة فرت من قسورة) يعنى القرآن اوما يعمه ومعرضين حال كأنهم حمر مستنفرة شبههم فى اعراضهم ونفارهم عن استماع الذكر كحمر نافرة فرت من قسورة اى اسد فوعلة من القسر وهو القهر يعنى كفره وفجره يه نه واقع اولديكه حبيب خدا محمد المصطفى عليه الصلوة والسلامك قلب شريفنه ورود ايدن ولسان منيفندن صادر اولان قرآن كريم وموعظهٔ لطيفه‌نك استماعندن اعراض ايتدكلرى حالده كأن اول كافرلر حمر مستنفره‌دن انجلين حمر نافره كه شيردن وصياددن فرار ايدر يعنى خرلر شيردن كريزان اولديغى كبى كفارك

مطلب
(تفسير كأنهم حمر مستنفرة) قوله معرضين حال من الضمير الواقع خبرا عن ما الاستفهامية وهذه الحال تسمى حالا لازمة (قوله كأنهم) هذه الجملة يجوز ان يكون

دخى قلوب قاسيه‌لرى نصايح انبيا واوليادن تنفر ايدوب قواى جاهله‌لرى سلطنت قوهٔ واردانه‌دن هاربين اولور نيجه فرار ايتمسونلركه كلمات ربانيه ونصايح قدسيه‌نك حقيقتنى بيلمزلر زيرا اول جهله‌نك نفوس غافله‌لرى غفلته رهينه اولوب اصحاب شك ونفاقدندر پس حقايق فهمنه نيجه قادرلردركه اهل الله واهل خطابدن دكللردر وانبيا واوليايه نيجه ارادت كتورسونلركه انلرك نفوسى محبت ذاتيه‌دن خاليه واوامر الهيه‌دن معرضه وحضور حقه وارجقلرندن غافله‌در پس صحف منشوره‌نك اسرار خفيه‌سن فهم ايدن نفوس طاهره‌دركه انوار جذبات ربانيه ايله بشريتلرى مقهوره‌در پس هركيمك كه انسان كامله مناسبتى زياده اوله شرف وكمالى زياده اولور فاما حمر مستنفره سلكنه داخل وحقيقت انسانيه‌دن جاهل اولانلرك خونى مباح اولور مكركه جاهل اولديغى تقديرجه مؤمنينه بعض جهت نافعه‌سى اوله التزام جزيه كبى اول زمانده دمى صيانت اولنور مثلا ﴿ مثنوى ﴾ خرنشايد كشت ازبهر صلاح * خرانسى انسانك بعض خدمتنه صالح اولديغى ايچون قتلى مناسب دكلدر فاما ﴿ مثنوى ﴾ چون شود وحشى شود خونش مباح * چونكه خر وحشى اوله خونى مباح اولور يعنى خركوهى وحشى اولديغيچون صيادلر شكار ايدوب قتل ايدرلر پس مطيهٔ روح اولان نفس خروم مركب قوا احكام روحه متابعت واوامر شرعه مطاوعت ايدرسه انى اهلاك جائز دكلدر زيرا مكاسب خيراته آلتدر فاما روحدن وحشت ايدوب اوامر شريعت وطريقته مخالفت ايدرسه سالكان طريقت شبكهٔ مجاهدات وشركهٔ رياضات ايله اول خر وحشى‌يى صيد ايدوب اوصاف سيئه‌سنى ازاله واجبدر اى مستمع حصه‌مند ﴿ مثنوى ﴾ كرچه خررا دانش زاجر نبود * اكرچه خر وحشينك كندويى وحشتدن منع ايديجى ادراك ودانشى اولمدى وانس ايله انسه فهم واذعان ويرلمدى ولكن حمارك ادراكى بوقدر ديو ﴿ مثنوى ﴾ هيچ معذورش نمى دارد ودود * رب ودود وخالق ومعبود خرك عدم دانشنى هيچ معذور طوتمز وقتلنى مباح بيورر ﴿ مثنوى ﴾ پس چو وحشى شد ازآن دم آدمى * پس چونكه عقل وادراكى اولان آدمى اول نفس رحمانى اولان كلمات قدسيهٔ انبيا واوليا وروايح انسيهٔ اتقيا واصفيادن وحشى اوله وانلره متابعتدن تنفر ايليه ﴿ مثنوى ﴾ كى بود معذور اى يار سمى * نچان معذور

حالا من الضمير فى الجار ويكون بدلا من معرضين قاله ابو البقاء يعنى انها كالمشتملة عليها وان يكون حالا من الضمير فى معرضين فيكون حالا متداخلة والجملة من قوله (فرت من قسورة) يجوز ان تكون صفة لحمر مثل مستنفرة وان يكون حالا قاله ابو البقاء والقسورة الاسد وقيل الصايد وقيل ظلمة الليل الا ابن عباس رضى الله عنه انكره وقال لا اعرف القسورة الاسد فى لغة العرب وانما القسورة غضب الرجال وانشد
* يا بنت كونى خيرة لخيرة * اخوالها الجن واهل القسورة *
شهد

اولور ای یارسمی وای همدم عالی ویاخود سعی سعودن اولیوب همنام معناسنه
اولورسه کلام حق اصغایه کوش واذعانی اولان هیچ معذور اولورمی
ای انسان دیمکله نامور اولان یارهمنام دیمك اولور ایمدی اول صورت
انسانیه ده اولان وحشیلر نوع بنی آدم عقل ایله مکلف ایکن انبیا واولیایه اتباع
ایتمدکلریچون ❊ مثنوی ❊ لاجرم کفار را شد خون مباح ❊ همچو وحشی
پیش نشاب ورماح ❊ وحشی اولان حیوانات کبی لاجرم کفارك خونی
مباح وطعمۀ تیر و رماح اولدی واوزرلرینه غزا فرض اولوب غزاۀ مسلمینه
❊ مثنوی ❊ جفت وفرزندان شان جمله سبیل ❊ جمله عورتلری واوغلانلری
سبیل واسیر اولدی ❊ مثنوی ❊ زآنکه بی عقلند مردود وذلیل ❊ زیرا کفار
عقلسزلر ومردود وذلیللردر یعنی فهم واذعانلری اولسه دعوت انبیایی قبول
ایدوب جسملرینی اسر وقتلدن وروحلرینی عذابدن تخلیص ایدرلردی ولکن
حق قبول ایتمیوب نفس وهوالرینه تابع اولمغله سیوف غوایتله عساکر اماره یی
روحلرینه مستولی واحکام ملکیتنی مقهور ایتمکله قاتل معنوی اولدقلری ایچون
انلرك نفوس خبیثه سی دخی قتله فرمان اولنوب قصاص اولندی وانلر روحلرینی
نفس النده اسیر ایتدکاری کبی ازواج واولادلری مؤمنلر النده اسیر اولدی پس
سبب قتل حیوانات وکفار بدکردار معلومك اولدیسه بونی دخی مقرر بیل که
❊ مثنوی ❊ بازعقلی کورمداز عقل عقل ❊ کذلك شول عقل که عقل عقل
اولان انبیا واولیا وقید اوامر خدادن نفرت ایلیه اول وحشت ومخالفت اول
حیوان جبلتلری برمفحوای (اولئك كالانعام بل هم اضل سبیلا) ❊ مثنوی ❊
کرد ازعقل بحیوانات نقل ❊ عقله منسوب اولان مرتبۀ انسانیه دن درکات
حیواناته نقل ایتدی ❊ نظم ❊ کل ایمدی اکله بوتقریر اولانی ❊ لسان کشفله
تحریر اولانی ❊ نه درنقلی انك اکله سن ای دوست ❊ که ممتاز اوله سا که مغز ایله
پوست ❊ بواسرار بدیعه اوله اظهار ❊ ترقی وتنزل جمله اطوار ❊ صفاتك
اختلافندن خبیر اول ❊ معانیدن بشارت بول بشیر اول ❊ ولی ای سامع اسرار
انوار ❊ سلوك احوالیدر فهم ایله زنهار ❊ شولر کم فهم ایدرلر نوش اولسون ❊
وکر فهم ایتمیه خاموش اولسون ❊ بیل ایمدی ای کوکل سیرینه طالب ❊ بوسرك
کشفنه جانیله راغب ❊ بوقیل وقاله حالیله ایرملم ❊ سلوك ایدوب بو احوالی
کورهلم ❊ الهی عقلی قیل غفلتدن آزاد ❊ که ذوقیله قیلالم سوزه بنیاد ❊ پس
علم شریفه پوشیده اولمیه که انسان مرکب القوا مجموعۀ کونین وبین العلویات

نشابه ضم نونله تیر ترکان وتیری پردر (لغة)

مطلب
در مبدأ و معاد وتبدلات صفات

والسفلیات برزخ جامع واقع اولوب من حیث الکلی مملکت انسانیه ده
امور ثلثه واردر که هر برینك عالم باطنده برتشخص وتعینلری واردر ولکن
اول وجود ثلثه نك بری ظاهر وایکیسی مخفیدر یعنی مخفی اولان روح مجرد
وجسم ایله روحدن متعین اولان قلبدر وظاهر اولان بوهیئت مجموعه درکه
سبب قیام صورتی دم وقیام دم حرارت وقیام حرارت تأثیرات علویه دن
اولان حیاتله در پس نشأۀ دنیاویه ده انسانك ظهوری حقایق اربعه ایله
ثابت اولمشدر اولا حیات بدندرکه خون ایله قائم اولوب خون دخی اغذیه دن
حصوله کلور وابدانك حس وحرکتی دمدن حاصل اولور وبطن مادردن
نشیمن دنیایه کلنجه ودنیاده آخر عمره وارنجه غذا ایله پرورش بولوب
حیوانات سائره ایله بومرتبه ده برابردر ولکن بقدر القابلیات هر نوع حیواناتك
میاننده برتفاوت واردر که برنوعده اولان خاصه نوع آخرده یوقدر وبعثت
انبیا وارشاد کمل اولیا تربیۀ انسان ایچوندر وحقیقت ثانیه قوۀ علویه نك
فیوضاتیدر که جوارح انسانیه دن هر برعضوده مستقر اولوب انسان
آنك قوتیله علویاتله مناسبت ایدر وهمچنان علویاتدن نزول ایدن سعادت
وشقاوت مناسبت مزبوره ایله واقع اولور وطالع دیدکاری تأثیرات علویه
کاه سعد وکاه نحس اولمق اقتضا ایدر وتأثیرات مزبوره اکرچه بوعالم کون
وفساده موجود اولان جمیع اشیاده ساریه در ولکن علویات ایله انسانك
مناسبتی اشیاء سائره دن اتم واعتدالی جمله دن زیاده اولمغله وجود انسانیه ده
واقع اولان تأثیرات علویه نك اثری حد کمالده در وحقیقت ثالثه عقلدر ولکن
عقل عامه دکلدر زیرا عقل جزؤینك قوت وضعفی دماغك صحت وسقمنه
موقوفدر پس عقلدن مراد عقل مستفاددر که قیام افلاك وثبات کونین
آنکله در وعقل کل دیدکاری اولدر وجبریل عقل کلك صورت مثالیه سیدر
وحقیقت مزبوره نك ظهور کلیسی انبیاء وکمل اولیایه مخصوص اولوب
فی الحقیقه عقلا انلردر فلهذا شیخ عطار ❊ ع ❊ محمد عقل کل دان ودکرهیچ ❊
دیمشلردر وعقل کل انبیا واولیانك مدرکی اولمغله انسان حیوانات سائره دن
عقل جزؤی ایله ممتاز اولدیغی کبی انلر دخی عقل کل ایله سائر ناسدن ممتاز
اولمشلردر ووجود انسانیه ده عقل کلك سبب ظهوری صورت ایله سیرتك
اعتدالیدر اکثر ناس ایسه صحیح السیره اولمیوب ذمائم نفسانیه ایله سقیم
اولدیغیچون تزکیۀ نفس وتصفیۀ قلب وتجلیۀ روح ایله اخلاق مرضیه

تحصیلنه قادر اولیوب عقل کلدن بی بهره لر در وامراض قلبیه نك طبیب
حاذقلری انبیا واولیا اولمغله مادام که سقیملر احکام انبیایه متابعت وصحبت اولیایه
ملازمت ایتمیه قلبی صحت بولماز زیرا خانهٔ پردودی شمع وچراغ منور ایتمیوب
بلکه کثرت دود نور چراغی ستر ایتدیکی کبی نور آفتابدن اصفی اولان نور فیض
عقل کل دخی نفس اماره وکثافت طبیعت مکدره ایله اظلم اولان قلبی منور ایتمز
وموت ابدانه واقع اولوب روحه موت طاری اولماز بلکه بدندن مفارقت
ایتدکده باقی قالرلر و برزخده الی یوم القیام صور مکتسبه ایله موجود اولور
وحقیقت رابعه انبیا وکمل اصفیایه مخصوص اولوب انك حقیقتی بیاننه لسان
قاصر دروانده ن تعبیر ممکن دکلدر واول نفخهٔ روح اقدس وحقیقة الحقائق
عالمدر که حقیقت محمدی بوندن عبارتدر وانزال کتب واوامر الهی
و بعثت انبیا وارشاد اولیا اول حقیقتك کدورتنی قلوب مستعدیندن
ازاله ایچوندر وسلطان وجود اول حقیقتدر زیرا نفخ روح ربانی وخلیفهٔ
الهی در وانبیا واولیا حقیقت من بوره یه مظهر کل اولمغله انلره متابعت
ایتمیانلرك دمی تابعان انبیایه مباحدر فلهذا (من مات ولم یعرف امام زمانه
فقدمات میتة جاهلیة) بیورلمشدر پس نفوس ظلمانیه عقل عقلدن وحقیقت
انسانیه دن دور اولدیغیچون حین حشرده صورت انسانیه سی صور
حیوانیه یه مسخ اولور یعنی نفوس جهله حصول غذای سفلیهٔ طبیعیه طلبنه
مداومت ایدوب غذای علویهٔ روحانیه طلبندن غافل اولور ومشتهیات
جسمانیه یه توغلده افراط ایله عمرلری بطالت وجهالت ایله کچوب جمع مال وطلب
جاهده منهمك اولمغله ادراك علوم حقیقیه یه قادر اولمیوب حقی باطلدن
فرق ایتمز وغضب وتهور وظلم وضلالتی در پیش ایدوب حیوتی مبدئه وصول
ایچون ایکن طول امل وغفلته خرج ایدر وقوهٔ ذائقه سی لذات باقیهٔ
تجلیات الهیه یی ذوق ایده جك ایکن لذات جیفهٔ دنیهٔ دنیویه یه صرف ایدر
وعقل شریف علم ربانی ورزق معنوی تحصیلنه وسیله ایکن رزق دنیوی
وخسارت ابدیده استعمال ایدر ❊ نظم ❊ کرنکه داری آن امانت را ❊
بینی اندر توای دیانت را ❊ وانکه مهمل کذشت ماند جهول ❊ همچو دیوان
رود بسوی سفول ❊ آدمی راچو کرد حق مختار ❊ قادرش آفرید درهمه کار ❊
می تواند سوی صلاح شدن ❊ می تواند فریق فسق بدن ❊ بربدونیك چونکه
قادرشد ❊ زآن سبب قابل اوامر شد ❊ دل توهست همچو آینه ❊ پاك وصافی

نهفته درسینه ❊ نیك وبدرا دروببینی تو ❊ پس زجان هردمش کزینی تو ❊
وبالجمله صفات ضاله دن اولان طول امل وبخل وحرص وحسد وعجب
وکبر وحقد وغضب وکذب وافترا وبونك امثالی ذمایم اجتماع ایتمکله اسفل
سافلینده مردود اولوب روحی اعلایه عروجدن قالور وسیر وحرکتی معکوس
ومنکوس اولوب روزجزاده هرقنغی صفاتی غالبه ایسه انکله حشر اولور
بلکه نیجه صور مختلفه ایله ناره کیرر مثلا خلقه ونفسنه اولان ظلم وستمی آخرتده
آتش جحیم اولوب ایچنده ینار وبخیل ایسه عقرب ومعجب ومتکبر ایسه
شیر وپلنك ودین ودنیاسنه جاهل ایسه صورت دب وعجزه یه ظلم ایتدیسه
حشرات دنیه وکذاب ایسه ثعلب ومفتری ایسه صورت عقاریب واهل ربا
وقطاع طریق ولوطی وزانی ایسه صورت مار وفیل وجیفهٔ مردار
وحریص دنیا ایسه موش وحسود ایسه صورت جعل وصاحب حقد ایسه
صورت کربه وانبیا واولیایه انکار وخاطر شریفلرین آزار ایدن منافقلردن
ایسه عیاذا بالله تعالی بر صورت قبیحه ده حشر اولور که اهل محشر اندن
دهشت آلور واهل سموات وارضین وجمله ملائکه لعنت ایدر ودنیاده دخی
الی یوم القیام اجزاء بدنیه سندن اولان ترابدن زهر زقوم بیتوب درك
اسفله کیدر الحاصل توبه وندامت سز ظلم وجهالتله مرد اولان خبیثلر
آخرتده بونك امثالی عذاب روحانی وجسمانی کوروب انسان ایکن
حیوانات وحشراته مسخ اولور ❊ نظم ❊ تراشیطان ببرد از ره ندانی ❊
که همچون اوتودر لعنت بمانی ❊ زمکر نفس وشیطان کن کناره ❊ مکن در
فعل اوهرکز نظاره ❊ مقام نورجوی ونور شوپاك ❊ که در ظلمت بجا یابی تو
افلاك ❊ ایمدی ای ولد آدم کناهلریکه توبه واستغفار ایلیوب اوامر شریعته
متابعت واثر انبیا واولیایه موافقت ایله جان وتنکی کدورات ضلالتدن پاك
ایده سن وجوارح وقواکی زبون احکام طریقت ایله بزه یوب اعلای علیینه
عروجه همت قیله سن وسکا نصیحت وآخر وصیت که آفریده دن هیچ فرده
چشم حقارت ایله باقیوب یولدن آزانلره کولیوب کندیکی دخی سورچه دن
صاقنه سن شویله که زهد وطاعت وعلم ومعرفتده بلعم باعورا بلکه ملك دخی
اولسك عیاذا بالله تعالی خلقه چشم حقارت واولیایه عداوت ایله بقارسك
بعد خذلانه کرفتار اولورسن وعقل کلدن دور اولوب منکوس الرأس
چاه خجلته دوشرسن زیرا خلقه چشم حقارت ایله بقماق وکندویی اعلا

بیلمکله قضا وقدره اعتراض ایدوب عقل عقلدن وحشت ایتمك ملائکه‌دن دخی وقوعه کلورسه هاروت وماروت کبی دنیا عقوباتنه کرفتار اولور فلهذا کاشف الاسرار مولانا خداوندکار بو بیانه شروع ایدوب بیوررلر که

اعتماد کردن هاروت وماروت بر عصمت خویش
وامیری اهل دنیا خواستن و در فتنه افتادن

هاروت وماروتك کندو عصمتنه اعتماد ایتمه‌سی واهل دنیایه ریاست دیلمه‌سی وفتنه ومحنته دوشمه‌سی بیاننده‌در وهاروت وماروتك قصه‌سی مقدما بولس حکیمك قوم عیسایه مکر وتزویر ایتدیکی پادشاه یهود حکایه‌سنده مناسبت ایله تفصیل وتأویل وتحقیق بیان اولنمشدر وبالجمله اظهار دعوای کمال نفسی انواع محن ونکاله مبتلا ایتمك مقرردر مثلا ✻ مثنوی ✻ همچو هاروت وچوماروت شهیر ✻ مشهور وقصه‌لری السنهٔ ناسده مذکور اولان هاروت وماروت کبی که ✻ مثنوی ✻ از بطر خوردند زهرآلود تیر ✻ کبر وبطرلرندن تیر زهرآلود یدیلر وهدف قهر الهی اولدیلر یعنی مذکورلر مقام قدس وجبروتده صدرنشینان صوامع ملکوت اولوب ✻ مثنوی ✻ اعتمادی بود شان بر قدس خویش ✻ کندولرك قدس ونزاهت وصفوت وطهارتلرینه اعتمادلری وار ایدی ومیان قدسیانده سر افتخاری اعلای علیینه سرو سرافراز کبی برافراشته قیلوب صرصر خزاندان غفلت ایله اظهار عجز ومسکنتدن عار ایتدیلر پس زعم وپندارلری نزاهتلرین برباد ایدوب شبکهٔ شهوته کرفتار اولدیلر وتجاسر عقل ایله خمر غفلت نوش ایدوب یعنی دنیاء دنیه ایله زنا وپرستش صنم هوا ایله سفلیاته التفات ایدوب چاه بابل طبیعتده منکوس الرأس درآویخته قالدیلر آه ای نزاهتنه مغرور وطهارتیله ممکور اولان مسرور خمر غرور ✻ مثنوی ✻ چیست بر شیر اعتماد کاومیش ✻ کاومیشك شیر وهزبره اعتمادی نه‌در یعنی کاومیش مثابه‌سنده اولان مخلوق بی هوشك عقل وفراست وقدس وطهارتنه استناد ایله ضیغام قضا وهزبر قدره اعتماد ایلمك نه ممکندر زیرا ✻ مثنوی ✻ کرچه او با شاخ صد چاره کند ✻ کاومیش شاخیله کندویه اکرچه صد کونه چاره وتدبیر ایلر ولکن تدبیری قضایه سپر اولمیوب ✻ مثنوی ✻ شاخ شاخش شیر نر پاره کند ✻ شیر نرانك شاخ شاخنی پاره پاره وریزه ریزه ایدر یعنی ارسلان جاموسك بوینوزی بوداقلرینی

قیروب وجودنی پاره‌لر کذلك بعض خودرایلر دخی شاخ کیاستنه اعتماد ایله رأی وتدبیرنی مانع قضا قیاس ایدر ولکن شیر قضانك دست مشیتی پنجه اوردقده شاخ تدبیرن پاره‌لیوب برلقمه ایدر زیرا شیر قضاده بر قوهٔ قاهره واردر که ✻ مثنوی ✻ کرشود پر شاخ همچون خارپشت ✻ اکر کاومیش واکر رأینه اعتماد ایدن بی دانش مانند خارپشت پر شاخ اولوب هر برموبی فکر وتدبیر ایله کرپی یه دونسه قضایه کارکر اولمیوب عاقبة العاقبه ✻ مثنوی ✻ شیر خواهد کاو را ناچار کشت ✻ شیروغا کاوی وهزبر قضا عقلنه اعتماد ایدن حمقایی ناچار ایدوب البته هلاك ایدیسر در ایمدی ای کاولا یعقل علم وعملکه غر الغیوب بیچاره‌لك ایله که قهر الهی‌دن مصون اولوب عصمت ربانیه ایله محفوظ اوله‌سن کورمز میسن ✻ مثنوی ✻ کرچه صرصر بس درختان می کند ✻ اکرچه باد صرصر بسیار وبسیار اشجار شاخ دارلری کوکندن قوپاررولکن پست وضعیف اولان ✻ مثنوی ✻ با کیاه تروی احسان می کند ✻ کیاه تروچمن زاره هبوب ریاح صرصر احسان وبرایدر یعنی هرنه مرتبه روزکار شدید هبوب ایلسه نباتات ضعیفه‌یه ضرر کتورمیوب بلکه طراوتن زیاده ایدر اما اشجار قویه اظهار استکبار ایدوب قد وقامت وبزرکی وعظمتنه اعتماد ایتمکله ریح صرصر دال وبوداغن قیروب کوکن یوقاری کتورر وهیمه کسلر تبرلر اوروب نه اعلا حطب دیو آتشه بقارکما اخبر (اهل النار کل کبیر متکبر واهل الجنة کل ضعیف متضعف) ایمدی چونکه ✻ مثنوی ✻ بر ضعیفیٔ کیاه آن باد تند ✻ رحم کرد ای دل تو از قوت ملند ✻ اول باد تند کیاهك ضعف ومسکنتنه رحم ایلدی پس ای دل آکاه سن دخی انتباه اوزره اولوب قدرت وقوت وقدس ونزاهتدن لاف وکذاف اورمه ورای وتدبیر قضا وقدره سپر اولمیوب صرصر قضا ارباب عجب واستکباره بلا ونقمت واصحاب فقر ومسکنته ملایمت ومرحمت ایده‌جکنه کمان ایتمه ابن فارض نه خوب بیورمشدر ✻ بیت ✻ متی عصفت ریح الولا قصفت اخا ✻ غناء ولو بالفقر هبت لربت ✻ مثلا ✻ مثنوی ✻ تیشه را زانبوهیٔ شاخ درخت ✻ کی هراس آید ببرد لخت لخت ✻ تیشه‌یه کثرت اغصان درختدن قچان خوف وهراس کلور بلکه درختك دال وبوداغن پارچه پارچه کسر ✻ مثنوی ✻ لیك بربرکی نکوبد خویش را ✻ لکن تیشه کندوبی بریپراق اوزرینه دوکمز وبرکی دخی پاره لیم دیو کندوبی اوزرینه اورمز زیرا تیشه وتبر ✻ مثنوی ✻ جز که بر نیشی نکوبد

نیش را * نیشتری نیشتر کبی تیزلك ایدندن غیره اورمز پس تیشهٔ قضا
دخی زخم قهری نیشتر تیز کبی اولان تند وستیزله اورر ونار غضبه یقماقدن
قایرمز مثلا ﴿ مثنوی ﴾ شعله را زانبوهئ هیزم چه غم * کی رمد قصاب
از خیـل غنم * شعلهٔ ناره کثرت هیزمدن نه غم وقصابه خیـل وغنمدن
نه الم هیچ شعـله هیزمی چوقدر دیو یاقمازمی وقصـاب رمهٔ کوسفنـد انك
کثرتندن اورکوب ذبح ایتزمی پس مذبح قضاده جمع اولان مقهور ومغلوبلرك
کثرتنـدن دخی بطش شدید الهی یه نه غم رمهٔ اغنام کبی اهـل استکباری
سکین قهر ایله ذبح ایتزمی ایدر آه ای غافل بی انتباه ﴿ عطار ﴾ قضارفتست
هرذرات زاول * ازآن کردند اینجا که معطـل * قضا آدم چنان اعزاز
بخشید * نمود عشق اول باز بخشید * قضـادر آخرش خوار وزبون کرد *
زجنانش بخوری اوزبون کرد * قضـا ابلیس را از طوق لعنت * بکردن
درفکندش بهرنفرت * آه ای دل بیچاره چونکه جید اختیار دست قضاء
جبارده اولدیسه ﴿ مثنوی ﴾ پیش معنی چیست صورت بس زبون *
پیش معناده صورت نه در زیاده زبوندر یعنی صورتی تحریك ایدن معناسیدر
پس صورت معنی قتنده لاشی وزبوندر معنی نیجه دیلرسه اویله ایدر بن بونی
اتمم دیمکه صورت قادر اولمز کورمزمیسن ﴿ مثنوی ﴾ چرخ را معنیش می
دارد نکون * چرخ فلکی معناسی نکون طوتر فاذا کان کذلك ﴿ مثنوی ﴾
تو قیاس ازچرخ دولابی بکیر * کردشش ازکیست ازعقل مشیر * سن دولاب
وش اولان چرخدن قیاس ایت که بوعظمت وسرعت ایله آنك کردشی کیمدندر
عقـل مشیردندر یعـنی هر برفلکك حرکتی مدبر وجودلری اولان عقلدندر که
حکمانك عقول عشره دیدکلریدر پس هر برفلکك حرکت مستدیره سی عقل
ایله وعقل انلرك معناسی وافلاك صور معانی اولور ومعنای معنی مشیت الهیه
اولوب من حیث المعـنی هر بری ارادت حقـله کردش قیلورو کذلك
﴿ مثنوی ﴾ کردش این قالب همچون سپر * بوسپر کبی اولان قالبك حرکت
وکردشی ﴿ مثنوی ﴾ هست ازروح مستر ای پسر * روح مستـتردندر ای
پسر وهمچنان ﴿ مثنوی ﴾ کردش این باداز معنئ اوست * بوریح وزانك
کردشی انك معناسی اولان عقل فعالدندر که عقل فعالك دخی محرکی ایزد
متعـاندر پس باد وملکوت باد ید قدرت الهی ده بی اختیـار حرکت ایدوب
﴿ مثنوی ﴾ همچون چرخی کان اسیر آب جوست * آب جویه اسیر اولان

چرخ آسیاب کبی هر بری کردشـده درخلاصـهٔ کلام موجودات مکوناتدن
هر برموجودك حرکات وسکنات وخاصیات وتأثیراتی قالب تابع روح مستطاب
وکردش آسیاب تابع آب اولدیغی کبی کندو معنالرنه تابعـلر درآه ای مستمع
آکاه وطالب حب الله ﴿ مثنوی ﴾ جرومد ودخل وخرج این نفس * ازکه
باشد جزز جان پرهوس * هر ساعت آلوب ویردیکك بونفسـك جر ومدی
ودخول وخروجی جان پرهوسـدن غـیری کیمدن اولور یعنی هبوب ریاح
نفس تحریك روح ایله درکه روح دخی برفحوای (ونفخت فیـه من روحی)
نفخ الهیدر پس امر یزدانی اولان روح انسانی نفس واسانی حرکته کتوروب
صدر متنفسدن شـفتینه صـدور ایدن هواء خارجی قطعـله صوت ولفظ
ایدوب ﴿ مثنوی ﴾ کاه جیمش می کنـد که حاودال * کاه صلحش می
کند کاهی جدال * کاه جیم وحاودال ایدر وکاه صلح وجـدال ایدر یعنی
روح انسـانی اول هوای نفسی لساندن کاه حروف مفرده صورتنـده تلفظ
ایتدیرر وکاه حروفی ترکیبه کتوروب یابودرکه صلح ومحبت وود والفته متعلق
کلمات سویله در ویاخود باعث وحشت وعداوت اوله جق سوزلر سویلدوب
جنـك وجـدال ایتـدیرر وزبان ودهـان حکم روحه مخالفته قادر اولمیوب
﴿ مثنوی ﴾ که یمینش می برد کاهی یسار * کاه یمینه کاه یساره ایلتورو هرنه
دیلرسـه سویلدوب ﴿ مثنوی ﴾ که کلستان می کند کاهیش خار * اول
کلمات ملفوظه یی کاه کلستان وکاهی خاردل آزار ایدر یعنی کاه اولور که طوطئ
زبانی شیرین کفتار ایدوب وعندلیب کبی سویلدوب استماع ایدنلرك مشام
جانلری کلمات طیبه سنـدن روایح انسیه استشمام ایدر وباغ وجودی کلستانه
دونرو کاه اولور که حیات وعقارب کبی دیلندن کفتار دل آزار صدور ایدوب
مستمعیـنه زهرلو دوکر وخواطر ناسی یلان کبی صوقوب عرضـلرین یقار
وبوسبـله ارباب یمینـدن اولمق دولتنـدن دوشوب اصحاب شمالدن اولور
﴿ مغربی ﴾ که چوچنکم بزن وکاه چونی بنوازم * که بهر سازکه سازی
تومرامی سازم * چون نیم خود تودمی برمن بیچاره بدم * تاکه خلقـان
همه در رقص شـوندز آوازم * چونکه هرلحظـه زتوحسن دکرمی بینم *
باتو هرلحظه ازآن عشق دکرمی بازم * شاه بازتو بدم دست تو پر وازم داد *
باز بردست توآیم چو بخوانی بازم * بلبـل روضهٔ بستـان کلستان توام * هم
بکلزار توآیم چودهی پروازم * حقا که نفس دخی جنس باددن اولوب الفـاظ

وحروفله متلبس اولمدقچه بادنفسدن نه كمسنه انجنور ونه كمسنه خوش دل اولور
پس تقلبات باددن بوقدر اختلافات كثيره بديدار وهر كسه نه اولديسه قول
وفعلندن وعجب واستكبارندن آشكار اولدی پس ارباب كفر وانكار بادنفسلريله
كفتار ناهموار سويليوب انبيا واوليايه دل آزارلق ايتدكاری ايچون ﴿مثنوی﴾
همچنان اين بادرا يزدان ما * نفس انسانی كبی جو هواده وزان اولان بادی
بزم يزدانمز وخالق ارض وسما ﴿مثنوی﴾ كرده بد بر عاد همچون اژدها *
قوم عادك اوزرينه اژدرها كبی ايتشيدی زهی قدرت قادر كه قوم عادك مؤمن
وكافرلری برخطه ده ايكن مؤمنلر حيطهٔ هودده داخل ونور ايمانه نائل
اولدقلر ايچون هبوب ايدن رياح جنس واحد ايكن خدای متعال ﴿مثنوی﴾
بازهم آن بادرا بر مؤمنان * كرده بد صلح ومراعات وامان * كيرو هم اول
بادی مؤمنلر اوزرينه صلح ورعايت وامان وطمانينت ايلمش ايدی خلاصهٔ
كلام ای برادر سعادت انجام كار فرمای قالب جان ايديكن بيلدكسه علم
شريفه خفی اولميه كه (القلب بين اصبعين من اصابع الرحمن يقلبها كيف يشاء)
وفقنجه جان دخی بی فرمان خالق ذوالمنن كارفرمايیٔ مملكت بدن ايده من
پس برفحوای (وما تشاؤن الا ان يشاء الله) مشيت الهيه نه ايسه ظهوره كلن
اولدر كذلك آتش و باد وآب وخاك بلكه عرش وكرسی وجميع افلاك معنیٔ

مطلب
در حركت موجودات
بارادت خالق
المكونات ودر معنیٔ
المعنی هو الله

كلمات وحروف موجودات مثابه سنده اولان اسما وصفات وتجليات حضرت
احدی الذاتك اقتضاسی اولمدقچه اصلا وقطعا سمت ظهوره كلمزلر وحركت
وسكون ايله متصف اولمازلر ووجها من الوجوه نه براثر ايله موصوف ونه بر
خاصيت ايله معروف اولورلر مثلا الفاظ وحروف كه اعراضدندر بی نفس
انسانی كسوهٔ وجودی بردوش قيلمز نفس دخی بلا ارادت معنی قصدنه سعی
ايتمزوجان مريدكه قصد وارادت انكله قائمدر جانك ارادتی اولمدقچه
برامره كوشش ايتمز وهمچنان كلمات انبيا وكمل اوليا وحروف عاليات اعيان
ثابتهٔ علميه وحروف سافلات سائر موجودات بحسب تفاوت درجات وبقدر
اختلاف طبقات بی نفس رحمانی ظاهر اولماز پس برفحوای (انما امره اذا اراد
شيئا ان يقول له كن فيكون) نفس رحمانی تابع ارادت سبحانی وارادت تابع علم
ربانی وعلم دخی تابع حيات صمدانی اولوب جميع صفات ذات ايله قائمدر پس
من حيث الحقيقة والمعنی عموما حروف وكلمات موجودات تجلیٔ ذات واحددن
غيری دكلدر ﴿مغربی﴾ زهی ساكن شده درخانهٔ دل * كرفته سر بسر

كاشانهٔ دل * تو آن كنجی كه از چشم دو عالم * شدی مستور در ويرانهٔ دل *
دلم بی تو ندارد زندكانی * كه هم جانی وهم جانانهٔ دل * فاذا كان كذلك
حضرت حق وقادر مطلق موجوداتی ابداع وايجاد ايتدكده علی اختلاف
طباعها وتباين احوالها موجوداتك هر برنده خواص غريبه ومنافع عجيبه
وضع ايدوب خواص مزبوره نك جمله سنی انبيا وكمل اوليايه كشف والهام ايله
بيلديردی وقلم الهی دن وارد اولان صنوف حروف واعداد وتركيب وافرادی
تعليم ايدوب ما فی السموات والارض وما بينهما اولان جميع مخلوقاتی هذه
الحروفك تحت حيطه سنده قيلوب هيچ بر وجود اول حروفدن خارج اولمديغن
كوستردی وعلم مزبوره فائز اولان خواصی اعلم اهل زمان وخلاصهٔ نوع
انسان ايلدی ومقدما بيان اولنديغی اوزره مبادیٔ نطق اولان يكرمی سكز
حروفده اشياء سائره كبی خواص وطبايع ويروب حروف مزبوره خير وشردن
وحق وباطلدن وهدی وضلالدن هر شيئه كاه انفراد وكاه تركيب ايله مشتمل
اولدی نته كيم محيی الدين عربی رضی الله عنه الكشف الكلی والعلم الازلی
نام كتابنده مراتب حروف وحركاتنی تعريف ايدوب (والحروف ائمة الالفاظ
ولما كان الوجود مطلقا من غير تقييد يتضمن المكلف وهو الحق تعالی والمكلفين
وهم العالم والحروف جامعة) بيوروب معرفت حروفده انواع اسرار غريبه
بيان بيورمشلردر وحروفده مراتب املاك وافلاك وطبايع وعناصر اثبات
ايدوب وسور قرآنيه ده اولان حروف مقطعه يی تحقيق ايدوب حيرت فزای
عقول عقلا اوله جق عجايبات اظهار ايتمشدر وشيخ صدر الدين قونوی
طيب الله انفاسه دخی اعجاز البيان فی تفسير ام القرآنده بسم الله تحقيقنده (اعلم
ان التعين الاول الاسمی الاحدی الذی سبقت الاشارة اليه هو اول ممتاز
من الغيب الالهی المطلق وهو مفتاح حضرة الاسماء والحد المذكور ونظيره
من عالم الحروف فی النفس الانسانی الهمزة والالف وهو مظهر صورة العماء
الذی هو النفس الرحمانی الوحدانی النعت الذی به وفيه بدت وتعينت صور
سائر الموجودات التی هی الحروف والكلمات الالهية والاسماء واسماء الاسماء
كما تتعين الحروف والكلمات الانسانية بنفس الانسان فلا يظهر لشیء من الحروف
عين الا بالالف الذی هو مظهر الواحد) پس بو وجهله نيچه اسرار بيان
ايتدكدنصكره (مالك يوم الدين) آيتنده تفسير دينده بيوررلر كه والفاعل
المطلق فی الحقيقة الكل شیء فی كل شیء هو الحق وقال فی مفتاح الغيب

فان اول مايظهر حالة التكوين الذى هو الاجتماع الاسمائى بالتوجه الحب الارادى
فى الاصل والنكاح الاول والتولد عندنا وهو البخار فمن حيث ان الموجودات
كلمات الحق سبحانه فان اصلها النفس الرحمانى لظهورها بكن وهو القول الالهى
لكل مراد تكوينه وكل مكون فهو عين المكون وتعددت الحروف والكلمات
بحسب تقاطع النفس فى مراتب المخارج اولا و بحسب التركيب علما وذهنا ثم حسا
آخرا فى الاصل بحسب مايليق به) * بيت * ازين بيشم امكان كفتار نيست *
كه هر ناسزا مرد اسرار نيست * پس كاشف الاسرار مولانا خداوندكار
دخى صدر الدين قونوى قدس سره نك سورهٔ فاتحه ده اولان تحقيقنه اشارت
وكندولرك كلمات قدسيه سنه شهادت ايتك ايچون بيوررلر كه * مثنوى *
كفت المعنى هو الله شيخ دين * بحر معنيهاى رب العالمين * المعنى هو الله
اولديغن شيخ دين اولان صدر الملة والدين بحر معانئ الحمد لله رب العالمين
تفسيرنده ذكر بيوردى افاضل شراحدن بعضى شيخ دينيدن مراد صدر الدين
قونوى اولديغنه دليل يوقدر زيرا شيخك كتب متعدده سنده لفظ المعنى
هو الله يوقدر ديمشلر ولكن بلفظه اولمق واجب دكل نتيجهٔ تحقيقلرى المعنى هو الله
مفهومن افاده ايدر باخصوص شيخ دين اطلاقى لسان قومده صدر الدين
قونوى حضرتلرينه علم كبى اولمشدر آه اى يار همراه مادام كه جذبهٔ احديت
سنى سندن آلميه كوكل حقه اولاشمز والمعنى هو الله ديمك نه معنادر بيلمز آه كيم
اندن غيرى خود كيم واردر المعنى هو الله سرينك كشفن ديلرسك شيخ
اكبر قدس الله سره الاطهرك اشبو شعر لطيفن جان قولاغيله ديكله وفهم حال
وذوقله آكاه كه نه بيورمشلر در قال قدس سره * شعر * الله ازل نورا
يستضاء به * على فؤاد نبى سره الله * اتى به روحه من فرق ارفعه * سمع الى قلبه
والسامع الله * منه اليه به كان النزول له * فليس فى الكون الا الواحد الله *
والجسم والعرض المشهود فيه وما * فى الغيب ما ان تراه ذلك الله * ولا تناقض
فى قلته فانا * عين الكثير وعينى الواحد الله * من اعجب الامر ان الحكم
من عدم * فى عين كون واين العبد والله * فالعين تشهد خلقا جاء من عدم *
والامر حق وعين المبصر الله * له اليمين له العينان فى خبر * اتى به منه والاتى
هو الله * فالحكم لى وله عين الوجود وما * للعين منى وجود بل هو الله * فانظره
فى شجر وانظره فى حجر * وانظره فى كل شئ ذلك الله * كل الاسامى له ان كنت
تعقله * هو المسمى بها فكلها الله * فلا يقول جهول قد جهلت وما * بالله

جهل فا كونى هو الله * فقل له ذاك حكم العين فيه ومن * يدرى الذى قلته بانه
الله * ما ثمه والله الاحيرة ظهرت * وبى حلفت وان المقسم الله * او كان ثمه وجود
ماهو الله * لم ينفرد بالوجود الواحد الله * بل الحدوث لنا وما يتابعه * وهذه
نسب والثابت الله * ينوب عنا وانا شه فى عدم * ونحن نشهده والشاهد الله *
نتيجهٔ مآل اى همدم نسيم صبح وصال ومحرم قرب انس جمال اكر مع
الواسطه واكر بلا واسطه صور كونيه ده تجلى ايلين اول احدى الذات
ومقصود ومعنى همان اول واحد سرمدى الصفات اولوب * بيت * كه
جز او نيست در سراى وجود * بحقيقت كسى دكر موجود * مفهومى امر
محققدر پس بو صور مرتبه نه در ديو رسه مولانا خداوندكار بطريق التمثيل
بيوررلر كه * مثنوى * جمله اطباق زمين وآسمان * همچو خاشاكى در آن
بحر روان * جمله اطباق زمين وآسمان معناى صور كائنات ودرياى ارواح
موجودات اولان بحر وحدتك موجنده بر خاشاك كبيدر پس صور ممكنات
خس وخاشاك درياى اسما وصفات وامواج كونا كون بحر ذات اولديسه امر
بديهيدر كه * مثنوى * جملها ورقص خاشاك اندر آب * هم ز آب آمد بوقت
اضطراب * خاشاكك روى آبده اولان جمله وجنبش ورقص وجوششلرى
آب دريانك حين تلاطم واضطرابندن حركت وتموجندن ظهوره كلدى
والا دريا جوش ايتمسه خاشاكدن جنبش وجوده كلمزدى مغربى نه خوب
ديمشدر * شعر * آنچنانم ز عشق جام خراب * كه نه دانم شراب از سراب
* بر سر بحر بى نهايت عشق * دو جهانست بر مثال حباب * خيمهٔ آب چون
رود بر باد * چه بود بعد ازآن تو خود درياب * در عدد نيست جز يكى محسوب *
كه هزاران در آورى بحساب * نسبت عشق چونكه غالب شد * مضمحل
كشت اندر وانساب * ايمدى محرك خاشاك وجود تموج درياى شهود ايدبكن
ذوق ايتدكسه بونى دخى بيل كه * مثنوى * چونكه ساكن خواهدش
كرد از مرا * سوى ساحل افكند خاشاك را * چونكه دريا خاشاكى مرا
وحركتدن ساكن ايتمك ديليه جانب ساحله براغور خاشاك دخى حركتدن
قالور پس اقتضاء مشيت صور كائناتدن بريني اسكان اراده ايتدكده درياى
حياتدن اخراج وساحل مماته القا ايليوب صورت مز بوره حركتدن قالور
ومرة بعد اخرى * مثنوى * چون كشد از ساحلش در موج كا * چونكه
ساحل مماتدن موج كاه حياته جذب ايليه * مثنوى * آن كند با او كه صرصر

باكياه * باد صرصر كياهدنه ايدرسه امواج دریای حیات دخی ساحل عماتده
قالان خاشاك اجسامه او يلجه ايدر يعنى اجسام موتى حركته باشلر وكذلك
دریای مواج عشق سوزش عاشقی اسكان ديلسه كف تعينى جانب ساحل
بشريته نبذ ايدوب عاشق مسكينى جوش وخروشدن قاور وكبر وتحريك
ديلسه موج كاه عشقه جذب ايدوب قلب عاشق دریاكبی جوشه كلور
شعر ازين دريا اكراورا بجويى * توباوى واندركفت كوبى *
درين درياى بى پايان فتادم * سراندر قعراين عمان نهادم * ازين
درياكه افتادم يقين من * تراديدم كنون عين اليقين من * دم ازوحدت زدى
وعقل ورفتم * زتو آشفتم وهم ازتو كفتم * جدايى پيش ازين چيزى ندانم *
هم اينست صورت ومعنى بيانم * آه كيم عشق درياسى جوشدى موجلرى
باشدن آشدى عاشق بيچاره نك اختيارى النده دوشدى آه اى محرم عشق
عاشقك خود النده نه وار جهان كن فيكون بطونده وشونات كوناكون شين
غيبك كوننده ايكن ظهور وخفادن مستغنى اولان دریای محیط عشق مطلق
حسن وجمالن اظهار وصنع وكمالن آشكار ايتمك ايچون خلوتخانهٔ وحدتدن
پانهاده اولوب بى كثرت حدوث وقدم مظاهر كون وجود وعدمه تجلى
ايدوب كندو چشمنه جلوه ويردى وچونكه چشم عيوندن نظر ايتدى حسن
وجمالن لباس كوناكونده سير ايدوب هزاران روده جمالن كوردى ونامى عاشق
ومعشوق اولوب امواج تعيناتك كيمى وامق وعذرا وكيمى مجنون وليلى اولوب
امكان وواجب وفاعل وقابل واول وآخر وظاهر وباطن وسلطان وبنده وغنى
وفقير وآدم وابليس وبلعام وموسى ومؤمن وكافر وهاروت وماروت واملاك
وافلاك ودنيا وآخرت ونار ونور وجنت وحور وبالجمله مظاهر اسماء متضاده
ومجالئ تجليات مختلفه پديدار وجمله سى محمد عشقنه آشكار اولوب اكر هدايت
واكر ضلالت اكر طاعت واكر غوايت اول دریای احديتك امواج ارادتندن
حركته كلدى خلاصهٔ كلام اى دل بى نام * مثنوى * اين حديث آخر
ندارد بازران * جانب هاروت وماروت اى جوان * بوسوز آخر وانجام
طوتمز پس سمند كفتارى هاروت وماروتك جانبنه سوراى جوان

* باقى قصهٔ هاروت وماروت ونكال *
* وعقوبت ايشان در دنيا بچاه بابل *

هاروت وماروتك قصهٔ باقيه سى وانلرك دنياده نكال وعقوبت ايله چاه بابلده

معذب اولمه سى بياننده در معلوم اوله كه بابل ارض عراقده برشهرك اسميدركه
حالا خراب اولمشدر وموضع مزبورده حالا برقريهٔ صغيره واردر ديرلر وابن
حوقل ديركه بابل برقريهٔ صغيره در ولكن محل مزبورده ابنيهٔ عراق اولمغله
قدمندن اوتورى اقليم عراق ديديلر وملوك كنعانيين وبعض ملوك سالفه
موضع مزبورده مقيم اولمغله اثر بنالرى مشاهد اولوب قديم الايامده شهر
عظيم ايمش وبعضلر شهر بابلك اول بانيسى ضحاكدر ديمشلر وبختنصر دولده
مذكوردركه نمروذ جبار شهر بابلده برقصر شدادى بنا ايدوب عجب واستكبار
ايله اوتوررکن حق تعالى بر ريح عاصف ارسال ايدوب قصر مزبور منهدم
ونمروذ هلاك اولوب اول صرخك آوازهٔ تزلزل وصيت وصداى عاصفندن
السنهٔ ناسه تبلبل واقع اولوب هر برى برنوع لغت ايله تكلم ايتمكله موضع
مزبوره بابل تسميه اولندى ومداين ونصيبين وروها نمروذك بناسيدر وابراهيم
خليل عليه السلامى نمروذ بابلده آتشه آتمشدر وهاروت وماروتك محبسى اولان
چاه بابلده در وزمخشرينك ربيع الابرار نام كتابنده باب تجيده مسطوردركه
بابلده يدى مدينه وار ايدى كه هر برنده طلسم ايله برعجوبه وضع اولنمشيدى
يعنى * مدينه نك برنده برارض تمثالى اولوب اهل مملكتدن بعضى خراج وتكاليفى
ويرمكده ملكلرينه مخالفت وتعلل ايتسه لر ارض مزبوره اهالئ بلده نك اوزرينه
خرق انهار ايدوب شهرى صو احاطه ايدردى ومادام كه خراجن ادا
ايتميه لر موضع سيللى هيچ فردسده نادر اولميوب اداء خراج ايتدكلرنده
تمثال ارض سد اولوب شهر غرقدن خلاص اولوردى * ومدينهٔ ثانيه ده
برحوض اولوب فغان اول شهرك ملكى اهل بلده يى طعامه جمع ايتسه هركس
كوكلى ديلديكى اشربه دن كتوروب اول حوضه دوكوب جمله اشربه حوضده
بربرينه مختلط اولوردى پس هركس حوضدن ايچمك لازم كلدكده كندو
كتورديكى شربتى ايچردى * ومدينهٔ ثالثه ده برطبل وار ايدى بعضى كمسنه احوال
غائبى بيلمك ديلسه واروب اول طبلى اوررردى اكر غائب حياتده ايسه طبل اوتردى
واكر ميت ايسه صداى طبل اشيدلمزدى * ومدينهٔ رابعه ده برمرآة تمثالى
وار ايدى انك خاصه سى بو ايدى كه احوال غائبى بيلمك ايستين عورت مزبوره يه
نظر ايدردى غائب هرنه حالده ايسه ناظره كوستروب كأنه غائبى حاليله حاضر
كورردى * ومدينهٔ خامسه ده نحاسدن برقاز شكلى دوزلمش ايدى انك دخى
خاصه سى بو ايدى كه شهره ديار آخردن برغريب داخل اولسه قاز اوتوب

مطلب
مما يتعجب منه

اهل بلده جمله ایشیدرلر وشهر عزه بر غریب کلمش دیرلر ایدی * ومدینهٔ
سادسه ده خشبدن دوزلمش ایکی قاضی صورتی اولوب صو اوزرینه اوتورمشلر
ایدی ایکی کمسنه نك بر بریله خصومتی اولسه ذکر اولنان تمثاله واررلر ایدی
دعواسنده محق اولان صو اوزرنده یوریوب خشبدن اولان قاضیلرك یاننده
اوتوروردی ومبطل اولان یوریه میوب صویه باتاردی * ومدینهٔ سابعه ده برشجر
عظیم اولوب کولکه سی ساقندن تجاوز ایتمزدی فاما بر کمسنه واروب دبنده
اوتورسه بر کشی کولکه لنجك قدر سایه صالاردی و بو اسلوب اوزره ایکی اوچ
و بیك نفر آدمه وارنجه اول شجرك دبنه اوتورسه لر بیك آدمی دخی زیر سایه سنه
الوب بیك عدددن بر عدد زیاده اولسه سایهٔ درخت ساقنه عودت ایدوب
جمله کونشده قالورلردی و بالجمله حکماء سلف ریاضت وعزائله حروف لفظیه
ورقمیه نك ترکیب وافراد وطبایع واعدادنده اولان خواص واسراره واقف
اولمغله بونك امثالی اشکال وتمثال وضع ایدوب وطلسمات دوزوب نامه اعجوبهٔ
غریبه کوسترمشلردر پس ذکر بابل مناسبتی ایله بابلك بعض احوالن بیان
ایلدکسه کیرو صدده کلهلم یعنی مولانا خداوندکار بیورررلر که ❊ مثنوی ❊
چون کناه وفسق خلقان جهان ❊ می شدی بر هر دو روشن آن زمان ❊ چونکه
خلائق جهانك اول زمانده واقع اولان فسق وفجوری هاروت وماروتك
ایکیسنه دخی روشن اولدی یعنی وجه ارضده بنی آدمك ایتدیکی انواع فسادات
معلوملری اولمغله نوع بشردن امر خدایه بو وجهله صادر اولان معصیتدن
❊ مثنوی ❊ دست خاییدن کرفتندی زخشم ❊ خشمه کلوب ال لرندن الل رین
چینیزلردی ❊ مثنوی ❊ لیك عیب خود ندیدندی بچشم ❊ لکن خلقك
عیوبن کورن چشمله کندو عیبلرین کورمزلردی و بالجمله هاروت وماروت
فرمان الهی یی ناسی وناسخ اولیوب صوامع ملکوتده انواع عبادات ایله راسی
وراسخ اولمشلر ایدی ولکن جنس بشرده واقع اولان قبایح وفضایحه اطلاع ایله
قضا وقدردن غافل اولوب مرآت دیده دن عیب بین اغیار اولان کندولرك
عیوبی ایدیکن فهم ایتمدیلر وغیریلری بد کورمك کندولری نیك کردار کورمك
ایدیکن بیلمدیلر وابلیس اعتراضیله نه بلایه مبتلا اولدیغن فراموش ایدوب
❊ نظم ❊ بکس اندیشهٔ بدرا مبرزود * که چون ابلیس مانی در کف دود *
بد ازخود بین ونیکی را زخود بین * درون جان ودل عین احد بین * منی
دوت کند ازخانهٔ انس * فروماندی میان نورآن قدس * مفهومی کویاکه

کوش ایتمدیلر پس لاجرم کندو فعللری کندولره پسندیده کلوب (ونحن
نسبح بحمدك ونقدس لك) مفهومن سویلدیلر خبرلری بوقدر که دیدهٔ خود
بینلری مرآیای آدمی ده کندو عیبلرین کندولره کوستروب معنی کندولردن
نفرت ایتدیلر فلهذا حضرت مولانا من کل الوجوه اولانا تمثیل ایدوب
بیورررلر که مثلا ❊ مثنوی ❊ خویش در آینه دید آن زشت مرد ❊ اول مرد
زشت کندویی آینه ده کوردی و بو قیافت بدنه در دیو ❊ مثنوی ❊ رو
بکردانید ازآن وخشم کرد ❊ آینه دن یوزین دوندروب کندو عکسی اولان
روی زشته خشم ایلدی واول شکل قبیح کندونك ایدیکن بیلمدی پس کذلك
کندویی عاقل ودانا ونقش زیبا زعم ایلین ❊ مثنوی ❊ خویش بین چون
ازکسی جرمی پدید ❊ خود بین بر کمسنه دن چونکه مقتضای بشری ایله بر جرم
وزله کوردی فی الحال غضبه کلوب ❊ مثنوی ❊ آتشی دروی زدوزخ شد
پدید ❊ انك دروننده دوزخدن بر آتش ظاهر اولدی یعنی اول مجرم مسکینه
تهور ایدوب بره فاسد وکاسدسن بویله ایدرسن همی دیو انواع تقریع
وتوبیخنده نصکره حدتندن وجودینه صغمایوب بلکه اول مبتلایی عسلره
کوتروب رسوای جهان ایلدی و (عرض المؤمن کدمه) مضمونن ایشتمیوب خشم
وغضبدن آغزی کوپردی پس بر اهل مرحمت اول معجب وخود بینه تهور ایتمه
واول مجرم وجانی یه کندو کناهی یتر سندخی سر بر اولوب نار غضبه یاقه وعالمه
رسوای ایتمه دیسه اکا دخی غضب ایدوب ای جاهل وبی غیرت نه سویلرسن
حمیت اسلام قنده کتدی دیوب مذموم اولان غضب نفسانیسنه غیرتدر
دیو کبر ایله حمیتی فرق ایتمدیکیچون ❊ مثنوی ❊ حمیت دین خواند اوآن
کبررا ❊ اول خود بین غضوب کبر وتهوره حمیت دین او قور وکین وغرور
ایله ممکور اولدیغندن غافل اولوب ❊ مثنوی ❊ ننکرد در خویش نفس
کبررا ❊ کندوسنده نفس کافره نظر ایلمزای مستمع مستفید زنهار فهم درست
صاحبی اولوب کژفهم اولمه کیم مولانا قدس سره نك بو کلمات قدسیه لرندن
مرادی امر بالمعروف ونهی عن المنکردن امت محمدی مطلقا منع ایتمك دکلدر
زیرا (ولتکن منکم امة یدعون الی الخیر ویأمرون بالمعروف وینهون
عن المنکر) قول کریمی موجبجه معروف ایله امر ومنکردن نهی فرضدر
زیرا ظاهر امر وجوب ایچوندر پس امته برشی ایله امر وارد اولمق فرض
اولدیغنه اشارتدر فاما منکم امة قولنده واقع اولان من تبعیضیه دن فرض

مطلب
امر بالمعروف ونهی عن المنکر و درجاتهما

کفایه اولدیغنه استدلال اولنمشدر ودخی (کنتم خیر امة اخرجت للناس
تأمرون بالمعروف وتنهون عن المنکر) آیت کریمه‌سی امر ونهیك فضیلتنه
دلالت ایتمشدر زیرا امر بالمعروف ونهی عن المنکر ایله مخاطب اولنلر خیر امت
اولمه‌سنه قول من بور بیان کبیدر کما قال علیه السلام (افضل شهداء امتی رجل
قام الی امام جائر فامره بمعروف ونهاه عن منکر فقتله علی ذلك فذلك الشهید
منزلته فی الجنة بین حمزة وجعفر) وقال صلی الله علیه وسلم (ان الله تعالی لا یعذب
الخاصة بذنوب العامة حتی یری المنکر بین ایدیهم وهم قادرون ان ینکروه
فلا ینکرونه) پس آحاد مؤمنینك ممکن اولدیغی مرتبه بلکه معروف ایله امر
ومنکردن نهی اوزرلرینه واجبدر زیرا امر ونهی دین اسلامه نصرتدر فاما
عند البعض بونك صاحبنه عدالت شرطدر فاسق احتساب ایتمك جائز دکلدر
زیرا نفسی اصلاحنه قادر اولمیان غیریلری اصلاحه نیجه قابلدر دیوب
(ولن یستقیم الظل والعود عوج) قولنی تمثیل کتورمشلر اما علماء دین جواب
ویرمشلر که احتسابه عصمت شرط دکلدر اویله اولسه باب امر ونهی منسد
اولمق لازم کلوردی زیرا صحابه رضی الله عنهم دخی مع شرف حالهم معصوم
دکللر ایدی فلهذا قال سعید بن جبیر رضی الله عنه (ان لم یأمر بالمعروف ولم ینه
عن المنکر الا المعصوم لم یأمر احد بشیء) وبعض علما دخی احتسابه اذن امام
شرطدر آحاد ناسه لازم دکلدر دیمشلر ولکن بعض محققین قول من بوری
قبول ایتمیوب احتسابی اذن امامه شرط وتخصیص تحکمدر زیرا خصوص
من بورده ورود ایدن آیات واخبارك دلالتی عمومه دردیمشلر کما قال علیه السلام
(من رأی منکم منکرا فلینکره بیده فان لم یستطع فبلسانه فان لم یستطع فبقلبه وذلك
اضعف الایمان) پس خصوص عمومات من بوره تحتنه سلاطین دخی داخلدر
فکیف که انلرك اذننه مشروط اوله دیمشلر رحمة الله علیهم * منقولدر که عصر
مأمونده بر رجل عالم بلا اذن ناسه امر بالمعروف ونهی عن المنکره اشتغال ایتمکله
مأمون آگاه اولوب آنك احضارنه امر ایتدی پس مذکوری بر موجب فرموده
حضور مأمونه کتوردیلر مأمون ایتدی ایشتدم که بندن اذن یوغیکن سن خلقه
معروف ایله امر ومنکردن نهی ایدرمش سن واول حالده مأمون تختنده
اوتورمش ایدی اتفاقا رجل عالم نظر ایتدکده کوردیکم مأمونك تحت
قدمنده بر کتاب طوروب مأمون اندن غافل اوتورمش پس رجل عالم ایتدی
یا خلیفه ایاغك اسماء الله اوزرندن قالدر مأمون ایسه انك مرادن فهم

ایتمیوب یا رجل بو سوزدن مرادك نه دردیو سؤال ایلدی مذکور مأمونه اصلن
دیمیوب اوچ کره ارفع قدمك عن اسماء الله دیوب بعده ایتدی یا خلیفه چونکه سن
رفع قدم ایتمدك پس بن رفع ایده‌یم دیوب کتاب اولدیغی موضعه ایما ایلدی
مأمون مومی الیهه نظر ایتدکده کتابی کوروب تعظیم ایله قالدردی وبوزینه
کوزینه سوروب خجلتنه دوشدی بعده عالمه ایتدی بو کتابی خود بو محله بن
کتورمیوب اهل بیتم قومشلر پس بکا بوندن عتاب لازم کلمز باخصوص آیت
کریمه‌ده بزم شانمز وصف اولنوب (الذین ان مکناهم فی الارض اقاموا الصلوة
وآتوا الزکوة وامروا بالمعروف ونهوا عن المنکر) بیورلمشدر رجل عالم ایتدی
صدقت یا امیر المؤمنین فی الحقیقه سن کندو نفسکی وصف ایتدیککك کبی صاحب
مکنت وسلطنت سن ولکن بو بابده بزدخی سکا اولیا واعوان وانصاردن ایز
بو معنایی کتاب وسنته جاهل اولنلر انکار ایدرلر کما قال تعالی (والمؤمنون والمؤمنات
بعضهم اولیاء بعض یأمرون بالمعروف وینهون عن المنکر) وقال علیه السلام
(المؤمن للمؤمن کالبنیان یشد بعضه بعضا) اکرچه کیم سن سلطانسن ولکن سکا
قراءت ایتدیکیم کتاب الله وسنت رسولدر پس اکر کتاب وسنته انقیادك وار
ایسه سکا اعانت ایدنلرك سعیی مشکور اولمق کرکدر شویله که عدم انقیاد
واستکبار ایدرسك سنك عزت وذلتك ید قدرتنده اولان ذو الجلال والاکرام
ایشکی کورر وبر موجب کتاب وسنت عمل ایدن محسنلرك اجری عند الله ضایع
اولماز دیوب (ان الله لا یضیع اجر من احسن عملا) آیت کریمه‌سن اوقویوب
سوزی ختم ایتدی پس مأمون متأثر اولوب اول عالم عاملك کلام معجز نظامن
صد هزار تحسین ایدوب ایتدی ای عالم وفاضل حقا که سکا وسنك امثالکه
امر بالمعروف ونهی عن المنکر لا یقدر من بعد بزدن دخی اذن ورخصت وصد
بار اجازت دیوب تعظیم وتکریم ایله کوندردی پس مقصود نهی عن المنکرك
طریقی ندر وحیثیت دین نه وجهله در آنی بلمك کرکدر اولا منکر بلا تجسس
ظاهر اولمق کرك یوخسه برکمسنه او بنك قاپوسن قپایوب ستر معصیت
ایلسه آنی تحسس وعیوب ناسی تجسس جائز اولمیوب بلکه بر فحوای (ولا تجسسوا
ولا یغتب بعضکم بعضا) اولدخی منکراتدن بریسیدر پس بر مؤمن شرب خمر
وغصب اموال وبونك امثالی منکراته ارتکابی کورلسه نهی واجبدر فاما نهی
واحتسابك دخی درجاتی وار در ادنای درجات نهی بودر که منکرك منکر
اولدیغن جهلایه بطریق الرفق بیلدیرمك کرکدر مثلا مصلی صلاتنده تعدیل

اركان ايتميوب وركوع وسجودی علی نهج التجويز ايتمسه انی بو وجهله احتساب
كركدركه ای مؤمن قرنداش انسان مادرندن عالماً تولد ايتمامشدر بز دخی
اول حالمزده امور صلاته جاهل ايدك صكره علمادن تعلم ايلدك ايمدی صفت
صلوة وركوع وسجود وقيام وقعود بودر ديو لطف ايله تعليم ايدوب عنف
وقهر ايله بره جاهل بونه مقوله نمازدر ديمك تعليم واحتساب دكل بلكه عجب
وتكبردر * ودرجهٔ ثانيه وعظ ونصيحتدر يعنی مجرم اولان فعل منكرك منكر ايديكن
بيلوركن ايشلسه ونفسنی اندن اقلاع ايتمسه مثلا شرب خمر وغيبته اشتغال
ايتسه لايق اولان بودركه اول مجرمه آيات وعيدی اوقويوب وعذاب الهيدن
تخويف ايدوب لطفله سيرت صلحا واتقيايی وانلره وعد اولنان اجر وحسناتی
بيلديرمكدر وتوبه ويرمكدر وممنوع اولمازسه * درجهٔ ثالثه دن كوريلوب ای
فاسق وجاهل اللهدن قورقمازميسن ديو قول غليظ ايله تعنيفدر * ودرجهٔ
رابعه كسر ملاهی وشرابی دوكمك وخمر دستنی قيرمق ودار مغصوبه دن
غاصبی اخراج وبالجمله ايله تغيير منكر اتدر * ودرجهٔ خامسه تهديددركه بوندن
فراغت وتوبه ايتمزسك سنی عظيم دوكرين وضابطكه ضرب ايتديررم
ديمكدر * ودرجهٔ سادسه تحقيق وعيددر يعنی حد شرعی اجرادر * ودرجهٔ
سابعه مرتبهٔ عقوبت وسياستدركه حاكملره مفوضدر زيرا اكا هركس
جراءت ايلسه فساد وفتنه يه مؤدی اولور فلهذا احتساب اذن سلطانه
مشروطدر ديمشلر اما احتمال فتنه اولميان مرتبه ده هركس قدرتی مقدارن
دريغ ايتمامك كركدر ايمدی درجات احتساب معلوم اولديسه ارباب تحقيق
وضع شريعته ايكی سبب بيان ايدوب بريسی صلاح عالمدركه منهج انبيادر
وبرفحوای (ولكم فی القصاص حيوة) بومعنايی تأييد بيورمشدر وبری دخی
ذات عبودتك اثباتی وعز ربوبيتی اظهار ايچوندر واكر وعيد ووعد اولمسه
اكثر ناس سعی فی الوفا ايتمزدی وحد وقصاص اولمسه كيمسه كيمسه دن
قورقمازدی رقايق حقايق ايسه اهل علايق وعوايقدن غائبدر پس نفسی ايله
غيری بينی فرق ايتميان كمسنه نك قاتنده خير بله شر متميز دكلدر پس موافق
عقل وطبع اولان شريعت مطهره نك وضعی لازم كلوب امر بالمعروف ونهی
عن المنكر اقتضا ايلدی جعلنا الله من العلماء العاملين وحال بيننا وبين القوم
الفاسقين * ايمدی ای طالب هدايت نهی عن المنكر حالنده غضب وتهور
صفات نفسانيه دندر مقصود خود صيانت شرع متين وحمايت دين مبين

اولدقدنصكره حدود الهيه نه ايسه انی اجرا ايدرسن پس تهورك نه معنيسی
واردر باخصوص طرف مرحمت غالب كركدر يوخسه كندو نفس مرداركی
نيك كردار زعميله عيوب ناسی تجسس ايدرك برمؤمندن خطا ايله صادر
اولان جرمنه واقف اولديغك كبی صفت شيطانيه اولان عجب واستكبار ايله
خشم وغضبه كلوب اول مسكينی لوم وتشنيع ايتمك حمايت دين اولماز وكذلك
بن فقه واحاديث وكلام وعقائد اوقودم ديو علم اللهی انجق كندو علمكه
حصر ايتمك ايله عشق الهی ايله مست اولان مجذوبان ربانی وعارفان سبحانينك
فهم واذعانك ادراك ايده مديكی كلمات قدسيه ونكات سريه لرينه انكار ايله
بونلر حاشا كفر سويلدی حمايت دين ايچون كتابلرين آتشه يافق وكندولرين
اولدرمك كرك ديو بغض وعداوت ايتمك حق تعالی يه خوش كلمز وناسی تعييب
ايدوب كندوكه نزاهت اسناد ايتديكك ايچون حق جل وعلاسنی اندن اشد
برمعصيته مبتلا قيلوب واولياية دل اوزاتديغك ايچون دنياده دخی درلو درلو
رنج وعذابه اوغرايوب خسر الدنيا والآخرة اولورسن ايمدی نم روحم

مثنوی * حميت دين را نشان ديكرست * كه ازآن آتش جهانی
احضرست * صيانت دين وحمايت شرع مبينك علامت آخر ونشان ديكری
واردر اول دخی غيرت وحميت رنور آفتاب طلعتدركه انك تابشندن جهان
وجهانيان مستغرق نور هدايت ونور اخضر پر اثمار امن وسرتدر يعنی
حمايت دين واوامر شرع مبين علت غائيهٔ مكونات وسيد وسند موجودات
عليه اكمل التحياتك مطلع خورشيد رسالتلرندن ظهوره كلوب جهان وجهانيان
انك نور هدايت وتابش محبتلريله رونق بولمشدر پس سالكان راه طريقت
وعارفان اسرار معرفت ووارثان انوار حقيقت اولان كمل عاشقان دخی
برمصداق (كلكم راع وكلكم مسئول عن رعيته) اغياردن قطع نظر احتسابی
مملكت تنلرنده اولان جوارح وقواسی رعيتنه ايدوب (يا ايها الذين آمنوا
اتقوا الله ولتنظر نفس ماقدمت لغد واتقوا الله) فرماننده اولان تنبيه
وتأكيددن يقظان اولمغله ماسوی اللهدن توبه ومراقبهٔ تامه ايله قلبلرينه
نور حكمت لمعان ايدوب جوارح وقواسن بر بريوقلايوب نفسلرين احتساب
ايدرلر والهام ربانی ايله بيلورلركه نفوسدن آخرته تقديم اولنان عملدر
عمل ايسه ايكيدن خالی دكل يعنی يا حسناتدر وياخود سيئاتدر پس برفحوای
واتقوا الله تنقيص سيئات وتكثير حسنات ايچون توبه وعزيمت ايله نفسلرينی

مطلب
در محاسبهٔ نفس

سيئه‌دن نهی ايدوب نفسلرينه سوء ظن ايدرلر ونعمتی فتنه‌دن فرق ايچون
كندولرينی محاسبه‌يه چكوب حق سبحانه وتعالينك محض فضلندن اعطا
بيور بلان نعمت ايله جنايت نفسی مقايسه ايدوب كوررلر كه حق نعمت شكر
ايكن نفس غالبا كفران ايلمش پس شكر نعمتدن اولان حسناتی دخی باب
سيئاتدن اولان كفران ايله وزن ايدوب قنغيسی اغلب ونه جانبك كفه‌سی ارجح
اولديغن حساب ايدرلر كوررلر كه نفس شره ميل ايدوب اصلا وقطعا خالصا
لوجه الله خير عمله قادر اولمامش اول حالده (ان النفس لامارة بالسوء) معناسنه
متفطن اولوب نفسلرينه كمال حزم ايله (الاما رحم ربی) فحواسنجه حقدن مدد
وعنايت ورحمت ومغفرت وتوفيق وهدايت رجا ايدرلر ونفسنه حسن ظنله
عين كورمك محال ايديكن فهم ايدرلر ونعمتی فتنه‌دن تميزه مهتدی اولوب
كوررلر كه نعمت ايله غيره ميل ايتميوب مشاهدهٔ حقه مانع اولمزسه نعمتدر
وشويله كه نعمت من بوره قلبی حب ذاتيدن آيروب ماسوايه ميل ايتديرسه
صورت نعمتده نقمت واستدراج وعقوبتدر پس فتنه‌دن فرار ايدوب حقه التجا
ايدرلر وبوندنصكره طاعاتی احتساب ايدرلر كوررلر كه اوزرلرينه تكليف اولنان
فرايض وواجبات حقك محض عطيه ومنتی ايكن نفس جاهل كندويه
طاعات اسناديله بن مستحق اجر اولورم ديديكی لغو ايمش زيرا جنايت ايدرسه
نفس كندويه ايدوب ذاتنی عقوبته عرض ايتمش اولور وبوبابده نفسك
وجها من الوجوه محل معذرت اوله جق برشيئی قالماز وطاعات نفسدن حقه نسنه
عايد اولميوب (من عمل صالحا فلنفسه ومن اساء فعليها) معناسی آشكار اولور
پس غرض نفسانی ايله صورت طاعتده نفسدن هرنه مقوله عمل ظهوره كلورسه
نفس اندن راضی اولديغيچون جمال وحدته حجاب اولوب جمله‌سی من حيث
الحقيقه معصيت اولور زيرا نفسك طاعات مرضی بهاسی رضای حق اولمز
مع هذا نفس غافل طاعت مغشوشه سيله عهده وفا وحق اللهی كما هو حقه
ادا ايدوب شكر نعمتی يرينه كتوردم زعم ايدر هيهات هيهات ای نفس بايندار
قنغی طاعتكدر كه حقه لايق وعهده وفا اوله پس نفس پرمعصيت بووجهله
جنايت آلوده ايكن خلان مؤمنيندن برينی معصيت ايله تعييب وتعيير ايلمك
نفسنی اول معصيتدن تنزيه ايتمك وعصمتنی اعجاب ايتمك ونفسدن راضی اولمق
وكندوينی اندن خير او كورمكدر بوتقديرجه سنك معصيتك اول تعييب ايلديكك
كمسنه‌نك معصيتندن اكثر اولور وهم اول معصيت سنك نفسكه راجع اولوب

بلكه سكا اندن افحش واعظم برمعصيت واقع اولور زيرا حق تعالی قادردر كه
اول عاصی قولنی عفو ومغفرت ايدوب وسنی اندن اعظم معصيت ايله عقوبت
ايليه پس عارفلر احتساب نفسه بووجهله دقت ايدوب عيوب اغياری كورمز
دينی حمايت ايتمكله حالنه مشغول اولوب اوقاتنی ماسوايه صرف ايتمز وحالنی
ستر ايدوب غيرتندن نفسنی رجا وعطايه تعليق ايتمز وعين خداينی غين كثرت
وسر بنی ربن انانيت ستر ايتمز فلهذا حق جل وعلا دخی اول عبد خاصی اوزرينه
غيرت ايدوب انك حالنی اعين ناسدن ستر ايدر و(اوليائی تحت قبائی لايعرفهم
غيری) ديوب عزت وقربت ونور محبتلری ايله آيينهٔ قلوبی طولديرر وسموات
وارضی انلرك يوزی صوينه طور غورر ايمدی بنم روحم مردان خدانك
احتسابنی بويلجه اولور ودينلرينی بويلجه حمايت قيلور پس بومرتبه‌يه كورهٔ سنك
ديديكك حيت دين نه جهتدن حيت اولور فهم قيل ﴿ نظم ﴾ ببازی
نيست اسرار دوعالم * توبازی می شماری سر آدم * چرا برنقش خود مغرور
كشتی * ازآن تواز وصالش دور كشتی * زهی نادان كه خود دانا شماری *
زشرم حق كجا سرمی برآری * الحاصل هاروت وماروت دخی كندولرينی
تنزيه وجنس بشری معصيتلر ايله تعيير واعجاب عصمت ايتدكلريچون انلره
عتاب ومستمعينه خطاب ايدوب ﴿ مثنوی ﴾ كفت حقشان كرشما روشن كريد *
حق تعالی ملائكه‌يه ايتدی اكرچه سز روشن كروكدردن خالی زياده نورانی
سز ولكن نور انيتكزه افتخار ايدوب ﴿ مثنوی ﴾ درسيه كاران مغفل
منكريد * بشريت ايله مغفل ونفس وشهوت ايله مقفل اولان كناه كارلره
چشم عيب بين ايله نظر ايلمكز بلكه سزك قدس ونزاهت وكمال نورانيتكزه
لايق اولان بودر كه اهل دل اولان ارباب صفا كبی ﴿ مثنوی ﴾ شكر
كوييد ای سپاه وچاكران * رسته ايد از شهوت واز چاك ران * شكر ايديكز
ای بنم لشكر غيب وعباد مقربلرم كه عقل صرفدن خلق اولنوب نفس وشهوت
وآلت فسق وغوايت اولان فرج باشناعتدن قورتيلوب اكل وشرب وخواب
وجماع قيدندن خلاص اولمش سز يوخسه بونی محقق بيليكز كيم
﴿ مثنوی ﴾ كرازآن معنی نهم من برشما * اكر طينت بشرده اولان معنادن
بز سزك تركيبكزه تعبيه ايديدك بلاشك ولاشبهة ﴿ مثنوی ﴾ مرشمارا
بيش نپذيرد سما * آرتق سما سزی قبول ايلمزدی يعنی اسفل طبيعتده منكوس
الرأس اولوب وسربكز پايكردن آغر كلوب افلاكه عروجدن محروم اولوردیكز

وثقيل مطلق اولمغله مركز بشريتك اوزرينه دوشرديكز پس چشم
بصيرتكزدن پردهٔ افتخاري كشاده قيلكز كيم ﴿مثنوى﴾ عصمتي كه مر شمارا
در تنست * اول عصمت وطهارت وقدس ونزاهت كه سزك ذاتكزده موجوددر
سزك كنديكزدن اوليوب بلكه ﴿مثنوى﴾ آن زدكس عصمت وحفظ
منست * اول برفحواى (المعصوم من عصمه الله) بنم حفظ وعصمت وقدس ونزاهتمك
عكسيدر پس چونكه سزى محض فضلمدن مظهر قدس ايتدم سز دخي
حقيقت حالدن آكاه اولوب ﴿مثنوى﴾ آن زمن بيند نه از خود هين هين *
اول عصمت ونزاهتي بندن كوريكز زنهار وزنهار كنديكزدن كورمكز كه
﴿مثنوى﴾ تانجربد برشما ديولعين * حتى ديولعين وشيطان رجيم سزك
اوزريكزه جراءت ايدوب غلبه قيليه ﴿نظم﴾ چنان ابليس بردركاه مى بود *
كه از احوال شان آكاه مى بود * همه طاعات او بر هم نهادند * زاستغناى
حق برباد دادند * مبر فرمان شيطان وتوكل بين * وكر فرمان برى تورنج
و ذل هين * مبر فرمان اووشاد دل باش * بكل فارغ زنقش آب وكل باش *
خراباتى شو وكلى برافكن * كذركن هم زما وهم توازمن * آه اى دل آكاه
الله تعالى نه عيب بين اول نه خود بين اول هر نه حسنات كه واقع اولورسه
محض عنايت ربانيه بيلوب حقه شكر قيل والاقدس وطهارتده ملك مرتبه سنه دخي
نائل اولسك نورى پرتودن بيلمدكدنصكره هاروت وماروت كبي چاه مظلم طبيعته
دوشوب قرب وحدتدن دور اولورسن و پيرروشن دلدن يوزدوندروب
كنديكه كمال اسناد ايدرسك پرتونوردن مهجور قالورسن مثلا ﴿مثنوى﴾
آنچنان كه كاتب وحى رسول * ديد حكمت درحود ونور اصول * انجلين
اولورسن كه قصه سى سبق ايدن كاتب وحى رسول پرتو نور رسالت اولان
حكمت ونور اصولى كندوده كوردى وعكس جمال محمدى اولديغن فهم
ايدهميوب حماقتدن ﴿مثنوى﴾ خويش را هم صوت مرغان خدا *
مى شمردآن بد صفيرى چون صدا * كندوسنى طوطيان روضهٔ وحدت
و بلبلان جنت احديتدن اولان حبيب خدا ايله هم صوت وهم زبان عد
ايلدى اول خود مانند صدا برصفيرايدى يعنى نواى بلبل كوهه عكس ايتدكده
كوهدن دخي اكا مشابه صدا ايشيديلور فاما اكا بلبل ديمز وكذلك بعض صيادلر
كندولرينى مرغانه تشبيه ايدوب قرش كبي صفيرلر اورر ولكن مرغانك
ايتديكى صفيردن مرادلرى نه ايديكن فهم ايتمز طائفهٔ مقلده دخي كرچه

مطلب
قياس المقلد اولياء
الله تعالى بنفسه
وشرح كلامهم

مردان خدايه مشابه نيجه كلمات سويلرلر ولكن معناسنى ذوق ايتمزلر پس
كاتب وحيدن صادر اولان پرتو وحى دخي ذكر اولنان صدا كبي ايدى مجرد
صدا ايسه عين وحى اولمز پس هر تصوف وعرفاندن دم اورن ونظم ونثر ايله
بو فقير ونامراد كبي كتابلر طولديرن مردان خدادن اولمز دريغ وحيف اكا كه
كندويى برمرد خدا سايه سنده طوتميوب بشقه برآدم اولدم قياس ايليه
واولياى آكاهك ذوق وشهود ومقتضاى حب ودود ايله درياى عشقدن
ساحل كفتاره منتبذ اولان دررقدسيه لرينى عربى وفارسى فوتيله تحت
اللفظ نه ديمكدرلغتى بيلوب وانكله كندويى خلقه صاتوب خوش كشى كچينه
ولكن جميع كتب تصوفى اوقوسه مادام كه سبوى وجودى درياى عشق ازلى اولان
مرداكله پيوسته اولميه وبادهٔ محبتى ايچوب مست اوليه هركز انلرك كلمات
قدسيه لرى فهم اولنمق احتمالى يوقدر ﴿نظم﴾ ابن به تبديل نفس
اماره ست * تاشود ماه آنچه استاره ست * چونكه كردد زخود تمام آكه * عرف ربه
شود آن كه * چون مس كاز كيمياشد زر * ياچو قطره كه شد زيم كوهر *
شيخ خودرا چون از صفادانى * بي بجا بي خدا يادانى * طوته لم كه اى مقلد
﴿مثنوى﴾ لحن مرغان را اكر واصف شوى * مرغان بوستان الهى اولان
مردان وعارفانك لحن وآواز واصطلاح وعباراتنى واصف اولمش سن
ولكن اصطلاح بيلديكك نه بي مفيد ﴿مثنوى﴾ بر مراد مرغ كى واقف
شوى * مراد مرغه نچن واقف اولورسن ﴿مثنوى﴾ كربيا موزى صفير
بلبلى * اكر بلبله منسوب صفيرى اوكرنه سن ﴿مثنوى﴾ توچه دانى كوچه
دارد باكلى * سن نه بيلورسن كه اول بلبل كله نه كفتار ايدر وعشق بازلقده
نه كار طوتر ﴿مثنوى﴾ ور بدانى باشد آن هم ازكمان * واكر بيلورسك اول
بيلديكك دخي كمان وظن قبلندن اولور مثلا سنك بيلديكك ﴿مثنوى﴾
چون زلب جنبان كمانهاى كران * دوداغك حركتندن صاغرلرك ظن
وكمانى كبيدر يعنى بعض كران كوشلر متكلمك جنبش لبندن تخمين ايله
سويلديكن فهم ايتدم زعم ايدر ولكن تخمينى واقعه موافق اوليوب متكلمك
سؤالنه جواب ويرمك لازم كلسه ناچسبان سويليوب كوشنده صمم اولميانلر
قتنده مضحك ومسخره اولور پس جذبات رحمانيه دن بي بهره وافسرده
دل اولان يخ پاره لرك اسماع جانلرنده صمم اولمغله نغمات عنادل كلزار وحدت
وكلمات طوطيان اشجار قدس محبتى بعض كتب ورسائلده كوردكلرنده جنبش

ایدن معنای کفتاری فهم ایتدم زعمنده اولان صاغرلر کبی بونلر دخی کأن اول
کلمات روحیه ونکات الهامیه یه ظن وحسبانلریله معنالر ویروب بلکه نیجه سنه
شروح وحواشی یازارلر وکاه وزن وقافیه دوزرلر ومعانئ مستقیمه سنی بوزوب
کندولرك توجیهات سقیمه سنه حمل ایدرلر پس تحریرات ظنیه لری اصحاب
کشف وشهودك مشهودلری اولدقده اول مقلد اصم نه مقوله تخیلات فاسده
ایتدیکی معلوملری اولوب عند الاهالی رسوای ایتدیکلرین فهم ایترلر فیضی
نه خوب سویلمش ﴿ شعر ﴾ آنچه طرازد زبان وآنچه نکارد قلم * آن همه
حرف دغل وین همه نقش دغا * درره ادراك تو ماند معطل زکار * جمله
عقول ونفس جمله حواس وقوا * فرقهٔ اشراقیان دررهت آشفته سر * زمرهٔ
مشائیان دررهت افکار پا * دشت طلب پرسراب ریك هوا دل نشین * غول
هوس راه زن افعئ غم جان کزا * عقل درین کفت وکو فکر درین جست وجو *
قد سمع القهقه قد رجع القهقرا * علم تو آنجا که شد پرده نشین بطون * هست
مطالب درست هست دلائل رسا * ایمدی برکمسنه نك مرآت قلبی صیقل
جذبات ایله تصفیه وعلوم لدنیه ایله تجلیه اولنمدقدنصکره فرض ایده لم
که انك تخیلات فاسده سنه بعض ساده دللر بارك الله ای عارف نکته دان
دیوب صفیر نطقنی نغمات بلبلان حقیقته تشبیه ایتمشلر وجماهیر عصافیر کبی
آنك دام تزویرینه دوشمشلر فاما بو خود تملقدن کندویه نه حاصل بلکه کندو
جهلی کندویه یتمز بر بلوك ساده دللری دخی بندنه قید ایدر انك حسن حالنه
شهادت ایدن ارباب ذوق ووجدان کرکدر ایمدی بنم روحم ﴿ نظم ﴾
تو برهان داری تو تقلید مشنو * ازین پس جز که بر توحید مکرو * تو برهان
داری اندر عین توحید * نمی کنجد سخن اینجا بتقلید * تو برهانی وکفتارت
بقینست * که جان ودل تراخود پیش بینست * یکی ره بود چندین اندرین
راه * بجا غافل ازو کردید آکاه * کسی آکاه این معنی درآید * که ازجان
دوستدار رهبر آید * پس ای مستمع مستفید چونکه مردان خدانك کلماتی فهم
اولنمز ایش ایمدی عبث سویلمشلر وبیهوده یازمشلر دیمه حاشا انلر عبث شی
سویلمزلر جمله تحقیقلری الهام ربانی وسوزلری طریق حقه دعوتدر ولکن
کتابلرنده اولان دعوتلری طالبان الهی بو کلماتی اشیدوب * ع * این
شنیدی موبمویت کوش باد * وفقنجه نور محبتك آفتابی اولان افضل زمان
ومرشد اکمله تشبث ومرآت قلبی اندن تصفیه ایدوب مجرد قیل وقاله قید

اولمکز ومرشد کاملك تربیه سی مجرد قال ایله اولیوب ذوق وحال ایله اولدیغن
بیلکز وانلری قلبکزده طلوع ایدن نور محبتدن سچیکز دیمکدر پس پرتو نور
پیردن آینهٔ قلبی مجلی برعاشق باصفا انلرك کلمات قدسیه لرین اوقویوب دم عیسی
نفسلریله آتش عشقی مشتعل اولسه انلرك روحانیتلری دخی ذوق ایدوب
* ع * آب حیوانست خوردی نوش باد * دیرلر و بلکه روحانیتلری کلماتنی
اوقویان مجذوبده بروز ایدوب انك لساندن اوقویان وعیننددن نظر ایدن
ودروننده جوش وخروش ایدوب نیجه معانی مشاهده قیلن وابرازه اذن
ویردیکی مرتبه کلمات اجمالیه یه البتهٔ تفصیل کیدیروب شرح وبیان ایدن
صاحب کتابك کندوسی اولوب سالك مجذوبه روحانیتی ایله ترقی ایتدیرر
ومجذوب مذکور دخی انك قدمی اوزره ظهور ایتمش اولور وکاه اولور که
اوقویان کندودن اکمل ایسه انك روحانیتی من حیث البروز بوندن تحصیل
بعض کمالات وترفیع انواع درجات ایدر واهل کشف وشهود میاننده
بو معنایه بروزات روحیه دیرلر و بروزات نفوس کامله یه مخصوصدر ولکن اطوار
بروزاتده تفاوت کثیره واسرار لکوناتده تنوعات متوافره واردر مثلا جمله دن بری
بودر که کاه اولور که نفوس کامله وارواح فاضله دن جم کثیرك روحانیتلری
من حیث البروز شخص واحدك تربیه سنه تعلق ایدوب جمیع بروزات متعلقیله
نفس واحده مثابه سنده اولوب جسد واحدده اولان نفس متحد به تصرف
ایتدیکی کبی شخص واحدی تربیه ایدرلر اما بروزات مزبوره دخی یا بودر که
شخص واحدده دفعهٔ واحدة بروز ایدر و یاخود اعوام عمرندن آخرینه
وارنجه و یاخود بروقت معینه دکین بطریق التدریج والتعاقب بروز ایدر و یاخود
روح کاملهٔ واحده اشخاص کثیره نك تربیه سنه تعلق ایدوب اشخاص
مزبوره اول روح کامله ویاخود شخص واحد اول ارواح فاضله نك تربیه سیله
انواع کمالات واطوار حالات واصناف مقاماتی استکمال ایدوب اقسام علوم
ومشاهدات وصنوف معارف وادراکاته متفضل ومتجمل واکمل کمل اولور
وهمچنان اول نفوس فاضله وارواح کامله نك روحانیتلری دخی بو شخص
فاضل وفرد کاملدن استکمال ایدوب مثلا بربرینه مقابل اولان مرایای متکثره نك
بعضنده اولان صور واشکال الی غیر النهایه بربرینه منعکس اولدیغی کبی
کمالات مزبوره دخی اول فرد کاملك مرآت قلبندن ارواح مبرورهٔ بارزه نك
مرایای نفوسنده عکس ایدوب بوندن انلره وانلردن بوکا لا یعد ولا یحصی
عکوس تجلیات الهیه لمعان ایدر زیرا تجلیات الهیه یه غایت واسرار ربانیه یه

نهایت یوقدر ابد الآباد ارواح کامله بو اسلوب اوزره تجلیات سرمدیه
مشاهده سندن خالی اولیوب بر کوردیکن بردخی کورمزلر وشخص مربوب
خوابه وارسه صحبت والفتی ذکر اولنان ارواح بارزه ایله اولور ومشکلات انلر
حل ایدر وجمله سنده بروز ایدن حقیقت محمدیه اولوب جمعیة الجمعیه روح محمدی
علیه صلوات الله اولور اکرچه کیم ارباب کشف وشهوده بروزات مزبوره
مقرردر ولکن اکثری بونك علمنه واصل وسر بروزاته فائز ونائل اولیوب بروزك
بروز ایدیکن فهم ایتمزلر بلکه دلم مزبور وسرمذ کوره فائز اولان حق سبحانه
وتعالی کمال فضل واحسانندن استصفا بیوردیغی عباد اصفیاسیدر که اعیان
ادوار جمالیه و یاخود اعیان اکوار جلالیه دن اولوب کمال احاطه ووفور قدرت
وشمول حکمت ایله متحقق اولان اکمل کملاردر کما قال بعض الکمل اعلم ان الشخص
الفاضل والفرد الکامل ربما یکمل الشخص الواحد والاشخاص المتعددة حالة
التعلق بالنشاءة العنصریة من غیران یفارق البدن الخاص المخصوص سواء
کانت تلك الاشخاص او الشخص الواحد احیاء واموانا فیستوی عنده الحضور
والغیبة فهذا الکشف من خصائص الوقت الذی تخصصت به ایاه بتعلیم
الله العزیز الحکیم واشهاده الحاصل احوال بروزات اصحاب مشاهد اتك
ذوق ووجدانلرنده امر محقق اولوب شیخ اکبر قدس سره الاطهر فتوحات
مکیه ده وفصوص الحکمده فص الیاسیه ده تحقیق وسعد الدین حمویه
وسید علی همدانی واعزهٔ نور بخشیه واکمل بیرامیه اطوار بروزده چوق
اسرار اظهار بیوروب جزؤی کل ایله تکمیل وفرعی اصله الحاق ایچون همت
علیه ایدوب افراد مجموعدن هر برفرد صورت جمعیه ایله متحقق اولمغه
سعی بلیغ ایتسونلر دیو هر بری ابلاغده قصور قومامشلردر ملا فناری
علیه رحمة الباری اشبو ابیات شریفه یی نه خوب دیمشدر ❊ شعر ❊ الا ان
ارشاد النبوة والهدی * کارشاد اصحاب الولایة والتقی * لتکمیل جزء کله حال
عوده * والحاق فرع اصله منه قدبدی * فذلك شأن الکل من حیث جمعه *
لاسماء مجموع الامور مفردا * وهذا لسان جامع لشؤنه * بکلیه فالفرع منها
تعددا * یعود عقیب الانسلاخ جمیعها * الی اصلها بالصبغ والحکم ابدا *
بان زال اعیان الفروع باصلها * وتمیزها باق علیها مؤبدا * فافراد جمیع الامور
کأنها * حقیقة روح کامل جامع الهدی * اما بصرلرنده دیدهٔ شهود وقلبلرنده
نور حکمت ودود اولمیان غافللر ظن وکمان ایله تخیلات باطله ایدوب ارباب

وجدانك بروزاته اولان تحقیقاتی تناسخ وهم ایدوب دوروتسلسله کوتورمشلردر
ایمدی بنم روحم کرچکدن عاشق وطالب صادق ایسك برمرشد کامله بندهٔ
واثق اولوب انك نور محبتی ایله مرآت قلبی کدورات وهم وکماندن مصفا
وظلمات چون وچرادن مجلی ایدوب بعده کلمات محققینی کوش جان ایله
اصغایه استعداد حصوله کتور وعجب وپندار دن کچوب طریق حقه طالب
واهل درده راغب اول یوخسه سن قنده واهل مشاهداتك کلماتنی فهم ایتمك
قنده آه کیم سلطان ولد بیورمشدر ❊ نظم ❊ زسی اندرین بقیل وبقال *
سر این باز جوی ازره حال * بی چنین حال اکر کنند دعوی * دانکه
دعوی اوست بی معنی * هرکه اواز سماع مست نشد * وزخوشی وطرب
زدست نشد * منکرش دان اکرچه کرد اقرار * سخنش را بیك جوی مشمار *
معنی دیکراین بود ای جان * هست نوری درون دل پنهان * چیزهارا
بدان کند تمیز * نشود زونهان بعالم چیز * نور خودرا چو بیند آن جویا *
دیده باشد خدایرا پیدا * معنی دیکران بود که ولی * هست ازمعرفت غنی
وملی * ذات اوسر بسر همه نورست * زینت جنتست وهم حورست *
سجده کاه ملك شده قدمش * می دمد نور کبریا زدمش * دانش اوست دانش
یزدان * هیچ منکر بخویش اورادان * فلهذا کاشف انوار اسرار مولانا
خداوندکار قید بند ظن وکمان اولان ارباب حسبانه تمثیل ایچون اشبو حکایتی
ایراد ایدوب بیوررلر که

❊ بعیادت رفتن کر برهمسایهٔ رنجور خویش ❊

صاغرك شکسته ورنجور اولان همسایه سنك عیادتنه کتمسیدر یعنی نقل
اولنور که ❊ مثنوی ❊ آن کری را کفت افزون مایهٔ ❊ برتوانای پرسرمایه
و برنای افزون مایه بر صاغره ایتدی ❊ مثنوی ❊ که ترا رنجور شد همسایهٔ ❊
که سنك همسایه ك خسته اولدی ایمدی ای کر عیادت مرضی اکرچه فرض
کفایه در فاما سکا فرض عین مثابه سنده اولمشدر زیرا جار ملاصقکدر
دیوب عیادته ترغیب ایلدی ❊ مثنوی ❊ کفت باخود کرکه باکوش کران ❊
صاغر کندو کندویه ایتدی بو کوش کران ایله طونه لم عیادته وارمشم
❊ مثنوی ❊ من چه دریابم زکفت آن جوان ❊ بن اول جوان رنجورك سوزندن
نه معنی فهم ایدرم ❊ مثنوی ❊ خاصه رنجور وضعیف آوازشد ❊ علی الخصوص
اول جوان رنجور وآوازی ضعیف اولمشدر بن ایسه شد صوته محتاج ایکن

خسته‌نك كفتار نرم وآواز ضعيفن ايشتمك نيجه ممكندر ﴿مثنوی﴾ ليك
بايد رفت آنجا نيست بد ✵ ولكن نه چاره لابد اول خسته‌نك اوينه وارمق
وخاطرين صورمق اقتضا ايلدی نهايت بوكا برتدبير كركدر مثلا عيادته
واروب رنجورك پرستش خاطرنه مباشرت ايتديكمده ﴿مثنوی﴾ چون
ببينم كان لبش جنبان شود ✵ چونكه خسته دوداغنك دپرنشين كوردم
﴿مثنوی﴾ من قياسی كيرم آن راهم زخود ✵ جنبش لبندن بن دخی كندمدن
برقياس طوتم وظن غالبم ايله اكا جواب ويروب محتملدر كه اصابت ايدم
عادتا خسته عيادتنه وارلدقده خود خسته‌يه ندر حالك ديرلر پس بن دخی
مراسم عيادتی رعايت ايدوب بعد السلام رفق وملايمت ايله ﴿مثنوی﴾
چون بكويم چونی ای محنت كشم ✵ چونكه ای محنت كش اولان همجوارم
مزاج شريف وطبع لطيفك نيجه درديم ظاهر حال بودر كه ﴿مثنوی﴾
او بخواهد كفت نيكم ياخوشم ✵ يابودر كه الحمدلله شمديلك برمقدار ايوجه‌يم
وياخود خوشجه‌يم ديسه كركدر ﴿مثنوی﴾ من بكويم شكر چه خوردی ابا ✵
بن دخی ديه‌يم كه الشكرلله اطعمهٔ متنوعه‌دن نه مقوله آش يرسن ظاهرا ضررلو
اولان طعامی يمجك دكلدر پس مقرردر كه ﴿مثنوی﴾ او بكويد شربتی
ياماش با ✵ اول دخی فلان شربتی وياخود ماش چورباسنی يدم ديسه كركدر
﴿مثنوی﴾ من بكويم صح نوشت كيست آن ✵ از طبيبان پيش تو كويد فلان ✵
بن دخی صحا وعافية نوش جان اولسون پس اطبادن حضوركزه كلان كيمدر ديه‌يم
اول دخی فلان طبيب كلور ديسه كركدر پس اول زمانده جواب باصواب بودر كه
خسته‌نك قلبنه قوت ويرمك ايچون ﴿مثنوی﴾ من بكويم بس مبارك پاست او ✵
بن ديه‌يم كه بارك الله اول طبيبك قدمی غايتله مباركدر ﴿مثنوی﴾ چونكه
او آمد شود كارت نكو ✵ چونكه اول طبيب كلدی سنك كارك نكو وهموار
اولور زيرا كه بالدفعات ﴿مثنوی﴾ پای اورا آزموده‌ستيم ما ✵ انك قدوم
قدمنی بز تجربه قيلمشز وبويله تحقيق ايتمشزدر كه ﴿مثنوی﴾ هر كجا می شد
شود حاجت روا ✵ هر قنده كيتديسه حاجت روا اولور وبالجمله صاغر
انواع فكر وملاحظه ايله ﴿مثنوی﴾ اين جوابات قياسی راست كرد ✵ بو جوابات
قياسيه‌يی راست ايلدی وبلاتردد عزيمت قيلوب ﴿مثنوی﴾ پيش آن
رنجور شد آن نيك مرد ✵ اول رنجورك حضورينه كيتدی اول نيك مرد
ومقدما اولان قياساتی اوزره سلام ويروب ﴿مثنوی﴾ كفت چونی كفت

مردم كفت شكر ✵ ايتدی ندر حالك خسته ايتدی مددا اولدم صاغر ايتدی
الحمدلله والشكرلله پس رنجور محنت كش صاغردن مناسبتی يوغيكن شكر
لفظنی ايشتدكده ﴿مثنوی﴾ شد ازين رنجور پرآزار ونكر ✵ رنجور
بوسوزدن پرنكر وآزار اولدی يعنی آزرده دل اولوب صاغرك شكر ديديكنه
عجبه قالدی وغايت كوجنه كلوب المندن كندی كندی‌يه ايتدی نه غريب
حالدر ﴿مثنوی﴾ اين چه شكرست او مكر با ما بدست ✵ بونه مقوله
شكردر وار ايسه بو كشی مكر بزم ايله بددر يعنی قلبنده بزه عداوتی واردر
زيرا عداوتی اولمسه بن اولدم ديدكده اول شكر ايتمزدی فی الحقيقه اغرب
دكلميدر ﴿مثنوی﴾ كر قياسی كرد وآن كژ آمده است ✵ اكرچه كيم كر برقياس
ايلدی ولكن قياسی كژ اولمشدر زيرا شكری محلنده ديميوب ياوه كولك ايلدی
فاما صممی قباحتنی فهم ايتديرميوب ﴿مثنوی﴾ بعد ازآن كفتش چه خوردی
كفت زهر ✵ اندنصكره صاغر خسته‌يه ايتدی نه يدك خسته ايتدی زهر يدم
نه يسم كركدر ديدی ﴿مثنوی﴾ كفت نوشت باد افزون كشت قهر ✵
صاغر نوش جان اولسون ديدی خسته‌نك قهری زياده اولدی ﴿مثنوی﴾
بعد ازآن كفت از طبيبان كيست او ✵ اندنصكره صاغر ايتدی اطبادن قنغيسيدر
اول ﴿مثنوی﴾ كه همی آيد بچاره پيش تو ✵ كه علاج ايچون ملازمت
ايدوب سنك يانكه كلور ﴿مثنوی﴾ كفت عزرائيل می آيد برو ✵ المندن خسته
ايتدی عزرائيل كلور يقل كيت هی صاغر كرايسه نه كيت بيلور نه خود طور
ايشيدر انجق كندی قياسی اوزره ﴿مثنوی﴾ كفت پايش بس مبارك
شاد شو ✵ ايتدی انك قدمی مباركدر شاد وغمدن آزاد اول پس بو اسلوب
اوزره ياوه كولكلر ايدوب ﴿مثنوی﴾ كر برون آمد بكفت او شادمان ✵
صاغر خسته قتندن طشره كلدی وخندان وشادمان اولوب ايتدی
﴿مثنوی﴾ شكر كش كردم مراعات اين زمان ✵ شكر وسپاس وحمد بی
قياس كه همسايهٔ رنجورك مراسم عيادتنی يرينه كتوروب وفق مرام اوزره
مراعات تفقد خاطر ايلدم وكوكلن اله آلوب مهربانلق ايلدم ديوب مسرت
نامه حصوله كتوردی زهی وهم باطل كه اول رنجور آزرده دل انك كلمات
نامربوطه سندن سم هلاهل نوش ايدوب ﴿مثنوی﴾ كفت رنجور اين
عدو جان ماست ✵ رنجور ايتدی بو باطل خود بزم عدو جانمز ايمش
﴿مثنوی﴾ ما ندانستيم كو كان جفاست ✵ بز بيلمدك كيم اول هرزه كوو ژاژخا

کان جفا و معده ن اذا ایمش پس رنجور بجیا بن بو کانه ایتمدیو
﴿ مثنوی ﴾ خاطر رنجور جویان صد سقط * خاطر رنجور یوز دراوکالهٔ بد
و هزار کونا کلمات ناروا قصد ایدیجی اولدی بویله دیدکه ﴿ مثنوی ﴾
تا بپغامش کند از هر نمط * حق صاغره هر نمط و منوالدن خبرلر کوندره
وای خر بد کوخسته حالی بویله می کور یلور عداوتك دخی وارایسه بوزمانده می
اظهار ایلدك دیوب سوزینه لایق آجی جوابلر کوندره زیرا خسته مزاجی
زیاده تنك اولور و فساد معده سی دکه طعامی هضم ایتدیکی کبی دکه سوزه
تحمل ایتمز باخصوص کرا کا بو قدر کفتار دل آزار سو یلکله رنجورك دماغ
معتلی دخی زیاده مختل اولوب صاغره انواع شتوم له مجازات دیلدی مثلا
﴿ مثنوی ﴾ چون کسی که خورده باشد آش بد * چون رکسنه که بد طعام
یمش اوله معده سی قبول ایتیوب فی الحال ﴿ مثنوی ﴾ می بشوراند داش
تاقی کند * کوکلنی بولاندیرر حتی قی ایدر فاما معده سی قوتلو اولان کمسنه یه
دکه طعام غلیظدن غثیان کلمز و نوع ماغثیان دخی کلسه قوهٔ هاضمه سی هضم
ایدوب استفراغ ایلمز پس بعض کمسنه لر دخی خلقدن طبعنه نا ملایم بعض
کفتار ناهموار استماع ایتدکده تحمل ایده میوب انکله مجادله و مقابله ایتمسی
صحیح الاخلاق وصاف درون اولمدیغندندر زیرا تزکیهٔ نفس ایلسه اومقوله یی
سهولت ایله هضم و غیظنی کظم ایدوب بنده دخی اکا مجازات ایدهیم قیدینه
دوشمزدی نتکیم دیمشلردر * بیت * خواهی که ترا رتبهٔ ابرار رسد * مپسند
که کس را زتو آزار رسد * پس دریا دل اولوب حافظك * بیت * وفا کنیم
وملامت کشیم وخوش باشیم * که درشریعت ما کافریست رنجیدن * بیتنك
مفهومیله عمل ایدردی کما قال ابو طالب المکی قدس سره (لا یظهر الحلم فی النفس
الا عند تزکیتها عن دسایس الصفات الذمیمة وانسلاخها عن صفة الشیطنة
والسبعیة والمماراة وتبدلها بالطیش طمأنینة و بالفضاضة لینا و بالخشونة رفقا
فکلما ظهر ممارو مجادل بصفة الغضب و صال علی من تزکت انفسهم
من صفات الشیطنة قابل نفسه بقلبه لیندفع بنور قلبه ظلمة نفس المماری وترتفع
الوحشة وتنطفی نار الفتنة وقد علمنا الله الاهتداء الی هذا الخلق بقوله خطابا
لنبیه صلی الله علیه وسلم (ادفع بالتی هی احسن فاذا الذی بینك و بینه
عداوة کأنه ولی حمیم) والمرآء فی النفس من الغل والغل للمنافسة بین المشاکلین
فی مرغوب ومن ذابت نفسه بنار الزهادة فی الدنیا لم یبق عنده منافسة فی حظ

مطلب
فی الحلم والغضب
وکظم الغیظ
وتفسیر والکاظمین
الغیظ والعافین
عن الناس

عاجل من جاه ومال) قال تعالی (ونزعنا ما فی صدورهم من غل اخوانا علی
سرر متقابلین) وفی الخبر (من ترك المرآء وهو مبطل بنی له بیت فی ربض الجنة
ومن ترك المرآء وهو محق بنی له فی وسطها ومن حسن خلقه بنی له فی اعلاها
ومن تملك غضب النفس وغلب شیطانه وشیطان اخیه وتبدل الحلم بالغضب
والمداراة بالمماراة فهو من الاقرباء) الحاصل عند الغضب قلبده اولان دم حرکته
کلوب ظاهر جلده سرایت ایدر پس اکر غضب ایتدیکی شخص قوت ومکنتده
کندینك فوقنده اولمغله اخذ انتقامه اقتداری یوغیسه ظاهر جلدنده اولان
دم قلبنه فرار ایدوب انده مجتمع اولمغله غضوبده حزن وهم حاصل اولور
وشویله که غضب ایلدیکی شخص کندینك مادونی وقوت وقدرتده کندیدن
ضعیف اولورسه انتقامه قادر اولدیغیچون دم قلبی خروشه کلوب شدة حمرت
وکمال قوة تحصیله ایتمکله بیاض ورقتی کیدوب غلیظ اولور وجهت علوی
طلب ایدوب غضوبك عروق وضواربی منتفخ اولوب بوینی طمارلری
اوقلاغویه دونر واثر حمرت دم وجهنه تأثیر ایدوب یکافلری قزارر پس
بو مرتبه یه واردیغی کبی نار غضب اختیارین حرق ایدوب مغضوب علیهی
شتم وضرب و یاخود قتل ایله حدود اللهدن تجاوز ایدر واکر غضب ایتدیکی
قوت وقدرت وحکم ومکنتده وهر مرتبه ده کندی ایله متساوی ایسه اول دم
متهیج بین الانقباض والانبساط متردد اولوب کاه بطش وعنف کوسترر وکاه
منقبض اولور و بعض غضوبلر اول محلده انقباضنی دفع ایده میوب عیاذا بالله
او یکه سنی بر مظلوم و بی کناهدن آلور وشول کمسنه که مقدوره راضی اوله
حلم ومداراة انك خلقی اولوب اندن غضب منبعث اولمز و بن انتقام الامادم
دیو منکمد ومحزون اولماز وصاحب رد دخی اولماز یعنی تیز خشم اولمغله
مغضوب علیهه قصد انتقام ایتمز وقبل حصول الحلم تحلم ایلیوب متهیج اولان
نار غضبی علم ایله دفع ایدوب ماء حلم ایله سوندیرر زیرا علم علم برافراشته
اولدقده قلب قوت بولوب نفسه سکونت کلور ودم قلب مقرنه عودت ایدوب
ناری منطفی اولور خبرده وارد اولمشدر که برکون یحیی بن زکریا علیهما
السلام عیسی علیه السلامدن سؤال بیوردیلر که یاروح الله دنیاده وآخرتده
جمله دن اشدنه درکه اندن کوج برنسنه اولمیه عیسی علیه السلام بیوردیلر که
غضب الهی دن اشدبرشی دخی بوقدر یحیی علیه السلام ایتدی پس عباد
ضعفا بی غضب اللهدن خلاص ایدن نه در عیسی بن مریم علیه السلام بیوردیلر که

ترك غضبدر حقا شجیع و بهادر اول کسنه درکه غضبنه غالب اولوب نار حدتن سوندره و غضب قائم اولدیغی حالده کاورسه اوتوره واوتورركن واقع اولورایسه یاتوب لاحول اوقویه الحاصل نار غضبك اطفاسنه سعی ایده کما قال علیه السلام (ان الغضب جمرة من النار الم تر الی حمرة عینیه وانتفاخ اوداجه من وجد ذلك منكم فان كان قائما فلیجلس وان كان جالسا فلیضطجع) آه ای زبون غضب اولان کمراه اکرچه کیم سن آخردن انتقام الدم ظن ایدرسك خبرك یوقدرکه تابع شیطان اولوب کندی جانکه انتقام ایدرسن ابوهریره رضی الله تعالی عنهدن مرویدرکه برکون یار غار شفیق اعنی ابو بکر الصدیق رضی الله تعالی عنه برمجلسده حبیب خدا علیه من صلوات الله الازکی ایله اوتوروب صحبت ایدرکن اتفاقا خارجدن برکسنه کلوب ابو بکر صدیقه انواع کلمات ناروا ایله دشنامه بشلدی ابو بکر الصدیق تحمل وسکوت ایدوب خیر وشردن برشی سویلمدی حضرت مقدس نبوی دخی اول شخص غافلك شتومن وابو بکرك سکوتن کوروب تبسم بیوررلردی ولکن اول شخص کستاخ شتومن تکرار واصناف کفتار ناهموار ایله حددن تجاوز ایتمکله ابو بکر الصدیق رضی الله تعالی عنه تحملدن قالوب اول بی ادبی آزاره مباشرت ایتدکده بشرهٔ مبارکهٔ رسالت پناهه نوع ماتغیر کلوب فی الحال مجلسدن کیتدیلر یار غار شفیق صدیق صدیق دخی رسول علیه السلامك بو وجهله ذهابندن متنبه اولوب اثر شریفنه اقتفا ایلدی و یی در رسان اولوب قدم پاکنه یوز سوردی وایتدی یارسول الله علیك صلوات الله شخص مزبور بکا شتم ایدرکن تبسم بیوروب بوعبد صادقکز رد جوابه متصدی اولدقده مجلسدن قالقوب آفتاب جمالکز پردهٔ افتراقه چکدیکز بنم جانم سکا فدا اولسون بونك سری نه دردیدی رسول علیه السلام ایتدی ای صدیق عتیق و صدیق شفیق مادام که سن اذایه صبر وتحمل ایله سکوت ایدرکن امر حقله برفرشته کلوب اول دل آزاره سنك طرفکدن جواب ویری یوردی چونکه سن دخی غضبه کلوب قصد انتقام دیلدك اول ملك کیدوب شیطان کلدی انبیا علیهم السلام ایسه شیطان اولان مجلسده اولمز اکا بناء بن دخی قالقوب کیتدم سری بودر بیوردیلر پس خیر اخلاق اولدرکه جور و ستم و دشنام و شتم ایدنلرك جفاسنه تحمل و سیئه سنی عفو ایلیه سن کما قال علیه السلام (الا ادلكم علی خیر اخلاق اهل الدنیا والآخرة من وصل من قطعه

وعفا عمن ظلمه واعطی من حرمه) وقال صلی الله تعالی علیه وسلم (ینادی مناد یوم القیمة الا من كان له علی الله اجر فلیقم فیقوم العافون عن الناس ثم تلا فمن عفا واصلح فاجره علی الله) پس حلم وانائت و صبر وملایمت ایله اطفاء نار غضب وشدت و بدکورلك سیئاتنی عفو ومغفرت ایلمك اعظم ارکان اخلاق حسنه دندر کما قال علیه السلام لاشج بن عبد القیس (ان فیك خصلتین یحبهما الله تعالی الحلم والاناءة) پس بدکویه مقابله یی طعام بدی قیئنه و کظم غیظی هضمه تشبیه ایدوب مولانا خداوندکار بیوررلرکه ﴿مثنوی﴾ کظم غیظ ابنست آنرا قی مکن ❁ کظم غیظ بودر آنی قی ایتمه ﴿مثنوی﴾ تا بیابی در جزا شیرین سخن ❁ تا که جزاده شیرین سخن بوله سن کما قال تعالی فی سورة آل عمران (وسارعوا الی مغفرة من ربكم وجنة عرضها السموات والارض اعدت للمتقین الذین ینفقون فی السراء والضراء والكاظمین الغیظ والعافین عن الناس والله یحب المحسنین) معلوم اوله که وسارعوا جمله سی بو آیت کریمه نك ماقبلنده اولان اتقوا جمله سنه معطوفدر و بعضیلر بلا عاطفة سارعوا قراءة ایتمشلردر ومصاحف شامیانده واو اولمیوب سارعوا قراءت ایدن انلردر ومعنای مسارعت برکارك فوت اولمه سندن خوفله اول کاره بلا توقف مبادرت ایتمکدر و سرعت ایله عجله متقارب المعنادر ولکن بینلرنده فرق

مطلب الفرق بین السرعت والعجلة

بودرکه سرعت برکاره وقتنده واول امرك شرطیله شتاب ایتمکدر مثلا امر مزبور وقتندن تأخیر اولنسه ناپسندیده اولوب مؤخره تقصیر ایتدی دیرلر اما عجله برامره وقتی کلمدین وشرطی یرین بولمدین مبادرت ایدوب اول شی علی وفق المرام حصوله کلمامکله عجله مذموم مدر اکا بناء (العجلة من الشیطان) بیورلمشدر پس ترك عجله ایدوب امر مزبورك وقتنه ترقب اولنمق پسندیده اولوب اکا انائت و سکونت دیرلر فلهذا (التأنی من الرحمن) بیورلمشدر وغیظ غضب کامنه دیرلر و کظم فی الاصل مخرج نفسدر کما یقال فلان یكظمه ای حبس النفس پس کظم سکون ایله تعبیر اولنوب کظم غیظه دیمك غضبنی حبس ایتدی یعنی سکون ایله سکوت ایدوب مقتضای غضب ایله سوز سویلمدی دیمك اولور وحق سبحانه وتعالی بو آیت کریمه ده وسورهٔ حدیدده (وجنة عرضها كعرض السماء والارض) قول منیفی ایله جنتك عرضنی افراد بالذکر بیوردیغنه علمانکته بیان ایدوب دیمشلرکه ظاهرا هرشیئك مقدار عرضی که بیان اولنه طولی اندن زیاده اولمه سی

مقرردر پس چونکه عرض جنت عرض سموات وارض کبی اولیجق
مقدار طولی اللهدن غیری کمسنه بیلز دیمکدر * مرویدر که بو آیت کریمه
قراءت اولندقده برکمسنه رسول علیه السلامه ایتدی یارسول الله بهشت
برینك وسعت پهناسی سماوات وارضین عرضی کبی اولیجق پس دوزخ
قنده اولور حضرت رسالت پناه بیوردیلرکه (سبحان الله اذا جاء النهار
فاین اللیل) قتاده رضی الله تعالی عنه روایت بیورمشلرکه بهشت بالای هفت
آسمان ودوزخ زیرهفتم طبقهٔ زمینده دربونك تحقیقی بالدفعات تفصیل
اولنمشدر وحق سبحانه وتعالی بو آیت کریمه ده متقیلرك تعداد اوصافنده
ابتدا سخاوتی ذکر ایدوب جود وسخا بهیهٔ اخلاق مؤمنین وزینت افزای
دین اولدیغنه اشارت بیورلمشدر ودرجات سخا دخی بوندن اقدم برقاچ
محلده بیان اولنمشدر تکراره حاجت قالمامشدر ومراد اولنان بو محلده
فضیلت کظم غیظی بیاندرکه رسول علیه السلام بیورمشدر (ماتجرع عبد
جرعة افضل اجرا من جرعة غیظ کظمها ابتغاء وجه الله عز وجل ومن
کظم غیظا وهو یقدر علی انفاذه ملاءه الله امنا وایمانا) وقال علیه السلام
(رأیت قصورا مشرفة علی الجنة قلت یا جبریل لمن هذه قال للکاظمین الغیظ
والعافین عن الناس والله یحب المحسنین) پس اول جلیل وجبار وکریم وستار
ورحیم وغفار علیم پاك دان ومهربان کاردان جل جلاله وعظم کبریائه
عباد مؤمنینی هزاران لطافت وخطاب کرامت ایله نوازش ومرحمت وطریق
مستقیمه دلالت وکندی جانبنه اولان راه عزتی اشارت ایدوب وسارعوا
خطابیله بیوررکه ای مؤمنین انقیاه مسارعت ایدیکز ربکزدن اولان مغفرته
وفراخی پهناسی پهنای سموات وارضین قدر واسع اولان جنته که متقیلر
ایچون احضار اولنمشدر انجلین متقیلرکه سراده وضراده انفاق فی سبیل الله
ایدرلر وخشم وغضبلرینی کظم وهضم ایدیجیلردر ومردملرك صوچنی عفو
ایدیجیلردر وحق تعالی محسنلری سور ای دل آگاه برفحوای (والسابقون السابقون
اولئك المقربون) درکار وبرخوردار اولانلر مسارعت ایله مسابقه ایدنلردر
پس بندهیه لازم اولان بودرکه سدراه حقیقت اولاندن نفسنی تخلیص ایدوب
ماسوایه قید اولمیه وبرمصداق (نجا المخففون) ترك هستی قیلوب سابقلره ملحق
اوله که انده فرقتدن قورتیلوب سر امنیه سنی بالین امنه قویوب بستر قربده
راحت اوله اکرچه سابقلره لصوق وسبکبارلره لحوق امر غریب ومثلا

کنجشکك باز ایله هم پرواز اولمسی ومزمنك اسب سوارلر ایله رفتار ایتمسی کبی
کار عجیبدر زیرا قلب فرسودك نام وافتخار وراه مقصودك ننك وعار ایله
پرغبار ایکن صحبت مردان ورفاقت سابقان آرزوسی امر محالدر امابنده
لیاقت یوق دیوب یولدن قالمه وقلبدن رفع ماسوا ایدوب کندیکه دون
همت اولمه تتکیم دیمشلردر * شعر * پای بردنیا نه وبردوز چشم ازنام وننك *
دست درعقبی زن وبربند راه فخر وعار * کرچه بودر زاد باید تاج داری
روز حشر * باش چون منصور حلاج انتظار تاج دار * آه ای دل مسکین راه دینك
روندکانی کونا کوندر کیمیسی قدم وکیمیسی پای ندم ایله کیدر وکیمیسی قدم همم
ایله دنیادن آخرتی برقدم ایدر پس عابدلر قدم ایله کیدوب ثوابه ایریشور
وعاصیلر ندم ایله کیدوب رحمته قاوشور وعارفلر همم ایله کیدوب وصلته یتشور
فلهذا حق جل وعلا دخی سباق آیتده (واتقوا النار) قولی ایله عبادنی تخویف
ایدوب کناهدن پرهیز ایدیکز کیم آتشدن نجات بوله سز وآنکله اقتصار
ایتمیوب طاعت قیلکز کیم جنته کیره سز بیوردی زیرامادام که دوزخدن نجات
بولمیاسن جنته داخل اولمازسن وجنته داخل اولمدقچه فردوسه نائل اولمزسن
پس دوزخدن نجات ودخول جنات انفاق مال وکظم غیظ وعفو واحسانه
مشروط اولدیسه مؤمن محسنلر دخی شروط مزبورهیی یرینه کتوروب
جنات وغفرانه مسارعت قیلدیلر یعنی کیسهٔ وجودده اولان نقود عمری
طاعات ربانیه متاعنه صرف ایدوب محبت الهیه ایله بذل وجود ایتدیلر
ووجودلرینی جمله ذنوبدن اعظم بیلکله زلات ناسدن کچوب خلقك جفا
واذاسنه بویون ویروب بلکه کمال صبر وتحملاری مرتبهٔ رضایه ترقی ایتمکله
ناسدن کلن اذایی جان ایله استقبال ایتدیلر وجملهنك سیئاتنی بطریق المحو عفو
ایدوب بوکسنهدن بکا برزمان شو مقوله براذا اصابت ایدوب بندخی اندن
کچمش ایدم دیو خاطره قیدندن دخی قورتیلوب کلیله فراموش ایتدیلر
اما مجرد عفو ومحو ایله دخی اقتصار ایتمیوب هر برسیئه مقابلهسنده هزار
وهزار لطف واحسانلر ایلیوب اوصاف الهیه ایله متصف واخلاق ربانیه
ایله متخلق اولمغله مرتبهٔ محبوبیته نائل اولوب حق سبحانه وتعالیدن (والله
یحب المحسنین) کلامن ایشیدوب سعادت سرمدیه ایله مشرف ومکرم
اولدیلر * بیت * کنجی که طلسم اوست عالم * ذاتی که صفات اوست آدم *
پس قصه سی سبق ایدن مرد رنجور ذکر اولنان اخلاق حسنهدن بی بهره

اولوب تزکیۂ نفس ایتمامکله قلبی امراض بشریه ایله مختل اولدیغیچون
مولانا خداوندکار بیورورلر که ❊ مثنوی ❊ چون نبودش صبر می پیچیدا او ❊
چونکه رنجورك صبر وتحملی بوغیدی کفتار اصمه تنکدل اولوب ایتدی
❊ مثنوی ❊ کین سك زن روسپیٔ خیز کو ❊ که بوقحبه زن خیز کلب قنی
❊ مثنوی ❊ تا بریزم بروی آنچه کفته بود ❊ تا اول سوزلریکه خسته ایکن بکا
دیمش ایدی اول صاغرك اوزرینه دوکم یعنی سوزلرینه کوره جواب ویروب
مجازات ایدم ❊ مثنوی ❊ کان زمان شیر ضمیرم خفته بود ❊ زیراکه اول
زمان شیر ضمیرم خفته وشکسته ایکن قوت ناطقهم نهفته ولج وجداله طاقتم
کسسته ایدی هیچ اول بدکونك بو جفاسنه تحمل اولنسونمی ❊ مثنوی ❊
چون عیادت بهر دل آرامیست ❊ چونکه عیادت مرضی قلبی تقویت
وخاطری تسلیت ایچون ایکن غریب تماشادرکه ❊ مثنوی ❊ این عیادت
نیست دشمن کامیست ❊ بوخود عیادت دکل دشمن کاملقدر یعنی کرك
مقصودی عیادت ایله تسلیت قلب اولمیوب بلکه بنی محنت و بلاده کوردیکندن
تحصیل مسرت ایدوب مرادی اوزره اظهار عداوت ایدی ❊ مثنوی ❊
تا ببیند دشمن خود را نزار ❊ حتی کندینك عدوسنی زار ونزار کوره ❊ مثنوی ❊
تا بکیرد خاطر زشتش قرار ❊ تاکه اول بدخواهك خاطر زشتی قرار طوته پس
بنی بو وجهله خسته وشکسته کورد کده بردخی افاقت بولمز دیوب قلبنده
مضمر اولان عداوتی کفتارینه کتوروب بکا بوقدر زبان درازلقلر ایلدی دیو
صاغره آزار بسیار ایلدی ایمدی ای دل مسکین ونفس غفلت رهین سن
دخی کوش کرانکدن پنبۂ پندار وکمانی رفع وازاله ایدوب قصه دن حصه دار
اوله سن که اول کران کوشك وهم باطلی کبی ❊ مثنوی ❊ پس کسان کایشان
ز طاعت کرهند ❊ چوق کمسنه لر واردرکه طاعتدن کراهلردر مع هذا
❊ مثنوی ❊ دل برضوان وثواب آن نهند ❊ قلبی اهل طاعاته اولان رضوان
وثواب اوزرینه قورلر یعنی نفسلری اخلاق سیئه ایله پر اولوب بی معنی صورت
ومجرد رسم وعادت وبلکه سمعه واراءت ایله رکوع وسجود وقیام
وقعود ایدوب نعمت عمری انواع مخالفاته صرف ایدرکن برفحوای
(وهم یحسبون انهم یحسنون صنعا) بزاوقات خمسه یی تعدیل ارکانی
ایله ادا ایده یورز دیرلر ولکن نفسلرینی سائر فحشا ومنکردن نهی ایتمیوب
کندولری عبادت ایدرز زعم ایدوب برموجب (زین لهم الشیطان اعمالهم)
نفس وشیطان دخی غفلت وجهالت وحقه انواع معصیت ومخالفت وعباد

مطلب
تحقیق فی بعض
اسرار صلوة

اللهه اصناف ظلم واذیت ایله اولان اعمال مغشوشه لرینی کندولره مستحسن کوسترمکله
بریه ده سرابی آب وهم ایدن ظمآن ورنجوره جواب باصواب ویردم زعمنده
اولان کوش کران کبی بونلر دخی اول صورت طاعتده اولان معصیتلری بطش
الهیدن کندیلره نجات ویرامیه سن وثواب ورضوانه نائل اولورز ملاحظه سن
ایدرلر ولکن میدان عرصاته واروب وزن اعمال اولندقده برفحوای (حتی اذا
جاءه لم یجده شیئا ووجد الله عنده فوفیه حسابه) سوء معامله لری مقابله سنده
عقوبت بولوب غضب الهی یه مستحق اولورلر زیرا (والله علیم بما یفعلون)
فحواسنجه هرکسك ایشلدیکنه حق تعالی عالمدر پس بو وجهله طریق
طاعتدن کم کشته اولانلر ثواب وجنت امنیه سن ایتمك وهم باطلدر آه ای همدم
نسیم جمال وحدت برفحوای (حسنات الابرار سیئات المقربین) بو بیت شریفده
منکوش کوش جان عاشقان اولمغه لایق برمعنای فائق دخی بودرکه طاعت
وعبادتلرنده مشتهیات نفسانیه دن اولان ثواب وجنان وحور وغلمان قیدنه
بند اولان ارباب محبتك قلبلری حب ذات احدیتدن غیره التفات ایتدکلریچون
طاعات مزبوره موصل ذات اولمیوب راه وحدتی یورومشلردر زیرا (فمن کان
یرجو لقاء ربه فلیعمل عملا صالحا ولا یشرك بعبادة ربه احدا) فحوای کریمی
اوزره تجلیٔ ذاتك حصولن وقرب وحدتك وصولن رجا ایلیان عشاق الهی
وعارفان سبحانی سرا وعلانیة اعمال حسنه لرنده نفسلرینه نظردن ورؤیت
اعواضدن قلبلرینی تنزیه ایدوب حقدن غیره التفات ایتمزلر وفرده وصولی
فردیتدن غیری ایله اولمادیغیچون حق الیقین مشاهده ایتمکله قلوب مقدسه لرین
حدثاندن منفرد قیلوب غیره التفات شرك ایدیکن بیلورلر کما قال سهل التستری
قدس سره (ان الله تعالی بین فی هذه الآیة ان ما یکون من الاعمال الصالحة
خاصة لوجهه بصیر خالصا عن اشارة الاغیار وان یخطر بقلب العامل ذکر
الاشیاء الحدثانیة فی مباشرة العمل یکون شرکا وای شرك اعظم من ان یری
لنفسه قیمة عند مباشرة العمل لله فینبغی ان یتفرد بقلبه وسره وخاطره
عن ان یکون له نظر الی وجوده بل یکون فانیا بحقیقة الفناء فی بقاء الحق * پس
طاعاتده حقدن غیره التفات اخروی دخی اولورسه عند المقربین سیئه دن
اعتبار اولندیسه مطلع آفتاب انوار یقین مولانا محمد جلال الدین قدس الله
رمسه بیورورلر که ❊ مثنوی ❊ خود حقیقت معصیت باشد خفی ❊ حقدن غیره
التفات ایله اولان عبادت خود معصیت خفی اولور زیرا حب ذاتیدن غیریسی

ارباب محبت میاننده شرك خفیدر اما عشاق اصفیادن غیره اومقوله طاعاتك معصیت اولدیغی مبین دكلدر زیرا ﴿ مثنوی ﴾ بس كدر كانرا تو پنداری صفی ٭ چوق مكدر طاعات مغشوشه واردركه سن انی صافی زعم ایدرسن مثلا ﴿ مثنوی ﴾ همچو آن كركه همی پنداشتست ٭ كو نكویی كرد د آن برعكس جست ٭ اول كر كبی كه ظن ایتمش ایدی كه رنجوره اول ایلك ایتمشدر حال آنكه اول برعكس ظاهر اولدی وقیاسنه مخالف چیقدی یعنی خیال فاسدی اوزره ﴿ مثنوی ﴾ او نشسته خوش كه خدمت كرده ام ٭ حق همسایه بجا آورده ام ٭ اول كران كوش خوش اوتورمش كه خدمت ایلشم وحق جواری یرینه كتورمشم اما غافل و بی خبر كه ظن فاسد وزعم كاسد نه او یوب ﴿ مثنوی ﴾ بهر خود او آتشی افروخته است ٭ دردل رنجور وخودرا سوخته است ٭ صاغر كندون اوتوری دل رنجورده برآتش شعله لندرمشدر و كندو یی اول آتشه یاقشدر پس سمعه وارائت ایدنلر دخی صاغر كبی ظنون باطله یه دوشوب طاعات مكدره لری سبب دخول روضهٔ رضوان وموجب وصول حور وغلمان اولور قیاس ایدرلر خبرلری یوقدر كه ریاسی نفاق وشرك خلاق اولوب كندوایله كندو یی نار حرمانه یاقشدر وهمچنان عاشق جمال سبحانی زمره سندن عد اولنان بعض سالكلر حدثانه محبت ایتمكله كندو یی نار فراقه یاقشدر پس ای طالبان روضهٔ رضوان وای عاشقان جمال یزدان ﴿ مثنوی ﴾ فاتقوا النار التی اوقدتم ٭ اتقا ایدیكز شول نارخذلان وآتش حرماندن كه ایقاد ایلدیكز وقلبكزی ماسوایه قید ایدوب ﴿ مثنوی ﴾ انكم فی المعصیة ازددتم ٭ تحقیقا سز معصیتده عملی زیاده ایلدیكز یعنی عبادتی خالصا لوجه الله ایتمیوب خمر محبت اغیار ایله سكران وقربان حدثاندن جنابت معنویه ایله ملوث ایكن ماء خلوص ایله غسل ایتمدین صلوته قریب اولوب انی سبب وصول قرب رحمان زعم ایتدیكز وحق سبحانه وتعالینك كتاب كریمنده اولان اشبو نهیدن منتهی اولمیوب معانیٔ بطونیه سندن نسنه فهم ایتمدیكز كما قال تعالی (یاایها الذین آمنوا لاتقربوا الصلوة وانتم سكاری حتی تعلموا ماتقولون ولاجنبا الاعابری سبیل حتی تغتسلوا) زیرا صلوة مؤمنك معراجی ومناجاتنك میقاتیدر پس حق جل وعلا بیورر كه یا ایمان ادعاسن ایدن قوللرم سز اتباع شهوات وانواع غفلات ایله سكاری اولدیغكز حالده صلوتده واصل قربت اولامزسز حتی صلوتكزده نه دیدیككز ونیچون و كیمكله مناجات ایتدیككز بیلمینجه بر فحوای

(فویل للمصلین الذینهم عن صلوتهم ساهون) سز ساهی حكمنده سز مثلا الله اكبر قولكزده معنای اكبر فهم اولنسه الله تعالی هرشیدن اعظم واجل اولدیغن حق الیقین بیلوب فی تلك الحاله قلبكزده شیٔ آخرك عظمتی اولمزدی و بوحالك علامتی اولدركه ذكرالله ایله كوكلده شیٔ آخرك ذكرنی بولمیه سن ومحبت الله ایله ماسوانك محبتی رفع اولوب طلب حق ایله غیرك طلبی قالمیه زیرا حق تبارك وتعالی احد وواحددر جمیع صفاتنده شركت قبول ایلمز والاقولكده كاذب اولورسن زیرا اثناء صلوتده اولان جمیع حركات وكلماتك اسرار رجوع وعروجدن برسره اشارت اولوب مقام بشریتدن حضرت ربوبیته معراج ایدرسن پس اكر اسرار مزبوره واشارات مذكوره دن غافل اولورسك سكران كبی اولوب صلاتكدن قربته نائل اولمزسن اكا بناء كه قربت شرط سجود ایله مشروطه در كما قال تعالی (واسجد واقترب) پس اوصاف وجودك مركبندن تنزل ایدرسك رفرف جودك محمولی اولوب قاب قوسینه ارتقا ایدرسن واوصاف وجود ربانی ایله متصف اولوب وجان كوز یله جمال وجلال احدیتی مشاهده قیلوب بعد التشهد اولان سر شهودی بولورسن وكذلك ملابسهٔ دنیای دنیه دن اولان جنابت بعددن آب توبه وانابت وصدق طلب وخلوص نیت ایله غسل ایدوب قدم ظاهر شرعله طریق اوامر ونواهی اوزرینه عبور ایتمدكجه صلوتده حقه تقرب ایده مزسن وقال بعض المحققین ومعناها فی البطن السابع المخصوص باللطیفة الخفیة ینبغی ان یفهم المجذوب الواصل الی غیب الحق المحیط بالغیوب ان الله ینادی قوی لطیفتهم الخفیة المؤمنة بقوله تعالی (وهو معكم اینما كنتم) ان لاتقربوا حضرة النقطة الذاتیة وهم سكاری من خمر المعیة وقت التجلی الذاتی الذوقی (حتی تعلموا ماتقولون) فی وقت لایسعه ملك مقرب ولانبی مرسل ولایغلبنهم معیة المعیة (ولاجنبا) عند مساس حقیقة لطیفتهم الخفیة الذوق الصرف (الاعابری سبیل) فی بیت الله الحرام وحوله علی من كان معه شم من الحظ للاغتسال (حتی تغتسلوا) بماء الذكر الاعظم المنور نون نوره بنور النقطة الذاتیة المنور لالف الازل والابد ویصح عنهم التوجه فی الصلوة الحقیقیة الی قلبه وجه الوحدة فی الكثرة ویأمنوا من غلط الاتحاد والحلول ویؤمنوا بما قال تعالی (ومن دخله كان آمنا) وبقوله (ولله المشرق والمغرب فاینما تولوا فثم وجه الله) ﴿ عطار ﴾ چنین كن كركنی اینجا نمازت ٭ ازین شب افتی یكدم ازفرازت ٭ سجود خویش كن اندر فراغت ٭ اكر داری چومر دان اشتیاقت ٭

مطلب
بنده در فضیلت
فاتحه و بعض معانیٔ
حمدوثنا و اهدنا
الصراط المستقیم
الی آخره

نماز آنست کا یخبارا ز بینی * یقین عین العیانرا باز بینی * نماز زاهدان
بهرثوابست * اکرچه اندر آخر بس جوابست * نماز صادقان راز الهست *
نماز عاشقان دیدار شاهست * نمازی کان نماز عاشقانست * چه جای فهم
ووهم جسم وجانست * بکجا آرد بجای اینجای آورد * بجزآنکس که باشد
صاحب درد * ایمدی بنم روحم صلوات وطاعاتده بوقدر اسرار وافره
ومراتب متکثره اولوب عن خلوص اولمیان صلوة عندالتحقیق صلوة مقبوله
اولمدیغیچون خبرده وارد اولمشدرکه ﴿ مثنوی ﴾ کفت پیغمبر بیك صاحب
ریا * حضرت رسالت پناه علیه صلوات الله اهل ریادن برینه استیناف
صلوته امر ایدوب بیوردیلرکه ﴿ مثنوی ﴾ صل انك لم تصل یافتا * نمازقیل
تحقیقاسن نماز قیلدك یافتی یعنی حضور رسالت پناهده برکسنه نماز قیلوب
سلام ویردکدن صکره رسول علیه السلام انك نمازین دوندروب (قم صل فانك
لم تصل) بیوردیلر پس شخص مصلی ارکان صلوتده تقصیرات ایلدم قیاسیله
تکرار اقامت ایدوب استیناف صلوته مباشرت وارکان وواجباتنی رعایت
ایلیوب شمدی صلوتی یرینه کتوردم زعم ایلدی حضرت سیدالانبیاء علیه
من صلوات الله الازکی بیوردیلرکه (لاصلوة الابحضور القلب) پس صلوة نیت
خالصه وحضور قلبله تمام اولدیسه ﴿ مثنوی ﴾ از برای چارهٔ این خوفها *
بوخوفلرك چارهسندن اوتوری ﴿ مثنوی ﴾ آمداندر هرنمازی اهدنا *
هر برنمازده اهدنا کلدی یعنی (لایتم الصلوة الابفاتحة الکتاب) مصداقجه اوقات
خمسهنك رکعاتنده قرآءت سورهٔ فاتحه واجب اولوب (اهدنا الصراط المستقیم)
دینلمك لازم کلدی بومعنایه که ﴿ مثنوی ﴾ کین نمازم را میامیز ای خدا * بانماز
ضالین واهل ریا * ای خدای متعال سن مدد واعانت ایدوب سکا تخصیص
اولنان عبادتمی اهل ریا وضالین نمازنه قارشدیرمه آه ای خلوص وطویت ایله
عاشق جمال وحدت اولان ارباب محبت سورهٔ فاتحهنك براسم شریفی دخی
مفتاح الجنه در ابواب جنت خود سکزدر وهر برقپونك فتحی اقسام علوم
قرآنیهدن برقسمه مخصوص اولوب مادام که اقسام مزبورهیی اعتقاد تام ایله
حصوله کتورمیهسن ابواب جنت سکا کشاده اولمز سورهٔ فاتحه ایسه اقسام
مزبورهنك جملهسنی مشتملدر یعنی اقسام ثمانیهنك بریسی ذکر ذات الهیه درکه
الحمد لله قولیدر ایکنجیسی ذکر صفاتدرکه (رب العالمین) قولیدر اوچنجیسی
ذکر افعالدرکه (الرحمن الرحیم) قولیدر دردنجیسی ذکر معاد درکه (مالك

یوم الدین) قولیدر بشنجیسی نفسی آفاتدن تزکیه درکه (ایاك نعبد وایاك نستعین)
قولیدر التنجیسی نفسی خیرات ایله تحلیه درکه (اهدنا) قولی اولوب تزکیه وتحلیه
صراط مستقیمك بیانیدر یدنجیسی انبیا واولیانك ذکری وانلر حقنده الله سبحانه
وتعالینك فضل واحسانی تذکردرکه (صراط الذین انعمت علیهم) آنی مبیندر
سکزنجی بیکانهلرك احوالی وحق تعالینك انلره غضبنی ذکردرکه (غیر المغضوب
علیهم ولا الضالین) قولیدر پس اقسام مذکوره دلائل اخبار وآثار ایله
هر بری ابواب جناتدن برباب وجملهسی سورهٔ فاتحهده موجود اولدیسه
مؤمن مخلص اولانلردن هرکیم که صلوتده سورهٔ فاتحهیی اخلاص ایله اوقیه
ابواب هشت بهشت اکا کشاده اولوب دنیاده بهشت عرفانه نائل واخراده جنت
رضوانه داخل اولور کما قال علیه السلام (ومابینهم وبین ان ینظروا الی ربهم
الارداء الکبریاء علی وجهه فی جنة عدن) فاذا کان کذلك جذبهلری سلوکلرین
تقدم ایدن وسلوکده جذبهیه ایرن عارفان ربانیه وعاشقان سبحانیهنك
سیرو طیرلری حضرت عمایه منتهی وبلکه فوق عماده انوار سبحات وجه
مطلقده مستهلك ومتلاشی اولوب حضرت الوهیت جمعیتنده اولان اسماء الهیه ایله
متحقق اولورلر وحضرات اسمائیهده اولان تجلیات الهیه وخزائن غیبیهده
اولان علوم غیبیهٔ غیر متناهیهیه مظهر اولوب اول احدی الذات وسرمدی
الصفات تجلیٔ عام ایله صور کونیهیی ایجادن وافاضه وتربیه ایله عالمینه ارتباطن
وصور عالم دخی اول تجلیٔ عام ایله موجوده ووجودده فقر واستفاضه ایله
هر برینك حقه ارتباطن مشاهده ورب العالمین مفاتیح غیب ومعادن حقایق
اشبایه اولان افاضهٔ جودیله مظاهر موجوداتده متجلی اولدیغن معاینه قیلدقده
حق سبحانه وتعالی سورهٔ فاتحهده حمدی الله اسمنه تخصیص وانی رب ایله
توصیف وربی عالمینه مضاف قیلدیغنك سر وحکمتن دانش وبینش ایله الله
رب العالمینه حمدوثنا ایدوب بووجهله نیاز ایدرلرکه ای سزاوار ثنای خویش
وای شکر کنندهٔ عطای خویش رهی بذات خود ازخدمت توعاجز وبعقل
خود ازشناخت منت توعاجز وبکل خود ازارشاد بتوعاجز وبتوان خود
ازسزای توعاجز ﴿ جامی ﴾ حمد خدایست که ازکلك کن * بوورق بادنویسد
سخن * لیك ثنایش زبیان برترست * هرچه زبان کوید ازآن بهترست *
آه الهی اول دردك کرفتاریم که انك درمانی سنسن واول ثنانك بندهسیم
که سن انك لایقیسن بنسنی نیجه بیلورم کیروسن سنی بیلورسن توآنی که

كفتم من آنم كه آنى * بيت * ترا كه داند كه تراتودانى تو * تراندانه كس تراتودانى
بس * اى پروركار عالميان وروزى كار جهانيان كيينه پرورش تن وكيينه پرورش
دل روزى قيلدك فلهذا بعضلرى نعمت ايله تن پرور و بعضلرى دخى اسرار ولى
نعمت ايله دل پرور اولمشلردر آه اى دل آكاه نعمتدن حظى اولان انلردر كه
عبادتدن دارنعيم ديليه‌لر وراز ولى نعمت اول كسنه‌لرك نصيبيدر كه ديدار
دوسته مشتاق اوله‌لر الهى پر رب العالمين سنكه نفوس عابدينى تأييد وقلوب طالبينى
تسديد واحوال عارفينى توحيد ايله تربيه ايدرسن پس شول عارفك كه تربيه‌سى
راه توحيددن اوله مطعومات عالم انك نه‌سنه يرار * بيت * عظمت همة عين
طمعت فى ان تراكا * اومايكفى لعين ان ترى من قد رآكا * آه كيم خلق عالم جنته عاشق
جنت ايسه عارفلره عاشقدر كما قال عليه السلام (ان الجنة لتشتاق الى سلمان) آه
يارحمن ويارحيم سن پررحمان سن كه قاصدانه توفيق مجاهدات ويردك
وپررحيم سن كه واجدانه تحقيق مشاهدات ويردك پس مجاهدات مريدك
ومشاهدات مرادك صفتى اولوب مريد چراغ توفيق ايله كيدوب مشاهده‌يه
ايريشور ومراد شمع تحقيق ايله كيدوب معاينه‌يه يتشور زيرا مشاهده بنده ايله
خدا بيننده اولان عوايقك رفعى ومعاينه وحدت صرفله اولان رؤيتدر الهى
نه قاصدلردن دورسن نه طالبلردن غائب سن حاضر وناظرسن * بيت * رحمتى
كن بردل خلق وبرون آى ازحجاب * تاشود كوته زهفتادودوملت داورى * يامالك
يوم الدين سن بر پادشاه لايزال سن كه هر ملوكك ملك ومملكتنه بركون زوال
كلوب نفسلرى وسلطنتلرى نابود وناپيدا اولور اماسنك ملك احديتك دائم
وجبروت الوهيتك باقى وقائم اولوب هركز زوال وخلل قبول ايلمز ودنياده
وآخرتده هيچ فرد سنك ملك وحكمكدن طشره اولمز بوكون (رب العالمين)
يارين (مالك يوم الدين) اولان سنسن كوندنك ملك وملكى سنك ايجادكدر
وسنكدر بى شريك وبى انباز وبى حاجت وبى نيازسن پس اى خداى لايزال
ملك وحكم سنك اولدقدن صكره اختيار مملوكك نه دن اولور زيرا حكمى
اولميانك اختيارى دخى اولمز (وربك يخلق مايشاء ويختار ماكان لهم الخيرة)
سنك كلام شريفكدر آمنا وصدقنا آه اى يوم دينك مالكى وسموات وارضك
خالقى اكرچه معناى دين كه بومحلده حكم وفرمان وحساب وشمار ديواندر ولكن
صفت رحمانيت ورحيميتك حكم وشماره تقدم ايتمكله (سبقت رحمتى غضبى)
وعده‌سى سمع جانه مژده رسان اولوب حساب عبادى كندو ذاتكه وصفت

رحمتكه تخصيص بيورمغله بومعنايه تلميح واشارت بيورمشسنكه عباد
ضعفانك عيوبنه سندن غيريسى واقف اولميوب قوللرك شرمسار اولميه‌لر الهى
كرچه قوللركى حسابه چكمك قهردر اما وجه كاردن رفع اغطيه ايتميوب
اغيارك وقوفندن مستور قيلديغك عين كرمدر آه اى رحيم وكريم سنك لطف
وكرمكه غايتى اولوركيم هرقنده كه نيش قهركى اظهار قيله‌سن فى الحال
اوزرينه مرهم كرم وضع ايدرسن عبدالله انصارى عليه رحمة البارى
بيوررلر كه فردا درموقف حساب اكرمرا نواى بود وسخن راجاى بود كويم كه
بارخدايا ازسه چيز كه دارم دريكى نكاه كن اول سجودى كه هركز جزترا ازدل
نخواست دوم تصديقى كه هرچه كفتى كفتم كه راستست سوم چون يادكردم
خواست دل وجان جزترا نخواست * بيت * مهرذات تست الهى دوستانرا
اعتقاد * ياد وصف تست يارب غمكنانرا غمكسار * پس اى رب العالمين
وارحم الراحمين واكرم الاكرمين ويامالك يوم الدين سنك فضل وكرمكدركه
وجود عباددن پرده‌ء انانيت وحجاب اثنينيتى رفع ايدوب غيبتدن خطابه
التفات ايله عاشقلريكه (اياك نعبد واياك نستعين) قولنى تلقين بيوروب * بيت *
جزخدمت روى توندارم هوسى * من بى تونخواهم كه برآرم نفسى * زمزمه
سنه آغاز ايتديلر وعبادته سزاوار سندن اوزكه خالق وپروردكار اولمديغن
نوريقين ايله بيلوب وعباد ضعفا قفلنده سنك معاونتك اولمادقچه مستقل
اولمديغن فهم ايدوب عبادت خالصه ايله نفسلرينى تحليه ايدوب بى ريا
وبى نفاق طاعات وعبادته سندن اعانت ديلديلر وحول وقوتى كندولره
اسناد ايتميوب غيره عدم التفات ايله شرك وفساددن قلبلرينى تصفيه ايدوب
(اياك نعبد واياك نستعين) ديديلر الهى سيدى ومولاى بوفقير ومسكين
وردمند حزين دخى اول عباد اصفيانك اثرنه اقتفا اميديله سكا سنك
معاونتكله عبادت ايدوب هستىء موهومه حول وقوت اسنادندن سكا
صغنورز وعملمزه نظر ايتميوب سنك فضلكى كورمك ايچون تمام عبوديتكه
سندن مدد ومعاونت رجا ايدرز (واياك نعبد) لا برؤية المعاملات وطلب
المكافات (ونستعينك) بمزيد العناية بنعت العصمة عن القطيعة (واياك نعبد)
بالمراقبة (واياك نستعين) بكشف المشاهدة (اياك نعبد) بعلم اليقين (واياك
نستعين) بحق اليقين (واياك نعبد) بالغيبة (واياك نستعين) بالرؤية
(واياك نعبد) بامرك (واياك نستعين) بفضلك آه كيم عبادت قاصدينك بستانى

ومريدينك جناني ومحبينك انسى وعارفينك چراكاهى بهجتى اولوب
كوزلرينك نورى وقلبلرينك مسرتى وبدنلرينك راحتيدر آه الها ملكا معبودا سكا
واصل اولان طريق قويم وصراط مستقيم سنك اراده بيوردبغكدر
الهى رجا ايدرزكيم (اهدنا الصراط المستقيم) سن بزه اولياء اصفيانك
راه راستنى هدايت ايدوب طريق معرفتكى ارشاد قيل كه حق سنكله سنك عبادتكه
مستقيم اولهلم وراه شكرى دلالت قيل كه قرب وحدتكله طربناك اولهلم وفناء
اوصافمز ايله اوصافكه واران يولى كوستركه لايزال ولم يزل اولان صفاتكله
متصف اولهلم وبعد البيان هداى عيانى كوستركه ارادتك حسبيله سكا
استقامت ايدهلم وطريق محبته سوق ايله كه سكا منجذب اولهلم الحاصل طريق
مستقيم ومنهج قويم اوزره ثابت ودائم اولمق ميسر قيل كه يولدن شاشميه لم رجا
ونيازمز شول صراط مستقيمدر كه كتاب كريمكده (صراط الذين انعمت عليهم غير
المغضوب عليهم ولا الضالين) ديو بيان وبو وجهله نيازمندان اولمكزديو احسانك
اولمش پس رجا ايدرزكيم بزه شول طريق مستقيمى ميسر ايليه سن كه اول راه قويمك
روندكانى اولان انبيا واوليا واتقيا واصفيايه معرفت ومحبت وحسن ادب
ويقين تام وصدق على الدوام ايله انعام واحسان ايدوب سنك توفيق
وعنايتكله مكايد نفس وشيطانه مطلع اولوب غرائب صفات وانوار ذات
وجميع احوالده استقامت وعنايت ازليه ايله سعادت قربته مهتدى اولمغله
صديقون ومقربون وامنا ونجبا وعارفون زمرهسندن اولديلر الهى
بودردمند بيچارهيى دخى انلر ايله حشر ايدوب باب عبوديتدن مطرود
اولان (مغضوب عليهم) زمرهسندن قيله ونفايس معرفتدن مفلس
اولان فرقهٔ ضالينه قارشدرميوب مكر واستدراج ايله مخذولين وانوار
منهاجدن ضالين دن وهمچنان انفصال ايله مغضوب ووضالدن كمراه
اولانلردن عدايتمه واتباع هوا وطريق ريادن سن صاقله آمين آمين يارب العالمين
وخيرالنا صرين فافعل ولاتكلنى الى نفسى طرفة عين بحرمة سيد المرسلين
وآله الطيبين واصحابه الراشدين ﴿نظم﴾ اكر از سجدهٔ واصل شوى تو *
بدين كفتار ازجان بكروى تو * حقيقت وصل ياراندر نمازست * اكر كردى
چنين كارت بسازست * زمانى غافل از سجده مشوهان * كه در سجده
نمايدروى جانان * نكردد جز يكى اندر يكى بس * وليكن اين نباشد سر
هركس * ايمدى خلان باصفايه نمازده قراءت اولنان سورهٔ فاتحهنك معناسى

وهرركعتده (اهدنا الصراط المستقيم) تكرارنك نكتهسى معلوم اولديسه
خاوص ايله عبادته سعى وكوشش كركدركه ريا وسمعه وقياس باطل ايله
حبط اعمال اولنميه بوخسه همان انجلين اولورسن كه ﴿مثنوى﴾
ازقياسى كه بكرد آن كركزين * اول برقياسى كه صاغر اختيار ايلدى
﴿مثنوى﴾ صحبت ده ساله باطل شد بدين * بوكمان فاسد ايله اون يلق حق
صحبت باطل اولدى ﴿مثنوى﴾ خاصه اى خواجه قياس حس دون *
باخصوص اى خواجه دون وسفلى اولان حسك قياسنى بوندن ملاحظه ايله كه
﴿مثنوى﴾ اندر آن وحيى كه هست ازحد فزون * حدو قياسدن افزون
اولان ملك بيچونك اول عظيم الشان وحى شريفنده نيجه اولسه كركدر پس
حس دون حددن افزون ودائرهٔ عقلدن بيرون اولان وحى الهيى قياسات
عقليه ايله وزن ايتمك امر محالدر زيرا ﴿مثنوى﴾ كوش حس تو بحرف
اردر خورست * سنك كوش حسك اكرچه حرفه لايقدر يعنى الفاظ وحروف
قرآنك استماعنه اكرچه كوش حسده استعداد واردر ولكن ﴿مثنوى﴾
دانكه كوش غيب كير تو كرست * معلومك اولسونكه سنك غيب كير اولان سمع
جانك صاغردر پس كوش حس كلمات غيبيه استماعندن محرومدر فلهذا
ارباب هوادن اولنلر آراى فاسده وقياسات باطله لريله قرآن عظيمى تفسيردن
نهى بيوريلوب (من فسر القرآن برأيه فليتبوء مقعده من النار) حديث
شريفى وارد اولمشدر ولكن بو حديث شريفك حلنده اشكال واقع اولمغله
علماء دين توجيهنه اشتغال ايدوب بيوررلركه بو حديث شريفى حل وتحقيق
عجب مشكلدر مع هذا اصحابه وتابعين رضوان الله عليهم اجمعين معانىٔ قرآنده
آراى صائبه ايله تكلم ايدوب وائمهٔ مجتهدين امور دينيهده اولان حكملرنده
هر برقول ايچون حديث مرفوع واجماع امتدن برقول بولمامغله ظن غالبلرى
اوزره اجتهاد قيلمشلردر حتى آيات قرآنيهدن هر برآيت مقابلهسنده برحديث
شريف ايراديله تفسير يازنلره اعتراض ايدوب ايراد اولنان احاديثك جملهسى
مرفوع اولديغنى مسلم طوتمامشلردر باخصوص شول آياتده كه امت محمدك
احكام متضمنهسى معرفتنه محتاجلردر بناء فروعى انك اوزرينه وضع ايتمك
ايچون آيات مزبورهدن اصول دينى استنباط ايتمشلردر بو مذكوراتك ايسه
جملهسى تفسير بالرأى اولور ظاهر حديث ايسه رأى ايله اولان تفسيردن نهيدر
مع هذا اعمالده واقع اولان اجماع امت معانىٔ قرآنى رأيله استخراجك جوازينه

مطلب لطيف در تفسير وتأويل

دلیلدر خصوصا بین الائمة ظاهر حالده حدیث ایله اجماع امت میاننده تناقض
مشاهده اولنسه بروجهله توفیق واجب اولور که شبهه رفع اولوب تناقض
دفع اوله پس طریق ائمهٔ عدوادن بو حدیث شریفك اسنادی نبی علیه السلامه
مرفوع اولمغله علماء دین توفیقنده انواع توجیهات ایدوب بعض محققین
بیورمشلر که قرآن کریمی رأیله تفسیرده خطر عظیم اولدیغنه بناء حبیب خدا
علیه من صلوات الله الاوفی بو حدیث شریفی امته انها ایدوب تفسیرده اولان
خطره دلالت ایتمشدر زیرا تفسیر بروجهله بیان وتقریر درکه بیان من بورده
اصلا شك وشبهه قالمیه پس هرکیم که رأی نفسیله وجه مشروح اوزره مفسرلك
ادعا ایدوب خلافنده اولنلری تضلیل ایتسه حدیث من بورده واقع اولان تحت
وعیده داخل اولور نته کیم خوارجك معتادی بویله در فاما سلف مجتهدینك
معانیٔ قرآندن رأی وقیاس ایله اولان استنباطلری تأویلدر تفسیر دکلدر
پس تأویل خلاف تفسیر اولدیسه تناقض دفع اولوب توفیق صحیح اولور زیرا
تأویل ایله تفسیر بیننی بعض محققین فرق ایدوب بعضیلری دیر که تفسیر اودر که
اول آیت کریمه کیمك شاننده نازل اولمشدر وسبب نزولی نه درانی بیان اوله
بو ایسه وقت نزولده حاضر وسبب نزولی معاینه ایدنلرك شانیدر که انلر صحابهٔ
کزیندر پس صحابه رضی الله عنهم علم عیانی ایله مشاهده بیوردقلرینی
تفسیر حقا که انلره لایقدر فاما غیریلر صحابه یه بغیر اسناد نزولك سببنی بیان رأیله
تفسیر اواوب تحت وعیده داخل اولور فاما تأویل برقاچ معنایه دلالت ایدن
لفظك بعض محتملاتنی تبیین در زیرا گاه اولور که لفظ من بوره بر حکم تعلق
ایدر که بزه اول حکمله عمل واجب اولور پس حقیقتنی اللهه تسلیم وفی الحقیقه
حق تعالی انی بویله مراد ایتمشدر دیو من حیث الجزم اعتقاد ایتمیوب جائز که
حق بواوله دیو عمل ایتمکدر زیرا حق تعالی قرآن عظیمی عبادك احتیاجی
اولان هرشیئه اصل قیلوب بزه انك تحصیلی ایله عمل واعتقاد ایله امر ایلدی
بونك ایسه جمله سنه علی الانفراد قرآن عظیمده من حیث التنصیص بیان
اولمیوب بلکه من حیث الاشاره دلالت واردر دلالت من بورهنك ایسه
استخراجی لاجرم رأی وقیاس واصوله عرضدن غیریله اولماز فلهذا قیل
ان التفسیر للصحابة والتأویل للفقهاء بعضیلر دخی تفسیر لفظدن مراد اولنان
تبیین حقیقتدر دیمشلر زیرا تفسیر فسردن مأخوذ وفسر سفردن مقلوبدر که
بمعنی کشف واظهاردر کما یقال اسفر الصبح اذا اضاء اضاءة لاشبهة فیه وتأویل

صرفدرکه آل یؤلدن مأخوذ اولوب رجع معناسنه در پس نیجه لفظ
من حیث اللغه حقیقت معلومه ایچون موضوع اولسه اول حقیقت معلومه دن
اخبار تفسیردر فاما لفظ بطریق الاشتراك بحسب اللغه معانیٔ متعدده یه محتمل
اولسه لفظ مشترك المعنی وجوه محتمله سندن بعضنه صرف اولنوب بو وجه
اصوله موافقدر دینسه و بو وجهله بعض وجوه تعیین اولنسه تأویلدر ولکن لفظ
بعض وجوهه صرف اولندقده مأول لفظ ایله حقیقتده مراد بودر احتمالات
سائره مراد اولنمامشدر دیو قطع ایلسه بو دخی تفسیر برأیه اولور مثلا
(الرحمن علی العرش استوی) قول کریمنده واقع اولان استوادن مراد
حق تعالینك عرش اوزرنده استقراری مراددر دیوب استولی معناسنی رد ایله
قطع ایلسه رأیله تفسیر اولور فاما لفظ واحدك وجوه محتمله سندن جمله سنی
بیان ایدوب ولکن بکا لایح اولان دلیل ایله وجوه من بوره دن فلان
وجه ارجح واوجه فهم اولنور دیسه تأویل اولور تفسیر اولماز زیرا
علی حقیقته المعلومه تفسیری ظاهر اولان آیتده بین الائمه خلاف محتمل اولمیوب
محل خلاف تأویل اقتضا ایدن آیاتده در کما قال بعضهم ان التفسیر بیان لفظ
لایحتمل الا وجها واحدا والتأویل لفظ یتوجه الی معان مختلفة الی واحد
منها بما ظهر عنده من الادلة و قال الشیخ ابو منصور الماتریدی رحمه الله
(التفسیر فی الحقیقة القطع فیقال یتوجه اللفظ الی کذا وکذا وهذا الوجه
اوجه لشهادة الاصول له فلم نکن فیه شهادة علی الله ومثاله ان اهل التفسیر
اختلفوا فی قوله تعالی الحمد لله قال بعضهم ان الله تعالی حمد نفسه و قال
بعضهم امر بان یحمدوه فمن قال ان الله تعالی اراد هذا الوجه دون الوجه الآخر
فقد فسر بالرأی لانه قطع علی مراد الله تعالی فی موضع الاحتمال ومن قال
یتوجه اللفظ بالامر بالحمد و قد یتوجه الی الحمد بنفسه لنفسه و لایقطع
علی احد الوجهین انه مراد الله تعالی فهذا منه تأویل) پس وجوه من بوره
علمادن تفسیر ایله تأویل بیننی فرق ایدنلرك تحقیقلریدر فاما بعض علما تفسیر ایله
تأویلده فرق بولمیوب ولکن وارد اولان حدیث شریفله اجماع بالعمل
بیننی تمییز ایدوب دیرلر که (من فسر القرآن بالرأی) حدیث شریفندن فهم
اولنان بودر که آیات محکمه یه واحادیث متواتره یه واجماع امته عرض ایتمکسزن
مجرد مقتضای عقل ایله صادر اولان تفسیر رأیله تفسیردر زیرا قرآن مبین منتظم
شرایع وتوحیددر مجرد عقلك ایسه شرایع و توحیده محتاج اولان معنایه

وقوفی یوقدر پس مجرد رأی ایله تفسیر عمل بلا دلیل اولور بوایسه مذمومدر
زیرا رأیله تفسیردن نهی واقع اولدیغی کبی بغیر علم رأیله قول وعملدن دخی
نهی اولنمشدر کما قال الله تعالی (ولا تقف ما لیس لك به علم) الآیه فاما سلف
صالحین وائمهٔ دین آیات قرآنیه‌یی شول دلیل ایله تفسیر بیورمشلردر که عامهٔ
مسلمین امور دینده انك مثلی ایله مأمورلردر بوایسه ابلغ اجتهاد واصول ایله
استدلالدر وعلمادن بعضیسی دیمشلر که اصوله عرض واجتهاد ایله اولان
تفسیر دخی رأیله تفسیر اولور زیرا تفسیره محتاج اولان آیات ایله آیات محکمه
وخبر متواتر بیننی جمع ایله حکم لاجرم واسطهٔ رأی ایله اولور غیر ایله اولماز
ولکن قرآنی رأیله تفسیر ایکی نوع اولوب بریسی مذمومدر که مجرد عقلدن
صادر اوله بریسی محمود درکه اصوله عرض واجتهاد ایله اوله پس تناقض
رفع اولوب اشکال قالماز فاما بو تقدیرجه دخی هر اجتهاد محمود اولمیوب
حدیث شریفدن ایکی وجه فهم اولنور مثلا بعض مجتهد قرآن عظیمی
کندو عندنده اولان اصوله موافق برأیه تفسیر ایدوب عند الله تعالی حق
وصواب اولان دخی بو درغیری دکلدر زیرا هر مجتهد مصیبدر دیسه
مع هذا فسادی ظاهر ایکن کندو رأیله قطع ایلسه مذموم وتحت وعیده
داخل اولور اما مجتهد مع احتمال الخطاء کندو عندنده اولان اصوله
توفیق ایله تفسیر وانکله عمل ایدوب عند الله مراد اولنان بودر دیو قطع
ایتمیوب ولکن من حیث الاصول ظن غالب بودر دیو اعتقاد ایدوب خطا
وار ایسه بزدن وصواب اولور ایسه اللهدندر دیسه اثر صحابه‌یه اقتفا ایتمش
اولوب بو وجهله اولان رأی وقیاس امر محمود اولور وتحت وعیده داخل
اولماز ورأی مذمومده اولان وجه ثانی بودر که کندویی قرآنه توفیق
ایتمیوب بلکه رأی باطلنی تقریر ایچون قرآنی رأینه عیار ایله تفسیر ایدوب
ولفظدن متعارف اولان مفهومی ترك ایله ظاهر معنادن عدول ایدوب
رأیینی متهم قیلماسه تحت وعیده ادخل وبو مقوله رأی فاسد جمله‌دن اقبحدر
وبونك امثالی رأی فاسد طائفهٔ معتزله‌ده چوقدر مثلا مذکورلر قرآنی
کندولرك عندنده مقرر اولان آرای کاسده‌لری ایله تفسیر ایدوب قاعدهٔ
ثنویه اوزره دیرلر که ایجاد قبیح قبیحدر وارادهٔ قبیح دخی قبیحه‌در دیو
(خالق کل شیء) قول کریمنده اولان عمومی ترك ایدوب وحق تعالی افعال
عباد وکفر ومعاصی‌یی خلق ایتمامشدر دیوب (ومن یرد ان یضله یجعل

صدره ضیقا حرجا) آیت کریمه‌سنده ظاهر اولان معنادن تعامی وتصامم ایدرلر
ورأی فاسدلرینی تصویب ومعنای قرآنی ترك ایتدکلری ایچون (فلیتبوء مقعده
من النار) وعیدینه مستحق اولورلر حتی مولانا خداوندکار دخی بو مقوله
فاسده‌لره مثنوی شریفك کبرو بو جلدنده شیر وخرکوش حکایه‌سنده
تقریع وتوبیخلر ایدوب بیورورلر که * م * کرده تأویل حرف بکر را *
خویش را تأویل کن نه ذکر را * برهوا تأویل حکمت میکنی * پست وکژ شد
از تو معنی سنی * صاحب تأویل باطل چون مکس * وهم او بول خر تصویر
خس * اما ای طالب صادق اولیاء کملك معانی بطون قرآنده واقع اولان
تحقیقلری رأی وقیاسله اولمیوب بلکه اوصاف بشریه‌لرندن فانی وصفات
الهیه ایله متصف اولوب ونور محمدی قلوب طاهره‌لرندن لمعان ایتمکله حقیقت
محمدیه‌یی اول نور ایله مشاهده ایدوب * ع * بلکه اندر مشرب آب حیات *
علوم انبیایه وارث اولمغله آیات بیناته ویردکلری معنی واظهار ایتدکلری
اسرار ونکات ذوق ووجدان وکشف وعیاندر وبونك تحقیقی * ع * کرده
تأویل حرف بکر را * بیتنك شرحنده تفصیل اولنمشدر فلهذا انلرك حالیله
ذوق اله کتورمیان اولیا کملك کلماتنی قیاسات عقلیه ایله فهم ایتمك میسر
دکلدر وظن وخیال لاجرم خطا ایدوب وهم وقیاسله تأویل نصوص جائز
اولمدیغیچون کاشف الاسرار مولانا خداوندکار اشبو بیانه شروع بیوردیلر

اول کسی که در مقابلهٔ نص قیاس آورد ابلیس بود

اول کس که مقابلهٔ نصده قیاس کتوردی ابلیس ایدی یعنی آرای کاسده
وخیالات فاسده ایله ﴿مثنوی﴾ اول آن کس کین قیاسکها نمود * پیش
انوار خدا ابلیس بود * اول اول کمسنه که پیش انوار خداده بو قیاسجقلری که
کوستردی ابلیس ایدی یعنی قصهٔ ابلیس کتاب ربانیده مذکوردر که ابلیس علیه
ما یستحق ﴿مثنوی﴾ کفت نار از خاك بی شك بهترست * ایتدی بی شك
وشبهه نار خاکدن بهتردر پس آدمه نیجه سجده ایده‌یم که ﴿مثنوی﴾
من ز نارم او ز خاك اکدرست * بنم خلقتم ناردن خلقت آدم ایسه خاك
مکدردندر ﴿مثنوی﴾ پس قیاس فرع بر اصلش کنیم * پس فرعی
اصلی اوزرینه قیاس ایلیه‌لمکه ﴿مثنوی﴾ او ز ظلمت ما ز نور روشنیم *
جسم آدم ظلمتدن وبز نور روشندنز کما اخبر تعالی فی سورة الاعراف (ثم قلنا

مطلب
در تحقيق سجدهٔ ملائكة بآدم وكفتن ابليس انا خير منه وبعض تحقيقات

للملائكة اسجدوا لآدم فسجدوا الا ابليس لم يكن من الساجدين قال مامنعك
الا تسجد اذ أمرتك قال انا خير منه خلقتني من نار وخلقته من طين) يعنى
حق سبحانه وتعالى آدمك باطنى اسماء الهيه خواصنى جامع وظاهرى حقائق
عالم خواصنى حاوى وصورت الهيه وكونيه ايله مجتمع اولمق شرفيله تشريف
ايتمك ايچون يدين جمال وجلاليله طينت آدمى تخمير وتسويه دنصكره نفخ
روح ربانى ايتمكله آدم عليه السلام ملكوتده صورت ملك ايله مصور اولوب
قلبى محل استواء انوار ذات وصورتى محل استواء انوار صفات وهيكلى
موضع استواء انوار افعال وروحى مجلاى انوار محبت وسرى مطلع انوار علم
ومعرفت اولمغله تجليات ذات وصفاته قبله دوشوب ملائكه يه مرآت وجه
آدمدن نور تجلىٔ جمال لمعان ايتمكله آدمه سجده ايله امر ايدوب عشاق
ملائكه يى حق جل وعلا عشق ومحبته ادخال ايدوب آدمده ظهور ايدن
تجلىٔ جماله سجده قيلديلر ولكن ابليس ذكر اولنان تجليلاتدن محجوب وغافل
وحقيقت آدمه جاهل اولمغله نفس وقياسنه نظر ايدوب اصحاب مشاهدات
تجليات ذات وصفاتدن اولمدى وسجده دن ابا واستكبار ايلدى زيرا نشأهٔ
ابليسده جزؤ اعظم نار اولوب مقتضاى نار ايسه ترفع واستعلا اولمغله
ابليسده اولان نشأهٔ نارك مقتضاسى ظهوره كلوب ابليسدن آدمه سجده
محال اولدى ولكن سجده ايله مأمور اولديغى شقاوتنك ظهورينى امتحان
ايچون اولمغله جوهر ابليسك لعنته استحقاقى آشكار اولمغيچون برنخواى
(مامنعك الا تسجد اذ أمرتك) حق سبحانه وتعالى خطاب امتحان ايله
ابليسه عتاب ايدوب سنى بنم امرمدن منع ايدن نه شيدر ديدكده ابليس
خود بين برنخواى (قال انا خير منه خلقتني من نار وخلقته من طين) بنى منع
ايدن بن آدمدن خير اولديغمدر بنى ناردن وآدمى طيندن خلق ايلدك ديمكله
قهر قدمدن صادر اولان جوهر ناره نظر ايله قهر قدمه منتسب اولدى
ولطف قدم ورحمت ازليه دن صادر اولان طينه نظر معرفت ايله نظر ايلمدى
اكر ملائكه نك وجه قدمده مشاهده ايتدكلرينى ابليس دخى معاينه قيلبدى
(انا خير منه) ديمكله مردود اولمازدى وملائكه كبى مرآت وجه آدمدن لمعان
ايدن تجلىٔ جماله عاشق اولوب ساجديندن اولوردى حال آنكه اول مردود
ومطرود قياس واستدلالده دخى خطاى فاحش ايتدى زيرا اكرچه كيم نار
علوى ونورانى وطين سفلى وظلمانى اولمغله من حيث الصوره نار طيندن

اعلادر ولكن من حيث المعنى طين ناردن افضل واولى در اكا بناءً كه طبيعت
نار خفت وحدت وطبيعت خاك رزانت وسكونتدر وترابه هرنه كيم وديعت
قلنسه اضعاف مضاعفه اداء ودايع ايدوب ارزاق حيوان والبسهٔ انسان خاكده
تكون ايدر وناره هرنه كيم تعليق اولنسه اتلاف وافساد ايدوب كندويه جلب ايدر
پس خاكده بالخاصه نشو وانبات وامساك ولزوجت اولمغله روحانيت
ونورانيتده جوهر ملائكه دن اولان روح انسانى قابل ترقى اولمغيچون
خاكه تعلق ايتدكده عالم ارواحده روحك امساكى بو غيكن خاصيت
خاكدن سرايت ايله مستفيد اولوب فيض الهى يى ممسك اولدى وبو سر
ايچون ملائكه آدمه تنزل ايله سجدهٔ تواضع قيلدى وقدرت قادر طينى ماايله
ترابدن تركيب ايتمكله برنخواى (وجعلنا من الماء كل شئ حى) مامطيهٔ
حيات تراب دخى مطيهٔ نفس ناميه اولوب ايكيسنك ازدواجندن روح
حيوانى تولد ايدوب اولدخى مطيهٔ روح انسانى اولدى پس طين مسقط ارواح
ومحل تواضع وعبوديت ومنبت اجسام انبيا واوليا اولديسه نارفنده وطين فنده
اولور فاما آدمك مسجوديت ايله اولان فضل وشرفى مجرد خواص طبيعت
ايچون دكلدر بلكه (مامنعك ان تسجد لما خلقت بيدى) نخواى شريفى اوزره
و (خمرت طينة آدم بيدى اربعين صباحا) حديث شريفى مغزاسنجه شرف
آدم حق تعالى آدمى بلا واسطة دست جمال وجلاليله تخمير ايتديكيدر
وملائكه يه سبب فضيلتك بريسى دخى برنخواى (ونفخت فيه من روحى)
آدمك نفخ روحنى بلا واسطة ذاتنه مضاف وعند النفخ تجلىٔ ذات وصفاتى
آدمه تخصيص قيلديغيدر كما قال عليه السلام (ان الله خلق آدم فتجلى فيه)
فلهذا حق جل وعلا قالب آدمى طيندن تسويه حيننده ملكلره سجده
امر ايتميوب بلكه نفخ روحك عقبنده فرمان بيوردى كما قال تعالى (انى خالق
بشرا من طين فاذا سويته ونفخت فيه من روحى فقعوا له ساجدين)
زيرا آدم تجلى يه بعد نفخ الروح مستحق اولوب وامساك طين ايله فيوضات
الهيه يى قبول وامساك ايتديكيچون كعبهٔ حقيقت وعند التجلى مسجود ملائكه
اولمغه لياقت حاصل اولدى ابليس ايسه اسرار مرموزه دن جاهل وحقيقت
انسانيه دن غافل اولمغله مجرد نورانيت ناره اغترار ايله (انا خير منه) ديوب
عجب واستكبار ايتدكده رحمت الهيه دن مردود اولوب ❊ مثنوى ❊

كفت حق نى بلكه لا انساب شد ❊ حق سبحانه وتعالى بيوردى كه اويله دكلدر

ای ملعون خیریت مجرد ناردن خلقت دکلدر بلکه بو شبهه نك دفعی
و بو قیاسك قمعی وقلعیچون (فلا انساب بینهم) قضیه سی حجت قاطعه
واقع اولمشدر زیرا بنم عندمده حسب ونسبه اعتبار اولمیوب بلکه (ان اکرمکم
عندالله اتقیکم) فحواسنجه ﴿ مثنوی ﴾ زهد وتقوی فضل را محراب شد ❊
افضلیته زهد وتقوی وامریمه امتثال واقتدا محراب اولمشدر پس ای مستمع
برخوردار قصه دن حصه دار اولوب زنهار بن شیخ زاده و مفتی زاده
ومیر و بکزاده یم دیو حسب ونسب ایله غرا لنمیوب وجه مکرمندن تجلیات
الهیه لمعان ایدن قطب زمان واکمل انسانه انکار وعداوت ایتمه و نص
قاطع کبی انك نظرندن قلبکه جذبات ربانیه فیضان ایتمشیکن طریق قیاسه
سلوکله علم باطندن غفلتله ماننده ابلیس حقایق مزبوره دن تعامی ایتمکله
جزؤ ناری سنده دخی غالب اولمیه مع هذا نص جمیع قیاسه غالبدر والا عجب
واستکبار ایدرسك کیمه منتسب اولورسك اول سنك نسبت ناریه ك جمله دن
اغلب اولدیغی ایچون برفحوای (کل شئ یرجع الی اصله) عاقبت نار ایله
مجازات اولنوب جنت معارف وروضهٔ عواطفدن مردود اولورسن
زیرا اعتبار انساب مصادفهٔ اسرار روحانیه ایچون اولمیوب انجق استیفای
میراث جهان فانی ایچوندر کما قال تعالی فی سورة المؤمنین (فاذا نفخ فی الصور
فلا انساب بینهم یومئذ ولا یتساءلون) معلوم اوله که بو آیت کریمه ده اولان
لفظ صور فتح واو وضم صاد ایله صور وکسر صاد وفتح واو ایله صور
دخی قرائت اولنوب ایکیسی دخی جمع صورت اولدیغی کبی ضم صاد
وسکون واو ایله لفظ صور دخی جمع صورت اولدیغن قراءت مزبوره مؤید
اولمشدر پس الله اعلم تحقیق بیضاوی اوزره مفهوم آیت کریمه بودر که
فجان قیام ساعت ایچون نفخ صور اولنسه بین الناس انساب یوقدر یعنی
(یوم یفر المرء من اخیه وامه وابیه وصاحبته وبنیه) فحواسنجه یوم قیامتك
استیلای دهشت وفرط حیرتندن ناسدن ترحم وتعاطف مفقود اولمغله انسابدن
کیمسه یه نفع اولماز ودنیاده کی کبی هیچ فردك حسب ونسب وجد واب ایله
افتخاره اقتداری اولماز وهرکس نفسی نفسی دیو کندو حالنه اشتغال ایله
بعضی بعضندن برشی سؤال ایدەمز وبو آیت کریمه ده واقع اولان نفی سؤال ایله
(واقبل بعضهم علی بعض یتساءلون) قول کریمنده اولان اثبات سؤال بیننده
تناقض واقع اولماز زیرا انسابك عدم اعتباری وبعضك بعضدن سؤاله

مطلب در تفسیر فلا انساب بینهم

عدم اقتداری عند النفخه در فاما ناسك بر برینه اقبال وسؤالی بعد المحاسبه
ویاخود اهل جنت رضوانه واهل نار نیرانه دخولدنصکره در و قال محمد بن
علی الترمذی (الانساب کلها منقطعة الا من کانت نسبته صحیحة فی عبودیة
ربه فان تلك النسبة لا تنقطع ابدا وتلك النسبة هی المفتخرة بها لا نسبة الاجناس
فی الآباء والاولاد) وقال فارس (الانساب رؤیة الاعمال ورجاء الخلاص بها
ولا یتساءلون ولا یتذاکرون مما جری علیهم فی الدنیا من نعیمها وبؤسها
شغلا بما هم فیه) یعنی ارباب مشاهده بو آیت کریمه ده نفخهٔ عنایت ربوبیته
اشارت اولندیغن معاینه ایتمکله عرایس معانیدن کشف نقاب ایدوب بویله
تحقیق بیورمشلر که حق سبحانه وتعالی صورت قلبه نفخ ایتدکده قیامت قائمه
واسباب وانساب منقطعه اولوب سالکان راه حقیقت طلب حقده کمال اشتغال
وبحر محبتده استغراقده اولمغله انساب واعقابدن بربنه التفات ایتمزلر وترك
ایتدیکی اسباب دنیای سریع الزوال واوطان وآمال واخدان وامثالدن
برشی ایله بعضی بعضندن سؤال ایتمزلر زیرا (لکل امرئ منهم یومئذ شأن
یغنیه) فحواسنجه محبت ذاتیه عشاق الهی بی اغیاردن قطع ایدوب هر بری
تجلیات ذاتیه دن برشأنده اولورکه تجلیٔ مزبور آنلری مطالبهٔ اغیاردن اغنا
ایدوب *بیت* نسبت عشق چونکه غالب شد *مضمحل کشت اندر وانساب*
مصداقنجه نسب واضافات ساقط وتوحید حقیقی ظاهر اولور آه ای دل
آکاه ذکر اولنان عاشقان مجذوبانه اول محبوب بی مثال کشف جمال وجلال
ایتدکده بساط هیبت وسرادق کبریاء وعزتده قائم ومشاهدهٔ جمال وحدتده
دائم اولوب واله وحیران وبحار انوار جلالده مستغرق وسکران اولمغله ذوق
وصالك لذتی ایله هر رفیقك مرافقتی وهر صدیقك مصادقتندن مستغنی
واخرایه انتسابله مصاحبتدن منقطع اولورلر وسطوات تجلیٔ عظمتده مطالعهٔ
وجود مطلق ومعاینهٔ فیض جود حق کندیلری کندیلردن آلوب کثرات
رفع اولمغله بعضی بعضندن سؤاله احتیاج قالمیوب بقاء حقله باقئ سرمدی
وشهود نفسدن غائب ابدی اولوب نسبت معرفت فطریه واضافت محبت ازلیه
واصطفاء قدمیه بی فراموش ایدوب من العرش الی الفرش برشی ایله افتخار
ایتمزلر ﴿ مغربی ﴾ نشان ونام مرا روزکار کی داند * صفات وذات مرا
غیر یار کی داند * مراکه کم شده ام درتو کس بکجا یابد * که غرق بحر ترا در
کنار کی داند * مراکه نورنیم اهل نور کی بیند * مراکه نارنیم اهل نار کی داند *

مراكه نيست شدم در تو هست اوچه ستاند * مراكه مست شدم هوشيار كى داند * به پيش آنكه ديده صدهزار مكو * نديده غيريكى صدهزاركى داند * ايمدى اى حسب ونسب ايله كنديلرى افضل ناس پندارنده اولان اهل استكبار ﴿ مثنوى ﴾ اين نه ميراث جهان فانيست * ذكر اولنان فضل وشرف جهان فانينك ميراثى دكلدر ﴿ مثنوى ﴾ كه بانسا بش بپابى جانيست * كه مقام اسنايى انساب ايله بوله سن بلكه بو براستعداد ازليدركه اول فضل وشرف روح اضافى يه مخصوصدر ﴿ مثنوى ﴾ بلكه اين ميراثهاى انبياست * بلكه بو انبيانك ميراثلريدر يعنى انبياء عظام عليهم السلامه فضل نبوت وشرف رسالت مجرد حسب ونسب ايله اولميوب بلكه عنايت ازليه سبق ايتمكله نور نبوته كمال طهارتلريله وارث اولمشلردر اكر نسب ايله اوليدى والدنوح دخى نبى اولوب امر حقه امتثال ايدردى پس نسب ظاهرى مفيد اولميوب ولدنوحك قلبى اول تجلى نوروندن بى بهره اولمغله (انه ليس من اهلك) بيورلدى واسحق واسمعيل ويحيى وشيث وسليمان عليهم السلام هم نسبت ظاهره وهم نسبت باطنه ايله وارث نور نبوت اولوب نور على نور اولديلر وعيسى عليه السلامك ظاهرده نسبت ابوتى يوغيكن نفخ روحدن ظاهر اولوب زبدهٔ كائنات اولدى ونبوت ايله ظهور ايدوب آدمه مشابه اولدى ونفسندن مرده لر زنده اولدى وكندو حقيقتدن خبر الحق ايستيانلره بيوردى كه ﴿ نظم ﴾ انا روح الاله بينكم * انا ياطالبين زينكم * جئتكم رحمة اطيعونى * كافلة دولة اطيعونى * انا عين الحيوة فى عصرى * فى رياض قاوبكم اجرى * كما قال بعض المحققين آل النبى عبارة عن الاقارب الذين تدور عليهم اموره وتؤل اليهم موارثه العلمية والعملية والمقامية والحالية والعنصرية فمن ورث هذه المراتب فرادى فهوآله واما من ورثه الجميع فهو وارثه الاكمل فالقرابة اما صورة فقط او صورة ومعنى او معنى فقط فمن صحت نسبته الى رسول الله صلى الله عليه وسلم صورة ومعنى فهو الخليفة والامام القائم مقامه سواء كان قبله كالانبياء الماضيين او بعده كالاولياء الكاملين ومن صحت نسبته اليه معنى فقط كباقى الاولياء السابقين عليه كمؤمن فرعون فهو ولده الروحى القائم بما تهيأ لقبوله من معناه لذلك قال عليه السلام (وسلمان منا) اشارة الى القرابة المعنوية ومن صحت نسبته اليه صورة فقط فهو اما ان يكون بحسب طينه كالسادات والشرفاء او بحسب دينه كاهل الظاهر

من المجتهدين وغيرهم من العلماء والصلحاء والعباد وسائر المؤمنين فالقرابة المعتبرة التامة هى القرابة الجامعة للصورة والمعنى ثم القرابة المعنوية الروحية ثم القرابة الصورية الدينية ثم القرابة الطينية (والله يقول الحق) آه اى طالب الله انبياء عظام كندو وجودلرندن فانى وبقاء حقله باقى اولمغله كلمات شريفه لرى وحى حقدن اولوب حق سبحانه وتعالى انلرى خلقى حقه دعوت ايچون كوندرمشدر مثلا صيادلر مرغ صفيره مشابه صفير اوردقده اول صفيرك جنسندن اولان طيور صيد اولديغى كبى بلبل باغ وحدت اولان انبيا عليهم السلام دخى وحى الهى ايله صفير اوردقده اول صفيرك جنسندن اولانلرى صيد ايدرلر فاما ناجنس اولنلر رمان اولوب صياد الهى يه طوتلمزلر ﴿ نظم ﴾ زانكه چون جنس بيند او آسان * پيش آيد نترسد از نقصان * ورنه بيند چو خويش مرغ درو * بكريزد يقين نيارد رو * وحى راحق بانبيا زان داد * تا بدين شيوه سر بخلق افتاد * ورنبودى چنين بكس آن سر * نرسيدى بصد هزاران بر * ايمدى بنم روحم ﴿ مثنوى ﴾ وارث اين جانهاى اتقياست * بو فضل وشرفك وارثى ارواح اتقيا واوليادر غيرى دكلدر مثلا ﴿ مثنوى ﴾ پور آن بوجهل شد مؤمن عيان * اول ابوجهلك فرزندى كه عكرمه رضى الله عنه در باباسى ابوجهل كفر وضلا لتله ختم اولوب اوغلى عكرمه ايمان عيانى ايله مؤمن اولدى وحكمتى تماشا قيل كه ﴿ مثنوى ﴾ پور آن نوح نبى ازكمرهان * اول نوح نبى عليه صلوات اللهك اوغلى كمراه اولدى ايدى نه كافر صلبندن كلمك ضرر ويررونه پيغمبرزاده اولمق فائده ويرر لطف وعنايت حقكدر كورمديكمى ﴿ مثنوى ﴾ زادهٔ خاكى منور شد چو ماه * خاكه منسوب اولان فرزندكه آدم وبنى آدمدر ظهور ايمان وايقان ونور عيان ايله ماه كبى منور اولدى فاما اى ابليس وتابع ابليس اولان تلبيس ﴿ مثنوى ﴾ زادهٔ آتش توپى رورو سياه * سن فرزند آتش سن يوزى قره كيت ورجتدن مردود اول آه اى نور حديقهٔ عالم ونور حدقهٔ آدم سن خود نوع آدمسن لله تعالى ظن وقياس ووهم بى اساس ايله تابع خناس اولميوب حقيقت آدمه انكار ايدنلردن اولمه بلكه شرط انسانى اولدركه تحصيل مراتب انسانيه يه بذل مجهود ومر دان خدانك حوزه سنده اندراج ايچون سعى نامعدود قيله سن يعنى وارث اكمل سيد المرسلين اولان اولياء كملك طريقت شريفه لرينه داخل اولوب اوج محبته واصل

اولق ایچون سردن قدم دوزوب صحرای طلبده سیاحت ودریای فناده
سباحت ایله صفات بشریه‌دن قورتیلوب نور صفات ربانیه ایله متصف
اوله‌سن وسنك دعوای هستی بی منجنیق جذباته قویوب دریای عدمه
آته‌سن وقمارخانهٔ عشقده سرمایهٔ وجود موهومی تجلیٔ ذاته اوتدروب
(المفلس فی امان الله) قاله‌سن واکر احیانا بشریت اقتضاسنجه شدت تعبدن
فتور طلب واقع اولمغله ملازمت ارباب هدایتدن دور اولوب میدان عشقه
کلمکدن ابا ایدرسك نفسکه جبر ایدوب عدم اطاعتنه باقیه‌سن واول
زمانده نفسکه بو بوله وارنلرك طریق حقده نه‌لر چکدیکنی کوسترمك ایچون
اصحاب شهودك کتب قدسیه ورسائل انسیه‌لرینه نظر ایدوب نفسکی
ترغیب قیله‌سن ومن شده نه وجهله تسلیم لازم ایدوکن بلدیره‌سن
والله دیوب بولدن قالمیه‌سن وز نهار بو بولده ظن وخیالك حکمنه اعتبار
ایتمیه‌سن زیرا (وخطاء الظن وصوابه قریب من النار) فحواسنجه اکر خطا
واکر صواب ظن سکا برشی اعطا ایتمز بلکه حقدن بعید اولورسن زیرا اول
احد وواحد ظن وخیالدن منزه‌در کما قال تعالی (ان الظن لایغنی من الحق شیئا)
واکر بین العوام جاری اولدیغی اوزره نفس تلبیسنی دخی اغوا ایدوب کلمات
اکابرك خود معانیسی معلوم اولدی باخصوص قرآن وحدیث ایله عمل بکا کافیدر
پس بزم کبی عاجز برکمسنه‌یه واروب سرفرو ایتمکه نه حاجت دیر ایسك حق تعالی
صاقلیه بونده صفت استکبار واردر پس بومشربده اولان اخوانه معلوم اوله که
آمنا وصدقنا جمیع اولیا واتقیانك دخی عمللری قرآن وحدیث ایله‌در وقرآن
عظیم راه نمای عالم وشفای قلوب بنی آدمدر اما ظن ایله یقین برابر دکلدر زیرا
یقیندن صدق وظندن کذب حاصل اولور کما قال تعالی (قل هل عندکم من علم
فتخرجوه لنا ان تتبعون الا الظن وان انتم الا تخرصون) آه کیم قرآنی اوقومق
بشقه کورمك بشقه‌در زیرا قرآنی مجرد اوقویوب کورمیانلر ایچون (رب تال
للقرآن والقرآن یلعنه) قضیه‌سی جوابدر اما حقیقت ایله اوقویوب بیلوب
کورنلر ایچون (یتلونه حق تلاوته) بیورلمشدر وحسن بصری رحمة الله علیه
ورضی الله عنه قرآنی اوقویوب کورنلر ایچون بیوردیلر که (والله ما اصبح عبد یتلو
هذا القرآن الا طال حزنه وهمه وقل سروره وفرحه) وقال الشیخ رضی الله عنه
فی الفص النوحیة (من اقیم فی القرآن لایصغی الی الفرقان وان کان فیه فان القرآن
یتضمن الفرقان والفرقان لایتضمن القرآن) آه ای نفس کمراه سن خود دیرسن که

بن قرآنی هم اوقورم وهم بیلوب عمل قیلورم اما ای دل غافل عمل ایکی قسمدر
بری حق تعالی‌یه سبب قربتدر وبر قسمی سبب بعد ولعنتدر یعنی ظن وقیاسله
اولان طاعت مبعد عن الله ونور یقین ایله اولان عبادت مقرب الی الله‌در بونك
ایسه علمی فرضدر پس علم مزبوری نیچون تعلم ایلمدك دینلدکده ظن وخیالمه
تابع اولدم دیمك جواب اولورسه مرحبا والا واویلا ای غافل نابیناسن
کندیکی فراموش ایتدکدنصکره سنی غیری ذکر ایتمز کما قال تعالی (الیوم
ننسیکم کما نسیتم لقاء یومکم هذا) ای مستمع مستمند غیریلر نعمت یدیکندن
سکا شبع کلمز وآخرك مسهل ایچدیکی سنی تطهیر قلماز مادامکه اهل حالك
حالیله ذوقلنمیه‌سن فائده ویرمز پس بونك مثالی اکابکرز که حق سبحانه وتعالی
عنایت ازلیه‌سندن بعض اطبایی ادویه واشربه‌نك خواصنه عالم ایدوب
وانواع علل وامراض وامزجه وطبایعی بیلدیروب کشفا ویقینا معاینه
قلمغله علوم طبده بعض تصنیفات یازوب امراضك علاماتن وتشخیص
ضواربك کیفیاتن ومعاجین واشربه‌نك مفردات وترکیباتن وهر برینك
استعمالاتن بیان ایتمشلردر پس برکمسنه فضوللق ایدوب طبیب حاذقدن
بلا استمداد کندونك نفس معلوله‌سنه مجرد کتب طبیه مطالعه‌سیله معالجه
قیلسه لاجرم نفسنی معرض هلاکده قیلور زیرا مجرد مطالعهٔ کتب ایله
حقیقت مرضدن خبردار اولمیوب کیفیت وکمیتندن شعوری اولماز پس
لاجرم اصحاب تجربه‌دن برطبیب حاذقه مراجعت کرکدر که انواع امراض
وطبایع ناسی علی اختلافها بیلوب علمی وعملی قوانین طبه عارف اولوب
هر برمرضك علاجن ایلیه ایمدی اکرچه کیم کتب طبدن طبایع اشیا وعلامات
امراض وترکیب کیفیت معاجین معلوم اولور اما عمل ایلمك انواع تجربه
وتعلیم طبیب کامله محتاج اولدیسه سلوك وطریقت وحقه قربت دخی
طبیبان الهینك ید ارشادنه تسلیم واطاعت ایله اولور ﴿نظم﴾ تودر
تقلید اکنون بازماندی * چو اندر آرزو وآزماندی * بسی کشتی ندیدی
تونمودی * زیان کردی ندیدی هیچ سودی * پس هرکس طبیب الهی‌یی
نیجه بولسون بوتقدیرجه تحری وقیاسه مجال بوقیدر دیرسك بلی وقت
ضرورتده ﴿مثنوی﴾ این قیاسات وتحری روز ابر * یابشب مرقبله راکر
دست حبر * کون بولوتلی اولد وقده ویاخود شب دیجورده علماء مجتهدین
بوقیاسات وتحریلری قبله ایچون تجویز ایتمشلردر زیرا سمت قبله روز ابر فام

وشب ظلامده نامعلوم اولسه وصحراده بولنسه ظن غالبی ایله جانب کعبه یه توجه ایدوب اداء صلوة ایدرلر پس مرشد کامله قبل الوصول قلوب طالبینده خورشید محبت طلوع ایتمامکله اراضیٔ یقینی شب دیجوره متشابه اولمغله علی نهج الشریعه تحری ایدوب قلبنی حب الهی طلبنه توجیه ایتمك لازمدر وخضر وقته قبل التلاقی جائزکه خضر بواوله دیو هرکوردیکك خضر صانمق جائزدر ﴿ مثنوی ﴾ نیك باخورشید وکعبه پیش رو ٭ لیکن روزروشنده نورخورشید ایله وکعبه پیش روایکن ﴿ مثنوی ﴾ این قیاس واین تحری رامجو ٭ بوقیاس وبوتحری بی طلب ایتمه زیرا آفتاب باهر وکعبه مواجهه ده ظاهر ایکن تحری وقیاس باطلدر پس شمس محبت آسمان قلبده نمایان وکعبهٔ حقیقی اولان خضروقت عیان اولمش ایکن قیاسات عقلیه یه تشبث ایتمك واولکی کبی هرکوردوکنی خضروقتدر دیمك حماقت وبلکه عین ضلالتدر ایمدی ای مستمع مسترشد عمربن الفارض قدس سره ٭ بیت ٭ فان كنت منی فانج جنحی ٭ وانح فرق صدعی ولاتجنح الطبیعة ٭ بیوردقلری اوزره اکرسن دخی مسترشد صادق ومرید محقق ایسك کعبهٔ حقیقت وخورشید محبت اولان مرشد اکملك جمع حقیقتنه توجه ایدوب وبادنسیم جذباتنك هبوبیله آسمان افکاردن ابراکدار اغیاری ازاله قیلوب طلوع آفتاب محبت ایله روز روشن اول وظلمات طبیعت وکدورات حواس واوهامه وجها من الوجوه میل والتفات ایتمیوب ﴿ مثنوی ﴾ کعبه نادیده مکن زورومتاب ٭ ازقیاس الله اعلم بالصواب ٭ قیاسدن اوتوری کعبه‌یی کورمزلنمك ایتمه کعبه‌دن یوز دوندرمه الله اعلم بالصواب یعنی جمیع عالمك کیتدیکی عرابه بوایدر بکا مرشدجی تجسسی نه لازم قیاسات عقلیه ودلائل نقلیه بکا کافیدر بوقدر علماء سلف خود عقلی ونقلی قیاس ودلیل ایله یول وارمشلر دیو کندیکه دون همت اولمغله کعبهٔ حقیقی اولان مرشدجی ومکملدن یوز دوندرمه زیرا وارثان اکمل انبیا اولان اولیاء کملك بناء علم لدنیلری کشف صحیح وشهود صریح ایله استحکام بولمشدر اما تصور حسی ووهم ظنی یه تطرق ایدن فکر وخیال سریع الزوالدر اکا بناء که عموم خلقك بیننده متداول اولان علوم عقلیه وقیاسات وهمیه حواس ظاهره وباطنه ایله حصوله کلوب قوا وحواسك احکام وآثار مزاج وظلمات طبع پراعوجاجدن خلاصه اقتداری اولمامغله لاجرم زمرهٔ مزبوره یه اوهام وشکوك بی شمار وشبهات وظنون بسیار یول بولوب غایتی قلبنه ظندن غیری

مطلب
در ضعف دلائل عقلیه ونقلیه وحکایهٔ امام رازی

شی كتورمز ﴿ نظم ﴾ بعقل این سرندانی تابدانی ٭ کداو پیداست درجانت نهانی ٭ نه بشناسد مرآن جزازخیالی ٭ نه هروهمی بود این سر مقالی ٭ زیرا اهله معلوم وغالبا مسموع ومفهومدرکه علما وعقلادن نیجه‌سی وساطت قوا وحواس ومشارکت مفکره ومخیله ایله برمسئله ده تصور ایتدکلری معنانك صحتنه نقل وروایتدن نیجه دلائل ایراد ایتمش ایکن بعد زمان کبرو مستدل مزبورك کندینه ویاخود قوت جودت ایله متصف اولان مستدل آخرك فکرینه بردلیل آخر دخی ظاهر اولورکه مقدما اولان مسئله نك عیننده حکم اولك خلافی اولوب دلیل ثانیده قوت ومتانت زیاده اولدیغیچون مبطل حکم اول اولور بونك امثالی خودقتی چوقدر اصول وکلامدن خبردار اولنلر بوکا واقفدر حتی مشهوردرکه امام فخررازی رحمة الله علیهك تلمیذ خاصلرندن بریسی برکون فخرالدین رازینك خدمت شریفلرینه واردقده اضطراب عظیم ایله بکا ایدرکوردی ویامولانا سبب کریه وغم وباعث حزن والم نه‌در (سرالله قلبك) دیو سؤال ایتدکده امام فخررازی بیوردیلرکه ای ولدمکرم روزکارم ضایع وعمرنازنینم بوق یره تلف اولدیغنه اغلارم زیرا برمسئله نك صحت حکمنه شبهه‌دن خالی واشکالدن سالم یکرمی دلیلدن زیاده بولوب ودلائل مزبوره ایله قلبمه کمال اطمینان کلوب صحتنه وثوق تمام حصوله کتورمشدم حالا حکم مزبورك خلافنه بعض دلائل قویه ومحکمه دخی رونما اولدیکه دلائل سابقه ایله اولان وثوق ویقینمی ابطال ایلدی شایدکه برمدتدنصکره بودخی صدد ابطالده واقع اوله پس عمرك بوافکارده تارمار اولدیغنه کریهٔ بسیار ایتمیه‌لممی بیوردی پس امر محقق اولدیکه حدس حس وقیاس وکمان ایله اولان علوم اوهام وشکوکدن عاری اولمیوب کمال یقینه واصل اولماز ایمش ﴿ نظم ﴾ بسی کشتی ومقصودی ندیدی ٭ ازین حسرت توبهبودی ندیدی ٭ نبودت رهبر وحیران بماندی ٭ نه‌راهست این که اندرچه بماندی ٭ ایمدی لازم اولان بودرکه علم لدنی صاحبی اولان قبلهٔ حقیقیدن روکردان ونادیده کمان اولمه که اندن غیریسی اوهام وظنونی ازاله یه قادر اولماز زیرا اول ولی اکمل روح عالم اولوب انموزج صفات الهیه (ومافی السموات والارض) اکا مسخر اولمشدر پس سن اندن یوز چویرمك عین جهالتدر نتکیم شیخ رضی الله عنه فص موسویه ده بووجهله تحقیق بیوررکه (فدورد الحدیث القدسی فی خلق آدم الذی هو البرنامج الجامع لنعوت الحضرة الالهیة التی هی الذات

والصفات والاسماء والافعال ان الله خلق آدم على صورته وليست صورته
سوى الحضرة الالهية فاوجد فى هذا المختصر الشريف فسخر العلو والسفل
لكمال الصورة فكما انه ليس شئ من العالم الا وهو يسبح الله بحمده كذلك ليس شئ
من العالم الا وهو مسخر لهذا الانسان الكامل لما يعطيه حقيقة صورته فقال
(وسخر لكم ما فى السموات وما فى الارض جميعا منه) فكل ما فى العالم تحت
تسخير الانسان علم ذلك من علمه وهو الانسان الكامل وجهل ذلك من جهله
وهو الانسان الحيوان) يعنى الانسان صورة والحيوان سيرة پس مادامكه
انسان كامله تسليم ايله سنده دخى نور شهود بروز ايتمدكجه ﴿ مثنوى ﴾
چون صفيرى بشنوى از مرغ حق * چونكه مرغ وحى الهى وعندليب
روضهٔ ربانيدن بر صفير ايشيده سن حقيقتدن غافل اولوب ﴿ مثنوى ﴾
ظاهرش را ياد كيرى چون سبق * ظاهرينى سبق كبى خاطركده طوترسن
والفاظ وحروفنى ازبر ليوب ﴿ مثنوى ﴾ وانكهى از خود قياساتى كنى *
اندنصكره مقتضاى وهم وظنكله بعض قياسات ايدرسن وقوت متفكره يه
تابع اولوب تصور كده اولان ﴿ مثنوى ﴾ مر خيال محض را ذاتى كنى *
خيال محضى ذاته نسبت ايدرسن * بيت * ترا بوبى از يشان نيست اينجا *
چرا تو ميكنى هر چند دعوا * زهى وهم باطل وخيال زائل اى غافل كه
﴿ مثنوى ﴾ اصطلاحاتيست مر ابدال را * ابدال خدانك اصطلاحلرى
واردركه ﴿ مثنوى ﴾ كه نباشد زآن خبر اقوال را * اصطلاحات
مزبوره دن اقوالك خبرى اولماز ايمدى بنم روحم ﴿ مثنوى ﴾ منطق الطيرى
بصوت آموختى * منطق الطيرى صوت ايله اوكرندك وكنديكى عالم فائق
اولدم زعميله ﴿ مثنوى ﴾ صد قياس و صد هوس افروختى * صد قياس
وصد هوس شعله لندردك و بو كلامدن مراد بودر و بو لفظدن مستفاد
اولان بو معنادر ديو مدارس ومحافلى صوت وصدا ايله طولدردك * بيت *
نمى دانى واندر ره فتادى * زندانى درون چه فتادى * هيهات هيهات
حضرت جلال و قدس وحظيرهٔ جمال و انس ادلهٔ عقليه دن منزه
واصابت سهام فهومدن مقدس اولوب طريق حق قوت نظريه دن
مسدود ووراه وحدته ظن وقياس ايله كيدنلر مفقوددر نعم اكرچه كيم آسمان
يقين سحب شك وكمان ايله مكدر ايكن ظن غالب ايله كعبهٔ مقصوده توجه
ايدوب عبادتده جناب الهى يه وصول ايچون اعمال فكر وقياس اولنوب

حضرت تنزيه وتقديسه صعودده قريب اولورلر وعلم وعمل بيننى جمع ايدوب
كمال خلوصلريله هر برى ترقى قيلورلر فاما مغرب جمعيت ذاتيه دن شمس حقيقت
محمديه دل سالكده طلوع ورتبهٔ برج احديتدن صورت الهيه ايله بروز ايتدكده
(اذا طلع الصباح استغنى عن المصباح) مصداقنجه انظار فكريه ونواميس
حكميه وقوهٔ نظريه يه احتياج قالميوب بلكه احكام حكميه وفكريه وآثار قوهٔ
نظريه دن تفريغ قلب ايدوب حضور بالله اشتغال ايله موجب تشتت خاطر
اولان علم كونيه دن اعراض ايدوب جمعيت قلبيه ايله حضرت احديته
عزيمت كليه ايدرلر كما قال الشيخ رضى الله عنه فى التائية ﴿ نظم ﴾
ايا من حوى الايمان حق بزعمه * على هذه الدعوى اصح الادلة * اذا تليت
آياته فى وجوده * تجلى له الايمان من كل حضرة * وفى حضرة الاسلام
يشرح صدره * لاعدامه التكثير بالصمدية * فصار كرش الانشراح
بدا غدا * تجلى به الرحمن فافطن كفطنتى * ومن جهل الامر الاعم فصدره
* جدير بان يلقى به كل ضيقة * فيا ايها الراجى حصول مراده * باصلاحه
للقوة النظرية * ومن بعد ذا يبقى بؤمل حكمه * يحصلها بالقوة العملية *
فيكمل فى علم وفى عمل معا * ويظهر انسانا باجمل سيرة * لوانك ممن عاين الامر
واحدا * لما غاب عنك الحق فى كل رتبة * ايمدى اى مستمع قابل بوظن
وكماندن خلاص اولميوب قياسات عقليه ايله اولياء آگاهك كلمات روحيه لرينى
فهم ايتدم زعم ايدوب معنالر ويررسك و كنديكى دخى انلردن قياس ايدوب
بر مرشد كامله بنده اولمزسك سنك مثالك اكا مشابه اولوركه قصه سى سبق ايدن
﴿ مثنوى ﴾ همچو آن رنجور دلها از تو خست * اول رنجورك خاطرى
صاغردن مجروح اولديغى كبى مردان خدانك دخى قلوب طاهره سى سندن
رنجيده اولور ﴿ مثنوى ﴾ كربه پندار اصابت كشته مست * اگرچه كيم
صاغر رعايت عبادتده اصابت پنداريله مست اولمش ايدى اما قياسى واقعه
مخالف كلوب آزار بسياره مصادف اولدى * بيت * براه راستان رو دائما
هان * وجودت از بلا ورنج برهان * پس سن دخى وهم وكمان ايله انبيا واوليانك
كلمات حقه لرين فهم ايتدم وتأويل وتوجيهنده اصابت قيلدم زعم ايدرسن
ولكن قياسك حقيقته مطابق اولميوب قلوب انبيا و اوليايى رنجيده ايتمش
اولورسن وكذلك ﴿ مثنوى ﴾ كاتب آن وحى زآن آواز مرغ * اول مذكور
اولان كاتب وحى مرغ آشيان وحدت اولان خاتم الرسل عليه الصلوة

و السلامك آوازندن ❊ مثنوى ❊ برده ظنى كو بود همباز مرغ ✺ برظن فاسد ايلمش ايدى كه وحى الهيده ٥ اول مرغ سر احديتده شريك وهمباز اوله پس خاطر پاك مرغ چالاك (لولاك لماخلقت الافلاك) اول كستاخدن رنجيده اولمغله ❊ مثنوى ❊ مرغ پرى زد مرورا كور كرد ✺ مرغ برقنات اوردى اول كاتبى كورايتدى ❊ مثنوى ❊ نك فرو بردش بقعر مرك ودرد ✺ ايشته انى مرك ودردك قعرينه ايلتدى ❊ نظم ❊ نبودت رهبر اينجا جز محمد * ندانستى تومر ديدار احد * چرا در نقش مغرورى چوابليس * چرا چندين كنى دعواى تلبيس * ايا مسكين وسر كردان وغمخوار * زهى نادان چه ميدانى تواسرار * مشوآلوده پندار غدار * مرورا ترك كن زنهار يكبار * تونشناسى بحق خودرا يقين دان * نمود عشق را از واصلين دان * مبين خود تابهشت آيدبديدار * عيان بنگرت رخسار دلدار * پس مفيض نور محبت وخورشيد آسمان حقيقت مولانا جلال الدين محمد قدس سره الامجد مناسبت ايله بوقدر اسرار ونكات بيان ايتدكدنصكره كيرو هاروت وماروت حكايه سنه شروع ايدوب عجب واستكبار ووهم وپندار ايله نفسلرينه كمال وفضليت اسناد ايليان ارباب اغتراره تلميح واشارت وتنبيه و نصيحت قصديله جانب الهيدن هاروت وماروته نه وجهله خطاب اولديغن بطريق الحكايه اراد ايدوب بيوررلركه حق سبحانه وتعالى ايتدى اى هاروت وماروت ❊ مثنوى ❊ هين بعكسى يا بظنى هم شما ✺ زنهار سزدخى برعكس ويابرظن سببى ايله ❊ مثنوى ❊ درميفتيد ازمقامات سما ✺ اوجات مقامات سمادن دركات اسفله دوشميه سز ❊ مثنوى ❊ كرچه هاروتيد وماروت وفزون ✺ ازهمه بربام نحن الصافون ✺ اكرچه سز هاروت وماروت وصدر نشين ملكوت سز ونحن الصافون بامنك اوزرنده جمله دن افزونسز يعنى (وانا لنحن الصافون) افتخارنده ذروهٔ اعلاده اولمش سز امازنهار صفوت ونزاهتكزه اغترار ايله آسمان ملكوتدن نكونسار اولميه سز ايمدى غرور ايله افتخاردن وازكلوب وعيوب ناسه نكران اولميوب بلكه اولى وانسب اولان بودركه ❊ مثنوى ❊ بربديهاى بدان رحمت كنيد ✺ بدلرك اساءت وجنايتلرينه وعصاتك جرم ومعصيتلرينه مرحمت ايديكز وقطعا نزاهتكزه نظر ايتميوب ❊ مثنوى ❊ برمنئ خويش بين لعنت كنيد ✺ خويش بين اولان بنلكه لعنت ايديكز يعنى خود بينى وانانيتى ترك ورد ايله يكز شويله كه

خود نمايى ايتميوب عجب و افتخار ايله طاعت شمار اولورسه كز ❊ مثنوى ❊ هين مبادا غيرت آيد ازكمين ✺ زنهار متنبه اولكز اولميه كيم كمين قضادن بطش شديد غيرت كلوب ❊ مثنوى ❊ سرنكون افتيد درقعر زمين ✺ وچاه سجينه سرنكون دوشه سز زيرا هر برملك ايچون استعداد ذاتيلرى مقتضاسنجه برمقام معلوم اولوب هيچ برملك برملكك حدينه تجاوز ايتمز وما فوقه ترقى به قادر اولمز ومرتبهٔ مادونه دخى نزول ايتمز كما قال تعالى فى سورة الصافات على لسان الملائكة (وما منا الاله مقام معلوم وانا لنحن الصافون وانا لنحن المسبحون) يعنى ملائكه عبوديتلرينه اعتراف ايدوب ايتديلركه بزدن هيچ احد يوقدر الا انك ايچون برمقام معلوم واردر يعنى مراتب متفاوته لرى اولوب هر برى مرتبه لرندن تجاوز ايده ميوب ومقام معينلرنده قائم اولوب عبادته قيام كوسترمشلردر واداء خدمت ومنازل طاعتنده اولان صفوف مرصوصه لرندن بالتحقيق والتأكيد خبر ويروب (وانا لنحن الصافون) ديديلر وحق سبحانه وتعالى بى شاننه لايق اولميان شيدن تنزيه وتقديس ايدوب (وانا لنحن المسبحون) ديديلر يعنى قول اول ايله طاعاتنده اولان درجه لرينه وثانى ايله معارفده اولان مقاملرينه اشارت ايدوب بلافتور عبادت حقده مواظبت ايتدكلرندن خبر ويرديلر پس هاروت وماروت دخى ذكر اولنان مقامات معلومه اصحابندن اولمغله صلوة وتسبيحده اولان مقاملريله افتخار ايتديلر اكرمعرفتده اهل حقايقدن اوله لردى انوار مشاهدهٔ حقك استيلاسندن بحار منن الوهيتده مستغرق وملاحظهٔ طاعاتدن فانى اولوب شانلرينى تفخيم ايله (انا لنحن الصافون) ديمزلردى فلهذا اظهار سر اثر ايله افعال ربوبيتده اعتراض صورتن كوستروب (اتجعل فيها من يفسد فيها) قولنى تكرار ايتديلر قال بعض المفسرين (هو من كلام النبى والمعنى ومامنا الاله مقام معلوم) فى الجنة او بين يدى الله (وانا لنحن الصافون) فى الصلوة والمنزهون له عن السوء وقال جعفر الصادق (الخلق مع الله على مقامات شتى من تجاوز حده هلك فللانبياء مقام المشاهدة وللرسل مقام العيان و للملائكة مقام الهيبة وللمؤمنين مقام الدنو والخدمة وللعصاة مقام التوبة وللكفار مقام الطرد والغفلة واللعنة) وقال الحسين (المريدون فى المقامات يحولون من مقام الى مقام والمرادون جاوزوا المقامات الى رب المقام) الحاصل اهل بدايات مقام طاعات و اهل اوساط مقامات توكل ورضا وتسليم و ارباب محبت مقامات حالات و مواجيد واهل

مطلب
نبذة فى تفسير ومامنا الاله مقام معلوم

وما منا قولنده موصوف محذوفدركه احد تقديريدر و صفت مقام موصوفه قائم اولمشدركه له مقام قوليدر ❊

معرفت مقام معارفده اولوب اثنای مشاهداتده برمقامدن برمقامه نقل ایدرلر
فاما موحدینه مقامدن برسی باقی قالیوب بحارذات وصفاتده مستغرق اولمغله
انلر ایچون مقام معلوم اولماز زیرا موحدینی عظمت کبریا وتجلیات جلال وجمال
بروجهله افنا ایتمشدرکه ابد الآباد فانی فی الله و باقی بالله اولوب مقاماتدن
برنده مکث ایتمامشلردر کما قال الجنید (المقامات معلومة کما ذکره الله تعالی
وارباب الحقایق یأنفون من المعلومات والمرسومات لانهم فی قبضة الحق وامره)
آه ای سالك راه بوتفصیلدن مراد حصه بیانیدرکه هیچ کس طهارت
ونزاهتنه مغرور اولمسون و مقام فنادن برنفس آیرلمسون پس بعض سالکلر
بدایت وسط وظهور محبتده کمال نزاهت حصوله کتوردکلرنده گاه تنزل وگاه
ترقیده اولان اخواندن برنده مقتضای بشریتله بعض جرم وزله کوردکلرنده
ممکن اولدیغی مرتبه ستر ایدوب کندی حالنه عجب واستکبار ایله انلره طعن
وتقریع ایتمیه و بلکه حالنه مشغول اولوب عیوب آخره نظر قیلمیه و کبرونخوتی
ترك ایدوب دائما بوقلقده اوله والا صفوت ونزاهتده ملك مرتبه سنه دخی
نائل اولسه مادام که غیریلرك عیوبن وکندینك نزاهتن کوره کمین قضاده
اولان غیرت حق آنی قعر زمین واسفل سجینه سرنکون ایدر ﴿نظم﴾ زخود
بینی برون در بماندی * چو آب عین درآزر بماندی * زخودبینی درون چه
بماندی * چو انکی بر سراین ره بماندی * مکن اندیشهٔ بدنیك اندیش *
بکس مپسند نپسندی چو برخو بش * اگرنالی وگرنه کار رفتست * همه نقشی
ازین پرکار رفتست * بعقل بد مرو نیکو گزین تو * بجز نیکویی اینجا که
مبین تو * منی دیوست وتوفرزند آدم * بکجا ماندهٔ دیوی دمادم * چو ذره
باش اینجا پای کوبان * زعشق دوست درجان شاد وخندان * پس هاروت
وماروته جناب قدسدن بووجهله خطاب باعتاب اولمغله ﴿مثنوی﴾ هردو
گفتند ای خدا فرمان تراست * هرایکیسی ایتدیلر ای خالق کون ومکان
امر وفرمان سنکدر حقا که ﴿مثنوی﴾ بی امان تو امانی خود کجاست *
سنك امانکسز خود امان قنده در وسنك توفیق وعنایت و حفظ وعصمتك
اولمسه مصادفهٔ امن وسلامته کیده قدرت واردر اما ظاهرلری موافق
ضمایر اولمیوب برمصداق (یقولون بالسنتهم مالیس فی قلوبهم) ﴿مثنوی﴾
این همی گفتند ودلشان می طپید * مجرد اسان ایله بونی تکرار وتذکار
ایتدیلر اما کوکللری حرکت ایدوب وجه ارضده حکومت وریاست وخلافت

سوداسنه دوشوب ضمیرلرندن دیرلر ایدیکه ﴿مثنوی﴾ بد بجا آید زمانم
العبید * بزدن یرامزلق قچان کاور وجرم ومعصیت صادر اولمق نه احتمالدر
بزنعم العبید ونزاهت وطهارتده نور محض خورشید وصوامع ملکوتده تجرید
ایله فرید اولمشزدر دیوب عصمتلرینه اعتماد ایتدیلر وقبضهٔ قدرتده مقهور
اولدقلرندن تغافل ایتمکله عاقبة العاقبه ﴿مثنوی﴾ خارخاردو فرشته
هم نهشت * تا که تخم خویش بینی را نکشت * بو ایکی فرشتهنك خارخار
عصمتلری انلری حالنه قومدی تا که خود بینلك تخمنی اکیه یعنی آخر الامر
تشوش افکار و بی آرامیٔ پندارلری زمین وجودلرنده انانیت تخمنی اکدرمینجه
قومیوب ذکر وتهلیللر ینی بنی آدمك تذکار عیوبنه تبدیل ایتمکله لوم وتقریعی تکرار
ایدوب ﴿مثنوی﴾ پس همی گفتند کای ارکانیان * بی خبر از پاکیٔ روحیان *
پس ایتدیلر ای قدس روحانیان ونزاهت افلاکیاندن بی خبر وجرم و معصیت
ایله مکدر اولان ارکانیان وخاکیان معلومکز اولسونکه ﴿مثنوی﴾ ما برین
گردون تتقها می زنیم * بز ملکلرز قدس و طهارت ایله گردون ملکوت
وصوامع جبروتده تتق عبادات و پردهٔ زربافت تسبیحات طقورز وسراپردهٔ
عصمتدن خارج اولمیوب لازم کلسه ﴿مثنوی﴾ بر زمین آییم وشاد روان
زنیم * زمین اوزرینه هبوط ایدوب تسبیح وتقدیس ایله نوردن سایبان
اورورز ایمدی محقق بیلکز کیم سزك یرینکزده بز حکومته مأمور اولسق فرش
زمینه شاد روان نصفت دوشیوب کاهو حقه ﴿مثنوی﴾ عدل توزیم
وعبادت آوریم * عدل وداد جمع ایدرز وحق عبادتی یرینه کتوردکدنصکره
قوت ملکیه مز ایله نوردن پرآچوب ﴿مثنوی﴾ بازهرشب سوی گردون
می پریم * کیرو هر کیجه جانب گردونه اوچارز الحاصل بروجهله تأسیس
قواعد معدلت وتشیید قوانین حکومت ایدهلم که ﴿مثنوی﴾ تاشویم اعجوبهٔ
دور زمان * حتی اعجوبهٔ دور زمان اولهلم ﴿مثنوی﴾ تانهیم اندر زمین
امن وامان * تاکه زمینده واضع امن وامان والسنهٔ افلاکیان وخاکیانده داستان
اولهلم اما قضا وقدری کورکیم کندیلرده عجز وقصور بیلیوب عصمتلرینه اعتماد
وجمیع فساداتی بنی آدمه اسناد ایتدکلری ایچون زبون شهوت ومبتلای معصیت
ومحبوس چاه طبیعت اولوب الی یوم القیام قصهلری مشهور والسنهٔ ناسده مذکور
اولدیلر زیرا ﴿مثنوی﴾ آن قیاس حال گردون بر زمین * راست ناید فرق
دارد در کمین * اول گردونك حالی زمینه قیاس اولنمق راست کلمز حال زمین فرق

(تتق)
پرده وجبینلکدر
و (شادروان)
سایبان وفرش منقش
و یوك خالی ورفرقه
معناسنه که ثوب
اخضردر (لغة)

دركين طوتار يعنى مرتبهٔ اعلانك حالنى مرتبهٔ سفلايه قياس امر محالدر زيرا
اهل ملكوت نزاهت محضه ايله شهوت وطبيعتدن عارى ومقتضيات بشريه دن
برى ارواح مجرده در اهل زمين ايسه شهوت آلوده اولوب صفات بشريه دن
آسوده دكللردر هاروت وماروت ايسه مشرب بشريتدن غافل اولمغله
كنديلرده ترقى وتنزل اولمديغنى بيلوركن اكر مرتبهٔ بشريته واروب
زمينه نزول ايتسك بنى آدم كبى آلودهٔ معصيت اولمزدق ديدكارى قياس
باطل اولوب مبتلاى شهوت اولدقلرندن اوج ملكوته عروج ايده ميوب چاه
مظلم طبيعتده الى يوم القيام سرنكون اولديلر وزمينده اولان آدميانده برسر
خفى دخى اولديغندن غافل اولديلر واول سر نهانى بودركه اكرچه كيم
ملائكه اسفله نزول ايتميوب هر برى كنديلره مخصوص اولان مقام قدسده
مقيم اولوب انسان ايسه مرتبهٔ انسانيه دن مرتبهٔ اسفل حيوانيه رد اولنمغله
(اولئك كالانعام بل هم اضل) قبيلندن اولدقلرى جهتندن ملك بشردن
افضلدر ولكن روح انسانى قابل ترقى اولمغله ايمان صحيح وعمل صالح ايله
اعلاى عليينه صعود ايدوب مقام قاب قوسينه اعتلا وبلكه اوج اوادنى يه
ارتقا ايله ملكدن افضل اولمشلردر اكرچه كيم ملائكه بر فحواى (وانا
لنحن الصافون) صلوة وعبادتده صف آراسته اولديلر ايسه انسان دخى
بو بابده ملائكه ايله مشترك اولوب اما انسانده كبنيان مرصوص بر صف دخى
واردركه ملائكه صفت مز بوره دن حصه مند دكلدر يعنى صفت مز بوره
حق سبحانه وتعالينك انسانه تعلق ايليان حب ازليسيدركه (ان الله يحب الذين
يقاتلون فى سبيله صفا كأنهم بنيان مرصوص) صف مز بورى بيان
ايتمشدر وكذلك ملائكه نك (وانا لنحن المسبحون) قوللرنده دخى انسان
هم انباز اولوب بوندن ماعدا انساننك بر افتخارلرى دخى واردركه انكله
ملائكه دن ممتاز وسرافراز اولمشلردر يعنى (انا نحن المحبون وانا نحن المحبوبون)
قولى انسانه مخصوص اولمغله مقام محبتدن مقام محبوبيته ترقى ايدوب
(تخلقوا باخلاق الله) مصداقنجه صفات حق ايله متصف و (بى يبصر وبى
ينطق) دولتيله مستسعد اولمشلردر آه اى سالك راه هر نه مرتبه يه ترقى ايدرسك
حق تعالينك محض فضل وعنايتى بيلوب كنديكه قدس وطهارت اسناد
ايتميوب عجز وقصورك فهم ايله وتوفيق الهى ايله مشتهيات نفسانيه دن
خلاصلق مرتبه سن بولدبغكه شكر ايدوب هاروت وماروت كبى زبون

شهوت واسير نفسانيت اولانلرك عيوبنه باقيوب بن بونك برنده اولسيدم بويله
فساد ايتمزدم ديمه يوخسه هاروت وماروت كبى مبتلاى معصيت اولورسن
زيرا مرتبهٔ حيوانيتده اولانلرك اقتضاسى مألوفات شهوانيه نك اجراسيدر
انلر دخى سنك مرتبه كاسه لرسنك كبى قدس ونزاهت ايله متصف اولورلردى
وهمچنان سن دخى انلرك مرتبه سنه رد اولنسك انواع جرم وخباثت صادر
اولوردى پس مناسب اولان ارباب معصيتك حالنه مرحمت ايدوب اكر
احسان واكراسات قبضهٔ قدرتده اولديغك مشاهده قيله سن وبندهٔ عاجز
اولديغك بيله سن ﴿ نظم ﴾ زعجز خويش دائم باش مسكين * كه تاچون كل
شوى خوش بوى ورنكين * زعجز خويش دائم ربنا كوى * بروزوشب يقين
فاغفر لنا كوى * زعجز خويش دائم كن تو طاعت * كه بيرون آيد از رنج
تو راحت * اكر انصاف دادى پاك باشى * ولى بايد كه همچون خاك باشى *
كه بى فقرت نباشد اين مسلم * زفقر افتاد ازعين دمادم * اى دل آكاه اكر
هاروت وماروتده انتباه اوليدى سراپردهٔ ملكوتده قالوب ميدان بشريتده
كلمكله سخرهٔ جهانيان اولمزلردى پس ارباب محبته دخى لازم اولان بودركه
سرادقات وحدتدن خروج ايتمامكه حقدن مدد وعنايت ايسنيوب عيوب
ناسه بقماق كثرتنه دوشميه ومرتبهٔ سفلى ده منهمك اولان جهلايه كندى
مرتبه سندن وعشق ومحبتدن كلمات قدسيه اظهارينه جراءت ايتميوب انلره
دخى كيفيات رحيق عشق اذاقه ايدرم سوداسنه دوشميه زيرا انلر كلمات حالات
عشقدن خبردار دكللردر انجق سنك رسواى اولديغك قالور نتكيم عطار
ديمشدر ﴿ نظم ﴾ به نادانان مكو اسرار زنهار * كه كوهر ماند اندر خاك
بيكار * اكر باديدهٔ رازت نهان كوى * وكر كويى نه باخلق جهان كوى *
بجا هركز بيايد خفيه اين راز * مكر وقتى كه باخويش آيد او باز * مخفت
اى دل سخن بپذير آخر * كه ميكويم ترا اسرار ظاهر * پس كاشف الاسرار
مولانا خداوندكار دخى كتم اسرار ونامحرملره بادهٔ محبتك كيفيتن اسرار
ايديكز ديو حكيم سنايى نك قولنى دليل كتوروب اشبو بيانه شروع بيورديلر

﴿ دربيان آنكه حال خود ومستئ ﴾
﴿ خود پنهان بايد داشتن از جاهلان ﴾

انك بيانند دركه عشق ومحبت ايله مجذوب اولان عاشقلر كندى حالنى ومست

مطلب مهم لاهل السلوك من العشاق

مدهوش اولدقلرینی جهلادن پنهان طوتمق کرکدر که سینه‌لری نشانهٔ سنك طعن وملامت اولمیه اما نه فائده بادهٔ عشقك کیفیتی برحالتدر که عاشق مدهوش نداركدن قالوب اقتضاء عشق نه ایسه ظهوره کلور ولکن ممکن اولدیغی مرتبه دیمکدر وکتم اسرار کاملاره مخصوصدر کشف واظهارتنك هضم اولانلرکدر که لباسدن عاری سوز سویلدکلرنده رسوای اولورلر پس بوکا نه چاره اولسه دیین مجذوبان سالکانه بونك علاجی بودرکه ﴿ مثنوی ﴾ بشنو الفاظ حکیم پردهٔ ✳ پرده نشین وحدت وساقیٔ بادهٔ محبت اولان حکیم سنائینك الفاظ کهربارنی ایشت واکاکوره ایش ایت که نه بیورر لر ومجذوبان الهی یه نه وصیت ایدرلر یعنی بیوررلر ای مست رحیق محبت اولان سالکان راه حقیقت ﴿ مثنوی ﴾ سرهم آنجانه که باده خورده ✳ باشی هم آنده قوکه باده ایچمش سن یعنی بادهٔ محبتی میخانهٔ عشق اولان قنغی مرشدك خمخانهٔ تربیه سندن نوش ایتدکسه سر تسلیمی آنك عتبهٔ تربیه سنه نهاده قیلوب دائرهٔ فرماننده‌ن خروج ایتمه وصحبت والفتی باده نوش محبت اولان اخوان ایله ایدوب اکر وجد وحالات واکرمستانه لکدن تبادر ایدن کلماتی انلره اظهار ایدوب نامحرم طریقت واجنبیٔ حقیقت اولانلر ایله خلطت ایتمیوب اختیار عزلت قیل یوخسه اجنبیلره کشف راز ایدرسك کندیکی بین الاغیار مسخره قیلوب سنك حالك شول مست خرابه دونرکه مثلا ﴿ مثنوی ﴾ چونکه از میخانه مستی ضال شد ✳ چونکه میخانه دن برمست چیقوب ضال اولدی لاجرم ﴿ مثنوی ﴾ تسخر و بازیچهٔ اطفال شد ✳ اطفالك ملعبه ومسخره‌سی اولدی زیرا کیفیت باده ایله ﴿ مثنوی ﴾ می فتد او سو بسو بر هر رهی ✳ اول مست بیهوش هر بر یولده طرف طرف یقلوب ﴿ مثنوای ﴾ در کل و می خندد ش هر ابلهی ✳ بالجغه دوشر وهر برابله اکا خنده ایدر ﴿ مثنوی ﴾ او چنین و کودکان اندر پیش ✳ بی خبر ازمستی و ذوق میش ✳ اول مست خراب بو حالده کوکدکلر ایسه انك آردنجه کولوب نه مقوله مست اولدیغندن وذوق شرابدن بی خبرلر سوری سرخوشی دیو آردینه دوشرلر وال قاقوب کولرلر قال ابو طالب المکی فی قوت القلوب (وقد سلك فی هذا الطریق اکابر العلماء وافاضل اهل القلوب وقد کان هؤلاء فی التابعین کثیرا ولم ینکروا هذا وعلیه الصحابة رضی الله تعالی عنهم ممن عرف مثل عمر وابن مسعود وحذیفه وکان عمر یغشی علیه

حتی یقع من قیام و یضطرب کالبعیر و قد کان الغشی یلحق سعید بن جذیم وکان من زهاد اصحاب رسول الله صلی الله علیه وسلم بعثه عمر رضی الله عنه والیا علی اهل الشام فکان یوصف له من شدة فقره وفاقته مایعاتبه عمر رضی الله عنه فی ذلك وبعث الیه صرة بالف دینار وعزم علیه لتنفقها علی اهله وعلیه ففرق علی الغزاة فکتب اهل الشام الی عمر یذکرون شانه وماکان یغشاه من الوجد فی مجالسه فحسبوه من دخل فی عقله فسأله عمر لما لقیه عن الذی یصیبه فاخبر بما یجد فی قلبه من معنی مشاهدته و وجده وهو من مواجید العارفین فعرف ذلك وعذره قال ومازاد ذلك عنده الا خیرا فکان یکرمه ویعرف له فضله وعلمه وکتب الی اهل الشام ان لا تعنفوه فی امره ودعوه وکان رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم یغشی علیه عند نزول الوحی اذا لبسه لبسة ازال ترتیب العقل ورفع مکان السکون عنه حتی یغط ویتربد وجهه ویتحدر منه مثل الجمان من العرق فی الیوم الثانی الان هذا کان یصیبه علیه السلام فی ضرب من الوحی اذا تغشاه متصلا او ینزل علیه روح القدس فی روعه مواصلا واستبطن قلبه) پس بدایت حالده مجذوب الهیدن مست محبت اولان برعاشق دخی خلقه قاریشوب برسوز سویلیم دیسه سکری صحرنه غالب اولمغله مرتبهٔ عشقك مستانه سوزلرین سویلیوب وکیتدکجه پریشان تکلم ایتمکله اطفال مثابه سنده اولان فرسوده‌لر انی جنونه بلکه نیجه کلماتنی کفر والحاده حمل ایدوب تمسخر واستهزا ایدرلر وکذلك عشق ومحبتدن بی بهره اولان بعض بخ پاره‌لر تقلید ایله حلقهٔ ذکر ایدوب های وهولری وآیاغن قاقوب صوت وصدالری آفاقه پیوسته اولمغله اول مجذوب عاشق بونلری دخی محقق صادق قیاسیله قباحت فهم ایتمیوب حلقهٔ ذکره داخل اولدقده کیفیت عشق اول مست محبتی کندی مقتضاسنجه تحریك ایدوب وشعوردن قالوب وانلرك صنعت واصول ایله کردشندن بی خبر اولوب درون دلدن الله هو دیوب وکیتدکجه محبتی ایشلیوب وجد وحالاتك مقتضاسنجه حرکات غریبه ایدوب ومستانه وش دوشوب کندی بی عشق بیهوش ایتمکله انك ایچدیکی باده دن بی ذوق واحوال سکردن بی خبر اولان افسرده دللر بومجنون نره‌دن کلدی واصولمزی بوزدی دیو حلقه دن سوروب چیقاررلر * بیت * من لم یذق والحب حشو فؤاده * لم یدر کیف تفتت الاکباد * مع هذا ذکر وتوحید اول عاشقك ذکری اولوب اول بی ذوقلرك توحیدی تقلیددر فلهذا سلوکاری جذبه ایله اولان ارباب طریقت سالکاری او مقوله حلقهٔ ذکره وارمقدن منع ایدوب و بریسنی اومقوله حلقه‌ده کورسه‌لر تأدیب

ايدرلر انلرخود ذكر دوام اوزره ديرلر ولكن طريقهٔ پيران حقيقت اوزره
صحبت ذكراللهه نيت ايتسه‌لر شرط صحبتدن اولان اخوان وزمان ومكانك
وجوديله آداب جمعيت ذكر وتوحيد بودركه ساكن اولدقلرى خانقاهده
وياخود اخوان طريقتدن برينك خانه سنده وياخود كذركاه خلقدن دور
برمكانده اخوان طريقت جمع اولوب وبربريله بعد المصافحه چشم ظاهرلرينى
ميصراتدن وديدهٔ باطنلرينى كثراتدن غض ايدوب تفريغ قلب ايله حب
ذاتى يه اشتغال قيلوب نظر پيردن دللرينه پرتو ايدن نور محبته نظر ايدرلر
وحالت مزبوره يه توجه ونسبت باطنه تعبير ايدرلر بو اسلوب اوزره ورزش
جذبات وتجلىٔ صفات وذاته مشغول اولدقلرنده نارعشق كيتدكجه مشتعل
اولوب جذبات ربانيه اوصاف بشريتلرين محو ايدوب هر برينك مراياى
قلوبنى كمال تصفيه حصوله كتور مكله هبوب نفحات حبيه درياى عشق
قينادوب بحر محبتك ماهيلرى ونارجذباتك پروانه لرى بى سروپا حركته كلوب
وطور هستىٔ موهوملرى تجليات الهيه دن مدكوك ومتلاشى اولوب بك رنكى
حاصل اولدقده بى تصنع وبى تقليد واختيارسز نفس واحده كبى درد ايله
الله هو ديمكده يكدم اولوب حلقهٔ توحيده كيررلر وكاه قاعدا وكاه قائما
ذكر وتوحيد ايدرلر وشبى روزه ايصال ايدوب معراج روحانى قيلورلر
وهركس كندى حالنه مشغول اولوب كسنه كسنه نك حركتندن بى شعور اولورلر
ومجلسك اقتضاسنه كوره ذكر وتوحيد قرارن بولدقده طريقتجى اولان
توحيدى اسكان ايدوب بعد الدعاء والتكبير هركس محض نور اولوب
مقاملو مقامنه كيدوب حاللرينى اجنبيدن ستر ايدرلر وتوحيد وصحبتلرى خلق
كوروب احباب زياده اولسون قصدنده اولمزلر وبو حالدن خبردار اولميان
اطفال طريقت بو مقوله عشاقه درلو درلو اسنادلر ايدوب بولديغن سويلرلر اما
انلر رضاى حق ايچون ملامتى اختيار ايدوب ميخانهٔ عشقده مقيم اولورلر
* بيت * آرى صنما چو در دلت دردى نيست * درد دل ديكران بيازى
شمرى * آه اى قلبى غلاف غفلتده اولان عاقل صمصام فكر وذوالفقار ذكرى
برهنه كورمدك كه غبار كدورتى پيدا وياخود جلا وصفوتى هويدا اوله
* بيت * او كنت شاهدنا وماصنع الهوى * بقلوبنا لحسدت من لم يحبب * ع *
يكى زين چاه ظلمانى برون رو تا جهان بينى * پس ذكر وتوحيد وتفريد
وتجريده طالب اولان صادقلر ذكر اولنان زمرهٔ عشاقه ملحق وحلقهٔ

محبتلرينه مصلق اولمغه همت ايدوب اولور اولمز تقليده فريفته اولميه
* نظم * زجاجه بشكن وزينت فروريز * بنور كوكب درى درآويز *
چودر خلوت نشيند يار بايار * اكرمويى بودكى كنجد اغيار * اكر باديدهٔ باديده
مى باش * زخلقان خويشتن دزديده مى باش * وكر باديدهٔ ناديده مشنو * حقيقت
جوى در تقليد مكرو * اكر باديدهٔ حاصل چه دارى * درين اعيان ذات
واصل چه دارى * دلا چون خستهٔ درمان طلب كن * دواى درد ازجانان
طلب كن * چو دردت هست جانانت دوا است * كه اومر عاشقان
درد ودوا است * دلت آينهٔ صافى بكن زود * نمايد اندرو ديدار معبود *
ازايشان مكذر وايشان همى جوى * درون دل تو با ايشان همى كوى *
ازايشان واصلى آيد تراهم * اكر دارى قدم در راه محكم * ايمدى اى طالب
راه حقيقت بونى محقق بيل كه * مثنوى * خلق اطفالند جز مست خدا *
مست محبت الهيه دن غيرى اولان خلق اطفال مشابه سنده در * مثنوى *
نيست بالغ جز رهيده از هوا * هوادن خلاص اولاندن غيريسى مرد بالغ
دكلدر يعنى مرد بالغ اولدر كه هواى نفسدن خلاص اولوب محبت الهيه ايله
ماسوادن فارغ اوله زيرا (وما خلقت الجن والانس الا ليعبدون) فحواسنجه
و (كنت كنزا مخفيا فاحببت ان اعرف فخلقت الخلق لاعرف) مصداقنجه
خلقت انسانيه دن مراد حب ذاتى ومعرفت ربانى يه وصول اولمغله مرد
عاقل اولان عين يقين ايله دنيانك فناسن مشاهده قيلوب و (كل ما شغلك
عن مولاك فهو دنياك) موجبنجه قلبى محبت ذاتيه دن اشغال ايدن هرنه ايسه
اندن تفريغ قلب ايدوب * م * چيست دنيا از خدا غافل بدن * مضمونجه
حب ذاتى تحصيلنه بذل همت قيلورلر واطفال نابالغ مشابه سنده اولان
اصحاب وهم وخيال برفحواى (يعلمون ظاهرا من الحيوة الدنيا وهم عن الآخرة
هم غافلون) احكام دنياويه يى قيراط قيراط وزن ايدوب احوال آخرت
وكيفيات محبتدن غافللردر اما حق سبحانه وتعالى اوليا وعاشقلرينك قابنه
جمال وجلال ايله متجلى اولمغن شوق غالب اولوب حب خدا اذهال عقل
وتدبير ايتمكله تدارك معيشت ونظام امور دنيويه دن قالمشلردر فلهذا
مولانا خدا وندكار دخى مست خدادن غيريسى ملاهىٔ دنيا ايله ملعبه ايدن
اطفالدر ديوب بيوررلر كه حق جل جلاله كتاب كريمنده * مثنوى * كفت
دنيا لعب ولهوست وشما * كودك ايت وراست فرمايد خدا * بيور ديكه
دنيا لهو ولعبدر وسز اطفال نابالغسز وحق تعالى راست بيورمشدر كم قال

تعالى فى سورة الحديد (اعلموا انما الحيوة الدنيا لعب ولهو وزينة وتفاخر بينكم وتكاثر فى الاموال والاولاد) وفى سورة العنكبوت (وماهذه الحيوة الدنيا الا لهو ولعب وان الدار الآخرة لهى الحيوان لوكانوا يعلمون) يعنى حضرت ایزد متعال قوللرينه اعلام ايدركه حيوة ابديهٔ اخرايه نسبت حيوة فانيهٔ دنيا لهو وبازيچه در پس حق جل وعلا ايكى معنادن اوتورى حيات دنياويه يى لهو ولعبه تشبيه بيورمشدر * بريسى بودركه لهو ولعب سريع الانقضا وبى دوام وبى بقا اولديغى كبى دنيانك دخى حيوة وزينت وشهوت ولذتى ظل زائل اولمغله اكا ميل ومحبت ومزخرفاتنه حب والفت كمال جهالتدر * بريسى دخى بودركه لهو وبازيچه يه ميل ورغبت صبيان سفها واطفال بى نهى نك شانندن اولوب عقلاء ذوى الاحلام ملاهى وملاعبدن بريلردر پس مشتهيات نفسانيه ومستلذات دنياويه يه ميل ومحبت ايدن حقيقتده ملعبه يه رغبت ايدن اطفالدن اسفه درفلهذا مولانا خداوندكار دخى اى اهل دنيا اسزا اطفال نابالغلرسز بيوردر كما قال صلى الله تعالى عليه وسلم (ماانا من دد ولادد منى) پس عاقل اولان نفسنى لهو ولعبدن صيانت ايدوب حيات باقى يه مسارعت ايدرلر ودنيا ومافيها موتى اولوب قلبلرى نور ايمان وذوق ووجدان ايله منور اولانلردن غيريسى ذوحيات اولمديغن مشاهده قيلورلر وتفريغ قلب ايله حب ذاتى يه اشتغال كوسترلر زيرا آخرت عالم ارواح وملكوتدن عبارت وابدى وسرمدى حيات كليه ايله حى لايموت وبقاسى لايفوتدر ودار الخلده داخل اولانلرك حياتلرينه غصص ومحن وامراض وعلل وموت وفوت تطرق ايتميوب قرب احديتده مسرور سرمديلردر كما ورد فى الحديث (ان الجنة بمافيها من الاشجار والاثمار والغرف والحيطان والانهار حتى ترابها وحصائها كلها حى) پس بونك قدرنى علماء بالله اولانلر بيلور واطفال وصبيان مرتبه سنده اولان علماء سوء واهل دنيا بومعنادن غافل ومحجوب اولوب تعقل ايتمزلر زيرا برفحواى (بل اكثرهم لايعقلون) رشاش نور محبت بدايتده انلردن خطا ايتمكله نهايتده دخى هدايتدن محروم قالوب تعقل وتدبردن محجوب اولمشلردر كما قال تعالى (ومن لم يجعل الله له نورا فماله من نور) پس نور مرشوشدن بى بهره اولانلر حق جل جلاله حبيبى محمد المصطفى عليه من صلوات الله الاوفانك نورمصباح زجاجهٔ قلبنى نورجمال وجلال وتجلىٔ ذات وصفات واسما وافعال ايله منور ايتدكدنصكره انوار مزبوره ايله بعث

(الدد) اللهو واللعب (لغة)

ایتدیکن فهم درست ايله فهم ايتميوب (قد جاءكم من الله نور وكتاب مبين) قول كريمنك معناسنه متفطن اولمديلر زيرا فهم ايدەلردى اثر رسوله تابع وملاعبت دنياويه دن فارغ اولوب قلب فرسوده لرينك سراج منطفيسنى سراج قلب منير وارث محمديدن ايقاد ايدوب نورمزبور انلرك قلب ميتنى بعد الموت احيا ايدردى كما قال تعالى (اومن كان ميتا فاحييناه وجعلناله نورا يمشى به فى الناس كمن مثله فى الظلمات) * نظم * همه دنيا نيرزد پيش دانا * بكه بركى حقيقت بى لم ولا * همه دنيا نيرزد حبهٔ خاك * حذر كن زود ازوى جست وچالاك * زدنيا هيچ عاقل شادنبود * دل دانا دروآزادنبود * ببازى نيست اين دنيا نظركن * زبازى بگذر وخود را خبركن * توبازى دان كه كار كودكانست * كنارى كيركاينجا خوف جانست * توپندارى كه دنيا هست جنت * ازآن هر لحظه يابى رنج ومحنت * همه فانيست اينجا كربدانى * نهادت فانيست اينجا چه دانى * اكرملك زمين زرنكينست * باآخرجاى توزير زمينست * بنادانى چنين مغرور ماندى * توازنور محبت دورماندى * قدم بيرون نه ازچاه بلا تو * بكوتا چند باشى مبتلا تو * دواكن خويشتن راپيش ازمرك * دوايى نيست عاشق رابه ازترك * هوابگذارتا كردى مصفا * شوى مانندهٔ اول تويكتا * كراكويم كه همرازى نه ديدم * بكجا خوانم هم آوازى نه ديدم * آه اى كودكان بى فكرت وصبيان پرغفلت زنهار بن خود پيرسال خورده وزمانك كرم وسردن چكمش كارديده يم پس نه جهتدن طفل نارسيده مشابه سنده اولورم ديمه زيرا مادام كه * مثنوى * ازلعب بيرون نرفتى كودكى * لهو وبازيچه اولان زينت دنيادن طشره كتميه سن وترك مزخرفات ايتميه سن التمش ياشنده دخى اولورسك بنه كودكسن * مثنوى * بى زكات روح كى باشى زكى * بى طهارت روح چقان زكى وطاهر اولورسن يعنى مادام كه نارجذبات هستى سوز وجود موهومكى حرق ودرياى نور محبت بودونابودكى غرق ايدوب عشق الهى باده سندن مست ومدهوش اولمدقچه روحك آلايش كثراتدن مجرد وپاك اولميوب ظن وكمان ايله اولان اعمال واقوال وعلوم وافعالك مشتهيات نفسانيه يه متعلق وبازيچهٔ اطفال مشابه سنده اولوب وكيفيت محبتدن كلمات ايلمسك محض تقليد بى ذوق اولور فلهذا مركز دائرهٔ ارباب كشف ويقين مولانا جلال الدين ذوق وحالدن بى بهره ايكن على ملأ الناس حلقهٔ ذكر ايدوب وهاى وهو بله قبه لرى كمكم اوتدوروب ريا ايدن مقلده يى وخلق عالم كندويه

حسن اعتقاد ایله تعظیم ورعایتلرندن لذت الان اهل سعه بی لذت جماعدن
بی خبر ایکن جماعه تقلید ایدن اطفاله تشبیه ایدوب بیوررلر که ❊ مثنوی ❊
چون جماع طفل دان این شهوتی ❊ که همی رانند اینجا ای فتی ❊ ای فتی دنیایه
متعلق برشهرت وزینت ولذت وشهوتی که خلق جهان کمال میل ورغبت ایله
بو دنیاده اجرا ایدرلر نابالغ اولان اطفالك تقلید وبازی ایله اولان جماعی کبی
بیل یعنی اطفال وصبیانك ملعبهٔ معتاده سندندر که کودکار بازیچه ایتدکارنده
بری زن و بری مرد اولوب آیین عروسی اوزره بطریق التقلید صورت مجامعت
کوستروب ملعبه ایدرلر ولکن هنوز لذت جماعدن بی بهره اولمغله ❊ مثنوی ❊
آن جماع طفل چه بود بازئی ❊ باجماع رستمی وغازئی ❊ بر رستم زمان وغازی
شجعانك جماعنه نسبت اول طفلك جماعی نه اولور مجرد لهو و بازیچه اولور
زیرا مرد بالغك جماعی ذوقه دائر لذت ویروب نتیجه سی بر ولدك ظهوری اولور
اما جماع طفل بی نتیجه و بی شهوت ومجرد تقلید وملاعبه اولور الحاصل بو جهان
بی طائلك ظل زائل ولهو باطل اولان شهوت ولذت وشهرت وثروتیله اهل دنیانك
افتخار ایتدکاری همان اطفالك تقلیدا جماعنه بکزر ومزخرفات دنیا ومستلذات
اخرایه التفات ایتمیوب مال وخانمان ونفس وجانلرین عشق جانانه بذل ایدن
رفرف سوار محبت وقهرمان حقیقتلرك لذات انس جمال وحدتلری قتنده
مغلوب بشریت ومقهور نفس و شهوت و بی ذوق ومحبتلرك بطریق التقلید
های وهو وآه سرد وشوق ومحبت ووجد وحالت اراءت ایتدکاری نتیجه سی
اولمیان ملعبهٔ صبیانه بکزر زیرا مجذوبان رحمانی وعاشقان سبحانی اولانلر
پرتو نور محبت ایله تزکیهٔ نفس وتصفیهٔ قلب وتجلیهٔ روح ایتدکارنده نفس
مطمئنه ایله روح اضافینك اجتماعندن حاصل اولان لذات مشاهداتدن ولد
قلب دیدکاری معنی نتیجه و یروب مشرق جاندن ظاهر اولمغله روح صافیلری
بر شکل پری پیکر اولوب اوج جبروته عروج ایدوب صور مثالیهٔ انبیا واولیا
مانند نقش بشر پیش نظرلرنده هویدا اولوب عجائب ملکوتی سیر ایدرلر
❊ نظم ❊ آن کروهی که زنده ازدیند ❊ همه بیدار خواب می بیند ❊ فکرها در
زمان مصور کشت ❊ روح صافی بشکل پیکر کشت ❊ رفته بی کاروان
ومرکب وساز ❊ طرفة العین درد مشق و حجاز ❊ کوه وصحراو کشتی ودریا ❊
مهر وماه ونجوم وارض وسما ❊ انبیاء کذشته را بیند ❊ صدچنین ارض وصد
سما بیند ❊ کفت باهر یکی سخن بیدار ❊ بازبان و بصورت ازاسرار ❊ خلق

شهوتی ده باباء
وحدتدرکه تحقیر
ایچوندر منه

دیکر مکر که اندر خواب ❊ زین بیند اندکی چو سراب ❊ فاما اهل دنیا متابعت
نفس وهوا وملاذهٔ مزخرفات دنیا ایله لطیفهٔ قابیه نك نور آفتاب طلعتنی
پوشیده وظلمت افعال ایله مسدوده قلوب جانب ملکوته عروجدن قالورلر
ومحبوس سجین طبیعت اولوب اطفال نابالغ کبی بازیچهٔ دنیایه فریفته اولورلر
و بیهوده تك و پو ایدرلر فلهذا مولانا خداوندکار بیوررلر که ❊ مثنوی ❊
جنك خلقان همچو جنك کودکان ❊ جمله بی معنی و بی مغز و مهان ❊ خلق
جهانك دنیا اجلیچون اولان جنك وجدالی اطفال محلات بر بره کاوب بر برله
محله دوکشی ایتدکاری کبی جمله بی مغز و بی معنی وحقیر ومهاندر یعنی سعی
وکوششلری تمهید دین مبین وتشیید شرع متین ایچون اولمیوب ایکی اسلام
پادشاهی مجرد ملك ودولت وحب سلطنت ایله بر بریله حرب وقتال وجنك
وجدال ایدوب مابینده نیجه نفوس مسلمین وضعفا ومساکین تلف اولدیغی
جهاد فی سبیل الله اولمیوب بلکه بو مقوله فساده مباشرتلری باعث دخول نیران
وموجب عقاب خذلاندر وکذلك جاه ومنصب ومأکل وملبس وغرض نفس ایله
خلق عالم بر برینك عرضنی پایمال وجنك وجدال ایتدکاری ملعبهٔ صبیانه
مشابه اولوب روزجزاده هر بری مهان اولمغه سبیدر آه ای شنوندهٔ آکاه طریق
حقدن کمراه اولان اهل دنیا عجب خیال باطل و وهم بی طائل اصحابی درکه
ظل زائل اولان جهان فانی ایچون جنك ایتدکاری همان اکا مماثلدرکه
صبیان بی اذعانك ❊ مثنوی ❊ جمله با شمشیر چوبین جنکشان ❊ جمله وجنکاری
شمشیر چوبین ایله در ❊ مثنوی ❊ جمله در لا ینفعی آهنك شان ❊ انلرك
قصد وآهنکاری عموما برشیٔ لا ینفعدر وسعی واهتماملری بی فائده در
❊ مثنوی ❊ جمله شان کشته سواره برنبی ❊ جمله اطفال برقش اوزرینه سوار
اولمشلردر بو وهم وخیال ایله که ❊ مثنوی ❊ کین براق ماست یادلدل پی ❊
بو بزم براق زیبا و دلدل بادپای مزدر اما غافلارکه ❊ مثنوی ❊ حاملند
وخود زجهل افراشته ❊ حاملر در وجهلدن کندیلرینی عالی طوتمشلردر
وحاملر قتلرندن نفسلرینی ❊ مثنوی ❊ راکب و محمول ره پنداشته ❊
راکب طریقت و محمول حقیقت قیاس ایتمشلردر پس اسب نی مشابه سنده
خیل ظن وخیاله سوار اولوب شمشیر چوبین ماننده اولان دلائل عقلیه
وقیاسیه ایله بحث وجدال ایدن اصحاب عقل پرعقال اطفال مثال جهل
و پندارلریله کندولری حامل فضل و کمال وهم ایدوب عجب واستکبار ایله

هیچ فرده امتثال ایتمزلر مرتبهٔ اعلادن دم اورلر خبرلری بوقدرکه
صدهزارشك وگمان وظن وحسبان حمالی اولوب طریق کشف وعیاندن
محروم قالمشلردر ﴿ نظم ﴾ دریغا رنج بردت ضایع آمد * به پیش انبیا بس
ناخوش آمد * دریغا بركذشت عمرناکاه * بماند خوار تواندر سرراه *
دریغا بركذشت عمروکم شد * وجودت ناکهی عین عدم شد * نداری
هیچ جزگفتار چیزی * ازآن هرگزندیدی یك پشیزی * توبازی می کنی ای
طفل بازی * ولی نی اسب تازی لاشه تازی * چووصل واصلان ایجاندیدی *
زکوری دیده بینایان ندیدی * چوجانان رانمی دانی چه کویم * تودرمان توان
لحظه بجویم * ایمدی ای غافل بی انتباه ﴿ مثنوی ﴾ باش تاروزی که
محمولان حق * صبرایله بركونه دکین که حتی رفرف جذبات حق محمولری
﴿ مثنوی ﴾ اسب تازان بکذرند از نه طبق * عشق براقنی قوشه رق
برق خاطف کبی نه طبقدن کچه لر وپرآچوب فضای لامکانده اوچه لر آه
ای سالك راه اگرچه کیم ﴿ مثنوی ﴾ تعرج الروح الیه والملك * روح الامین
وملائکهٔ برین جانب ملکوته عروج ایدرلر وهربری مقاملو مقامنده
صدرنشین اولورلر ولکن مرتبهٔ معینه لرندن تجاوز ایده میوب جبریل دخی
اولورسه (اودنوت انملة لاحترقت) دیوسدره دن اوته کچه میوب عجب دولت
وغریب سعادتدرکه ﴿ مثنوی ﴾ من عروج الروح یهتز الفلك *
روح اعظم اولان سید الانبیاء علیه السلام ووارث حقیقتلری اولان کمل
اولیاء کرامك عروجندن فلکلر اهتزاز وافتخار ایدر وانلر مقامادن
برنده مکث ایتمیوب وبرشیٔ مانع وحجاب اولمیوب اوج قرب لاهوته اوچارلر
حضرت مولانا من کل الوجوه اولانابو بیت شریفله سورهٔ معارجده اولان
اشبو آیت کریمه یه اشارت بیورمشلردر کما قال الله تعالی (تعرج الملائکة
والروح الیه فی یوم کان مقداره خمسین الف سنة) یعنی ملائکه وروح الامین
حق تعالینك عرشنه برکونده عروج ایدرلرکه اول کونك مقداری فرض
اولنسه اللی بیكییل قدردر اما سمواتدن زمینه انزال بیوریلان مدبرات
امریه نك عروجی تقدیر اولنسه انك مقداریومی بیك ییل قدردر کما قال الله
تعالی (یدبر الامر من السماء الی الارض ثم یعرج الیه فی یوم کان مقداره الف سنة)
قال الشیخ الصمدانی ابو الحسن الخرقانی قدس سره (انی صعدت ظهیرة
لاطوف بالعرش فرأیت جماعة یطوفون بالعرش طوافا لاعجبنی برودتهم

مطلب
در تفسیر تعرج
الملائکة والروح الیه

وسکونتهم فطفت بالعرش الف طوفة وماتموا طوفة واحدة فسألتهم
من انتم وماهذه البرودة فی طوافکم قالوا نحن الملائکة وهذا طبعنا لایمکن
ان نتجاوز مما جبلنا الله علیه فسألونی من انت وماهذه السرعة قلت انا ابن آدم
وهذه السرعة نتیجة طبع النار التی رکزت فینا) پس قطب ربانی ابو الحسن
خرقانینك سرعت طیرانی معلوم اولدیسه عروج روح کملدن اهتزاز فلك
دخی معلومك اولور پس ملائکهٔ برین وروح الامینك عالم ملکوتده مقامات
معلومه لری اولمغله مسقط امردن مصعد معلوملرینه عروج ایتدکلرنده
اللی بیك ییلاق مسافه یی اقل من ساعة قطع ایدرلر حق ایچون خود مکان
ومنتهی اولمیوب ملائکه نك عروجلری خلقدن اولان عرشه در بلکه
حق جل وعلانك ظهور عزت وجلالی هرذره ده عیان اولوب من حیث المسافه
اولان قرب وبعد مرتفع اولدقده افهام واوهام بکلیتها مدرجه اولوب
حق ایله روح بیننده قرب وبعد قالمیوب اهل حقك حقه وصوللی طرفة
العینده میسر اولور زیرا وصول حقدن اولوب حق ایسه قریب غیر بعیددر
فاما لطائف قدسیه وارواح انسیه دن هر بر لطیفه نك حظیرهٔ قدسه
عروجلری استعدادلرینه کوره اولوب بعض لطیفه نك عروجی یدی یوز بیك
ییلده وبعضی لطیفه نك عروجی اوچیوز التمش التی بیك ییلده وبعضنك
یتمش بیك ییلده وبعضنك اللی بیك ییلده وبعضنك التی بیك ییلده وبعضنك
بیك ییلده میسر اولور اما لطیفهٔ مرآتیهٔ کامله نك عروجی اقل من لمحة
اولور ومدة مقدرهٔ معارج حد قرآن واسرار مکتومه دن اولمغله افشاء
سر جائز اولمیوب کشف وعیان صاحبلرینه عنایت ازلیه دن ذوق ووجدان ایله
معلوم اولور فاما ذوق سلیم وطبع مستقیم اصحابی اولان اخوانه اسرار
مزبوره دن بعضی فهمه قریب اولمغیچون برمقدمه تقدیمی ایله اهل کشف
ویقینك سنین مزبوره ده واقع اولان تحقیقلری لسان عربی اوزره بیان
اولسون که ذکر اولنان علوم الهامیه اربابندن اولمغه سعی بلیغ ایلیه لر
انشاء الله تعالی * فاعلم ان الذات المطلقة الاحدیة من حیث هی هی
امتدادها اعنی مدة بقائها غیر مضبوطة لانها من حیث هی کذلك لاوصف لها
ولا اسم لها ولا رسم فهو فی عماء کما جاء فی الحدیث اذ لا یمکن معرفتها بوجه
من الوجوه مالم یتعین بصفة فاول التعینات علمها بذاتها فهذه الصفة تنزلها
من الحضرة الاحدیة الذاتیة التی لانعت لها الی الحضرة الواحدیة التی هی

مطلب
بیان یوم الهیه کان
مقداره الف سنة

حضرة الاسماء والصفات ويسمى الحضرة الالهية وهذه الحضرة اثبتت
للحضرة الاولى ازلية الآزال بهذه النسبة الاعتبارية بين الذات الاحدية
وصفاتها اذلا تعقل النسبة الا بعد اعتبار الاثنينية وسميت تلك النسبة
السرمد وقد تحققت بهذه النسبة ازلية الآزال اعنى تقدم الاحدية
على الواحدية فالواحدية هى الحضرة التى لازليتها اول وهو ازلية الآزال
وذلك ابتداء السنة السرمدية وقد اقتضت الحضرة الالهية بهذه النسبة
حقائق الاعيان بحكم العالمية فحدث لها بحدوث الاعيان نسب اخر بين
الحقيقة الاولى وتلك الاعيان كقادريته على ايجادها ومشيته لها والتكلم
اياها بخطاب كن والسميعية بادعائها بطلب الايجاد على الوجه الذى عينته
المشية المسماة بالعناية الاولى والبصيرية بشهودها على تلك الصفات
المتباينة والعالمية تحكم على الذات بالحيوة فجعلت هذه السبع مع الذات
ائمة الاسماء لانها اسماء اولية متقدمة على سائرها وفى الحقيقة صفة العالمية
تقتضى ان اسم العالم امام الائمة السبعة لتحقق تقدم العلم على الارادة
وسائرها سوى الحيوة المصححة للعلم لكن الحى وان تقدم بالوجود لا يستحق
الامامة لتقدم العالم بالشرف فان الحيوة لاتظهر الا بالعلم والادراك فهى
كالشرط والاستعداد له ولما كانت هذه الصفات السبع امورا اعتبارية
مقتضية لربوبية الرب المطلق لجميع الاشياء بواسطتها كانت ازليات هذه
الاسماء متقدمة على ازلية الربوبية مطلقا لحضرة الربوبية متأخرة عن الحضرة
الالهية تأخرها عن حضرة الذات فازلية الآزال هى الاولية المطلقة التى
لاتعدد فيها وازلية الالهية متعددة بتعدد الاسماء والاسماء لاتحصى كثرة
لكنها مع لاتناهيها تنحصر فى السبعة لانها جزئياتها وفروعها المنشعبة
منها فلا تخرج عن احاطتها فلكل من السبعة حضرة من حضرات الاسماء
فيها طائفة من هذه الاسماء الغير المتناهية فتحت كل اسم منها اسماء غير متناهية
تتوسط بين الذات ومربوباتها فى الربوبية بالافعال لحضرات الاسماء تنحصر
فى هذه السبعة وكلها سابقة على حضرة الربوبية والحضرة الربوبية
هى التى فيها (كل يوم هو فى شأن) فالامتداد الاول اى امتداد بقاء الاحدية
من ازل الآزال الى ابد الآباد ليس فيه نسبة ولا قسمة وهو عند اعتبار
التعينات الوصفية ينفصل الى الامتدادات الاسمائية والاسماء الى الامتدادات
الربوبية وتسمى الدهر ونظيرها فى الزمان امتداد الدور الفلكى فانه اذا

اعتبرت الحركة الاولى وامتداد مقدارها الذى هو الزمان المطلق مع قطع
النظر عما تحتها لم يكن لها ابتداء ولا انتهاء ولا قسمة فاذا اعتبرت محاذاة الشمس
لنقطة منها اى نقطة كانت ابتدأ السنة التى كل دورة منها وصول الشمس
الى تلك النقطة بحركتها التى تقطع بها اجزاء فلك البروج وينفصل
الامتداد بها الى السنين وتنفصل السنة باعتبار قطعها للبروج الى الشهور
والشهور باعتبار وصولها الى النقطة الاولى بالحركة اليومية الى الاسبوع
والاسبوع الى الايام والايام الى الساعات والساعات الى الدرجات والدرجات
الى الدقائق والدقائق الى الثوانى ثم الى الثوالث حتى الآن وهو فى الزمان بمنزلة
النقطة الهندسية من الخط ويفسر بالزمان الحاضر وهو اقصر جزء من الزمان
وهو الذى لاينقسم من غاية الصغر الا فى الوهم وقد يطلق الايام على كل واحد
من الاجزاء مجازا باعتبار انه جزء محدود من الزمان فاقصر الايام هو الآن
واطولها بحسب الزمان هو السنة ولاشك ان الاول عاد للاكثر عد الواحد
للاعداد والاكثر متقدر بالاقل تقدر المائة بالعشرات وكما ان الساعات تقدر الايام
والايام الشهور والشهور السنين والسنين مطلق الزمان فكذلك الزمان
الذى هو اقصر الامتدادات الازلية تقدر الباقين الى الدهر والسرمد ولنرجع
الى المقصود فنقول ان الله يقتضى الربوبية باسمائه والاسماء لدوام تأثيرها
تقتضى وسائط فى ربوبيتها لما فى هذا العالم وهى الاثيريات فاقتضت الائمة الكواكب
السبع السيارة مع افلاكها وجعلتها الرؤساء والسادة فى تدبير امور الدنيا
وسخرتها بامر الله تعالى كما قال عز وجل (وسخر لكم الليل والنهار والشمس
والقمر والنجوم مسخرات بامره) اى الامر الواحدى الالهى فى قوله تعالى
(وما امرنا الا واحدة) على التدابير الجارية فى هذا العالم التى هى الشؤون
الالهية فى ايام الدنيا كما اشار اليه قوله تعالى (كل يوم هو فى شأن) ولما كانت
ايام الدهر ايام الربوبية الممتدة من انتهاء ازلية الحضرة الالهية الى ازلية الربوبية
ويمتد الربوبية الى انتهاء التغيرات الزمانية كانت ايام الدهر اطول من الزمانيات
التى هى امتدادات منحصرة فى امتداد مقدار الحركة الاولى اعنى الزمان فيتقدر
بالمقاييس الزمانية تقدرا بالعدد التام منها وهو الالف فكل يوم منها الف سنة
وهى ايام الربوبية وايام التدبير كما اشار اليه فى قوله تعالى (وان يوما عند ربك
كالف سنة مما تعدون) وهو يوم الرب المدبر الذى وقت به العذاب وانجز الوعد
فى قوله تعالى (ويستعجلونك بالعذاب ولن يخلف الله وعده وان يوما عند ربك

كالف سنة مما تعدون) والتدبير فى قوله تعالى (يدبر الامر من السماء
الى الارض ثم يعرج اليه فى يوم كان مقداره الف سنة) ولما كان ابتداء
هذا الامر من السماء والسموات سبع على مقتضى الائمة السبع كان مقدار الدنيا
سبعة من تلك الايام اسبوعا واحدا لكل رئيس دور تام من الادوار الزمانية
ومن هذا ينكشف سر انشقاق القمر وختم النبوة فان ظهوره صلى الله
عليه وسلم فى اليوم الاخير الذى هو جمعة الاسبوع المذكور كظهور آدم
عليه السلام فى اليوم الاول وسر قيام الساعة بانقضاء اليوم السابع الذى
نحن فيه وسر تعظيم الجمعة فى الشرع المحمدى ولهذا قال عليه السلام
(ان استقامت امتى فلها يوم وان لم تستقم فلها نصف يوم) وفى الحديث
بشارة لنا بالاستقامة حين جاوزنا النصف ولما كانت ايام الآخرة ايام الالوهية
الممتدة من ابتداء ازلية الآزال الى انتهاء الربوبيات الاسمائية كانت اطول
من ايام الربوبية فتقدر بالمقاييس التى هى ايام الربوبية والربوبية تحصل باى اسم
كان واما الالوهية فلا تتم الا بالائمة السبع فالربوبية فى الحقيقة سبع الالوهية اعتبارا
فايام الدنيا سبع ايام الآخرة وهى الحاصلة من ضرب ايام الدنيا فى اعداد الائمة
السبعة فتكون تسعة واربعين الف سنة وينتهى الامر فيها الى الله العلى
ذى المعارج الاسمائية العلى وانقضائها فى اليوم التالى لهذه المدة فى ايام الربوبية
ينتهى المعارج كلها الى الفناء فى الذات فيتم الخمسون ويتحقق معنى قوله تعالى
(تعرج الملائكة والروح اليه فى يوم كان مقداره خمسين الف سنة) فان انقضاء التسعة
والاربعين وآخره انما يكون بالخمسين وهو يوم القيامة الكبرى (فاصبر صبرا
جميلا) ان كنت من اهل هذه القيامة ولان فى كل دورة من الادوار الجمالية
والجلالية الافرادية وبجمعيتها افلاكا مخصوصة وسموات واراضى وللافلاك
حركات منصوصة ودنيا وآخرة وقيام قيامة وظهور ساعة عند انقضاء
كل دورة من الادوار وكذا عند انتهاء كل نوبة من نوب الجمعيات يظهر قيامة
من القيامات وهذه الحالات لاتتأتى الا بالحركات وحقيقة الحركة تبدل النسب
الذاتية بعضها بالنسبة الى البعض كتبدل نسبة العلم بذاته ونسبة العلم بالعلم بذاته
وهكذا يتضاعف الادراكات المركبة فاذا كان طول هذا اليوم خمسين الف سنة
كانت القيامة الصغرى اول موطن من مواطنها كما قال عليه السلام (من مات
فقد قامت قيامته) وقال (القبر اول منزل من منازل الآخرة) والوسطى هو
اوسط مواطنها وفيه مواطن مختلفة واحوال باهلها متباينة كموطن الجمع

وموطن الفصل وموطن فيه (لا يسئل عن ذنبه انس ولا جان) وموطن يقال فيه
(وقفوهم انهم مسؤلون) وموطن فيه (تأتى كل نفس تجادل عن نفسها)
وآخر فيه (لا ينطقون) واذا تحققت الحضرات الثلث وامتداداتها تحقق
معنى قول من قال (انا اقل من ربى بسنتين) وان امتداد بقاء الذات فى الحضرة
الاحدية من ازل الآزال الى ابد الآباد ليس فيه نسبة ولا قسمة واذا ابتدأ اول
التعينات ابتدأت السنة التى كل يوم منها خمسون الف سنة واذا ابتدأت
الربوبية بالاسماء ابتدأت السنة التى كل يوم منها الف سنة وكما ان كل اسبوع
من هذه السنة سبعة آلاف سنة وكل يوم ثلثمائة وستون سنة فكل اسبوع
من السنة الاولى ثلثمائة الف وخمسون الف سنة وكل شهر الف الف وخمسمائة
الف سنة وكل سنة ثمانية عشر الف الف عام وهى الاحقاب المذكورة فى قوله
تعالى (لابثين فيها احقابا) فمن ترقى الى الحضرة الواحدية خرج من ايام
الربوبية الى الايام الالهية فى السنة السرمدية ومن بلغ الحضرة الاحدية جعل
تحت قدمه الاوقات العددية وكان وقته واحدا وكان عن كل رتبة صاعدا
لان مقامات العارفين ودرجات المحققين المتحققين فى نشآت الادوار الالهية
وبرزات البروزات فى الاكوار السرمدية متفاوتة فمنهم من دار فى جميع الادوار
الالهية والكونية الجمالية الاصلية والفرعية وكذا دار فى تمام الاكوار الالهية
والكونية الجمالية الاصلية والفرعية وتحقق بما فيهما من الاسماء الالهية الجمالية
والجلالية وبجمعيتهما وبالافعال الربوبية من الايجاد والخلق والابقاء والافناء
والاحياء والاماتة والحشر والنشر وغير ذلك من الكليات والجزئيات ومنهم
من اقتصر دورة فى الادوار الجمالية ولا يتعدى الى الاكوار الجلالية ومنهم
من تقيد بفردارية دورة واحدة من ادوار الجمال والجلال اصلية كانت اوفرعية
وتحقق بما فيها ولها باظهار الازل والابد واشهار الدنيا واسرار الآخرة وابداء
الاحقاب والآماد وابراز ما لهما من الاطوار وتحويل الاحوال وتبديل الامثال
وغير ذلك من الآمال فاما من ليس كذلك لا من هؤلاء ولا من هؤلاء بل اقتنع
بالالفاظ والعبارات ويتشدقون فى المحاضر والمحافل بالمحاورات وتقرير الدلائل
لدى المناظرات (وهم يحسبون انهم يحسنون صنعا * ويحسبون انهم على شئ)
بل انهم ينسون المقصود بالذات ويتيهون فى تيه الظنون والخيال ويلعبون
بزخرفات الدنيا كالصبيان والاطفال (هيهات هيهات) فان الحالات القلبية
والمقامات التى يكون العارف بها صاحب قدرة واقتدار انما هو الفناء فى الله

اى اقل من ربى
بالازل والابد منه

والبقاء بالله والمظهرية الكلية والتحقق بالاسماء الالهية والنعوت الربوبية وجميع
ماذكر من نتايج الوقت والله الباقى بعد فناء الخلق (وذلك اليوم الحق) وبهذه
الادوار التامة الجمالية والجلالية بتقيد الفردارية والدورة الواحدة من ادوار
الجمال والجلال يكشف قناع عروس معنى الحديث الذى (ان استقامت امتى
فلها يوم وان لم تستقم فلها نصف يوم) والله اعلم بحقيقة الحال * ايمدى اى
مستمع قابل وطالب مقبل ذكر اولنان حالات غريبه وتطورات عجيبه يى فهم
ايتدكسه حب ذاتى به اشتغال ايدوب وظن وخيال ايله اولان بحث وجدالدن
فراغ حال تحصيلنه صرف اقتدار قيل وقيدبند صورت واسير زندان طبيعت
اولمغله بونك كبى دولتدن وفلك وحدته عروجدن محروم قالمه واطفال بى عقل كبى
ملعبهٔ دنيايه الدائمه زيرا دنيايه دلبند اولانلره مولانا خداوندكار بيوررلركه اى
كشف سر مكتومدن محروم اولان اصحاب قواعد ورسوم ﴿ مثنوى ﴾
همچو طفلان جمله تان دامن سوار * سزك جمله كز دامن سوار اولان
اطفاله بكزرسزكه ﴿ مثنوى ﴾ كوشهٔ دامن كرفته اسب وار * كوشهٔ
دامنى اسب تازى كبى طوتمش سز يعنى كوشهٔ دامن مشابه سنده اولان عقل
جزؤى وحس وادراكى محكم طوتوب واسبنى مشابه سنده اولان خيال ووهم
وخيال وفكر دراكه بنوب براق برق جنبش عشق ورخش رفرف جذبات
وذوق قياس ايتمش سز فاما ﴿ مثنوى ﴾ ازحق ان الظن لا يغنى رسيد *
حق سبحانه وتعاليدن تحقيقا ظن وخيال ارباب كانى معرفت حقدن برشىء ايله
اغنا ايتمز خطابى ايرشدى ايمدى اى كرفتار وهم وپندار ﴿ مثنوى ﴾ مركب
ظن برفلكها كى دويد * مركب ظن وكمان افلاك علايه نجان دوان اولور
كما قال تعالى فى سورة النجم (وما لهم به من علم ان يتبعون الا الظن وان الظن
لا يغنى من الحق شيئا) يعنى آخرته مؤمن اولميانلر ايچون برعلم يوقدر بونلر تابع
اولمازلر الاظنه تابع اولورلر ظن ايسه حقيقتده معرفت حقدن برشىء حقيرى
اغنا ايتمز آه اى شنوندهٔ آكاه اكرچه بو آيت كريمه دائرهٔ ايماندن خارج اولان
ارباب كفر وطغيانك وصفيدر ولكن اختيار نفوسيله هرتابع هوا اولان ارباب
حسبانى دخى متضمندر يعنى ظن برحده واصل اولمازكه انكله شىء مظنونك
خفيه سنه حكم اولنه زيرا قوت ظن علم سماعيدر اما علم سماعينك فوقنده علم
يقين كشفى وانك فوقنده عين يقين شهودى وانك فوقنده حق اليقين ذوقيدر
پس بو معنانى فهم ايچون سكا برمثال ايراد اولنسون كه معقولى محسوس ايله

مطلب
درتفسير وان الظن
لا يغنى من الحق شيئا

وزن ايدهسن مثلا درخت انارده حبات لعل سمات وهر برحبه ده برنبات خاص
وطعم مخصوص وحلاوت سكر معقود وشراب مروق بالقوه موجود اولوب
هنوز فعله خروج ايتمدين درخت مزبور اوراق واثماردن عاريدر ولكن باغبان
جنان ذكر اولنان اشجاردن شو مقوله اثمار نمودار اولهجقدر ديو خبر
ويردكده كورمدن ايمان بالغيب ايله اعتقاد ايتمك اعتقاد صحيح علميدر فاما
درخت انار اوراق وازهار ايله سبزه زار اولديغى يقينا وعينا كورلسه سماعا
اولان علمك زياده اولوب يقين وجوده كلور وظهور ميوه يه يقين حاصل اولور
پس بعد زمان ازهارى منتشر اولوب ميوهلر يوز كوسترسه كشفا وعيانا بيلوب
علم يقينك عين يقينه مبدل اولور بعده انارى اكل وتناول وطعم ولذتى ذوق
اولنسه حق اليقين مرتبهسن بولوب من كل الوجوه ظندن خلاص اولورسون
بلكه شراب مروق انار وجودكله مختلط وحقيقتكه متصل اولدقدهسن همان
عين شراب اولوب بو مرتبه ده اولان حق اليقين حقيقت حق اليقين اولور
ايمدى مرتبهٔ عين اليقين وحقيقت حق اليقينه وصول جذبهٔ رحمانيهدن
غيريله اولماز ونور جذباتدن محروم اولان ومفيض انوار محبتدن اعراض ايدن
لاجرم ارباب ظن وتخميندن اولوب معرفت حقدن برشى ايله مستفيد
اولمامشدر كما قال تعالى (فاعرض عمن تولى عن ذكرنا ولم يرد الا الحيوة الدنيا)
آه اى دل سالك ايكنده غرا لنمه غواشىء خطراتدن ظاهر اولان اشكال
ومخايلى مكاشفات غيوب ونوادرات قلوب وهميله اشكال وتمثالى عالم ملكوت
وانوار جبروت صانمه حضرت حق وواحد مطلق اشكال وتمثالدن منزهدر
فلهذا جنيد قدس سره بيورمشلركه (رأيت سبعين عارفا قد هلكوا بالتوهم)
يعنى يتمش نفر عارفى كوردم كه كندولرينى عارف بالله اولدق توهميله هلاك
اولديلر پس بو آيت كريمهنك حقيقتده اشارتى كله اولوب (اذ الكل معزولون
عن ادراك حقيقة الحق وما ادركوا) بيورمشلردر حدث قنده وادراك كنه
قدم قندهدر زيرا فى الاصل خواطردن برخاطر واسراردن برسر والبابدن
براب حق سبحانه وتعالينك ذات احديت مطلقه وحقيقت مطلق وجودينى
مطالعه ممتنع اولوب عقول آيات ايله وقلوب ذات ايله وارواح راحات ايله ونفوس
شهوات ايله واسرار خطرات ايله محجوبهلردر ساحهٔ كبرياسندن رسوم
وافعالدن غيريسى بولنميوب انلرك اوزرينه ظلال ملكوت وتصرفات جبروتدن
غيرى شى واقع اولمامشدر جمال وحدتى كورن كندو نورندن غيريسى دكلدر

وعارفان كمل بحار ازليه وابديه‌ده مستغرق اولوب مخايل ظنونله وصول
حقايق ملاحظه سندن برقطره شربنه مبتلا اولمامشلر در ولجج نيسيدن
انهار بقايى نوش ايتمش ايكن هنوز عطشلرى دفع اولمامشدر ✻ نظم ✻
حقيقت واصلى نبود ببازى * نيابى توعيان تاسر نبازى * بخود بينى نيايد اين
نمودار * كسى تاكل نكردد نابديدار * دلا بيدار شواز خواب غفلت *
چراماندى تودر غرقاب غفلت * دلاتاچند كويم باتو هرسر * توماندە درپى
تقليد ظاهر * چوشك دارى چه كويم ازيقينت * كه تا اينجا شوى بى كفر
ودينت * چنانت عقل كرد اينجاى محبوس * نديدى هيچ آخر غير مدروس *
كذر كن هم زجان وجسم وتقليد * كه تابى شك رسى در ديدن ديد * طبيب
هست اينجا خود دواكن * چو مجروحى برو خودرا شفاكن * دواى عشق
اينجادان وره كن * برو باجذبه قصد باركه كن * پس ظن وقياسك دخى
هيچ وجهله استعمالى يوقى دير ايسك استعمال قياس واعمال ظن دخى
محلنده واقع اولور مثلا ✻ مثنوى ✻ اغلب الظنين فى ترجيح ذا ✻ ظن اغلب
او برظن مغلوبك ترجيحنده در يعنى بركارده ايكى ظنك اولوب عجبا جانبينك
ارجح وانفع اولانى قنغيسيدر ديو مترددد اولسك پس ظن غالب نه جانبده ايسه
ترجيح اولنان اول جانبدر فاما ✻ مثنوى ✻ لاتمارى الشمس فى توضيحها ✻
آفتاب عالمتابك ظهور ووضوحنده شك وعناد ايلمزسك خلاصهٔ كلام ظن
وكمان حقيقتى عيان اولميان نامعلومده اولور اما دنيا وما فيهانك فناسى
آفتاب كبى ظاهر ايكن كيرو عمارات ايدوب شك وكمانده اولمق موجب خذلاندر
✻ نظم ✻ بكورستان نكر تا راز بينى * نمود آخر خود باز بينى * بكورستان
نكر اين سر نظر كن * دل خودرا زمانى توخبر كن * همه درخاك ودرخون
مانده ايشان * ولى مايم اينجا كه پريشان * خرابات وفنا اندر فنا است *
ولى عين بقا اندر بقا است * بميراز خويش وبكذر توز صورت * كه دائم بوددر
اينجا حضورت * آه اى غفلتده اولان نادان وشك وكمانده قالان بى اذعانلر
✻ مثنوى ✻ آنكهى بينيد مركبهاى خويش ✻ عمر آخره رسيده اولدقده
كندو مركبلريكزك حقيقتنى عين اليقين كوررسز كه مكر ✻ مثنوى ✻
مركبى سازيده ايد از پاى خويش ✻ كندو اياغكزدن بر مركب دوزمش سز
وكوشهٔ دامن حسبانه پاپشمشسز ايمدى غفلتدن بيدار اولوب ✻ مثنوى ✻
وهم وفكر وحس وادراك شما ✻ همچونى دان مركب كودك هلا ✻ سزك

وهم وفكر وحس وادراككزى صبيانك قمشدن اولان مركبلرى كبى اولديغن
تحقيق بيل وبيهوده ايديكنه كمان قيلمه كه (يوم تبلى السرائر) مصداقنجه روز
شمارده ضمائر درون آشكار وحقايق اشيا بديدار اولدقده نه مقوله طفل بدكردار
وباطل ومردار اولديغك بيلوب نار ندامته كرفتار اولورسن اما اول زمانده اولان
حسرت وندامت مفيد اولمازو ذنبكه اعتراف ايتديكك نفع ويرمز بلكه (فاعترفوا
بذنبهم فسحقا لاصحاب السعير) فحواى كريمى اوزره عذاب سعيرده خوار وزار
اولورسن پس سرمايهٔ عمر الده ايكن بر علم شريفه كوشش قيل كه روحكه
جلا ويروب سجين طبيعتدن نجات بولەسن زيرا ✻ مثنوى ✻ علمهاى اهل دل
حمالشان ✻ علمهاى اهل تن احمال شان ✻ اهل دلك اسرار غيبيه والهامات
الهيه‌دن ذوق ايتدكلرى علم شهوديلرى انلرك حماليدر كه اسب باد پيماى
علمه سوار اولوب جانب ملكوته عروج ايدرلر كاورد (من جاهد فى لاحملنهم)
واهل تن وقيدبدن اولانلرك علوم رسميه لرى انلرك احمال واثقاليدر كه علم
رسميلرى چوغالدقجه حل شبهه لرى زياده اولوب وهرفنى كوردكجه لواحقى ايله
نيجه حواشى وشروح بولمغه محتاج اولوب فى الحقيقه بوقدر علوم وكتاب علومك
زيربارنده زار اولورلر پس شك وشبهه قالديكه ✻ مثنوى ✻ علم چون
بردل زند يارى شود ✻ چونكه نور قلبده علم لمعان ايليه صاحب علمه يار ومعين اولور
اما شويله كه عين حيات علم قلبدن تفجر ايتمبوب ✻ مثنوى ✻ علم چون برتن
زند بارى شود ✻ چونكه علم خارجدن تن اوزرينه اوره بار عظيم اولور بروجهله
بار اولور كه جهان مرشد ايله مالامال اولسه هربرينه برنقيصه بولوب
احتمالاته وجود ويرمكله بالاخره نور ارشادلرندن بى بهره قالوب علم رسميسنك
حمل ثقيلندن خلاصه مجالى اولماز وهركيمدن استرشاد ايلسه اوزركده
اولان بار ثقيلدن يكتا اولمادقجه قابل ارشاد دكلسن ديرلر پس اول نه مقوله
علمدر كه بو علم رسمى انك يانندە بار ثقيل اوله دير ايسك سلطان ولد قدس
سره الامجد اشبو ابيات ايله نه خوب تحقيق ايتمشلر استماع قيل ✻ نظم ✻
علم وحكمت زجان شان جوشد * دلشان باده بى قدح نوشد * علم مردان
بود چو آب روان * زندكى بخشد آن بعقل وروان * آن مردان عطا بود
بى كسب * رانده از جمله بيشتر بى اسب * همه ميراث برده از رسلند * رهبر راستين
هرسبلند * هريكى حجتند وبرهانند * تاز جهل خوديت برهانند * علم ايشان
دهد بدلها نور * قرب يابد زكفتشان هردور * جانهارا خلع بپوشانند *

از شراب طهور نوشانند * علم شان رانجوز راه زبان * بی زبان میکند علم بیان * علم خلقان صدای آن علمست * پیش آن علم وعلم این حلمست * علم خلقان بود بیات وقدید * علم مردان بود طری وجدید * علم این خلق مکتسب آمد * علم آن قوم بی سبب آمد * آه ای برادر آگاه حقا بر علم که تصحیح دین وتمهید شرع متین ایچون اولیوب مجرد بحث وجدال ایچون برآلای فلسفه وسفسطه ونیل جاه ومنصب ایچون مغلطه اوله وهمچنان علمی ایله عمل ایتمیوب یعنی اوقودیغن طوتمیوب جواهر علومی مزبلهٔ خبیثهٔ اولان مزخرفات دنیایه تبدیل وانکله مجرد مرادی سلاطین وامرایه دخول اولوب علم شریفی بووجهله تذلیل ایلسه عیاذا بالله تعالی آخرتده علمی اکا دعواجی اولوب انك عذابی جمله دن اشد اولور ومرکبك کتاب یوکلندیکندن کندویه برنفع اولمدیغی کبی علمی ایله عمل ایتمیان جهله وفسقه‌یه دخی ذره قدر نفع اولماز همان مرکب کبی یوك چکدیکنك زحمتی قالور وبوکا دلیل قاطع ایسترسك ✻ مثنوی ✻ کفت ایزد یحمل اسفاره ✻ حق تعالی قرآن عظیمده (یحمل اسفارا) بیوردی یعنی اسفار علمی یوکلنورلر دیدی پس شبهه قالمدی که ✻ مثنوی ✻ بار باشد علم کان نبود زهو ✻ اول علم که هویت الهیه وفیوضات سبحانیه‌دن اولمیه بار اولور کما قال تعالی فی سورة الجمعة (مثل الذین حملوا التوریة ثم لم یحملوها کمثل الحمار یحمل اسفار) المشهور فی یحمل انها فی موضع الحال من الحمار وقیل فی موضع الصفة للحمار لجریانه مجری النکرة اذالمراد به الجنس کما قال الزمخشری اوالجر علی الوصف لان الحمار کاللئیم فی قوله * ع * ولقدامر علی اللئیم یسبنی * قال مجاهد (کمثل الحمار یحمل اسفار) یعنی یحمل کتبا لایدری مافیها ولایعقلها وقال قتادة لایدری ماذا علیه ومافیه وقال ضحاك الکتاب بالنبطیة یسمی سفرا وقال ابن عباس رضی الله عنه فجعل الله مثل الذی یقرأ الکتاب ولاینتفع بمافیه کمثل الحمار یحمل کتاب الله الثقیل لایدری مافیه والاسفار جمع سفر نظیره شبر واشبار لانها تکشف مافیها من المعانی اذاقرئت والحمار لایدری) حاصل کلام توراتك حمله وحفاظی اولان طائفهٔ یهود توراتده محمد المصطفی علیه من صلوات الله الاوفی انك نعت شریفنی عارفلر ایکن مبعوث اولدقده محض عنادلرندن بیلدکلریله عمل ایتمیوب وتوراتده اولان معنی ایله منتفع اولمیوب اقرار وایماندن محروم اولدقلری ایچون حق سبحانه وتعالی انلری حامل اسفار اولان حماره تشبیه ایدوب بیورر که شول یهود عنودك حالی که اوزرلرینه تورات

مطلب
درتفسیر کمثل الحمار یحمل اسفارا

قال صاحب النظم لیس هو من الحمل علی الظهر وانما هو من الحمالة بمعنی الکفالة والضمان ومنه قیل للکفیل الحمیل والمعنی ضمنوا احکام التوریة ثم لم یضمنوا ولم یعملوا بمافیها منه

تحمیل اولنوب مفهومیله عمل تکلیف اولنمش ایدی صکره توراتی حامل اولمدیلر یعنی موجبیله عمل قیلمدیلر وسید ازل وابد اعنی حضرت احمد علیه صلوات الله الاحده ایمان کتورمدیلر انلر شول حماره مماثلدر که اسفار علمیه وکتب شرعیه‌یی یوکلنورلر وبی معنی زحمت ومشقت چکرلر ولکن اوزرنده اولان کتاب میدر حطب میدر ادراك ایتمیوب اندن قابل استفاده اولمازلر آه ای شنوندهٔ آگاه سید بنی آدم وعلت غائیهٔ عالم سماط اسلام وایمان وسفرهٔ حب یزدانی زمین دعوته بسط ایدوب برخوای (وماارسلناك الارحمة للعالمین) جهان وجهانیانه بذل واحسان بیورمش ایکن یهود عنود وکفار کنود اولانلرك اجابت ایتمیوب بزه کدالر سفره‌سنه وارمق عاردر دیو استکبار ایتدیلر پس حضرت ذوالجلال والاکرام حبیبی سیدالانام علیه الصلوة والسلامی تسلیهٔ خاطر بیوروب ایتدی ای سید بشر اول خرلر ایچون قلب شریفکه ذره مقداری کدر کلمسون زیرا انلرك طینت خبیثه‌لرنده اول استعداد یوقدر که سنك نقش نکین رسالتك قبول ایلیه‌لر انلرك امثالی حامل اسفار اولان حماره مماثلدر که پشتی بار دفتردن دوتا اولوب دفترده اولان معنادن بی خبردر انلر کوشنده هوش اولمیوب قلبلرینه مهر جهالت ودیده‌لرینه غشاوهٔ غفلت قونمشدر نه زبانلری ذکر مزه لایق ونه قلبلری محبتمزه موافقدر اکر نقددین وسوز عشق ومحبتی طلب ایدرسك قلوب طاهرهٔ فقراء مؤمنینده طلب ایله که انلرك لسانی بزم شراب ذکریمزی نوش ایدوب کیفیت عشقمز ایله مست بیهوش اولمش وقلبلری نار جذباتمز ایله حریق وجانلری غریق بحر وحدت اولمشدر ✻ شعر ✻ لقدصرت معنا طیسنافقلوبنا * لجذبك ایاها الیك تسیر * آه ای دل آگاه بو محلده اولان حمل (وحملها الانسان) قضیه‌سنده اولان حمل کبی امانتدن استعاره اولوب حمله‌دن امتثال ایله حمل اعمال مراد بیورلمش ایکن علمی حامل اولوب عملنی حامل اولمدیلر پس حق سبحانه وتعالی بو معنایی بیان ایچون (ثم لم یحملوها) بیوروب الی یوم القیام حاضرده ومستقبلده اولانلره مشتمل اولمغیچون لفظ مضارع ایله ذکر ایدوب مجرد ماضیده اولانلره حمل ایله هرکس نفسنی فراموش ایتمسون دیو صیغهٔ ماضی ایله ثم ماحملوها بیورمدی پس تنبیه واشارتدن فهم درستی اولانلر اذعان قیلدیلر که هرقنغی عصرده اولورسه اولسون حامل کتب علمیه اولوب عملدن اعراض ایدنلر واولیاء کمله انکار اوزره اولانلر حماره مشابه اولوب عیاذا بالله تعالی ذم اولنان عنودلر زمره‌سنه ملحق اولور ولهذا قال میمون بن مهران (یااهل القرآن اتبعوا القرآن قبل

ان يتبعكم فكل من علم ولم يعمل به فهو مثله ثم تلا هذه الآية آه اى حامل كتاب الله
امام احمد غزالى بيوررلر كه باخود حساب ميكنى فيروزمى آيى (لكل مجرب
فى بمر الحلاء يسر) باش تا محك عدل بيارند خلق همه درشب دنيا اند صبح آن
مركست (فتمنوا الموت ان كنتم صادقين) اسفار بقيامت اشراق
در بهشتست (لو كشف الغطاء ما ازددت يقينا) كفتار ساكنان روزست
(والليل اذا عسعس) درلاديدن (والصبح اذا تنفس) درالانكريدن نه كار
صاحب بصير تست كه باما بيكانه بودن باهوا آشنا * بيت * دنيا بمراد
خواهى و دين درست * اين هر دو نباشد نه فلك بندهٔ تست * نه هر كه
داروخرد داروخورد (رب حامل فقه ليس بفقيه) واعظ دينى بايديا زاجر عقلى
آنچه غفلت باد الهامى كند دوزخ بابيكانكان كان نكند * بيت * سوف
ترى اذا انجلى الغبار * افرس تحتك ام حمار * فذلك كار ديدن ملكست
وباول مغرور كشتن هلك * بيت * جهان خوشست وليكن زوال مالك
اوست * بقا خوشست وليكن فنا فذلك اوست * امر تم بالزاد ونودى
فيكم بالرحيل وحبس اولكم لآخركم وانتم تلعبون يااطفال ارباب صدق
(ليسئل الصادقين عن صدقهم) ترسان واصحاب طاعت از بيم (المخلصون
على خطر عظيم) لرزان غول غفلت شما در تيه تهافت افكنده حيارى
وسكارى لامسلمين ولانصارى ازاعمال مفلس واز احوال فارغ واز معانى
خالى هوارا متابع بزبان مسلمان وبدل مشرك (ومن كان فى هذه اعمى فهو
فى الآخرة اعمى واضل سبيلا) تا نداء (لمن الملك) بمسامع ايشان نرسد بيدار
نكردند * بيت * دردا ودريغا كه ازين خاست ونشست * خاكيست
مرابرسر وباديست بدست * آه اى درد الهيدن خبردارم ادعاسن ايدن
سالك راه بو آيت كريمه ده بر اشارت دخى واردركه شول قواى نفسيهٔ مؤمنه
ولطيفهٔ سريه كه وارد سرى يى من حيث الظاهر قبول ايدوب حقيقت
واردى من حيث المعنى حامل اولميوب ضمن وارد ده اولان شى سببيله ترك
عمل ايلسه انك مثلى حمال اسفار اولان حماره بكزر كه اسفار واردى
من حيث الظاهر حامل اولوب باطنندن جاهل وحقيقت ورود دن غافلدر
پس او مقوله سالكلرك نفسنه تعزيه كركدركه وارد ايله مجرد تكلم ايدوب
موجبيله عمل ايتمدى وكذلك قوايه هوادن اجتناب ايله امر ايدن لطيفهٔ
مبلغه كيرو ترك امنيهٔ نفسانيه ايتميوب شرب طبعى ايله تكلم ايتمكله نفسى

مطمئنه ظننه دوشوب صحبت خلق ايله اشتغال وتوسع معيشت كندويه
ضررويرمز وهمنده اولدى ايواه ودريغ * بيت * مارا مشكل كه از كدامين
كله ايم * بارى نه زكاروان ونى دركله ايم * آه كيم علم بى عمل ديوانه لك
وعمل بى علم بيكانه لكدر عافيت تنها لكده وسلامت سكوتده وبوندن تغافل
اثر بى سعادتيدر ايمدى زنهار (والتقوى رقيب الله على القلوب) تحذيرنى
و (اقرأ كتابك كفى بنفسك اليوم عليك حسيبا) تقريرينى ايشت واكا كوره
ايش ايت زيرا هر دلده كه محبت اوله سخط يوقدر وهر كوكلده كه مشاهده اوله
غفلت مفقود در آه اى طالب درد اله متنبه وآكاه اول كه ﴿ مثنوى ﴾
علم كان نبود زهو بى واسطه * اول علم كه بى واسطهٔ تعليم واستاد جانب
هويت الهيه دن وارد اولميه ﴿ مثنوى ﴾ آن نپايد همچو رنك ماشطه *
اول رنك ماشطه كبى اكلنمز يعنى كاينلرك يوزى بازوسى كبى اكلنميوب
على الفور محو ونا پيدا اولور وزنلرك دوزكنى كبى دوزمه قوشمه اولور
﴿ مثنوى ﴾ ليك چون اين باررا نيكو كشى * ولكن چونكه بو حمل علمى
خوب چكه سن يعنى علمكله عامل اوله سن (من عمل بما علم ورثه الله علم مالم يعلم)
فحواسنجه ﴿ مثنوى ﴾ باركيرند وبخشندت خوشى * بار ثقلتى سندن رفع
ايدوب حضور قلبله سكا خوشلق وحب ذاتى ايله آشنالق بخش ايدرلر يعنى
(يبدل الله سيئاتهم حسنات) خلعتى ايله تشريف ايدرلر ايمدى اى دل آكاه
﴿ مثنوى ﴾ هين مكش بهر هوا آن بار علم * زنهار اول بار علمى هواى
نفسك وجاه ومنصبك ايچون چكمه كه ﴿ مثنوى ﴾ تا ببينى در درون انبار علم *
حتى درونكده انبار علم وحكمتى كوره سن وكنج عرفانى بوله سن اى مرد عاقل
نفس وهوا وامنيهٔ جاه دنيا نه دركه انك ايچون يوك چكه سن حقيقتنه نظر
ايدوب كوركه اكر طويجه يسك نجس حمالى اولورسن وكرسنه اولسك
مجنونه دونرسن اويوسك مردار واويانسك متحير سن پس دنيانك عجز فريبنى
وضعف صفت لازمه سيدر ايمدى بو مردارى ترك ايت ﴿ مثنوى ﴾
تا كه بر رهوار علم آيى سوار * تا كه اسب رهوار علم ودلدل صبا رفتار حكمته
سوار اوله سن ﴿ مثنوى ﴾ بعد از آن افتد ترا از دوش بار * اندن صكره
باركران سنك دوشكدن آشغه دوشوب ثقلتندن خلاص اولورسن آه كيم
﴿ مثنوى ﴾ از هواها كى رهى بى جام هو * بى جام هو آرزو وهوالردن
قچان رها بولور ﴿ مثنوى ﴾ اى زهو قانع شده بانام هو * اى هودن الفظ

هو به قانع اولان بی محبت هو ﴿ نظم ﴾ زهو کس نیست اینجا یکه خبردار
* اکرچه بیخبر هستی خبردار * هر آن دل کو زهو آکاهی یافت * زخود
بیخود شدودر راه بشتافت * کمال هو که دانست ای دل مست * مکر آن کس که
باراز تو پیوست * زهو هو بین وهوشو تا تو کردی * بساط عقل کلی در
نوردی * چو یکتا کردی وجز هو نیابی * دو عالم جز که یا هو هو نیابی *
تو تا بیرون نیابی از مسما * نبکشاید دل تو این معما * آه ای برادر برخوردار
لوح سینه دن نقوش اغیاری ازاله خود بدایت ارادتدر عامهٔ خلق ایسه
بری ایکی صیارلر وخواص عارفان هزاری برکوررلر وهو هودیوب
بحر هویه غرق اولورلر آه ای غریق بحر هویت وحریق نار جذبهٔ احدیت
هوده اولان هاء حارهٔ یابسه علی الجمله وعلی نسبة التفصیل درجهٔ اولی
وثانیه ده جامع بین حرارتین اولوب من حیث الجمع والتفصیل سر صدر درکه
صدر من بود عالم اخرویده اولان سر کرسیدر واول عالمده مجمع میاه رحمت
اولان حوضک سری واردر واول هاء هو برلوح محفوظ مستدیر نوردرکه
عالم مخمسی تأمل ایلیان عارف انده اولان نقوش جلیلة القدره نظر ایتدکده
عجایب ملکوت واسرار نفوسی مشاهده قیلور وهو بر اشارتدرکه عقول
وافکار و وجود ابصاردن منزه اولان غیب مطلقه راجع اولوب صفات
جلال و جمال ایله متفرد اولان وجود ازلیدن عبارت و لابشرط النسب
والاضافات بلکه بحسب اسقاط الدلالات والاشارات من حیث هی هی
احدیت مطلقه دن کنایه در کما قال الشیخ الاکبر والکبریت الاحمر قدس سره
الاطهر فی کتابه المسمی بکتاب الیاء (ان الهو کنایة عن الاحدیة ولهذا قیل
فی النسب الالهیة (قل هو الله احد) فهی الذات المطلقة التی لاتدرکها
الوجوه بابصارها ولا العقول بافکارها ومدرک الادراکات ذات التحول
والصور رفا من مقام یکون فیه تجل من التجلیات مثل الانا والانی والانت
والک الا والهو فی ذلک التجلی فیقع الاخبار عما ظهر من هذه المقامات
ویقع التنزیه علی الذات المطلقة بالهو فالفهوانیة لاتفارق الهو ابدا
وغیر الفهوانیة لاتعرف الهو وانما تعرف الانی والانا والانت والک فالعلماء
بالله مازالوا مربوطین بالهو فقالوا (لااحصی ثناء علیک فانحجب الهو هنا
بالک انت کما اثنیت علی نفسک) فانحجب الهو هنا بالک والانت وقال الآخر
(العجز عن درک الادراک ادراک) وهو انه ادرک انه لایدرک ثم ما ادرک

مطلب
فی تحقیق بعض
اسرار هو

ولو ادرک الهو لما کان الهو وانما یدرک ماسوی الهو بالهو ﴿ جامی ﴾
جل من لا اله الاهو * لاتقل کیف هو ولاماهو * کل فی نعت ذاته الالسن *
حار فی نور وجهه الاعین * قدس ذاتش که برتراز کیفست * کیف هو کفتن
اندر وحیفست * هو کنایت زغیب ذات شناس * مکنش برد کر ذوات قیاس *
هیچ ذاتی بذات اونرسد * هیچ کل در صفات اونرسد * وقال صدر الملة والدین
فی شرح اسماء الحسنی وهذه اول کلمة دعا الله عباده الیها بقوله (قل هو) فتم بها
الکلام ثم قال (الله) وهو الاسم الجامع الخاص الدال علی الذات الاحدیة
بجمیع اجزائه الحرفیة وحقایقه الوضعیة وسر الهویة فیه انه لایظهر الا بعد
تجرده عن قیود احکام الحروف المرکبة لکمال تفرده عن الاغیار وقوة تنزهه
عن حقایق الآثار ثم انه وان کان مرکبا من بعض الوجوه من الواو والهاء
لکن الاصل الثابت هو الهاء فان الواو ساقطة فی آخر کلمة الله وفی التثنیة والجمع
کقولک هما هم فبقی الهاء تدل علی الاحدیة المطلقة عند استهلاک الصفات
واسقاط النسب والاضافات واعلم ان للهاء فی الهویة مرتبة الاولیة وفی الالهیة
مرتبة الآخریة فلها البدایة فی الهویة والنهایة فی الالهیة مشیرة الی اسرار عظیمة
ومعان جلیلة منها ماهب من معانیها نسمات الرجاء علی قلوب اهل الکشف
وهو ان حرکة الوجود دوریة فعین البدایة عین النهایة فلما کان السبق
للرحمة کذلک المآل الیها ومنها جلال الهویة ورفعتها علی جمیع الاسماء
وهو ان الاصل فی الهاء التی هی ضمیر الهویة الذاتیة انما هو الرفع اشارة الی ان
کمال الرفعة المطلقة لها ذاتیة وانما یرد علیها وارد النصب والجر من حیث
قابلیتها للحرکات الاعرابیة اشارة الی جمعیة قابلیتها جمیع النعوت والاحکام
والصفات والنسب والاضافات واللوازم واللواحق والعارضات ولقوة الرفعة
التی هی اصلها استلزمت الواو ولان الواو اخت الضمة ولها ضمیر الجمع
فی علم العربیة کذلک لها الاحاطة والشمول بخصوصیات الحروف فی مراتب
المخارج والواو باطن الهاء وحرکتها عکس حرکة الهاء وکلاهما دوریة
فان حرکة الهاء ومخرجها من باطن الصدر بقرب القلب عند اهل الکشف
فیمتد بها النفس فیمر علی مخارج الحروف کلها حتی ینتهی الی ظاهر الشفتین
ثم یعود عودا سریعا کالبرق الی ما منه بدا منصبغا باحکام الحروف کلها
فی دورتها الجمعیة الاحاطیة وحرکة الواو عکس حرکتها اذ یبدأ مما بین الشفتین
ثم یمتد الی الصدر فیمر علی مخارج الحروج کما مر ثم یعود الی ما منه بدأ کحرکة الهاء

من عالم الغيب الى الشهادة لمايقتضى ذاتها من مرتبة المبدئية وحركة الواو
من عالم الشهادة الى الغيب فلهما الاحاطة والشمول على حقايق اعيان الحروف
فى الدروج والعروج فى مراتب المبدئية والمعادية وهما منطبقتان حيققة ومعنى
ينطبق احدهما على الآخر انطباق اول الدائرة على الآخر ولهما جمعية
حقايق الحروف المقدسة الروحانية كلها التى هى مواد الاسماء الالهية اذا تركب
بعضها على بعض على اختلاف اوضاعها من نتايج تركيبها وآثار جمعيتها
لاصحاب العلوم الروحانية تصرفات فى العوالم الجسمانية والروحانية والملكوتية
السفلية والعلوية وكما ان ظاهر النفس الانسانى مادة الحروف الملفوظة كلها
كذلك ظاهر النفس الرحمانى مادة الحروف الوجودية كلها وبه قيام الوجود
وهو قيوم الكل لا اله الا هو سبحانه ان يكون معه غيره وهو العزيز الحكيم)
وبالجمله هو بر اسم اعظمدر كه در دیله هو هو یامن هو یا من لاهو الاهو دیین
عاشقلری وجود موهوملرندن فانى وهویت حقله باقى ایدر كما قال على كرم الله
وجهه (رأيت الخضر فى المنام قبل بدر فقلت له علمنى شيئا انصر به على الاعداء
فقال ياهو يامن هو يامن لاهو الاهو فلما اصبحت قصصتها على رسول الله
صلى الله عليه وسلم فقال لى يا على علمت الاسم الاعظم) اما اى بحر هویه
غوطه قیلیوب ساحل حروفده قالان واسمك مدلولى اولان جمال مسمادن
محجوب اولان طوتهلم كه نیجه بیك كره هو هو دیمش سن نه بى مفید اولور بارى
ذكر هویه مشغول اولدقده صفات جلال وجمالى ملاحظه قیل كه مسمایه
مهتدى اوله سن فلهذا حضرت مولانا بیوررلر كه ﴿ مثنوى ﴾ از صفت
وزنام چه زاید خیال ☼ اسم وصفتدن نه حاصل اولور خیال حصوله كلور
یعنى اسماء صفات وافعالى ملاحظه ایله ذكر ایلسه حق سبحانه وتعالینك
قادریت وخالقیت ورحمانیت ورحیمیت ورازقیت ورؤفیتن تذكر وتخیل
ایتدكده قلبده برشوق ومحبت ظاهر اولور ﴿ مثنوى ﴾ وآن خیالش
هست دلال وصال ☼ وذاكرك خیالى وصال محبوب لایزاله دلال اولور
آه اى عاشق جمال بى مثال ﴿ مثنوى ﴾ دیدهٔ دلال بى مداول هیچ ☼
سن هیچ بر دلال بى مدلول كوردیكمى كورمدك زیرا لاجرم هر دلیلك مدلولى
مقرردر ﴿ مثنوى ﴾ تانباشد جاده نبود غول هیچ ☼ مادام كه جاده اولمیه
غول دخى اولمز یعنى غول مضل اولان رهروانك یولنده اولور حاصل كلام
ذات مسمایه اسما وصفات دلیل قویم وطریق مستقیمدر ولكن اول راه

عظیمده شیطان رجیم ونفس لئیم غول مضلدر ضلالات وهدایت خود
اوصاف اهل طریقندر پس اكر صورى واكر معنوى هیچ بر طریق یوقدر كه
انده بر دلیل هادى ویا خود بر غول مغوى اولمیه پس خیال دخى یابودر كه
دلیل هادى ویاخود ضال ومضل اولور والبته هر اسم ایچون بر مسمى اولمق
محققدر زیرا ﴿ مثنوى ﴾ هیچ نامى بى حقیقت دیدهٔ ☼ هیچ بر اسم بلا مسمى
و بر لفظ بى معنى كوردكمى معناسز اولان لفظ خود لغودر ﴿ مثنوى ﴾ بازكاف
ولام كل كل چیدهٔ ☼ یاخود كافك مجرد كاف ولامندن كل دردكمى ومطلقا اسمندن
بوى كلى استشمام ایتدكمى ایتمدك بونلرك جمله سى محالدر ایمدى مجرد مسمایى
طلب ایتمكسزن الفاظ اسمادن نسنه حاصل اولمز وبال دیمكله آغز طتلو اولمز
پس اى غافل ﴿ مثنوى ﴾ اسم خواندى رو مسمارا بجو ☼ اسمى اوقودك
یورى مسمایى طلب ایله ﴿ مثنوى ﴾ مه بیالادان نه اندر آب جوى ☼ ماه بدرى
آسمانده بیل آب جوده بیله آب جوده مرئى اولان آسمانده اولان ماهك
عكسیدر باشك قالدیروب سمایه نظر ایله كه عین ماهى كوره سن پس الفاظ
اسماء عین مسما اولمیوب بلكه اسماء اسمادر بو تقدیرجه صفات الهیه یى اسماء
اسماده ملاحظه ایتمك آب جوده ماه مشاهده ایتمكه بكزر وانكله حقیقت ماهه
وصول میسر اولمز ایمدى حسن جمال لایزالى مشاهده ایتمك دیلرسك ترك
هستى ایله فلك اسما اولان ملكوت صفاته عروج ایدوب تجلىٔ آفتاب ذاتى
معاینه قیل وظن وخیالدن خلاص اول واسم مسمانك عینى ویاخود غیریدر
قیدندن برى اول پس علم شریفه خفى اولمیه كه عند ارباب الشهود اسماء
ملفوظهٔ الهیه عین اسما اولیوب بلكه اسماء اسمادر وهر برینك مراتب وكمالاتى
واسرار بى غایاتى اولوب وهر برینك مطلوب منسوبى هر بر اسمده اولان حقیقتك
تحقق ایله حصوله كلور فاذا كان كذلك اكرچه كیم حضرات اسما تجزى
وانقسامدن سالمدر ولكن من حيث الاعتبار اسما وحقایقك بعضى اصلیهٔ متبوعه
و بعضیسى تفصیلیهٔ تابعه در مثلا اجزا وفروع وصفات ولوازمك تفصیلى كبى
پس اسماء متبوعه اسماء اعلام فى العمومدر یعنى اسماء ذاتدر مثلا شمس ونور
قولك كبى وصفات ایچون اولان اسماء صفاتدر كه مثلا عالمیت ایله موصوف
اولان مسمایه اضافت سز معناى علم ایچون اولان لفظ علم كبى واسماء تابعهٔ
تفصیلیه صفات وافعال اسماسیدر مثلا اسماء صفات حمرت ایله موصوف اولان
احمر وحیات ایله موصوف اولان لفظ حى كبى واسماء افعال مثلا باعث وغافر

مطلب
فى تحقيق الاسم والمسمى

ورازق وخالق و بونك امثالى اسماء افعالدر پس فعل فاعله ونسبت واضافت لسان استعداد ايله ارادهٔ فاعل وطلب قابله دلالت ايتديسه امرين مذكورين ايچون نسبت مز بوره واضافت مذكوره‌نك عينى ظاهر اولوب فلهذا اسما ذات وصفات وافعاله منقسم اولدى وهر براسم اسماء باقيه ايله من حيث الاشتراك اصلى اوزرينه دلالت ايتديكى جهتدن اسم عين مسمااولدى والافلا كما قال صدر الملة والدين فى تفسير (الحمد لله رب العالمين) فنقول فصار الكل قسم من هذه الاقسام الثلثة دلالة على الحق من حيث ان الدال على الدال على الشئ دال عليه وصارت الدلالة على نوعين دلالة بوسط ودلالة بغيروسط فالتى بالوسط دلالة التزام والتى بغير وسط دلالة مطابقة والاستدلال يحصل بالاسماء التابعة التى قدمنا انها كالصفات والاجزاء على الحقائق الاصلية المتبوعة بنحو مانبهت عليه فى سر الشكل والتشكل والمتشكل وبتلك الاسماء الاصلية ومنها تظهر اعيان التوابع التفصيلية * وللتابعة حكمان الدلالة والتعريف بنفسها واصلها ومراتبها و يختص المتبوعة بكونها اصلا فى وجود التوابع وفى اظهار سر كونها دالة ومعرفة كما مر فكل تميز وتعدد يعقل بحيث يعلم منه حقيقة الامر المتميز بذلك التميز من حيث ذلك التميز ولزوم التعدد له وكونه شرطا فى معرفة الاصل الذى هو منشأ التعدد ومنبع التميز وان ذلك الاصل له التقدم بالمرتبة على التعدد والتميز فهو اسم لانه علامة على الاصل الذى لايمكن تعينه بدون المميز والتميز والتعدد والتميز حكمان لازمان للاسم واللفظ الدال على المعنى المميز الدال على الاصل هو اسم الاسم واما سبب تنوعات الاسماء فهو الكثرة الناشئة بسبب اختلاف الصفات والخواص والعوارض واللوازم والوجوه والاعتبارات الناتجة من تنوعات الاجتماعات الواقعة فى المراتب المختلفة للحقائق بحكم الكيفيات والتراكيب الظاهرة بالاستعدادات المتفاوتة وسر الامر الاحدى المختص بحضرة الجمع والوجود فكل ماظهر فى الوجود وامتاز من الغيب على اختلاف انواع الظهور والامتياز فهو اسم وفائدته من كونه تابعا لما تقدمه بالمرتبة او الوجود جمعا وفرادى الدلالة والتعريف كما بينا وكل مابطن فله مرتبة الاصالة والشرطية بالنسبة الى ماهو تابع له وفرع من فروعه وقد سبقت الاشارة الى ذلك ولمظاهر التعدد والكثرة فى الممتاز الاول من الغيب المطلق المنعوت بالوحدة السابق كل تعين وكثرت المميزات لما قلنا ظهر بسر الجمع والتركيب والشروط والاسباب الجزئية والكيفيات

(حاشيه شريفه)

التقدم المشار اليه فى الاسماء ومظاهرها على اربعة انحاء احدها التقدم بالمرتبة كتقدم العليم على القدير والآخر الذى هو التقدم بالمرتبة والوجود معا فهو كتقدم القلم على اللوح فان القلم من وجه مظهر لنسبة التدبير ومن كونه محلى للحق فان ذلك التجلى ينطلق عليه الاسم المدبر واللوح له نسبة التفصيل ومن حيث التجلى ينطلق عليه الاسم المفصل واما التقدم بالشرف والمرتبة دون الوجود فهو الانسان الكامل فله اول المراتب المتعينة مع انه من حيث الصورة آخر الانواع وجودا واما التقدم بالوجود لا بالمرتبة فكتقدم ماعدا الانسان من الموجودات عليه فافهم والله المرشد

منه

اللازمة لكل حقيقة معنى ينفرد به دون مشارك وافاد كل امر مميز ومعين من الاسماء فى الغيب الالهى حكما لم يشاركه فيه مميز آخر مع اشتراك جميع الاشياء المميزة فى الدلالة والتعريف وحصل بكل اسم فائدتان احداهما ما اشترك فيه مع باقى الاسماء وهو الدلالة على اصله ومن هذا الوجه يكون الاسم عين المسمى فتذكر والثانية تعريفه بحقيقته وحقيقة ماامتاز به من الصفات عن غيره فثبت له السمو المشار اليه بما قلنا و بكونه مطلوبا للمرتبة الجامعة للاسماء لان يظهر به هذا التميز المختص به الذى لولاه لم يعقل وذلك بطلب سابق على طلبه الاستعدادى كما ذكر ❊ نظم ❊ حقيقت بختكان اين راز ديدند * درون كم كردهٔ اين راز ديدند * نكردستى تو چيزى كم چه جويى * تو همچون قطرهٔ قلزم چه جويى * درين بحر مسماجان فشان هان * كه بسيارست اين تقرير و برهان * كجا آن عاشق پاكيزه ذاتى * كه اورا باشد ازاين سر ثباتى * همه كفته سوى تقليد مانده * نه كس را رخت بر در يا فشانده * آه اى عاشق جمال سبحانى ومشتاق وصال جلال صمدانى ❊ مثنوى ❊ كرزنام وحرف خواهى بكذرى ❊ اكر بو الفاظ وظروف واسما وحروفدن كچمك وآسمان صفاته اوچق ايسترسك ساقى جذبهٔ احديتدن بى لب وكام جام عشق ومحبتى نوش ايدوب انك كيفيتى ايله ❊ مثنوى ❊ پاك كن خودرا زخود هين يكسرى ❊ ذاتكى اوصاف بشريه وكثرات نسبيه واضافيه‌دن بالكليه صافى و پاك قيل وسمندروار آتش عشقه كيروب ❊ مثنوى ❊ همچو آهن زآهنى بى رنك شو ❊ آهن كبى آهنلكدن بى رنك اول يعنى ژنك آهن كبى اولان ظلمات بشريه‌دن نار عشقده نور لامع اولوب ❊ مثنوى ❊ در رياضت آينهٔ بى ژنك شو ❊ تجليه وتصفيه ايله آتش زنهٔ رياضتده آينه كبى بى ژنك اول ❊ نظم ❊ بسوزاى دل كه تا خورشيد كردى * حقيقت نور تاجاويد كردى * تو تامويى زخود آكاه باشى * مثال ذره اندر راه باشى * آه اى دل آكاه ❊ مثنوى ❊ خويش را صافى كن از اوصاف خود ❊ كنديكى اوصاف تعيندن صافى قيل ❊ مثنوى ❊ تا ببينى ذات پاك صاف خود ❊ تاكه كند وصاف و پاك ذاتكى كوره‌سن ووارث حقيقت محمديه اولوب اول نور ربانى ايله ❊ مثنوى ❊ بينى اندر دل علوم انبيا ❊ بى كتاب و بى معيد واوستا ❊ بى كتاب و بى معيد و بى معلم و بى استاد علوم انبيايى دل پاككده كوره‌سن وجمله اوليايى اول نورده جمع اولمش بوله‌سن پس بى كتاب و بى درس علوم انبيايه عالم اولمق نه ممكندر

علم من بورك حصولی خود نقل وروایته موقوفدر دیو شکده اولور سك
اکرچه کیم علم قال افواه رجالدن اخذه موقوفدر ولکن علم حال قال ایله
بیلنمك محالدر زیرا علم حال بر سر غریبدر که طور عقلك فوقنده اولمغله
ذوقدن غیری ایله بیلنمز ونقل وروایت ایله انك دائره سنه کیرلمز کما قال الشیخ
رضی الله عنه فی الفتوحات فی علم الاحوال ولاسبیل الیها الا بالذوق فلا یقدر
عاقل علی ان یحدها ولا یقیم علی معرفتها دلیلا کالعلم بحلاوة العسل ومرارة
الصبر ولذة الجماع والعشق والوجد والشوق وماشاکل هذا النوع من العلوم
فهذه العلوم من المحال ان یعلمها احد حقیقتها الا بان یتصف بها ویذوقها
وعلم الاسرار وهو العلم الذی فوق طور العقل وهو علم نفث روح القدس
فی الروع یختص به النبی والولی ولولم یقع الانکار لهذا العلوم فی الوجود لم یفد
قول ابی هریرة رضی الله عنه (حفظت من رسول الله صلی الله علیه وسلم وعائین
من علم فاما احدهما فبثثته فیکم واما الآخر فلو بثثته قطع منی هذا البلعوم
وان الاکثر منکرون له) وینبغی للعاقل العارف ان لا یأخذ علیهم فی انکارهم فلهذا
مثنوی ❊ کفت پیغامبر که هست از امتم ❊ حضرت فخر عالم صلی الله
علیه وسلم بیوردیلر که بنم امتمدن بعض خواص خورشید طلعتلر واردر که
مثنوی ❊ کو بودهم کوهر وهم همتم ❊ انلر بنم هم کوهر وهم همتمدر
کما قال علیه السلام (انی لاعرف اقواما هم بمنزلتی عند الله ماهم بانبیاء ولا شهداء
یغبطهم الانبیاء والشهداء لمکانهم عند الله هم المتحابون بروح الله) وعن ابی ذر
قال علیه السلام (واشوقاه الی لقاء اخوانی یکونون من بعدی شانهم شان الانبیاء
وهم عند الله بمنزلة الشهداء ینظر الله الیهم فی کل یوم سبعین مرة یا باذرانی
الیهم مشتاق) وروی عن النبی علیه السلام (ان لله عبادا قلوبهم انور من الشمس
وفعلهم فعل الانبیاء وهم عند الله بمنزلة الشهداء) حاصل کلام ممدوح نبی
علیه السلام اولان شول طائفهٔ علیه درکه انلرك مرایای قلوبنده نور حقیقت
محمدیه لمعان ایتمکله اخلاق مصطفویه ایله متخلق واوصاف الهیه ایله متصف
اولوب هم کوهر نور نبوت وهم همت رسالت اولورلر پس ذکر اولنان
صفوت حصوله کلدکده محمد المصطفی علیه من صلوات الله الاوفی بیوردیلر که
مثنوی ❊ مر مرا زان نور بیند جان شان ❊ اول اصفیانك روح پاکلری
بنی اول نور اصطفادن کورلر ومتصلا بنمله صحبت ایدرلر ❊ مثنوی ❊
که من ایشانرا همی بینم بدان ❊ که بن دخی اول اخوان صفایی اول نور ایله

مطلب الوحی الی اولیاء الله تعالی

کوردرم ودائما عرض جمال ایدرم بلکه بروجهله اتصالده یزکه هیچ فرق
وانفصال یوقدر زیرا انلرك قلبنده اولان نور الهی بنم نور ذاتمدر بلکه
انلر اول نورك عینیدر پس بو مرتبه ده غیریت قالمز که حتی انلر بندن وبن انلردن
منفصل اولهلم وانلر بندن بر نفس غائب دکلدر که بنم حقیقتمه یول بولمغیچون
اسباب وآلات واوساط وروا ته محتاج اوله لر بلکه انلرك علمی الهام الهی ووحی
ربانیدر ولکن وحی انبیا حالت یقظه ده ونزول جبریل ایله اولور ووحی اولیا ایسه
علی لسان ملك الالهام اولور کما قال الشیخ فی الفتوحات فی الباب الخامس
والثمانین والمأتین (فمن الوحی مایکون متلقی بالخیال کالمبشرات فی عالم الخیال
وهو الوحی فی المنام فالتلقی حینئذ خیال والنازل کذلك والوحی به کذلك
ومنه مایکون خیالا فی حس علی ذی حس ومنه مایکون یجده الموحی الیه
فی نفسه من غیر تعلق حس ولا خیال لمن نزل علیه) وقال (صورة نزول الوحی
الالهامی علی قلوب الاولیاء ان الحق تعالی اذا اراد ان یوحی الی ولی من اولیائه
بامر ما تجلی الی قلب ذلك الولی فی صورة ذلك الامر فیفهم الولی من ذلك
التجلی بمشاهدته مایرید الحق تعالی ان یعلم ذلك الولی به من تفهیم معانی
کلامه او کلام نبیه صلی الله علیه وسلم فهناك یجد الولی فی نفسه علما لم یکن
یعلم من الشریعة قبل ذلك کما وجد النبی علیه السلام العلم فی الضربة بالید
الالهیة کما یلیق بجلاله تعالی وکما وجد العلم فی شربه اللبن لیلة الاسراء
ثم ان من الاولیاء من یشعر بذلك ومنهم من لا یشعر بل یقول وجدت کذا وکذا
فی خاطری ولا یعلم من اتاه به لکن من عرفه فهو اتم واکمل) پس اول طائفهٔ
اخصك علم وشهودی ❊ مثنوی ❊ بی صحیحین واحادیث وروات ❊ بلکه
اندر مشرب آب حیات ❊ صحیحین ایله تسمیه بیوریلان بخاری ومسلمه مراجعتسز
وروات واحادیثه توقفسز بلکه آب حیات حقیقی اولان کوکل مشربنده در
یعنی مرآت دل پرنورلرنده معاینه قیلوب (حدثنی قلبی عن ربی) دیرلر واسانید
ایله روا تدن اخذ ایتیوب بلکه بالذات مشکات محمدی وفیض اقدس احدیدن
تلقی ایدرلر کما قال ابو یزید البسطامی (اخذتم علمکم میتا عن میت واخذنا علمنا
عن الحی الذی لا یموت) ایمدی چشم جهانیان قیدبند اسباب اولمغله ذکر اولنان
اربابدن اوله مزلر نته کیم مولانا خداوندکار مثنوی شریفك جلد سادسنده
(انابت آن طالب کنج بحق تعالی بعد از طلب بسیار) بیاننده بعینه بو معنایه
اشارت ایدوب بیوردیلر که ❊ م ❊ چشم بند خلق جز اسباب نیست ❊ هر که لرزد

برسبب اصحاب نیست * لیك حق اصحاب نا اصحاب را * در كشاد و بردتا صدر
سرا * با كفش نامستحق ومستحق * معتقان رحمتند از بندرق * یعنی چشم
بند خلق اسبابدن غیری دكلدر هر كیمكه سبب اوزرینه لرزاندر اصحاب
شهوددن دكلدر ولكن نور محمدینك پرتویله اصحاب اسانید وارباب روایتدن
مستغنی اولوب هم كوهر نبوت اولان اصحاب وجدانه وارباب كشف وعیانه
حق سبحانه وتعالی ابواب مشاهداتی فتح ایدوب صدر سرای وحدته ایلتور
ووارث اكمل حقیقت محمدی اولمغله اول نورك خاصه سی بودر كه انلرك دست
همتنده مرده لر حیات بولوب واول نور محبت ایله كوهر روحی نور پاك
وجوهر جسمی عطرناك اولوب اكر مستحق واكر نا مستحق بندر قیدندن
آزاد وانوار رحمت ایله دلشاد اولورلر بو ابیات شریفه یی بو محلده ایراددن
مراد بودر كه شراح مثنوی كویاكه جلد اولده بو محلی كورمیوب (اصحابنا
اصحاب را) دیو متصل یازوب ای بزم اصحابمز دیو بر حرف ندا تقدیر ایتمشلر
وفی الجمله بو وجهله شرح ایدنلره اول نوره علم یقین حاصل اولوب غیربلری
نور محمدیدن محجوب اولمغله عجب بعد و بیابانه دوشوب صدر سرادكل باب
سعادتنك سمتن دخی بیلمامشلر وسهام فكری اوزاغه آتوب كنج معنایه وصولدن
محروم قالمشلر نته كیم حضرت مولانا محل مزبورده بیوررلر * م * آنكه حقست
اقرب از حبل الورید * تو فكنده تیر فكرت را بعید * ای كمان وتیرها برساخته
* صید نزدیك وتو دور انداخته * هر كه دور انداز تر او دورتر * وز چنین
كنجیست او مهجورتر * علم تیرانداز بش آمد حجیب * وآن مراد او بده حاضر
بجیب * ای بسا علم وذكاوات وفطن * كشته رهرو را چو غول راه زن * خویش را
عریان كن از فضل وفضول * تاكند رحمت تراهر دم نزول * پس معانیء
كلمات اهل حاله وصول قال ایله محال اولدیسه ترك بحث وجدال ایدوب
﴿ مثنوی ﴾ سر امسینا لكردیا بدان * شیخ ابو الوفانك (امسیت كردیا) قولنك
سرنی بیل وآنجلین سن دخی نور محمدیده غرق اولوب مرآت مصفا اولدقده
مشكات محمدیدن ﴿ مثنوی ﴾ راز اصبحنا عرابیا بخوان * اصبحنا عرابیا
رازنی اوقو شیخ ابو الوفانك مناقبی مقدمهٔ مثنویده وشرح دیباجه ده تفصیل
اوزره مذكوردر ای طالب صادق تصفیهٔ درون ایله حصوله كلان علوم
الهیه نه یوزدن اولدیغنه ﴿ مثنوی ﴾ ور مثالی خواهی از علم نهان * اكر
علم نهانیدن بر مثال دیلرسك ﴿ مثنوی ﴾ قصه كو از رومیان وچینیان *

رومیان وچینیاندن قصه سویله * بیت * رموزی دیكرت می كویم ای
دوست * كه مغزی دیكری یابی درین پوست *

﴿ قصهٔ مری كردن رومیان ﴾
﴿ وچینیان درعلم نقاشی وصورت كری ﴾

رومیان وچینیان صنعت نقاشیده بربریله بحث وجدل ایلدكلرینك قصه سیدر
یعنی نقل اولنور كه سلاطین جهاندن برینك زماننده ﴿ مثنوی ﴾ چینیان
كفتند ما نقاش تر * نقاشان چین ایتدی بز علم نقشده جمله دن هنرورز
﴿ مثنوی ﴾ رومیان كفتند مارا كروفر * نقاشان رومیان ایتدی بو بابده
بزم ایچون كروفر ولطافت اوفروار در پس ما بینده دعوای هنروری ظاهر
اولمغله صدق مقال نه جانبده ایدیكی باهر اولمغیچون ﴿ مثنوی ﴾ كفت
سلطان امتحان خواهم درین * اسكندر زمان و پادشاه جهان ایتدی ای
رومیان وچینیان بیهوده دعوی ناچسباندر بلكه دعوایه برهان عاشقه نشان
كرك دیمشلر ایمدی بو بابده بن سزی امتحان ایتمك دیلرم ﴿ مثنوی ﴾
كز شماها كیست در دعوی كزین * كه سزلردن دعواده كزیده كیمدر نمایان
اولوب اكا كوره مظهر احسانم اوله سز پس جمله سی قد ثبت المدعی دیوب
﴿ مثنوی ﴾ اهل روم وچین چون حاضر شدند * رومیان وچینیان چون
حاضر اولدیلر ولكن فی نفس الامر ﴿ مثنوی ﴾ رومیان در علم واقفتر
بدند * رومیلر علمده چینیلردن واقفتر ایدیلر پس اظهار مهارت ایچون
﴿ مثنوی ﴾ چینیان كفتند یك خانه بما * چینیان شاه جهانه ایتدیلر نعم
الامتحان پس بزه مخصوص برخانه تعیین ایدیكز وای رومیان سز دخی
بزه قارشیوب اسكندر زماندن ﴿ مثنوی ﴾ خاص بسپار یدیك آن شما *
خاصة برخانه دخی سزك ایچون تعیین اولنمق اختیار قیلكز پس هر بری بو قوله
راضی اولمغله شاه سكندر دخی مرادلری اوزره هر برینه برخانهٔ معین تسلیمنه
امر ایدوب ﴿ مثنوی ﴾ بود دو خانه مقابل در بدر * قپولری بر برینه مقابل
ایكی خانه وار ایدی ﴿ مثنوی ﴾ زآن یكی چینی ستد رومی دكر * اول ایكی
خانه دن برینی نقاشان چین و برینی نقاشان روم الدی ﴿ مثنوی ﴾ چینیان
صد رنك از شه خواستند * چینیان شاه جهاندن صد كونه رنك ولون ایستدیلر
﴿ مثنوی ﴾ پس خزینه باز كرد آن ارجمند * پس اسكندر ذی شوكت
و پادشاه ارجمند دخی مرادلرینه مساعده ایدوب ابواب خزائن الوانی آچدی

وبی مانع وبلا مزاحم ❊ مثنوی ❊ هر صباحی از خزینه رنكها ❊ چینیا را راتبه بوداز عطا ❊ هر صباح خزینهٔ پادشاهی وعطیهٔ شهنشاهیدن چینیان ایچون الوان كونا كون ورنكهای نقش بوقلمون وظیفه بیورلمش ایدی فاما ❊ مثنوی ❊ رومیان كفتندنی نقش ونه رنك ❊ درخور آید كار را جز دفع زنك ❊ رومیان ایتدیلر ای پادشاه فرمان ران نه نقش لازم نه رنك مهم ایكیسی دخی بزم كار یمزه لایق ومناسب دكلدر بزم بلكه كارمزه دفع زنكدن غیری سزاوار بوقدر بزه تصفیه وتجلیه بسدر دیوب بونیت ایله ❊ مثنوی ❊ در فرو بستند وصیقل می زدند ❊ همچو كردون ساده وصافی شدند ❊ انظار اغیاردن در دارنكاری باغلدیلر وصیقل اوردیلر حتی بومرتبه تصفیه ایتدیلر كه فلك اطلس كبی ساده وصافی اولدیلر ❊ جامی ❊ هیچ دانی كه این چه جلوه كریست ❊ آینه چیست واندر آینه كیست ❊ آینه اوست واندر آینه هم ❊ غائب ازدیده ومعاینه هم ❊ امتیاز آنشان زیكدیكر ❊ هست اعراض باصفات وصور ❊ الحاصل چینیان نقش دیواره بذل اقتدار ایدوب بر بریله بو وجهله افتخار ایدرلردی كه رومیان بزم ایله نیجه برابر كار اولور كه اطراف بلادده اولان اصناف عبادك صحائف صورت ونهادی بزم رنك نقش بوقلمونمز ایله ملون ومصور وجمیع آفاقده اولان اذكیاء حذاقك الواح ضمائری بزم حسن جمال اقلاممز ایله مزین ومبهر اولوب حتی مهارت نقاشیده هر بریمز السنهٔ ناسده مثل سائر ومحدد جهات كبی جمله جهان وجهانیانی محیط ودائر اولمشزدر رومیان دخی دیرلر ایدی كه آه كیم چه نقش وچه نكار بزخود هر بر میكده نك كوشه سنده مست وهر بر خمخانه نك دبنده باده پرست اولمشزدر اما بخشندهٔ بنده نوازی وبخشایندهٔ بی نیازی هر بر كروهه خزانهٔ رحمت ومیخانهٔ حكمتدن برجامهٔ فكرت بردوش قیلمش وبرجام محبت نوش ایتدرمش كه بركره صونیلان جام بردخی تكرار ایتمز وبرقدحده اولان باده نك كیفیتی اول برینه بكزمز هر برجامه نك برطراز دیكر وهر برجامك براهتزاز آخری واردر آه كیم هر بورد خندانك برطراوتی وهر سكر ونباتك اوزكه حلاوتی وهر شاهدك بردرلو عشوه سی وهر رحیقك بركونه نشوه سی وار ❊ بیت ❊ هر صدفی را كهری داده اند ❊ هر شجری را ثمری داده اند ❊ وبالجمله شوائب كدوراتدن خالی خلوتخانهٔ جان اصفیا كبی اولان قصر دوصفهٔ باصفاده سراپردهٔ خفا چكیلوب نقاشان چین الوان كونا كون وهم وخیال ایله دیوار سینه یه نقش نكار ایدوب

آرایش جمال هنرلریله بازار كفتارلرین دوزدیلر ورقم ساحرلریله دیواره صورت مردم یازدیلر ❊ بیت ❊ اكر باور نمی داری رو از بتخانهٔ چین پرس ❊ كه نامی نسخه میخواند ز نوك كلك مشكینم ❊ ومستانكان روم دخی كندی صفهٔ قلب پرصفالرینی مرآت مصفا ایدوب دفع كدورات ورفع كثرات ایچون صقالهلر اوردیلر ودورنكی اوزرینه رنك بی رنكی بی اختیار قبلدیلر زیرا ❊ مثنوی ❊ از دوصد رنكی به بی رنكی رهیست ❊ رنك چون ابرست وبی رنكی مهیست ❊ ایكی یوزدرلو رنكلی لكدن بی رنكلكه یول وار در یعنی اسماء متقابله وصفات متضادهدن ذات احدیته یول واردر زیرا جمله اسما وصفات دلائل مسمی وذاتدر مثلا تعینات اسما وصفات سحاب كبی ووحدت مطلقهٔ احدیه ماه وخورشید كبیدر وهمچنان مظاهر كونا كون دخی ماه اسمایه ابر خفا وظواهر اسما ماه كبی اولوب ❊ وفی كل شیء له آیة ❊ تدل علی انه واحد ❊ فحواسنجه هر بری ذات واحده دلالت واضحه در ایمدی بنم نور دیدم ❊ مثنوی ❊ هرچه اندر ابر ضو بینی وتاب ❊ سحابده هرنه مقوله ضیا وروشنایی كوررسك ❊ مثنوی ❊ آن زاختردان وماه وآفتاب ❊ اول ضیایی اختردن وماه وآفتابدن بیل ابر مكدردن بیله ایمدی علماء ظاهریده اولان انوار علمی والفاظده اولان اضواء معنایی انلردن بیلیوب بلكه انلرك سحب افكارنده رونما اولان انواری قلوب طاهرهلرین وارث اكلدن اشعال ایدن آسمان معرفت اخترلری اولان ارباب محبتدن ونور محمدی یه وارث اولان ماه حقیقت وآفتاب وحدت حقیقت محمدیه نك پرتوندن بیل وبالجمله همچنان هر برابر تعیناتده ظهور ایدن آثار انواری فلك الوهیتده اولان اختران اسما وماهتاب صفات وآفتاب ذاتدن بیل ❊ جامی فرماید ❊ یك وجود است سر بسر عالم ❊ همه اجزاش متصل باهم ❊ كرهٔ مصمتست وبی تجویف ❊ جمع كشته درو لطیف وكثیف ❊ نه در آن فرجهٔ نه فاصلهٔ ❊ نه از خلا هیچ ظرف را كلهٔ ❊ هست مرآت ذات بی همتا ❊ وآن عوارض مجالیٔ اسما ❊ چشم عارف كه تیز بین باشد ❊ در شهود جهان چنین باشد ❊ بیند اندر جهان همه یك ذات ❊ جلوه كر كشته در شؤن صفات ❊ شد جمال خدا معاینه اش ❊ محو مشهود كشت آینه اش ❊ هر كرا دیده نه حق بیناست ❊ دیدهٔ او بدید حق نه سزاست ❊ وكر آن رتبه ات شود حاصل ❊ كه تو آلت شوی وحق فاعل ❊ پس چینیان ورومیان وجه مشروح اوزره كاری اتمامه ایرشدیروب امید احسان

پادشاه زمان وهر بری کندولری استحسان ایله ﴿ مثنوی ﴾ چینیان چون
از عمل فارغ شدند ٭ اهل چین چونکه عملدن فارغ اولدیلر ﴿ مثنوی ﴾
از پی شادی دهلهامی زدند ٭ شادی ومسرتدن اوتوری دهلهای مفاخرت
اوردیلر ﴿ مثنوی ﴾ شه درآمد دید آنجا نقشها ٭ پس شاه جهان دخی
کلدی دیوار چینیانده نقشلر کوردی که ﴿ مثنوی ﴾ می ربود آن عقل را
وفهم را ٭ نقوش مزبوره عقل وفهمی ربوده قیلوردی یعنی پادشاه
کون ومکان قلم سحرپرداز ورقم جان نواز ایله منقش اولان صفحهٔ نقاشانه
کلوب کوردی که چینیان صحیفهٔ رموزجانی ومجمع اشخاص روحانی اولوب
فراز مسند فلکده تمکین بولمشلر وهمدم ماه وپروین اولمشلر پس اول نقوش
غریبه نك نظاره سنی ملاحظه ایدوب وچینیانك دقایق صنایع عجیبه سن
مطالعه قیلوب تحسین وآفرینلر اوقودی ﴿ مثنوی ﴾ بعد زان آمد بسوی
رومیان ٭ اندنصکره اول پادشاه ذی الجلال والجمال صفهٔ صفای رومیان
جانبنه کلدی وفرمان قضا جریانی بونك اوزرینه جاری اولدی که
﴿ مثنوی ﴾ پرده را بالا کشید نداز میان ٭ پردهٔ نسبت واضافاتی میان
هستیدن رفع ایتدیلر پس ناکهان پادشاه انس وجان کوردی که ﴿ مثنوی ﴾
عکس آن تصویر وآن کردارها ٭ چینیانك صفهٔ جانلرنده اولان اول تصویر
وکردار ونقش ونکارلرینك عکسی ﴿ مثنوی ﴾ زدبرآن صافی شده دیوارها ٭
رومیانك تصفیه وتجلیه اولنمش سطوح سرائرنده پرتو ایتدی بر پرتوغریب که
شاه زمان ﴿ مثنوی ﴾ هرچه آنجا دید اینجا به نمود ٭ هرنه نقش زیبا که
صفهٔ چینیانده معاینه بیورمش ایدی قلوب صافیهٔ رومیانده آندن اجلی
واعلی کورندی برنمود وشهود که ﴿ مثنوی ﴾ دیده را ازدیده خانه می ربود ٭
نور اصفاسی دیده یی خانهٔ دیده دن ربوده قیلدی ونقش چینیاندن اوزکه
برحالت عجیبه دخی کوردی که پادشاه ذوالجلال جان معانی اولان حسن
وجمالنی مظهر انوار روحانی اولان صفهٔ مصفای سبحانیده مشاهده قیلوب
اقداح احد اقدن (فاحببت ان اعرف) لبیله کندوحب ذاتیسی رحیقن نوش
قیلدی وکندو عشوه سنك مست چشم فتنه اندیشی اولدی ﴿ عطار ﴾
ای روی در کشیده بیازار آمده ٭ خلقی بدین طلسم کرفتار آمده ٭ غیر
توهرچه هست سراب ونمایشست ٭ کانجا نه اندکست ونه بسیار آمده ٭
برخود پدید کردز خود سر خودمی ٭ هجده هزار عالم اسرار آمده ٭ عکسی

ززیر پردهٔ وحدت علم زده ٭ در صد هزار پردهٔ پندار آمده ٭ آن چیست
وزکجاست چنین جلوه کرشده ٭ وآن چیست وآنچه بود در اظهار آمده ٭
غیری چه کونه روی نماید چوهرچه هست ٭ عین دکر یکیست بدیدار آمده ٭
رهرکه یکنفس شده این راز آشکار ٭ انفاس بردهانش چومسمار آمده ٭
خلاصهٔ کلام ای برادر سعادت انجام بوحکایه نك ایرادندن مراد مولانا
دانشمندانی چینیانه تمثیلدر که هر صبح ومسا علوم کونا کوندن صحایف
خواطره بر نقش غریب طرح ایدرلر ونقوش مزبوره نك رسومن کثرت مذاکره
وتکرار ملاحظه ایله حفظ ایدرلر ورؤس مسائلی کالنقش فی الحجر لوح
سینه لرینه یازارلر وصوفیانی رومیانه تشبیه درکه همیشه صیقل ذکر لااله الاالله
ایله مرآت جانی تجلیه ایدوب وعلی الدوام شوق باربدن نفی نقوش اغیاره
همت قیلوب حتی تصفیه لری برحده ایلتورلر که مرایای قلبلری پذیرای
انوار جمال ربانی والواح محفوظ علم لدنی اولورنته کیم بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾
رومیان آن صوفیانند ای پدر ٭ رومیان اول صوفیاندر ای پدرکه ﴿ مثنوی ﴾
بی زتکرار وکتاب وبی هنر ٭ تکرار وکتاب واظهار هنردن مستغنیلردر
﴿ مثنوی ﴾ لیك صیقل کرده انداز سینها ٭ پاك زآز وبخل وحرص
وکینها ٭ لکن صیقل ایلمشلردر سینه لرندن بخل وحرصی وکبر وکینی ازاله
ایدوب اوصاف بشریه دن پاك اولمشلردر کما قال صلی الله علیه وسلم (ان لله
تعالی فی الارض اوانی لیست بذهب ولافضة الاوهی القلوب فاحبها الی الله
ارقها واصفاها واصلبها ارقها الاخوان واصفاها من الذنوب واصلبها
فی ذات الله تعالی الحکیم ﴿ نظم ﴾ مکن آلوده اززنك کینه آن ٭ که ناکاهی
کنی اینجا تبه آن ٭ توصافی باش همچون آینه هان ٭ درآینه ببین هر اینه آن ٭
توصافی باش همچون عین خورشید ٭ که نورتست اندر جمله جاوید ٭
دل وجان صاف کردان تابدانی ٭ که اسرار خداوندجهانی ٭ زهی صافی دل
آینه رخسار ٭ که کردی فاش معنی را بکفتار ٭ حجاب ازپیش کلی بر کرفتی ٭
ترازیبد که کلی راه رفتی ٭ تو بی اندرمیان واصلان طاق ٭ کرفتی ازمعانی
جمله آفاق ٭ آه ای طالب حب هویت ﴿ مثنوی ﴾ آن صفای آینه وصف
دلست ٭ اول صفای آینه وصف دلدر یعنی رومیانك تصفیهٔ صفه ایندکاری
ایراد مثلدن مراد وصف صفای دلدر که مرآت مصفا ﴿ مثنوی ﴾ صورت
بی منتها را قابلست ٭ صورت بی منتهایه قابلدر زیرا مرآت مجلاده صورت

مطلب نبذه از اسرار واضمم اليك جناحك

لابعد جلوه نما اولدیغی کبی آینهٔ دل مصفاده دخی تجلیات ذات وصفات بی غایه رونما اولوب ﴿مثنوی﴾ صورت بی صورت بی حد وغیب ❊ بی حد وبی عد اولان صورت بی صورت غیب مطلق ﴿مثنوی﴾ زآینهٔ دل تافت بر موسی زجیب ❊ موسایه جیبندن کوکل آینه سندن درخشان اولدی کما قال تعالی لموسی علیه السلام (واضمم یدك الی جناحك تخرج بیضاء من غیر سوء آیة اخری) قال الجنید فی قوله واضمم یدك الی جناحك اجمع علیك همك ولاتشتت سرك) و قال بعض العارفین (اقطع مرادك عن الکونین وکن مریدا لنا لنکون مرادك) یعنی جناب هویتدن موسی علیه السلامه فرمان قهرمان غیرت بو وجهله صادر اولدی که یاموسی یدهمتکی بزم شهود کبریا ومشاهدهٔ جمال یکتامزدن غیریدن قطع ایله که بزم نور احدیتمز ایله متصف اولدیغی حالده ید بیضا ظاهر اولوب بزم فیض اقدسمز ایله اکوان وحدثاندن مقدسه اوله حتی بزم آیات تجلیاتمز اولوب جهان وجهانیانه سنك نور وجهکدن نور تجلی کبریامز لمعان ایلیه پس موسی علیه السلام دخی یدظاهره سنی محل قلب اولان جنب باطنی سنه ضم ایدوب کونین دن خروج ایله اظهار ایتدکده قلبده اولان انوار مشاهدات ایله بدیدار اولدی ومقام ادبده مکین اولوب جانب ماسوایه من بعد تحریك ید ایتمدی کما حکی روز بهان البقلی قدس سره الجلی (ولی فیه واقعة کنت یوما حضرت الحضرة فی الخلق فاخرجت یدی بین یدی الله سبحانه مجردة للدعاء فناد انی هواتف الاسرار اضمم یدك ولاتجردها فانها سوء الادب فی الحضرة الخاصة فاخذت یدی الی جنبی فاریت بعد ذلك اشیاء فی قلبی وفی صورتی مالااطیق وصفه) پس اکر موسی علیه السلام واکر جمیع انبیاء عظام واولیاء کرامه صورت بی صورت غیب هویت ومشاهدهٔ جمال آفتاب احدیت بلاشك ولاارتیاب کوکل آینه سندن لمعه تاب اولدی آه ای عاشق جمال الله ﴿مثنوی﴾ کرچه آن صورت نه کنجد در فلك ❊ نی بعرش وفرش ودریا وسمك ❊ کرچه صورت بی صورت غیب اولان تجلیات ذاتیه وجمیع اسما وافعال وصفاتی مجتمع اولان حضرت الهیه فلکه وعرش وفرش ودریا وسمکه صیغمز ﴿مثنوی﴾ زانکه محدود ست ومعدود ست آن ❊ زیرا که بونلرك جمله سی معدود ومحدوددر پس نامحدود محدوده صیغماق محالدر اما بر فحوای (لایسعنی ارضی ولاسمائی ولکن یسعنی قلب عبدی المؤمن التقی) مرآت قلبده بتجلیات ذاته وصفاته وبکمالات اسمائه وافعاله مرئی ومشاهد

اولور آکا بناءً که ﴿مثنوی﴾ آینه دل را نباشد حد بدان ❊ دل آینه سنده حد وغایت اولمز تحقیق بیل وسعت قلب بالدفعات بیان اولنمغله تکراره حاجت قالماشدر ﴿شعر﴾ مؤمنك قلبی ایچنده چونکه بیت الله در ❊ نیچون عزت ایلمزسن آنده چون الله در ❊ اول نظرکاه خدا کیم عرش اوقورلر آدنی ❊ عارفك قلبیدر اول کیم تخت شاهنشاه در ❊ ایسته کل دل اهلنی کیم اول بلور حق یولنی ❊ کیم آنك روشن دلنده حقه طوغری راه در ❊ پرده کوکده هرنه کیم واردنی وعقبیده هم ❊ جمله سندن بلکه یخشی بردل آکاه در ❊ ای نسیمی هرکیم اول دل کعبه سن قیلدی طواف ❊ ایردی مقصود ومراده واصل دلخواه در ❊ فاما فرش وفلك ودریا وسمکه صیغمایوب برقبضه خاکده اولان قلب پاکه صیغدیغنه عقل جزؤینك ادراکه مجالی اولمیوب وفکر دراك بونکته نك اشکالی حلنده دم بسته ولال اولمغله لاجرم مولانا جلال الدین رومی بیوررلر ﴿مثنوی﴾ عقل اینجا ساکت آمد یامضل ❊ عقل جزئی بو بابده ساکت کلدی یاخود مضل اولدی ﴿مثنوی﴾ زانکه دل یا اوست یا خود اوست دل ❊ آکا بناءً که یا کوکل آنکله در ویاخود دل اولدر ملا جامی نه خوب دیمشدر ﴿نظم﴾ هرکه ناظر بجمال مرآنست ❊ صور تش دیدن از محالانست ❊ هرکرا دیده هست برصورت ❊ بیند آینه محو درصورت ❊ جان شود کشف سر ربانی ❊ سر زند زوصدای سبحانی ❊ ایمدی ای دل مصفای ذات بی حلول واتحاد ﴿مثنوی﴾ عکس هر نقشی نه تابد تا ابد ❊ جز زدل هم باعدد هم بی عدد ❊ ابد الآباد هر بر نقشك عکسی هم باعدد هم بی عدد مرآت قلبدن غیریده لمعان ایتمز یعنی باعدد اولان صفات متقابله ومرتبهٔ واحدیه وبی عدد اولان جمعیت ذاتیه ومرتبهٔ احدیه نك انوار بی نهایتی کوکلدن غیری مجلاده جلوه نما اولماز فاما مرآت صفات وذات اولان قلوب اصفیاده ﴿مثنوی﴾ تا ابد هر نقش نو کاید برو ❊ می نماید بی حجابی اندرو ❊ الی ابد الآباد هرنه نقش بی تکرر تجلیات الهیه که قلبه کلور بی نقاب وحجاب مرآت دلده رونما اولور ﴿اوحدی﴾ چند چند ای دل ملامت کش ❊ زین من وما درین عمامه وفش ❊ چند کویی که خانه تاریکست ❊ نیست تاریك چشم تست اعمش ❊ قابلی نیست چون پذیر دنور ❊ آتشی نیست چون بسوزد غش ❊ دل زدنیا وآخرت بردار ❊ بچنین جوع وروزه کیر وعطش ❊ رخ بوحدت نهاده برکیر ❊ از میان اختلاف روم وحبش ❊ سر مکردان زخنجر آن دوست ❊ رخ

میجان زنبر آن ترکش * ایمدی بنم دوحم ﴿ مثنوی ﴾ اهل صیقل رسته اند
از بو ورنك * اهل صیقل بو ورنکدن خلاص اولمشلردر فلهذا ﴿ مثنوی ﴾
هر دمی بیند خوبی بی درنك * هر بردمده بی درنك بر حسن وجمال کوررلر
یعنی مقامات صفاتك برنده توقف ایتیوب هر برنفسده تجلیات الهیهٔ غیر
متناهیه جمالنی مشاهده قیلورلر واول اخص خواص برطائفهٔ علیه درکه
﴿ مثنوی ﴾ نقش وقشر علم را بکذ اشتند * علمك نقش وقشرنی ترك
ایتمشلردر ﴿ مثنوی ﴾ رایت عین الیقین افراشتند * رایات عین الیقین
واعلام حق الیقینی یوجلتمشلردر ﴿ مثنوی ﴾ رفت فکرور وشنایی یافتند *
فکردراکلری کیدوب روشنالق بولمشلردر ﴿ مثنوی ﴾ نحر و بحر
آشنایی یافتند * آشنالغك نحر و بحرینی بولمشلر واولمزدن اول اولمشلر در
﴿ مثنوی ﴾ مرك کین جمله ازودر وحشتند * موت که جمله خلق جهان
اندن وحشت ونفرتده درلر ﴿ مثنوی ﴾ می کنند این قوم بروی ریش خند *
بو قوم عشاق اول موته ریش خند ایدرلر آکا بناء که ﴿ مثنوی ﴾ کس نیابد
بر دل ایشان ظفر * قتل وجفا ایله کمسنه انلرك قلبنه ظفر بولماز اکرچه کیم
منصور ونسیمی کبی نیجه عشاقی بردار ایتمشلر در ولکن انلره نه غم که
﴿ مثنوی ﴾ بر صدف آید ضررنی بر کهر * ضرر صدفه کلور کهره کلمز
زیرا اول عارفان ربانی وعاشقان سبحانی ذل اکراهدن قصدلرینی تهذیب
وتصفیه وصیقل محبت ایله دللرینی تجلیه ایتمکله حق جل وعلا دن هرنه
ظاهر اولورسه قبول ایدوب عین الیقینك حصولیله خبر عیانی مرتبه سند
واروب استدلال ایله استدراکدن غنی اولمشلردر وشهودلری حجاب علملرین خرق
ایدوب حق الیقین مرتبه سنه نائل اولمغله اسفار صبح کشف ایله کلفت یقیندن
خلاص وحق الیقینده محض فنا وحقله بقا بولمشلر در وشهود حضرتنده
اضمحلاله مأنوس اولمغله اوصاف خلقیه دن بکلیتها منقطع اولوب تن قیدندن
کچمشلردر پس بو مقوله اصفیایه موت اصابت ایتمك عین حیات و بی پیرهن
یار ایله ملاقات اولمغله موته جان و یردلر قنده قادی که فرار ایده لر وغالبا عادت
الهیه بونك اوزرینه در که اهل ظواهر بونلره لاجرم عداوت ایدوب اکثرین
قتله مبادرت ایدرلر اول عاشقلرك خود قشر بادام وصدف لؤلؤ کبی صدف
جان اولان تن حجابی عن اصلها رفع اولوب من کل الوجوه کدردن عاری
جوهر مجرد و یکتا اولمق مرادلریدر ایمدی ضرر صدفه کلور کوهر جانه

کلمز وهرنه جفا کیم اولسه جانه صفا اولور نسیمی نه خوب دیمشدر ﴿ شعر ﴾
جانه سندن هرنه کلسه جانه خوشدر بخشیدر * جان فداسی عشق ایچون
جانانه خوشدر بخشیدر * هرنه جور اولسه بکا سندن کوکل خشنود اولور *
حق بیلور کیم اینجمز فرمانه خوشدر بخشیدر * هم صوین هم صو یدیرن
زاهد منم سندن دکل * جمله ده آیینه ام پنهانه خوشدر بخشیدر * حق یولنده
عشق ایله باش و یرمین مرد اولور * لاجرم میدان اری مردانه خوشدر
بخشیدر * قال الشیخ فی کتابه التجلیات فی التجلی العلة (قلت للحلاج لم ترکت
بیتك یخرب فتبسم وقال لما استطالت علیه ایدی الاکوان حین اخلیته فافنیت
ثم افنیت واخلفت هارون فی قومی فاستضعفوه لغیبتی فاجمعوا علی تخریبه
فلما هدوا من قواعده ما هدوا رددت الیه بعد الفناء فاشرفت علیه وقد خلت به
المثلات فانفت نفسی ان اعمر بیتا تحکمت فیه ایدی الاکوان فقبضت فیضی
عنه فقیل مات الحلاج والحلاج ما مات ولکن البیت خرب والساکن ارتحل
فقلت له عندی ما تکون به مدحوض الحجة فاطرق وقال وفوق کل ذی علم
علیم لا تعترض فالحق بیدك وذلك غایة وسعی فترکته وانصرفت) آه ای طالب درد
الهی بو طائفهٔ علیهٔ مرایای سبحانی ﴿ مثنوی ﴾ کرچه نحو وفقه را
بکذاشتند * اکرچه قواعد ورسوم نحویه وقوانین مسائل مرسومهٔ فقهیه یی
ترك ایتمشلردر ﴿ مثنوی ﴾ لیك محو وفقررا برداشتند * لکن محو وفقری
حصوله کتوروب اوج وحدته ارتقا ایتمشلردر یعنی قید هستی دن مجرد اولوب
بحر وحدتده غرق ورسم تعیندن مضمحل اولمغله شهود فنادن دخی فانی
اولوب برق عین ایله جمع بقا اوجنه اعتلا ایتمشلردر ﴿ مثنوی ﴾ تا نقوش
هشت جنت تافته است * حتی نقوش هشت بهشت درخشان اولمشدر
﴿ مثنوی ﴾ لوح دلشانرا پذیرا یافته است * انلرك لوح دللرینی پذیرا بولمشدر
یعنی جنات افعال وصفات وجنت ذاتك انوار تجلیاتی انلرك مرآت دللرنده تابان
اولمشدر ﴿ شعر ﴾ جنت عدنمش یوزك ایشتدابکده کوثری * ایلمینجه دل
بری بولمدی کیمسه دلبری * حشر وحساب ومحشره قائل ایسك کل ایشته کور *
حلقه لرنده زلفنك شول عرصات ومحشری * لوح ضمیره نقشکی صبح ازلده
یازمشم * محو ایده مز بو صفحه دن کیمسه بو نقش و پیکری * جانله کیمکه کوکلنی
عشقکه قیلدی وطن * دیوه مسلم ایلدی مملکت سکندری * عشق اتکین
طوت ای کوکل آت باشکی آیاغنه * کورنه دیرم سکا ایشت عشقده باشمه سر سری *

آه اى عاشقان مولى وانيسان حب وولا اول اوليا واصفيا ﴿ مثنوى ﴾ برتوند
ازعرش وكرسى وخلا * عرش وكرسى وخلادن برتر واعلالر در
﴿ مثنوى ﴾ ساكان مقعد صدق خدا * مقعد صدق خدا ساكنلريدر كما قال
تعالى فى سورة القمر (ان المتقين فى جنات ونهر فى مقعد صدق عند مليك مقتدر)
يعنى تحقيقا شول اتقيا واصفيا كه غبار تراب طبيعت ورياح پر اكدار هوا
وشهوتدن اتقا ايدهلر جنات قلوب ونهر معارف جبروتده راحت وموضع حكمتده
استراحت ايدرلر كه موضع من بور قدرتك عندنده در قال السمنانى ان فى هذه
الآية اسرارا جمة اشرح لك نبذة تستفيد منها مايهزبه عطف ارادتك فهى
ان مفاتيح الغيب ومقعد الصدق وام الكتاب عنده فى عالم الجبروت وهى مظاهر
جبروتيته بصفات لاهوتيته وهى الحيوة والسمع والبصر والكلام والعلم والقدرة
والارادة والحكمة وجواهر الملائكة الاربع العناصر الاربعة فى الملكوت وهى
مظاهر المظاهر الصفات الجبروتية وان الانسان المنفوخ فيه الروح مظهر
المظاهر الملكوتية التى هى مظاهر لمظاهر الصفات الجبروتية التى هى مظاهر
الصفات اللاهوتية والانسان ناسوتى وبه يتم امر الحكمة وهو انت فانظر
الى نفسك لترى آيات افعال الحق وادخل فى نفسك تتشاهد آيات صفات الحق
وصقل مرآت نفسك لتشرف بمشاهدة جمال الحق وارحم لنفسك بنفسك
ولاتضع قدمك خارجا من حرم نفسك لانها بيت الله الحرام وكعبة الامان
ودار السلام وفيها الجنة والرضوان والروح والريحان لئلا تضل فى بادية الحرمان
بالخيبة والخسران فالعالم باسره ملكه وملكوته وغيبته وشهادته وانفسه وآفاقه
انسان صغير والانسان عالم كبير فالويل لمن ترك الكبير للصغير والحقير من يقنع
بالقليل من الكثير) آه اى دل آكاه علاء الدولهنك تحقيق مسموعك اولديسه
مرتبهٔ انسانى مشاهدهٔ قلوب * بيت * آدمه كل آدمى بيل آدمى * آدمى اولنلرك
بودردمى * آه اى انيس حرم انس جمال خداى متعال جل عن الشبيه والمثال
نعت معرفت ومحبتله ذات بى مثالنه اقبال ايدوب ظن وخيالدن تفريغ بال
ايدن اتقياى كريم الخصالك منازل ومحافلنى وصف ايدركه منازل من بوره
قربات مشاهده ومقامات معاينه دركه انك جنانى رفارف انس وانهارى انوار
قدس اولوب حضرت حق وفياض مطلق اول عباد اصفيايى شول بساط
زلفه ومداناده اجلاس بيورمشدركه اصحابنه علت قهر ايله تغير تطرق
ايتميوب مكاشفه ومشاهدهلرى ستر وحجاب ايله زائل اولمز فلهذا اول محل كرامته

مطلب
نبذة من تفسير
فى مقعد صدق

مقعد صدق تسميه اولنوب قربتى دائمه ومواصلتى سرمديه در ولهذا قال
جعفر الصادق (مدح المكان بالصدق فلا يقعد فيه الا اهل الصدق وهو المقعد
الذى يصدق الله فيه مواعيد اوليائه بان يبيحاهم النظر الى وجهه الكريم)
وقال الواسطى (هم اهل الصفوة والمحققون فى انوار المعارف الذين لايحجبهم
الجنة والنعيم ولاشئ عنه اولئك فى مقعد صدق عند مليك مقتدر) آه اى دل
آكاه اول عارفان بالله دنياده وآخرتده شول غرباء حقدركه كونيندن خروج
ايتمكله فقر ذاتى ايله متحقق اولدقلر يچون حق جل وعلا انلرى دائرهٔ نقطهٔ
وحدته ادخال ايدوب افراد آفريدهدن هيچ فرد انلرك حالنه مطلع اولميوب
ارباب صدق انلرك عشقنده واصحاب شوق انلرك طلبنده در والله بذلك قادر
مقتدر فلذلك قال (عند مليك مقتدر) وقال عليه السلام (الفقراء جلساء الله) آه اى
طالب الله ذكر اولنان غربادن بايزيد بسطامىيه سؤال ايتدكلرنده بيورديلركه
(الغريب من اذا طالبه الخلق فى الدنيا لم يجدوه ولو طلبه مالك فى النار لم يجده
ولو طلبه رضوان فى الجنة لم يجده فقيل فاين يكون يا بايزيد فقال (فى مقعد صدق
عند مليك مقتدر) اللهم ارفع همتنا بطلب الملك القدير ووفقنا لمتابعة حبيبك
المنير صلى الله عليه وآله واصحابه والتابعين باحسان الى يوم النشور
پس طائفهٔ غريبهٔ من بوره ايمان غيبىدن عينىيه وعلم رسمىدن
شهودىيه اعتلا ايتمكله مولانا خداوندكار مناسبت ايله
اشبو بيانه شروع بيورديلر

تم الجلد الرابع فى المطبعة العامرة فى سنة ١٢٨٨ شهر شعبان المعظم
ويليه الخامس اوله (پرسيدن پيغمبر عليه السلام زيدرا كه
امروزچونى)

مم
م